Wyższa Szkoła Teologiczno Humanistyczna
The Ukrainian Institute of Arts and Sciences
The Ukrainian Adventist Theology Institute

МАТЕРІАЛИ
XIX МІЖНАРОДНОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ
НАУКОВО–ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

«Актуальні проблеми соціальних та економічних процесів в умовах трансформації українського суспільства»

23 квітня 2024 року

Буча, 2024

Актуальні проблеми соціальних та економічних процесів в умовах трансформації українського суспільства: Матеріали XIX Міжнародної студентської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми соціальних та економічних процесів в умовах трансформації українського суспільства», Буча, 2024 р.: Тези доп.: Київ: Міленіум, 2024. 390 с.

Розглянуто актуальні питання світоглядних та філософських аспектів осмислення минулого та сучасності; суспільно-політичних та культурологічних аспектів трансформаційних процесів в Україні; теорії та практики фінансових процесів, економічної кібернетики, антикризового менеджменту національного, світового та регіонального рівнів і тенденцій розвитку маркетингу в соціально–економічних системах сучасності. Матеріали конференції також висвітлюють проблеми початкової освіти, психології особистості, графічного дизайну, фізичного виховання, розвитку літератури, мови, штучного інтелекту, методології вивчення іноземної мови, розглядають роль медіа та християнського дискурсу в сучасному інформаційному просторі.

Матеріали конференції видано в авторській редакції.

Редакційна колегія:

Голова оргкомітету: Штанько Л.О., к.е.н., доц., професор, в.о. ректора ПВНЗ «ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»».

Співголова оргкомітету: Куриляк В.В., к.техн.н., завідувач відділу наукової діяльності ПВНЗ «ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»»

Члени оргкомітету:

Куриляк В.В. к.техн.н., зав. каф. філософії, теології та історії церкви ПВНЗ «ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»»»

Опарін О.А. доктор медичних наук, професор, зав.каф. фізичної терапії, ерготерапії та фізичного виховання

Поліна Г.В. к.філол.н., зав. каф. германської філології ПВНЗ «ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»» ПВНЗ «ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»»

Проданюк Ф.М. к.іст.н., доц., зав. каф. педагогіки та психології ПВНЗ «ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»».

Синчак Б.А. к.соц.н., в.о. зав. каф. журналістики ПВНЗ «ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»».

Терещенко Л.О. к.е.н., проф., зав. каф. інформаційних систем і технологій, фінансів та менеджменту ПВНЗ «ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»».

Булатов В.А. зав.каф. графічного дизайну ПВНЗ «ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»».

Рекомендовано вченою радою
Українського гуманітарного інституту
Протокол №10 від 16 травня 2024 р.

Адреса редколегії
Україна, 08292, Київська обл., м. Буча, вул. Інститутська, 14
ПВНЗ «ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»»»

©ПВНЗ «ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»», 2024
©Автори, 2024

ЗМІСТ

АБДУЛЛАЄВ А. Н. **12**
ТЛУМАЧЕННЯ ТЕРМІНА «ХРЕЩЕННЯ ЗА МЕРТВИХ» У ХРИСТИЯНСЬКОМУ ДИСКУРСІ 12

АБУБАКІРОВ Т. Т. **14**
ЧОМУ ДАРВІНІВСЬКУ КОНЦЕПЦІЮ Я НЕ ВВАЖАЮ НАУКОВОЮ 15

АЛЄКСЄЄНКО В. М. **19**
АНАЛІЗ БРИТАНСЬКОГО ДЕТЕКТИВНОГО ЖАНРУ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ 19

БАБЮК О. А. **22**
ВПЛИВ ДИЗАЙНУ ІНТЕРФЕЙСІВ НА РІШЕННЯ ТА ЕМОЦІЇ КОРИСТУВАЧІВ 22

БАЙРАМОВА Г. П. **26**
ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ АКЦЕНТУАЦІЇ ХАРАКТЕРУ В ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ 26

БЕГАЛЬ Е. О. **28**
ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ САМООЦІНКИ ПІДЛІТКІВ 28

БЕГАС І. В. **31**
ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ СТРЕСОСТІЙКОСТІ ПІД ЧАС ВІЙСЬКОВИХ ДІЙ В УКРАЇНІ 31

БІЛЕЦЬКИЙ Т. В. **34**
ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У СУЧАСНОМУ ДИЗАЙНІ: АНАЛІЗ ВИКОРИСТАННЯ ТА ЙОГО ВПЛИВ У 21 СТОЛІТТІ 34

БОЙКО С. М. **37**
ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ У ПЕДАГОГІВ ЗАКЛАДІВ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ 37

ВАСИЛІВСЬКА А.С. **40**
ФОРМУВАННЯ ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ "Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ" 40

ВОЙТОВИЧ Д.В. **43**
ПЕДАГОГІКА ПАРТНЕРСТВА ЯК МОЖЛИВІСТЬ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ 44

ВОЛИНЕЦЬ Є. О. **49**
НАУКА ЯК ВИД ДІЯЛЬНОСТІ У ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ ТА СПОРТІ 49

ГАВРИЛЕНКО К. В. **52**
БУЛІНГ: ПРИЧИНИ ЯВИЩА ТА ЙОГО ПРОФІЛАКТИКА У ШКОЛІ 52

ГЕНДИС І. **55**
МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА ТА ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМ СЛУХУ 55

ГОЛОСКЕВИЧ З. В. **59**
ВИВЧЕННЯ ВПЛИВУ РОЗВИТКУ ТЕХНОЛОГІЙ НА ПРОЦЕСИ ТА ЯКІСТЬ ДИЗАЙНУ 59

ГОНЧАРУК В. **62**

ВПЛИВ РОЗВАЖАЛЬНИХ ЕЛЕМЕНТІВ НА МОТИВАЦІЮ ДІТЕЙ ДО ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНИМИ ВПРАВАМИ 62

ГОРАЙ Н. В. 65
ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В ІНТЕГРОВАНОМУ КУРСІ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ» 65

ГОРОДЕЦЬКА Я. І. 68
АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ МЕТОДІВ РОЗВИТКУ ЧИТАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ УЧНІВ СТАРШОГО ЕТАПУ НАВЧАННЯ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ 68

ГРАБЕЛЬНІКОВА А. 72
МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ (АНГЛІЙСЬКОЇ) МОВИ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ 72

ДАЦЬКА К. 75
ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ 75

ДЕДИЧЕВА Л. М. 77
УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ТРАДИЦІЇ В ВИХОВАННІ ЯК НЕЗАМІННИЙ ВИХОВНИЙ ЗАСІБ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ 77

ДІХТЯРЕНКО М. С. 80
ОРАТОРСЬКЕ МИСТЕЦТВО У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА 80

ДОВГАЙ М. 82
ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ОСВІТУ ТА НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС 82

ДОМАШЕНКО Л. 84
ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ПЕСОНАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА 84

ЄВДОЧЕНКО К. 88
СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ РОЗВИТКУ ЖУРНАЛІСТИКИ В УКРАЇНІ: ОБ'ЄКТИВНІСТЬ ЕКОНОМІЧНИХ РОЗСЛІДУВАНЬ ТА ІННОВАЦІЇ В ОСВІТІ ЧЕРЕЗ ВИКОРИСТАННЯ ВІРТУАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТІ 88

ЄЛІЗАРОВА В. О. 92
ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ У ПРАЦІВНИКІВ КОМУНІКАТИВНИХ ПРОФЕСІЙ 92

ЗАВАДЮК В. Є. 95
ЧИ ДОЗВОЛИВ ІСУС РОЗЛУЧАТИСЯ У ЄВАНГЕЛІЇ ВІД МАТВІЯ 19:9 95

ЗАЙЦЕВ І. О. 102
БУЛІНГ У ШКІЛЬНОМУ КОЛЕКТИВІ: КРИТЕРІЇ ПРОЯВУ ТА НАПРЯМИ ПРОФІЛАКТИКИ 102

ЗЕЛЕНСЬКИЙ О. 104
ВПЛИВ СТРАТЕГІЙ ТРЕНУВАНЬ НА РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ ФУТБОЛЬНИХ КОМАНД 104

ІВАСІНСЬКА Т. М. 108

НАЙЕФЕКТИВНІШІ МЕТОДИ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ ПОЧАТКІВЦІВ 108

ІЛЬЧУК О. 111
ВИЗНАЧЕННЯ ЕФЕКТИВНИХ МЕТОДІВ ПРОВЕДЕННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ЖУРНАЛІСТСЬКИХ РОЗСЛІДУВАНЬ В УКРАЇНСЬКИХ ЗМІ 111

КАЛІНЧУК М. 116
ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ Й ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ СІМЕЙНИХ КОНФЛІКТІВ 116

КАШПЕРСЬКА Л. 120
УМОВИ ДЛЯ РОЗКРИТТЯ І РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДІТЕЙ У СІМ'Ї 120

КВАСОВА А. М. 123
МІЖОСОБИСТІСНІ ВІДНОСИНИ В СІМ'Ї: ВПЛИВ ПСИХОЛОГІЧНИХ РОЛЕЙ ТА КОНФЛІКТІВ НА СІМЕЙНУ ДИНАМІКУ 123

КИСИЛЕНКО Ю. С. 125
ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВІКОВИХ КРИЗ ОСІБ ЛІТНЬОГО ВІКУ 125

КІРДАН А. Т. 129
НЕЙРОННІ МЕРЕЖІ ЯК ІНСТРУМЕНТ ДИЗАЙНУ 129

КІСЕЛЬОВА Т. В. 131
«РОЗУМНІСТЬ» МАШИН: ФІЛОСОФІЯ МАШИННОГО НАВЧАННЯ 131

КЛИМЕНКО А. Д. 134
ГЕНДЕРНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ІНТЕРНЕТ-ЗАЛЕЖНОСТІ 134

КЛОЧКОВА Я. 136
ПСИХОЛОГІЧНА СПЕЦИФІКА ЕКСПРЕСІЇ ГОРЯ І ГОРЮВАННЯ СУЧАСНОЇ ЖІНКИ 136

КЛЬОПКА Т. С. 139
ХОБІХОРСИНГ ЯК СКЛАДОВА НОВИХ ВИДІВ СПОРТУ 139

КОЛЕСНИК О. 146
СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ-СИРІТ В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ ЄВРОПИ 146

КОСТЕНКО В. С. 150
УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО ДИЗАЙНУ ДЕКАНАТУ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ 150

КОТ П. 155
РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА НА ОСНОВІ ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ 155

КОЧЕВА О. І. 158
ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ ТЕЛЕРЕПОРТАЖУ 158

КРАВЧУК М. О. 161
БУЛІНГ ЯК АКТУАЛЬНА СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА 161

КРАСНОВИД Н. О. 167
СТОРІТЕЛІНГ В УКРАЇНСЬКИХ МЕДІА 167

КУЛАГА В. В. **170**
ПРИНЦИПИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ 170

КУРИЛЯК В. І. **175**
РОЗВИТОК ТВОРЧОСТІ ГРАФІЧНИМИ ТЕХНІКАМИ НА УРОКАХ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ 175

КУРКО С. П. **180**
АНТИРЕЛІГІЙНА ПРОПАГАНДА В УРСР: МЕДІЙНИЙ АСПЕКТ 180

КУЧЕР Я. С. **182**
АКТУАЛІЗАЦІЯ РОЗУМОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ 182

ЛАГЕТКО І. А. **185**
ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ У ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ 185

ЛАЩУК О. Є. **188**
СТОРІТЕЛІНГ В СУЧАСНІЙ ЖУРНАЛІСТИЦІ 188

ЛЕНДА А. О. **190**
РІВЕНЬ МОРАЛЬНОСТІ КОМЕДІЙНОГО ЖАНРУ: НЕГАТИВНІ ТА ПОЗИТИВНІ ТЕНДЕНЦІЇ 190

ЛОМАКА А.О. **194**
ПЛАТФОРМИ І СПОСОБИ ПОШИРЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РЕКЛАМИ194

МАТВІЙЧУК О. М. **196**
ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ПАМ'ЯТІ У МОЛОДШОМУ ШКІЛЬНОМУ ВІЦІ 196

МАТЮХІНА Р. В. **200**
ЕВФЕМІЗМИ ЯК ДЖЕРЕЛО СИНОНІМІЇ В СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ В ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ 200

МЯКУШКІНА М. О. **202**
ВИЗНАЧЕННЯ ЕФЕКТИВНИХ МЕТОДІВ ВИВЧЕННЯ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ ДЛЯ ПОЧАТКІВЦІВ 202

НЕЙКУРС А. В. **205**
СИНДРОМ «ХОРОШОЇ ДІВЧИНКИ»: ВПЛИВ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ОЧІКУВАНЬ НА САМООЦІНКУ ТА САМОРЕАЛІЗАЦІЮ ЖІНОК 205

НІКОЛЕНКО О. С. **211**
ФУНКЦІОНУВАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МЕТАФОРИ (НА ПРИКЛАДІ ТРИЛОГІЇ ФІЛЬМІВ "THE MATRIX") 211

НОСАЧОВА А. **214**
ЕВОЛЮЦІЯ АВТОМОБІЛЬНИХ ДИЗАЙНІВ 214

ОБОЗНЕНКО О. **216**
ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО ДИЗАЙНУ 217

ОДОЛЬСЬКИЙ Н. Д. **219**
ВПЛИВ ШРИФТІВ НА СПРИЙНЯТТЯ ІНФОРМАЦІЇ 219

ОЛЕКСІЄНКО В. А. **222**

ДИЗАЙН ІНТЕР'ЄРУ ЯК ВИД МИСТЕЦТВА 222

ОСАУЛЕНКО О. П. 228
МОЖЛИВОСТІ УДОСКОНАЛЕННЯ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДЛЯ БІЗНЕСУ 228

ОСТАПЧУК Б. В. 230
КОЛІР ЯК ЗАСІБ ВИРАЗНОСТІ В ДИТЯЧИХ МАЛЮНКАХ 230

ОЧИЧЕНКО К. О. 233
ВПЛИВ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА РОЗВИТОК ВЕБРОЗРОБКИ 233

ПАЛІЙ І. С. 240
TELEGRAM В УКРАЇНІ: ПРИЧИНИ ПОПУЛЯРНОСТІ ТА КРИТИКИ 240

ПАСЕЧНИК Х. О. 243
ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОГО БРЕНДУ В СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ 243

ПАХНІЙ Н. 245
ПСИХОЛОГІЯ КОЛЬОРУ В ГРАФІЧНОМУ ДИЗАЙНІ 245

ПЕДЧЕНКО Г. В. 250
МЕТОД ГРИ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ НАВЧАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ 250

ПИЛИПЕНКО К. О. 253
ПОДОЛАННЯ СТРАХУ ПЕРЕД ПУБЛІЧНИМ ВИСТУПОМ ЯК АКТУАЛЬНА СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА 253

ПЛАХУТА Я. О. 255
ПСИХОЛОГІЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ АЛКО- ТА НАРКОЗАЛЕЖНИХ ЛЮДЕЙ ПІД ЧАС ВІЙНИ 255

ПОЛЯНОВСЬКИЙ О. В. 259
ЕКОНОМІЧНА КІБЕРНЕТИКА ТА ЇЇ СУТЬ 259

ПОЧІЛЬ А. М. 266
ВПЛИВ ГРАФІЧНОГО ДИЗАЙНУ КНИГ НА РОЗВИТОК УЯВИ ТА КОГНІТИВНИХ НАВИЧОК 266

ПУГА Я. 268
ЗАЛУЧЕННЯ БАТЬКІВ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ 268

ПУЗІК Д. В. 272
ВИВЧЕННЯ ВПЛИВУ АНТИДЕПРЕСАНТІВ ГРУПИ СІЗЗС НА ФІЗІОЛОГІЧНІ ТА ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗМУ ЛЮДИНИ 272

РИБАЧУК Г. О. 279
ВПЛИВ ПЕРФЕКЦІОНІЗМУ НА ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я ТА СОЦІАЛЬНУ АДАПТАЦІЮ 279

РОМЕНСЬКА А. О. 282
ОСОБЛИВОСТІ АДАПТАЦІЇ ПЕРШОКЛАСНИКІВ ДО ШКІЛЬНОГО ЖИТТЯ 282

РУДЕНКО І. **284**
РОЛЬ ІНТЕРНЕТУ В ПСИХОЛОГІЧНОМУ РОЗВИТКУ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ 284

РУДЕНКО Р. О. **287**
ЕФЕКТИВНІСТЬ КОМУНІКАТИВНОЇ МЕТОДИКИ В ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ 287

САДОВИЙ О. М. **290**
ВЧЕННЯ ІСУСА ПРО СПАСІННЯ. ВІРА ЧИ ДІЛА? 290

САРАЙМАН А. **294**
ЧОМУ ЛОГОТИП ТА АЙДЕНТИКА ВАЖЛИВІ ДЛЯ БІЗНЕСУ 294

САХНЕНКО О. В. **295**
ВПЛИВ СКАНДИНАВСЬКОЇ ХОДЬБИ НА ЗАГАЛЬНИЙ СТАН ЗДОРОВ'Я 295

СЕДЛЕЦЬКА К. Р. **301**
ВПЛИВ ЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ТА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ПОВНОВАЖЕНЬ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ УПРАВЛІННЯ В ОРГАНІЗАЦІЙНИХ СТРУКТУРАХ ПІДПРИЄМСТВ 301

СЕРЕДА Д. О. **304**
СТРАТЕГІЇ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ В СУЧАСНИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ВИКЛИКИ 304

СЛЮСАР Г. **307**
ВИКОРИСТАННЯ КОЛЕКТИВНОГО МЕТОДУ НАВЧАННЯ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ 307

СОЛОМ'ЯНИЙ Д. Р. **310**
ЕВОЛЮЦІЯ ДИЗАЙНУ ОБКЛАДИНОК МУЗИЧНИХ АЛЬБОМІВ ЖАНРУ ХІП-ХОП У 20-21 СТОЛІТТЯХ 310

СТЕПАНЮК Е. С. **313**
ВІДПОВІДНІСТЬ УКРАЇНСЬКИХ ЖУРНАЛІСТІВ ПРОФЕСІЙНОМУ СТАНДАРТУ 313

СТИНАВСЬКА Л.А. **315**
РОЛЬ УРОКІВ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА В ЕСТЕТИЧНОМУ ВИХОВАННІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ 315

СТИНАВСЬКА Н. Г. **318**
ПСИХОЛОГІЧНІ ВЛАСТИВОСТІ ОБРАЗУ СВІТУ ОСОБИСТОСТІ 318

СТРАЛКІВСЬКА М. О. **322**
ПОЗИТИВНА ТА НЕГАТИВНА РОЛЬ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІД ЧАС ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ В УКРАЇНІ 322

СУХОРАБА М. **325**
ВІКНО ОВЕРТОНА ЯК МЕХАНІЗМ ВПЛИВУ НА СУСПІЛЬНУ СВІДОМІСТЬ 325

ТАРНАВЧИК В. Ю. **327**
СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ АГРЕСИВНОЇ ПОВЕДІНКИ У СУЧАСНИХ ПІДЛІТКІВ 327

ТИЦЬКА І. М. **329**

ПСИХОЛОГІЧНІ СТАНИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ПЕРІОД ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ 329

ТИЩЕНКО В. О. 333
МК. 3:28-29 — ТАЄМНИЦЯ «НЕПРОСТИМОГО ГРІХА» 333

ТІМКОВА К. В. 335
РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ ТА ЇЇ ПРОБЛЕМАТИКИ В УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ 335

ТОЛБАС А. В. 338
АКТУАЛЬНІСТЬ СТРАТЕГІЇ ЛЕПБУК В НУШ 338

ТРОХИМЕНКО Я. В. 341
ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ В МЕТОДИЧНІЙ РОБОТІ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ 341

УГРІМОВА Л. М. 343
ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ ЕМОЦІЙНИХ СТАНІВ ЖІНОК ПІД ЧАС ВІЙНИ В УКРАЇНІ 343

УРЯДІНА Н. В. 345
ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОСІБ ІЗ ЗАХВОРЮВАННЯМИ ШКІРИ 345

ХАЛЕЦЬКА О. М. 348
МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В УЧНІВ 8-ГО КЛАСУ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ 348

ХРИСТЮК Т. 353
АРТТЕРАПІЯ В СИСТЕМІ СУЧАСНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПОЧАТКОВОЇ ЛАНКИ ОСВІТИ 353

ЦУРКАН В. 356
РОЗВИТОК ФУТБОЛЬНИХ НАВИЧОК У ЮНИХ СПОРТСМЕНІВ 356

ЧИГИР В. І. 358
ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ГРАФІЧНОГО ДИЗАЙНУ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ 358

ШВЕД А. Р. 365
ОСОБЛИВОСТІ ІДІОМ З АНІМАЛІСТИЧНИМ КОМПОНЕНТОМ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ 365

(НА ПРИКЛАДІ ІДЕОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ) 365

ШЕВЧУК Н. В. 368
ЗАСТОСУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ МЕТОДИК У СУЧАСНОМУ ДОШКІЛЬНОМУ НАВЧАННІ В УКРАЇНІ ТА ЇХНІЙ ВПЛИВ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ 368

ШЕВЧУК Н. Ю. 370
РІВНІ САМОСПРИЙНЯТТЯ В ПРОЦЕСІ СТАРІННЯ 370

ШЕРЕМЕТА Д. О. 375
СЛОВА ІСУСА: «НЕ МИР Я ПРИЙШОВ ПРИНЕСТИ, АЛЕ МЕЧ» 375

ШКУРСЬКИЙ Д. О. 378

ТАЙМ-МЕНЕДЖМЕНТ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА 378

ШПАК Я. С. 380
ЕТИКА І ПРАВО ЖУРНАЛІСТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ СУДОВИХ ПРОЦЕСІВ 380

ЯРМАК С. П. 383
СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОВІДНОСИН ДІТЕЙ МОЛОДШОЇ ШКОЛИ 383

ЯРОВА Н. Д. 386
МАСМЕДІА ЯК СПОСІБ ТА МЕТОДИ ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДІ В УКРАЇНІ: ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ 386

АБДУЛЛАЄВ А. Н.
студент спеціальності 041 «Богослов'я»
наук. керівник: Шумчук Б. О. докторант PHd,
викл. кафедри філософії, теології та історії церкви
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

ТЛУМАЧЕННЯ ТЕРМІНА «ХРЕЩЕННЯ ЗА МЕРТВИХ» У ХРИСТИЯНСЬКОМУ ДИСКУРСІ

Актуальність дослідження. Проблема семантичного окреслення терміна «хрещення за мертвих» у 1 Коринтян 15:29 є актуальним для науковців різних сфер, зокрема і теологів. Біблійний уривок, який ми будемо аналізувати у своїй роботі, є одним із фундаментальних фрагментів розуміння християнської есхатології – вчення про загробне життя.

Спочатку термін «хрещення за померлих» може здатися загадковим і незрозумілим. Це згадується в Біблії лише один раз і не має конкретного пояснення в самому тексті. Це й дає простір для тлумачень багатьма теологами. Важливою ця проблема є і для вчення Церкви, таїнств і християнської віри. Поглиблена зацікавленість зазначеним питанням філософами, релігієзнавцями та науковцями інших сфер є зрозумілою.

Метою цього дослідження є з'ясувати значення фрази «хрещення за померлого» в 1 Кор. 15:29 в контексті 1 послання апостола Павла до коринтян; виявити розбіжності в розумінні цієї фрази в різних богословських традиціях і релігійних течіях, а також змоделювати власну думку щодо уривку.

Для реалізації мети нам потрібно виконати такі **завдання:**

- вивчити історіографію проблеми;
- дати розгорнутий аналіз цього уривку в оригінальному контексті;
-проаналізувати ранньохристиянської традиції - дослідження релігійних традицій і звичаїв ранньої християнської церкви, які можна віднести до або пояснити терміном «хрещення за мертвих»;
-зробити зіставлення різних релігійних точок зору щодо словосполучення «хрещення за мертвих» у різних релігійних традиціях та визначити основні його тлумачення;
- змоделювати власну позицію щодо цього.

Виклад основного матеріалу. Для того, щоб зрозуміти значення фрази "хрещення за мертвих", важливо розглянути попередні дослідження та коментарі на цю фразу богословів, дослідників Біблії.

1. Класична екзегеза та коментарі

Іван Золотоустий, тлумачачи цей вислів, вважав, що практика "хрещення за мертвих" існувала в давнину, але відкидав її в сучасному контексті. Августин Блаженний тлумачив цей вислів як метафору оновлення віри і спасіння тих, хто помер і не встиг похреститись. Іриней Ліонський вважав, що цей вислів вказує на те, що християни повинні служити померлим, хрестячи їх самих.

2. Сучасні дослідження та тлумачення

У контексті сучасних біблійних досліджень та інтерпретації проблема тлумачення фрази "хрещення за мертвих" в 1Коринтян 15:29 залишається актуальною.

Одним із сучасних підходів є тлумачення цієї фрази як можливої практики буквального хрещення за родича, що не встиг цього зробити при житті; Н.Т. Райт у своєму дослідженні вказує на можливість такої практики в ранньому християнстві, особливо в Коринті, як відображення релігійної віри або як ритуал, що виконувався в контексті церкви. Він вказує на можливість того, що так воно і було, але, на жаль, не дає остаточної відповіді.

Деякі вчені вважають цю фразу символічною і припускають, що хрещення за померлих може відображати спільну віру і молитву за спасіння родичів, які померли нехрещеними. Таке тлумачення ґрунтується на ідеї, що віра і молитва позитивно впливають на стан душі померлого.

Інші дослідники вважають, що таке уявлення є результатом неправильного розуміння місцевих звичаїв і священних текстів і не відображає безпосередньо реальну практику. Такі погляди зазвичай вказують на те, що контекст і мовні особливості є важливими для правильної інтерпретації цього виразу, тобто вважають що там йдеться про щось інше.

Всі оці підходи вказують на складність і багатогранність інтерпретації цього словосполучення в сучасному богословському дискурсі і свідчать про необхідність подальших досліджень у цій сфері з залученням експертів, що знають давньогрецьку та в єврейську культуру тощо.

3. Релігійні традиції та погляди

У деяких християнських традиціях, які поклоняються мертвим, термін "хрещення за померлих" є буквальним і сьогодні. Наприклад, дехто вірить, що через молитву і поклоніння можна вплинути на душі померлих і сприяти їхньому спасінню та прославленню в потойбічному житті, або хреститися за всіх родичів, щоб поліпшити їхнє існування в потойбіччі (як вчать мормони).

У католицькій церкві існує вчення про молитву за померлих та їхні душі. Ця практика ґрунтується на вірі в те, що молитва і богослужіння можуть допомогти душам померлих потрапити в рай. Такі традиції інтерпретують твердження в 1 Коринтян 15:29 як таке, що підтримує цю практику і є важливим аспектом релігійної віри.

Загалом, різноманітність традицій і поглядів на це твердження ілюструє складність і багатогранність цього твердження в різних релігійних традиціях. Його розуміння може відрізнятися залежно від конкретної церковної традиції та інтерпретації Святого Письма.

Висновки. Проаналізувавши тлумачення фрази "хрещення для мертвих" в 1 посланні Коринтян 15:29 з різних точок зору, можна зробити такі висновки.

По-перше, ця фраза відображає складність тлумачення Біблії в християнстві. Різні богослови мають різні погляди на цю фразу, що показує, як один текст може впливати на формування традиції та доктрини.

По-друге, цей вислів підкреслює важливість такого служіння для одних і байдужість інших церков та деномінацій для інших. Для багатьох прихожан церкви молитва і поклоніння за померлих є важливою частиною їхньої віри і способом турботи про душі померлих.

По-третє, це твердження відображає богословські дискусії та пошуки в християнському дискурсі. Аналізуючи цей текст і порівнюючи його з іншими текстами, можна зробити різні висновки про його значення і тлумачення.

Всі ці висновки підкреслюють важливість контексту, традиції та досліджень у вивченні священних текстів та їх інтерпретації в християнському світі.

Автор цих рядків є членом церкви Адвентистів Сьомого Дня, яка навчає, згідно з Біблією, що для кожної людини покаяння є важливим при житті, бо під час смерті людина просто “спить”. «Відплата за гріх – смерть. Але Бог, єдиний, що має безсмертя, дарує вічне життя Своїм викупленим. До дня Другого пришестя смерть для всіх людей – це стан небуття. Коли ж Христос – Життя наше – з’явиться, то воскреслі та ті, що залишилися живими, праведники відтвореними і прославленими будуть піднесені назустріч своєму Господу. Друге воскресіння, воскресіння нечестивих, відбудеться тисячу років потому» [5].

Список використаної літератури:

1. Чи молитва за померлих має сенс? [Електронний ресурс]// CREDO. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: https://credo.pro/2019/11/223331. (дата звернення: 02.04.2024). – Назва з екрана.

2. Райт Н. Т. Авторитет Писания и власть Бога / Николас Томас Райт. – Черкассы : Коллоквиум, 2007. – 152 с.

3. Хрещення за померлих [Електронний ресурс] // Faith.in.ua. – Режим доступу: https://faith.in.ua/хрещення-за-померлих/ (дата звернення: 02.04.2024). – Назва з екрана.

4. Що таке хрещення за померлих? [Електронний ресурс]// Gotquestions. – Режим доступу до ресурсу: https://www.gotquestions.org/Ukrainian/Ukrainian-baptism-dead.html. (дата звернення: 02.04.2024). – Назва з екрана.

5. Доктрини АСД [Електронний ресурс] // Західна конференція Церкви Адвентистів сьомого дня. – Режим доступу до ресурсу: https://westadvent.org.ua/basics_of_faith/doctrine_church/. (дата звернення: 02.04.2024). – Назва з екрана.

АБУБАКІРОВ Т. Т.

студент спеціальності 041 «Богослов’я»

наук. керівник: Корчук. В.І. доктор богослов’я, доцент

Український адвентистський теологічний інститут

ЧОМУ ДАРВІНІВСЬКУ КОНЦЕПЦІЮ «Я НЕ ВВАЖАЮ НАУКОВОЮ»

Актуальність теми. Володимир Сергійович Соловйов намагався передбачити, якою буде наука на рубежі третього тисячоліття. У книзі, опублікованій сто двадцять років тому, читаємо: «...Питання про життя і смерть, про остаточну долю світу і людини... залишаються без дозволу. З'ясовується лише один важливий негативний результат: рішуче падіння теоретичного матеріалізму. Уявлення про Всесвіт як про систему танцюючих атомів і про життя як результат механічного накопичення найдрібніших змін речовини - таким уявленням не задовольняється більш жоден розум, який мислить. Людство назавжди переросло цей ступінь філософського дитинства».

«Система танцюючих атомів, життя як результат механічного накопичення дрібних змін» - це про дарвінівську концепцію еволюції, яка наприкінці минулого століття, здавалося, перемогла “остаточно і безповоротно”, і в якій начебто не було ніякої розумної альтернативи. Як не було її у матеріалістичній картині світу, що перемогла також “остаточно і безповоротно”. Але минуло сто років - і ситуація радикально змінилася.

Ось як оцінює її наш сучасник О.Петренко, автор книги «Запевнення Хоми»: «Наука, що увійшла сьогодні до зрілого віку, накопичила раціональним методом пізнання цілий масив системних, фундаментальних знань про природу. Довга, чесна копітка робота багатьох поколінь учених нарешті почала приносити добрі плоди» «Саме тепер ... з невластивої та нав'язаної науці ззовні ролі противниці відновлюється її справжнє обличчя вірної дочки та найближчої помічниці віри»; .»Для звичайного наукового працівника, який давно перестав у метушні замислюватися над вічними питаннями, що з'явилися в останні 15 - 20 років, дані стали повною несподіванкою. До того ж, ця несподіванка для багатьох виявилася неприємною»; «Нова ситуація у науці ставить людину перед моральним вибором. Або прийняти докази здорового глузду з неминучістю наслідків - жити за Божими заповідями і виконувати Його благу волю - або вдати, що нічого не сталося, і чекати якихось додаткових уточнень, які, можливо, повернуть втрачену опору з-під ніг» [].

Об’єкт. Течія дарвінізму як течія наукової неспроможності.

Предмет. Ідея дарвінізму як модель формування світогляду людини

Мета. Проаналізувати концепцію впливу дарвінізму на формування світогляду людини під час здобуття освіти.

Виклад основного матеріалу. Сучасне існування дарвінівського вчення має характер якоїсь дивної двоїстості, якогось парадоксу. З одного боку, ця концепція визнана офіційною доктриною сучасної академічної науки. Вона лежить в основі того, що прийнято вважати науковою картиною світу. Це тема стандартних університетських курсів та білетів на шкільних іспитах. Кожен, хто засумнівається в її достовірності, ризикує уславитися невігласом і обскурантом.

Але при всьому тому і кожна людина, що критикує дарвінізм, ніби ломиться у відчинені двері, адже чисто наукова його неспроможність доведена давно і на незліченних прикладах. Згадаймо афоризм Любищева: «Хоча на користь теорії еволюції зібраний Монблан фактів, проти неї говорять Гімалаї фактів». Ось тільки найкоротший перелік найбільш переконливих аргументів.

1. Критики стверджують, що теорія еволюції занадто туманно сформульована, щоб бути суворо підтвердженою чи спростованою. «Дарвінізм завжди викладався логічно неохайно». Крім того, він не є щось однорідне і являє собою цілий набір інтерпретацій, що інколи сильно суперечать один одному (скільки дарвіністів, стільки і дарвінізмів). Ситуація тут жваво нагадує багато образ теорій ефіру напередодні створення теорії відносності.

2. Критики також вказують, що все, що постає у ролі демонстраційних прикладів, нібито доводить дарвінівську теорію як наявність у подібних організмів аналогічної генетичної структури, рудиментні т.д. й інше цілком розумне пояснення. Не є винятком тут і перехідний з однієї науково-популярної книги в іншу приклад індустріального меланізму метеликів Biston Betularia.

3. В основі теорії еволюції лежить уявлення про випадкові, ненаправлені мутації. При всьому тому навіть приблизні, якісні оцінки ймовірностей, пов'язаних з такими процесами, відразу ж дають катастрофічний результат, що зображується десятковими дробами з величезним числом нулів після коми. Жодного пояснення цьому не дано. Звичайні посилання на тривалість еволюційного процесу (мільярди років) і величезну кількість особин, що беруть участь у відборі, цілком декларативні і нічого не пояснюють.

4. Всупереч поширеній думці, відкриття сучасної біохімії, генетики. не зміцнюють, а послаблюють і так ефемерні позиції дарвінізма. Стає все більш зрозумілим, який складний і тонко збалансований комплекс фізико-хімічних процесів відповідає живому. Тому дедалі ефемернішою є і перспектива пояснення еволюції грою випадку. (Для того, щоб мутація була сприятливою, необхідний збіг обставин, синхронна мутація відразу цілого набору генів, які відповідають різним точно налаштованим у процесі життєдіяльності органам, системам і функціям.)

5. У класичній версії дарвінізма процес еволюції розглядається як безперервний і поступовий. Сам Дарвін, як відомо, серйозно вірив, наприклад, в те, що ведмідь у процесі безперервних, “пластичних” деформації може з часом перетворитися на кита. Еволюція - це свого роду ламінарний процес, плавне перетікання однієї форми в іншу.

Є серйозні підстави думати, що це не так. Перш за все, палеонтологічний матеріал рясніє величезними пробілами, що наводять на думку про те, що безліч допустимих форм живого аж ніяк не безперервні, але

утворюють багатовимірну матрицю, що складається з підмножин з цілком окресленими кордонами. Той же матеріал свідчить про історії, що неодноразово відбувалися з живими організмами і захоплювали відразу величезні регіони мутаціями.

Про це ж свідчить і досвід селекціонерів: зміни, які можуть бути досягнуті селекцією, мають чіткі, поставлені “самою природою” межі. Тому хоч вона і може призводити до дуже значних змін зовні, можливості її обмежені. Тут може бути доречне порівняння з деформацією пружного тіла, яке можливе лише до певних кордонів, а потім або призводить до руйнувань, або повернення у вихідний стан. Це означає, що хоча зовнішні зміни можуть бути дуже великими, фундаментальні структури і функції залишаються незмінними.

Отже, біологічний вид є розмитим кластером безлічі допустимих станів. Перехід з одного до іншого неможливий послідовністю безперервних змін. Все це дуже схоже на деякі фізичні, і зокрема квантові, системи, що мають дискретний набір дозволених станів, перехід між якими може бути тільки стрибком.

Таким чином еволюційна теорія виявилася між Сциллою і Харібдою. Концепція поступових змін суперечить відомим біологічним фактам. Але й уявлення про швидкі зміни стикається з нерозв'язаною проблемою нікчемної ймовірності випадкового збігу одночасних сприятливих мутацій.

6. Але навіть якщо заплющити очі на все це і нерозв'язані протиріччя, і повірити на слово дарвіністам, що вони все-таки дають правильне, хоча б якісне, пояснення мікроеволюції, тобто еволюції на нижчих таксономічних поверхах, з неминучістю постає не менш серйозна проблема. Необхідно пояснити, чому, наприклад, з первісних бактерій і водоростей утворилися в подальшому комахи і молюски, а не тільки більш досконалі бактерії та водорості. Відповіді немає.

7. Як відомо, сучасна, “синтетична” версія дарвінізма є інтерпретацією дарвінівської концепції мовою генетичної теорії. І хоча кореляція між генетичним кодом і формою організму не викликає сумніву, наявна теорія не здатна пояснити, яким же чином генетичний код визначає форму організму в процесі онтогенезу. І тут ще одна причина того, що еволюційна теорія не дає пояснення процесу еволюції: у логічній схемі відсутня ключова ланка.

Висновки. Ми перерахували найбільш очевидні та критичні аргументи. Вони давно і добре відомі і були багаторазово повторені найбільш авторитетними біологами. Але, як ми бачимо, дієвість такої критики виявилася близькою до нуля: дарвінізм і досі залишається офіційною доктриною академічної науки.

Неминуче виникає питання: чи слід тоді вважати концепцію природного відбору справді науковою? Мова, підкреслимо, йдеться не про правильність або помилковість дарвінізма, а про те, чи є він “звичайною” науковою теорією. Може, все-таки це феномен зовсім іншої природи, що тільки імітує зовнішні

ознаки науки? Багато хто вважає, що в загальноприйнятому сенсі еволюційної теорії ніколи не існувало. Те, що називалося теорією, було лише низкою інтерпретацій. Немає необхідності нагадувати, що повноцінна наукова концепція здатна не тільки несуперечливо і одностайно пояснити весь експериментальний матеріал, але і передбачати нові, не відомі раніше явища.

Чи передбачила ця концепція існування таких феноменів, які принципово незрозумілі в рамках інших домінантних теорій? Чи змогла вона запропонувати хоча б один experimentum crucis? За півтораста років свого існування не тільки не змогла, а й випрацювала серед своїх прихильників таку стійку байдужість до проблеми власної обґрунтованості, що зараз важко і сказати, чи існує в природі щось, здатне її затьмарити.

То, може, праві ті критики теорії еволюції, які вважають, що дарвінізм є лише ідеологема, що прийняла вираз наукової теорії? Адже ще сто років тому наш знаменитий співвітчизник Н.Я.Данілевський писав, що теорія еволюції не стільки біологічне, скільки філософське вчення, купол на будівлі механічного матеріалізму. Чим тільки і можна пояснити її фантастичний успіх, науковими досягненнями. Непереборний розрив між емпірією, що автономно розвивається, і дарвінівською натурфілософією, що живе за власними внутрішніми законами, не тільки не зменшується, а постійно росте.

Тоді стають зрозумілі головні причини того, що, незважаючи на явну безплідність, дарвінівська теорія еволюції залишається майже панівною. Про одну з них ми вже сказали: дарвінізм є найбільш послідовне втілення "лінії Демокріта". Ідеологічні переваги тут вище всяких похвал, що ж стосується фактів, то з ними як-небудь, та втрясеться.

Інша причина також на поверхні. Як це часто буває, навіть концепція, що багаторазово провалилася, може дуже довго існувати як би за інерцією, якщо в неї немає достатньо розробленої альтернативи. І тут заради об'єктивності слід сказати, що до останнього часу такої у дарвінізму, дійсно, не було.

Ситуація значно змінилася після того, як у роботах вітчизняного біолога Сергія Вікторовича Мейєна були сформульовані основні положення номогенетичної теорії еволюції . Слід, звичайно, мати на увазі, що Мейн мав великих попередників.

Список використаної літератури:

1. Даниловський Н. Дарвінізм: Критичні дослідження / Н. Даниловський. – СПб. : 1885.

2. Чайковський Ю. Елементи еволюційної діатропіки / Ю. Чайковський. – Москва : Наук, 1990.

3. Соколов Д. А.А. Любищев і тенденції розвитку сучасної біології / Д. Соколов. – Ульяновськ : [б. в.], 1995. – С. 27.

4. Чайковський Ю. До загальної теорії еволюції / Ю. Чайковський // Шлях. – 1993. – № 4. – С. 109.

5. Соловйов В. С. Три розмови про війну, прогрес і кінець всесвітньої історії / В. С. Соловйов // Твори. – Москва, 1994. – С. 416.

6. Петренко О. Роздуми фізика про таємницю творіння Всесвіту / О. Петренко. – [Б. м.] : Фома, 1997. – С. 28.

7. Петренко О. Запевнення Хоми. Симфонія віри та знання / Олег Петренко. – Москва : Вид-во Спасо-Преображ. Валаам. монастиря, 1996.

АЛЄКСЄЄНКО В. М.
студентка спеціальності 035 «Філологія»
наук. керівник: Поліна Г. В. к. філол. н., доц.,
завідувач кафедри германської філології
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

АНАЛІЗ БРИТАНСЬКОГО ДЕТЕКТИВНОГО ЖАНРУ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Актуальність дослідження. Сьогодні світова література виконує важливу роль у формуванні світогляді людей. Вона допомагає побудувати ціннісні пріоритети, погляди на життя, сутність. Багато хто є любителем гострих відчуттів, тому «прості» жанри їм не до вподоби.

В Україні почали з'являтися якісні закордонні детективи всього 5 років тому, але вже є чимало прихильників цього жанру. Хвилювання під час читання детективної історії можна порівняти з азартом: чим динамічніший сюжет та сильніша напруга, тим скоріше хочеться дізнатися, що буде далі. Цей жанр залишається одним з найпопулярніших серед літературних творів, як і фентезі.

Детективна класика — твори Едгара Алана По, Артура Конан Дойла, Агати Крісті — вже більше століття захоплює нові покоління читачів по всьому світу. Спадщина цих письменників відбивається в роботах сучасних авторів. Але через те, що сучасники точно не зможуть передати всю суть і глибину творів того часу, виникає потреба зробити їхній аналіз.

Мета роботи: проаналізувати особливості британського детективного жанру та визначити тенденції його розвитку.

Завдання роботи:

- визначити особливості британського жанру;
- зробити порівняльний аналіз британського жанру з іншими літературними жанрами;
- охарактеризувати тенденції, перспективи розвитку і вдосконалення британського жанру.

Теоретичний аналіз дослідження.Цим питанням займався не один знавець мови і літератури, але завдяки тому, що О.Д.Козачек, аспірант кафедри перекладознавства та прикладної лінгвістики Херсонського

державного університету, виклав свої дослідницькі матеріали, ми можемо зануритися глибше у проблематику нашої теми.

Виклад основного матеріалу. Маловідомим є той факт, що термін «детектив» вперше був запропонований американською поетесою та письменницею Анною Кетрін Грін, її називали «матір'ю детективного роману». Дочка успішного юриста, вона чудово знала процедуру розслідування, а бурхлива фантазія допомогла їй створити бестселер «The Leavenworth Case» (1878 р .), «Справа Лівенуортів». Але слава засновника детективного жанру все ж таки належить американському письменнику Едгару Аллану По, новела якого «The Murder in the Rue Morgue» («Убивство на ву лиці Морг») вперше була видана в одному з американських журналів у квітні 1841 р. До речі, саме в цьому оповіданні Е.А. По використав жанроутворювальний мотив «зачиненої кімнати» (детектив замкненого типу).

Незважаючи на той факт, що Е.А. По був засновником детективного жанру, широку популярність цей жанр отримав завдяки британцю Артуру Конан Дойлу, який подарував світу образ приватного детектива Шерлока Холмса.

Період із 1920 по 1930 р . називають «золотим століттям класичного детективу», який представляють британці А. Крісті, Д. Сейерс, М. Іннес, Н. Блейк, Дж. Честертон, К. Бренд, Е. Кріспін, Г. Мітчелл, Ж. Тей і американці Дж. Карр , С. Ван Дайн, Е. Квін, Р. Стаут. Для детективних романів того часу типовими ознаками загадкового сюжету були такі: тіло, бажано незнайомця , знаходить у бібліотеці покоївка, яка щойно зайшла туди прибрати, зазвичай до когось на вихідні приїжджають гості чи де-небудь збираються знайомі або не знайомі один одному люди. Традиційним є типовий склад персонажів: красивий молодий джентльмен із прекрасною та багатою нареченою; у минулому відома актриса та її чоловік – алкоголік; незграбний молодий письменник, який бажає слави ; полковник у відставці; чоловік середнього віку, який поводиться дуже підозріло, про якого ніхто нічого не знає, але він може бути старим другом власника будинку, де відбувається зустріч; відомий детектив. Поліція або недоступна, або не компетентна, щоб провести розслідування на той час. Зазвичай через такий стандартний набір сюжет виходить затягнутий, не цікавий для тих, хто любить динаміку і швидке розкриття сюжету, - новели, тому що автори того часу люблять розписувати діалоги цих персонажів, і в цілому їх буденне життя. Це як довга рівна лінія з різкими стрибками, і потім знову довга рівна лінія, - так проявляється гострінка детективного жанру й інтриги в абсолютно нудному розписуванні повсякденних справ кожного з героїв.

Проведемо порівняльний аналіз британського детективного жанру з іншими культурними традиціями американської літератури. Складається висновок, що є потреба скоротити кількість сторінок на цю тему, розкриваючи більше жанрових особливостей. Лаконічно й чітко робити опис «навколишнього світу». Щоб дати характеристику різним особливостям чи

різновидам детективу, спочатку слід виключити певні схожі варіанти оповідних форм, які не є власне детективами. Це можуть бути жанри, від яких бере початок детектив (готичний роман), а також ті твори, які відійшли останнім часом від класичного детективу і набули власних канонічних ознак. Він почав з'являтися в англійській літературі ІІ половини ХУІІІ ст., поширився і формувався у західноєвропейських країнах. Готичний роман, з його надзвичайністю та елементами страшного, був основою появи різноманітних видів детективного роману.

Продовжимо огляд різноманітних видів детективних прийомів. Наприклад, жанр шпигунського роману знаходиться на межі роману-загадки, чорного роману, роману-очікування та наукової фантастики. Використовуються усі можливі прийоми, щоб налякати і, таким чином, заінтригувати. Шпигунські романи можна було будувати як детективи (схожі таємниця і розслідування), проте вони були більш правдивими, оскільки ґрунтувалися на історичних фактах, а це означало, що природа цих жанрів різна.

Окремо розвивалися «серйозні» романи, у яких злочин відіграє певну, іноді важливу роль, але домінують соціальні чи психологічні проблеми (романи Ч. Діккенса, Ф.М. Достоєвського).

Близькими «родичами», точніше «нащадками» детективного жанру, виявилися у другій половині ХХ століття так звані «чорні» романи, де садистська жорстокість притаманна не лише злочинцям, а й розслідувачам.

Ознака в інтелектуальному, або логічному детективі, кращі зразки якого створили англомовні автори Е.А. По, А. Конан-Дойль, Агата Крісті.

Разом із творами жанру логічного детективу, почали розвиватися у різних країнах інші, зокрема:

− американський «крутий» детектив (Раймонд Чандлер);

− «м’який» соціально-психологічний французький (Жорж Сіменон);

− авантюрно-поліційний (Моріс Леблан);

− «чорний» французький та американський (Джеймс Хедлі Чейз, Картер Браун);

− суворо-процесуальний та адвокатський (Ерл Стенлі Гарднер);

− іронічний, або пародійний (Іржі Морен) тощо.

До цього переліку можна додати ще багато відтінків жанру, наприклад: гумористично-притчеві, як у чеха Карела Чапека, інтелектуально-іронічні, як у іспанського романіста Ф. Родріго Павона.

Отже, як бачимо, детективна література має багатий матеріал для дослідження. У контексті світової літератури цей жанр виборов своє місце серед інших і користується великим попитом у читацького загалу, хоч і має багато видів. На основі англомовного детективу, на чолі якого стояв Е.А. По, з’явилися твори представників інших країн, зокрема набирала потужного розвитку і вітчизняна детективна література, досить своєрідна та оригінальна.

Висновки. Класичний детектив зводиться до такої моделі: злочин, його розслідування та розгадка таємниці. Джерело диференційних ознак в аналізованих історичних, політичних, економічних, соціально-культурних та ідеологічних факторах країни.

Підсумовуючи, можемо зазначити, що британському детективному жанру притаманний аналітичний наратив, американському – динамічний прагматизм. Результати порівняльного аналізу цього дослідження являють собою підґрунтя для подальшого вивчення детективного жанру та його піджанрів.

Список використаної літератури:

1. Детектив як жанр літератури,характерні ознаки жанру [Електронний ресурс] // Всеосвіта. – Режим доступу: https://vseosvita.ua/lesson/detektyv-iak-zhanr-literaturykharakterni-oznaky-zhanru-106516.html (дата звернення: 17.04.2024). – Назва з екрана.

2. Козачек О. Д. Детективний жанр, порівняльний аспект [Електронний ресурс] / О. Д. Козачек – Режим доступу до ресурсу: https://eu.docworkspace.com/d/sINKgnvyPAb6a5K8G. (дата звернення: 17.04.2024). – Назва з екрана.

3. Цимбал М. В. Ставлення детективу як жанру у контексті світового літературного процесу [Електронний ресурс] / М. В. Цимбал – Режим доступу до ресурсу: https://core.ac.uk/download/pdf/324280329.pdf. (дата звернення: 17.04.2024). – Назва з екрана.

БАБЮК О. А.
студентка спеціальності 022 «Дизайн»
наук. керівник: Булатов В. А. ст. викл.
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

ВПЛИВ ДИЗАЙНУ ІНТЕРФЕЙСІВ НА РІШЕННЯ ТА ЕМОЦІЇ КОРИСТУВАЧІВ

Актуальність дослідження. В сучасному цифровому світі важливість дизайну інтерфейсу програмних продуктів та вебсайтів набуває все більшого значення. Якість дизайну інтерфейсу безпосередньо впливає на враження користувачів та їхню готовність взаємодіяти з продуктом.

Статистика свідчить про те, що понад 90% перших вражень користувачів формується на основі візуальної привабливості та ефективності інтерфейсу. За даними досліджень, більше половини користувачів покидає вебсайти через неякісний або непереконливий дизайн інтерфейсу.

Елементи дизайну інтерфейсу, такі, як: кольори, шрифти, розташування елементів, мають величезний вплив на психологічний стан користувача та його здатність приймати рішення. Ці елементи можуть викликати позитивні або негативні емоції, що визначає, наскільки ефективною буде взаємодія з продуктом.

Тому вивчення впливу елементів дизайну інтерфейсу на процес прийняття рішень та емоційні реакції користувачів є головною метою цього наукового дослідження.

Мета роботи: визначити, як елементи дизайну інтерфейсу впливають на процес прийняття рішень користувачами та формують їхні емоційні реакції під час взаємодії з програмними продуктами або вебсайт.

Завдання роботи:

1. Описати, які конкретні аспекти дизайну впливають на сприйняття та зручність використання інтерфейсу користувачами.

2.З'ясувати, як елементи дизайну стимулюють або заспокоюють емоції користувачів, враховуючи психологічні аспекти та індивідуальні відмінності.

3.Розробити рекомендації для дизайнерів з метою покращення інтерфейсу з погляду впливу на рішення та емоції користувачів.

Теоретичний аналіз дослідження.Вивченням впливу дизайну інтерфейсів на рішення та емоції користувачів займалися низка вітчизняних та закордонних учених. Наприклад, І. Р. Зубенко у своєму дослідженні писав, що взаємодія дизайну з користувачем має нести складне емоційне навантаження. Вебсайт повинен впливати на підсвідомість користувача і сприяти тому, щоб споживач повертався до свого улюбленого магазину знову. Такі відносини не відповідають типу «купив-пішов» або «клікнув-вийшов». Це складний емоційний зв'язок, що пов'язує людей один з одним і з улюбленими брендами.

Також одним із конкретних учень, яке підтверджує вплив візуального представлення на сприйняття та поведінку, є дослідження, проведене Антоніо Дамасіо, відомим неврологом. У своїй праці під назвою "The Somatic Marker Hypothesis and the Possible Functions of the Prefrontal Cortex" Дамасіо вивчав зв'язок між емоціями, прийняттям рішень і мозком. Висновки Дамасіо показують, що емоції, які часто викликаються візуальними подразниками, відіграють вирішальну роль у керуванні нашим процесом прийняття рішень. Він виявив, що коли людям представлені візуальні уявлення, які викликають позитивні емоції, вони, швидше за все, будуть приймати сприятливі судження та приймати рішення. І навпаки, негативні емоції можуть призвести до уникнення або негативних асоціацій з певними подразниками.

Є декілька конкретних аспектів, які впливають на сприйняття та зручність використання інтерфейсу користувачами:

- кольори визначають не лише естетичний аспект інтерфейсу, але і його здатність надавати важливості та визначати ієрархію інформаційних елементів, сприяючи легкому сприйняттю користувачем;
- розмір шрифту впливає на зручність зчитування тексту, це є важливо для ефективної комунікації та зручного сприйняття інформації;
- зручна навігація, яка уже знайома користувачу, дуже впливає на користувацький досвід;

- відповідний стиль та правильно обрана типографія впливають на загальний вигляд інтерфейсу і правильність передачі кінцевої цілі для користувача;
- потрібно завжди враховувати адаптивність дизайну, бо зараз користувачі можуть відвідувати наш продукт з будь-якого пристрою, і нам, дизайнерам, потрібно враховувати, як саме виглядатиме дизайн на різних пристроях (ноутбук, планшет, телефон);
- використання анімацій може визначати логічний порядок подій та привертати увагу користувача до важливих елементів, полегшуючи сприйняття інтерфейсу.

Вибір кольорової палітри, оптимальний розмір шрифту, розміщення елементів, стиль та обрана типографія, адаптивний дизайн, використання анімацій та консистентність грають важливу роль у створенні інтерфейсу, що ефективно сприймається користувачами. Враховуючи ці аспекти, дизайнер може створити зручний, логічний та привабливий інтерфейс, який сприяє ефективній комунікації та задоволенню користувачів.

Людьми дуже часто можуть керувати емоції та когнітивні функціїї мозку при прийнятті якихось рішень. Дуже важливо вміти правильно використовувати цей фактор у своїх дизайн-роботах, в результаті це призведе до підвищення та покращення користувацького досвіду, а також підвищить ефективність взаємодії з продуктом.

Наприклад, використання пастельних та приглушених кольорів може створювати відчуття спокою та гармонії, що особливо важливо для додатків або вебсайтів, спрямованих на релаксацію чи медитацію. З іншого боку, яскраві та насичені кольори, такі, як: червоний чи оранжевий, можуть викликати відчуття енергії та емоційного піднесення, що може бути ефективним для продуктів або сервісів, спрямованих на стимулювання дії.

Також форми та композиція впливають на емоційний досвід користувача. Гладкі та округлі форми часто асоціюються з приємністю та доброзичливістю. В UI/UX це один із важливих факторів User friendly дизайну. А гострі кути та жорсткі лінії можуть створювати враження суворості та серйозності.

Психологічні аспекти, такі, як: використання позитивних асоціацій з кольорами або врахування принципів композиції, допомагають нам дизайнерам, створювати інтерфейси, які відповідають різноманітним смакам, потребам та індивідуальним особливостям користувачів.

З огляду на це, пропонуємо рекомендації, які покращать інтерфейс і позитивно вплинути на рішення та емоції користувачів:

- використовуйте кольорові схеми, які взаємодіють гармонійно та відповідають психології кольорів. Наприклад, використання спокійних та приємних тонів може створювати позитивну атмосферу;
- типографія повинна підкреслювати інформацію та підходити обраній тематиці або ніші, тому ретельно обирайте настрій шрифту. Наприклад, якщо

ви робите дизайн сайту для дитячого одягу, шрифт повинен бути без засічок, має передавати грайливий настрій і викликати довіру, таким шрифтом може бути Poppins. Але якщо вашою тематикою є прикраси, то шрифт повинен передавати відчуття розкоші, елегантності та витонченості. Таким шрифтом може бути Revaux із засічками;

- використовуйте контраст, щоб виділяти ключові елементи інтерфейсу. Це допомагає привертати увагу до важливої інформації. Завжди перевіряйте контрастність перед тим, як назвати свій дизайн завершеним, адже понижена контрастність впливає на зчитування інформації, відповідно і на користувацький досвід;

- пам’ятайте, у вас є тільки декілька секунд, щоб утримати увагу користувача, тому використовуйте якірні об’єкти, щоб користувач міг зачепитися за них оком із перших секунд та захотів залишатися на сайті;

-важливо не забувати про паттерни (звички людей). Люди не люблять кожен раз вивчати щось нове, заходячи на сайт, тому розміщуйте елементи інтерфейсу так, як це було б природно для користувача. Наприклад, розташовуйте кнопки або опції там, де їх очікує користувач;

- забезпечте простоту та інтуїтивну навігацію, використовуючи логічні шляхи та інтерактивні елементи для полегшення переміщення користувача;

- додавайте плавні та заспокійливі анімації, щоб полегшити переходи між екранами та покращити враження користувача;

-регулярно тестуйте свій дизайн на реальних користувачах та збирайте зворотний зв'язок. Це допоможе виявити можливі проблеми та зробити інтерфейс ще кращим.

Ми переконані, що дотримання всіх цих рекомендацій допоможе UI/UX дизайнеру не тільки покращити інтерфейс, а й викликати позитивні емоції у користувачів та впливати на їхні рішення

Висновки. Отже, дослідивши вплив дизайнів інтерфейсів на рішення та емоції користувачів, ми дійшли висновку, що вибір кольорової палітри, оптимальний розмір шрифту, розміщення елементів, стиль та обрана типографія, адаптивний дизайн, використання анімацій та консистентність грають важливу роль у створенні інтерфейсу, що ефективно сприймається користувачами. Враховуючи ці аспекти, дизайнер може створити зручний, логічний та привабливий інтерфейс, який сприяє ефективній комунікації та задоволенню користувачів.

Психологічні аспекти, такі, як: використання позитивних асоціацій з кольорами або врахування принципів композиції, допомагають дизайнерам, створювати інтерфейси, які відповідають різноманітним смакам, потребам та індивідуальним особливостям користувачів.

Список використаної літератури:

1. Сиротюк П. Психологія Кольору в Дизайні: ТОП 20 Секретів Застосування [Електронний ресурс] / Павло Сиротюк // Психолог Онлайн. –

Режим доступу: https://psihologonline.pro/psykholohiya-koloru-v-dyzayni-100-sekretiv/ (дата звернення: 18.02.2024). – Назва з екрана.

2. Як використовувати емоції в UI/UX: Розбираємо емоційний дизайн [Електронний ресурс] // CASES. – 2022. – Режим доступу: https://cases.media/en/article/yak-vikoristovuvati-emociyi-v-ui-ux-rozbirayemo-emociinii-dizain (дата звернення: 02.04.2024). – Назва з екрана.

3. Норман Д. А. Дизайн звичних речей / Д. А. Норман. – [Б. м.] : Клуб Сімейн. Дозвілля, 2023. – 320 с.

4. Адамс Ш. Як дизайн спонукає нас думати / Ш. Адамс. – [Б. м.] : ArtHuss, 2021. – 256 с.

БАЙРАМОВА Г. П.
студентка спеціальності 053 «Психологія»
Наук. керівник: Парасєй-Гочер А. О., к.психол. н., доц.
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ АКЦЕНТУАЦІЇ ХАРАКТЕРУ В ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ

Актуальність дослідження. Як правило, всі акцентуації починають своє формування вже в підлітковому віці. Вони проявляються в характері наявністю посиленої риси. Причиною цього є зайва імпульсивність, невміння контролювати власні дії та емоції. Характерно, що акцентуації діагностуються практично у всіх підлітків. Така дитина дуже чутлива до впливу внутрішніх і зовнішніх факторів.

Наше дослідження щодо особливостей прояву акцентуації характеру в підлітковому віці проводилося в м. Києві. У вибірку досліджуваних увійшли 30 підлітків.

Теоретичний аналіз дослідження. Вивчення акцентуацій характеру є однією з найскладніших соціально-психологічних проблем. Багато підлітків мають аномальні прояви характеру, що, безумовно, позначається на їхній поведінці в суспільстві, взаємодії з оточуючими, успішності в навчанні та інших аспектах життя.

Обґрунтування проблеми здійснюється шляхом опису та аналізу досліджень особливостей акцентуації характеру в підлітковому віці за останні 5 років. Для відповідної проблеми ми спиралися на дослідження К. Мелен, у яких подано характеристику акцентуацій характеру особистості сучасних українських підлітків; визначено роль характеристичних особливостей у процесі особистісного розвитку підлітків, зокрема акцентуацій характеру. І.Лисенкова та А. Бурячок досліджують безпосередній вплив акцентуацій характеру підлітка на взаємодію з оточуючими в конфліктних ситуаціях, успішність у навчальній діяльності та інші сторони життя. Крім того, ми спиралися на праці І. Токаря та І. Кича, які проводили опитування підлітків п’яти сучасних навчальних закладів Івано-Франківська: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, Івано-Франківський

фінансово-комерційний кооперативний коледж імені С. Граната, Івано-Франківське музичне училище імені Дениса Січинського, Івано-Франківський професійний ліцей автомобільного транспорту і будівництва №15, Івано-Франківський ліцей-інтернат для обдарованих дітей з сільської місцевості [3].

Концепція дослідження. Дослідження особливостей акцентуації характеру в підлітковому віці здійснюється відповідно до концептуальних положень Л.М. Собчик. Провідні тенденції визначають індивідуальний тип переживання, силу і спрямованість мотивації, стиль міжособистісного спілкування та пізнавальні процеси: брехня (нещирість, тенденція показати себе у кращому світлі), аггравація (прагнення підкреслити наявні проблеми та складність власного характеру), екстраверсія (навернення у світ реальних об'єктів та цінностей, відкритість, прагнення до розширення кола контактів, товариськість), спонтанність (непродуманість у висловлюваннях та вчинках), агресивність (активна самореалізація, впертість та свавілля у відстоюванні своїх інтересів), ригідність (інертність, тугорухливість) установок, суб'єктивізм, підвищене прагнення до відстоювання своїх поглядів та принципів, критичність щодо інших думок), інтроверсія (навернення у світ суб'єктивних уявлень та переживань, тенденція до відходу у світ ілюзій, фантазій та суб'єктивних ідеальних цінностей стриманість, замкнутість), сензитивність (вразливість, схильність до рефлексії, песимістичність в оцінці перспектив), тривожність (емоційність, сприйнятливість, незахищеність), лабільність (емотивність, виражена мінливість настрою, мотиваційна нестійкість, сентиментальність, прагнення емоційної залученості).

Проведене дослідження допомогло визначити різні типи акцентуацій характеру (І.П. Подмазін, О.Є. Лічко): гіпертимний, циклоїдний, лабільний, астено-невротичний, сензитивний, тривожно-педантичний, інтравертований, збуджувальний, демонстративний, нестійкий.

Для оцінки акцентуацій характеру використовували положення Шмішека, який визначає 10 типів акцентуації характеру особистості: циклотимний, демонстративний, збудливий, дистимний, екзальтований, гіпертимний, застрягаючий, емотивний, педантичний, тривожний тип.

Об'єкт дослідження: акцентуації характеру.

Предмет праці: особливості прояву акцентуації характеру в підлітковому віці.

Мета роботи: теоретично та експериментально дослідити особливості прояву акцентуації характеру в підлітковому віці.

Гіпотеза дослідження:

Серед підлітків трапляються різні типи прояви акцентуації характеру.

Методи дослідження:

- *теоретичні* (систематизація та узагальнення наукових підходів з проблеми дослідження);

- *емпіричні:* індивідуально-типологічний опитувальник ІТО (Л.М.Собчик), МПДО – модифікований патохарактерологічний діагностичний опитувальник (І. П. Подмазін – О. Є. Лічко), опитувальник Шмішека.

- *математичної статистики:* статистичне опрацювання даних здійснювалась за допомогою комп'ютерної програми SPSS 25.0 for Windows.

Висновки.

1. **На теоретичному рівні** здійснено аналіз акцентуації характеру в підлітковому віці; здійснено аналіз поняття, видів та типів акцентуації характеру; здійснено аналіз чинників, які впливають на прояв акцентуації характеру в підлітковому віці.

2. **На методичному рівні** обгрунтовано методичне забезпечення та процедура дослідження особливостей прояву акцентуації характеру в підлітковому віці.

3. На емпіричному рівні за рахунок факторного аналізу даних (вхідний контроль дослідження) обгрунтовано різні типи проявів акцентуацій характеру підлітків. В констатувальному експерименті було взято участь 30 досліджуваних. За рахунок кластерного аналізу даних визначено типологію акцентуацій характеру.

В перспективах подальшого дослідження планується розробити та провести корекційну програму щодо профілактики типів прояву акцентуації характеру серед підлітків, яку впроваджуватимемо в 2024 році.

Список використаної літератури:

1. Лисенкова І. Вплив акцентуацій характеру підлітків на поведінку в конфліктних ситуаціях / І. Лисенкова, І. Бурячок // Вікова та педагогічна психологія. – 2022. – № 42. – С. 64–68.

2. Мелен К. Особливості акцентуацій характеру сучасних українських підлітків / К. Мелен // Актуальні проблеми психології в закладах освіти. – 2019. – № 9. – С. 112–116.

3. Токар І. Акцентуації характеру учнів та студентів сучасних навчальних закладів різних типів у контексті стресостійкості / І. Токар // International Academy Journal Web of Scholar. – 2019. – № 4. – С. 26–31.

4. Шепелєва Г. Акцентуації характеру в юнацькому віці [Електронний ресурс] / Ганна Шепелєва // Актуальні проблеми психології в закладах освіти. – 2019. – № 9. – С. 143–146. – Режим доступу: https://doi.org/10.31812/psychology.v9i0.3735. – Назва з екрана.

БЕГАЛЬ Е. О.
Студентка спеціальності 053 «Психологія»
наук.керівник: Співак Л. В.
викл. кафедри педагогіки та психології
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ САМООЦІНКИ ПІДЛІТКІВ

Актуальність дослідження. На сьогодні самооцінка осіб підліткового віку має велике значення в подальшому розвитку особистості. Це пов'язано з тим, що підлітковий вік є етапом переходу особистості від дитинства до дорослості, у який відбувається становлення самосвідомості. Формування самооцінки є одним із ключових аспектів становлення особистості, оскільки тут особа стикається з питанням професійного вибору, активним формуванням соціальних стосунків та своєї позиції у суспільстві. Згідно із статистичними даними Міністерства освіти і науки України, близько 30% учнів мають високий рівень самооцінки. Біля 40 % осіб мають середній рівень самооцінки. І 30 % юнаків мають низьку самооцінку. Важливість самооцінки у підлітковому віці стає ще більш актуальним, оскільки вона визначає можливості особистості, певні позиції і також прагнення. Правильне формування самооцінки може сприяти ефективному вирішенню проблем з професійним вибором, соціальним адаптуванням та формуванням життєвих цілей. Самооцінка є глибоким ядром індивідуальності, що формує спрямованість особи на подальше життя [5]. Тому висвітлення проблеми особливостей формування самооцінки підлітків є важливим напрямом цього наукового дослідження, тому що це сприяє необхідності розкриття психологічних аспектів формування самооцінки осіб підліткового віку.

Мета: дослідити особливості формування самооцінки підлітків.

Для досягнення зазначеної мети потрібно виконати наступні **завдання:**

1. Визначити поняття самооцінки.
2. Охарактеризувати особливості формування самооцінки в підлітковому віці.
3. Розкрити способи формування адекватної самооцінки підлітка.

Виклад основного матеріалу. Дослідженням особливостей формування самооцінки підлітків займалося чимало вітчизняних психологів. До прикладу, кандидат психологічних наук Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка З.В. Спринська писала, що самооцінка є фундаментальним компонентом самосвідомості, оскільки зміни у соціальних ситуаціях розвитку, нові ролі та взаємини вимагають посилення самоконтролю та саморегуляції. Самооцінка виступає сильним прогнозом задоволеності життям. Вона також зауважила, що найбільшими важливими напрямами розвитку самооцінки є зовнішність, спортивні здібності, популярність серед групи.

Щодо формування самооцінки у підлітків, такі науковці, як О.А.Столярчук та А.В. Горлова писали, що самооцінка у підлітковому віці набуває більшого значення, ніж у дорослих людей: зростає чутливість до ровесників, підлітки більше вдаються до захисних механізмів, з'являється надмірна потреба у самовираженні, надмірна оцінка себе і своїх здібностей. Психологічні дослідження переконливо доводять, що особливості самооцінки підлітків суттєво впливають на емоційний стан, соціалізацію з навколишнім світом, навчанням і життям в цілому, і сама самооцінка залежить від

вищеперерахованих факторів. Однак вітчизняні дослідники глибоко не акцентували увагу на формуванні самооцінки у підлітковому віці.

Найважливішими стадіями розвитку самооцінки у підлітків виділяють три: перша стадія розпочинається з 10-11 років, в цей період підлітки хвилюються через невміння правильно оцінити себе і свої можливості, також критично відносяться до себе [1]. Друга стадія розпочинається з 12-13 років, в цьому віці з'являється необхідність у самоповазі до себе. Третя стадія розпочинається з 14-15 років, де підліток визначає свою самооцінку у теперішній час і змінює залежно від ситуації.

У підлітковому віці великого розвитку набуває адекватна самооцінка і проявляється у вигляді оцінювання критеріїв, які зумовлюються власним «Я» і на інтроспекції [2]. Другим видом самооцінки є неадекватна, вона уже набуває більш складного характеру в підлітка, оскільки неадекватна самооцінка може бути завищеною або заниженою і проявляється у вигляді характерного переоцінення своїх можливостей та позитивних якостей або, навпаки, применшення своїх досягнень і збільшення недоліків, що, зрештою, і призводить до негативних наслідків [6].

Самооцінка формується в процесі діяльності та міжособистісної взаємодії, а соціум впливає на формування самооцінки у майбутніх підлітків [7]. Вона пов'язана з уявленнями про себе і почуттям власної гідності, які виникають завдяки досягненням у різних сферах життя, при цьому важливими факторами формування самооцінки є почуття відповідальності, адаптація, переосмислення соціальних ролей і когнітивний розвиток [4].

Висновки. Отже, проаналізувавши стадії, види та форми прояву і формування самооцінки, можемо зрозуміти характеристики та зміст цього явища, і як воно впливає на становлення особистості.

Самооцінка має декілька стадій розвитку у підлітковому віці, і кожна з цих стадій проявляє себе по-різному в цій віковій категорії. У юнака може розвиватися два види самооцінки – адекватна і неадекватна. Проте формування самооцінки залежить від досягнень у сфері життя, які здобуває підліток, і внутрішні фактори, які впливають на її формування. Явище самооцінки завжди буде невід'ємною частиною глибинної індивідуальності людини, яка буде супроводжувати на життєвому шляху. Проте самооцінка у підлітків уже добре досліджена багатьма вченими у всіх аспектах і етапах розвитку.

Список використаної літератури:

1. Цюкало І.А. Особливості самооцінки підлітків із різним рівнем конфліктності. / І.А. Цюкало // Робота на здобуття кваліфікаційного ступеня бакалавра; спец.: 053 - психологія - Суми: СумДУ. – 2021. – 64 с.

2. Світлична С.П. Особливості розвитку особистості та образу "Я" у дошкільників / С. П. Світлична // Педагогіка та психологія. - Випуск 20. – 2002. – С. 127-134.

3. Кононко О.Л. Соціально-емоційний розвиток особистості (в дошкільному дитинстві) : Навч. посіб. для вищ. навч. закладів / О. Л. Кононко. – К. Юсвіта, 1998. – 255 с.

4. Ратушний О.О. Особливості самооцінки у підлітковому віці. / О.О. Ратушний // Актуальні проблеми психології в закладах освіти. – 2022. - № 4. – С. 74–79.

5. Розенберг М. Суспільство і самооцінка підлітка. Преса Прінстонського університету. Прінстон. 1965. С. 2-34.

6. Умови формування самооцінки в підлітковому віці / Гірчук О. В.//Актуальні проблеми психології. Збірник наукових праць. Частина 3. Інститут психології ім. Г.С. Костюка АПН України / за ред. Максименка С. Д., Чени М.-Л. А. Київ. 2008. С. 241-248.

7. Ященко Л.Д. Особливості самооцінки у підлітковому віці / Л.Д. Ященко // Психолог. – 2006. – №5. – С. 10–14.

БЕГАС І. В.

студентка спеціальності 053 «Психологія»

наук. керівник: Парасєй-Гочер А. О., к.психол.н., доц.,

ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ СТРЕСОСТІЙКОСТІ ПІД ЧАС ВІЙСЬКОВИХ ДІЙ В УКРАЇНІ

Актуальність теми стресостійкості під час військових дій в Україні важко переоцінити. Україна була свідком серйозних викликів та стресорів у зв'язку з конфліктом на сході країни, розпочатим у 2014 році, а також продовжує перебувати у військових діях, розпочатих повномасштабним вторгненням у 2022 році. Розвиток стресостійкості під час війни має велике значення з різних поглядів, оскільки воєнні дії можуть створити серйозний негативний вплив на психічне та фізичне здоров'я людей.

Ось деякі з основних причин, чому сьогодні стресостійкість залишається актуальною темою:

- *військові конфлікти і загроза безпеки*: наявність воєнних дій і загроза безпеки можуть викликати серйозний стрес серед населення. Люди стикаються з ризиком для свого фізичного та психічного добробуту, що може викликати значний рівень тривоги та напруги;
- *втрати та травми:* втрати близьких, власного майна, а також травми, отримані під час військових подій, можуть призводити до серйозних емоційних та психологічних труднощів;
- *евакуація та переміщення*: люди, які змушені евакуюватися або постійно переміщатися через військові дії, стикаються з великими труднощами, пов'язаними з втратою стабільності та звичного способу життя;

- *соціальні розриви*: воєнні конфлікти можуть викликати розриви у суспільстві, вимушене розлучення сімей, конфлікти між різними групами та інші соціальні виклики, що можуть погіршити емоційний стан людей;
- *посттравматичний стресовий розлад (ПТСР):* участь у воєнних діях або навіть просто перебування в зоні конфлікту може призвести до розвитку ПТСР, який вимагає високого рівня стресостійкості для подолання.
- *потреба в адаптації:* люди, які пережили військові події, можуть потребувати адаптації до нових умов, зокрема у відновленні звичайного життя та відновленні психологічного здоров'я.

Теоретичний аналіз дослідження. Вивчення аспектів стійкості особистості до стресу було проведено в рамках психологічних досліджень, що включали аналіз проблем стресостійкості в контексті психології стресу (зокрема, за теоріями Г. Сельє, Р. Лазаруса, Ю. Щербатих, С.Фолкман тощо), емоційної стійкості (приділяючи увагу дослідженням І. Аршави, М. Дьяченка Л. Аболіна, Л. Котової, К. Пилипенка, В. Писаренка, О. Чебикіна, О. Реви та ін.), психологічної стійкості (зокрема, в роботах В. Бодрова, Є. Крупника, В. Лебедєва та ін.) та толерантності до стресу (враховуючи висловлювання В. Крайнюка, Л. Собчик та інших дослідників). Учені, такі, як: О. Баранов, В. Бодров, Б. Величковський, М. Кудінова, Г. Дубчак, В. Крайнюк, В. Розов, Ю. Тептюк, Р. Шевченко та інші розглядали сутність, психологічні механізми, соціально-психологічні чинники та структурні компоненти стресостійкості особистості [1].

Проблема стресостійкості особистості у сучасному світі досліджується науковцями в галузях медицини, психології, біології, педагогіки, соціології та інших гуманітарних наук, і, внаслідок цього, стає все більш міждисциплінарною. Але вивчення наукових джерел відкриває, що це завдання надзвичайно складне через те, що існує різноманітність у розумінні самого терміна «стресостійкість» та його класифікації.

Виклад основного матеріалу. Дослідження стресостійкості класифікують за двома напрямами, а саме: враховують її як генетично успадковану здатність організму людини протистояти негативним впливам, і як властивість, яка формується протягом життєдіяльності [2]. Наведені два наукові напрями стресостійкості взаємодіють між собою, оскільки більшість вроджених можливостей людини, хоч і закладені генетично, все одно, певною мірою, зазнають змін протягом життєдіяльності (прогресують або залишаються на колишньому рівні залежно від впливу різних факторів у різних ситуаціях) [3].

Наш теоретичний аналіз наукових праць щодо зазначеної проблеми вказує на те, що питання про структурні складові стресостійкості та їхні взаємозв'язки є також актуальним і потребує подальшого дослідження.

Обмірковуючи стресостійкість як особисту здатність організму зберігати нормальну працездатність при впливі стресора, О. Поліщук ідентифікує три психологічні компоненти в її структурі: соціальний,

поведінковий та особистісний. Науковець вважає, що саме особистісний компонент відіграє найбільш важливу роль у визначенні ступеня стійкості індивіда до стресу [4].

В. Корольчук виділяє чотири основні компоненти у структурі стресостійкості особистості: особистісний, соціальний, типологічний і поведінковий. Також дослідниця виділяє зовнішні та внутрішні фактори, що впливають на стресостійкість особистості. До зовнішніх факторів відносять оцінку стресової ситуації, стратегії подолання стресу, вплив травматичних подій та обробку травматичного досвіду, соціальну підтримку, професійний та особистісний досвід. Внутрішніми факторами стресостійкості є концепція «Я», внутрішній локус-контролю, рівень когнітивного розвитку, розвиненість комунікативної сфери та характеристики структурних компонентів стресостійкості особистості [5].

Згідно з Ю. Тептюк, ключовими критеріями розвитку стресостійкості є саморефлексія, емоційна компетентність і моральна саморегуляція. Відповідно до її дослідження, структура стресостійкості особистості включає такі компоненти: когнітивно-рефлексивний, емоційно-мотиваційний та поведінково-регулятивний [6].

Дослідник Т.Циганчук встановлює зв'язок між стресостійкістю та індивідуальними особистісними характеристиками, такими, як: саморегуляція, самоконтроль, емоційна стійкість і емоційний інтелект [7].

За висловлюванням С. Бужинської, А. Даніліч-Скакун та С. Скляр, серед чинників, що впливають на формування стресостійкості у людини, можна відзначити такі аспекти: здатність розв'язувати проблемні ситуації під впливом стресу; низький рівень тривожності та особистісні риси, такі, як: впевненість у собі, оптимізм; задоволеність обраною професією та позитивний емоційний стан. На додаток, значущий вплив на розвиток стресостійкості мають різноманітні ресурси людини, такі, як: матеріальні, фізичні, особистісні, інформаційні та інструментальні [8].

А також, на думку дослідника М.М. Шпак, розвиток емоційного інтелекту особистості є одним з ефективних методів підвищення стресостійкості. Він визначає поняття емоційного інтелекту як «комплексну характеристику особистості, що відображає здатність людини розуміти та керувати емоціями шляхом когнітивної обробки емоційної інформації, сприяючи психологічному благополуччю та успішній соціальній взаємодії. Рефлексія, спрямована на емоційне самопізнання, є одним з психологічних механізмів розвитку емоційного інтелекту, який вони виділяють [1].

Висновки. Аналізуючи різноманітні аспекти наукових досліджень стресостійкості особистості, можна зазначити, що ця проблема лишається важливою і продовжує привертати увагу сучасних дослідників, особливо в умовах війни в Україні.

Стресостійкість є комплексною характеристикою особистості, яка охоплює різноманітні когнітивні, емоційні, адаптивні та особистісні якості. Ці

аспекти дозволяють людині ефективно протистояти стресовим викликам, висловлювати опір негативному впливу стресових факторів та зберігати психічне здоров'я. З цих причин розвиток стресостійкості, психологічна підтримка та надання ресурсів для покращення психічного здоров'я є критично важливими для тих, хто переживає воєнні події в Україні. У такий складний період розвиток стресостійкості стає важливим елементом не тільки для індивіда, але й для спільноти в цілому. Забезпечення психологічної підтримки та розвиток навичок стресостійкості може допомогти людям легше подолати виклики, пов'язані з воєнним конфліктом.

Список використаної літератури:

1. Шпак М. М. Стресостійкість особистостів дискурсі сучасних психологічних досліджень / М. М. Шпак. // науковий журнал Габітус. – 2022. – №39. – С. 199–203.

2. Крайнюк В. М. Психологія стресостійкості особистості : монографія / В. М. Крайнюк. – Київ: Ніка-Центр, 2007. – 432 с.

3. Корольчук В. М. Психологія стресостійкості особистості : дис. докт. псих. наук / Корольчук В. М. – Ін-т психології ім. Г. С. Костюка АПН Укр., Київ, 2009.

4. Психологічне забезпечення психічного і фізичного здоров’я / М. С.Корольчук, В. М. Крайнюк, А. Ф. Косенко, Т. І. Кочергіна. – Київ: Фірма «Інкос»,, 2002. – 272 с.

5. Поліщук О. Психологічні компоненти стресостійкості особистості. [Електронний ресурс] / О. Поліщук – Режим доступу до ресурсу: http://oldconf.neasmo.org.ua/ node/1348.

6. Корольчук В. М. Психологічні засади дослідження стресостійкості особистості. / В. М. Корольчук. // Наукові студії із соціальної та політичної психології.. – 2011. – №26. – С. 183–192.

7. Тептюк Ю. О. Психологічні умови розвитку стресостійкості у соціальних працівників різних вікових категорій : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. псих. наук / Тептюк Ю. О. – Київ, 2021. – 23 с.

8. Циганчук Т. В. Динаміка переживання стресу студентами вищих навчальних закладів : дис. канд. псих. наук / Циганчук Т. В. – Київ, 2011. – 274 с.

9. Бужинська С. М. Стресостійкість студентів як складник успішності навчання у ЗВО / С. М. Бужинська, С. С. Скляр, А. А. Даніліч-Скакун. // Габітус. – 2021. – №23. – С. 55–59.

БІЛЕЦЬКИЙ Т. В.

студент спеціальності 022 «Дизайн»

наук. керівник: Дударець В.М., кандидат архітектурних наук, доц., проф. кафедри дизайну

ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У СУЧАСНОМУ ДИЗАЙНІ:

АНАЛІЗ ВИКОРИСТАННЯ ТА ЙОГО ВПЛИВ У 21 СТОЛІТТІ

Актуальність дослідження. Сучасний дизайн став невід'ємною частиною нашого технологічного віку, а використання штучного інтелекту (ШІ) в ньому виявляється ключовим фактором. Проте, виникає проблема ефективності та впливу нейромережей на традиційні підходи до самого процесу сворення дизайн-проєкту. Зокрема, як штучний інтелект змінює взаємодію між дизайнерами та їхніми роботами, а також як це сприяє на сприйняття споживачами.

Існує також проблема недоліку, помилок алгоритмів, за якими ШІ видає результат, оскільки він є недосконалим інструментом створення дизайн проєктів, в результаті можуть виникати помилки в зображенні.

Є також проблема дотримання авторських прав при повному створенні або вдосконаленні дизайну, наприклад, плакату. Можуть виниктнути питання інтелектуальної власності, проте не завжди.

На нашу думку, можлива і хакерська атака, або ще якесь втручання, тому ніколи не варто покладатись виключно на ШІ, також треба розвиватись самому.

Мета роботи: визначення перспектив використання ШІ, його роль у виконанні фахівцем проєкту, плюси та мінуси.

Завдання праці.

1. Вивчити вплив штучного інтелекту на творчий процес у дизайні, включаючи аналіз інструментів, методів та новаторських підходів.

2. Охарактеризувати «плюси та мінуси» використання нейромереж в дизайні, його можливості й обмеження.

3. Презентувати сучасні тендеції використанні ШІ в дизайні, визначити його напрями та інновації.

Теоретичний аналіз дослідження. На сьогодні тема використання штучного інтелекту є як ніколи актуальною, тому з’являється все більше зацікавлених дослідників цією сферою. Наприклад, Патрік Хеброн, це відомий і успішний дизанейнер, а також віцепрезидент з досліджень і розвитку в Stability AI. У своїй праці ``Машинне вчення для дизайнерів’’ він стверджує, що «машинне навчання (тобто штучний інтелект) більше не є інструментом лише для науковців із обробки даних». Використовуючи досягнення за останній час у цій технології, вебдизайнери, дизайнери інтерфейсу користувача та UX можуть набагато швидше, легше і якісніше реалізовувати свої творчі ідеї.

Керівник продукту «Google» та засновник свого власного ШІ Лінна Люс у своїй книзі ‘’Штучний інтелект для моди’’ розповідає про використання нейромереж в індустрії моди та фешн-дизайну. У цій книзі багато базується на практиці і використання цих знань у реальному житті. У статті «Neural style transfer for fashion design», яка з'явилася в журналі "Computers & Graphics", описується використання нейромереж для стилювання модних зображень. У ній пояснюється про передачу стилю, застосування в модному дизайні, також

про технічні виклики, наприклад, про моделювання великих файлів, про те, які конкретні стилізації уже були використані.

Виклад основного матеріалу. Загалом розвиток технологій, що призвів до появи штучного інтелекту, позитивно сприяє на якість, швидкість, зручність та доступність проєктування дизайн-матеріалів. Нові технології допомагають розширити креативність і творчий простір митця. З іншого боку, може здатись, що нейромережа забирає можливі робочі місця у дизайнерів, і що будь-яка людина, яка ніколи не займалась дизайн-проєктуванням, зможе за допомогою штучного інтелекту за кілька хвилин створити, наприклад, логотип для компанії або рекламний банер. Проте це не зовсім так, поява нейромереж у галузі дизайну не забирає роботу у дизайнерів, а навпаки, її спрощує, оскільки на теперішній час нейромережі не є досконалим продуктом створення дизайн-проєктів. Цілковите використання тільки ШІ може призвести до недосконалого результату. Тому саме робота дизайнера полягає у тому, щоби за допомогою нейромережі зробити заготовку і вдосконалити її самому, що тільки спрощує роботу.

Штучний інтелект надав куди більший простір для творчості дизайнерам, ніж до його відсутності. Тепер митці можуть швидко реалізовувати свої ідеї, пробувати щось нове та сміливе. Зважаючи на те, що нейромережі можуть також додати щось "від себе", це може зародити нову ідею у дизайнера, що може полегшити і так непростий процес створення проєкту.

Однак, варто зауважити, що створення дизайн-проєкту за використання ШІ доволі простий. Якщо застосовувати нейромережі типу "Текст-Фото", то варто просто придумати опис того, що ти хочеш бачити в результаті. І після або взяти за основу і допрацювати недоліки, або ж використати цю картинку просто як ідею.

Штучний інтелект наразі не настільки розвинутий, щоби бездоганно промальовувати картинку із великою кількістю деталей. Часто трапляються помилки, наприклад, більше ніж потрібно пальців, або десь на задньому плані людина з'єднується зі стовбом і т.д. Тому використовувати штучний інтелект як єдиний інструмент створення дизайн-проєкту на наш час не рекомендується.

Також за допомою ШІ можна створювати багато інтерактивних і візуальних ефектів, допомогти дизайнеру вийти з ‘’творчої кризи’’ або ступору. Технології йдуть вперед з неймовірною швидкістю, тому треба або йти в ногу з ними і по максимуму їх викристовувати для своєї користі, або залишитись десь позаду і спостерігати за успіхом інших людей, які не піддались чуткам, що ШІ замінить дизайнерів, програмістів, архітекторів, а пристосувалися до цього і стали більш успішними, ніж до його появи.

Висновки. Отже, штучний інтелект є дуже корисним інструментом в руках дизайнера. Він допоможе придумати ідею, реалізувати її, спростити і пришвидшити час роботи. Проте варто пам’ятати і про творчу частину

проєктування, тому використовувати ШІ можна, щоби пришвидшити або автомазувати процес створення плакату, логотипу або якоїсь іншої роботи.

Підсумовуючи, скажемо, що дослідження впливу штучного інтелекту в сучасному дизайні виходить за рамки виключно технічних аспектів, охоплюючи також такі питання, як етичні, творчі та соціокультурні, що виникають в контексті цієї важливої сфери, творчості.

Список використаної літератури:

1. Глінська А. О. Застосування штучного інтелекту у проєктуванні web-сайтів / А. О. Глінська ; наук. кер. М. В. Колосніченко, Т. В. Струмінська // Інноватика в освіті, науці та бізнесі: виклики та можливості : матеріали III Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених, м. Київ, 17 листопада 2022 року. – Т. 1. – Київ : КНУТД, 2022. – С. 124-128.

2. Волинець В. Вплив штучного інтелекту на сучасне мистецтво: можливості та виклики [Електронний ресурс] / Вікторія Волинець // Цифрова платформа: інформаційні технології в соціокультурній сфері. – 2023. – Т. 6, № 1. – С. 21–31. – Режим доступу: https://doi.org/10.31866/2617-796X.6.1.2023.283933. – Назва з екрана.

3. Patrick Hebron [Electronic resource] // Linkedin. – Mode of access: https://www.linkedin.com/in/patrickhebron/ (date of access: 01.04.2024). – Title from screen.

4. Lina Ai [Electronic resource] // Linkedin. – Mode of access: https://www.linkedin.com/in/lina-ai-343524201/ (date of access: 01.04.2024). – Title from screen.

5. Designing Apparel with Neural Style Transfer [Electronic resource] // Eleks. – Mode of access: https://eleks.com/research/designing-apparel-with-neural-style-transfer/. – Title from screen.

6. Shah J. Neural Networks for Beginners: Popular Types and Applications [Electronic resource] / Jay Shah. – 2017. – Mode of access: https://medium.com/cube-dev/neural-networks-for-beginners-d99f2235efca (date of access: 01.04.2024). – Title from screen.

БОЙКО С. М.
студент спеціальності 053 «Психологія»
наук. керівник: Парасєй-Гочер А.О., к.психол.н., доц.
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ У ПЕДАГОГІВ ЗАКЛАДІВ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Актуальність дослідження. У кожному суспільстві, незалежно від його етнічної належності, культури, рівня економічного розвитку, визначне місце має постать педагога. І це є природним, адже саме від учителя, його праці, залежить майбутнє цього товариства. Високий статус педагога в спільноті є історично обумовленим, У всі часи, розуміючи важливу роль учителя в

життєдіяльності соціуму, до його персони була прикута особлива увага. До педагогів завжди ставилися з особливою повагою, адже їм довіряли найдорожче – дітей.

Без сумніву, від педагога залежить кінцевий результат його діяльності – особистість учня. На те, якою вона буде, безпосередньо впливає індивідуальність вчителя. Тому особистість педагога цікавить як науковців, так і спільноту в цілому. На нашу думку, цей інтерес посилюється на тлі тих трагічних подій, які відбуваються в нашій країні. Йдеться про тривалу військову агресію РФ проти України. В теперішній час можемо констатувати багаторазове збільшення інформаційного та емоційного навантаження на кожну людину. Ми є свідками війни двох світоглядних позицій. Тож в контексті цих подій як ніколи стає актуальним виховання справжньої особистості, патріота, який здатен захистити свою державу та забезпечити її сталий розвиток. Зробити це може педагог, який має внутрішній психоемоційний резерв, навички саморегуляції і здатний протистояти такому явищу, як емоційне вигорання, та прагне якісно реалізувати своє покликання. Тому дослідження проблеми емоційного вигорання педагогів закладів середньої освіти, як представників професії вважаємо актуальним науковим напрямом.

Мета роботи полягає в теоретичному аналізі та емпіричному вивченні психологічних особливостей емоційного вигорання у педагогів закладів середньої освіти.

Теоретичний аналіз дослідження. Термін «вигорання» вперше був введений до наукового обліку Г. Бредлі у його досліджені службовців, які охороняли умовно засуджених. Пізніше Г. Фройденбергер під час роботи в безкоштовних клініках і терапевтичних спільнотах розробив клінічну концепцію емоційного вигорання [2, с. 8].

Зараз існує кілька моделей емоційного вигорання, які пояснюють цей феномен. Згідно з однофакторною моделлю емоційного вигорання, розробленою Пайнсом і Аронсоном, під цим психічним феноменом розуміють стан фізичного, когнітивного й емоційного виснаження, яке виникає внаслідок тривалого перебування в ситуаціях з великим емоційним навантаженням. Виснаження є головною причиною, а інші прояви дисгармонії у поведінці і переживаннях є наслідком. Двомірна модель емоційного вигорання, розроблена В. Шауфелі, Х. Сиксмою та Д. Дирендонком, описує синдром як двомірну конструкцію, що вміщує в себе емоційне виснаження та деперсоналізацію. Перша складова, яка називається «афективною», належить до сфери нарікань на стан здоров'я, самопочуття, нервове напруження та емоційне виснаження. Другий компонент, який має назву «інсталяційний», проявляється у зміні сталення до себе та до інших людей. Згідно з трьохфакторною моделлю емоційного вигорання, запропонованою К.Маслач і С. Джексон, синдром емоційного вигорання складається з емоційного виснаження, деперсоналізації та редукції особистих досягнень. Перший компонент виявляється у зниженому емоційному стані, байдужості

або надмірній емоційності. Деперсоналізація проявляється у спотворенні взаємин з іншими людьми. Третій компонент, редукція особистих досягнень, може проявитися у негативному самооцінюванні, заниженні професійних досягнень і успіхів, негативних установках щодо службових досягнень і можливостей, або відчутті обмеженості власної гідності й обов'язків щодо ставлення до інших. Чотирифакторна модель вигорання, розроблена Іваніскі, Фірсом, Швабом та Мімсом, є підходом, у якому один із його складових (емоційне виснаження, деперсоналізація, редукція особистих досягнень) розділяється на дві окремі складові. До прикладу, деперсоналізація відносно людей та деперсоналізація пов'язана з роботою [3, с. 8–10].

Виклад основного метеріалу. У нашому досліджені для виміру рівня емоційного вигорання педагогів закладів середньої освіти була використана «Методика діагностики рівня емоційного вигорання», запропонована дослідником В. В. Бойком [3, с. 98–103]. Цей психодіагностичний інструмент дозволяє оцінити сформованість кожної з трьох фаз або компонентів синдрому емоційного вигорання: «напругу», «резистенцію» та «виснаження». Кожна з фаз складається з чотирьох симптомів, рівень сформованості яких дозволяє аналізувати сформованість фази [2, с. 56].

У нашому експерименті взяли участь 50 педагогів Донецького та Андріївського ліцеїв, що перебувають в Ізюмському районі Харківської області. Дослідження проводилося в режимі online за допомогою Google форм. Діагностика показала, що найбільш розвиненим компонентом синдрому емоційного вигорання у респондентів виявилася «резистенція» - 36% від загальної кількості сформованих фаз, порівняно з 16% - компоненту «напруга» та 26% - компоненту «виснаження». Це означає, що люди усвідомлено або несвідомо прагнуть до психологічного комфорту, намагаються знизити тиск зовнішніх обставин за допомогою наявних у їх розпорядженні засобів. Аналіз особливостей проявів симптомів «емоційного вигорання» у респондентів показав, що найбільш розвиненим симптомом (55% від загальної кількості сформованих симптомів) виявися «редукція професійних обов'язків», що проявляється у спробах полегшити чи скоротити обов'язки, які потребують емоційних затрат.

Наступним кроком у психодіагностичній роботі було дослідження рівня особистісної тривожності респондентів. Шкала особистісної тривожності (Ч. Д. Спілберга в адаптації Ю. Л. Ханіна) [1, с. 145–146] оцінює відносно стабільні аспекти особистості, її схильність до занепокоєння, оцінює відчуття / стан спокою, впевненості та безпеки. Висока особистісна тривожність безпосередньо корелює з емоційними і невротичними зривами та психосоматичними захворюваннями. Дослідження виявило, що 40% респондентів має високий рівень особистісної тривожності.

Для пошуку ймовірного зв'язку емоційного вигорання з іншими психічними характеристиками респондентів наступним кроком було досліджено локус суб'єктивного контролю педагогів. Для цього

використовувався тест – опитувальник Є. Ф. Бажіна [1, с. 119–124]. У 80% респондентів виявився середній рівень інтернальності. Зазначимо, що рівень суб'єктивного контролю (рівень інтернальності) свідчить про те, наскільки людина відчуває себе здатною контролювати значущі події свого життя, бути їхнім автором, причиною, а не наслідком дій інших або впливів обставин.

Висновки. У респондентів найбільш сформованим компонентом синдрому «емоційного вигорання» виявився компонент «резистенція», який є опором стресу, що зростає. За результатами дослідження виявлено, що високий рівень тривожності пов'язаний з рівнем «емоційного вигорання». Крім того, з'ясовано, що у респондентів з високою особистісною тривожністю є сформованим симптом «вигорання» - «психосоматичні і психовегетативні порушення». Значущого зв'язку між рівнем локусу суб'єктивного контролю та рівнем емоційного вигорання не виявлено.

Список використаної літератури:

1. Волошина В. В., Долинська Л. В., Ставинська С. О., Темчук О. В. Загальна психологія: Практикум: Навч. посібн. – К.: Каравела, 2015. – 280 с.

2. Кузнецов М. А., Грицук О. В. Емоційне вигорання вчителів: Основні закономірності динаміки. Харків: ХНПУ, 2011. – 206 с.

3. Пахомов І. В. Профілактика професійного та емоційного вигорання працівників закладів професійної освіти. Навч. посібн. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2024. – 114 с.

ВАСИЛІВСЬКА А.С.
студентка спеціальності "Початкова освіта"
наук. керівник: Телецька Л. І. к. пед. н.,доц.
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

ФОРМУВАННЯ ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ "Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ"

Актуальність дослідження. В контексті нових викликів, що постали перед Україною в результаті російської агресії, патріотичне виховання є особливо актуальним. В умовах воєнного стану формування у підростаючого покоління почуття гордості за свою країну, любові до української мови, культури та традицій набуває особливої уваги.

Мета праці: теоретично обґрунтувати і практично перевірити ефективність педагогічних умов формування патріотичного виховання на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ».

Теоретичний аналіз дослідження.

Результати опрацювання педагогічної літератури свідчать про те, що проблема патріотичного виховання завжди була в центрі уваги педагогів. Педагоги різних епох і країн розробляли різні підходи до патріотичного виховання, але їх об'єднувала спільна мета – формування в підростаючого покоління патріотичних почуттів і національної свідомості.

Патріотичне виховання вивчали у своїх працях такі дослідники, як: В. Будак, Н. Волошина, С. Зозуля, О. Ковальчук, Г. Костюшко, Л. Крамаренко, А. Кузьминський, О. Носова та інші. Особливості патріотичного виховання в початкових класах Нової української школи були предметом обговорення у працях: В. Беспалька, І. Бех, Н. Бібік, О. Вашуленко, Л. Добровольської, Л. Задорожньої-Княгницької, Н. Калити, Л. Кравчук, С. Матвієнко, О. Пуш та інші.

Виклад основного матеріалу. Нова українська школа ставить перед собою завдання формування всебічно розвиненої, гармонійної особистості, яка буде патріотом своєї країни, відповідальним громадянином, здатним до самореалізації та успішної життєдіяльності. Одним з найефективніших інструментів для патріотичного виховання молодших школярів є інтегрований курс «Я досліджую світ», який поєднує в собі знання з природознавства, історії, суспільствознавства та краєзнавства. Цей курс дає можливість учням не лише здобути знання про Україну, але й дослідити її, відчути себе частиною українського народу.

Формування патріотизму у школярів є важливою складовою виховання молодого покоління. В сучасному світі, де глобалізація швидко розвивається, важливо не втратити зв'язок з власною культурою, мовою та історією. Багато дослідників, таких як Ю. К. Бабанський, Х.Й. Лийметс, А. В. Мудрик та інші, відносять процес виховання до формування патріотизму. Патріотизм, що походить від грецького слова «patris» (батьківщина), є моральним і політичним принципом соціального сприйняття, який передбачає любов до Батьківщини, гордість за її минуле та майбутнє, відстоювання інтересів і захист.

Педагогічні ідеї К. Ушинського мають важливе значення для розуміння патріотичного виховання. Він вважав, що почуття народності є однією з найважливіших рис людської особистості. Воно настільки сильне, що навіть «якщо в людині загине все святе та благородне, почуття народності все одно залишиться. Це тому, що поля Батьківщини, її мова, її перекази та життя завжди будуть мати особливе значення для серця людини».

Варто зазначити, що українська педагогиня Софія Русова була однією з перших, хто закликав до створення національної школи в Україні. Вона вважала, що національна школа є важливою умовою для розвитку української нації та побудови незалежної держави. На думку Русової, національна школа повинна була формувати у дітей любов до рідної мови, літератури, історії та культури. Для цього вона пропонувала використовувати такі засоби навчання та виховання, як екскурсії, вивчення історії та релігії українського народу, національне мистецтво.

Дослідник Г. Ващенко надавав великого значення формуванню національної свідомості для виховання патріотичних почуттів та любові до Батьківщини. Концепція Г. Ващенка є актуальною та заслуговує на вивчення та творче використання. Вона ґрунтується на таких основних положеннях, як:

виховання свідомих патріотів своєї землі та нації, відродження духовності народу та української школи, виховання патріотичних почуттів.

Педагогічна спадщина В. Сухомлинського свідчить про те, що він постійно приділяв увагу патріотичному вихованню підростаючого покоління. У своїх працях він надавав численні визначення таким поняттям, як «патріотизм», «патріотичне виховання», «гуманне виховання». На думку Сухомлинського, патріотизм – це не лише розумове уявлення про Батьківщину, а й почуття любові до неї, які народжуються в серці людини. Патріотичне виховання, на його думку, є сферою духовного життя, яка проникає в усі сфери діяльності людини.

Школярі повинні відчувати любов та повагу до своєї країни, бути готовими захищати її інтереси та сприяти її розвитку.

Патріотичне виховання є систематичною виховною діяльністю, спрямованою на свідоме формування у вихованців почуття патріотизму, тобто позитивного ставлення до Батьківщини. Визначимо такі завдання патріотичного виховання: виховання любові до власної Батьківщини; формування національної самосвідомості; розвиток почуття поваги до рідної мови, культури та традицій; виховання почуття гордості за свою країну, її досягнення.

Патріотичне виховання в початкових класах є одним із важливих напрямів навчально-виховної роботи. Мета Нової української школи полягає в формуванні компетентностей учнів, спрямованих на розвиток їхньої громадянської свідомості та виховання активних громадян, здатних приймати відповідальні рішення та дотримуватися принципів прав людини. Тому патріотичне виховання у школі є обов'язковим завданням, а громадянська компетентність є однією з ключових компетентностей, яку необхідно розвивати учням.

На констатувальному етапі нами розроблено анкетування, яке було проведено серед учнів 3 класу (29 учнів) з метою діагностики їхнього рівня патріотичних почуттів. На формувальному етапі під час проведення уроків «Я досліджую світ» були реалізовані всі педагогічні умови для формування патріотичного виховання учнів: створено сприятливий емоційно-психологічний клімат, використано інтерактивні методи навчання, впроваджено сучасні ІКТ та активно залучено дітей до дослідницької діяльності. На контрольному етапі ми перевірили ефективність педагогічних умов для патріотичного виховання дітей молодшого шкільного віку. Реалізовані педагогічні умови є ефективними для патріотичного виховання учнів початкових класів на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ». Зокрема, результати показують збільшення кількості учнів з високим рівнем патріотичних почуттів та зменшення кількості учнів з низьким його рівнем: 46,7% та 22,9% відповідно.

Висновки.

1. Проаналізувавши психолого-педагогічну літературу з проблеми дослідження, можна зробити висновок, що патріотичне виховання є систематичною виховною діяльністю, спрямованою на свідоме формування у вихованців почуття патріотизму, тобто позитивного ставлення до Батьківщини. Патріотичне виховання спрямоване на формування відповідального громадянина своєї країни, який любить її, поважає її культуру, цінності та готовий розвивати та захищати.

2. Нами розкрито особливості патріотичного виховання здобувачів початкової освіти в умовах НУШ. У молодшому шкільному віці діти особливо чутливі до впливу навколишнього середовища. Вони запам'ятовують інформацію, формують свої цінності та переконання. Тому саме в цей період важливо виховувати у дітей любов до України, повагу до її історії, державних символів, культури та традицій. Патріотичне виховання в початкових класах є одним із важливих напрямків навчально-виховної роботи.

3. Для формування патріотичного виховання у молодших школярів можна використовувати матеріали всіх навчальних предметів. Проте найбільш ефективним для цього є курс «Я досліджую світ», який поєднує різні галузі знань, такі, як: екологія, природознавство, суспільствознавство, краєзнавство, історія та інші. Зміст програми інтегрованого курсу «Я досліджую світ» відображає знання та навички, які допомагають учням розвивати патріотичні почуття та цінності.

Список використаної літератури:

1. Міма Н. Особливості формування патріотично-громадянських орієнтацій молодшого школяра / Н. Міма // Гуманітарний вісник. – 2013. – № 31. – С. 185–191.

2. Петренко Л. М. Актуальні питання української національної системи виховання у науково-педагогічній спадщині Г. Ващенка / Л. М. Петренко // Збірник наукових праць «Педагогічні науки». – 2019. – № 86. – С. 54–59.

3. Савченко О. Літературна спадщина В. О Сухомлинського як джерело патріотичного виховання молодших школярів / О. Савченко // Педагогічний пошук. – 2016. – № 4. – С. 8–13.

4. Івченко Ю. В. Сутність патріотизму: історія та сучасність / Ю. В. Івченко // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Юридичні науки. – 2016. – № 3. – С. 150–153.

5. Калита Н. А. Виховний ідеал К. Ушинського у традиції українського національно-патріотичного виховання: порівняльний історико-педагогічний аспект / Н. А. Калита // Молодь і ринок. – 2013. – № 12. – С. 93–99.

ВОЙТОВИЧ Д.В.

студентка спеціальності 013 "Початкова освіта"

наук. керівник: Літкевич А. М. к.пед.н., доц.

ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

ПЕДАГОГІКА ПАРТНЕРСТВА ЯК МОЖЛИВІСТЬ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Актуальність дослідження полягає в тому, що педагогіка партнерства є важливим інструментом у контексті сучасної освіти, зокрема Нової української школи (НУШ). Здійснюючи партнерську взаємодію з учнями та їхніми батьками, вчителі початкових класів можуть оптимізувати освітній процес, створити сприятливу атмосферу для розвитку. Проте існує недостатня увага до цієї педагогічної стратегії та необізнаність з її основними принципами серед вчителів, що може ускладнювати впровадження партнерських підходів в освітньому процесі [1]. Таким чином, розуміння та використання педагогіки партнерства є важливим для успішного розвитку освіти та реалізації вчителя як справжнього фахівця.

Мета нашого дослідження полягає в тому, щоб теоретично обґрунтувати та практично перевірити вплив використання педагогіки партнерства на самореалізацію вчителів початкових класів у контексті Нової української школи (НУШ).

Теоретична база дослідження. У творах В. Сухомлинського, навчальному посібнику В.А. Ковальчука, працях О. Коханової та С. Лівинської, О.М. Коберника та І. О. Білецької, статтях Л. М. Сич та Ю.С. Запорожцевої особлива увага приділяється педагогіці партнерства. Вони підкреслюють, що взаємодія між учителями, учнями та батьками є ключовою у побудові якісної сучасної освіті. В.О. Сухомлинський підкреслював важливість педагогіки партнерства, де взаємодія між учасниками освітнього процесу ґрунтується на принципах гуманності [2]. В.А. Ковальчук зазначав, що в сучасному світі, особливо в початковій школі, потрібно додержуватися загальнолюдських цінностей з дітьми та їхніми батьками. О. Коханова та С. Лівинська вважають, що важливою є взаємодія, де партнери виявляють здатність до співпраці та чітко визначають мету для спільних дій [3]. О.М. Коберник та І.О. Білецька висвітлюють важливість активного діалогу та домовленості для ефективного процесу навчання [4]. Л. М. Сич піднімає питання педагогіки партнерства, що стимулює позитивні зміни у сфері освіти [5]. Ю.С. Запорожцева зазначила, що для підвищення якості виховання дітей важливо залучати батьків до активної участі в освітньому процесі [6].

Виклад основного матеріалу. Педагогіка партнерства - це підхід у педагогіці, що ґрунтується на принципах гуманності та взаємодії між учасниками освітнього процесу. Вона передбачає чітку систему взаємовідносин на основі взаємоповаги, рівноправності, довіри та спільної роботи. Основна мета - якісна та ефективна освіта. Важливими є принципи, такі, як: повага, доброзичливість, активний діалог та соціальне партнерство. Педагоги працюють на створення підтримувальної атмосфери для розвитку потенціалу учнів та задоволення їхніх потреб. Основні методи спрямовані на встановлення цілей, розробку стратегій дій, колективну творчу діяльність та диференційоване навчання [7]. Педагогіка партнерства включає два ключові

напрями співпраці в освітньому процесі: колективну роботу вчителя і учнів, де створюється атмосфера взаєморозуміння та підтримки, і чіткий розподіл обов'язків між учителем і учнями, де всі беруть активну участь як рівноправні партнери. Вчитель повинен усвідомлювати, що партнерство вимагає визнання рівності, гуманності та взаємоповаги, а також готовність до врахування індивідуальних особливостей кожного учасника освітнього процесу [8].

Згідно зі словами О.Я. Савченко, нові вимоги суспільства, батьків та сучасні діти створюють нові виклики для вчителів початкових класів. Вони впливають на формування особистості молодших школярів, виступаючи прикладом для них [9]. Взаємодія між батьками і вчителями в школі є ключем до успіху учнів, їхнього гармонійного розвитку та підготовки до самостійного життя. Вчителі можуть допомагати батькам розкривати нові таланти учнів, підтримувати їхні інтереси та освітні можливості [10]. Вчитель виступає як партнер, а сім'я - активний учасник у формуванні освітнього шляху дитини. У школах, де практикується гуманна педагогіка, вдається уникнути проблем з невідповідною поведінкою та проявами агресії [11]. Педагогіка партнерства встановлює фундамент для конструктивного спілкування та співпраці, а її мета полягає в забезпеченні більшого задоволення дітей від навчання та підвищення якості освіти. Є два ключових шляхи для успішної співпраці: 1) регулярне спілкування з двох сторін; 2) використання різних підходів, щоб залучати батьків до навчання та виховання їхніх дітей. Сучасні умови націлюють на перегляд парадигми з "освіта – навчання" на "освіта – становлення" [12].

Експериментальну роботу було проведено на базі приватного ліцею «Місто надії» у м.Луцьк. Було застосовано тест за розробкою Наталії Кириленко, авторський тест на виявлення стану взаємодії педагога, учнів і батьків молодших школярів. У першому опитуванні була запропонована анкета для вчителів з метою визначення рівня їхньої взаємодії з учнями та батьками. Результати показали, що вчитель першого класу "А" мав високий рівень взаємодії (33 бали), вчитель 1 класу "Б" та вчитель підготовчої групи до 1-го класу мали середній рівень взаємодії (28 та 26 балів відповідно).

У другому опитуванні батькам була пропонована анкета для оцінки їхньої участі та взаємодії з освітнім процесом своєї дитини у школі. Опитування було проведено з 16 батьками. Вони відповідали на запитання анкети, використовуючи шкалу оцінювання до 2 балів. Питання спрямовані на визначення ступеня активності та зацікавленості батьків у співпраці з вчителями та дітьми. Результати показали, що 6 батьків мали високий рівень участі, 7 - середній, а 2 - низький рівень взаємодії.

У третьому опитуванні у формі творчості дітям була запропонована анкета для оцінки їхнього ставлення до вчителя, взаємодії з ним та загальної атмосфери в класі. Опитано 10 дітей, які відповідали на запитання малюнками. Більшість малюнків були яскравими та позитивними, що свідчить

про позитивне сприйняття вчителя та комфорт в спілкуванні. Однак, двоє дітей виявили проблеми з вчителем за деякими критеріями, що може вказувати на недовіру або відсутність позитивного сприйняття взаємодії.

Один із ефективних методів встановлення партнерських відносин - це використання навчальних тренінгів для активної співпраці між вчителем та батьками. Педагогічний практикум є ще одним ефективним інструментом, спрямованим на розвиток педагогічного мислення батьків, де вони мають можливість моделювати реальні ситуації та знаходити спільні шляхи вирішення. Круглий стіл та ділова гра також використовуються для обговорення конкретних проблем та пошуку оптимальних рішень шляхом спільної взаємодії [13]. Вчитель може створити окремий чат з батьками, щоб бути постійно на зв’язку, не тільки для того, щоб повідомляти про проблеми учнів, а й пропонувати туди записувати свої ідеї та пропозиції батькам. У сучасному світі вчитель також може надавати доступ до електронного журналу, де батьки можуть переглядати оцінки, відвідування, домашні завдання та іншу інформацію про навчання своєї дитини [14]. Вчитель може організовувати чаювання разом з батьками і дітьми для неформального спілкування, відвідувати сім’ї вдома для кращого розуміння контексту дитинства, дискусії на батьківських рингах, педагогічні лекції та спільні уроки [15].

Варто використовувати метод послідовного спілкування, який включає обговорення тем за круглим столом, використання вправ, таких як "Коло ідей", "Білий аркуш" та аналіз ситуацій через кейс-метод, наприклад, "Дитина не хоче йти до школи" [16]. Важливим також є трикутник успіху: вчитель, батьки, діти. Одним із методів досягнення цієї співпраці є проведення різноманітних заходів, таких як родинні свята та проєктна діяльність на тему сім'ї, майстер-класи. Вчителі можуть використовувати електронні комунікаційні канали, такі, як: електронна пошта та месенджери, а також Zoom для обговорення розкладу та успішності учнів разом з батьками та учнями [17]. Рекомендується використовувати суб’єкт – суб'єктний тип освітньої взаємодії [18]. Вчителям пропонують використовувати платформи для спілкування з батьками, такі, як: «Google Classroom», «ClassDojo» та «Edmodo». Ці інструменти дозволяють вчителям створювати класи, надавати завдання та матеріали для вивчення, а також спілкуватися з учнями та їх батьками через коментарі та повідомлення [19]. Навіть у важких ситуаціях вчитель повинен залишатися ввічливим і тактовним, використовуючи інформацію про сім'ю лише для підтримки батьків у вихованні дитини [20].

Висновки. Взаємодія між учителем, учнями та батьками є ключовою для успішності в освітньому процесі. Це сприяє не лише академічному розвитку й самореалізації вчителя, а й особистісному зростанню учнів, розвитку критичного мислення та вихованню відповідальності. Активна участь батьків у співпраці з вчителем є важливою, оскільки без неї може сповільнюватися освітній процес. Використання різноманітних форм

співпраці та методичних рекомендацій допомагає налагодити ефективну взаємодію між всіма учасниками освітнього процесу, що призводить до позитивних змін у розвитку дитини та створює сприятливу атмосферу в освітньому середовищі.

Список використаної літератури:

1. Скиба М. Краще разом. Що таке педагогіка партнертсва і навіщо вона в НУШ [Електронний ресурс] / Микола Скиба // Нова Українська школа. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: https://nus.org.ua/articles/pedagogika-partnerstva-shho-tse-take-ta-yak-zrozumity-chy-vona-ye-u-shkoli/. (дата звернення: 14.03.2024). – Назва з екрана.
2. Сухомлинський В. О. Павлиська середня школа / В. О. Сухомлинський. – Київ : Рад. шк., 1977.
3. Ковальчук В. А. Педагогіка партнерства у професійній діяльності вчителя : навч. посіб. / В. А. Ковальчук. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2023. – 100 с.
4. Білецька І. О. Педагогіка партнерства та її реалізація в творчій спадщині В. Сухомлинського / І. О. Білецька, О. М. Коберник // Наукові записки [Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Серія : Педагогічні науки. - 2018. - Вип. 171. - С. 34-39.
5. Педагогіку партнерства починаймо із себе! [Електронний ресурс] // Blogger. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: https://zarlitslm.blogspot.com/2018/08/7-8-2018.html. (дата звернення: 14.03.2024). – Назва з екрана.
6. Запорожцева Ю. С. Основні принципи та критерії ефективного партнерства учасників освітнього процесу [Електронний ресурс] / Ю. С. Запорожцева // Copyright. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: https://conf.zippo.net.ua/?p=77. (дата звернення: 14.03.2024). – Назва з екрана.
7. Педагогіка партнерства [Електронний ресурс] // Управління освіти Шосткинської міської ради. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: https://mkvpk.blogspot.com/p/blog-page_25.html. (дата звернення: 14.03.2024). – Назва з екрана.
8. Сутність та специфіка педагогіки партнерства [Електронний ресурс] // "Нова українська школа" матеріали для вчителів, студентів, учнів та батьків.. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: https://nuschool.eu/lessons/elementary/parents/1.html#google_vignette. (дата звернення: 14.03.2024). – Назва з екрана.
9. Розлуцька Г. Педагогічна взаємодія з батьками учнів у реалізації педагогіки партнерства у концепції «Нова українська школа» / Галина Розлуцька, Анюта Драч, Людмила Костик // Педагогічні інновації у фаховій освіті, Ужгород. – Ужгород, 2019. – С. 157–162.

10. Педагогіка партнерства: як успішно взаємодіяти з батьками [Електронний ресурс] // НаУрок. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: https://naurok.com.ua/post/pedagogika-partnerstva-yak-uspishno-vzaemodiyati-z-batkami. (дата звернення: 14.03.2024). – Назва з екрана.

11. Калько І. В. Педагогіка партнерства як умова реалізації завдань розвитку особистості в контексті нової української школи [Електронний ресурс] / І. В. Калько // Загальна педагогіка та історія педагогіки. – 2020. – Т. 1, № 21. – С. 33–36. – Режим доступу: https://doi.org/10.32843/2663-6085/2019.21.1-6. – Назва з екрана.

12. Шелудько Т. І. Педагогіка партнерства в умовах реалізації Концепції Нової української школи [Електронний ресурс] / Тетяна Іванівна Шелудько. – 2020. – Режим доступу: https://sheludko2013.wordpress.com/ (дата звернення: 14.03.2024). – Назва з екрана.

13. Унгурян М. К. Співробітництво всіх учасників навчально-виховного процесу у створенні комфортних умов для розвитку творчих здібностей школярів. [Електронний ресурс] / Мар'яна Констянтинівна Унгурян // НаУрок. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: https://naurok.com.ua/pedagogika-partnerstva-137674.html. (дата звернення: 14.03.2024). – Назва з екрана.

14. Stronger Parent-Teacher Partnership [Електронний ресурс] // Clanbeat. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: https://clanbeat.com/stronger-parent-teacher-partnership/. (дата звернення: 14.03.2024). – Назва з екрана.

15. Нова українська школа: організація взаємодії з батьками учнів початкової школи / [Т. Бабко, О. Банах, Г. Коломоєць та ін.]. – Київ: Видавничий дім \"Освіта\", 2020. – 209 с.

16. Досвід Педагогіка Партнерство. // Шевченківська районна в місті Києві державна адміністрація управління освіти Шевченківського району спеціалізована школа I-III ступенів № 91 з поглибленим вивченням інформатики. – 2016. – №2. – С. 1–56.

17. Миронова А. П. Сутність та принципи впровадження педагогіки партнерства у ЗДО : методичні рекомендації [Електронний ресурс] / Антоніна Павлівна Миронова // Всеосвіта. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: https://vseosvita.ua/library/sutnist-ta-principi-vprovadzenna-pedagogiki-partnerstva-u-zdo-metodicni-rekomendacii-436781.html.

18. Барабаш О. Педагогіка партнерства — сучасний тип взаємодії між учасниками освітнього процесу / Ольга Барабаш. // Учитель початкової школи. – 2018. – №8.

19. Іванюк І. В. Використання вчителями інструментів цифрового освітнього середовища під час дистанційного навчання / І. В. Іванюк. // Інститут інформаційних технологій і засобів навчання Національна Академія Педагогічних Наук України. – 2021.

20. Партнерська взаємодія між школою та сім'єю як необхідна умова формування системи цінностей дитини (з досвіду роботи) : навч.-метод. посіб. / уклад.: Г. М. Стеценко, Н. Г. Тіхонова. – Кропивницький : [б. в.], 2023. – 48 с.

ВОЛИНЕЦЬ Є. О.
студент спеціальності 017«Фізичне виховання»
наук. керівник: Захаріна А. Г. к. пед. наук, доц.,
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

НАУКА ЯК ВИД ДІЯЛЬНОСТІ У ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ ТА СПОРТІ

Актуальність дослідження. На сьогодні фізичне виховання та спор стали важливим складником кожної людини. Це пов'язано з багатьма хворобами, проблемами емоційного стану людини. Тому науку, здоров'я і спорт потрібно поставити на перше місце. Згідно з статистики опитування соціальної групи «Рейтинг», 50% опитуваних повідомили, що не займаються спортом взагалі. А тільки 9% українців займаються ним кожен день. Зважаючи на отримані дані, можна зазначити, що важливою необхідністю є популізація фізичної культури в Україні. Фізична культура як галузь наукового пізнання на сучасному етапі посідає чільне місце у загальній системі галузей знань. Її проблематика, з одного боку, інтенсивно диференціюється, з іншого - відзначається тенденцією до інтеграції.

У зв'язку з цим виникає потреба у великому обсязі навчальної інформації, якою студент повинен оволодіти аби стати високопрофесійним фахівцем. Тому наука і спорт є важливим аспектом цього наукового дослідження.

Мета роботи: охарактеризувати науку як вид діяльності у фізичному вихованні та спорту.

Для досягнення зазначеної мети необхідно виконати наступні **завдання:**

1) розкрити науку як діяльність у спорті.

2) охарактеризувати науки в світі спорту.

3) визначити роль фізичного виховання і спорту в системі наук.

Виклад основного матеріалу. Вивчення фізичної культури і спорту як виду діяльності представлено в роботі викладача Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка Володимира Хахуля. Він зазначив, що на сучасному етапі стан здоров'я дітей є не тільки результатом тривалого несприятливого впливу соціально-економічних та екологічних чинників, а й низки таких педагогічних чинників, як:

- стресова тактика авторитарної педагогіки;
- інтенсифікація навчального процесу;
- ранній початок дошкільного систематичного навчання;

- невідповідність програм і технологій навчання функціональним і віковим особливостям учнів, недотримання елементарних фізіолого-гігієнічних вимог до організації навчального процесу;

- недостатня кваліфікація педагогів у питаннях розвитку та охорони здоров'я дитини;

-масова безграмотність батьків у питаннях збереження здоров'я дітей;

- істотні недоліки в системі фізичного виховання і в роботі медичних служб.

Також він зазначив, що у загальноосвітній школі фізичне виховання поділяється на чотири основні складові:

1) навчальний предмет «Фізична культура»;

2) фізкультурно-оздоровчі заходи в режимі навчального дня школи;

3) позакласна спортивно-масова робота;

4) загальношкільні фізкультурно-масові і спортивні заходи.

На сучасному етапі соціально-економічного розвитку суспільства, який характеризується незадовільним станом здоров'я дітей та проблемною демографічною ситуацією, у країні виникла необхідність у модернізації навчальної програми з фізичної культури навчальних закладів, що забезпечує формування здорової особистості, найважливішим показником якої можна вважати сформованість у неї культури здоров'я. Таким чином, формувати культуру здоров'я доцільно через поліпшення ставлення учінів до уроків фізичної культури.

Наукова діяльність у спорті - це комплекс дослідницьких, педагогічних, методичних і організаційних заходів, спрямованих на вивчення різних аспектів спортивної діяльності. Вона охоплює такі напрями, як фізіологія, біомеханіка, психологія, методика навчання та тренування, медицина спорту, спортивна соціологія та інші галузі науки. Наукова діяльність у спорті сприяє покращенню результатів спортсменів, розробці нових методик тренувань, запобіганню травм, розвитку спортивної медицини та іншим важливим аспектам спортивного життя.

Теоретико-методичні основи застосування технологій інтегральної спрямованості для самовдосконалення, гармонійного фізичного, інтелектуального і духовного розвитку та формування здорового способу життя людей різних вікових і соціальних груп, в тому числі спортсменів і людей з особливими потребами.

Наука у фізичному вихованні та спорті виконує важливі функції. Вона забезпечує теоретичну базу для розвитку методик і технологій у фізичному вихованні та спорті. Наукові дослідження допомагають розуміти фізіологічні, психологічні та педагогічні аспекти фізичної активності, що дозволяє ефективніше планувати тренування та вправи.

Наука сприяє вдосконаленню спортивного обладнання та інфраструктури, що важливо для досягнення високих спортивних результатів. Вона також допомагає в управлінні спортивними заходами,

розробці правил та регламентів, а також в питаннях антидопінгової боротьби. Наука є необхідним інструментом для підвищення якості фізичного виховання та спортивної діяльності, сприяючи їхньому розвитку та вдосконаленню.

Заняття спортом позитивно впливають на інтелектуальну сферу. Рухова активність, яка лежить в їх основі, сприяє: формуванню в людини уявлень про рухові можливості свого власного тіла; розвитку спостережливості, оскільки спортивна діяльність вимагає зосередження уваги на умовах, які супроводжують рух, а також швидкого переключення уваги на різні подразники; розвитку швидкості орієнтації, оскільки більшість видів спорту виробляють здатність до адекватної зміни поведінки залежно від умов, які виникли; розвитку мислення, оскільки спортивна діяльність є творчою; в процесі тренувань треба аналізувати причини успіхів та невдач своїх досягнень, правильно оцінити ситуацію, що виникла, вести пошук шляхів раціонального вирішення рухових задач.

Також заняття спортом впливають на формування моральних якостей, за певних умов його організації є одним із засобів формування таких моральних якостей, як патріотизм, почуття громадської та особистої відповідальності, колективізм, дисциплінованість, правдивість, здатність до самоконтролю.

Спорт сприяє розвитку патріотичних почуттів, стверджуючи у свідомості спортсменів і спортивних команд переконання в тому, що успіх підвищує престиж Вітчизни в очах людства. Почуття громадської відповідальності проявляється у всіх випадках спортивної діяльності і особливо під час змагань, коли спортсмен виступає за команду, спортивне товариство, захищає честь своєї школи, вишу, держави.

Висновки. Можна зробити висновок, що наука в сучасних умовах є важливим фактором, який обумовлює прогресивні перетворення у всіх суспільних галузях, зокрема в освіті, фізичній культурі, спорті, фізичному вихованні.

Спорт впливає на розвиток вольової та емоційної сфер людини, естетичних і етичних уявлень і потреб, формування характеру людини, тобто тих особливостей особистості, які відбиваються на вчинках і відносинах з іншими людьми та зовнішнім світом.

Участь у спортивних змаганнях завжди пов’язана з необхідністю йти на відповідний ризик, боротися із стомленням і іншими негативними станами. Основним мотивом, що спонукає спортсмена долати ці труднощі, є розуміння свого громадського обов’язку.

Список використаної літератури:

1. Товстиженко А. Половина працездатних українців взагалі не займаються спортом [Електронний ресурс] / А. Товстиженко // zn.ua. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: https://zn.ua/ukr/UKRAINE/polovina-pracezdatnih-ukrayinciv-vzagali-ne-zaymayutsya-sportom-231037_.html.

2. Хахуля В. Фізичне виховання як одна з основ формування культури здоров'я сільських школярів / Володимир Хахуля // Молода спортивна наука України. – 2013. – Т. 2. – С. 241–244.

3. Шиян Б. М. Наукові дослідження у фізичному вихованні та спорті [Електронний ресурс] : навчальний посібник [для факульт. фіз. вих. і сп. вищих навч. закладів II-IV рівнів акредитації] / Шиян Б. М., Єдинак Г. А., Петришин Ю. В. – 3-е видан., стереотип. – Кам'янецьПодільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2021. – 280 с.

ГАВРИЛЕНКО К. В.
студентка спеціальності 053 «Психологія»
наук. керівник: Парасєй-Гочер А. О. к.психол.н.,доц.,
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

БУЛІНГ: ПРИЧИНИ ЯВИЩА ТА ЙОГО ПРОФІЛАКТИКА У ШКОЛІ

Актуальність дослідження. Повідомлення про булінг у школах стають все більш поширеними і тривожними, створюючи серйозні соціальні та психологічні проблеми для учнів по всьому світу. Оскільки ця проблема впливає на здоров'я і благополуччя дітей та молоді, а також на загальний клімат у навчальних закладах, важливість теми "Булінг: причини та профілактика в школах" важко переоцінити.

У сучасному суспільстві школа має бути не лише місцем навчання, а й безпечним середовищем для розвитку та соціалізації молоді.Однак булінг - систематичне і навмисне приниження або фізичне чи психологічне залякування одного чи кількох учнів з боку інших. Навіть один випадок булінгу може мати серйозні наслідки для жертви, включаючи стрес, тривогу, труднощі з навчанням, а в деяких випадках - депресію та самогубство.

Тому важливим завданням для педагогів, психологів, батьків і суспільства в цілому є дослідження причин цього явища та розробка ефективних заходів профілактики і протидії.

Значний вплив соціальних мереж, швидкі зміни в соціальній та культурній сферах, виклики міжособистісних стосунків між дітьми та підлітками підкреслюють необхідність глибшого розуміння та ефективної боротьби з булінгом. Ця тема підкреслює не лише наукові дослідження, а й практичні заходи на рівні навчальних закладів, законодавчі ініціативи та спільні зусилля суспільства в цілому для створення безпечного та дружнього середовища для всіх учасників освітнього процесу.

Об'єкт дослідження: булінг як психологічне явище.

Предмет праці: причини виникнення явища та профілактика у школі.

Мета: дослідження цього явища та причин виникнення і профілактика у школі.

Виклад основного матеріалу. Слово *"булінг"* походить від англійського слова *"bully"*, що

означає *"мучити"* або *"залякувати"*. *"Булінг"* означає систематичне або повторюване фізичне, вербальне, соціальне та емоційне насильство і приниження, що відбувається в освітніх та інших установах, як правило, серед дітей та молоді.

Булінг може проявлятися у формі образ, дражнилок, ізоляції, фізичного нападу, крадіжки або поширення чуток. Важливо пам'ятати, що булінг - це не просто конфлікт або бійка між однолітками. Булінг - це нерівна боротьба, в якій одна сторона застосовує силу або фізичний вплив, щоб підпорядкувати або принизити іншу.

Булінг найбільш поширений у шкільному середовищі, але також може траплятися на робочому місці, у спортивних командах, соціальних мережах та інших життєвих ситуаціях. Булінг шкідливий як для жертви, так і для тих, хто її оточує, і може мати серйозні наслідки для фізичного та психічного здоров'я жертви, а також для її освітнього та соціального розвитку.

Виникнення булінгу в навчальних закладах може бути спричинене низкою факторів, що взаємодіють між собою. Зупинимося на найпоширеніших причинах.

Соціальна динаміка: у шкільному середовищі учні можуть відчувати себе частиною соціальної групи або кліки, де влада і статус визначаються силою, агресією і домінуванням. Це може призвести до булінгу, коли сильні учні використовують своє становище для приниження менш сильних учнів.

Нерівність і дискримінація: булінг виникає через відмінності в расі, етнічній приналежності, статі, сексуальній орієнтації, релігії, фізичних характеристиках та інших особистих факторах. Нерівність і дискримінація створюють негативні стереотипи і ворожість, які є основою булінгу.

Низький рівень емпатії та соціальних навичок: деякі учні мають низький рівень емпатії та соціальних навичок. Це може призвести до агресивної поведінки та булінгу як способу здійснення влади та контролю.

Відсутність ефективного нагляду та підтримки: якщо навчальні заклади не приділяють достатньої уваги міжособистісним проблемам і не забезпечують ефективного нагляду та підтримки, вони можуть створити середовище, в якому булінг є більш ймовірним.

Нормалізація агресивної поведінки: якщо агресивна поведінка не сприймається і не розглядається як відповідальність, вона може стати толерантною серед учнів, що може призвести до збільшення кількості випадків булінгу. Хоча ці причини не охоплюють усіх можливих факторів, вони ілюструють складність і багатогранність проблеми булінгу в школах. Для ефективного запобігання та протидії булінгу важливо розуміти ці причини та вживати відповідних заходів для їх усунення.

Попередження та протидія булінгу в школах вимагає комплексного підходу, що охоплює багато аспектів шкільного життя та співпраці всіх учасників освітнього процесу. Ось кілька ефективних стратегій запобігання та протидії булінгу:

Створення безпечного та сприятливого середовища: школи повинні активно працювати над створенням атмосфери, в якій усі учні почуваються в безпеці, відчувають підтримку та повагу. Це включає розробку комплексної політики, яка захищає права всіх учнів.

Проводити освітні заходи: школи повинні регулярно проводити освітні заходи для учнів, вчителів та батьків з питань булінгу, емпатії, толерантності та конструктивного вирішення конфліктів. Це допоможе навчати та підвищувати обізнаність про проблеми та будувати позитивні стосунки.

Більше нагляду та підтримки: важливо в школах запровадити ефективні системи спостереження, щоб виявляти випадки булінгу та вчасно втручатися. Школи також можуть надавати підтримку жертвам булінгу, їхнім сім'ям та кривдникам.

Впровадження програм соціального та емоційного навчання: програми, спрямовані на розвиток соціальної компетентності, емоційного інтелекту та емпатії, можуть допомогти учням краще зрозуміти власні емоції та емоції інших і навчитися ефективно взаємодіяти з іншими.

Втручання через програми медіації та вирішення конфліктів: важливо навчити учнів конструктивно вирішувати конфлікти та використовувати медіацію для розв'язання суперечок і проблем між учнями.

Залучення батьківської громади: батьки можуть відігравати важливу роль у підтримці зусиль школи з протидії булінгу та сприяти створенню позитивного сімейного клімату, який знижує ризик булінгу серед дітей.

Ці заходи - лише деякі з можливих способів запобігання та протидії булінгу в школах. Важливо підкреслити, що ефективне запобігання булінгу вимагає постійних зусиль і співпраці всіх учасників освітнього процесу.

Висновки. Визнання проблеми булінгу в школах і вжиття заходів для запобігання та протидії булінгу має вирішальне значення для забезпечення безпеки, благополуччя та успіху кожного учасника освітнього процесу.

Булінг може серйозно вплинути на фізичне та психічне здоров'я учнів, погіршити їхню академічну успішність та соціальну згуртованість, а також створити негативне шкільне середовище.

Запобігання булінгу вимагає системного підходу, який включає навчальну програму, політику управління школою, співпрацю з батьками та іншими зацікавленими сторонами, а також розвиток соціальних та емоційних навичок учнів.

Ефективна протидія булінгу вимагає постійної уваги та зусиль, спрямованих на створення безпечного навчального середовища, де всі учні можуть повністю розкрити свій потенціал без страху та погроз.

Список використаної літератури:

1. Вінні С. Булінг: що це таке, види булінгу [Електронний ресурс] / Синтія Вінні // Психологер. – 2023. – Режим доступу: https://psyhologer.com.ua/bulinh/ (дата звернення: 10.04.2024). – Назва з екрана.

2. Булінг: причини явища та його профілактика в школі [Електронний ресурс] // Освіта.UA. – Режим доступу: https://osvita.ua/school/method/83083/ (дата звернення: 18.04.2024). – Назва з екрана.

3. Каблюк В. В. Булінг як актуальна соціально-педагогічна проблема. Чому діти стають булерами? [Електронний ресурс] / В. В. Каблюк // vseosvita.ua. – 2018. – Режим доступу: https://vseosvita.ua/library/embed/01008yoi-5134.docx.html (дата звернення: 01.05.2024). – Назва з екрана.

4. Казарян Н. Звідки береться булінг і що з ним робити [Електронний ресурс] / Наталія Казарян // Українська правда. Життя. – 2018. – Режим доступу: https://life.pravda.com.ua/columns/2018/12/20/234827/ (дата звернення: 01.05.2024). – Назва з екрана.

ГЕНДИС І.
студентка спеціальності 022 «Дизайн»
наук. керівник: Булатов В. А.
ст. викл.кафедри графічного дизайну
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА ТА ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМ СЛУХУ

Актуальність дослідження. Наразі освіта глухих дітей в Україні є проблематичною через брак вчителів, недостатнє знання жестової мови та той факт, що навіть Міністерство освіти і науки України не оновлювало навчальну програму для глухих дітей з 2016 року. Ситуація поступово змінюється, і наразі в Україні функціонує 58 шкіл: 32 - для глухих дітей та 26 - для дітей зі зниженим слухом. Оскільки кількість дітей з порушеннями слуху зростає через війну в Україні, для забезпечення якісної освіти вчителі образотворчого мистецтва та трудового навчання повинні володіти навичками, необхідними для роботи з такими дітьми. Сьогодні діти з порушеннями слуху починають відвідувати загальноосвітні навчальні заклади, але їхня кількість ще невідома [1]. Тому дослідження на тему методика навчання образотворчого мистецтва та трудового навчання дітям з порушенням слуху є актуальним.

Об’єкт дослідження: важливість навчання образотворчого мистецтва та трудового навчання дітей з порушенням слуху, а п**редмет** - методика навчання образотворчого мистецтва та трудового навчання дітей з порушенням слуху.

Мета праці: визначити найефективніші методи навчання образотворчого мистецтва та трудового навчання дітям з порушенням слуху.

Завдання дослідження:

1. Дати загальну характеристику дітей з порушенням слуху.
2. Проаналізувати методи навчання дітей з порушенням слуху.
3. Описати важливість вивчення трудового навчання дітьми з порушенням слуху.
4. Розкрити важливість вивчення ними й образотворчого мистецтва.

Виклад основного матеріалу. Згідно зі світовою статистикою, порушення слуху є найпоширенішою інвалідністю серед новонароджених: один-два з кожних 1000 дітей народжуються зі значними порушеннями слуху або глухотою, а дві-чотири дитини мають середній ступінь порушень слуху [2]. Існує п'ять ступенів порушення слуху: втрата слуху 1 (легкий), втрата слуху 2 (помірний), втрата слуху 3 (важкий), втрата слуху 4 (дуже важкий) і повна втрата слуху. Часткова або повна втрата слуху може бути набутою, як правило, після серйозної хвороби в дитинстві. Щоб визначити ступінь втрати слуху, в ІРЦ проводять скринінг вуха: чим вищий показник, тим гірший слух. Залежно від ступеня втрати слуху, діти з частковою втратою слуху можуть говорити чітко, хоча і невиразно, що дозволяє їм спілкуватися з оточуючими і близькими і таким чином покращувати своє повсякденне життя.

Дітям з повною втратою слуху складніше реалізувати себе в повсякденному житті, оскільки вони обмежені в навчанні та спілкуванні з оточуючими людьми і своїми сім'ями. Однак, діти з цією інвалідністю, незалежно від того, чи мають вони повну або часткову втрату слуху, навчаються у вищих навчальних закладах, займаються громадською діяльністю, досягають значних успіхів у науці, мистецтві та спорті, успішно працюють на промислових і сільськогосподарських підприємствах. Отже, незважаючи на тяжкість порушення слуху, ці діти здатні його компенсувати і розвиватися всебічно.

Діти зі зниженим слухом розуміють мову унікальним і особливим чином. Ці діти покладаються на зір, жестову мову і мають вібраційне сприйняття. Під час навчання можна спостерігати, як діти уважно стежать за рухом губ, тобто вони "читають по губах" за допомогою зору. Традиційно, починаючи з 16 століття, існує два методи навчання глухих дітей: "жестовий метод" і "чистий усний метод" [3]. Жестовий метод – це метод навчання глухих дітей жестовою мовою, де кожен жест відповідає певному слову, або дактилологія, де кожній букві алфавіту відповідає певний знак пальця, або пальцевою абеткою. За допомогою чистого усного методу глухих дітей навчають говорити без допомоги рук, тобто за допомогою усного та писемного мовлення.

На сьогодні змінюються методи, прийоми та технічне оснащення в процесі навчання та виховання глухих дітей, але їхня суть не змінилася [3]. На сьогодні в школах для глухих дітей в основному використовують жестовий метод навчання, адже вважається, що це найкращий і найлегший спосіб

спілкування з такими дітьми. Отже, проаналізувавши методи навчання глухих дітей, можна сказати, що на разі жестовий метод є більш зручним як для педагогів, так і для глухих дітей.

Трудове виховання – це комплексний процес, що включає в себе різні види трудової діяльності. Його мета - забезпечити моральну, психологічну і практичну підготовку до праці. У школах для глухих дітей специфічним завданням є подолання наслідків, пов'язаних з первинною інвалідністю [4]. Важливо розуміти, що трудова підготовка глухих дітей є важливою складовою освіти, оскільки вона позитивно формує ставлення до самої праці. Таке навчання включає в себе як моральний, так і світоглядний аспекти.Моральний аспект формує у дітей ставлення до праці як до основи життя, джерела розвитку людини, турботи про інших і про себе. Світоглядний - сприяє усвідомленню ними своєї цінності як працівника, майстра своєї справи та бажання працювати на благо суспільства й особистості.

Трудове навчання - це спеціальний предмет, спрямований на формування технічних знань, трудових умінь і навичок, розвиток технічного мислення і творчих здібностей. У процесі навчання у дітей з порушеннями слуху формується позитивне ставлення до праці, почуття відповідальності за свою роботу, вміння планувати і виконувати завдання, здатність контролювати власну поведінку [4]. Навчальний процес спрямований на засвоєння знань за шкільною програмою. Тому важливо розуміти, що для глухих дітей потрібно вивчати трудове навчання в школі, щоб вони могли піклуватися як про себе, так і про тих, хто їх оточує.

Сьогодні мистецтво відіграє важливу роль у житті глухих дітей. Всім відомо, що діти, які ще не вміють зв'язно говорити або висловлювати свої думки, намагаються малювати незрозумілі почерки (каракулі) на папері або навіть на стінах своїх будинків. Або ж вони беруть кольорові олівці чи фломастери і намагаються розфарбувати свої роботи. Шкільні курси малювання для глухих дітей, які починаються в початковій школі і закінчуються в середній школі (5-7 класи), не ставлять за мету, щоб всі стали професійними художниками. Навпаки, уроки малювання повинні розвивати вміння нестандартно інтерпретувати (відтворювати) той чи інший предмет, розвивати творче сприйняття і самостійне мислення, вчити творчому вирішенню будь-якої проблеми. Іншими словами, предмет образотворчого мистецтва формує особистість дитини.

Чинна навчальна програма з образотворчого мистецтва спеціальної загальноосвітньої школи для дітей зі зниженим слухом розроблена відповідно до Державного стандарту загальної середньої освіти. Фундамент цієї навчальної програми було закладено ще в початковій школі, що гарантує реалізацію таких корекційно-виховних завдань, як розвиток особистості, розвиток пізнавальної, емоційної та сенсорної сфер, збагачення, поглиблення та систематизація знань, формування художніх здібностей, естетичних потреб та інтересів глухих учнів.

Таким чином, мистецька освіта глухих дітей спрямована не лише на естетичний розвиток дитини, а й на оволодіння художньою грамотою, технікою виконання, площинною композицією, кольоросприйняттям та художнім сприйняттям двома мовами, розуміння змісту художніх творів, способів реалістичного зображення предметів, декоративних робіт та різних технік пластики.

Висновки. Кількість дітей з порушеннями слуху зростає в Україні через війну. Для забезпечення якісної освіти вчителі образотворчого мистецтва та трудового навчання повинні володіти навичками, необхідними для роботи з такими дітьми. Однак діти з цією інвалідністю, незалежно від того, чи мають вони повну або часткову втрату слуху, навчаються у вищих навчальних закладах, займаються громадською діяльністю, досягають значних успіхів у науці, мистецтві та спорті, успішно працюють на промислових і сільськогосподарських підприємствах. Мистецька освіта глухих дітей спрямована не лише на естетичний розвиток дитини, а й на оволодіння художньою грамотою, технікою виконання, площинною композицією, кольоросприйняттям та художнім сприйняттям двома мовами, розуміння змісту художніх творів, способів реалістичного зображення предметів, декоративних робіт та різних технік пластики.

Список використаної літератури:

1. Адамюк Н. Б. До питання про реальний стан навчання осіб з вадами слуху в Україні [Електронний ресурс] / Наталія Борисівна Адамюк // Актуальні проблеми навчання та виховання дітей з особливими потребами. – 2007. – № 4(6). – Режим доступу: https://ap.uu.edu.ua/article/291 (дата звернення: 01.05.2024). – Назва з екрана.

2. Шевченко В. М. Реабілітація дітей з порушеннями слуху в Україні на сучасному етапі [Електронний ресурс] / Володимир Миколайович Шевченко // Вісник Національної академії педагогічних наук України. – Т. 3, № 2. – С. 1–6. – Режим доступу: https://doi.org/10.37472/2707-305X-2021-3-2-8-1. – Назва з екрана.

3. Характеристику методів навчання дітей з порушеннями слуху [Електронний ресурс] // Ми різні – ми рівні!. – 2017. – Режим доступу: https://valeologiya.wordpress.com/2017/04/20/характеристику-методів-навчання-діт/ (дата звернення: 01.05.2024). – Назва з екрана.

4. Трудове виховання учнів з вадамі слуху [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://um.co.ua/14/14-8/14-81810.html (дата звернення: 01.05.2024). – Назва з екрана.

5. Родь П. Опанування образотворчого мистецтва засобами словесно-жестової двомовності у глухих учнів 5 класу [Електронний ресурс] / Петро Родь // Збірник наукових праць ΛΌГОΣ. – 2021. – Режим доступу: https://doi.org/10.36074/logos-05.02.2021.v5.20. – Назва з екрана.

ГОЛОСКЕВИЧ З. В.
студент спеціальності 022 «Дизайн»
наук. керівник:Дударець В. М.
PhD, доц,, проф. кафедри дизайну
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

ВИВЧЕННЯ ВПЛИВУ РОЗВИТКУ ТЕХНОЛОГІЙ НА ПРОЦЕСИ ТА ЯКІСТЬ ДИЗАЙНУ

Актуальність дослідження. Зростання технологій викликає зміни в традиційних етапах та методах дизайну. Дизайнерам важливо адаптуватися до швидкого темпу технологічного розвитку та оволодівати новими навичками. Використання комп'ютерних програм та штучного інтелекту вносить переваги та виклики у процес дизайну. Вплив технологій на творчий процес може позитивно впливати на інноваційність у дизайні. Збалансованість між автоматизацією та творчістю є ключовою у вдосконаленні дизайнерських практик. Кібербезпека та конфіденційність стають важливими аспектами розробки технологічних дизайн-продуктів. Взаємодія дизайнерів та замовників у віртуальному середовищі може потребувати нових комунікаційних стратегій. Віртуальна реальність та розширена реальність впливають на сприйняття та взаємодію користувачів з дизайном. Розвиток технологій може змінювати концепції та підходи до дизайну, формуючи нові тренди та виклики. Дослідження майбутнього розвитку технологій дозволяє прогнозувати їхній вплив на дизайн у перспективі.

Мета роботи: охарактеризувати вплив розвитку технологій на процеси та якість дизайну з врахуванням сучасних тенденцій, виявити виклики та можливості для дизайнерів та розробників, а також окреслити шляхи оптимального поєднання технологій і творчого підходу в сучасному дизайні.

Для досягнення зазначеної мети необхідно виконати такі завдання**:**

1.Проаналізувати етапи розвитку технологій в останні десятиліття та визначити, як ці зміни впливають на техніки та підходи у дизайні.

2.Вивчити сучасні технологічні інструменти та програмні рішення, які активно використовуються в галузі дизайну, та оцінити їхні впливи на творчий процес та результат.

3.Оцінити вплив соціальних мереж на дизайнерські тренди та сприйняття дизайну

Теоретичний аналіз дослідження. Оцінка впливу розвитку технологій на процеси та якість дизайну - це широка тема, яка привертає увагу дослідників різних галузей, включаючи дизайн, інженерію, психологію та інші. До прикладу, Норман Дональд у своїй книзі «Дизайн звичних речей» наводить чимало прикладів дизайнерських помилок, які змушують споживачів почуватися розгубленими і не надто кмітливими, адже не враховують потреб користувача , і це його дратує. Рівіка Оксмен у своїі статті «Карти мислення:

Викладання дизайн-мислення в дизайн-освіті» досліджує методи навчання дизайну та розвиток дизайнерського мислення через використання карт мислення. А доктор філософських наук Рижова І.С. стверджує, що вся історія дизайну є ніщо інше, як рух і розвиток духовно-практичних цінностей, які є породженням специфічно людського способу культивування дизайнерських цінностей, в результаті чого дизайнерський світ перетворюється на ціннісно смислову діяльність людини і є дійсним її буттям. Отже, ми можемо побачити, що розвиток технологій та дизайн тісно пов'язані одне з одним.

Виклад основного матеріалу. Розвиток технологій впливає на процес і якість графічного дизайну в усіх аспектах. Однією з головних його переваг є підвищення швидкості та ефективності виконання завдань за рахунок використання спеціалізованих графічних програм та інструментів. Нові технології дозволяють розширити можливості виразності та креативності в графічному дизайні завдяки використанню різноманітних ефектів, фільтрів та анімації. Впровадження віртуальної та доповненої реальності в графічний дизайн надає споживачам можливість створювати інтерактивні та захоплювальні візуальні враження. За допомогою штучного інтелекту та алгоритмів машинного навчання деякі рутинні завдання можна автоматизувати, дозволяючи дизайнерам зосередитися на більш творчих аспектах своєї роботи. Зростання популярності професійних інструментів графічного дизайну та програмного забезпечення сприяла зростанню кількості талантів у цій галузі.

Однак із розвитком технологій виникають нові виклики, такі, як: необхідність постійного оновлення навичок та адаптації до нових програмних продуктів і технологій. Перехід від традиційних методів до цифрового дизайну може потребувати часу та зусиль, щоб освоїти нове робоче середовище. Крім того, з появою багатьох нових інструментів і можливостей дизайнери повинні висувати підвищені вимоги до якості та оригінальності своєї роботи, щоб виділятися серед конкурентів. Важливо і враховувати етичні аспекти використання новітніх технологій у графічному дизайні, особливо щоб уникнути копіювання або недооцінки авторського права. Загалом, розвиток технологій приніс багато нових можливостей для графічного дизайну, але вимагає від професіоналів готовності постійно вдосконалюватися та адаптуватися до змін.

Використання комп'ютерних програм для проєктування не тільки стало важливим етапом в процесі створення продуктів, але і допомогло розширити можливості дизайнерів, надавши їм доступ до різних інструментів для реалізації креативних ідей. Це не тільки прискорило розробку продукту, але й стимулювало творчість та інновації. Віртуальна та доповнена реальність надають дизайнерам необмежені можливості для створення інтерактивних прототипів та візуалізацій, допомагаючи підвищити продуктивність проєктування та зменшити виробничі витрати. Ідеї інтерактивного дизайну дозволяють залучити клієнтів до процесу розробки, покращити обмін

думками та допомагають уникнути непорозумінь між сторонами. Взаємодія між замовником і дизайнером на етапі розробки продукту є ключовим фактором успішного завершення проєкту, який забезпечує високу якість кінцевого результату. Додатковий аналіз якості дизайну, що порівнює автоматизовані та традиційні методи, може допомогти визначити найбільш ефективний підхід до розробки продукту. Використовуючи штучний інтелект і машинне навчання, можна поліпшити аналіз даних і оптимізувати процес проєктування, що призводить до підвищення якості дизайну. Встановлення зв'язку між дизайнерами та інженерами в процесі виробництва продукту дозволяє уникнути можливих технічних проблем і забезпечує успішне впровадження на ринку. Такий підхід підвищує ефективність роботи команди і сприяє поліпшенню кінцевого продукту. Розуміння впливу сучасних технологій на процес проєктування є ключем до успіху в конкурентному середовищі сучасного ринку.

Актуальною проблемою є дослідження того, як розвиток технологій впливає на процес і якість проєктування, оскільки сучасні технологічні зміни не лише змінюють етапи та методи проєктування, а й створюють нові підходи та техніки. Використання комп’ютерних програм у дизайні має кілька переваг, зокрема швидкість і експериментування, які заохочують творчий підхід та інновації в розробці продукту. Завдяки використанню віртуальної та доповненої реальності можна створювати інтерактивні прототипи, які можуть покращити сприйняття концепцій дизайну та знизити витрати на виробництво. Інтерактивні інструменти дизайну можуть покращити процес розробки, дозволяючи дизайнерам і клієнтам працювати разом. Порівняння традиційних методів і штучного інтелекту дозволяє визначити оптимальні підходи, що призводить до підвищення якості проєктування завдяки автоматизації та точності аналізу даних. Тим не менш, вкрай важливо пам’ятати про рівновагу між автоматизацією та творчістю, оскільки розвиток технологій не повинен замінювати людську роботу в процесі проєктування, а радше сприяти його вдосконаленню та оптимізації. Досягнення оптимальних результатів проєктування завдяки збалансованому поєднанню технологій і творчості має вирішальне значення для розуміння впливу технологій на дизайн, що вимагає не лише нових інструментів і програм, але й ретельного аналізу.

Висновки. З розвитком технології графічного дизайну досягнуто значного прогресу в усіх аспектах цієї сфери діяльності. Використання комп’ютерних програм та інструментів допомагає підвищити ефективність і швидкість виконання завдань, тим самим сприяючи стимулюванню творчості та інновацій. Завдяки новим технологіям, включаючи різноманітні ефекти, фільтри та анімацію, можливі розширені можливості для вираження та творчості. Впровадження віртуальної та доповненої реальності розширило горизонти візуального досвіду, надаючи можливості створювати інтерактивні та захоплювальні візуальні ефекти. Використання штучного інтелекту та

машинного навчання дозволяє автоматизувати рутинні завдання, звільняючи час для більш творчої роботи. Значна популярність інструментів графічного дизайну посилила конкуренцію в цій галузі, що призвело до збільшення кількості талановитих професіоналів. Водночас із появою нових технологій виникають нові виклики, такі, як: постійне оновлення навичок та адаптація до нових технологій. Перехід до цифрового дизайну може зайняти час, щоб освоїти нові інструменти та техніки. З появою багатьох нових можливостей дизайнери повинні підвищити свої стандарти якості та оригінальності своєї роботи, щоб виділятися серед конкурентів. Також важливо враховувати етичні аспекти використання новітніх технологій, щоб уникнути порушення авторських прав та інших етичних нюансів. Загалом, технологічний розвиток приніс багато нових можливостей для графічного дизайну, але вимагає від професіоналів готовності до постійного вдосконалення та адаптації до змін у цій динамічній галузі.

Список використаної літератури:

1. Норман Д. А. Книга Дизайн звичних речей / Дональд А. Норман. – [Б. м.] : Книжк. клуб "Клуб Сімейн. Дозвілля", 2023. – 320 с.

2. Oxman R. Think-Maps: Teaching Design Thinking in Design Education [Electronic resource] / Rivka Oxman // Design Studies. – 2004. – No. 25. – P. 63–91. – Mode of access: https://doi.org/10.1016/S0142-694X(03)00033-4. – Title from screen.

3. Рижова І. С. Сутність і зміст дизайну [Електронний ресурс] / І. С. Рижова. – 2012. – Режим доступу до ресурсу: https://old-zdia.znu.edu.ua/gazeta/visnyk_51_206.pdf.

ГОНЧАРУК В.

студентка спеціальності 017 «Фізична культура і спорт»

наук. керівник: Захаріна А. Г. к. пед. н., доц.,

ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

ВПЛИВ РОЗВАЖАЛЬНИХ ЕЛЕМЕНТІВ НА МОТИВАЦІЮ ДІТЕЙ ДО ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНИМИ ВПРАВАМИ

Актуальність дослідження. Заняття фізичною активністю серед дітей стає все більш актуальною проблемою в сучасному світі. Коли діти все більше сидять за комп'ютерами і гаджетами, важливо зрозуміти, як впливають розважальні елементи на їхню мотивацію до виконання фізичних вправ. Діти схильні до відчуття нудьги під час фізичних занять, і включення розважальних елементів може стимулювати їхній інтерес.

Згідно з дослідженням, проведеним Всесвітньою організацією охорони здоров'я, лише 20% дітей в світі відповідають рекомендаціям щодо фізичної активності.

Тому дослідження тематики щодо впливу розважальних елементів на мотивацію дітей до занять фізичними вправами має велике значення для розвитку здорового способу життя серед молодого покоління.

Об'єкт дослідження : діти, які займаються фізичними вправами.

Предмет праці: вплив розважальних елементів на мотивацію дітей до занять фізичними вправами.

Мета роботи: визначити, як розважальні елементи впливають на мотивацію дітей до занять фізичними вправами.

Завдання дослідження:

1.*З'ясувати, що саме приваблює дітей під час фізичних занять*.

Історія спеціалізованих видань у сфері приваблювання дітей до фізичних занять починається з розвитком дитячої педагогіки та фізичної культури. Перші видання, присвячені цій темі, з'явилися наприкінці 19 століття і мали загальнопедагогічні спрямування. Найпопулярніші спеціалізуються на приваблюванні дітей до фізичних занять, часто включають в себе живі та цікаві ілюстрації, цікаві історії про спортсменів та ігри, які стимулюють активність дітей.

Видання, які мають відповідний авторитет у сфері дитячої педагогіки та фізичного виховання, зазвичай ранжуються за рівнем довіри відповідно до рекомендацій від педагогічних фахівців та батьків.

Отже, що саме приваблює дітей під час фізичних занять, можна розглядати з декількох аспектів.

Соціальний аспект: діти зазвичай насолоджуються можливістю спілкуватися з друзями та взаємодіяти з іншими учасниками гри чи заняття. Взаємодія та спілкування з однолітками створює атмосферу співпраці та дружби, що збільшує мотивацію до участі у фізичних активностях.

Емоційний аспект: виконання цікавих вправ та рухливих ігор може сприяти виникненню позитивних емоцій у дітей. Вони відчувають радість, задоволення та емоційне задоволення від успіхів та досягнень під час фізичних занять.

Особистісний розвиток: участь у фізичних заняттях допомагає дітям розвивати свої фізичні та рухові навички, покращує координацію та баланс, а також сприяє збільшенню самоповаги та самопідтримки.

Стимулювальні фактори: деякі елементи гри або заняття можуть стимулювати дітей до активності, наприклад, змагання, отримання винагороди чи визнання за досягнення.

Враховуючи ці аспекти, можна зрозуміти, що саме приваблює дітей під час фізичних занять і як це можна використовувати для створення ефективних програм та методик фізичного виховання.

2. *Перевірити, як ці розважальні елементи впливають на бажання дітей займатися спортом*.

Розважальні елементи впливають на бажання дітей займатися спортом, роблячи фізичну активність більш привабливою та цікавою для них.

Ці елементи можуть включати захопливі ігри, цікаві ілюстрації та мотиваційні історії про спорт.Вони допомагають дітям бачити спорт як частину свого розважального часу, а не лише як обов'язок.

Розважальність може бути ключем до виявлення таланту у дітей і розвитку їхньої спортивної майстерності, можуть підвищити мотивацію дітей до тренувань та участі у спортивних заходах. Зацікавленість дітей у спортивних заходах може зростати, якщо вони асоціюють спорт із задоволенням. Вони можуть стати додатковою мотивацією для дітей, щоб вони витрачали більше часу на фізичну активність та розвиток своїх спортивних навичок. Розважальність може зробити спорт більш доступним для різних груп дітей, незалежно від їхнього рівня фізичної підготовки або інтересів. Вона також може сприяти позитивній атмосфері у спортивних командах та клубах, збільшуючи рівень задоволення від участі.

Загалом, розважальні елементи грають важливу роль у підтримці інтересу дітей до спорту та сприяють їхньому активному життю.

3. *Вивчити, як можна використовувати ці елементи, щоб покращити участь дітей у фізичних заняттях*.

Вивчення того, як можна використовувати цікаві ігри та вправи, щоб залучити дітей до фізичних занять, є дуже важливою роботою для вчителів та тренерів. Коли діти весело проводять час під час занять спортом, вони більше мотивовані й активніші. Такі заходи можна проводити як у школі чи спортивному клубі, так і на вулиці або у парку. Завдяки цьому діти не тільки займаються фізичною активністю, а й отримують задоволення від самого процесу. Це корисно для їхнього здоров'я та сприяє веселому та активному способу життя. Більше дітей можуть приєднатися до спортивних заходів, якщо вони будуть цікавими та захоплюючими. Такий підхід дозволяє враховувати індивідуальні потреби кожного учасника, що сприяє їхньому зростанню та розвитку.

Висновки. Аналізуючи можливості використання цікавих ігор та вправ, ми можемо знайти нові шляхи привернення дітей до спорту. Їх використання може покращити мотивацію дітей до участі в спортивних заходах і сприяти їхньому здоров'ю. Треба впроваджувати нові методи та програми, які залучають дітей до фізичних занять, через захоплювальні ігри та вправи.

Список використаної літератури:

1. Горащук В.П. Теоретичні підходи до формування культури здоров’я школярів // Зб. наук. пр. Бердян. держ. пед. інституту ім. П.Д. Осипенка (Педагогічні науки) У 2- х ч. / Редкол.: В.В. Крижко (відп. ред.) та ін. – Бердянськ: БДПІ, 2002. – Ч. 1. – С. 128 – 136.

2. Дубогай А. Психолого-педагогічні основи формування здорового способ: життя школярів початкових класів : автореф. дис. … д-ра пед. наук / Дубогай А. – Київ, 1991. – 38 с.

3. Москаленко Н. Методичні основи організації рухової діяльності дітей молодшого дошкільного віку залежно від рівня фізичного стану / Н. Москаленко, Н. Полякова, О. Микитчик // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві. - 2019. - № 2. - С. 28-34.

ГОРАЙ Н. В.
студентка спеціальності 013 "Початкова освіта"
наук. керівниця: Літкевич А.М., к.пед.н.
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В ІНТЕГРОВАНОМУ КУРСІ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»

Актуальність дослідження. На сьогодні екологічна освіта в Україні та і в усьому світі є важливим завданням, що відображено в численних документах та нормативах екологічного напрямку від локального рівня до Генеральної Асамблеї ООН. «За умов зростаючої екологічної кризи, зміни клімату і виснаження ресурсів гостро постає питання про поліпшення екологічної освіти підростаючого покоління» [1].

Початкова школа та інтегрований курс «Я досліджую світ» зокрема відкриває неабиякі можливості для формування екологічної культури школярів. Вона включає в себе виховання у дітей гуманного ставлення до природи, природоохоронного досвіду, навичок позитивного спілкування з природою, розуміння екологічних питань та розвиток екологічної компетентності.

Метою дослідження є визначення ефективних методів та стратегій, які сприятимуть розвитку екологічного мислення та поведінки учнів, а також надання практичних рекомендацій для вчителів і позашкільних освітніх організацій щодо поліпшення процесу формування екологічної компетентності молодших школярів.

Теоретичний аналіз дослідження. Про спілкування з природою як засіб виховання особистості писали видатні педагоги Ж.Ж. Руссо, Й.Г. Песталоцці, Ф.А.Дістервег, К.Д. Ушинський і В.О. Сухомлинський.

Виклад основного матеріалу. В педагогічній літературі пропонуються різні підходи до формування екологічної компетентності молодших школярів. Одним із них є навчання через досвід, що передбачає практичні заняття в природі, такі, як: екскурсії або активний відпочинок на свіжому повітрі. Такий досвід не лише надає можливості для безпосереднього спостереження та дослідження, але й сприяє формуванню глибокого зв'язку зі світом природи. Інший підхід - проєктне навчання, коли учні беруть активну участь в екологічних проєктах, таких як створення шкільного саду або організація кампанії з переробки сміття. Цей підхід заохочує до співпраці, розвиває критичне мислення та навички розв'язання проблем під час вирішення реальних екологічних питань. Інтеграція екологічних тем у такі предмети, як природничі науки, суспільствознавство та мовні дисципліни може допомогти учням побачити зв'язки між різними дисциплінами та зрозуміти складну природу екологічних проблем. Впроваджуючи екологічні концепції та принципи у повсякденні уроки, вчителі можуть посилити важливість

екологічної компетентності та сприяти глибшому розумінню сталого розвитку [2].

Аналіз літератури із проблеми формування екологічної компетентності молодших школярів дозволяє виділити такі основні підходи до її визначення та формування: педагогічний, психологічний та цивільно-екологічний [3].

Педагогічний підхід до формування екологічної компетентності молодших школярів передбачає її розгляд як результат навчання і виховання. Психологічний підхід - як результат розвитку особистості. Цивільно-екологічний підхід презентує результат формування громадянської позиції.

У психолого-педагогічній літературі наголошується на значенні вчителів у формуванні екологічної компетентності. Вчителі виступають у ролі фасилітаторів, спрямовуючи учнів на вивчення та розуміння екологічних концепцій. Вони можуть створити позитивне середовище в класі, яке цінує і сприяє розвитку екологічної свідомості. Крім того, вчителі можуть бути прикладом для наслідування, демонструючи екологічно відповідальну поведінку та ставлення до навколишнього середовища. Це надихає учнів наслідувати їхній приклад і ставати активними захисниками довкілля.

З метою визначення рівня знань учнів про природу та довкілля ми провели анкетування, диференційований тест і взяли інтерв'ю в 60 учнів 3-4 класів Ворзельського ліцею № 10 Бучанської міської ради Київської області [4].

За результатами анкетування, 80% учнів мають задовільний рівень знань про природу та довкілля; 20% учнів мають низький рівень знань. За результатами диференційованого тесту, 60% учнів мають задовільний рівень сформованості умінь та навичок у галузі екології; 40% учнів - низький рівень сформованості умінь та навичок.

За результатами інтерв'ю, більшість учнів усвідомлюють важливість збереження довкілля. Однак, вони не завжди знають, як діяти в конкретних ситуаціях, щоб захистити природу. Отже, загальний рівень сформованості екологічної компетентності молодших школярів Ворзельського ліцею № 10 Бучанської міської ради Київської області є задовільним.

Для його підвищення пропонуються такі рекомендації [5]:

- удосконалити навчальний процес з екології, включивши в нього більше практичних завдань і ситуацій;
- провести цикл додаткових занять з екології для учнів, які мають низький рівень знань і умінь;
- активізувати роботу з батьками та громадськістю щодо формування екологічної культури дітей.

У рамках дослідження, проведеного в 2023 році, було опитано 500 учнів 3-х класів загальноосвітніх шкіл України. Анкетування містило питання, спрямовані на визначення знань, умінь, навичок, цінностей і ставлень дітей в галузі екології.

За результатами анкетування було виявлено, що у більшості учнів 3-х класів є достатній рівень знань про природні явища та процеси. Вони можуть назвати основні компоненти природи, охарактеризувати їхні взаємозв'язки, а також пояснити значення екології для людини. Разом з тим, у дітей спостерігаються деякі прогалини в знаннях. Так, наприклад, не всі діти можуть пояснити причини забруднення навколишнього середовища, або дати визначення поняттям "екологічна проблема" й "екологічна катастрофа".

На жаль, ми помітили, що у дітей спостерігається нерівномірний розвиток умінь і навичок екологічного дослідження. Так, наприклад, діти вміють спостерігати за природою, проводити прості досліди, а також робити висновки на основі отриманих даних. Однак, вони не завжди вміють самостійно ставити запитання, формулювати гіпотези та проводити експерименти.

У дітей також спостерігається недостатній розвиток екологічних цінностей і ставлень. Так, наприклад, діти не завжди розуміють важливість збереження природи або не готові брати на себе відповідальність за її стан.

Що стосується екологічної поведінки дітей, то у більшості випадків вона є соціально прийнятною. Діти знають, що потрібно не кидати сміття, не знищувати рослини і не шкодити тваринам. Проте, у деяких випадках діти можуть проявляти екологічну неосвіченість, наприклад, не закриваючи кран з водою або залишаючи світло в приміщенні, коли йдуть з нього.

На основі проведеного дослідження можна сформулювати наступні методичні рекомендації щодо формування екологічної компетентності молодших школярів:

- формування екологічної компетентності молодших школярів має бути системним і цілеспрямованим. Воно має здійснюватися в процесі навчання, виховання та розвитку;
- при формуванні екологічної компетентності молодших школярів необхідно використовувати різноманітні методи і методики, які дозволяють активізувати пізнавальну діяльність дітей, розвивати їхні творчі здібності та формувати позитивне ставлення до природи;
- при формуванні екологічної компетентності молодших школярів необхідно враховувати їхні вікові особливості та рівень розвитку.

Висновки:

1. Впровадження інтегрованого підходу до вивчення природничих наук дозволяє ефективно формувати екологічну компетентність учнів.
2. Включення екологічної тематики в навчальний процес допомагає учням розуміти важливість охорони навколишнього середовища та збереження природних ресурсів, проводити дослідження та аналізувати отримані результати, що сприяє розвитку їхнього аналітичного та проблемного мислення.
3. Впровадження інтегрованого курсу «Я досліджую світ» сприяє формуванню в учнів ціннісного ставлення до природи та навколишнього

середовища. Учні розуміють важливість бережного ставлення до природи та активно долучаються до екологічних заходів та ініціатив.

4. Впровадження інтегрованого курсу «Я досліджую світ» з екологічною спрямованістю сприяє розвитку творчих здібностей учнів та їх комунікативних навичок. Це розвиває креативне мислення, вміння працювати у команді.

Загалом, розробка та впровадження інтегрованого курсу «Я досліджую світ» з екологічною спрямованістю є перспективною та цілеспрямованою дією, що сприяє вихованню екологічно свідомої молоді та забезпечує стале збереження природи для майбутніх поколінь.

Список використаної літератури:

1. Про затвердження Державного стандарту початкової освіти [Електронний ресурс] : Постанова КМУ від 21.02.2018 р. № 87. – Режим доступу: https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnogo-standartu-pochatkovoyi-osviti (дата звернення: 01.03.2024). – Назва з екрана.

2. Савченко О.Я. Дидактика початкової освіти: підручник / О. Я. Савченко. – К.: Грамота, 2012. – 504 с.

3. Кодлюк Я.П. Підручник для початкової школи: теорія і практика / Я.П. Кодлюк. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2004. – 288 с.

4. Вовк О. В. Інфографіка як ефективний засіб навчання [Електронний ресурс] / О. В. Вовк, Р. А. Черемський // Системи обробки інформації. – 2017. – № 4(150). – С. 199–205. – Режим доступу: https://doi.org/10.30748/soi.2017.150.41. – Назва з екрана.

ГОРОДЕЦЬКА Я. І.
студентка спеціальності 035 “Філологія”
наук. керівник: ст. викл.Гарцунова Л. І.
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ МЕТОДІВ РОЗВИТКУ ЧИТАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ УЧНІВ СТАРШОГО ЕТАПУ НАВЧАННЯ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Актуальність дослідження обумовлена важливістю розвитку читацької компетентності учнів старшого етапу навчання на уроках іноземної мови, адже саме читання забезпечує найбільш комплексний підхід оволодіння мовою, а також всебічно розвиває учнівський світогляд.

Формування читацької компетентності – важлива складова загального розвитку особистості. Розвиток читацької компетенції учнів старшого етапу є актуальним завданням сучасної освіти. Світ швидко змінюється, і здатність розуміти та аналізувати тексти, написані як рідною, так і іноземною мовою, стає необхідною навичкою для учнів, які прагнуть бути успішними у глобалізованому суспільстві. Читання – вид рецептивної діяльності, яким учні середньої школи мають оволодіти згідно з вимогами чинної програми та

Державного стандарту з іноземних мов, забезпечує найбільш комплексний підхід до вивчення мови та всебічно розвиває світогляд учня.

У жовтні 2022 року Україна взяла участь у міжнародному порівняльному дослідженні PISA (Program for International Student Assessment), яке проводиться Організацією економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР). Метою Програми міжнародного оцінювання учнів є визначення тенденцій в результатах різних освітніх програм та чинників, що впливають на навчальні досягнення учнів. Порівняно з результатами PISA-2018, коли українські школярі вперше брали участь у дослідженні, виявлено загальне погіршення у досягненнях.

Результати з читання, отримані в рамках PISA-2022 в Україні, виявилися нижчими в порівнянні з середніми показниками для країн ОЕСР, представлені на Рис.1.

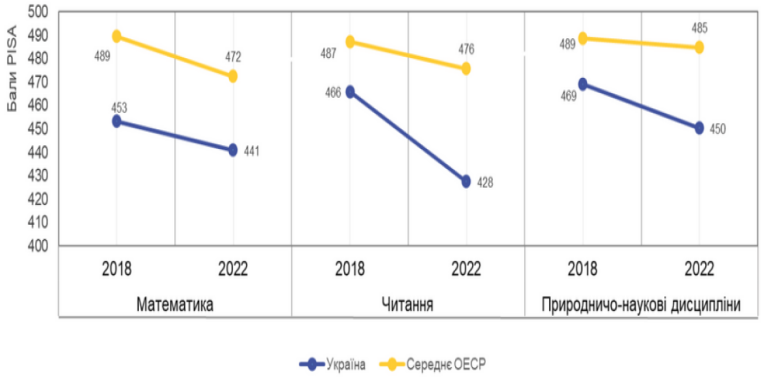

Оскільки читацька компетентність включає в себе не лише здатність складати літери в слова, але й навички аналізу та осмислення змісту прочитаного, стає очевидним, що без базового вміння читати досягти відповідного рівня освіченості суспільства доволі складно [2].

Тому вважаємо за доцільне проаналізувати деякі теоретичні підходи та особливості формування читацької компетентності.

Метою нашого дослідження є теоретичне обґрунтування поняття читацької компетентності, а також аналіз рівня сформованості читацької компетентності учнів старшого етапу навчання на основі розробленого комплексу завдань.

Теоретичний аналіз дослідження. Серед дослідників, які займалися проблемою навчання читання, можемо назвати Є. Адамович, З. Ачейкіна, Н. Гальськова, Н. Гез, Д. Ельконін, Т. Єременко, Л. Занков, З. Кличнікова, І. Лук'янченко, Є. Пассов, К. Полєкіна, С. Фоломкіна, Н. Щербакова.

Аспекти процесу іншомовного читання як засобу розширення мовних знань учнів з метою вдосконалення усного мовлення розглядають Ю. Борисов, В. Важеніна, Е. Вильялон, В. Матвейченко, С. Тер-Мінасова, застосування естетико-стилістичного аналізу художнього тексту – Т. Ніфака, відбору художніх творів приділена увага в роботах Т. Левіна, Т. Михайлюкова, Н. Селиванова, Л. Смєлякова, Н. Трубіцина, питання смислової інтерпретації літературного твору – М. Вавилова, О. Дупленко, формуванню соціокультурної компетенції в процесі читання художнього

тексту – Л. Рудакова, використання твору художньої літератури у навчанні писемного мовлення – Т. Глазунова, Г. Янісів, удосконалення уміння читати – Н. Коряковцева, Н. Шарова, Ph. Prowse, M. Swan, M. West.

Виклад основного матеріалу. Нами було досліджено різноманітні методи та стратегії для розвитку читацької команди учнів старшого етапу. Мотивація, стратегії читання та вправи відіграють важливу роль у розвитку читацької компетенції в старших класах. Залучення учнів до читання починається з визначення їхніх особистих цілей та інтересів. Потрібно створити атмосферу, коли учні можуть вибирати матеріали для читання, які відповідають їхнім уподобанням та інтересам. Посилити мотивацію учнів можна, якщо запропонувати різноманітні жанри літератури: статті, поетичні твори, романи тощо. Важливим також є ознайомлення з ключовими стратегіями в читанні. Учні мають навчитись передбачати, формулювати гіпотези та ставити питання перед читанням тексту. Це допомагає активізувати пізнавальні процеси та забезпечує більш свідоме читання.

Не менш важливим є використання вправ на закріплення прочитаного. Учні мають обговорювати прочитані тексти в групах. Це сприяє обміну ідеями, розширює розуміння та розвиває критичне мислення. Можна також пропонувати творчі завдання, такі, як: написання власних оповідань, аналіз літературних елементів чи створення книжкових рецензій, що сприяє розвитку творчості та літературної компетенції. Вищезазначені елементи разом сприяють розвитку учнівської читацької компетенції, стимулюючи їхню мотивацію, надаючи стратегії для ефективного читання.

Розвитку навичок роботи з художніми творами та ефективному читанню оригінальних текстів сприяють різноманітні комплекси вправ (передтекстові, текстові, післятекстові), які спрямовані не лише на організацію навчального процесу, враховуючи рівень складності тексту, але й навчають учнів різним прийомам роботи з ним. Також вони сприяють взаємодії між вчителем і учнями, розвивають вміння сприймати лексико-граматичні структури і визначати всі деталі змісту прочитаного тексту. Комплекс вправ слугує своєрідним орієнтиром для вивчення фрагмента текстового матеріалу, призначеного для обробки протягом одного уроку.

З метою отримання об’єктивних даних та аналізу ефективності методів та стратегій розвитку читацької компетенції нами було проведено дослідження шляхом опитування учнів старшого етапу навчання за допомогою Гугл-форми, на основі якої зроблені висновки щодо читацьких навичок учнів англійською мовою. Оскільки учні старшого етапу навчання набувають знань і розуміння щодо своєї громадянської відповідальності, включаючи збереження навколишнього середовища для майбутніх поколінь, було обрано текст відповідної тематики і розроблено завдання на основі цього тексту.

Перше та друге питання були спрямовані на контроль розуміння тексту, а також на перевірку розуміння матеріалу, поданого в завданні.

Відповідно до отриманих результатів – 58,3% учасників відповіли правильно на перше питання, 75% – впорались з другим. У третьому питанні учні мали продовжити подане речення, спираючись на логічність чи нелогічність можливих продовжень. З цим завданням впорались також 75% учнів. Четверте питання мало на меті перевірити, наскільки учні володіють активною лексикою з теми, можуть виділити та розпізнати, які саме слова трапляються в тексті. Це завдання виявилось найскладнішим для учнів, правильних відповідей – 33% (учні обирали слова, пов'язані з темою, але не згадані в тексті). П'яте питання мало на меті перевірити обізнаність учнів з проблематикою стану навколишнього середовища, в ньому не було зазначено правильні чи неправильні відповіді, як результат – майже всі учасники відповіли, що інформація, подана в тексті, була їм відома. Шосте та сьоме питання – це питання достовірності і хибності тверджень (True or False). Учні мали застосувати своє критичне мислення та визначити, наскільки подані твердження відповідають дійсності. Отримані результати – 16,7% та 100% відповідно.

Отже, можна зробити такі **висновки:** результати проведеного опитування відображають важливі аспекти щодо формування читацької компетентності. Сильні сторони учнів полягають у виділенні основної думки розпізнавання ключових слів та правильному визначенні інформації, що свідчить про успішність використаного методу. Слабкі сторони – це неуважність при читанні певних питань та деякі помилки у відповідях, що вказує на необхідність подальшого вдосконалення підходів та методів.

Список використаної літератури:

1. Гарцунова Л. Ефективне професійно орієнтоване навчання іноземної мови у загальноосвітніх школах: від теорії до успішної практики [Електронний ресурс] / Л. Гарцунова // Contemporary problems of pedagogy amidst the European integration of educational environment: theory and practice : Scientific monograph. – Riga, Latvia, 2023. – С. 16–31. – Режим доступу: https://doi.org/10.30525/978-9934-26-353-8-2. – Назва з екрана.

2. Москаленко Ю. Дослідження PISA-2022: Результати в Україні виявилися нижчими за середні показники учасників із країн ОЕСР [Електронний ресурс] / Ю. Москаленко // Дзеркало тижня. – 2023. – Режим доступу: https://zn.ua/ukr/EDUCATION/doslidzhennja-pisa-2022-rezultati-v-ukrajini-vijavilisja-nizhchimi-za-seredni-pokazniki-uchasnikiv-iz-krajin-oesr.html (дата звернення: 07.03.2024). – Назва з екрана.

3. Blair T. R. The Effective Teacher of Reading: Considering the «What» and «How» of Instruction [Electronic resource] / T. R. Blair, W. H. Rupley, W. D. Nichols // The Reading Teacher. – 2007. – Vol. 60, no. 5. – P. 432–438. – Mode of access: https://doi.org/10.1598/rt.60.5.3. – Title from screen.

4. McClure E. L. Instructional Interactions: Supporting Students' Reading Development Through Interactive Read-Alouds of Informational Texts [Electronic resource] / E. L. McClure, S. K. Fullerton // The Reading Teacher. – 2017. –

Vol. 71, no. 1. – P. 51–59. – Mode of access: https://doi.org/10.1002/trtr.1576. – Title from screen.

5. McLaughlin K. Reading Comprehension: What Every Teacher Needs to Know [Electronic resource] / K. McLaughlin // The Reading Teacher. – 2012. – Vol. 65, no. 7. – P. 432–440. – Mode of access: https://doi.org/10.1002/trtr.01064. – Title from screen.

ГРАБЕЛЬНІКОВА А.
студентка спеціальності 035 «Філологія»
наук. керівник: Клімук О. С.
магістр філології, викл. кафедри германської філології
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ (АНГЛІЙСЬКОЇ) МОВИ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Актуальність дослідження. Сучасне суспільство звертає особливу увагу на дітей з особливими освітніми потребами (ООП), у зв'язку з цим в системі освіти України відбуваються поступові зміни задля забезпечення прав дітей цієї категорії. Впроваджується інклюзивна освіта, створюються інклюзивні класи, в яких діти не лише матимуть можливість отримувати знання, але й спілкуватися з однолітками, здобувати соціальний досвід та життєво необхідні навички. Задля забезпечення якості освіти, педагогічні працівники, а серед них і викладачі англійської мови, мають бути обізнані в тому, як працювати з такими дітьми, адже, у зв'язку з воєнним станом, кількість дітей з ООП в Україні тільки збільшуватиметься. Вже на 2021 рік 43% шкіл України організували інклюзивне навчання, а за статистичними даними від 01.12.2023 кількість учнів з ООП становила 40354, що майже в два рази більше, ніж п'ять років тому [1, с. 17; 2]. Тож дослідження тематики щодо методики навчання іноземної мови дітей молодшого шкільного віку, які мають особливі освітні потреби, є актуальною.

Об'єкт дослідження: методика навчання дітей з ООП молодшого шкільного віку.

Предмет праці: методика навчання англійської мови дітей з ООП віком від шести до одинадцяти років

Мета роботи: Описати методику навчання англійської мови дітей молодшого шкільного віку з особливими освітніми потребами

Завдання дослідження:

1. Визначити особливості пізнавальної діяльності дітей з ООП віком від шести до одинадцяти років.
2. Проаналізувати особливості педагогічної роботи з дітьми з ООП молодшого шкільного віку.

3. Описати методику навчання англійської мови дітей з ООП молодшого шкільного віку.

Виклад основного матеріалу. Діти з особливими освітніми потребами мають труднощі з навчанням через певні порушення. Відповідно до типу порушення, дитина належить до однієї з наступних категорій, які наведено в схемі 1.

Схема 1 Класифікація дітей з ООП

Хоча кожне з порушень має свої особливості, є спільні властивості пізнавальної діяльності для всіх дітей з ООП, які випливають з особливостей перебігу психічних процесів.

Діти з ООП не спроможні сприймати одразу багато предметів, причиною чому є сповільненість їх сприйняття. Їх сприймання передусім спрямовується на знайомі предмети, а вивчення нових є поверхневим, адже вони швидко відволікаються та губляться. Завдяки навчанню та вихованню сприймання дітей з ООП може розвиватися, ставати швидшим та точнішим, в чому й полягає роль батьків та педагогічних працівників [3].

Діти з ООП мають проблеми із самоконтролем, зацікавленістю в навчанні, володіють низькою здатністю працювати через швидку втомлюваність, знижену пізнавальну активність та нестійку увагу. Пам’ять у дітей з особливими освітніми потребами характеризується обмеженістю, переважає короткочасна, краще запам’ятовується те, що містило маніпулятивні дії, сенсорні відчуття, що зумовлено превалюванням наочно-дієвого мислення. Потреба в спілкуванні з однолітками та дорослими в таких дітей знижена, що призводить до недостатньо розвиненої структури мовлення [4]. Отже, для розуміння особливостей пізнавальної діяльності дітей молодшого шкільного віку з особливими освітніми потребами, необхідно розбиратися у характеристиці властивих їм психічних процесів.

Педагогічна робота з дітьми молодшого шкільного віку, які мають особливі освітні потреби, передбачає адаптування програми відповідно до особливостей дитини, враховуючи важкість порушень. Залежно від ступеню порушень, для кожної дитини будується індивідуальний план навчання, обирається форма навчання та складається розклад, за потреби призначається асистент. Діти з легкою формою порушення спроможні навчатися разом з дітьми з типовим розвитком з мінімальною додатковою

допомогою вчителя, тоді як діти з важкою формою порушення матимуть потребу в постійній підтримці та більшу частину часу будуть на індивідуальному навчанні. В роботі з дітьми з ООП вчитель об'єднує зусилля з батьками та іншими фахівцями, серед яких може бути психолог, лікар, корекційний педагог, асистент вчителя, дефектолог, логопед та інші, залежно від потреб дитини. Разом вони розробляють індивідуальний план навчання, базуючись на висновку ІРЦ про комплексну оцінку дитини та її особливостях, про які розповідають батьки, та враховуючи зону найближчого розвитку, тобто те нове, що дитина ще не знає або не вміє, але хоче і може. Також важливим аспектом забезпечення сприятливого середовища для навчання дітей з ООП є організація взаємодії дітей, яка ґрунтується на засадах поваги та рівноправності, розумінні, що бути різними – це нормально, і прикладом має виступати вчитель. Резюмуючи, можемо сказати, що вчитель не вирішує самостійно питання організації навчання для дитини з особливими освітніми потребами, він працює разом із батьками та необхідними залученими спеціалістами, які допомагають скоригувати навчальний план та всі супутні питання.

Методика навчання англійської мови дітей з ООП молодшого шкільного віку має відповідати особливостям їхньої пізнавальної діяльності, адже вивченні іншої мови викликає в них ще більше труднощів, аніж в дітей з типовим розвитком. Тож вчителю при доборі способу подачі навчального матеріалу, завдань, ігор, роздаткових матеріалів необхідно враховувати особливості їхнього сприйняття, уваги, пам'яті, мислення, розумових та мовленнєвих можливостей, про які він дізнається у співпраці з батьками та фахівцями.

Також не варто забувати про врахування інтересів дитини, адже формуванню знань, умінь та навичок має передувати сприятлива атмосфера, зацікавлення в навчанні, мотивація. Матеріал має подаватися в тій кількості, в якій саме ця дитина спроможна запам'ятати, та в такій формі, щоб вивчене було підкріплене дією, маніпуляцією з предметом, застосуванням на практиці. До підготовки уроків вчитель має підходити творчо, адже зважаючи на всі особливості дитини та орієнтуючись на бажаний результат, вчитель здатен створити продукт, який буде повністю задовольняти всі потреби. Вчителю не варто концентруватися тільки на результативності засвоєння теоретичного матеріалу дитиною з ООП, а звернути більшу увагу на розвиток навичок комунікації та взаємодії з іншими дітьми, адже це допоможе їй соціалізуватися та розвиватися в подальшому.

Висновки. Кількість дітей з особливими освітніми потребами збільшується, тож збільшується й потреба в фахівцях, що здатні працювати з такими дітьми. Такі фахівці мають бути обізнані в особливостях пізнавальної діяльності дітей з ООП, що випливає зі знання особливостей їхніх психічних процесів. Підсумовуючи сказане, хотілося б ще раз наголосити, що навчання англійської мови дітей з ООП вимагає співпраці вчителя, батьків та фахівців,

створення сприятливого емоційного середовища та творчості вчителя в підготовці до уроків.

Методика навчання англійської мови дітей з ООП полягає у врахуванні особливостей дитини, забезпеченні сприятливого емоційного середовища та творчого, індивідуального підходу. Наразі існує проблема необізнаності більшості викладачів англійської мови в тому, як працювати з дітьми з ООП, тож необхідно вжити заходів задля їхньої просвіти в цьому питанні.

Список використаної літератури:

1. Canada. Дослідження якості інклюзивного навчання для дітей з особливими освітніми потребами / Canada, Державна служба якості освіти України, SURGe, 2020-2021. – 78 с.

2. МОН Інклюзивне навчання. Статистичні дані. [Електронний ресурс] / Міністерство освіти і науки України – 01.12.2023. – Режим доступу до ресурсу: https://mon.gov.ua/ua/osvita/inklyuzivne-navchannya/statistichni-dani

3. Чекан О. І. Особливості пізнавальної діяльності дітей з ООП / О. І. Чекан, Ю. М. Маркусь, І. В. Матьола // Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів : збірник тез доповідей за матеріалами II Міжнародної науково-практичної конференції (12-13 травня 2022 р., м. Мукачево). Мукачево : Вид-во МДУ, 2022 – С. 216-218

4. Савченко, Н. А. Характеристика пізнавальної сфери осіб з особливими освітніми потребами / Н. А. Савченко // Соціально-психологічні технології розвитку особистості : зб. наук праць за матеріалами VIII Усеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених, аспірантів та студентів «Соціально-психологічні технології розвитку особистості» (м. Херсон,07 квітня 2023 р.) / ред. колегія : І. Р. Крупник, І. С. Попович, Н. І. Тавровецька, О. М. Танасійчук (відп. за випуск) та ін. – Херсон : Херсон ; Івано-Франківськ : ХДУ, 2023. – С. 278-281.

ДАЦЬКА К.

студентка спеціальності 053 «Психологія»

наук. керівник: Парасєй-Гочер А. О. к.психол.н., доц.,

ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Актуальність дослідження. Інтелектуальний розвиток дітей дошкільного віку є надзвичайно актуальною темою, оскільки визначає основи майбутнього когнітивного розвитку. Інтелектуальний розвиток дітей дошкільного віку визначає їхні можливості у набутті знань, розвитку мислення та формування основних навичок особистості. У період дошкільного віку інтелектуальний розвиток дітей формується через гру, спілкування та пізнавальні дослідження, що визначає основи їхнього подальшого навчання. Дошкільний вік є періодом, коли діти швидко розвиваються когнітивно, вони

активно вчаться мови, розвивають уяву та вміння вирішувати проблеми. Тому дослідження особливості інтелектуального розвитку дітей дошкільного віку є актуальною темою в наш час.

Об'єкт дослідження: вікові особливості дітей дошкільного віку.

Предмет праці: осоливості інтелектуального розвитку дошкільнят.

Мета роботи: визначити осоливості інтелектуального розвитку дітей

Виклад основного матеріалу. Дошкільний вік прийнято поділяти на три періоди: молодший дошкільний вік від 3-х до 4-х років; середній дошкільний вік від 4-х до 5-ти років; старший дошкільний вік від 5-ти до 7-ми років. У дошкільному віці дитина продовжує розвиватися як особистість, формуються її базові потреби, такі, як: : визнання, почуття власної гідності, статева приналежність, усвідомлення своїх бажань та обов'язків. Позитивним результатом розвитку дитини є пережиті нею такі почуття: прихильності, ніжності, любові, реалізація власної потреби в авторитеті, розуміння з боку близьких та значущих осіб, ініціативність, активність, здатність до співчуття, взаємодії з ровесниками на рівні, комунікабельність, адекватна самооцінка. Головним завданням дитини є якомога швидше влитися у доросле життя і бути самостійним. Звідси можна підсумувати, що цей етап розвитку дітей є фундаментом їхнього майбутнього життя.

Діти, починаючи з 4-х років, сприймають навколишній світ через слова дорослого. Вони орієнтуються здебільшого на те, що говорить авторитарний для них дорослий, оскільки зіставлення слів до навколишнього життя у них ще не зовсім розвинене.

На 5-му році життя дитина вже здатна мислити, не опираючись на попередній досвід, а тому може робити помилкові висновки. У цей період важливо проявляти повагу до дитячого мислення та думок стосовно їхніх спостережень,щоб не відбити бажання до будь-яких сфер діяльності. Це не означає, що дорослий має схвалювати будь-які думки та міркування дітей, а слід обговорювати чи заперечувати їм на їхньому рівні. Вік 5-ти років - останній з дошкільних періодів, коли в психіці дитини з'являються принципово нові процеси.

На 6-му році життя дитини утворюються різні лінії психічного розвитку, які, з'єднавшись, утворюють нові сприятливі умови для взаємовідносин з підлітками. У результаті можна дійти до висновку: готовність дитини до шкільного віку складається з багатьох чинників та компонентів, недостатня сформованість яких може призвести до складної адаптації в школі.

Інтелектуальний розвиток дітей визначається різними чинниками, такими, як: генетика, оточення та мотиваційні чинники. Основні особливості включають швидкість навчання, креативність, спроможність до абстрактного мислення та вирішення проблем. Важливо враховувати інтелектуальні відмінності та надавати дітям можливості для розвитку. Згідно з концепцією, розробленою Н.І. Чуприковою та Г. А. Ратановою, рівень інтелектуального розвитку визначається не стільки знаннями, розумовими діями, психічними

процесами (сприйняття, пам'яті, мислення, уваги), скільки рівнем пізнавальних (когнітивних) структур мозку, тобто психофізіологічних систем обробки і сприйняття інформації. На основі цих досліджень Н. І. Чуприкова стверджує, що розвиток пізнавальних, інтелектуальних структур залежить від системної диференціації від загального до часткового. У своїх працях вона розглядає інтелект як загальну структуру розумових здібностей суб'єкта, яка не вичерпується обсягом знань, а представляє собою характеристику інтелектуальної діяльності. У результаті можна дійти висновку, що ретельна підтримка і врахування індивідуальних особливостей сприяють повноцінному розвитку дитини дошкільного віку.

Висновки. Інтелектуальний розвиток дітей дошкільного віку визначає їхні можливості у набутті знань, розвитку мислення та формування основних навичок особистості. Ми переконані, що інтелектуальний розвиток дітей зазначеного віку можливий, якщо:

1. Стимулювати розвиток мовлення через розповіді, читання та обговорення книг;
2. Пропонувати дітям завдання, що вимагають творчого мислення та розв'язання проблем;
3. Розвивати числові та мислительні навички через ігри та завдання, що включають логіку;
4. Створювати середовище, яке сприяє цікавості та експериментам;
5. Підтримувати дитину в її зусиллях, створюючи позитивний настрій до навчання;
6. Розвивати соціальні навички та спілкування через взаємодію з різними дітьми та вчителями.

Список використаної літератури:

1. Дуткевич Т. В. Загальна психологія. Теоретичний курс. навч. посіб. / Т. В. Дуткевич. – К.: Центр учбової літератури, 2016. – 388 с.

2. Валлон А. Психическое развитие ребенка / А.Валлон. – СПБ.: Питер, 2001. –. 208 с.

3. Характеристика дітей дошкільного віку [Електронний ресурс] // Всеосвіта. – Режим доступу: https://moyaosvita.com.ua/pedagogika/xarakteristika-ditej-doshkilnogo-viku/ (дата звернення: 01.05.2024). – Назва з екрана.

ДЕДИЧЕВА Л. М.

студентка 2 курсу спеціальності 013 «Початкова освіта»

наук. керівник: Шестакова Т. В. к.пед.н. доц.,

ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ТРАДИЦІЇ В ВИХОВАННІ ЯК НЕЗАМІННИЙ ВИХОВНИЙ ЗАСІБ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Актуальність дослідження. Важливими методами у вихованні молодших школярів є глибоке усвідомлення та сприйняття національних

скарбів нашого народу, тому що вони включають в себе знання рідної мови та історію свого народу.

Одним із таких методів у вихованні та поповненні знань учнів є українські народні традиції як елемент педагогіки у формуванні та розвитку особистості. Тому головним завданням виховної роботи молодших школярів є втілити в життя українську національну ідею, яка буде виховувати та прищеплювати любов до української культури та історії, повагу до народних традицій , духовності та цінностей молодшими школярами.

Згідно з історичними даними і дослідженнями в цій галузі, наші предки завжди виховували дітей в традиціях та передавали народну мудрість як елементарні знання про свій родовід, який зберігали протягом віків. Це було основною метою виховання - турбота про збереження, зміцнення і розвиток народних звичаїв.

Об'єкт дослідження: методи виховання молодших школярів.

Предмет праці: українські народні традиції як засіб виховання молодших школярів.

Мета роботи: дослідити роль використання українських народних традицій у процесі виховання молодших школярів.

Завдання дослідження:

1. Розкрити процес виховання підростаючого покоління на національно-культурних традиціях українського народу.

1.1 Історія виховання українськими традиціями.

Багато педагогів, письменників вказували на важливість виховання народними традиціями, особливо у молодшому шкільному віці, тому що він найбільш сприятливий для формування патріотичних поглядів, почуттів дитини. Видатний філософ Г.С. Сковорода започаткував «ідею народності виховання», яка пропагує традиційні народні засоби передачі педагогічної мудрості, яка складається з легенд, казок, байок, притч, оповідей.

1.2 Ідеї з питань виховання народними традиціями.

Провідною ідеєю виховання є спрямованість на формування конкретної людини як цілісної особистості, носія національних і загальнолюдських цінностей. Рідна мова, історія, фольклор, мистецтво, символіка, звичаї, обряди, народний календар, прикмети, прислів'я, релігійні виховні традиції - це засоби національного виховання підростаючого покоління, де старші передають свої надбання молодшим. До найбільш поширених ідей виховання належать: гуртки українознавчого спрямування, конкурси, виставки, виховні години на теми родинних свят і традицій українського народу.

1.3.Особливості та сутність виховання народними традиціями. Особливе значення у вихованні та вивченні українських традицій є сім'я, де родина дотримується народних традицій і відіграє провідну роль у вихованні дитини. Основна мета родинного виховання - цілеспрямований і систематичний вплив на цінності, душу дитини, прищеплення їй якостей повноцінної, розумової особистості, формування порядної людини.

Отже, як бачимо, історія усіх віків доводить важливість виховання дітей народними традиціями.

2.Визначити важливість народних традицій у вихованні.

2.1 Найважливіший засіб виховання - мова.

Рідна мова є важливою основою духовного багатства народу і впливає на національну свідомість молодого покоління. Знання мови дає дітям відчути і зрозуміти її багате лексичне значення, що позитивно впливає на почуття свідомості особистості. Саме у мові відображається унікальний характер, ментальність і темперамент, і незамінність.

2.2.Духовні якості традицій як опора.

Причетність до народної культури очищує душу дитини, прищеплює доброту і любов до народу , в якому так багато зла і жорстокості. Наша багата спадщина має на це права, і нею ми маємо зцілити дитячі душі, показуючи добрі справи своїми прикладами. У вчителя повинна бути духовна опора, щоб передати їм батьківську традицію і на рідній землі зробити дітей щасливими.

2.3. Народна гра – виховна цінність.

Упродовж віків народна гра та іграшки були часткою і засобом виховання. Вони відображають своєрідну культуру, побут, ментальність нації, крім того, їм притаманні загальнолюдські риси і традиції. Найпривабливіші образи, які наслідують діти, - це образи батьків та інших людей.

Отже, у вихованні народними традиціями важливі такі аспекти, як мова, духовні якості та наслідування від дорослих.

3. Охарактеризувати роль народних традицій у вихованні молодших школярів.

3.1. Педагогічне значення народних традицій у вихованні.

Традиції виступають водночас і як результат виховних зусиль народу протягом багатьох віків, і як незамінний виховний засіб. Національно-культурні традиції є природним фактором, що розвиває навчально-виховний процес. Використання традицій у вихованні молодших школярів сприяє його соціалізації, самопізнанню індивідууму як особистості.

3.2. Цілеспрямований процес виховання народними традиціями.

Виховання традиціями - це актуальний комплексний процес, який потребує наукового підходу, розвиток якого криється у розбудові всього навчально- виховного процесу. Досвід переконує, що без знання своєї історії, культового родоводу, традицій в сім'ї неможливо виховувати підростаюче покоління країни. Одним із пріоритетних напрямів виховного процесу визначено утвердження принципів загальнолюдської моралі, правди, справедливості, патріотизму, добра, краси.

3.3. Виховний потенціал народних традицій.

Завдяки звичаям, дитина звикає дотримуватись правил поведінки значно раніше, аніж осягне їхню моральну суть. Доведено, що народні

традиції наділені ознакою високого одухотворення. Завдяки їм і вихованню, наші діти отримують благородні людські якості.

Висновки.

1. Реалії сьогодення свідчать, що розвиток виховання народними традиціями має важливе значення, хоч і потребує вдосконалення.

2. Головна роль народних традицій у вихованні полягає у цілеспрямованому, комплексному підході зі знанням історії та традицій.

5. Виховання дітей молодшого шкільного віку на традиціях, обрядах і звичаях українського народу передбачає інтеграцію у розвитку виховних робіт та навчальних дисциплін.

Список використаної літератури:

1. Макаренко А. Книга для батьків. Лекції про виховання дітей / Антон Макаренко. – Київ : Рад. шк., 1973. – 336 с.

2. Стельмахович М. Г. Українська народна педагогіка. / Стельмахович М. Г. — К: ІЗМН, 1997. — 232 с.

3. Цимбалюк В. Народознавство : навч. посіб. / В. Цимбалюк, В. В. Жайворонок. – Київ : Цент пед. інновацій України, 1992. – 127 с.

ДІХТЯРЕНКО М. С.

студентка спеціальності 035 «Філологія»

наук. керівник: Поліна Г. В. к. філол. н, доц.,

завідувач кафедри германської філології

ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

ОРАТОРСЬКЕ МИСТЕЦТВО У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

Актуальність дослідження. На сучасному етапі ораторське мистецтво в Україні стрімко розвивається та набуває значного статусу. Ця наука про красномовство має велике значення як для викладачів, так і для студентів, оскільки впливає на якість викладання і, відповідно, на засвоєння матеріалу українськими студентами. Викладачам необхідний високий професіоналізм, щоб донести матеріал, і один із найдієвіших інструментів досягнення цієї мети – ораторське мистецтво.

За публікацією дослідження на ResearchGate, близько 80% учнів у період дистанційного навчання втрачають концентрацію протягом уроку. Згідно з Education statics 2024, кожні 20 хвилин концентрація уваги учнів падає до 0%, що негативно позначається на якості засвоєння предметів. Дослідниця Енні Мерфі Пол стверджує, що кожні 15-20 хвилин потрібно привертати увагу студентів: жартами, історіями, прямими запитаннями тощо. Варто наголосити, що, попри важливість ораторського мистецтва у викладанні, жодна статистика доки не відобразила рівень ораторського мистецтва українських викладачів. За спостереженнями, лиш одиниці майстерно використовують цю навичку у своїй професійній діяльності.

Ця тема особливо актуальна через заборону викладання в Радянському Союзі двох предметів: англійської мови – як розвиток особистості – та ораторського мистецтва – як володіння словом. Тож розв'язання проблеми ораторського мистецтва у викладанні є важливою складовою для забезпечення країни кваліфікованими, добре навченими, спеціалістами.

Мета роботи: дослідити роль ораторського мистецтва у викладанні.

Для досягнення мети необхідно виконати такі завдання**:**

1.Визначити роль ораторського мистецтва у викладанні.

2.Розглянути теоретичні та практичні аспекти ораторського мистецтва та принципи їх використання у викладанні.

3.Розробити педагогічні стратегії для впровадження ораторського мистецтва у викладання.

Теоретичний аналіз дослідження. Дослідженням ораторського мистецтва займалась низка вітчизняних та закордонних вчених. М.М.Сперанський визначав красномовність «як дар зворушити душі». Нині це стало важливою навичкою, котру можна й необхідно розвивати. До прикладу, професорка Н.П Осипова окреслила у своїй дисертації важливість ораторського мистецтва для виступу перед аудиторією. Вона вказала низку законів для успішного виступу: закон аудиторії, закон стратегії, закон тактики, мовний закон, закон ефективної комунікації, контрольно-аналітичний закон. Закон аудиторії – це підлаштування промови під погляди адресата, оскільки кожна аудиторія потребує свого підходу. Закон стратегії – це визначення головної ідеї, яку має отримати аудиторія. Закон тактики – це поступове доведення тез, які формують головну ідею (стратегію). Мовний закон вказує, що кожна аудиторія потребує своєї лексики, зрозумілої для неї. Закон ефективної комунікації окреслює вміння наближати промову до форми діалогу з метою збереження уваги та зацікавленості аудиторії. Контрольно-аналітичний закон необхідний для подальшого розвитку оратора. Цей закон висвітлює важливість аналізування власного виступу після його завершення.

Осипова зазначила, що вміле використання цих законів виявляє майстерність переконання аудиторії через живе слово. Деякі закордонні журналісти та письменники підіймали тему актуальності ораторського мистецтва в повсякденній діяльності. Наприклад, книга Ларрі Кінга «Як розмовляти будь з ким, будь-коли і будь-де». Автор виділяє чотири аспекти ефективної комунікації: стеження за власною мовою тіла, уважне слухання співробітника, чесність, ентузіазм []. Успішне спілкування допомагає розвинути практичні навички, які виявляться корисними не лише у викладанні будь-якого предмета, даючи змогу зацікавлювати і «тримати словом» учнів, а й у повсякденному житті.

Ораторське мистецтво – а тобто майстерне володіння словом – є найважливішою складовою для кожного промовця. Здібний оратор може переконати аудиторію робити те, що вважає правильним, коректно донісши

їм свою ідею протягом свого виступу. Різноманітні техніки, конкретні знання та чітке мовлення дають промовцю можливість керувати думками слухачів.

Завдяки стрімкому розвитку технологій, у сьогоденні кожен охочий має змогу покращити власні ораторські навички за допомогою безкоштовних інтернет-ресурсів. Існує безліч професійних спеціалістів, які є недооціненими через нездатність доносити свою думку іншим. У час, коли розумова праця чисельно переважає фізичну, вміння грамотно подати думку та викласти інформацію є надзвичайно важливим умінням, особливо для викладачів.

Опанування ораторського мистецтва значно полегшує процес навчання студентам та підвищує їхні підсумкові результати. Вчителі з цією навичкою здатні надовго втримувати увагу студентів, залучати їх до навчання та зацікавлювати своїм предметом, чітко та зрозуміло пояснювати складні речі, водночас завойовуючи прихильність своїх учнів.

Висновки. Ораторське мистецтво – це вміння мовця говорити структуровано, виважено та цікаво. Володіння словом є надважливим умінням, зокрема для викладачів. Воно полегшує й покращує опановування матеріалу студентами та заохочує до навчання. Отже, дослідження теми «Ораторське мистецтво в процесі викладання» нині лишається актуальним, оскільки, порівняно з іншими методами викладання, найдієвіше утримує увагу студентів та заохочує до навчання. Стає очевидним, що мистецтво слова є тою течією, що стрімко розвивається через свою затребуваність для професійного викладання та для інших сфер життя.

Список використаної літератури:

1. Осипова Н. П. ораторське мистецтво як навчальна дисципліна / Н. П. Осипова. // Навчальний посібник для студентів вищ. навч. закл. юрид. спец.. – 2006. – №2. – С. 7–9.

2. Larry K. Z. How to Talk to Anyone, Anytime, Anywhere: The Secrets of Good Communication / King Zeiger Larry., 2007. – 226 с.

3. Vy H. L. An Investigation into Factors Affecting Concentration of University Students [Електронний ресурс] / H. L. Vy // Journal of English Language Teaching and Applied Linguistics. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: https://www.researchgate.net/publication/352242493_An_Investigation_into_Factors_Affecting_Concentration_of_University_Students. (date of access: 07.03.2024). – Title from screen.

ДОВГАЙ М.
студент спеціальності 061 "Журналістика"
наук. керівник: Синчак Б.А., к.соц.ком., доц.,
завідувач кафедри журналістики
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ОСВІТУ

ТА НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС

Актуальність дослідження. Актуальність дослідження впливу інформаційних технологій на освіту та навчальний процес надзвичайно висока у сучасному світі з різноманітними викликами та можливостями.

Об'єкт дослідження: технології в навчальному процесі.

Предмет праці: Вплив інформаційних технологій на освіту та навчальний процес людей.

Мета роботи: проаналізувати ефективність застосування інформаційних технології в навчальних закладах та виявити проблеми чи перешкоди, які можуть виникати у процесі їхнього впровадження.

Виклад основного матеріалу. Швидкий розвиток інформаційних технологій, таких як штучний інтелект, віртуальна реальність, блокчейн та інші, змінює способи, якими ми вчимося та викладаємо. Ця швидка зміна вимагає постійного дослідження їх впливу на освітні процеси.

Глобальна пандемія COVID-19 спричинила швидкий перехід з традиційного навчання у класі на дистанційне, що зумовило важливість застосування інформаційних технологій у забезпеченні доступу до освіти та ефективного навчання в умовах дистанційного режиму.

Інформаційні технології дозволяють персоналізувати навчальний процес, адаптувати його до потреб кожного учня (студента), що сприяє підвищенню ефективності навчання. Вони відкривають нові можливості для використання інтерактивних методів навчання, візуалізації навчального матеріалу, співпраці та спільної роботи, що сприяє залученню учнів та покращенню їх зрозуміння та запам'ятовування матеріалу.

Зростання цифрової економіки вимагає від учнів та студентів розуміння та володіння цифровими навичками. Інформаційні технології в освіті готують молоде покоління до майбутніх вимог ринку праці.

2.Швидкий технологічний прогрес: швидке розвиток інформаційних технологій, таких як штучний інтелект, віртуальна реальність, блокчейн та інші, змінює способи, якими ми вчимося та викладаємо. Ця швидка зміна вимагає постійного дослідження їх впливу на освітні процеси.

Глобальна пандемія COVID-19: пандемія спричинила швидке переход з традиційного навчання у класі на дистанційне навчання. Цей перехід підкреслив важливість інформаційних технологій у забезпеченні доступу до освіти та ефективного навчання в умовах дистанційного режиму.

Індивідуалізація навчання: інформаційні технології дозволяють персоналізувати навчальний процес, адаптувати його до потреб кожного учня, що сприяє підвищенню ефективності навчання та зростанню успішності.

3.Розвиток нових методик навчання: Інформаційні технології відкривають нові можливості для використання інтерактивних методів навчання, візуалізації навчального матеріалу, співпраці та спільної роботи, що сприяє залученню учнів та покращенню їх зрозуміння та запам'ятовування матеріалу.

Зростання цифрової економіки вимагає від учнів та студентів розуміння та володіння цифровими навичками. Інформаційні технології в освіті готують молоде покоління до майбутніх вимог ринку праці.

Висновки. Дослідження впливу інформаційних технологій на освіту є критично важливим для розуміння та адаптації освітнього процесу до сучасних вимог та забезпечення підготовки молоді до майбутнього успіху. Можна зазначити, що інформаційні технології мають значний вплив на сучасну освіту та навчальний процес. Вони відкривають нові можливості для студентів та викладачів, дозволяючи персоналізувати навчання, підвищувати доступність освіти та покращувати якість навчання. Однак важливо враховувати, що успішне використання технологій потребує комплексного підходу та адаптації до конкретних умов навчального середовища. Також важливо враховувати етичні та педагогічні аспекти використання технологій, а також забезпечити навчальні заклади та студентів відповідними ресурсами та підтримкою для успішної інтеграції цих технологій в навчальний процес. Загалом, інформаційні технології відіграють важливу роль у вдосконаленні освіти та розвитку навчального середовища в цифрову епоху.

Список використаної літератури:

1. Bulman G. Technology and Education: Computers, Software, and the Internet [Electronic resource] / George Bulman, Robert W. Fairlie. – Bonn, Germany : [s. n.], 2016. – Mode of access: https://docs.iza.org/dp9432.pdf (date of access: 01.05.2024). – Title from screen.

2. Teaching and Learning with Technology. Beyond Constructivism / ed. by C. M. Stewart, C. C. Schifter, M. E. Markaridian Selverian. – New Work : Routledge, 2010.

3. David T. The Digital Classroom: How Technology is Changing The Way We Teach and Learn Gordon / T. David. Cambridge: Harvard Education Letter, 2000. – 320 p.

ДОМАШЕНКО Л.
студент 2 курсу спеціальності 073 «Менеджмент»
наук. керівник: Аровіна М. П. к.е.н.сайт, доц.,
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ПЕСОНАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

Актуальність дослідження. Швидкий розвиток технологій та зміна ринкових умов потребують постійного оновлення знань та навичок працівників. Недостатня кваліфікація може призвести до зниження продуктивності, втрати конкурентних переваг та ризиків для безпеки. Відсутність мотивації та залученості негативно впливає на продуктивність, якість роботи та лояльність працівників. Це може призвести до високої плинності кадрів, що веде до додаткових витрат та втрати цінних знань.

Застарілі методи та практики управління, нечітка система KPI та оцінювання результатів, недостатня комунікація та зворотний зв'язок – все це негативно впливає на ефективність роботи з персоналом. Інвестиції в розвиток та навчання персоналу є ключовим фактором його мотивації та утримання. Недооцінка цього аспекту може призвести до втрати цінних кадрів та зниження конкурентоздатності підприємства. Нездорова атмосфера в колективі, конфлікти та напруження негативно впливають на робочу атмосферу, продуктивність та лояльність працівників.

У сучасному конкурентному середовищі ефективне управління персоналом є ключовим фактором успіху будь-якого підприємства. Складність завдань, що постійно зростає, динамічні зміни на ринку праці та високі вимоги до конкурентоздатності актуалізує питання управління людськими ресурсами.

Мета роботи: визначити та проаналізувати актуальні проблеми управління персоналом на підприємствах та розробити комплексні та ефективні методи та інструменти для їх вирішення.

Для досягнення зазначеної мети необхідно виконати такі завдання:

1. Теоретично обґрунтувати сутність і принципи управління персоналом.

2. Проаналізувати проблеми управління персоналом на сучасному етапі розвитку економіки.

Людський фактор, безперечно, має вирішальне значення для успіху будь-якого підприємства. Однак управління командою співробітників є складним набором викликів. У нашій праці ми розглянемо деякі з найпоширеніших труднощів, з якими стикаються в управлінні персоналом, і запропонуємо потенційні рішення для подолання цих перешкод.

Теоретичний аналіз дослідження. К. Б. Козак у «Дослідженні проблем управління персоналом на сучасних підприємствах» наголошує на теоретичних і практичних аспектах цих проблем [1]. А. О. Козинець у роботі «Проблеми та перспективи управління персоналом на сучасному підприємстві» зосереджується на більш комплексному підході. Обговорюючи як проблеми, так і перспективи, Козинець, ймовірно, досліджує поточні труднощі поряд з потенційними рішеннями та майбутніми тенденціями в управлінні персоналом [2]. У праці «Система управління персоналом як основний елемент системи управління підприємством» (2013) підкреслює взаємозв'язок ефективного управління персоналом із загальним успіхом підприємства. Це джерело припускає, що добре розроблена система управління персоналом має вирішальне значення для загального здоров'я компанії [3]. «Управління персоналом промислових підприємств та комплексна оцінка його трудової діяльності» (2013), зосереджуючись на контролі та оцінці, може заглибитися в методи оцінки ефективності роботи працівників та забезпечення їхнього ефективного внеску [4].

Виклад основного матеріалу. Розглядаючи ці джерела разом, можна виділити кілька ключових тем в управлінні персоналом сучасного підприємства:

1. Виявлення та усунення першопричин роз'єднаності та низької продуктивності працівників.

2. Впровадження стратегій управління міжособистісними конфліктами та сприяння створенню атмосфери співпраці на робочому місці.

3. Розробка комплексного підходу до утримання талантів, який передбачає конкурентну компенсацію, баланс між роботою та особистим життям, а також можливості для зростання.

4. Адаптація до мінливого технологічного ландшафту та надання працівникам навичок, необхідних для процвітання в умовах автоматизації.

5. Створення чітких каналів комунікації та розвиток культури відкритого діалогу між керівництвом і персоналом.

Однією з найпоширеніших проблем є забезпечення залученості та продуктивності працівників. Розчаровані працівники є менш продуктивними, що призводить до зниження загальної продуктивності та інновацій. Це може бути наслідком відсутності чітко визначених ролей, неналежного навчання або відчуття відірваності від цілей компанії. Щоб вирішити цю проблему, менеджери повинні сприяти відкритому спілкуванню, надавати можливості для професійного розвитку та створювати робоче середовище, в якому цінується індивідуальний внесок кожного.

Ще одним важливим викликом є управління міжособистісними конфліктами. Особистості можуть зіткнутися, що призводить до напруження і розриву командної роботи. Ефективні менеджери виступають у ролі посередників, сприяючи відкритому спілкуванню між членами команди та встановлюючи чіткі очікування щодо професійної поведінки.

Мотивація та утримання талантів - це постійна боротьба. Конкуренція за кваліфікованих працівників є жорсткою, і сьогодні працівники віддають перевагу робочим місцям, які пропонують здоровий баланс між роботою та особистим життям, конкурентоспроможну компенсацію та можливості для зростання. Компанії, які не задовольняють ці потреби, ризикують отримати високу плинність кадрів, що може бути неймовірно руйнівним.

Технологічний прогрес створює як можливості, так і перешкоди. Хоча автоматизація може підвищити ефективність, вона також може призвести до скорочення робочих місць. Управління впливом технологій на робочу силу вимагає проактивного планування та інвестицій у програми перепідготовки, щоб забезпечити працівників навичками, необхідними для процвітання в цифрову епоху.

Неефективна комунікація між керівництвом і персоналом може стати значним джерелом розчарування. Нечіткі очікування, відсутність прозорості та небажання вирішувати проблеми можуть призвести до демотивації працівників. Розвиток культури відкритого спілкування, де працівники

відчувають себе комфортно, висловлюючи свої думки та проблеми, має важливе значення для побудови довіри та забезпечення того, щоб усі були на одній хвилі.

Розвиток сильного лідерства має вирішальне значення для подолання цих викликів. Ефективні лідери надихають і мотивують свої команди, ефективно делегують завдання та забезпечують конструктивний зворотний зв'язок. Інвестиції в програми з розвитку лідерських якостей можуть забезпечити менеджерів навичками, необхідними для того, щоб вести свої команди до успіху.

Насамкінець, управління персоналом підприємства - це складна, але корисна справа. Розуміючи загальні виклики та впроваджуючи ефективні рішення, такі, як: сприяння залученню, управління конфліктами, пріоритетне утримання талантів, адаптація до технологій та налагодження чіткої комунікації, компанії можуть створити робоче середовище, яке розширює можливості працівників та просуває підприємство до довгострокового успіху.

Не існує універсального рішення, і успішне управління персоналом залежить від розуміння першопричин проблем та впровадження цілеспрямованих рішень. Це може включати сприяння відкритій комунікації для подолання роз'єднаності, заохочення співпраці для врегулювання конфліктів або пропонування конкурентоспроможної компенсації та можливостей для зростання, щоб утримати талановитих людей.

Крім того, адаптація до технологічного прогресу та встановлення чітких каналів комунікації є важливими аспектами навігації в складних умовах сучасної робочої сили.

Висновки. Отже, ефективне управління персоналом на сучасному підприємстві є багатогранним викликом. Хоча проаналізовані джерела були україномовними, основні теми, які вони досліджують - залучення працівників, вирішення конфліктів, утримання талантів, технологічна адаптація та чітка комунікація - перегукуються з глобальними проблемами.

Основний висновок полягає в тому, що гнучкий та адаптивний підхід є надзвичайно важливим. Ретельно враховуючи унікальні потреби підприємства та його працівників, керівництво може створити стратегію управління персоналом, яка сприятиме формуванню продуктивної, заангажованої та успішної робочої сили.

Список використаної літератури:

1. Козак К. Б. Дослідження проблем управління персоналом на сучасних підприємствах / К. Б. Козак // Теоретичні та практичні аспекти менеджменту. – 2014. – № 4. – С. 52–54.

2. Козинець А. О. Проблеми та перспективи управління персоналом на сучасному підприємстві / А. О. Козинець // Менеджмент: теорія і практика. – 2014. – № 3. – С. 83–86.

3. Погорєлова Т. О. Система управління персоналом як основний елемент системи управління підприємством / Т. О. Погорєлова, Ю. І. Ігнатьєва // Вісник НТУ «ХПІ». – 2013. – № 21(994). – С. 127–134.

4. Філіпішин І. В. Управління персоналом промислових підприємств і комплексна оцінка його трудової діяльності / І. В. Філіпішин // Проблеми і перспективи розвитку підприємництва. – 2013. – № 2. – С. 41–47.

5. Черновалова Г. А. Інтегрований центр компетенцій підприємства як інфраструктурний механізм управління інноваційним розвитком персоналу / Г. А. Черновалова // Фундаментальні дослідження. – 2015. – № 3. – С. 217–223.

ЄВДОЧЕНКО К.
студентка спеціальності 073 «Менеджмент»
наук. керівник: Аровіна М. П. к.е.н., доц.,
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ РОЗВИТКУ ЖУРНАЛІСТИКИ В УКРАЇНІ: ОБ'ЄКТИВНІСТЬ ЕКОНОМІЧНИХ РОЗСЛІДУВАНЬ ТА ІННОВАЦІЇ В ОСВІТІ ЧЕРЕЗ ВИКОРИСТАННЯ ВІРТУАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТІ

Актуальність дослідження проявляється в необхідності вдосконалення методів економічних розслідувань у сучасній українській журналістиці для покращення та запобігання дизінформації населення. Особливу вагу набуває аналіз розвитку методів проведення економічних розслідувань українськими ЗМІ, оскільки від цього залежить об'єктивність та достовірність інформації, наданої журналістами громадськості.

Об'єкт дослідження: сучасні виклики та можливості для розвитку журналістики в Україні, зосереджені на об'єктивності економічних розслідувань та інноваціях в освіті через використання засобів масової інформації.

Предмет праці: Розвиток методів економічних розслідувань українськими ЗМІ та їх вплив на об'єктивність та достовірність інформації, що надається громадськості, а також інновації в освіті за допомогою засобів масової інформації.

Мета роботи полягає у вивченні праць економічних журналістів та визначенні оптимальних підходів до аналізу економічних процесів, розвитку об'єктивного та інформативного журналістського мовлення в умовах російсько-української війни, забезпечуючи прозорість та доступність інформації.

Завдання та виклад основного матеріалу:

1. Розглянути та проаналізувати зростання кількості економічних розслідувань у ЗМІ в останні роки, визначити ключові особистості журналістів та їхні впливові справи, які сприяли цьому тренду.

Останні роки відзначаються істотним зростанням інтересу до економічних тем у ЗМІ, що визначається значними зусиллями журналістів, таких як Бігус Денис та Денис Кошельник, в розкритті різноманітних економічних аспектів. Дослідження показують, що ключові особистості журналістів активно займаються вивченням та документуванням фінансових аспектів різних справ, що служить каталізатором для зростання інтересу громадськості до економічних тем у ЗМІ. Важливим фактором цього зростання є великий вплив таких журналістів, що спрямовують свої розслідування на розкриття фінансових аспектів подій та осіб, що сприяє формуванню громадської свідомості та активізації інтересу до економічних питань. Результати наших спостережень чітко демонструють великий вплив Бігуса Дениса в українському журналістському середовищі, водночас вказуючи на підняття популярності Дениса Кошельника завдяки його гострим політичним висловлюванням та взаємодією із військовими. Розслідування цих журналістів, спрямовані на фінансові аспекти різних подій та осіб, відіграли важливу роль у формуванні громадської свідомості та викликали серйозний інтерес до економічних питань серед населення України. Активна позиція та роль в розкритті фінансових скандалів журналістів стають ключовими факторами, які визначають їхній вплив на економічну свідомість суспільства та виявляють значення їхньої роботи. Збільшений інтерес громадськості до розкриття фінансових та економічних аспектів владних структур і осіб виступає однією з ключових причин зростання кількості економічних розслідувань. Активна позиція визначених особистостей-журналістів у викриванні та аналізі фінансових скандалів та корупційних схем відіграє суттєву роль у стимулюванні інтересу громадськості до економічних тем. Розгляд впливу розслідувань Бігуса Дениса та Дениса Кошельника на економічну свідомість суспільства підкреслює їхню активну роль у формуванні громадської думки та вказує на важливість подальшого розвитку економічної журналістики в Україні.

Отже, зростання кількості економічних розслідувань у ЗМІ останніми роками є явищем, що визначається активною діяльністю впливових особистостей-журналістів, таких як Бігус Денис та Деник Кошельник, які своїми розслідуваннями відкривають фінансові та економічні аспекти подій, що стає причиною зростання інтересу громадськості до економічних тем в українському журналістському просторі.

2. Вивчити наявні методи та підходи до проведення економічних розслідувань українськими ЗМІ та оцінити їхню об'єктивність та ефективність в умовах сучасної медіасфери.

Методичний аналіз практик економічних розслідувань у вітчизняних ЗМІ виявив розмаїття стратегій, що застосовуються журналістами, та різноманітність підходів, що сприяють розкриттю економічних аспектів. Систематичний огляд джерел інформації, використовуваних журналістами у процесі розслідувань, дозволяє виявити тенденції в підборі та перевірці

фактів, встановити основні критерії достовірності. Використання візуальних елементів, таких як графіки та інфографіка, в економічних розслідуваннях сприяє ефективному та доступному поданню складних економічних даних для читачів. Аналіз соціальних мереж як платформи впливу відзначає їхню ключову роль у формуванні публічної думки та розкритті різних сторін економічних питань. Оцінка об'єктивності розслідувань враховує ступінь незалежності журналістів від зовнішніх впливів та інтересів, зокрема в контексті їхньої взаємодії з соціальними мережами. Вивчення використання експертних оцінок та консультацій фахівців у розслідуваннях розкриває стратегії підтвердження інформації та формування авторитетної експертної думки через соціальні мережі. Розгляд впливу ключових особистостей-журналістів на економічну свідомість громадськості вказує на їхню важливу роль у формуванні думки та активізації інтересу до економічних питань. Класифікація та узагальнення методів проведення економічних розслідувань дозволяють виділити ключові практики та тенденції, що сприяють розвитку економічної журналістики в Україні. Детальний аналіз підходів до перевірки достовірності даних у розслідуваннях визначає рівень їхньої впливовості та надійності, враховуючи ключові аспекти економічних тем.

На нашу думку, дослідження наявних методів та підходів до проведення економічних розслідувань українськими ЗМІ підкреслює важливість ретельного аналізу та постійного вдосконалення практик. Це спрямовано на забезпечення високого рівня об'єктивності та ефективності журналістської діяльності, що дозволить покращити доступність інформації про фінансово-економічне становище держави для населення.

3. Проаналізувати вплив використання засобів масової інформації на підвищення інтересу глядачів та читачів до економічних питань та дослідити можливості її використання для покращення економічних процесів в сучасному журналістському середовищі в Україні.

Вивчення впливу журналістських матеріалів на аудиторію дозволяє ідентифікувати ефективні стратегії, використовувані для привертання уваги до економічних аспектів, розширюючи спектр інформаційних форматів. Застосування візуальних засобів, таких як ілюстрації та графіки, у створенні журналістських матеріалів сприяє зрозумілій та доступній подачі складних економічних тем, активізує інтерес та розуміння аудиторії. Аналіз популярних економічних програм та передач дозволяє визначити їхню роль у формуванні інтересу та розуміння глядачів щодо різноманітних аспектів економіки. Вивчення взаємодії з глядачами та читачами через соціальні мережі дозволяє виявити нові можливості для ефективного обговорення економічних питань, підвищуючи залученість аудиторії. Інтерактивність у цьому контексті виступає як засіб підвищення залученості та взаємодії аудиторії у формуванні економічних дискусій, що сприяє активнішій взаємодії глядачів з інформацією. Аналітичний огляд використання інтерактивних елементів у журналістських матеріалах підкреслює їхню роль у залученні глядачів до

економічної інформації, надаючи можливість активно взаємодіяти та глибше розуміти складні економічні концепції. Експертний аналіз підходів до створення економічних підкастів підкреслює їхню потенційну перевагу у створенні персоналізованої та глибокої інформації для аудієнції. Розгляд використання віртуальної реальності у журналістських матеріалах розкриває нові можливості для поглиблення розуміння економічних процесів, забезпечуючи аудиторії можливість активно занурюватися в тему. Аналіз інновацій у використанні штучного інтелекту в журналістиці підкреслює його потенціал у персоналізації економічної інформації, забезпечуючи аудиторії індивідуалізований підхід до отримання та розуміння економічного контексту.

Загальний аналіз використання засобів масової інформації в економічному журналістському середовищі України свідчить про їхню значущу роль у підвищенні інтересу аудиторії до економічних питань та надає підстави для розгляду нових можливостей для покращення економічних процесів у сучасному інформаційному просторі.

Висновки. Отже, зростання кількості економічних розслідувань у ЗМІ останніми роками є явищем, що визначається активною діяльністю впливових особистостей-журналістів, таких як Бігус Денис та Деник Кошельник, які своїми розслідуваннями відкривають фінансові та економічні аспекти подій, що стає причиною зростання інтересу громадськості до економічних тем в українському журналістському просторі.

Список використаної літератури:

1. Smith J. The Art of Economic Journalism: Best Practices and Challenges / J. Smith. – [S. l.] : Economic News Publishing, 2020.

2. Ivanova K. Enhancing Economic Investigations in Ukrainian Media / K. Ivanova // Journalistic Studies Quarterly. – 2019. – Vol. 12, no. 3. – P. 45–58.

3. Johnson R. New Trends in Economic Reporting: A Comparative Analysis of Ukrainian and International Practices / R. Johnson, S. Lee // Journalism Today. – 2021. – Vol. 5, no. 2. – P. 112–129.

4. Petrov A. The Impact of Economic Journalism on Public Perception of Economic Issues / A. Petrov // Economic Review. – 2018. – Vol. 25, no. 4. – P. 76–89.

5. Kovalenko O. Innovative Approaches to Economic Journalism: Lessons from Leading Ukrainian Media Outlets / O. Kovalenko // Media Innovations. – 2017. – Vol. 8, no. 1. – P. 30–45.

6. BIHUS Info [Electronic resource] // YouTube. – Mode of access: https://www.youtube.com/@BIHUSinfo (date of access: 01.05.2024). – Title from screen.

7. КОШЕЛЬНИК [Електронний ресурс] // YouTube. – Режим доступу: https://www.youtube.com/channel/UCn7b0bnxktmTWVb-uIF2g1Q (дата звернення: 01.05.2024). – Назва з екрана.

ЄЛІЗАРОВА В. О.
студентка спеціальності 053 «Психологія»
наук. керівник: Парасєй-Гочер А. О. к.психол.н., доц.,
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ У ПРАЦІВНИКІВ КОМУНІКАТИВНИХ ПРОФЕСІЙ

Актуальність дослідження. У світі, де високотехнологічне спілкування та міжособистісні взаємодії грають важливу роль у різних сферах, працівники комунікативних професій виступають як ключові агенти формування соціокультурного середовища. Тема емоційного вигорання у працівників комунікативних професій стає актуальною, оскільки вони взаємодіють не лише як спостерігачі, а й і як активні учасники емоційного обміну. Високий рівень емпатії та відповідальності, разом із необхідністю ефективного управління власними емоціями, створюють унікальне навантаження, яке може впливати на ризик емоційного вигорання у цій групі професіоналів. У цьому контексті важливо враховувати не лише зовнішні фактори, які впливають на професійний дискурс комунікативних фахівців, але й внутрішні динаміки, що формують їхній емоційний стан. Переосмислення психологічних особливостей емоційного вигорання в цій категорії працівників сприятиме наданню ефективних методик попередження та управління цим феноменом, забезпечуючи стабільність та благополуччя працівників у комунікативних сферах.

Теоретичний аналіз дослідження. Вивченням проблеми емоційного вигорання працівників комунікативних професій займалися наступні вчені: В. В. Бойко, Н. Є. Водоп'янова, О. Н. Н. В. Грішина, Гнездилова, С. Т. Губина, Л. М. Карамушка, Т. В. Зайчикова, Л. В. Кондрацька, С. Д. Максименко, Н. В. Назарук, А. С. Куфлієвський, В. О. Орел, Т. І. Ронгінська, Е. С. Старченкова, М. М. Скугаревська, Л. І. Тищук, Т. В. Форманюк, H. J. Freudenberger, M. Burish, C. Cherniss, W. Shaufeli, R. T. Golembiewsky, M. Leiter, C. Maslach, A. Pines та ін.)

Об'єкт дослідження: психологічні прояви емоційного вигорання.

Предмет праці: особливості виникнення і прояву емоційного вигорання у працівників комунікативних професій.

Мета роботи: теоретично обґрунтувати та емпірично дослідити особливості прояву емоційного вигорання у працівників комунікативних професій.

Зазначена мета спрямована на:

1. Розкриття теоретичного рівня: вивчення та аналіз основних наукових концепцій емоційного вигорання, що стосуються специфіки комунікативних професій.

2. Визначення факторів впливу: аналіз факторів, які визначають ризик виникнення емоційного вигорання серед працівників, що взаємодіють з суспільством.

3. Оцінка наслідків: вивчення психологічних і соціальних наслідків емоційного вигорання на рівні психічного здоров'я, професійної ефективності та міжособистісних взаємин в комунікативних сферах.

4. Надання рекомендацій: надання рекомендацій для управління та попередження емоційного вигорання у сфері комунікативних професій.

5. Сприяння загальному благополуччю: сприяння формуванню та підтримці емоційного благополуччя серед працівників комунікативних сфер з метою поліпшення якості їхнього життя та професійної діяльності.

Гіпотеза дослідження: Психологічні особливості прояву емоційного вигорання у працівників комунікативних професій можуть бути пов'язані з індивідуальними особливостями особистості, рівнем стресових ситуацій на робочому місці та ефективністю заходів з вирішення проблеми вигорання.

Методи дослідження:

1. Теоретичні (систематизація та узагальнення наукових підходів з проблеми дослідження).

2. Емпіричні: опитувальник Бойко, методика «Синдром «вигорання в професіях системи «людина - людина» (Г. С. Нікіфоров), методика «Шкала Маслоу для вимірювання задоволення власною роботою».

Виклад основного матеріалу. Теоретичні концепції емоційного вигорання у працівників комунікативних професій вивчаються через різноманітні моделі та підходи, що допомагають розуміти процеси та фактори, які можуть призводити до виникнення цього явища.

1. Модель внутрішньої динаміки (Maslach і Leiter, 2016).

Ця модель розглядає емоційне вигорання як результат невідповідності між індивідуальними ресурсами та вимогами роботи, включає тривожність, депресію та втомленість. Динаміка розвитку вигорання починається зі сприйняття невідповідності, що активує тривожність і депресію, що, зрештою, і призводить до фізичного та емоційного виснаження.

2. Теорія розподілу ресурсів (Hobfoll, 1989).

Ця теорія розглядає вигорання як наслідок дефіциту ресурсів, таких як час, енергія та соціальна підтримка. У контексті комунікативних професій, де великі вимоги стосуються емоційної взаємодії, нестача цих ресурсів може сприяти емоційному вигоранню.

3. Теорія психологічного контракту (Rousseau, 1995).

Ця теорія визначає емоційне вигорання через невиконання обіцянок та очікувань між працівником і організацією. У комунікативних професіях, де важлива роль відведена міжособистісній взаємодії, розрив у психологічному контракті може викликати стрес та вигорання.

4. Теорія перевантаження відповідальністю.

Ця теорія вказує на те, що працівники, які почувають велику відповідальність за емоційний стан інших, особливо в комунікативних професіях, можуть бути схильні до вигорання через постійний тиск і відповідальність за чужі емоції.

5. Концепція "Втрачений внутрішній світ" (Mikolajczak, Nelis, Hansenne, & Quoidbach, 2009).

Ця концепція стверджує, що вигорання може виникати внаслідок втрати внутрішнього зв'язку з власними емоціями та цінностями, що особливо актуально для тих, хто працює в сферах комунікацій.

Емоційне вигорання в комунікативних професіях може бути спричинене різноманітними чинниками, такими, як: : інтенсивний стрес, емоційна взаємодія, недостатнє визнання, розходження з очікуваннями, міжособистісні конфлікти, несприятливі робочі умови, велика відповідальність та інші.

Емоційне вигорання може призвести до різних наслідків, таких як: фізичне та психічне виснаження, погіршення якості роботи та продуктивності, відчуття втрати контролю, втрата мотивації та інтересу, зниження ефективності, збільшення витрат на лікування та зменшення рівня залученості.

Висновки. Наукові концепції вказують на різноманітні аспекти та фактори, які можуть впливати на емоційне вигорання у працівників комунікативних професій, надаючи базу для подальшого дослідження та надання рекомендацій управління цим явищем.

У контексті вивчення психологічних особливостей емоційного вигорання у працівників комунікативних професій важливо враховувати не лише зовнішні впливи, але й внутрішні динаміки, що формують емоційний стан цієї групи професіоналів. На основі аналізу наукових концепцій та факторів впливу встановлено, що високий рівень комунікації та емоційна відповідальність створюють сприятливу атмосферу для виникнення емоційного вигорання. Наслідки цього явища виявляються в погіршенні психічного здоров'я, зниженні професійної ефективності та можливих конфліктах у взаємовідносинах.

Список використаної літератури:

1. Maslach C. The Truth About Burnout: How Organizations Cause Personal Stress and What to Do About It / Christina Maslach, Michael P. Leiter. – [S. l.] : Jossey-Bass, 2000. – 208 p.

2. Hobfoll S. Conservation of Resources: A New Attempt at Conceptualizing Stress [Electronic resource] / Stevan Hobfoll // The American psychologist. – 1989. – Vol. 44. – P. 513–524. – Mode of access: https://doi.org/10.1037/0003-066X.44.3.513. – Title from screen.

3. Rousseau D. M. Psychological Contracts in Organizations: Understanding Written and Unwritten Agreements / Denise M. Rousseau. – [S. l.] : SAGE Publications, Inc., 1995. – 264 p.

4. If you can regulate sadness, you can probably regulate shame: Associations between trait emotional intelligence, emotion regulation and coping efficiency across discrete emotions [Electronic resource] / Moïra Mikolajczak [et al.] // Personality and Individual Differences. – 2008. – Vol. 44. – P. 1356–1368. – Mode of access: https://doi.org/10.1016/j.paid.2007.12.004. – Title from screen.

5. Maslach C. Understanding the burnout experience: recent research and its implications for psychiatry [Electronic resource] / Christina Maslach, Michael P. Leiter // World Psychiatry. – 2016. – Vol. 15. – P. 103–114. – Mode of access: https://doi.org/10.1002/wps.20311. – Title from screen.

ЗАВАДЮК В. Є.
студент спеціальності 041 «Богослов'я»
наук. керівник: Шумчук Б. О. докторант PHd,
викладач кафедри філософії, теології та історії церкви
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

ЧИ ДОЗВОЛИВ ІСУС РОЗЛУЧАТИСЯ У ЄВАНГЕЛІЇ ВІД МАТВІЯ 19:9

Актуальність дослідження. У сучасному світі сімейні стосунки перебувають не в найкращому стані, що видно по кількості розлучень щороку. Інститут шлюбу занепадає, а концепція сім'ї в певному сенсі підходить до кінця. Шлюби перестали бути стабільними, а тривалі стосунки стали рідкісним явищем. Розлучення залишається найпопулярнішим виходом з невдалих шлюбів, навіть якщо проблеми в сім'ї були незначними. Саме тому нам важливо розуміти, як Бог дивиться на розлучення, щоби ми могли розуміти це питання у правильному світлі.

Виклад основного матеріалу. В цьому дослідженні нас цікавить позиція Ісуса щодо розлучень, яку ми можемо знайти в трьох Євангеліях: від Матвія, від Марка та від Луки.

«А Я вам кажу: Хто дружину відпустить свою не з причини перелюбу, і одружиться з іншою, той чинить перелюб. І хто одружиться з розведеною, той чинить перелюб» (Євангеліє від Матвія 19:9) [1].

«І Він їм відказав: Хто дружину відпустить свою, та й одружиться з іншою, той чинить перелюб із нею. І коли дружина покине свого чоловіка, і вийде заміж за іншого, то чинить перелюб вона» (Євангеліє від Марка 10:11-12) [1].

«Кожен, хто дружину свою відпускає, і бере собі іншу, той чинить перелюб. І хто побереться з тією, яку хто відпустив, той чинить перелюб» (Євангеліє від Луки 16:18) [1].

Бачимо певну суперечність між цими уривками: в Євангелії від Матвія Ісус дозволяє розлучатися з причини перелюбу, а в Євангелії від Марка та Луки - забороняє.

Оскільки Євангеліє від Матвія має унікальний погляд на розлучення, здається перспективним сконцентрувати дослідницьку увагу саме на тексті, записаному в Євангелії від Матвія 19:9.

Мета роботи: зрозуміти, що насправді мав на увазі Ісус у цих словах, чи дозволяв він розлучатися з причини перелюбу, чи ці слова мають інший сенс. Для досягнення зазначеної мети необхідно виконати такі завдання**:**

1. Розглянути історичний контекст цього уривку.
2. Провести екзегетичний аналіз тексту.
3. Визначити практичне застосування розглянутого матеріалу.

Теоретичний аналіз дослідження. Вивченням уривку Матв. 19:3-12 займалися багато науковців, але дійти до єдиного розуміння вони так і не змогли. Джеффрі Бромілей [2], відомий теолог та професор, вважає, що у вислові Ісуса немає вказівки на те, що розлучення, з можливістю укладення нового шлюбу, дозволяється. На думку вченого, Ісус просто дозволив парі розійтись, якщо цього потребує ситуація, але навіть не дав натяку думати про новий шлюб. Схожої позиції притримується богослов Жак Дюпон [2]. Він стверджує, що той факт, що люди вирішили розлучитись, ніяким чином не впливає на їхні шлюбні узи, бо «що Бог спарував, людина нехай не розлучує!» (Мат. 19:6). Саме тому повторний шлюб вважається перелюбом. Цю позицію можна висловити двома твердженнями.

Друга позиція кардинально відрізняється від вище зазначеної: якщо один із подружжя вчиняє перелюб і подружжя розлучається, партнер, який не вчиняв перелюбу, може вступити в повторний шлюб. Однак примирення є кращим варіантом. Це позиція Еразма Роттердамського, реформаторів, багатьох євангелістів та адвентистської церкви [3].

Бачимо, що є певні суперечності щодо розуміння цього уривку. Тому глибоке дослідження цього складного питання досі залишається актуальним і важливим.

В книзі Повторення Закону 24:1 читаємо, що ізраїльтянам нібито було дозволено розлучатися. Саме тому рабини часів Ісуса вважали, що розлучатися і справді можна, якщо Сам Бог дає таке повеління. Але правда була в тому, що рабини просто неправильно зрозуміли Боже повеління. Подальший хід дослідження пояснить, в чому помилились рабини, тлумачачи Повт. Зак. 24:1-4.

У рабинів часів Ісуса існувало два погляди на розлучення, які були закладені двома рабинськими школами: Гілеля і Шемая [4]. Гілель був прихильником позиції, що чоловік може дати розвідний лист своїй дружині за будь-яку дрібничку, навіть за несмачно приготовлений обід. Водночас школа Шемая притримувалась більш консервативної позиції, дозволяючи чоловікам розлучатися тільки з причини серйозної сексуальної аморальності з боку дружини.

Проведемо структурний аналіз тексту від Матвія 19:9, спочатку визначивши найближчий контекст досліджуваного вірша. Ісус сказав ці слова

тоді, коли відповідав на питання фарисеїв про розлучення. Вони намагалися втягнути Ісуса в дискусію, яка тривала між рабинськими школами Гілеля та Шемая.

Цей діалог між Ісусом та фарисеями відбувається в Євангелії від Матвія 19:3-12 [1]:

«3 І підійшли фарисеї до Нього, і, випробовуючи, запитали Його: Чи дозволено дружину свою відпускати з причини всякої?

4 А Він відповів і сказав: Чи ви не читали, що Той, Хто створив споконвіку людей, створив їх чоловіком і жінкою?

5 І сказав: Покине тому чоловік батька й матір, і пристане до дружини своєї, і стануть обоє вони одним тілом,

6 тому то немає вже двох, але одне тіло. Тож, що Бог спарував, людина нехай не розлучує!

7 Вони кажуть Йому: А чому ж Мойсей заповів дати листа розводового, та й відпускати?

8 Він говорить до них: То за ваше жорстокосердя дозволив Мойсей відпускати дружин ваших, спочатку ж так не було.

9 А Я вам кажу: Хто дружину відпустить свою не з причини перелюбу, і одружиться з іншою, той чинить перелюб. І хто одружиться з розведеною, той чинить перелюб.

10 Учні говорять Йому: Коли справа така чоловіка із дружиною, то не добре одружуватись.

11 А Він їм відказав: Це слово вміщають не всі, але ті, кому дано.

12 Бо бувають скопці, що з утроби ще матерньої народилися так; є й скопці, що їх люди оскопили, і є скопці, що самі оскопили себе ради Царства Небесного. Хто може вмістити, нехай вмістить» [1].

Спробуємо зробити найбільш точний переклад тексту, який нас цікавить.

Матв. 19:9:

9 λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ μὴ ἐπὶ πορνείᾳ καὶ γαμήσῃ ἄλλην μοιχᾶται[3,4]. **10** λέγουσιν αὐτῷ οἱ

Рисунок 1. Матв. 19:9 мовою оригіналу

Матв. 19:9: «Кажу вам, що той, хто відпускає дружину свою не через блуд та одружується на іншій, чинить перелюб».

В контексті всього Писання Матв. 19:9 має велике значення. У книзі Буття Бог створив пару, яка була одним цілим. В книзі Повторення Закону ми знаходимо дозвіл розлучатися, хоча у Новому Заповіті майже у всіх місцях бачимо негативний погляд на розлучення. І лише у Матвія ми знаходимо дозвіл розлучатися, саме тому від тлумачення Матв. 19:9 і залежить розуміння біблійної позиції щодо розлучення.

В основному, нас цікавить тільки одна фраза у Матв. 19:9: «μη επι πορνεια» (не з причини розпусти). Оскільки Ісус та фарисеї ведуть дискусії навколо уривку Повт. Зак. 24:1-4, то буде доречно розглянути його:

«1 Як хто візьме жінку, і стане їй чоловіком, і коли вона не знайде ласки в очах його, бо знайшов у ній яку ганебну річ, то напише їй листа розводового, і дасть в її руку, та й відпустить її з свого дому.

2 І вийде вона з його дому, і піде, і вийде за іншого чоловіка,

3 і коли зненавидить її той останній чоловік, то напише їй листа розводового, і дасть в її руку, та й відпустить її з свого дому. Або коли помре той останній чоловік, що взяв був її собі за жінку,

4 не може перший її муж, що відпустив її, вернути й узяти її, щоб стала йому за жінку по тому, як була занечищена, бо це огида перед Господнім лицем, і ти не зробиш грішною тієї землі, яку Господь, Бог твій, дає тобі на спадок» [1].

Гілель та Шемай, про яких ми згадували вище, будували свої вчення, опираючись на цей уривок з Писання. Але бачимо, що Ісус не погоджується з їхніми висновками, тому що Він каже: «Тож, що Бог спарував, людина нехай не розлучує!» (Матв. 19:6). Але як може Ісус не погоджуватися з тим, що самим Богом написано у Повторенні Закону? Невже існує протиріччя між вченням Бога та вченням Ісуса? Протиріччя бути не може, і при подальшому дослідженні ми побачимо, що помилялися фарисеї та рабини, а не Ісус.

Пропоную розглянути уривок з Повт. Зак. 22:13-21, який доповнює Повт. Зак. 24:1-4:

«13 Коли хто візьме жінку, і ввійде до неї, але потім зненавидить її,

14 і зводитиме на неї ганьбливі слова, і пустить про неї неславу та й скаже: Жінку цю взяв я, і зблизився з нею, та не знайшов у неї дівоцтва,

15 то візьме батько тієї дівчини та мати її, і віднесуть доказа дівоцтва тієї дівчини до старших міста, до брами.

16 І скаже батько тієї дівчини до старших: Я дав тому чоловікові дочку свою за жінку, та він зненавидів її.

17 І ось він зводить на неї ганьбливі слова, говорячи: Я не знайшов у твоєї дочки дівоцтва, а оце знаки дівоцтва моєї дочки. І розтягнуть одежу перед старшими міста.

18 А старші того міста візьмуть того чоловіка, та й покарають його,

19 і накладуть на нього пеню, сто шеклів срібла, і дадуть батькові тієї дівчини, бо він пустив неславу на Ізраїлеву дівчину, а вона буде йому за жінку, він не зможе відпустити її по всі свої дні.

20 А якщо правдою було це слово, не знайдене було дівоцтво в тієї дівчини,

21 то приведуть ту дівчину до дверей дому батька її, і вкаменують її люди її міста камінням, і вона помре, бо зробила негідність між Ізраїлем на спроневірення дому батька свого, і вигубиш зло з-посеред себе» [1].

Тепер пропонуємо порівняти дві фрази: «…бо знайшов у ній яку ганебну річ» (Повт. Зак. 24:1) та «не знайшов у неї дівоцтва» (Повт. Зак. 22:14). Очевидно, що тут йдеться про одне й те саме. Виходить, що єдина причина, з якої чоловік міг відмовитися від своєї дружини, — це відсутність ознак її дівоцтва. Це і є та «πορνεια», про яку казав Ісус у Матв. 19:9. А чому в такому разі Ісус дозволив парі розійтись? Тому що якщо у дружини вже був інтимний зв'язок, то їхній шлюб не може бути правильним, чистим та святим.

Для порівняння: священникам заборонялося одружуватись на жінці, яка вже мала сексуальні зв'язки (Лев. 21:7: «Жінки блудливої та збезчещеної вони не візьмуть, і не візьмуть жінки, вигнаної від чоловіка свого, бо святий він для Бога свого»). По Божому задуму, весь ізраїльський народ мав стати священницькою нацією, але він згрішив, тому тільки левити цим займалися. А в Новому Заповіті ми читаємо, що віряни – це «вибраний рід, священство царське, народ святий, люд власности Божої» (1 Пет. 2:9). Божі люди покликані вести святе життя, і в тому числі мати святі шлюбні узи.

Ізраїльтяни були настільки жорстокосердними (Матв. 19:8), вели настільки аморальний спосіб життя, що у них рідко можно було зустріти правильні, чисті, святі шлюбні узи. В їхньому випадку іноді краще було розлучитись, ніж продовжувати такі гріховні стосунки. Саме тому в Повт. Зак. 24:1-4 ми і читаємо, що Бог дозволив ізраїльтянам розлучатися. Але Бог завжди був проти розлучення, як написано у Мал. 2:16: «Бо ненавиджу розвід, говорить Господь, Бог Ізраїлів, і того, хто вкриває насильством одежу свою, промовляє Господь Саваот. Тому свого духа пильнуйте, і не зраджуйте!».

Якщо стосунки були чистими, то ні в якому разі розлучення не дозволялось, як написано в Повт. Зак. 22:19: « І накладуть на нього пеню, сто шеклів срібла, і дадуть батькові тієї дівчини, бо він пустив неславу на Ізраїлеву дівчину, а вона буде йому за жінку, він не зможе відпустити її по всі свої дні». В Ізраїлі перелюб завжди карали смертю [5], тому навіть якщо один з подружжя мав сексуальний контакт зі своєю «нечистою» половинкою, то після її смерті їхній контакт анулювався, «бо заміжня жінка, поки живе чоловік, прив'язана до нього Законом; а коли помре чоловік, вона звільняється від закону чоловіка. Тому то, поки живе чоловік, вона буде вважатися перелюбницею, якщо стане дружиною іншому чоловікові; коли ж чоловік помре, вона вільна від Закону, і не буде перелюбницею, якщо стане за дружину іншому чоловікові» (Рим. 7:2-3) [1].

Також показовою є шокована реакція учнів Ісуса (Матв. 19:10: « Учні говорять Йому: Коли справа така чоловіка із дружиною, то не добре одружуватись») [6], яка вказує на те, що Ісус сказав щось нове для них, те, що вони не чули до цього. Тому можна сміливо зробити висновок, що Ісус повністю заборонив розлучатися.

Також зазначену вище позицію доповнює наступна цитата: «Деякі дослідники висувають думку, що «πορνεια» – це те, що малось на увазі в Лев.

18:6-18. Фіцмаєр каже, що саме цій позиції слід надавати перевагу, оскільки тепер є додаткові докази з кумранської літератури на її підтримку» [7].

Розглянемо уривок, який було зазначено в цитаті, Лев. 18:6-18:

«6 Жоден чоловік не наблизиться до жодної однокровної своєї, щоб відкрити наготу. Я Господь!

7 Наготи батька свого й наготи матері своєї не відкриєш, вона мати твоя, не відкриєш наготи її!

8 Наготи жінки батька твого не відкриєш, вона нагота батька твого!

9 Наготи сестри своєї, дочки батька свого або дочки матері своєї, що народилися в домі або народилися назовні, не відкриєш їхньої наготи!

10 Наготу дочки сина свого або дочки дочки своєї, не відкриєш наготи їхньої, бо вони нагота твоя!

11 Наготи дочки жінки батька свого, народженої від батька твого, вона сестра твоя, не відкриєш наготи її!

12 Наготи сестри батька свого не відкриєш, вона однокровна батька твого!

13 Наготи сестри матері своєї не відкриєш, бо вона однокровна матері твоєї.

14 Наготи брата батька свого не відкриєш, до жінки його не наблизишся, вона тітка твоя!

15 Наготи невістки своєї не відкриєш, вона жінка сина твого, не відкриєш наготи її!

16 Наготи жінки брата свого не відкриєш, вона нагота брата твого!

17 Наготи жінки й дочки її не відкриєш; дочки сина її й дочки дочки її не візьмеш, щоб відкрити її наготу, вони однокровні її, це кровозмішання!

18 І жінки з сестрою її не візьмеш на суперництво, щоб відкрити наготу її при ній за життя її.» [1]

В цьому уривку описано між ким не можна укладати шлюби. Загалом, в Лев. 18:6-18 забороняється інцест. Можливо, що Ісус саме це і мав на увазі, коли казав про «порнею». Тобто Ісус зазначив, що якщо ви знаходитесь у забороненому шлюбі, то вихід з нього не є перелюбом. Вихід з таких стосунків є необхідністю, тому що такі нездорові стосунки мають якомога скоріше закінчитися. Але в інших випадках розлучатися заборонено.

Висновки. Проаналізувавши слова Ісуса та старозавітні закони про розлучення, можемо прийти до висновку, що Бог ніколи не підтримував розлучення. Ісус словами «не з причини перелюбу» мав на увазі теж саме, що написано в Повт. Зак 24:1-4. Розлучатися можна було тільки у двох випадках: дошлюбний сексуальний зв’язок та інцест.

Тема розлучення завжди була і залишається складною. Ісус намагався відкрити людям Божий погляд на цю тему. Бог хоче, щоби сім'я була нероздільна, і відповідь Ісуса це підтверджує. Завжди треба пам'ятати Божий ідеал і намагатися жити згідно з ним. Ісус саме на це і вказував, коли сказав, «що Бог поєднав, людина хай не розлучає» (Мат. 19:6).

Список використаної літератури:

1. Біблія. Ukrainian Bible – Огієнко, 1962 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: https://www.wordproject.org/bibles/uk/index.htm

2. Heth W. A. The meaning of divorce in Matthew 19: 3-9 [Electronic resource] / W. A. Heth // Churchman. – 1984. – Vol. 98, no. 2. – P. 136–152. – Mode of access: https://biblicalstudies.org.uk/pdf/churchman/098-02_136.pdf (date of access: 08.03.2024). – Title from screen.

3. Mueller E. Jesus and Divorce and Remarriage in Matthew 19 / Ekkehardt Mueller // Here We Stand: Evaluating New Trends in the Church / ed. by S. Koranteng-Pipim. – Berrien Springs, Michigan, 2005. – P. 511–533.

4. Du Plessis D. What does Jesus teach about Divorce and Remarriage? A Biblical exegesis of Matthew 19: 3-9 [Electronic resource] / Dickie du Plessis. – Mode of access: https://www.sats.edu.za/wp-content/uploads/2019/10/DuPlessisDivorceandRemarriage.pdf (date of access: 06.03.2024). – Title from screen.

5. Sajadi M. Divorce and Remarriage [Electronic resource] / Mehrdad Sajadi. – 2019. – Mode of access: https://www.academia.edu/download/61200761/ SAJADI Research Paper20191113-73150-6v5j4o.pdf (date of access: 01.04.2024). – Title from screen.

6. Garland D. E. A Biblical View of Divorce [Electronic resource] / D. E. Garland // Review & Expositor. – 1987. – Vol. 84, no. 3. – P. 419–432. – Mode of access: https://doi.org/10.1177/003463738708400306 (date of access: 14.03.2024). – Title from screen.

7. Stock A. Matthean Divorce Texts [Electronic resource] / A. Stock // Biblical Theology Bulletin. – 1978. – Vol. 8, no. 1. – P. 24–33. – Mode of access: https://doi.org/10.1177/014610797800800104 (date of access: 16.03.2024). – Title from screen.

8. Kokany A. Marriage and Divorce in Mt. 19:1-12 [Electronic resource] / Andrei Kokany. – Nairobi, Kenya : [s. n.], 2000. – 49 p. – Mode of access: https://repository.tangaza.ac.ke/handle/20.500.12342/603 (date of access: 20.03.2024). – Title from screen.

9. The Biblical Theology of Divorce [Електронний ресурс]. – 1967. – Режим доступу до ресурсу: https://ejournals.bc.edu/index.php/ctsa/article/download/2631/2279

10. Davidson R. M. Divorce and Remarriage in the Old Testament: A Fresh Look at Deuteronomy 24: 1-4 [Electronic resource] / Richard M. Davidson. – 2000. – Mode of access: https://digitalcommons.andrews.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1399&context=jats (date of access: 16.03.2024). – Title from screen.

ЗАЙЦЕВ І. О.
студент спеціальності 053 «Психологія»
наук. керівник: Парасєй-Гочер А. О. к. психол. н., доц.,
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

БУЛІНГ В ШКІЛЬНОМУ КОЛЕКТИВІ. КРИТЕРІЇ ПРОЯВУ ТА НАПРЯМИ ПРОФІЛАКТИКИ

Актуальність дослідження. У сучасному світі гостро стоїть проблема булінгу в шкільному колективі. З розвитком інформаційних технологій, окрім різного виду цькувань, яке було поширене серед підлітків і до розквіту соціальних мереж та доступності мобільних телефонів, додався принципово нових вид цькування - кібербулінг. Особливо гостро проблема булінгу постала після повномасштабного вторгнення Російської Федерації на територію України, оскільки як підлітки, так і їхні батьки мають значно більше проблем і стресових ситуацій, що провокують збільшення агресії у перших та зменшення кількості уваги до свої дітей у других. Згідно з дослідженням UNICEF, у шкільному колективі упродовж останніх 2 місяців 38% підлітків були жертвами образ, знущань, принижень іншими підлітками [3]. За той самий період 36% підлітків самі брали участь в ображанні, приниженні чи знущанні над своїми однолітками. 38% хлопців та 37% дівчат ігнорували булінг, не звертаючись за підтримкою до батьків, вчителів чи друзів.

Мета роботи: проаналізувати особливості булінгу в шкільному колективі та дослідити напрямки його профілактики.

Для досягнення зазначеної мети необхідно виконати такі завдання:

1. Визначити поняття булінгу в шкільному колективі.
2. Дати характеристику основним критеріям прояву булінгу в підлітковому віці.
3. Розглянути основні напрямки профілактики булінгу.

Теоретичний аналіз дослідження. Вивченням явища булінгу в шкільному колективі, видами та формами його прояву, напрямками профілактики цькування займалися низка вітчизняних учених. Наприклад, І.С.Киричук, І. С. Турчина, Ю. М. Лимар з Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка у своїй роботі розглядають дві основні форми прояву булінгу та стадії розвитку цього процесу. Щодо так званої спіралі булінгу, вчені виділяють наступні фази: констатація відмінності, зловживання, ізольованість жертви, тривалий стрес та виключення жертви зі спільноти [1].

Виклад основного матеріалу. Найважливішою ознакою булінгу є систематична повторюваність процесу, що спричиняє шкоду здоров'ю, а також посягає на честь та гідність особи. Цькування відбувається з певною особистою метою зі сторони індивіда чи організованої групи, які мають значну перевагу над жертвою [4].

Характерними ознаками булінгу є і те, що він вчиняється навмисно, не носить характеру самозахисту, відбувається переважно в організованих

колективах з певною особистою метою та зі сторони індивіда чи групи, які мають певні переваги [7]. Булінг може мати різні види, такі, як: фізичний, психологічний, економічний, сексуальний та кібербулінг [9].

Найпоширенішим видом є фізичний булінг, який більш характерний для хлопчиків, і проявляться у вигляді повторюваних ударів, підніжок, стусанів, поштовхах та псуванні майна жертви [2]. Не менш поширеним є вербальний булінг – словесне залякування та знущання за допомогою образливих слів, який включає погрози і глузливі коментарі, різного роду принизливі висловлювання щодо жертви. Ще одним видом булінгу є соціальний, який проявляться в ізоляції певного індивіда від колективу під час проведення різноманітних активностей, таких як ігри, групове виконання завдань, обід в їдальні тощо [10].

Важливо відрізняти булінг від інших проявів насилля у підлітків, таких як конфлікт. Булінг, зазвичай, є довготривалим повторюваним процесом, на відміну від конфлікту, що, як правило, є одноразовою дією [5]. Булінг вчиняється навмисно і з певною метою зі сторони особи, яка має певну перевагу, а конфлікт – це вивільнення напруження, яке виникло при зіткненні протилежних поглядів між особами або групами колективу без навмисного заподіяння шкоди здоров'ю.

Таким чином, булінг є складною і поширеною проблемою в сучасному шкільному колективі і потребує дієвих методів профілактики.

Розглядаючи етапи профілактики булінгу, дослідники виділяють такі форми і методи його протидії: переорієнтація або заміна лідера класу, розподіл потенційних булерів та соціальних жертв за різними мікроколективами класу, колективна творча діяльність, методи командотворення, рольова гра, індивідуальний самоаналіз та самокорекція. Перспективи подальших кроків профілактики вбачають у провадження ефективних програм протидії булінгу, враховуючи досвід зарубіжних спеціалістів, з адаптацією під потреби певного шкільного колективу.

Висновки. Проблема булінгу в шкільних колективах існує і навіть загострюється через появу нових видів булінгу, проте вироблені ефективні методики для його профілактики та протидії.

Список використаної літератури:

1. Киричук І. С. Профілактика булінгу в шкільному середовищі / І. С. Киричук, І. С. Турчина, Ю. М. Лимар. // Психолого-педагогічні науки. – 2020. – №3. – С. 64–70.

2. Як розпізнати булінг в закладі освіти? - ключові ознаки і характерні прояви цькування [Електронний ресурс]. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: https://www.hsa.org.ua/blog/iak-rozpiznati-buling-v-zakladi-osviti-kliucovi-oznaki-i-xarakterni-proiavi-ckuvannia.

3. Булінг та кібербулінг у підлітковому середовищі [Електронний ресурс]. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: https://www.unicef.org/ukraine/bullying-cyberbylling-teens-Ukraine.

4. Види булінгу та кібербулінгу [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://edu.bullyingstop.org.ua/article/4.

5. Теслюк В. М. Дослідження поширеності булінгу серед підлітків / В. М. Теслюк, О. В. Куль. // SWorldJournal. – 2022. – №13. – С. 126–130.

6. Булінг: причини явища та його профілактика в школі [Електронний ресурс]. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: https://osvita.ua/school/method/83083/.

7. Вознюк О. М. Профілактика булінгу в шкільному середовищі / О. М. Вознюк. // Вісник Житомирського інституту післядипломної педагогічної освіти. – 2019. – №1. – С. 90–99.

8. Лушпай Л. І. Шкільний буллінг як різновид суспільної агресії / Л. І. Лушпай. // Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія "Філологічна". – 2013. – №33. – С. 85–89.

9. Панасевич С. В. Методичні рекомендації "Профілактика булінгу як соціального явища у шкільному середовищі" [Електронний ресурс] / С. В. Панасевич – Режим доступу до ресурсу: http://gorodnya.osv.org.ua/metodichni-rekomendacii- profilaktika-bulingu-yak-socialnogo-yavischa-u-shkilnomu-seredovischi-panasevich-svmetodist- psihologichnoi-sluzhbi-gorodnyans/.

10. Кормило О. Явище булінгу в освітньому просторі / О. Кормило. // Проблеми гуманітарних наук. Серія "Психологія". – 2015. – №37. – С. 174–187.

ЗЕЛЕНСЬКИЙ О.

студент спеціальності 017 «Фізична культура і спорт»

наук. керівник: Захаріна А. Г. к. пед. н., доц.,

ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

ВПЛИВ СТРАТЕГІЙ ТРЕНУВАНЬ НА РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ ФУТБОЛЬНИХ КОМАНД

Актуальність дослідження. Вплив стратегій тренувань на результативність футбольних команд вивчено досить грунтовно. Наприклад, зростання конкуренції не лише між командами, а й між футбольними лігами, де кожна з них намагається підвищити свій рівень конкурентоздатності. Це ставить підвищені вимоги до ефективності тренувань та підготовки гравців. Крім того, зростає споживчий інтерес до футболу як спортивної події, що привертає увагу не лише вболівальників, але й спонсорів, медіа та різноманітних комерційних партнерів. У такому контексті, дослідження, що допомагає розкрити секрети успішних тренувань та стратегій, може відкривати нові можливості для розвитку як футбольних команд, так і спортивного бізнесу в цілому. На додаток, з появою нових технологій аналізу даних і відстежування фізичної підготовки гравців, стає можливим здійснювати більш деталізоване та індивідуалізоване тренування, що відкриває нові перспективи для досягнення вищих результатів на полі. Таким

чином, актуальність дослідження про вплив стратегій тренувань на результативність футбольних команд не обмежується лише самим спортивним аспектом, вона також має стратегічне, економічне та технологічне значення в сучасному світі.

Мета: дослідити різні стратегії тренувань у футбольних командах та визначити їхній вплив на результативність у вигляді досягнення спортивних цілей.

Об'єкт дослідження: футбольні команди різних рівнів та їхні тренувальні програми.

Предмет праці: різноманітні стратегії тренувань, що застосовуються в футбольних командах.

Завдання дослідження та виклад основного матеріалу:

1. Проаналізувати різноманітні стратегії тренувань, які використовуються в футбольних командах.

1.1. Стратегії тренувального процесу в футболі.

У футболі існують різноманітні стратегії тренувального процесу, які спрямовані на покращення різних аспектів гри та підвищення загального рівня підготовки гравців і команди. Фізична підготовка охоплює роботу над швидкістю, витривалістю, силовими показниками та іншими фізичними аспектами, що дозволяють гравцям ефективно діяти на полі протягом всього матчу. Тактична підготовка спрямована на вивчення та впровадження різних систем гри, формацій, стратегій нападу та оборони, щоб команда могла адаптуватися до різних ситуацій під час матчів. Технічна підготовка передбачає вдосконалення техніки ударів, пасів, дриблінгу, контролю м'яча та інших технічних аспектів гри, які є важливими для успішної гри на високому рівні.

Психологічна підготовка також важлива, оскільки вона допомагає гравцям управляти стресом, підтримувати мотивацію, підвищувати концентрацію та покращувати командний дух. Крім цього, аналіз та вдосконалення гри під час тренувань дозволяє тренерам і гравцям ідентифікувати слабкі місця та працювати над ними для досягнення оптимальних результатів на полі. Поєднання цих стратегій дозволяє командам досягати високих результатів і конкурувати на високому рівні у світі футболу.

1.2. Аналіз різноманітних стратегії тренувань.

Аналіз різноманітних стратегій тренувань у футболі містить дослідження їхнього впливу на розвиток різних аспектів гри та покращення результатів команди. Це може включати в себе оцінку ефективності різних фізичних програм тренувань, таких як програми з підвищення швидкості, витривалості, сили та гнучкості. Також аналізується вплив тактичної підготовки на стратегії гри команди, включаючи роботу над формаціями, стилями гри та стратегіями нападу та оборони. Крім того, досліджується технічна підготовка гравців, включаючи їхні удари, паси, дриблінг та контроль

м'яча, і як це впливає на їхні можливості на полі. Психологічний аспект також важливий - аналізується вплив стратегій тренувань на мотивацію, самовпевненість та концентрацію гравців. Аналіз різноманітних стратегій тренувань у футболі допомагає визначити оптимальний підхід до підготовки гравців та команди для досягнення успіху на полі.

2. Вплив цих стратегій на фізичну, технічну і тактичну готовність гравців.

Вивчення впливу різних стратегій тренувань на фізичну, технічну і тактичну готовність гравців у футболі є ключовим аспектом тренерської підготовки та розвитку команди. Фізична готовність гравців, здебільшого, залежить від систематичних тренувань, спрямованих на розвиток різних фізичних якостей, таких як швидкість, витривалість, сила та гнучкість. Тренування також включає елементи аеробіки, силових вправ, а також координаційних та балансових вправ, щоб гравці могли ефективно виконувати завдання на полі протягом тривалості гри.

Технічна готовність гравців вимагає систематичної роботи над удосконаленням їхніх навичок з м'ячем. Це включає в себе тренування пасів, ударів, дриблінгу, контролю м'яча та інших елементів техніки гри. Технічна майстерність є важливим аспектом успішної гри, оскільки вона впливає на здатність гравців виконувати фундаментальні елементи гри з високою точністю та ефективністю.

Тактична готовність, своєю чергою, вимагає вивчення та впровадження різних стратегій гри, таких як формації, тактичні схеми атаки та оборони, стратегії контрнаступу та підготовка до стандартів. Ці елементи тренувань допомагають гравцям та команді в цілому розуміти групові тактичні концепції, а також індивідуальні завдання під час гри. Загалом, аналіз впливу різних стратегій тренувань на фізичну, технічну та тактичну готовність гравців допомагає тренерам вибрати та використовувати оптимальні методи тренувань для досягнення успіху на полі.

3. Результативність команд, яка виражається у їхніх досягненнях на полі.

Результативність команд на полі, з урахуванням стратегій тренування, охоплює широкий спектр аспектів гри, які відображають їхню здатність досягати успіху. По-перше, це включає кінцевий результат матчу, такий як перемога, нічия або поразка. Однак більш глибоке розуміння результативності команди вимагає аналізу більш конкретних аспектів гри. Наприклад, стратегія тренування може впливати на ефективність атаки команди, визначаючи, наскільки точними та потужними будуть її удари, якість передач та можливість виконання дриблінгу.

Також важливо оцінити ефективність оборони, враховуючи здатність команди протистояти атакам супротивників та запобігати пропущеним м'ячам. Додатково, різні стратегії тренування можуть впливати на фізичну підготовку гравців, що відображається в їхній витривалості, швидкості та силі під час гри. Також важливо врахувати тактичну готовність команди, яка проявляється у її

здатності чітко виконувати стратегії та тактичні схеми, розроблені під час тренувань.

Отже, результативність команд на полі відображається в їхній здатності ефективно виконувати різноманітні аспекти гри, і вивчення цього питання з урахуванням стратегій тренування може допомогти розкрити ключові фактори, які впливають на успішність команд у футболі.

4. Визначити оптимальні стратегії тренувань для досягнення високої результативності футбольних команд.

Оптимальні стратегії тренувань для досягнення високої результативності футбольних команд включають ретельне планування та розробку тренувальних програм, які враховують потреби команди та індивідуальні особливості гравців. Індивідуалізована підготовка передбачає адаптацію тренувальних завдань до потреб кожного гравця з урахуванням його фізичних, технічних та тактичних навичок.

Комплексне тренування включає роботу над різними аспектами гри, такими, як: фізична сила, витривалість, швидкість, технічні навички та тактика. Спеціалізовані вправи допомагають розвивати конкретні аспекти гри, такі, як: передачі, удари, дриблінг та оборона. Стратегічне планування тренувальних сесій важливе для досягнення збалансованого розвитку гравців та команди в цілому. Тренер повинен чітко визначити цілі та завдання кожної тренувальної сесії та ефективно використовувати час тренувань. Постійне оновлення та адаптація стратегій тренувань є ключовими для успішної підготовки команди до змагань. Тренер повинен бути готовий реагувати на зміни у складі команди, технічні та тактичні вимоги гри, а також на інші фактори, які можуть впливати на результативність команди на полі.

Додаткові стратегії тренувань можуть включати:

1. Групові вправи та симуляція гри: використання групових вправ і симуляційних вправ, що моделюють ситуації з реальних матчів, допомагає покращити комунікацію та співпрацю між гравцями. Це також дозволяє тренерам розвивати тактичні аспекти гри.

2. Аналіз відеозаписів: перегляд відеозаписів матчів та тренувальних сесій допомагає виявити слабкі сторони гравців та команди в цілому, що дозволяє вдосконалити технічні та тактичні навички.

3. Психологічна підготовка: включення психологічних тренувань та мотиваційних сесій допомагає підготувати гравців до стресових ситуацій на полі та підтримувати високий рівень мотивації та концентрації під час гри.

4. Підтримка здоров'я та реабілітація: забезпечення високої якості медичної підтримки та реабілітації допомагає уникнути травм та зберегти фізичну готовність гравців протягом сезону.

Загалом, успішна стратегія тренувань для футбольних команд має бути комплексною, індивідуалізованою та постійно адаптуватися до змінних умов та потреб команди.

Висновки. У процесі дослідження було виявлено, що вибір стратегій

тренувань суттєво впливає на результативність футбольних команд. Це включає не лише технічні та фізичні аспекти гри, але й тактичну підготовку та психологічний стан гравців. За допомогою належно підібраних стратегій тренувань команди можуть підвищити ефективність атак, зменшити кількість помилок у захисті, підвищити фізичну витривалість гравців та зберегти психологічний комфорт під час навантажень. Таким чином, успішна підготовка команди передбачає постійне адаптування та оптимізацію стратегій тренувань відповідно до поточних потреб та умов.

Список використаної літератури:

1. Зайцев В.М. Особливості стратегій тренування футбольних команд в умовах сучасного спорту / В.М. Зайцев // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві. – 2018. – № 1. – С. 58-63.

2. Козлов О.В. Використання інноваційних стратегій тренування для підвищення результативності футбольних команд / О.В. Козлов // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). – 2020. – Вип. 4 (111). – С. 48–51.

3. Петренко І.В. Ефективність застосування стратегій тренувань у підготовці футбольних команд / І.В. Петренко // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – 2019. – № 2 (55). – С. 92–98.

4. Сидоренко М.В. Вплив стратегій тренувань на результативність футбольних команд / М.В. Сидоренко // Наукові записки. Серія «Проблеми методики фізичного виховання та спорту». – 2017. – Т. 25. – С. 86-90.

5. Федоров О.М. Методика формування та використання стратегій тренувань для досягнення високої результативності у футбольних командах / О.М. Федоров // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я. – 2016. – № 4 (28). – С. 22-27.

6. Бомпа Т. О. Періодизація: Теорія і методологія тренування / Т. О. Бомпа, Г. Г. Хафф. – 5-те вид. – [Б. м.] : Human Kinetics, 2009.

7. About FIFA [Electronic resource] // FIFA. – Mode of access: https://inside.fifa.com/about-fifa (date of access: 01.05.2024). – Title from screen.

8. Development [Electronic resource] // UEFA. – Mode of access: https://www.uefa.com/development/ (date of access: 01.05.2024). – Title from screen.

ІВАСІНСЬКА Т. М.
студентка спеціальності 035 «Філологія»
наук. керівник: Клімук О. С.
магістр філології, викл. кафедри германської філології
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

НАЙЕФЕКТИВНІШІ МЕТОДИ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

ДЛЯ ПОЧАТКІВЦІВ

Актуальність дослідження. Англійська мова є інтернаціональною та розширює перспективи впливу на людей, яким важливо зрозуміти, як правельно вивчати англійську мову. Початківці шукають найефективніші методи вивчення. Більше 80% українців вивчали англійську мову в школі, але так і не можуть нею вільно спілкуватися. Тому дослідження тематики щодо визначення ефективних методів вивчення англійської мови початківцями є актуальним.

Об'єкт дослідження: методики вивчення англійської мови початківцями.

Предмет праці: особливості найефективніших методик вивчення англійської для початківців.

Мета роботи: проаналізувати ефективність методів вивчення англійської мови для початківців**.**

Завдання дослідження та виклад основного матеріалу :

1. Характеристика видань, які спеціалізуються на вивченні англійської мови.

1.1. Англійські видання в Україні для вивчення англійської мови.

В Україні широко використовують книги з граматики, текстами. Відомим автором з вивчення англійської мови є Raymond Murphy. Також для вивчення мови є різні сайти, можна переглядати фільми з англійськими субтитрами, ютуб-канали, аудіофайли. Особливою популярністю користується повне занурення в англійське середовище (переїзд в іншу країну чи оточення себе англомовним контентом).

1.2. Найпопулярніші видання і статистика переглядів.

Популярністю користуються сайти Duo-lingo, LearnEnglish, Learn American English online, English Home. Найпопулярнішими книгами у вивченні граматики в Україні є Oxford Practice Grammar, English Grammar in Use. Серія словникових карток English Student, де початківці вивчають лексику. Книгами для читання і аудіювання в Україні є «Short Stories in English for Beginners», «Penguin Readers».

1.3. Ранжування видань за рівнем довіри.

За статистикою, найбільшою довірою у вивченні англійської граматики користуються книги Raymond Murphy. Серед сайтів віддають перевагу «Duo-lingo» та платформі «English Home», аудіювання «English Class 101», «Talk Zone». 70% відсотків осіб, які вільно розмовляють англійською, повністю занурювалися в англійський контент та виїжджали на деякий час закордон або мали постійну практику з носієм.

2. Методи вивчення англійської мови і їхня специфіка.

Вивчення англійської мови за граматикою передбачає вивчення правил побудови речень, різні конструкції, виконання вправ. Однак, особливістю англійської граматики є значна відмінність з українською, особливо у часових формах, тому їх вживання у спілкуванні для початківців є, мабуть, найважчим

моментом. Це пояснюється тим, що більшість часових форм англійської мови не збігаються з українською.

Важливим є і вивчення мови через англомовний медіаконтент: фільми, мультфільми, підкасти, пісні, аудіювання. Потрібно підбирати контент, враховуючи свій рівень володіння англійською. Коли люди вивчають англійську таким чином, вони завчають повністю конструкцію побудови речення разом з активним словничком. Перевагою цього методу також є вивчення правильної вимови слів, чого не досягнеш при заучуванні граматики. Аудіювання є хорошим методом вивчення англійської, оскільки можна перевірити рівень розуміння тексту на слух. Вивчення англійської через програми такого плану, як «Duo-lingo», передбачає запам'ятовування слів та граматичних конструкцій побудови речень.

3. Визначення ефективних методик вивчення англійської мови.

Статистика говорить про ефективність вивчення мови при повному зануренні в англомовне середовище, особливо переїзд в англомовну країну. Зрозуміло, що не кожен може дозволити собі такий метод. Хорошою альтернативою буде занурення в англомовний контент: пісні, мультфільми, фільми, подкасти, улюблені телепередачі. Особливістю такого підходу є те, що люди вчать відразу правильну вимову і побудову речення, а також знайомляться із англійським сленгом. Про ефективність аудіювання ми писали вище. Вивчення граматики по книгах дозволяє правильно будувати речення, враховуючи часові форми. Однак може виникнути проблема з розмовною англійською.

Найбільш дієвий є комплексний підхід, оскільки можна поєднати вивчення граматики із зануренням в англомовний контекст. Тому, на нашу думку, початківцями необхідно поєднати всі ці методи для ефективного вивчення англійської мови.

Висновки.Таким чином, аналізуючи і визначаючи ефективні методи вивчення англійської мови початківцями, ми можемо зосередити свій час і сили на методах, які дійсно показали найкращий результат на практиці.

Список використаної літератури:

1. Найкращі книги для вивчення англійської мови для дорослих [Електронний ресурс] // British Book. – Режим доступу: https://www.britishbook.ua/blog/detail/naykrashchi-knigi-dlya-vivchennya-angliyskoi-movi-dlya-doroslikh/ (дата звернення: 01.05.2024). – Назва з екрана.

2. Привіт! Ми – онлайн-школа англійської Englishdom [Електронний ресурс] // Englishdom. – Режим доступу: https://www.englishdom.com/ua/blog/top-25-sajtiv-dlya-praktiki-anglijskoyi-detalno-pro-kozhen/ (дата звернення: 10.04.2024). – Назва з екрана.

3. Вчимося слухати: 7 сайтів для аудіювання англійською [Електронний ресурс] // Перший Кембриджський освітній центр. – 2018. – Режим

доступу: https://cambridge.ua/uk/news/uchimsya-slushat-7-sajtov-dlya-audirovaniya-na-anglijskom/ (дата звернення: 11.04.2024). – Назва з екрана.
4. Вивчаємо англійську: 10 сайтів для тренування навичок аудіювання [Електронний ресурс] // BUKI School. – Режим доступу: https://bukischool.com.ua/blog/navychki-audiuvannya (дата звернення: 11.04.2024). – Назва з екрана.

ІЛЬЧУК О.
студентка спеціальності 061 "Журналістика"
наук. керівник: Синчак Б.А., к. соц.ком.,
завідувач кафедри журналістики
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

ВИЗНАЧЕННЯ ЕФЕКТИВНИХ МЕТОДІВ ПРОВЕДЕННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ЖУРНАЛІСТСЬКИХ РОЗСЛІДУВАНЬ В УКРАЇНСЬКИХ ЗМІ

Актуальність дослідження. Основною метою журналістики є інформування суспільства про події, що в ньому відбуваються, та формування громадської думки. Для виконання цієї мети необхідно зібрати інформацію, проаналізувати, перевірити на достовірність та узгодити отриманий результат з етичними нормами діяльності. Тому в жанрі журналістських розслідувань працюють досвідчені та ризикові люди, бо відкриття фактів, які хтось хоче сховати, може мати різні ризики та особову небезпеку. Здебільшого, в журналістських розслідуваннях як в Україні, так і світі, поширені політична та економічна тематика. Матеріали економічних журналістських розслідувань завжди мають широкий суспільний резонанс, якому передує клопітка робота зі збору та перевірки фактів з декількох незалежних джерел. Тому дослідження тематики щодо визначення ефективних методів проведення економічних журналістських розслідувань в українських ЗМІ є актуальною. «Розслідування — це полювання на факти, які дозволяють читачеві зрозуміти те, що він має зрозуміти» [1].

Об'єкт дослідження: журналістські розслідування в ЗМІ України.

Предмет праці: методики проведення економічних журналістських розслідувань.

Мета роботи: проаналізувати ефективність методів економічних журналістських розслідувань українських ЗМІ.

Завдання та виклад основного матеріалу:

1. Характеристика видань, які спеціалізуються на проведенні економічних журналістських розслідувань.

1.1. Економічні ЗМІ України – історія розвитку галузевого напрямку журналістики.

Після розпаду СРСР та отримання Україною незалежності економічних видань було зовсім не багато, найбільш популярними були газета «Бізнес» та «Баланс». Також існували різні регіональні ЗМІ, де висвітлювалися місцеві

економічні новини. Економічна криза 1990-х років боляче вдарила по видавничому бізнесу, що призвело до закриття деяких газет та журналів. На початку 2000-х ринок починає стабілізуватися - і попит на економічні видання збільшується, тому з'являються нові видання, такі, як: газета «Дело», «Українська правда», «Дзеркало тижня» та інші. З розвитком українського Інтернету починається епоха електронних ЗМІ, коли видання розширюють аудиторію читачів, створюючи інформаційні портали. Сучасна людина скоріше буде шукати потрібну інформацію в Інтернеті, ніж купувати газету чи журнал, хоча попит на друковані ЗМІ все ще є.

1.2. Найпопулярніші видання і статистика переглядів.

Можемо прослідкувати популярність економічних видань на прикладі статистики за 2023 рік, опублікованої на порталі «thepage.ua»:

«Основним критерієм у підбірці стала кількість переглядів сторінок за перші вісім місяців 2023 року.

Найбільш відвідуваним сайтом за перші вісім місяців 2023 року стало медіа delo.ua, зібравши рекордні 49,6 млн відвідувань.

NV Бізнес з понад 17,8 млн відвідувань.

Forbes.ua з 12,9 млн переглядів.

Ліга.Бізнес, яке відвідали за вісім місяців понад 10,7 млн разів.

The Page з 7,3 млн переглядів.

Ain.ua — 5,5 млн переглядів.

UA-Region — 4,6 млн переглядів.

Ділова столиця — 4,4 млн переглядів.

Контракти.ua — 3,5 млн переглядів.

UBR — 2,6 млн переглядів» [2].

1.3. Ранжування видань за рівнем довіри.

Інститут масової інформації провів моніторинг онлайн-медіа на рівень відповідальності, якості матеріалів та дотримання журналістських стандартів за лютий-березень 2023 року. До списку ввійшли такі видання [3]:

Кращими за поданням матеріалів про журналістські розслідування, згідно з результатами національного конкурсу за 2023 рік, були визнані: «До фіналу увійшли роботи Слідства.Інфо, The Kyiv Independent, BIHUS.Info, NGL.media, газети «Весть» («Вість») та Суспільного» [4].

Отже, не завжди поєднується прозорість в роботі та якість матеріалів з економічних розслідувань українських ЗМІ. Виходячи з порівнянь статистичних даних Інституту масової інформації та результатів конкурсу, найбільше можна довіряти виданню «Суспільне».

2. Методи журналістичних розслідувань та специфіка їх застосування українськими ЗМІ.

У теорії журналістики виділяють такі методи проведення розслідувань:

- визначення загальної обізнаності в проблемі;
- вивчення документів та листування;
- опитування причетних до проблеми;
- спостереження;
- порівняльний аналіз;
- синтез;
- узагальнення тощо.

Необхідно тримати в фокусі мету кожного розслідування, що слід з'ясувати і довести. При цьому потрібно розкрити проблему з морально-етичної точки зору. Треба розуміти, що будь-яка людина, яка спілкувалася з журналістом, в процесі збору інформації може стати противником. Тому журналіст повинен добре володіти законодавчою базою як професійного

спрямування, так і спеціального, а саме про режими доступу до інформації. Необхідно бути неупередженим та відстороненим від проблеми, щоб нічого не заважало виконанню мети розслідування, уникати зовнішнього впливу. Зазвичай розслідування триває довгий час й потребує неабияких зусиль, тому планування своїх дій допоможе організувати процес проведення дослідження та отримати передбачуваний результат. «Знайти, виявити факт, подію, явище, розібратись у його сутності, зрозуміти "навіщо", "про що" і "як" показати його в телевізійній програмі — ось фундамент журналістського розслідування. Це праця, яка потребує і сил, і знань, і навичок, і успіху, і інтуїції, і ... таланту!» [5].

Робота у жанрі розслідування потребує високого ступеню професіоналізму, особливих інтелектуальних зусиль, спеціальної підготовки, а також бути чесним перед собою та читачами.

3. Визначення ефективних методів ведення журналістських розслідувань в економічній галузі українських ЗМІ.

На думку експерта з журналістських розслідувань у вітчизняному медіа-просторі Наталії Лигачової, шеф-редактора проєкту «Детектор медіа»: «Ефективне розслідування розкриває реальні механізми процесів, що розслідуються, причини й наслідки того, що відбувається, називаючи тих, хто винен, дає фактологічний матеріал для можливої подальшої роботи відповідних органів, а також резонує з громадською думкою, створює прецедент типологізації конкретної ситуації» [6].

Отримання даних про сенсаційний чи скандальний матеріал не дає право приймати все за чисту монету та розкручувати розслідування. Це, навпаки, повинно викликати настороженість та необхідність додаткової перевірки фактів з декількох незалежних джерел, а якщо це неможливо, то краще зовсім відмовитися.

Для економічних розслідувань притаманні методи роботи з документами, опитування причетних до проблеми, а також консультації з експертами. Після цього отримані дані аналізуються та узагальнюються. Також необхідно пам’ятати, що журналіст не переслідує злочинця, хоча його матеріали можуть стати основою для кримінальних проваджень. Особливу увагу журналіст повинен приділяти юридичній підтримці, яка допоможе у разі судових позивів та скарг після виходу публікації.

При остаточному формуванні матеріалу необхідно зберігати баланс між точністю, достовірністю та повнотою подачі інформації. При цьому споживач повинен розуміти, що це думка журналіста і не є істиною в останній інстанції, тому він сам повинен обирати рівень довіри до конкретного автора.

За роки незалежності українська журналістика зробила великий крок у своєму розвитку, в досягнені своєї основної функції: формування громадської думки та інформування про події в суспільстві. Журналістські розслідування дуже повільно починають набирати обертів, процес гальмує те, що здебільшого ЗМІ знаходяться у приватній власності і відображають ідеї власників. Це впливає на контент та довіру читачів до кожного видання. Шлях,

коли все замовчувалося, був пройдений, та повернення не має сенсу, тому вже зараз розглядається можливість створення Бюро журналістських розслідувань з урахуванням закордонного досвіду. Це дозволить акумулювати фінансові ресурси, створювати власні інформаційні бази даних, забезпечувати юридичну підтримку та особисту безпеку журналістів, працюючих в цьому жанрі. В умовах звичної роботи у виданні, коли все потрібно швидко зібрати матеріал та опублікувати, провести розслідування якісно стає вкрай важко. Також присутній фактор закриття видань чи відсторонення журналістів від роботи над розслідуваннями, коли подія мала суспільний резонанс.

Висновки. Отже, журналістика економічних розслідувань на сьогодні дуже тісно пов'язана з політикою і має неабиякі обмеження до публікації матеріалів. Бракує досвідчених людей, тому що не достатньо гарно писати, потрібно розбиратися в предметі розслідування. Тому підготовка кадрів з економічної журналістики, створення Бюро розслідувань, де будуть працювати професіонали своєї справи, надасть можливість суспільству своєчасно реагувати на прояви корупції. Створення розголосу проблеми змусить владні структури реагувати, ускладнить подальші можливості займатися зловживаннями, що заважає економічному розвитку держави.

Список використаної літератури:

1. Мурікан Ж. Журналістське розслідування / Ж. Мурікан. – Київ : IMI, 2003.

2. The Page увійшло до ТОП-5 найпопулярніших бізнесових медіа в Україні [Електронний ресурс] // The Page. – 2023. – Режим доступу: https://thepage.ua/ua/news/top-5-najpopulyarnishih-biznesovih-media-v-ukrayini-the-page-posilo-5-misce (дата звернення: 18.04.2024). – Назва з екрана.

3. Онлайн-медіа, що стали найякіснішими: моніторинг IMI [Електронний ресурс] // Інститут масової інформації. – 2023. – Режим доступу: https://imi.org.ua/monitorings/onlajn-media-shho-staly-najyakisnishymy-monitoryng-imi-i51820 (дата звернення: 03.04.2024). – Назва з екрана.

4. Чотири матеріали «Схем» вийшли у фінал Національного конкурсу журналістських розслідувань [Електронний ресурс] // Радіо Свобода. – 2023. – Режим доступу: https://www.radiosvoboda.org/a/news-skhemy-konkurs-rozsliduvan-final/32692170.html (дата звернення: 10.04.2024). – Назва з екрана.

5. Нікітіна Н. В. Специфіка журналістського розслідування: основи жанру й методу [Електронний ресурс] / Н. В. Нікітіна. – Режим доступу: http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=2326 (дат а звернення: 11.04.2024). – Назва з екрана.

6. Як вимірювати ефективність журналістських розслідувань? [Електронний ресурс] // Інтернет-видання «Детектор медіа». – 2008. – Режим доступу: https://detector.media/withoutsection/article/42147/2008-11-21-yak-

vymiryuvaty-efektyvnist-zhurnalistskykh-rozsliduvan/ (дата звернення: 11.04.2024). – Назва з екрана.

КАЛІНЧУК М.
студентка спеціальності 053 «Психологія»
наук. керівник: Парасєй-Гочер А. О. к. психол. н., доц.,
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ Й ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ СІМЕЙНИХ КОНФЛІКТІВ

Актуальність дослідження. Проблема сімейних конфліктів залишається актуальною у сучасному суспільстві, адже має значний вплив на функціонування сімей та психічне благополуччя її членів. Слід зазначити, що причини виникнення сімейних конфліктів можуть бути різними, включаючи фінансові труднощі, непорозуміння, різні цінності, проблеми з залежностями та інші. Дослідження свідчать про те, що сімейні конфлікти можуть мати як позитивний, так і негативний вплив на розвиток особистості, залежно від способу їхнього вирішення та наслідків для відносин у сім'ї. Наприклад, згідно зі статистикою, більшість сімейних конфліктів виникають через непорозуміння та невміння ефективно спілкуватися, що свідчить про необхідність розвитку навичок міжособистісної комунікації для зміцнення сімейних відносин. Тому дослідження щодо тематики причин виникнення та особливості розвитку сімейних конфліктів є актуальною науковою темою.

Об'єкт дослідження: сімейні конфлікти

Предмет праці: причини виникнення й особливості розвитку сімейних конфліктів.

Мета роботи: розкриття та розуміння причин виникнення сімейних конфліктів, а також визначення їхніх особливостей у різних контекстах.

Завдання та виклад основного тексту:

1. Загальна характеристика причин виникнення та особливості розвитку сімейних конфліктів.

1.1. Історія виникнення досліджень на тему «Причини та особливості розвитку сімейних конфліктів»

Праці про вирішення сімейних конфліктів сягають своїм корінням кінця XIX - початку XX століття. Роботи таких вчених, як Зігмунд Фрейд та Карен Горней, стали першими спробами розкрити психологічні та психосексуальні аспекти сімейних взаємин [1]. Варто також зазначити, що проблеми, пов'язані з міжособистісними конфліктами в контексті сімейно-шлюбних відносин, були вивчені такими вченими як: Г. Навайтіс, Р. Річардсон та інші, а особливу увагу дослідженню причин конфліктів, характеру конфліктних взаємин та методів їх врегулювання приділяли Н. Малярова, В. Сисенко та інші дослідники [2].

1.2 Причини виникнення сімейних конфліктів.

Українські дослідники І. Ващенко та Л. Кондрацька перераховують чинники, які сприяють виникненню конфліктів у сімейних відносинах [3]. Наприклад, це можуть бути складні фінансові та побутові умови, такі, як: погіршення матеріального стану сім'ї, неможливість знайти нормальну роботу, тривала відсутність житла або проблеми з влаштуванням дітей до дитячих садків та шкіл. Також важливою складовою конфліктів є недостатнє задоволення потреб у позитивних емоціях, таке як відсутність турботи, розуміння та любові, а найбільш поширеною проблемою є неприйнятна, або злочинна поведінка одного з членів сім'ї, така як алкоголізм, наркоманія або кримінальна діяльність.

1.3 Особливості розвитку сімейних конфліктів та їхній вплив на фізичне та психічне здоров’я дітей.

Згідно з результатами наукових досліджень, встановлено, що у сім'ях, де відбуваються часті конфлікти, діти демонструють високий рівень тривожності. Вони постійно очікують негативних подій, у той час як у сім'ях, де конфлікти відбуваються рідко, рівень тривожності у дітей є середнім або низьким. Тривожність молодших школярів безпосередньо пов'язана з рівнем сімейного конфлікту і корелює з його глибиною [4].

Отже, можна зробити висновок, що існує багато причин конфліктів у сім’ї, а конфлікти, своєю чергою, спричиняють стрес у дитини, що супроводжується станом постійної тривожності.

2. Способи вирішення сімейних конфліктів.

2.1 Методи вирішення конфліктів в сім'ї.

Для успішного вирішення сімейних конфліктів необхідні принаймні дві умови: по-перше, обидві сторони, що перебувають у конфлікті, повинні мати спільне бажання завершити суперечку; по-друге, хтось з учасників конфлікту має ініціювати процес примирення [5]. Ефективним методом вирішення сімейних суперечок є медіація, що полягає у врегулюванні конфлікту за допомогою третьої сторони – медіатора. Варто зазначити, що медіатором є об'єктивний та незалежний спеціаліст, чия роль полягає в тому, щоб допомогти сторонам конфлікту вирішити свої розбіжності, наприклад, це може бути психотерапевт.

2.2. Психологічні та практичні підходи, які можуть сприяти полегшенню конфліктних ситуацій.

Існують різні підходи, які широко використовуються в сімейній терапії. Перший метод, який варто згадати, - це образний підхід, коли психосоціальний працівник аналізує життєві стилі людей, їхні потреби та очікування, виявляючи схожість та відмінності. Соціометричний підхід використовується для вивчення взаємовідносин ролей та функцій в сімейній системі, звертаючи особливу увагу на взаємодію між членами сім'ї та їхнім внеском у функціонування системи. Не менш важливим є поведінковий підхід, який використовується для роботи з вільними асоціаціями, аналізу сновидінь та проведення активних експериментів, що допомагає зрозуміти

внутрішньосімейні взаємовідносини та визначити ролі в сімейному житті [6, с. 131].

2.3 Технології психосоціальної роботи на шляху до вирішення сімейних конфліктів.

Технології соціально-психологічної роботи включають різноманітні підходи, такі, як: : тренінги з комунікативних навичок, проведення корпоративних ігор та ігрові терапевтичні методи, спрямовані на корекцію емоційно-вольових аспектів та міжособистісних відносин. Ці методи включають в себе процеси саморефлексії, колективної роботи над соціальними ролями та емоційним станом. Комунікативний тренінг, зокрема, є ефективним інструментом психологічного впливу, спрямованим на розвиток знань, соціальних установок, навичок та набуття досвіду у взаємодії між людьми [7, с. 45].

Отже, існує велика кількість методів та технологій, які при грамотному використанні кваліфікованими спеціалістами можуть допомогти сім’ям у вирішенні конфліктів.

3. Профілактика сімейних конфліктів.

3.1 Основні способи та стратегії уникнення конфліктів.

Ігор Дідук [8] вказує на основні способи уникнення сімейних конфліктів, а саме: розвиток психолого-педагогічної культури у подружній парі; виховання дітей, звертаючи увагу на їхні індивідуально-психологічні та вікові особливості, а також емоційний стан. Схожі підходи використовує В.Орлявський [9, с. 19–53]**,** він додає організацію сім’ї на засадах рівності, створення сімейних обрядів та сприяння розвитку взаємодопомоги, взаємної відповідальності, довіри та поваги. Українські психологи виділяють різні стратегії, які можуть бути корисні при вирішенні конфліктних ситуацій в сім'ї: активне слухання, правильне вираження думок, знайти спосіб співробітництва та обговорити проблему.

3.2. Ресурси для запобігання сімейним конфліктам.

Запобігання сімейним конфліктам є важливим завданням, яке можна вирішити шляхом особистого розвитку. Ресурси для запобігання сімейним конфліктам включають: сімейні тренінги та семінари про ефективне спілкування; освітні відеоматеріали та вебінари з керування та управління конфліктами; література та книги про формування здорових сімейних зв'язків; психологічні сімейні консультації та спільноти підтримки. Ці ресурси призначені для надання інформації, розвитку навичок та підтримки з метою формування міцних та здорових сімейних зв'язків та запобігання конфліктам.

3.3 Сучасні поради психологів щодо профілактики сімейних конфліктів.

Фахівці-психологи дають декілька порад для покращення взаєморозуміння та запобігання серйозним конфліктам у сім'ї: обговорюйте тільки одну проблему; не переходьте на особистості; не допускайте в сімейний конфлікт третіх осіб; зумійте визнати свою провину; не узагальнюйте і найважливіше – не починайте конфліктувати ввечері.

Важливо стримувати емоції і, якщо можливо, відкладати обговорення проблем до ранку, коли образи можуть зменшитися, а раціональне сприйняття ситуації покращиться. Варто пам’ятати, що вміння спокійно обговорювати конфліктну ситуацію або визнати власну провину є ключем до покращення взаємин у сім'ї.

Отже, для запобігання сімейних конфліктів важливо вчасно визначати та вирішувати проблеми, відкрито та щиро спілкуватися, а також усвідомлювати значення постійного розвитку та підтримки взаємин у родині.

Висновки. Враховуючи вищезазначене, можна зробити висновок, що дослідження причин виникнення та особливостей розвитку сімейних конфліктів є актуальною та важливою темою для розробки програм та стратегій підтримки сучасних сімей. Врахування індивідуальних особливостей сімейних стосунків та застосування конструктивних стратегій вирішення конфліктів сприяє зміцненню взаємин та створенню стійкої родинної гармонії. Існує значний арсенал методів та технологій, які, при професійному використанні, можуть бути корисними для спеціалістів у вирішенні конфліктних ситуацій у сім'ях. Для уникнення сімейних конфліктів важливо своєчасно визначати та розв’язувати проблеми, спілкуватися відкрито та щиро, а також розуміти важливість постійного розвитку та підтримки взаємин в сім’ї.

Список використаної літератури:

1. Буленко Т. В. Соціально- психологічні основи функціонування сучасної сім’ї / Т. В. Буленко. – Київ, 2005. – С.52–53.

2. Котлова Л. О. Проблема конфліктності в молодій сім’ї в період первинної адаптації / Л. О. Котлова // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія : Педагогіка і психологія. - 2014. - Вип. 41. - С. 391–396.

3. Ващенко І.В. Особливості сімейних взаємин у сучасних подружніх парах. / І.В. Ващенко // Наука і освіта: Наук.-практ. ж-л. – Одеса, 2005. – №3-4. – С. 13–17.

4. Ващенко І.В. Психологічні аспекти дослідження сімейних конфліктів /І.В. Ващенко//Вісник ХДПУ ім. Г.С. Сковороди. – Серія: Психологія. – Харків: ХДПУ, 2004. – Вип. 13. – Ч.1. – С. 51–57.

5. Кругла Т. О. Сімейний конфлікт: причини виникнення, попередження, врегулювання / Т. О. Кругла // Медсестринство. – 2017. – № 4. – С. 71–74.

6. Ложкін Г. В. Психологія конфлікту: теорія і сучасна практика: [навч посіб] / Г. В. Ложкін, Н. І. Пов'якель.. – К.: ВД «Професіонал», 2006. – 416 с.

7. Герасіна Л. М. Конфліктологія / Л. М. Герасіна, М. І. Панова. – Харків: Право, 2002. – 256 с.

8. Дідук І. Сім’я як чинник політичної ідентифікації особистості / І. Дідук // Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г.С.Костюка АПН України. – 2001. – Т. 3, № 4. – С. 60–64.

9. Орлянський В. С. Конфіктологія : навч. посіб. / В. С. Орлянський. – Київ : Центр учб. літ., 2007.

КАШПЕРСЬКА Л.
студентка спеціальності 053 «Психологія»
наук. керівник: Парасєй-Гочер А. О. к. психол.н., доц.,
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

УМОВИ ДЛЯ РОЗКРИТТЯ І РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДІТЕЙ У СІМ'Ї

Актуальність дослідження. В основі розвитку обдарованої особистості лежить розвиток її здібностей. Коли високий рівень здібностей поєднується з творчими здібностями, це характеризує творчий потенціал особистості. У житті досить часто складається так, що потенціал так і залишається не розкритим, творчі домагання зі сфери можливого не переходять у сферу досягнень. Роль сім'ї як мотиватора у розкритті творчих здібностей в будь-якому віці неможливо переоцінити, оскільки цей вплив має найбільше значення. Тому розуміння, як створити для цього умови, є першопочатком успішної творчої та реалізованої особистості.

Об’єкт дослідження: загальні умови сім'ї. **Предмет праці:** особливості умов сім'ї, які сприяють розкриттю і розвитку творчих здібностей.

Мета: визначити особливості умов для розкриття і розвитку здібностей до творчості в сім'ї.

Завдання:

1. Проаналізувати розвиток творчих здібностей дитини.
2. Описати сім'ю як чинник найвагомішого внеску в становленні творчої особистості.
3. Визначити необхідні умови сім'ї для розкриття і розвитку здібностей до творчості.

Виклад основного матеріалу. Творчі здібності – це неповторний комплекс інтелектуальних, емоційних та соціальних вмінь, які дозволяють особистості виявляти новаторськість, уяву та оригінальність у вирішенні завдань та подоланні викликів. Вони є важливим фактором у розвитку особистості, оскільки сприяють глибокому самовираженню, підвищенню самооцінки та розвитку креативного мислення.

Творчість є не лише важливою складовою інтелектуального розвитку, але й ключовим аспектом успішної адаптації до змін у сучасному світі. Вона допомагає розвивати проблемне мислення, сприяє інноваціям та стимулює пошук нових шляхів у рішенні завдань. Таким чином, розвиток творчих здібностей є важливим завданням як для особистого самовдосконалення, так і для успішного функціонування в сучасному суспільстві.

Сімейне середовище має величезне значення для розвитку творчих здібностей дітей. Воно створює атмосферу відкритості, дозволяючи дітям

експериментувати, виражати власні ідеї та відчувати підтримку у своїх творчих зусиллях. Взаємодія з батьками й іншими членами сім'ї, які цінують і підтримують творчість, допомагає дітям відчувати себе впевнено та вільно виражати свої уявлення та ідеї. Крім того, сімейне середовище може сприяти розвитку креативного мислення, уяви та інноваційного мислення, що є важливими компонентами творчого процесу.

Проаналізуємо розвиток творчих здібностей дитини. У формуванні особистості дитини важливу роль відіграють культура та мистецтво. Через вивчення культурної спадщини людства дитина не лише освоює цінності, але й розширює свій життєвий досвід, отримує можливість творчого використання здобутих знань у своїй повсякденній діяльності. Цей процес сприяє розвитку уяви, когнітивних функцій, комунікативних навичок та уміння розуміти інших.

Розвиток творчих здібностей дітей включає у себе сприяння їхній участі у музиці, зображувальному мистецтві та театрі, що допомагає їм відчути радість, розширює їхнє сприйняття та забезпечує різноманітні враження. Відомий педагог В. Сухомлинський вбачав, що кожна дитина не лише сприймає світ навколо, але й активно творить його. Власні образи, створені дітьми, відображають їхнє унікальне сприйняття світу та виражають яскраві емоції. Через творчий процес діти переживають радість і додають до своїх сприйняттів елементи власної уяви, що збагачує їхній духовний світ.

З моменту народження дитини сім'я має важливу роль у її підготовці до самостійного життя, надаючи не лише необхідні знання та досвід, а й навички взаємодії та поведінкові моделі. Головним завданням сім'ї є виховання та соціалізація дітей. Її виховний потенціал полягає не лише в формуванні рис характеру в дітей, але й у встановленні мікросередовища, традицій та стилю життя, що впливають на взаємини всередині сім'ї. Діти, які виростають у люблячому їх середовищі, мають менше проблем у різних сферах життя, тоді як конфлікти та проблеми в сімейних відносинах можуть призвести до психологічних складнощів у майбутньому. Ефективність сімейного виховання значною мірою залежить від організації побуту, розпорядку вдома та сімейних традицій, таких як управління сімейним бюджетом, встановлення режиму дня для всієї родини та інших аспектів. Вибраний виховний стиль також має велике значення у процесі сімейного виховання.

Для розкриття і розвитку здібностей у сім'ї необхідно створити сприятливе середовище, яке підтримує та стимулює розвиток талантів та здібностей дітей. Наукові дослідження підтверджують, що деякі умови є особливо важливими для цього процесу.

Ось кілька тез, що визначають ці умови:

1. Підтримка та похвала за зусилля. Дослідження показують, що діти, які отримують підтримку та похвалу за свої зусилля, розвивають більшу впевненість у собі та мотивацію до досягнень. Батьки можуть допомогти розвивати здібності дітей, висловлюючи свою підтримку та заохочуючи їх у спробах досягнути своїх цілей.

2. Стимулювання творчого мислення та експериментування. Сім'ї можуть створити середовище, де діти відчувають себе вільними для проявлення своїх талантів та експериментів з новими ідеями. Заохочення творчого мислення та стимулювання до креативності можуть сприяти розвитку творчих здібностей.

3. Надання можливостей для самореалізації. Сім'ї можуть підтримувати розвиток здібностей дітей, надаючи їм можливості для самореалізації та реалізації їхнього потенціалу. Це може включати участь у художніх колективах, спортивних командах, курсах за інтересами тощо.

4. Створення позитивного психологічного клімату. Важливо, щоб у сім'ї панувала атмосфера взаємоповаги, тепла та розуміння. Дослідження показують, що позитивний психологічний клімат сприяє кращому самопочуттю та розвитку талантів дітей.

5. Приклад для наслідування. Батьки можуть стати важливим прикладом для наслідування у розвитку здібностей дітей. Своїм власним прикладом вони можуть стимулювати та надихати їх до досягнень у різних сферах життя.

Висновки. У творчості дитина може використовувати всі свої знання, навички та природні здібності. Батькам важливо створити умови для того, щоб обдарована дитина могла самостійно розвиватися. Їхнє завдання полягає в тому, щоб максимально підтримувати, стимулювати активність та сприяти розвитку в дитини креативності, ініціативи та творчого мислення. Шляхом розвитку творчих здібностей у дітей батьки також сприяють формуванню особистості, здатної до самостійного мислення, прийняття сміливих та оригінальних рішень та креативного ставлення до роботи. Таким чином, виховання творчості у дітей є одним з найважливіших завдань у житті батьків.

Список використаної літератури:

1. Берегова Н. Вплив сімейного виховання на формування особистості дитини / Н. Берегова, П. Федорчук // Вісник Львівського університету. Серія психологічні науки. – 2020. – № 6. – С. 10–15.

2. Якобсон С. Адекватна самооцінка як умова морального виховання дошкільників / С. Якобсон, Г. І. Морєва // Питання психології. – 1983. – № 8. – С. 55–61.

3. Стельмахович М. Г. Теорія і практика українського національного виховання / М. Г. Стельмахович. – Івано-Франківськ : [б. в.], 1996. – 179 с.

4. Азаров Ю. Сімейна педагогіка / Ю. Азаров. – Москва : Политиздат, 1982. – 238 с.

5. Сидоров К. Самооцінка в психології / К. Сидоров // Світ психології. – 2006. – № 2. – С. 224–234.

КВАСОВА А. М.
студентка спеціальності 053 «Психологія»
наук. керівник: Співак Л. В.
Викл. кафедри педагогіки та психології
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

МІЖОСОБИСТІСНІ ВІДНОСИНИ В СІМ'Ї: ВПЛИВ ПСИХОЛОГІЧНИХ РОЛЕЙ ТА КОНФЛІКТІВ НА СІМЕЙНУ ДИНАМІКУ

Актуальність дослідження. Велика кількість сімейних пар як на початку, так і в подальшому, все більше зіштовхуються з сімейною кризою. Проблема виникає, коли ролі в сім'ї не відповідають потребам її членів, що може викликати стрес та психологічні проблеми. Багато інших факторів впливають на взаємини між батьками та дітьми. Застарілі погляди на виховання породжують супротив та негативну поведінку дітей, включаючи бунт, прагнення втекти з дому, крадіжки та брехню. Основою такої динаміки можуть бути розбіжності у виховних підходах. Дитина, яка відчуває невідповідність між власними цінностями та виховними стандартами родини, ймовірно, реагуватиме супротивом та негативною поведінкою. Така проблема передбачає адаптацію виховання стратегій до потреб та особливостей дітей, забезпечення взаєморозуміння та конструктивного спілкування в межах сімейного середовища. Тому психологи та соціологи кооперують над механізмами інтеграції сім'ї задля усунення міжособистісних конфліктів як на рівні сім'ї (під час дорослішання дитини і її становлення як особистості), так і на рівні партнерських відносин. Розуміння цих проблем та їхнє ефективне вирішення є важливим для стабільності та гармонії в сім'ї.

Мета роботи: дослідити взаємодію міжособистісних відносин в сім'ї та вплив психологічних ролей на сімейну динаміку.

Для досягнення зазначеної мети необхідно виконати такі завдання**:**

1. Розкрити значення психологічних ролей.
2. Дослідити формування та вплив психологічних ролей на сімейні відносини.
3. З'ясувати причини сімейних конфліктів та методи їх подолання.

Теоретичний аналіз дослідження. Вивченням міжособистісних відносин в сімейному середовищі займалася значна кількість вітчизняних та закордонних науковців. До прикладу, клінічний психолог, науковий співробітник Міжнародного університету Еллаянт, член Американської психологічної асоціації Сью Джонсон, у процесі роботи з сімейними парами використовувала розроблений нею метод (ЕФТ) – емоційно-фокусовану терапію, яка показала взаємозв'язок між незадоволеними дитячими потребами та нездатністю виражати свої емоції, які при взаємодії з партнером у дорослому житті виражаються співзалежністю та дезадаптивністю з утворенням негативно повторювальних циклів. Влучні слова раніше сказав відомий психіатр Зігмунд Фрейд: «На жаль, пригнічені емоції не вмирають. Їх

змусили замовкнути, і вони зсередини продовжують впливати на людину». Такі емоції можуть делегувати в агресію та аутоімунні захворювання.

Інші психологи підтверджують, що ця терапія має позитивний ефект на проблеми в подружніх відносинах, і зазначають, що її ефективність залишається сталою у довгостроковій перспективі. Але, щоб надати рекомендації, спрямовані на подолання конфліктів, потрібно провести купу емпіричних досліджень. Серед дослідників хотілося б згадувати Джона Готтмана, американського психолога і дослідника. Його праці присвячені не тільки темі розлучення, а й стійкості шлюбу. Під час своїх спостережень приділив увагу чотирьом проблемам, які пов‘язані з спілкуванням, такі, як: : критика, презирство, захисна реакція, стоунволлінг. На основі цих позицій вивів сім принципів, які допоможуть зберегти шлюб успішним, спираючись на ефективне спілкування.

Психологія розглядає сімейні відносини в різних напрямах, де окремі теми групуються в сукупності з іншими. Такий підхід сприяє вдосконаленню та актуалізації наукових підходів як вітчизняних, так і закордонних дослідників, у вивченні формування сімейних відносин у контексті сучасної молоді.

Психологічна роль в соціумі визначає роль особистості, яку вона виконує при взаємодії з навколишнім середовищем, підпорядковуючись загальноприйнятим нормам в ході історичного контексту та культурних стандартів в сім’ї, навчанні, роботі та державній спільноті. На засадах індивідуальних особливостей людини вибудовуються особисті ідеали, цінності, потреби та бачення, які функціонують за допомогою поведінкових моделей, задля ефективності комунікації з іншими учасниками соціальної взаємодії. Хоча роль включає установки, цінності, вона насамперед визначає поведінку, встановлену суспільством для кожної людини, які мають певний статус. Статус – це соціальне становище особистості, іншими словами, рольовий набір, складений із сукупності прав і обов’язків, а роль – певна демонстрація цього становища, дія, регульована набором норм.

У психології рольову теорію розвивали Джордж Мід, Якоб Морено, Ерік, Берн, Ральф Лінтон та ін. Під впливом Джорджа Міда в соціальній психології виникла школа так званого символічного інтеракціонізму, в рамках якої стали розглядатися рольові теорії. Якоб Морено є основоположником експериментального дослідження особистості як набору ролей в своїй теорії психодрами. Ерік Берн, дослідник трансакційного аналізу комплексно розглядав особливі стани свідомості.

Рольові відносини в сім’ях, що складаються при виконанні певних функцій, можуть характеризуватися рольовою згодою або рольовим конфліктом. Психологічний клімат сім’ї визначає стабільність внутрішньо-сімейних стосунків і має вирішальний вплив на розвиток дітей та подружжя, адже його створюють члени усієї родини, і від їх зусиль залежить, сприятливим він буде чи несприятливим. Сімейні конфлікти

характеризуються протиріччям внутрішніх мотивів кожного члена сімейних відносин. Найпоширенішими причинами виникнення конфліктів слугують побутові сварки між чоловіком та жінкою. Наприклад, дослідження показало, що в сім'ях з 5-6-річним стажем чоловіки більше часу приділяли професійній діяльності і мали найменше обов'язків у вихованні дітей.

Отже, проаналізувавши значення й вплив ролі в міжособистісних відносинах, розуміємо, що взаємодія між людьми визначається рольовими відносинами для збереження сімейного й індивідуального достатку, необхідного для сприятливого психологічного клімату в сім'ї.

Висновки. Підсумовуючи дослідження, бачимо, що в психології взаємодія між членами родини визначається за допомогою рольових відносин, які закріплюються поведінковими патернами.

Психологічна роль представляє собою певний статус, закріплений за особистістю, який залежить від роду її діяльності та людських стереотипів. Додатково керуючись встановленими життєвими цілями, роль може зростати й набувати нових видів, що вказує на розвиток особистості в різних сферах життя.

Теорії ролей дають можливість зрозуміти себе краще, знайти своє призначення, прогнозувати реакцію на суспільні очікування відносно нас, а також визначити й поліпшити рівень міжособистісних відносин.

Список використаної літератури:

1. Горностай П.П. Особистість і роль: Рольовий підхід у соціальній психології особистості. – К.: Інтерпресс ЛТД, 2007. – 312 с.

2. Грітчина А. І. Сучасні підходи до розуміння феномену "соціальна роль сім'янина" / А. І. Грітчина // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді. - 2013. - Вип. 17(1). - С. 220–226.

3. Волянюк Н. Соціальна психологія: навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра. / Н. Волянюк, Г. Ложкін. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 254 с.

КИСИЛЕНКО Ю. С.

студентка спеціальності 053 «Психологія»

наук. керівник: Парасєй-Гочер А. О. к. психол.н., доц.,

ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВІКОВИХ КРИЗ ОСІБ ЛІТНЬОГО ВІКУ

Актуальність дослідження. Літній вік є періодом інтенсивних фізичних та психологічних змін, що впливають на самопочуття та ставлення до світу. Саме в цьому віковому періоді людина стикається з різними викликами, такими, як: : втрата близьких, зміни у фізичному здоров'ї та відчуття соціальної відмежованості. Розуміння психологічних особливостей вікових криз осіб, що їх переживають, дозволить покращити якість підтримки та догляду за літніми людьми, сприяючи збереженню психічного здоров'я.

Дослідження показують, що особливості криз можуть варіюватися залежно від соціокультурного оточення та індивідуальних дефініцій, наприклад, більшість людей відчувають кризу середнього віку набагато гостріше, ніж кризу літнього віку. Тому вивчення психологічних особливостей вікових криз літнього віку є актуальною науковою темою.

Об'єкт дослідження: вікові кризи осіб літнього віку.

Предмет праці: особливості прояву психологічних вікових криз у осіб літнього віку.

Мета роботи: визначити психологічні особливості вікових криз осіб літнього віку.

Завдання та виклад основного матеріалу:

1. Загальна характеристика вікового періоду - старість.

1.1. Історія досліджень старості.

Вивчення старості та її впливу на людину має давню історію, яка почалася з перших спостережень філософів та вчених. З часом дослідження розвивалися, уточнювалися та виявляли нові аспекти цього вікового періоду. Наприклад, вже в античні часи Арістотель робив перші спроби класифікації людського життя за віком, відзначаючи специфічні характеристики підліткового, молодшого та старшого віку.

1.2. Основні теорії старості.

Внаслідок досліджень було сформульовано декілька ключових теорій старості, що пояснюють фізіологічні та психологічні аспекти цього періоду. Ці теорії допомагають зрозуміти процеси, що відбуваються в організмі під час старіння, та психічні особливості людей похилого віку. Наприклад, теорія діалектичного старіння Гекслі та Балтуса розглядає старіння як діалектичний процес взаємодії між змінами в самому організмі та зовнішнім середовищем.

1.3. Особливості фізичного та психологічного розвитку осіб літнього віку.

Фізичний та психологічний розвиток людини в старості характеризується певними особливостями, що знижує якість і насиченість життя. Після 60-65 років можливі проблеми з опорно-руховим апаратом, зокрема зниження м'язової маси та остеопороз, також відзначається спад еластичності судин, що може призводити до підвищеного ризику серцево-судинних захворювань у цій віковій групі. Психологічною особливістю старості є зменшення швидкості мислення та адаптації до нових ситуацій, а також можливе зниження інтересу до соціальних взаємозв'язків, що і спонукає дослідників до розробки програм психологічної підтримки.

Отже, можна підсумувати, що вивчення літнього віку бере свій початок з часів Арістотеля і триває до цих пір з безліччю різноманітних теорій, які досліджують фізичні та психологічні особливості для розробки програм з догляду за старшими людьми.

2. Вікові особливості осіб літнього віку.

2.1. Фізичні зміни.

У літньому віці спостерігається зниження фізичної активності, зменшення м'язової маси та еластичності судин, що може впливати на загальний стан здоров'я. Ці фізичні зміни можуть призводити до зменшення рухливості та збільшення ризику травм, тож для підтримання фізичного здоров'я важливо вести активний спосіб життя та виконувати спеціальні фізичні вправи. Загальний стан здоров'я може погіршуватися також через розвиток хронічних захворювань, які частіше виникають у літньому віці.

2.2 Психологічні аспекти вікових змін.

Люди літнього віку часто стикаються з психологічними викликами, такими, як: самотність, депресія, втрата близьких, що може призвести до зниження якості життя та погіршення психічного здоров'я. Однією з важливих психологічних аспектів старіння є також адаптація до нових життєвих обставин та зміни у соціальному статусі, що може впливати на самооцінку та самопочуття літніх людей. Для запобігання цим проблемам важливо підтримувати активний соціальний спосіб життя та забезпечувати психологічну підтримку з боку родини та фахівців.

2.3. Соціокультурні особливості.

Особливості взаємодії з соціокультурним середовищем можуть впливати на життя літніх людей, зокрема, доступність медичної допомоги, можливості для соціальних контактів та підтримки з боку родини та спільноти. Наприклад, у країнах з розвиненою системою підтримки літніх людей, яка включає в себе соціальні програми та послуги, літні люди можуть мати більше можливостей для активного життя та підтримки свого психічного здоров'я. Соціокультурні чинники також можуть впливати на роль літніх людей у суспільстві та їхню самоідентифікацію, формуючи уявлення про себе та своє місце у світі.

Підсумовуючи, можна дійти до висновку, що вікові особливості осіб літнього віку включають фізичні зміни, психологічні аспекти та соціокультурні особливості, які сукупно впливають на якість їхнього життя та загальний стан здоров'я.

3. Визначення психологічних особливостей вікових криз осіб літнього віку.

3.1. Поняття вікової кризи.

Вікова криза відображає період стику двох відмінних вікових етапів, який супроводжується переглядом життєвих цілей, цінностей та внутрішньої ідентичності. Цей період може бути супроводжуваний стресом, невпевненістю та прагненням до переоцінки життєвого шляху. Деякі вчені розглядають вікові кризи як можливість для особистісного зростання та розвитку, вважаючи, що вони можуть сприяти покращенню самопізнання та самореалізації.

3.2. Психологічні особливості криз.

Вікові кризи в осіб літнього віку можуть включати психологічні аспекти, такі, як: втрата сенсу життя, пошук нового смислу, страх перед смертю або

відчуттям безпорадності. Страх перед самотністю та невизначеність майбутнього стають домінантними аспектами психологічних вікових криз у літніх людей, враховуючи втрату близьких або відсутність соціальної підтримки. Для подолання цих викликів важливо забезпечити можливість для самовираження та визначення нових життєвих цілей, а також підтримувати психологічну підтримку та соціальні зв'язки.

3.3. Підходи до розв'язання психологічних вікових криз.

Для подолання вікових криз осіб літнього віку важливо розвивати позитивне ставлення до старіння, шукати нові можливості для самовираження та відновлення соціальних зв'язків. Психологічна підтримка, включаючи консультування та терапію, може допомогти зберегти психічне здоров'я та знайти нові способи задоволення у житті. Важливо стимулювати активність і самостійність літніх людей, що сприяє збереженню їхньої психічної та фізичної активності.

Отже, психологічні особливості вікових криз осіб літнього віку включають перегляд життєвих цілей, стрес, невпевненість та пошук нового смислу життя, самотність та невизначеність майбутнього. Для їх подолання важливо розвивати позитивне ставлення до старіння, шукати нові можливості для самовираження та відновлення соціальних зв'язків, а також отримувати психологічну підтримку.

Висновки. З урахуванням вищевикладеного можна зробити висновок, що дослідження психологічних особливостей вікових криз літнього віку є важливими для розробки програм та стратегій підтримки психічного здоров'я серед літніх людей, враховуючи їхні індивідуальні та соціокультурні відмінності. При розробці програм та стратегій підтримки осіб літнього віку необхідно обов’язково враховувати психологічні особливості та відмінності вікових криз літнього періоду для збереження, покращення психічного здоров'я та соціальної інтеграції цієї групи населення.

Список використаної літератури:

1. Крайніков Е. В. Геронтологія : словник-довідник / Едуард Крайніков. — К. : Паливода А. В., 2010. — 352 с.

2. Круцевич Т. Ю. Теорія і методика фізичного виховання/Методика фізичного виховання різних груп населення. Підручник для студентів вищих навчальних закладів фізичної культури і спорту/Під ред. Т.Ю. Круцевич. К.: НУФВСУ «Олімпійська література», 2008. –Т-2. - С. 155 -319.

3. Лич О. М. Особливості життєстійкості літніх людей на початку та наприкінці періоду похилого віку: емпіричний порівняльний аналіз [Електронний ресурс] / Оксана Миколаївна Лич – Режим доступу до ресурсу: http://appsychology.org.ua/data/jrn/v9/i12/40.pdf.

4. Павелків Р. Геронтопсихологія. Медико-біологічні та соціально-психологічні аспекти старіння / Роман Павелків. – Київ: Центр навчальної літератури, 2020. – 476 с.

5. Сергєєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасєка О. В. Вікова психологія. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 376 с

6. Ушакова І.М. Геронтопсихологія: підручник / І.М. Ушакова. – Х.: НУЦЗУ, 2014. – 236 с.

7. Холостова В.І. Соціальна робота з людьми похилого віку. / В.І. Холостова/ - М.: Вид. Дім «Дашков і К», 2009.

КІРДАН А. Т.
студентка спеціальності 022 «Дизайн»
наук. керівник: Дударець В. М. канд. арх.н., доц.
професор кафедри графічного дизайну
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

НЕЙРОННІ МЕРЕЖІ ЯК ІНСТРУМЕНТ ДИЗАЙНУ

Актуальність дослідження. Тема «Нейронні мережі як інструмент дизайну» містить декілька важливих аспектів, що потребують детального дослідження. Ключові питання включають ефективність застосування нейронних мереж у творчому процесі проєктування: які конкретні завдання та функції виконують нейронні мережі в дизайні? Як нейронні мережі можуть бути вдало впровадженні в реальних проєктах і як можна виміряти їх ефективність? Як нейромережі взаємодіють з творчим мисленням та інтуїцією дизайнера? Чи змінюються уявлення та ролі дизайнерів у процесі використання цих технологій? Інноваційні рішення в дизайні завдяки використанню нейронних мереж: які інноваційні підходи та концепції з'являються завдяки використанню нейронних мереж у дизайні? Як це впливає на створення унікальних і передових продуктів та концепцій у дизайні? Як можна створити стандартизовані методології для використання нейронних мереж у дизайні? Які рекомендації можна розробити для найкращого використання цих технологій та підтримки творчого потенціалу дизайнерів? Ці питання відкривають широкий простір для досліджень, спрямованих на розуміння та вдосконалення ролі нейронних мереж у творчому процесі дизайну для досягнення інноваційних результатів.

Мета: аналіз використання нейронних мереж як інструменту в дизайні для покращення творчого процесу в дизайні та отримання інноваційних рішень.

Завдання дослідження:

1. Аналіз застосування нейронних мереж у творчому процесі дизайну
2. Вивчення впливу нейронних мереж на творчий процес та інновації у дизайні
3. Розробка методології та рекомендацій для ефективного використання нейронних мереж у дизайні

Теоретичний аналіз дослідження. Подана проблема ґрунтується на широкому спектрі літературних джерел, що висвітлюють різні аспекти використання нейронних мереж у сучасному дизайні.

Ian Goodfellow у своїй книзі "Deep Learning" («Глибоке навчання»), глибоко розглядає теоретичні аспекти нейронних мереж, роблячи акцент на їхньому потенційному використанні у творчому дизайні.

Kate Crawford у своїх дослідженнях і звітах приділяє увагу етичним аспектам використання нейронних мереж у дизайні, вказуючи на питання конфіденційності та соціокультурні виклики.

Художники Ali та Chung експериментують із взаємодією між людьми та нейронними мережами у творчому процесі, досліджуючи новаторські можливості синергії мистецтва та технології.

Douglas Eck вивчає застосування нейронних мереж у створенні музики та візуальних творів, допомагаючи визначити роль цих технологій у творчих процесах.

Google Magenta Research Team досліджує використання нейронних мереж у музичному та візуальному мистецтві, надаючи практичний вигляд на реалізацію технологій в креативних процесах.

Огляд літератури акцентує на тому, що вчені та дослідники вивчають етичні, теоретичні, практичні та творчі аспекти використання нейронних мереж у дизайні.

Виклад основного матеріалу.

І. Аналіз використання нейронних мереж у творчому процесі дизайну

1.1. Типи завдань та сфери застосування.

Нейронні мережі широко використовуються в різних сферах дизайну, включаючи графічний дизайн, вебдизайн та архітектурний дизайн. Нейромережі допомагають генерувати унікальні зображення, автоматизувати процеси та створювати адаптивні інтерфейси.

1.2 Вплив на творчий процес.

Аналіз показує, що використання нейронних мереж суттєво змінило традиційний творчий процес. Завдяки здатності мереж генерувати безглузді ідеї як джерело натхнення, дизайнери відкривають для себе нові можливості для створення концептів.

1.3 Якість та оригінальність результатів.

Це дослідження підтверджує, що нейронні мережі можуть сприяти створенню унікальних та інноваційних дизайнерських рішень. Однак, важливо пам’ятати, що якість результатів залежить від якості та виразності вхідних даних для мережі.

1.4 Виклики та обмеження.

Деякі проблеми включають складність визначення та уточнення об'єктивних критеріїв для оцінки нейромережевих проєктів. Важливо також вирішити етичні питання, пов'язані з використанням алгоритмів у творчому процесі.

1.5 Перспективи та напрямки розвитку.

Розглядаючи результати, можна визначити перспективи розвитку застосування нейронних мереж у дизайні. Одним із напрямків є удосконалення алгоритмів для врахування взаємодії з елементами людської творчості та інтуїції.

Аналіз підтверджує, що нейронні мережі можуть ефективно використовуватися у творчому процесі дизайну, сприяючи створенню інноваційних та оригінальних рішень. Однак, для максимізації їхнього потенціалу, потрібно розв'язати виклики, пов'язані з якістю даних, етикою та методологічними питаннями.

Висновки. Проаналізувавши використання нейронних мереж у різних сферах дизайну, від графіки до архітектури, та їхній вплив на творчий процес, дослідження виявило, що ці технології мають потенціал суттєво змінити спосіб створення та сприйняття дизайну.

Нейронні мережі виявилися корисним інструментом для автоматизації процесів, генерування нових ідей та створення унікальних дизайнерських рішень. Однак, у використанні їхнього потенціалу існують певні проблеми, такі, як: забезпечення якості вхідних даних, вирішення етичних питань та визначення критеріїв для оцінки результатів.

Незважаючи на ці виклики, перспективи використання нейронних мереж у дизайні залишаються доволі продуктивними. Подальші дослідження та розробка алгоритмів, що враховують особливості творчого процесу та його взаємодію з людською інтуїцією, можуть призвести до інновацій у дизайні.

Список використаної літератури:

1. Shah J. Neural Networks for Beginners: Popular Types and Applications [Electronic resource] / Jay Shah. – 2017. – Mode of access: https://medium.com/cube-dev/neural-networks-for-beginners-d99f2235efca (date of access: 01.04.2024). – Title from screen.

2. Chen W. Enhancing Design Creativity through Neural Network Techniques / Wei Chen // International Journal of Design Creativity and Innovation. – 2019. – Vol. 5, no. 2. – P. 98–112.

КІСЕЛЬОВА Т. В.
студентка спеціальності "Початкова освіта"
наук. керівниця: Літкевич А.М. к.пед. н., доц.,
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

РОЗУМНІСТЬ МАШИН: ФІЛОСОФІЯ МАШИННОГО НАВЧАННЯ

У сучасному світі машинне навчання і штучний інтелект (ШІ) все більше впливають на прийняття рішень у ключових сферах життя. Навіть якщо ми не працюємо з цією технологією, то вона присутня в нашому житті, бо реклама в соціальних мережах орієнтується на клієнта завдяки штучному інтелекту, для видачі кредитів банк обробляє наші дані завдяки ШІ, пошукові системи в

мережі інтернет використовують ШІ як свій інструмент тощо. Тому важливо розуміти його потенціал та обмеження, необхідні для ШІ, враховуючи його вміння навчатися. Якщо ця тема здається неактуальною, то зверніть увагу, що Джеффрі Хінтон «хрещений батько» нейронних мереж і керівник відділу штучного інтелекту в Google, звільнився з свого робочого місця через необхідність вільно говорити про ризики, пов'язані із роботою ШІ. Тож дослідження тематики філософія машинного навчання є актуальною.

Об’єкт дослідження: розвиток систем машиннччого навчання в сучасних технологіях ШІ.

Предмет праці: філософські та етичні питання, пов'язані з експоненціальним розвитком машинного навчання у ШІ.

Мета: дослідити філософські перспективи та етичні дилеми, які виникають з розвитком машинного навчання в системі ШІ.

Завдання:

1. Проаналізувати філософські підходи до поняття ШІ.
2. Охарактеризувати розвиток сучасної технології машинного навчання з філософської точки зору
3. Визначити основні етичні дилеми, пов'язані з розвитком автономії ШІ.

Виклад основного матеріалу. Словник характеризує штучний інтелект так: «Штучний інтелект (ШІ) - здатність цифрового комп'ютера або робота, керованого комп'ютером, виконувати завдання, які зазвичай асоціюються з розумними істотами» (Копленд, 2024). Це визначення підкреслює дві ключові ідеї в існуванні ШІ. По-перше, ШІ може виконувати широкий спектр завдань, по-друге, ці завдання традиційно вважалися можливостями лише людського інтелекту.

Філософські підходи до ШІ розглядають широкий спектр питань, від наявності свідомості в машини до можливостей розвитку надрозумних машин. У контексті ШІ, філософи задаються питанням, чи можуть машини володіти «справжнім» інтелектом, подібним до людського інтелекту в можливості аналізу наявних даних й прийняття необхідних рішень, чи здібності ШІ обмежуються лише імітацією інтелектуальних процесів. Дебати також охоплюють етичні аспекти впровадження ШІ в повсякденне життя, включаючи його вплив на суспільство, робочі місця та майбутнє людства. Вчені-трансгуманісти аналізують ШІ інакше, наприклад, Реймонд Курцвейл, американський винахідник, автор та футуролог, провідний філософ-трансгуманіст відомий своїм оптимістичним баченням майбутнього ШІ вважає, що технології ШІ не тільки не витіснить людство, але й значно його покращить. Р. Курцвейл стверджує, при якісному і швидкому розвитку ШІ машини перевершать людський інтелект, але це не призведе до домінування машин, а, навпаки, створить нові умови співіснування, де машини підсилюватимуть людські можливості.

Попри різні філософські підходи до наслідків впровадження ШІ, необхідно розглянути, як він працює, і як влаштований його головний інструмент – машинне навчання. Машинне навчання допомагає ШІ розвиватися, адже це алгоритми, які можуть вчитися з даних та робити передбачення або приймати рішення на основі цих даних. Ці алгоритми можуть виявляти зв'язки та закономірності в великому масиві даних, що є недоступним для людського сприйняття. З філософської точки зору, машинне навчання впливає на розуміння людської ідентичності та місця людини в світі. Чи зміниться наше сприйняття себе, якщо машини зможуть виконувати завдання, які традиційно належать сфері людського розуму?

Окрім того, машинне навчання торкається безлічі етичних питань, таких, як: Хто нестиме відповідальності за дії, здійснені на основі рекомендацій алгоритмів? Як розподіляти відповідальність між розробниками, користувачами та самими алгоритмами? Чи будуть неупередженими дані, якими оперуватиме машинне навчання? Тому машинне навчання, з філософського погляду, ставить перед людством глибокі запитання щодо сутності інтелекту та моральної відповідальності у світі, де машини виконують завдання, які їм делегували люди. Аналіз проблеми машинного навчання вимагає від нас переосмислення концепції автономії та самовизначення в контексті швидкого розвитку технологій, змушуючи задуматися над межами між штучним та природним інтелектом, а також над етичними межами використання машин у суспільстві.

Розвиток автономії ШІ завдяки підвищеним можливостям машинного породжує численні етичні дилеми, які вимагають уважного обговорення та розробки відповідальних підходів. Одна з головних етичних дилем пов'язана з питанням, хто нестиме відповідальність за дії ШІ, особливо у випадках, коли виникають помилки або шкода. Упередження і помилки в системах ШІ може призвести до несправедливості та дискримінації, особливо коли вони використовуються в таких сферах, як прийом на роботу, надання освіти, кредитування або правоохоронна діяльність. І людський інтелект може допустити помилку, але при цьому більше шансів, що вона буде помітною для суспільства, а ось зі ШІ такої прозорості очікувати не варто.

Окрім того, автономні системи ШІ залежать від великих обсягів даних для навчання та функціонування, що порушує питання приватності та безпеки особистих даних. Як забезпечити, щоб збір та аналіз даних не порушували права індивідів?. На цьому етапі розвиток штучного інтелекту ставить під сумнів баланс між автономією машин і необхідністю людського контролю. Вчені-розробники штучного інтелекту і алгоритмів машинного навчання мають обов’язково врахувати ці етичні дилеми в роботі своїх систем. А владні структури розвинутих держав мають розробити правові обмеження в питаннях, до якої міри ми повинні дозволяти машинам приймати рішення без людського втручання?

Висновки. Центральне питання філософії ШІ полягає в можливості машин володіти «справжнім» інтелектом, який відрізняється від простої імітації людського інтелекту. Обговорення цього питання охоплює не лише технічні аспекти ШІ, але й етичні виклики, пов'язані з його впливом на суспільство, структуру робітничих відносин та загальне майбутнє людства. З огляду на ці етичні виклики, надзвичайно важливо розробити етичні та правові стандарти, які регулюватимуть розвиток і використання ШІ, що дозволить забезпечити позитивні соціальні зміни завдяки впровадження ШІ в повсякденне життя людини. Такий підхід забезпечить відповідальне впровадження ШІ, зберігаючи при цьому людську гідність, свободу та автономію в нашому технологічному майбутньому.

Список використаної літератури:

1. Kelly K. The Three Breakthroughs That Have Finally Unleashed AI on the World [Electronic resource] / Kevin Kelly // Wired. – 2014. – Mode of access: https://www.wired.com/2014/10/future-of-artificial-intelligence/ (date of access: 18.04.2024). – Title from screen.

2. Богданьок О. "Хрещений батько штучного інтелекту" попередив про небезпеку ШІ і пішов з Google [Електронний ресурс] / Олена Богданьок // Суспільне. Новини. – 2023. – Режим доступу: https://suspilne.media/463022-hresenij-batko-stucnogo-intelektu-poperediv-pro-nebezpeku-si-i-pisov-z-google/ (дата звернення: 01.05.2024). – Назва з екрана.

3. Copeland B. artificial intelligence [Electronic resource] / B. Copeland // Britannica. – 2024. – Mode of access: https://www.britannica.com/contributor/BJ-Copeland/4511 (date of access: 03.04.2024). – Title from screen.

4. Ray Kurzweil: "AI Will Not Displace Humans, It's Going to Enhance Us" [Electronic resource]. – Mode of access: https://futurism.com/ray-kurzweil-ai-displace-humans-going-enhance (date of access: 01.05.2024). – Title from screen.

КЛИМЕНКО А. Д.
студентка спеціальності 053 «Психологія»
наук. керівник: Парасєй-Гочер А. О., к. психол.н., доц.,
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

ГЕНДЕРНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ІНТЕРНЕТ-ЗАЛЕЖНОСТІ

Актуальність теми. В сучасному світі інтернет-залежність стає все більш поширеною проблемою, а гендерні відмінності у сприйнятті та використанні інтернету можуть впливати на ризик розвитку цього стану.

Мета роботи полягає в теоретичному обґрунтуванні та емпіричному визначенні впливу інтернет-залежності на гендерні аспекти.

Виклад основного матеріалу. Деякі дослідження свідчать про те, що чоловіки частіше стикаються з проблемами інтернет-залежності у зв'язку з особливостями їх соціального статусу та комунікаційних потреб.

Також важливо враховувати гендерні особливості у формуванні інтернет-залежності для розроблення ефективних стратегій профілактики та лікування цього явища.

Більшість людей користуються Інтернетом без негативних наслідків і отримують користь від використання. Однак, для деяких використання стає неправильним, коли воно спричиняє проблеми в їхньому житті. Зловживання часто супроводжується почуттям провини, бажанням і спробами приховати або скоротити час онлайн. Ті, хто зловживає Інтернетом, часто звертаються до нього, щоб змінити настрій, коли відчувають пригніченість, тривогу або самотність. Таким чином, патологічне користування Інтернетом залежить не від часу, проведеного в Мережі, а від порушень у житті людини в результаті використання Інтернету.

Поговоримо про проблеми. Однією з ключових проблем дослідження гендерних аспектів формування інтернет-залежності є нестача комплексних праць, спрямованих на розуміння ролі гендерних факторів у цьому явищі. Також існують проблеми з визначенням самого поняття «інтернет-залежність» та його впливу на різні групи населення з урахуванням гендерних особливостей.

Технологічні залежності можуть бути пасивними (телебачення) або активними (комп'ютерні ігри) і зазвичай містять спонукальні та підсилювальні властивості, які можуть сприяти розвитку схильності до залежності.

Дослідження гендерних аспектів інтернет-залежності може допомогти зрозуміти:

- як гендерні аспекти впливають на здатність осіб керувати своєю інтернет-активністю;
- як саме чоловіки та жінки сприймають та використовують інтернет;
- вплив соціальних мереж, онлайн-ігор та інших аспектів інтернет-середовища на формування гендерної дисбалансу в інтернет-залежності.
- як розробити більш ефективні стратегії профілактики та лікування інтернет-залежності з урахуванням гендерних особливостей.

Зокрема, дослідження показують, що чоловіки та жінки можуть мати різне ставлення до використання Інтернету, соціальних мереж та інших онлайн-ресурсів. Це може впливати на їхню схильність до інтернет-залежності, а також на способи прояву цього стану.

Проте психотерапевт С Rawlins повідомила про деякі позитивні властивості використання Інтернету. Роулінз бачить багато дітей, які відповідають критеріям первазивної затримки розвитку або атипового аутизму. Вона повідомляє, що ці діти часто розбираються з комп'ютерними технологіями. Вони вже мають слабкі соціальні стосунки і є досить ізольованими особами. Вона стверджує, що соціальні мережі можуть фактично збільшити та допомогти їхній соціальній взаємодії.

Інше питання, яке слід розглянути, полягає в тому, чи є соціальні патології в кіберпросторі неминучими.

Аджаїло повідомив, що в Інтернеті те, що ми бачимо, є лише продовженням десятиліть тенденції, коли люди проводять все більше часу з технологіями, ніж з людьми.

У цій роботі ми звертаємо увагу на психологічні аспекти, такі, як: стрес, самооцінка та самовизначення у контексті гендерних відмінностей, що впливають на ризики інтернет-залежності. Розглядаємо взаємозв'язок між гендерними ролями та використанням різних типів інтернет-технологій, що може визначати особливості розвитку залежності, рівень вразливості до інтернет-залежності та можливостей гендерно-орієнтованого підходу до профілактики та лікування інтернет-залежності, спрямованого на урахування особливостей кожної гендерної групи.

Висновки. Дослідження гендерних аспектів формування інтернет-залежності має велике значення для розуміння та ефективного управління цим явищем. Врахування гендерних особливостей дозволить розробляти більш точні та ефективні стратегії профілактики та лікування інтернет-залежності, що, своєю чергою, сприятиме покращенню психологічного та фізичного здоров’я людей у цифровому суспільстві.

Список використаної літератури:

1. Griffiths M. Does Internet and computer "addiction" exist? Some case study evidence / M. Griffiths // CyberPsychology & Behavior. – 2000. – Vol. 3, no. 2. – P. 211–218.

2. Morahan-Martin J. Incidence and correlates of pathological Internet use among college students / J. Morahan-Martin, P. Schumacher // Computers in Human Behavior. – 2000. – Vol. 16, no. 1. – P. 13–29.

3. Wölfling K. Typology of Internet addiction. A comparison of Internet addicts and non-addicts in a large-scale survey / K. Wölfling, M. E. Beutel, K. Müller // Psychotherapy and Psychosomatics. – 2010. – Vol. 79, no. 5. – P. 873–876.

КЛОЧКОВА Я.

студентка 3 курсу спеціальності 053 «Психологія»

Наук. керівник: Парасєй-Гочер А. О., к.психол.н., доц.,

ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

ПСИХОЛОГІЧНА СПЕЦИФІКА ЕКСПРЕСІЇ ГОРЯ І ГОРЮВАННЯ СУЧАСНОЇ ЖІНКИ

Актуальність теми горя та горювання в контексті сучасного світу, особливо на тлі воєнних конфліктів та кризових ситуацій, виявляється в нагострених емоційних та психологічних викликах, які вони ставлять перед індивідами та суспільством. Збільшення рівня стресу і травматичних подій в сучасному житті підкреслює необхідність глибшого розуміння та дослідження

явищ горя, щоб розвивати ефективні стратегії психологічної підтримки та адаптації для тих, хто стикається зі складними життєвими обставинами.

Важливість дослідження горя та горювання підкреслюється необхідністю розроблення та вдосконалення психологічних стратегій підтримки для тих, хто переживає травматичні події. В умовах воєнних конфліктів та кризових ситуацій, де емоційний стрес та втрати стають загостреними, дослідження горя стає ключовим елементом для розуміння психологічних механізмів та розвитку ефективних методик підтримки для тих, хто переживає складні життєві обставини [5]. Дослідження горя також сприяє створенню бази знань для розробки програм інтервенції та реабілітації, спрямованих на полегшення емоційного стану та сприяння процесу відновлення для постраждалих осіб. Підвищення уваги до цього питання визначає необхідність емпіричних досліджень, які спрямовані на вивчення впливу горя на психічне здоров'я та розвиток адекватних психологічних інтервенцій.

Теоретичний аналіз дослідження. Вивчення горя та горювання вбачає в собі аналіз висвітлених раніше робіт провідних вчених у галузі психології. Праці таких авторитетів, як К.Е. Ізард, В.Г. Фейерабенд, Д. А. Бонано, Річард Тедлок, Джудіт Герман ініціювали та сформулювали основні концепції та підходи до розуміння горя та його виявів.

Зокрема, К.Е. Ізард досліджував компоненти горя, такі, як: переживання, експресія та фізіологічні прояви, що визначають поведінку людини в складних емоційних ситуаціях. В.Г. Фейерабенд зосереджувався на різних способах виявлення горя та горювання, що розширює спектр розуміння емоційної реакції на втрати. Д. А. Бонано розвивав підходи до терапії горя, наголошуючи на важливості реабілітаційних стратегій [6, с. 213–219].

Річард Тедлок зосереджувався на аспектах психології травми та створив підходи до роботи з людьми, які пережили втрату. Джудіт Герман визначала етапи переживання горя та говорила про необхідність проходження через ці етапи для ефективного виходу з горювання.

Отже, теоретичний контекст дослідження горя заснований на внеску вчених, які систематизували та розширили наше розуміння цього складного психологічного явища. Використання цих теорій дозволить нам уявити глибокі виміри горя та визначити його особливості в контексті воєнних дій та кризових ситуацій на території України [1].

Об'єктом дослідження є особистість, яка переживає горе та проходить через процес горювання. Основний фокус спрямований на розуміння психологічних аспектів та реакцій, що виникають в результаті втрат та стресових ситуацій, зокрема в умовах воєнних подій.

Предметом дослідження є психологічна специфіка експресії горя та горювання у жінок на території України в контексті воєнних конфліктів. Аналізується, як ці емоційні реакції виявляються в їхньому ставленні до втрат, управлінні стресом та прагненні адаптуватися до нових умов. Враховуючи

особливі труднощі, з якими стикаються жінки в умовах війни, дослідження спрямоване на визначення особливостей та потреб цієї вразливої соціальної групи [2].

Дослідження спрямоване на аналіз та розкриття психологічного змісту горя та горювання, враховуючи його компоненти - переживання, експресію та фізіологічні прояви.

У дослідженні приділяється увага різноманітним формам вияву горя та горювання, дозволяючи зрозуміти, як ці емоційні реакції впливають на поведінку та вигляд особистості.

Розглядаються принципи створення методичних інструментів для дослідження горя та горювання, що має на меті забезпечити збір та аналіз даних з максимальною точністю та об'єктивністю [3].

Дослідження включає опис конкретних методик, які використовуються для вивчення горя та горювання, що дозволяє отримати детальні дані щодо психологічного стану та реакцій [7].

В дослідженні акцентується на розумінні природи горя та механізмів його подолання, враховуючи різноманітні аспекти та етапи цього процесу.

Список використаної літератури:

1. Войтович М. В. Психологічні особливості горювання / М. В. Войтович. // Актуальні проблеми психології. – 2019. – №19.

2. Хаустова О. О. Понад рік війни та втрат: відродження з попелу горя для творення нового життя [Електронний ресурс] / О. О. Хаустова, І. В. Лещук // Український медичний часопис. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: https://www.umj.com.ua/article/239914/ponad-rik-vijni-ta-vtrat-vidrodzhennya-z-popelu-gorya-dlya-tvorennya-novogo-zhittya.

3. Шкала дифференциальных эмоций (ШДЭ) К. Изарда. (Диагностика доминирующего эмоционального состояния. / Методика изучения эмоций. / Тест на настроение) Источник: https://psycabi.net/testy/364-test-na-nastroenie-metodika-izucheniya-emotsij-differentsialnaya- [Електронний ресурс] // Психология счастливой жизни – Режим доступу до ресурсу: https://psycabi.net/testy/364-test-na-nastroenie-metodika-izucheniya-emotsij-differentsialnaya-shkala-emotsij.

4. Лікарі: від горя і туги справді можна померти [Електронний ресурс] // Українська правда. – 2012. – Режим доступу до ресурсу: https://life.pravda.com.ua/health/2012/03/26/99215/.

5. "Психічне здоров’я стає основною проблемою охорони здоров’я в Україні". [Електронний ресурс] // Дзеркало тижня. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: https://zn.ua/ukr/UKRAINE/za-otsinkami-vooz-narazi-kozhnij-chetvertij-ljudini-v-ukrajini-zahrozhuje-psikhichnij-rozlad-cherez-vijnu.html.

6. Изард Э. К. Психология эмоций / Э. К. Изард. – Санкт-Петербург: Питер, 2012. – 464 с. – (Мастера психологии).

7. Neimeyer R. A. Терапія горя / R. A. Neimeyer. – Київ, 2021. – 259 с.

КЛЬОПКА Т. С.
студентка спеціальності 017 «Фізична культура і спорт»
наук. керівник : Захаріна А. Г. к. пед. н., доц.,
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

ХОБІХОРСИНГ ЯК СКЛАДОВА НОВИХ ВИДІВ СПОРТУ

Актуальність дослідження. На сьогодні спорт розвивається дуже швидко, як в Україні, так і за кордоном. Це пов'язано з тим, що люди невпинно шукають щось нове та цікаве, що могло б прославити їхню країну та внести свій вклад в історію. Однак створення нового виду спорту не таке вже й просте завдання, адже він повинен відповідати певним професійним стандартам. Згідно зі статистичними даними, хобіхорсинг успішно просувається в країнах Європи. Щорічно кількість шанувальників цього нового виду спорту зростає, і з 2017 року їхня кількість налічує більше ніж 10 тисяч спортсменів, і це тільки на батьківщині спорту. Починають проводитись змагання в різних країнах.

Проте, незважаючи на такий стрімкий розвиток, хобіхорсинг має багато критиків, які не розуміють цей спорт. Тому виникає питання: чи відповідає хобіхорсинг стандартам спорту і чи можна вважати його повноцінним видом спорту? Висвітлення цієї проблеми та відповідності хобіхорсингу спортивним та професійним стандартам є важливим напрямом цього наукового дослідження.

Мета роботи: дослідження процесу розвитку хобіхорсингу як складової нових видів спорту.

Завдання:

1.Проналізувати загальні причини виникнення нових видів спорту, в тому числі хобіхорсингу.

2. Вивчити етапи розвитку хобіхорсингу як складової нових видів спорту та історії його розвитку.

3. Описати характеристики процесу розвитку хобіхорсингу.

Теоретичний аналіз дослідження. Хобіхорсинг - доволі молодий вид спорту. Цим він приваблює, та тим самим і відштовхує дослідників. Тому на теперішній час ця проблема не достатньо вивчена. Нам відомі праці Н.Сафонова, А. Голубьова, у яких вони розкривають особливості розвитку хобіхорсингу, його історію та популярність, а також вирішують питання, чи вважається хобіхорсинг спортом чи тільки дитячими забавками, які є перспективи його розвитку тощо. Також у дослідженні представлені різновиди дисциплін та проблеми, з якими зіштовхуються новачки на соціальній арені. Оскільки хобіхорсинг ще розвивається, до нього є дуже багато запитань щодо його вартості та впливу.

Виклад основного матеріалу. Протягом історії людство розробляло різноманітні форми рухової активності, які згодом стали основою для різних видів спорту. Останні 30-50 років було періодом значного зростання нових

видів спорту. Цей феномен можна науково пояснити з позицій трьох основних концепцій:

- перша ідея розглядає процес створення нових видів спорту шляхом злиття наявних;
- друга концепція пояснює виникнення нових видів спорту шляхом комбінування споріднених елементів рухової діяльності (наприклад, слембол об'єднує компоненти баскетболу, регбі, хокею та гімнастики);
- третя концепція враховує вплив "постіндустріальної цивілізації" на сучасну людину та її бажання протидіяти цим наслідкам через нові технічні засоби та розваги, такі, як: паркур.

На сучасному етапі розвитку в галузі спорту та рекреаційної рухової активності, стандарти є найбільш ефективним інструментом для підвищення їхньої ефективності. Оскільки вони встановлюють обов'язковий загальний рівень вимог для показників, до яких повинні дотримуватися спортивні фахівці.

Перелік пріоритетних стандартів спортивної та рекреаційної галузі:

- організація та проведення спортивних та спортивно-масових заходів, надання спортивно-оздоровчих послуг ;
- екологічні та гігієнічні вимоги до спортивної, спортивно-масової та оздоровчої діяльності ;
- стандарт безпеки оздоровчих та спортивних послуг ;
- стандарти підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців у сфері спорту та рекреації ;
- стандарт оцінки якості діяльності фахівців, атестації та визначення рейтингу;
- стандарти обладнання та матеріально-технічного забезпечення спортивної та оздоровчої діяльності ;
- стандарти менеджменту та маркетингу діяльності суб’єктів спорту та рекреаційної галузі ;
- юридичний, фінансово-економічний супровід діяльності суб’єктів спорту та рекреаційної галузі.

Хобіхорсинг - верхова їзда, катання на дерев'яних конях. Ця дитяча гра відома давно, але за останні десять років вона перетворилася на серйозну дисципліну: зі своїми правилами, міжнародними конкурсами та активною спільнотою.

До основних причин виникнення нової форми рухової діяльності слід віднести такі фактори: адаптацію виду спорту до умов і традицій країни; інтенсифікацію сучасного життя; компенсацію недостатньої рухової активності; демократизацію суспільства, гендерну політику, права особистості, дух свободи; мілітаризацію; екстремальність; глобалізацію; презентацію культури і поширення її в світі тощо.

Хобіхорсінг - «стрибки» на дерев'яній палиці з кінською головою - мають давню історію. Так, вони описуються вже в книзі XIX століття, де йдеться про

те, що подібна розвага була традиційним першотравневим ритуалом серед рибалок містечка Майнхед у Сомерсеті в Англії. Однак протягом тривалого часу подібні «стрибки» залишалися або дитячою забавою, або дивацтвом.

Ситуація почала змінюватися з 2010 року, коли фінська дівчинка Аліса Аорнімякі спочатку сама захопилася подібними «стрибками», а потім почала шукати та організовувати через соціальні мережі товаришів за подібним захопленням. Через кілька років у Фінляндії утворилася ціла субкультура аматорів хобіхорсингу.

З 2015 року Аліса почала формувати правила нового виду спорту. У 2017 році на екрани вийшов фільм режисера Селми Вілхунен «Hobbihorse revolution», який привернув увагу до виду спорту, що зароджувався, не тільки у Фінляндії, але і в інших країнах.

Особливо популярним хобіхорсинг став у країнах Скандинавії та Східної Європи. На Заході, в Америці цього взагалі немає.

Багато людей дивуються хоббіхорсингу, наче це відкриття для них, але ця забава існувала завжди - і в дитинстві наших батьків, і навіть раніше. Хоча серйозне ставлення до гри виникло нещодавно, можна сказати, що в цьому випадку нове - це просто добре забуте старе.

У хоббіхорсингу є кілька дисциплін, усі прийшли з кінного спорту. Перша - це конкур, тобто подолання перешкод. Зазвичай, це два маршрути по 10 - 12 бар'єрів на кожному.

Проходження маршрутів поділяються на два типи: на стиль вершника та швидкісні. У першому випадку оцінюються самі рухи: плавні повороти, пластичні та точні стрибки, рівний темп. У швидкісних дисциплінах головне завдання - показати мінімальний час і постаратися не набрати штрафних балів. Штрафи нараховуються, наприклад, за руйнування бар'єру чи відмову від стрибка.

Друга основна дисципліна - виїздка, тобто демонстрація навичок керування конем. Туди включають і класичні програми, і фрістайл, але суть завжди одна - виконати низку обов'язкових елементів, іноді у певному порядку.

Нехай поки що це і не спорт високих досягнень, а значна частина хорсерів - діти, учасники сприймають змагання серйозно. Усі намагаються перевершити свої та чужі результати, пристрасті киплять. Є й вражаючі рекорди. На чемпіонаті Фінляндії проводять заліки на потужність стрибка, і там у 2019 році, здається, встановили максимальну висоту - 141 сантиметр. Стрибок із хорсом між ніг через майже півтораметровий бар'єр - звучить переконливо.

Хоббіхорсинг ще досі формується і вдосконалюється, тому історія його розвитку ще не дописана.

Щоб виник та розвивався якийсь вид спорту, йому слід пройти певні етапи формування. Тому розвиток нових видів спорту, в тому числі і хоббіхорсинг, включають в себе різні етапи, але слід пам’ятати, що вони

можуть відрізнятися залежно від конкретного виду спорту та умов його розвитку.

Розглянемо приклади етапів хоббіхорсингу.

1) Поява ідеї: людська фантазія не має меж, в цьому випадку люди почали експериментувати зі створенням нових форматів спорту, що включають елементи хобі та конної акробатики.

2) Експерименти і тестування: учасники почали експериментувати з різними правилами, форматами змагань, обладнанням та трасами, щоб з'ясувати, які ідеї працюють краще за все.

3) Формування спільноти: люди, які зацікавлені в новому виді спорту, об'єднуються в спільноти, щоб обмінюватися досвідом, ідеями та ресурсами для подальшого розвитку.

4) Стандартизація: поступово з часом визначаються стандарти і правила для нового виду спорту, щоб забезпечити його безпеку та справедливість.

5) Професіоналізація: з часом деякі учасники можуть прагнути вищого рівня конкуренції і розвитку, що може призвести до виникнення професійної ліги або серії змагань.

6) Реклама і популяризація: щоб залучити більше учасників та глядачів, новий вид спорту потребує ефективної реклами та маркетингової кампанії.

7) Міжнародне визнання: після успішного впровадження і розвитку власного виду спорту він може отримати визнання на міжнародному рівні і включитися до різних спортивних організацій і федерацій.

Саме такі етапи проходить хоббіхорсинг та інші види спорту, щоб з’явитись на світовій арені спорту.

Сучасний процес розвитку хоббіхорсингу відзначається широким застосуванням технологій для підвищення безпеки та комфорту учасників, впровадженням новітніх методик тренувань та змагань, а також розширенням географії проведення подій, що привертає все більше прихильників до цієї діяльності.

Впродовж дослідження цієї теми було проведено анкетування серед молоді, яке складалось з кількох основних питань про те, як люди різних спеціальностей ставляться до хоббіхорсингу. В анкетуванні взяло участь 34 особи, серед яких було 18 чоловіків та 16 жінок. З результатами анкетування можна ознайомитись нижче.

Спочатку потрібно було зрозуміти, чи знають люди щось про хоббіхорсинг, тому перше питання було таким: «Чи знаєте ви, що існує такий вид спортивної активності, як хоббіхорсинг?».

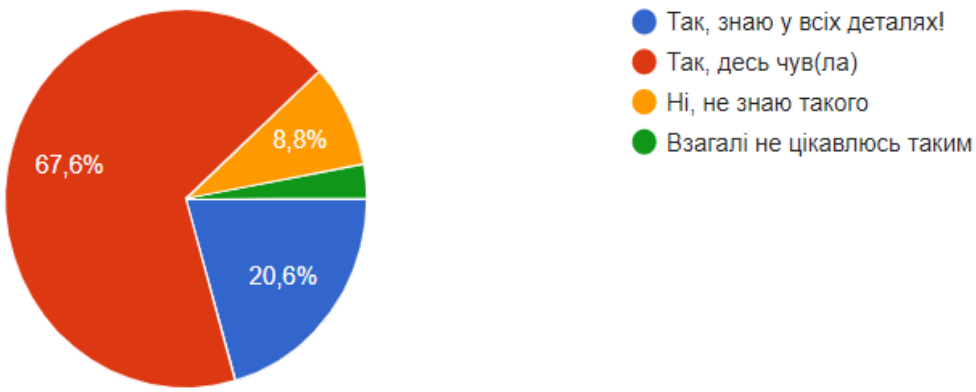

Рисунок 3.1. Результати відповідей студентів щодо обізнаності знань про існування хоббіхорсингу

Результати анкетування показали, що 67,6% чули про такий вид діяльності; 20,6% проголосували, що знають у всіх його деталях; 8,8 % не знають, що таке хоббіхорсинг та 2,9% взагалі не цікавляться таким.

Так, як більшість людей чули про таку спортивну діяльність, другим питанням було: «Де саме вони дізнались про хоббіхорсинг?».

Рисунок 3.2. Результати відповідей студентів щодо джерела отримання інформації про хоббіхорсинг

Результати показали, що більшість людей, а саме 64,7 %, дізнались через смішні ролики в Інтернеті; 20,6% завдяки тому, що цікавляться новими видами спорту; та 14,7% знову ж таки не знають про таку діяльність.

У третьому питанні була цікава думка людей про те, чи вважають вони хоббіхорсинг повноцінним видом спорту.

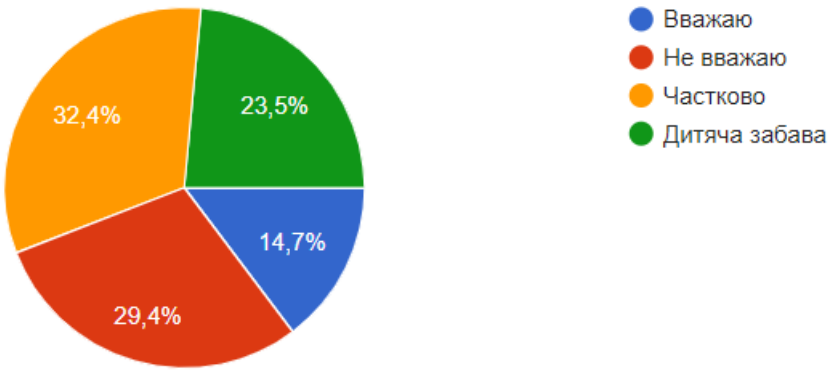

Рисунок 3.3. Результати відповідей студентів щодо того, чи вважають вони хоббіхорсинг повноцінним спортом

Як можна помітити, думка людей поділилась. 32,4% лише частково вважають хоббіхорсинг спортом; 29,4% взагалі не вважають це спортом; 23,5% вважають це дитячою забавкою та лише 14,7% людей сприймають це як повноцінний спорт.

Четверте питання полягало у тому, чи виявила молодь зацікавленість та інтерес до цього спорту.

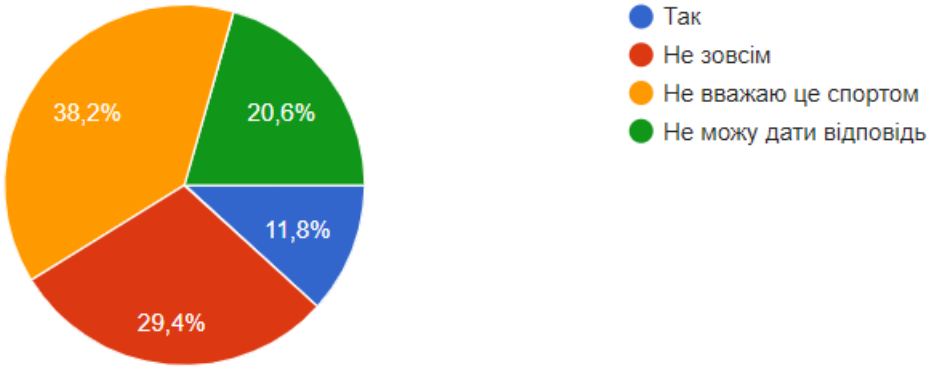

Рисунок 3.4. Результати відповідей студентів щодо того, чи виявили вони цікавість до хоббіхорсингу

За результатами ми бачимо, що 38,2% знову ж таки не вважають це спортом, тому їх це не зацікавило; 29,4% частково мали певну зацікавленість; 20,6% не можуть дати остаточної відповіді; 11,8% людей зацікавив хоббіхорсинг.

Після закінчення опитування останнім із питань було: «Чи хотіли б ви спробувати себе в цій сфері?»

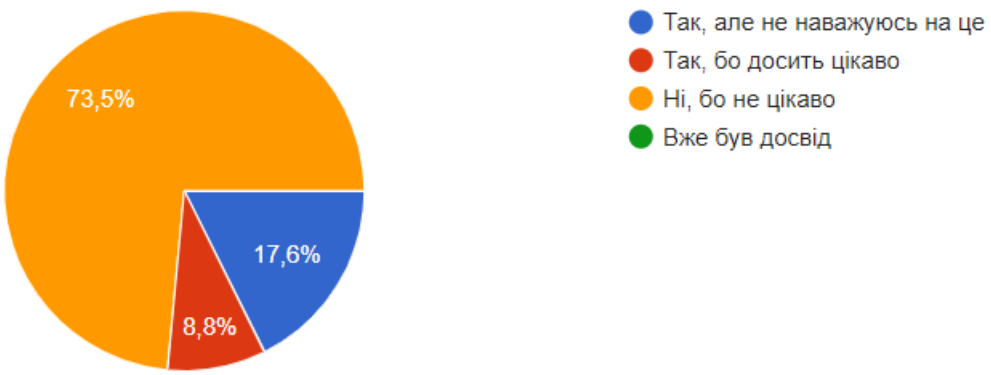

Рисунок 3.5. Результати відповідей студентів щодо бажання спробувати себе в хоббіхорсингу

Більшість людей, а саме 73,5%, не хотіли, бо їм це не цікаво; 17,6% хотіли б, але не наважуються на цей крок; 8,8% мають намір спробувати себе в ролі хоббіхорсера.

Багато хто вважає, що хобіхорсинг - тимчасове явище. Навіть самі хорсери іноді кажуть: «Скоро це буде нікому не потрібно». Наразі, як можна побачити з результатів цього анкетування та взагалі в Інтернеті, ставлення до хоббіхорсингу не одноманітне. Зараз дуже багато відео, де глузують з такого виду діяльності, як хоббіхорсинг. Тому наразі такі результати роботи ми отримуємо. За словами однієї з хоббіхорсерів: «Мені рідко трапляються гумористичні відео про хоббіхорсінг, але подруга іноді надсилає - деякі навіть здаються кумедними. Та ми й самі іноді можемо якось пожартувати один з одним. Але мені прикро за дітей, і це не дозволяє сміятися з жартів. Вони мені пишуть, що ці ролики їх зачіпають і засмучують, і я цілком можу їх зрозуміти. Моя думка, яку я намагаюся передати дітям, - це просто тренд. Хоббіхорсинг на якийсь час став популярним у Мережі. І не тому, що з ним якась проблема: трендом могло стати будь-що. Про наше захоплення дізнається величезна кількість людей, багато хто взагалі не уявляє, що це таке».

Як кажуть, є дві сторони однієї монети: з одного боку, люди підтримують та цікавляться цим, допомагають в розвитку та пропаганді цього спортивного руху. А з іншого боку, люди, які просто пішли за трендами та кумедними відео. Звичайно, тут є і третя сторона: це люди, яким просто це не цікаво, їх також можна зрозуміти.

Висновки. Підсумовуючи дослідження, бачимо, що хоббіхорсинг - молодий вид спортивної діяльності - справив неабияке враження на суспільство. Проаналізувавши загальні причини виникнення нових видів спорту, в тому числі хоббіхорсингу, можна виявити підвищений інтерес до нетрадиційних форм активного відпочинку та пошуки нових способів втілення улюблених занять. А вивчення етапів розвитку хоббіхорсингу дозволяє нам

отримати важливі уявлення про тенденції і зміни в цій сфері активності. На сучасному етапі процес розвитку хоббіхорсингу відображає постійні зміни в цій галузі, включаючи ріст популярності, технологічні інновації та розширення спектру активностей.

Список використаної літератури:

1. Сафонова Н. Хобі-хорсінг - конкур на ціпку / Н. Сафонова // Сучасні досягнення фізичного виховання» : матеріали науково-практ. конф. з міжнар. участю, Харків, 19 жовт. 2021 р. – Харків, 2021. – С. 81–83.

2. Неолімпійський спорт: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. фіз. виховання і спорту / [Є. В. Імас, С. Ф. Матвєєв, О. В. Борисова та ін.]. – К.: НУФВСУ, вид-во «Олімп. л-ра», 2015. – 184 с.

3. Голубева А. «Это этап взросления»: глава Ассоциации хоббихорсинга – о необычном спорте, буллинге и деньгах [Електронний ресурс] / Алиса Голубева, Максим Друковский // АО «Тинькофф Банк». – Режим доступу: https://journal.tinkoff.ru/what-is-hobby-horsing/ (дата звернення: 08.03.2024). – Назва з екрана.

4. Стандарти для галузі спорту та рекреаційної рухової активності / А. Боляк [та ін.] // Спортивна наука України. – 2017. – № 2 (78). – С. 9–15.

КОЛЕСНИК О.

студентка спеціальності 013 "Початкова освіта"
наук. керівниця: Літкевич А.М. к.пед.н.,доц.,
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ-СИРІТ В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ ЄВРОПИ

Актуальність дослідження. Переглядаючи оновлену статистику щодо соціального виховання дітей сиріт в Україні за останні два роки, бачимо різкі зміни та збільшений коефіцієнт усиновлень. На зміну даних показників та їх численності впливає нинішня ситуація Україні, а саме повномасштабне вторгнення країни-агресора та посягання на територіальну цілісність нашої держави, що, безсумнівно, впливає на збільшення дітей-сиріт та тих, хто залишився без батьківської опіки.

На сьогодні це питання є актуальним не лише для громадянин України, а й для країн-партнерів, які хочуть залучитися допомогою в багатьох гуманітарних питаннях, а також допомогти у напрямі соціального виховання дітей-сиріт.

Наразі Україна в процесі оновлення своїх систем та статистик за зазначеною темою, адже зміни та розвиток технологічного процесу впливають і на цю потребу. У нашій роботі порівняємо різні системи соціального виховання в Україні та країнах Європи для пошуку ідей та напрямів, які варто ввести до змін соціальної освітньої галузі.

Об'єкт дослідження: порівняльний аналіз систем соціального виховання дітей-сиріт в Україні та країнах Європи.

Предмет праці: системи соціального виховання країн Європи та України.

Мета роботи: проаналізувати та порівняти системи соціального виховання країн Європи та України, описати різницю виховних сфер.

Завдання:

1.Охарактеризувати системи соціального виховання України.

2. Дати аналіз системам соціального виховання в країнах Європи.

3.Порівняти ці системи.

4.Описати важливість дослідження цього напряму освіти.

Виклад основного матеріалу. Проблема системи соціального догляду та виховання в Україні не є новою і вже відома в практиці зарубіжних країн, що дає змогу дивитися на ефективність чи деструктивність інших прикладів у її налагодженні. Після Другої світової війни Європа мала безліч проблем з виховною соціальною ланкою: безпритулі діти, сім'ї з низьким рівнем життя, діти-сироти у результаті військових дій. Кожна з країн стикнулася з низкою цих проблем: що робити далі і як реформувати свою систему освіти для цієї ланки населення. Частина країн, такі, як: Велика Британія, Франція, Німеччина відмовилися від традиційних дитячих будинків і ввели в розробку новий напрямок соціальної ланки – будинки дитячого типу або невеличкі школи-інтернати, де кількість дітей не перебільшувала 30, адже тоді була змога більше приділяти увагу войовничому процесу підопічних.

В Україні, на жаль, цей процес лиш в процесі розробки, хоча з кожним роком таких будинків стає все більше, але через не розвинену економічні систему, її налагодженість та низку інших документальних справ, розвиток не є стрімким. За інформацією Національної соціальної сервісної служби, загальна кількість дітей-сиріт, а також дітей, позбавлених батьківського піклування, станом на 2022 рік складає 66 552 дитини.

За офіційними даними, нараховано близько 751 інтернатний заклад для дітей без опіки. Сюди входять низка різних видів інституцій (інтернати, будинок маляти, будинок дитячого типу і т.д).

Якість та належний догляд за дітьми у перелічених вище закладах є не рівномірним та залежить переважно від спонсорських та волонтерських центрів, які зовнішньо допомагають процесу розвитку та виховання. Також є ще одна проблема інституцій: це вихованці закладів, які не підтримуються соціальними пакетами забезпечень та соціальним впорядкуванням.

Наведемо приклади держав-сусідів, які вже пройшли систематизацію цієї галузі і запропонували свої умови розвитку. Для цього розглянемо таблицю 1, у якій подано характеристики та порівняння систем таких країн: Україна, Польща, Франція та Велика Британія.

Таблиця 1

	Україна	***Польща***	***Франція***	***Велика Британія***

Середня кількість соц.	751 інтернатний заклад для дітей.	273 дитячих будинків станом на січень 2022	12 дитячих будинків станом на січень 2022	27 дитячих будинків
Органи опіки	• Центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді (ЦССДМ) • Центральний орган усиновлення дітей	• Центральна служба опіки про дітей (Centrala Adopcyjna) • Місцеві опікові центри (Miejscowe Centra Pomocy Rodzinie - MCPR)	• Департаментальні центри дитячої соціальної служби (CDAS)	• Органи соціальної служби (Local Authority Children's Services) • Установи опіки та притулки для дітей (Care Homes and Foster Care Agencies)
Види закладів, які переважают	Переважно дитбудинки, інтернати	Будинки сімейного типу , гуртожитки.	Будинки сімейного типу	невеликі школи-інтернати. Дуже поширеним є короткострокове проживання — прийомні сім'ї.
партнерств а всиновлення	Відкриті до запитів іноземних партнерів	Відкриті до запитів іноземних партнерів	Для тих, хто має громадянство Франції	Відкриті до запитів всиновлення, але потрібно мати постійне житло в Великобританії, або проживати, принаймні, рік до подачі заяви

Велика Британія відома своїми реформами, які вплинули на низьку кількість дітей-сиріт, і майже немає класичних будинок малят. Натомість в них поширені невеличкі школи-інтернати, з невеликою кількістю вихованців, або дуже поширений досвід проживання з прийомними сім’ями на короткострокові терміни. Законодавство країни спростили свої вимоги до охочих взяти опіку, що дає змогу зменшувати відсоток вихованців таких закладів. Щоб всиновити дитину в цій каїні, вам не варто мати громадянство Великої Британії, але ви або ваш партнер повинен мати постійне житло на території країни і проживати на її території не менше року перед подачею заяви. Щодо фінансового становища суворих норм немає, соціальний працівник радше спостерігатиме, як ви підготуєте житлові умови для вихованця та подальшого його життя.

Франція відмовилася від традиційних інтернатів і надала перевагу будинкам сімейного типу. Першою чергою, держава намагається докладати всі можливі зусилля для того, щоб залишити дитину в родині та запобігти її передачі на виховання у державний заклад.

Процес усиновлення в Франції має низку складнощів, особливо для іноземців. Стати батьками можуть лише постійні жителі Франції та особи, які мають громадянство представленої країни. Навряд чи дозволять процес усиновлення і особам без партнера або без достатньої фінансової забезпеченості.

Соціально-виховний процес у Польщі теж оновив свою систему і налагодив її розвиток у напрямку будинків сімейного типу або гуртожитків, де проживають до 30 вихованців разом з 5-6 вихователями, що дає змогу більше часу приділяти вихованцям та процесу їх настанов.

Польща, як і Україна, відкрита до процесу усиновлення громадянам інших країн, в них немає заборон чи вимог до охочих взяти опікунство.

Створення оптимальних умов для підтримки соціально незахищених категорій дітей є одним з найважливіших завдань сьогодення. Низка країн працює над законопроєктами, що вплинуть на зменшення кількості дітей , які втратили опікунів, і дозволить їм бути частиною суспільного процесу, не відчуваючи пригнічення серед суспільства. Для цього варто запровадити кваліфіковану підготовку спеціалістів, які працюють в таких закладах соціального виховання, а також провести реформи, які забезпечуватимуть гарант майбутньої підтримки від держави у процесі становлення повнолітнім громадянином.

Висновки. Отже, можна підсумувати, що історія розвитку та становлення соціально-виховних процесів в Україні та інших країнах Європи – це довгий та важкий процес, який вимагає залучення різноманітних напрямів державних установ та порядкувань, що впливають на майбутнє нації та громадянство в цілому. Післявоєнні роки Другої світової вплинули на зміни бачення соціального прихистку. Деякі країни Європи відмовилися від традиційних дитячих будинків, натомість впровадили низку законів на поліпшення та спрощення процесів усиновлення та догляд за дітьми, перешли на глибокий розвиток системи будинків дитячого типу, де зберігається сімейна атмосфера та цінності.

Подальший розгляд проблеми дозволить поліпшити систему українського соціального виховання, який на разі є не в дуже хорошому стані, а в зв’язку з сучасними подіями вимагає негайного втручання задля збереження національного підґрунтя свідомості громадянства та сімейних цінностей.

Список використаної літератури:

1. Машкаринець-Бутко А. Розгляд міжнародної практики реформування системи інтернатних закладів та акумулювання цього досвіду для закарпаття/ А. Машкаринець–Бутко // Педагогічні інновації у фаховій освіті. Випуск 10. – Ужгород, 2019

2. Султанова Н. В. Соціальне виховання дітей в інтернатних закладах освіти України (друга половина XX – початок XXI століття) : монографія / Наталія Вікторівна Султанова. – Херсон : КВНЗ «Херсон. акад. неперерв. освіти», 2018. – 379 с.

3. Князька Л. А. Порівняльний аналіз соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, в Україні та республіці Польща / Л. А. Князька // Ірпінський юридичний часопис: науковий журнал. – 2019. – № 2. – С. 63–69.

4. Child adoption [Electronic resource] // GOV.UK. – Mode of access: https://www.gov.uk/child-adoption (date of access: 10.04.2024). – Title from screen.

5. Poland [Electronic resource] // Open Door Adoption Agency. – 2023. – Mode of access: https://www.opendooradoption.org/poland/ (date of access: 09.04.2024). – Title from screen.

6. French Adoption Overview [Electronic resource] // Travel.State.Gov. – Mode of access: https://travel.state.gov/content/travel/en/Intercountry-Adoption/Intercountry-Adoption-Country-Information/France.html (date of access: 12.03.2024). – Title from screen.

7. Забезпечення найкращих інтересів дитини під час усиновлення: можливі уроки для України на основі досвіду країн Європи [Електронний ресурс] // DEJURE. – Режим доступу: https://dejure.foundation/page31444568.html/ (дата звернення: 10.04.2024). – Назва з екрана.

8. Прес-служба Апарату Верховної Ради України. Комітет з питань гуманітарної та інформаційної політики звернеться до Прем'єр-міністра України з проханням особисто втрутитись у проблемну ситуацію із захистом дітей, які залишились без батьківської опіки [Електронний ресурс] / Прес-служба Апарату Верховної Ради України. – 2023. – Режим доступу: https://www.rada.gov.ua/print/235378.html (дата звернення: 01.05.2024). – Назва з екрана.

КОСТЕНКО В. С.
студентка кафедри інформаційних систем
і технологій, фінансів та менеджменту
наук. керівник: Аровіна М. П.
к. наук із держ. управління, к.е. н., доц.,
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО ДИЗАЙНУ ДЕКАНАТУ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Актуальність дослідження полягає в тому, що сучасні умови диктують необхідність постійного вдосконалення організаційної структури та процесів управління в закладах вищої освіти (ЗВО). Сучасні ЗВО, зокрема приватної форми власності, стикаються з різноманітними викликами, пов'язаними з розподілом обов'язків, влади та відповідальності, що потребує дослідження теоретичних та практичних аспектів цього процесу. Зростає акцент на результативності діяльності, її прозорості та підзвітності. Деканат, як один з ключових структурних підрозділів ЗВО, відіграє важливу роль у забезпеченні ефективного навчального процесу, науково-дослідницької роботи та інших напрямків діяльності. Чітке та раціональне розуміння своїх функцій працівниками деканату, що сформовано на підставі сучасної концепції

«розумного організаційного дизайну», буде сприяти підвищенню результативності роботи ЗВО на ринку освітніх послуг.

Метою нашого дослідження є обґрунтування застосування концепції «розумного організаційного дизайну» у деканаті ЗВО, розкриття його впливу на ефективність та результативність роботи підрозділу.

Теоретичний аналіз дослідження. В класичних літературних джерелах з управління велика увага приділялася питанням адміністрування (Макс Вебер, Честер Бернард та ін.), механізмам розподілу повноважень (Генрі Форд, Фредерік Тейлор та ін.), принципам управління (Ліонель Файоль, Пітер Друкер та ін.) тощо [1; 2; 3].

Сучасні науковці також розглядають різні аспекти формування і функціонування організаційної структури в контексті підвищення продуктивності та конкурентоздатності підприємств. Серед закордонних учених зазначимо автора конкурентної стратегії Майкла Портера, дослідників організаційного дизайну Г'ю Вілмотта, Джонатана Мерфі, Річарда Дафта, їх спроби поєднати класичні ідеї та сучасні теорії для відображення проблем, з якими стикаються менеджери.

Науковці з різних країн світу цікавляться питаннями удосконалення організаційних структур підприємств і організацій: Джеральд Коул, Філ Келлі, Девід Надлер, Роберт Шоу та інші. Слід згадати також вітчизняних вчених, які присвятили наукові праці тематиці удосконалення організаційних структур, зокрема Ю. Гончаров, Л. Довгань, Г. Осовська, О. Осовський М. Шкробот, Т. Терещенко та багато інших. Фокус досліджень вітчизняних фахівців зосереджений на організаційному проєктуванні, вивченні впливу організаційних структур на ефективність функціонування підприємств, взаємозв'язку організаційної культури та функціонування організаційних структур підприємств, пошуку інноваційних підходів до формування та вдосконалення організаційних структур підприємств в сучасних умовах тощо.

Виклад основного матеріалу. Процес організаційного дизайну полягає у визначенні обов'язків та функцій кожного працівника, а також забезпечення координації та співпраці між різними частинами організації. Ефективний розподіл повноважень дозволяє досягти гнучкості, адаптивності та ефективності у вирішенні завдань та досягненні стратегічних цілей організації. Складність цього процесу підкреслюють фахівці Бостонської консалтингової групи, які звертають увагу на врахування характеру праці: «Інтелектуальні працівники відрізняються від канцелярських чи фізичних працівників тим, що їх роль полягає не лише у дотриманні правил і виконанні конкретних завдань, але й у використанні власної ініціативи для просування місії організації [4]. Для деканату, як структурного підрозділу ЗВО, це дуже важливо.

Концепція «розумного організаційного дизайну» передбачає аналіз розбіжностей між поточною та цільовою продуктивністю компанії, а також уточнення стратегічних пріоритетів. На прикладі ПВНЗ «Український

гуманітарний інститут»» (УГІ), приватного навчального закладу з більш ніж 20-річною історією, визначаються стратегічні пріоритети через аналіз напрямків підготовки та використання Матриці BCG. Ця матриця допомагає ідентифікувати стратегічні напрями розвитку, що є основою для формування загальної стратегії діяльності інституту [5].

УГІ обрав стратегію фокусування, зосереджуючи увагу на задоволенні потреб споживачів. Шляхом розроблення особливої форми навчання з індивідуальними підходами, інститут надає унікальність освітнім продуктам. Ця стратегія використовується у контексті християнської культури в навчанні, спрямовуючи освіту на здоровий спосіб життя та активність студентів. Вона також передбачає оригінальний підхід до навчання та надає додаткові можливості щодо розширення навичок та отримання нової інформації, такі, як: тренінги, семінари та програми з подвійним дипломом.

Розглядаючи SWOT діяльність деканату УГІ виявив низку сильних сторін, таких, як: висока працездатність персоналу, наявність відповідного рівня матеріально-технічної бази та розвинуте студентське самоврядування. Однак, також існують слабкі сторони, такі, як: недостатня мотивація здобувачів вищої освіти та несвоєчасність надання інформації про зміни у навчальному процесі. Можливості включають удосконалення програми оцінювання якості навчання та залучення інноваційних компаній для співпраці, а загрози - зменшення кількості випускників в школах через демографічну кризу та концентрацію випускників з високими балами ЗНО в столичних ЗВО [6].

Другий крок в реалізації концепції "розумного організаційного дизайну" деканату УГІ передбачає аналіз того, які дії та процеси сприятимуть організаційній поведінці, спрямованій на досягнення мети закладу. Для цього розглядаються різні аспекти організаційного дизайну, такі, як: структура, ролі та обов'язки, а також організаційні чинники.

Деканат УГІ виконує адміністративні та обслуговувальні функції, такі, як: планування та координація діяльності за освітніми програмами, надання консультацій студентам та викладачам, обробка документів, пов'язаних з навчанням, вирішення питань, пов'язаних з управлінням процесом навчання та інші. Важливим елементом є структура та функціональні обов'язки співробітників, які визначаються «Положенням про деканат». Розподіл обов'язків та відповідальності в деканаті має відповідати потребам та меті УГІ, забезпечуючи ефективне функціонування та виконання стратегічних цілей закладу.

Дослідження показують, що функціональна структура деканату має свої переваги, такі, як: чітка спеціалізація та відповідальність, ефективне використання ресурсів та швидкість прийняття рішень. Однак, вона також має свої недоліки, такі, як: бюрократизація та обмежена гнучкість. Тому необхідно постійно вдосконалювати організаційний дизайн деканату з метою

забезпечення оптимального функціонування відповідно до стратегії розвитку УГІ.

Третій крок у реалізації концепції "розумного організаційного дизайну" для деканату УГІ передбачає перегляд та перерозподіл ролей та обов'язків відповідно до виявлених сильних та слабких сторін роботи деканату.

Діяльність деканату УГІ вже організована таким чином, що забезпечує певний рівень організації навчального процесу та створює належні умови для навчання студентів. Проте, є певні аспекти, які потребують уваги та коригування, щоб підвищити ефективність роботи.

Наприклад, дослідження показали, що однією з найбільш актуальних проблем є нерівномірність навантаження на працівників деканату. Аналіз робочих процесів та завдань показав, що секретарі денного та заочного відділень мають надмірне навантаження, що може призводити до демотивації та зниження продуктивності.

Для вирішення цієї проблеми запропоновано використовувати концепцію "Розумного дизайну для продуктивності" від Boston Consulting Group (BCG). Ця концепція передбачає удосконалення розподілу ролей у шести аспектах. Процес адаптації цих аспектів до деканату УГІ вказує на те, що запропоновані зміни не суперечать наявному розподілу обов'язків, але доповнюють та уточнюють його [7].

Такий підхід дозволяє ефективно вирішити проблему нерівномірності навантаження на працівників деканату та покращити загальну продуктивність його роботи. Детальне впровадження запропонованих змін може сприяти більш ефективному функціонуванню деканату та досягненню стратегічних цілей УГІ.

У деканаті ПВНЗ «Український гуманітарний інститут» застосовується Матриця RACI для розподілу обов'язків з навчального процесу та роботи зі студентами.

Відповідальні особи (R) несуть відповідальність за навчальний процес, включаючи контроль за ходом навчання, проведення іспитів і видачу документів. Підзвітні (A) особи звітують перед деканом про свою роботу та можуть отримувати від нього вказівки. Консультовані (C) особи можуть надавати консультації та поради з питань навчального процесу. Інформовані (I) особи повинні бути проінформовані про хід навчання та роботу деканату.

Наприклад, декан та куратори груп відповідальні за організацію студентського життя, а всі працівники деканату можуть консультуватися зі студентами та адміністрацією вишу. Декан та секретарі деканату несуть відповідальність за організацію адміністративних процедур, а бухгалтер та всі працівники деканату можуть консультуватися з адміністративними питаннями.

Сенс матриці RACI в діяльності деканату ПВНЗ «Український гуманітарний інститут» є в тому, що вона чітко визначає, хто несе відповідальність за виконання певних завдань, що допомагає уникнути

дублювання роботи та розподілу обов'язків. Деталізація ролей в матрицях дозволяє уникнути "вузьких місць" у роботі й підвищує ефективність діяльності деканату.

По-друге, ці матриці роблять процес розподілу обов'язків прозорим та зрозумілим для всіх працівників деканату. Кожен член команди чітко розуміє свої обов'язки та персональну відповідальність за їх виконання. Це сприяє покращенню комунікації між працівниками та забезпечує ефективну координацію роботи.

Крім того, матриці RACI допомагають забезпечити належний рівень зовнішньої комунікації деканату з іншими структурними підрозділами та їх керівниками. Це важливо для встановлення раціональних зв'язків та забезпечення спільної роботи над реалізацією освітнього процесу в виші.

Додатково, застосування матриці RACI може бути ключовим елементом удосконалення організаційного дизайну деканату. Це підтверджується інформацією з літературних джерел щодо застосування цього методу в бізнесі. Автоматизація бізнес-процесів на основі матриці RACI може бути корисною для підвищення ефективності роботи деканату та досягнення стратегічних цілей управління вищою освітою.

Наприклад, можливість автоматичного призначення завдань, нагадування про їх виконання, генерації звітів та автоматичного погодження може покращити продуктивність та організацію робочих процесів. Ці функції вже реалізовані у вітчизняних програмних продуктах, що використовуються для автоматизації управління вищою освітою.

Висновки. Загалом, вищенаведена інформація свідчить про значний потенціал застосування матриці RACI для покращення організаційного дизайну деканату ПВНЗ «Український гуманітарний інститут» та підвищення ефективності його роботи.

Список використаної літератури:

1. Сучасний менеджмент у схемах і таблицях : навч. посіб. / Н. Іванова [та ін.]. – Кривий Ріг : ДонНУЕТ, 2021. – Т. 1. – 282 с.

2. Тейлор Ф. Принципи наукового менеджменту [Електронний ресурс] / Ф. Тейлор // Туристична бібліотека. – Режим доступу: https://infotour.in.ua/tailor.htm (дата звернення: 14.03.2024). – Назва з екрана.

3. Теорія менеджменту Честера Барнарда [Електронний ресурс] // ni.biz.ua. – Режим доступу: http://surl.li/tcmip (дата звернення: 01.04.2024). – Назва з екрана.

4. A New Approach to Organization Design [Electronic resource] / P. Tollman [et al.] // BCG Global. – Mode of access: http://surl.li/tcmjk (date of access: 20.03.2024). – Title from screen.

5. Головна - ПВНЗ «Український гуманітарний інститут» [Електронний ресурс] // ПВНЗ «Український гуманітарний інститут». – Режим доступу: https://ugi.edu.ua/ (дата звернення: 01.04.2024). – Назва з екрана.

6. Куденко Н. Стратегічний маркетинг : навч. посіб. / Н. Куденко. – Київ : КНЕУ, 1998. – 152 с.

7. Good L. RACI Matrix: Responsibility Assignment Matrix Guide for 2024 [Electronic resource] / L. Good // project-management.com. – Mode of access: http://surl.li/tcmkq (date of access: 20.04.2024). – Title from screen.

КОТ П.
студент спеціальності 073 «Менеджмент»
наук. керівник: Аровіна М. П.
к. наук із держ. управління, доц.,
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА НА ОСНОВІ ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Актуальність теми. Сучасна глобальна економіка переживає епоху неперервних інновацій, спрямованих на поліпшення якості життя та стійкий економічний розвиток. Під впливом глобалізації, швидкого технологічного прогресу та інформатизації суспільства, організації постійно вдосконалюють знання та навички свого персоналу. Це важливо для того, щоб зайняти стійку та конкурентну позицію на ринку. Стратегія підвищення внутрішнього потенціалу організації через інтелектуальний та професійний розвиток персоналу стає ключовим рішенням. Збагачення знаннями та розвиток компетентностей працівників мають на меті посилення виробничих цілей та стимулювання саморозвитку. Працівники стають не просто носіями знань, а активними зберігачами та розширювачами цього найціннішого ресурсу.

Об’єкт дослідження: вплив інноваційного керівництва на ефективність командної праці в міжнародних IT-компаніях.

Предмет праці: впровадження концепції цифрового трансформування в управління людськими ресурсами.

Мета роботи: забезпечення високої продуктивності та задоволення потреб як організації, так і її працівників.

Завдання дослідження передбачає відповіді на запитання:

Які сучасні інформаційні технології доступні для підприємств сьогодні.

Як впровадження сучасних інформаційних технологій впливає на ефективність операцій та управління підприємством.

Які стратегії впровадження інформаційних технологій можуть оптимізувати бізнес-процеси та забезпечити стійкий розвиток підприємства.

Виклад основного матеріалу.

1.Які сучасні інформаційні технології доступні для підприємств сьогодні.

Розширення можливостей використання інформаційних технологій (IT) як у різних сферах суспільного життя, так і в управлінні, вирішенні економічних проблем, посиленні процесів економічної інтеграції та трансформації економічних відносин стає можливим на основі їх

класифікації. У ролі критерію класифікації може виступати показник або сукупність ознак, які впливають на вибір конкретної ІТ. Перші класифікації інформаційних технологій були проведені з огляду на їх використання в інформатиці та математичних дисциплінах. У такому контексті інформаційні технології доступні для підприємств сьогодні. Серед них:

– спосіб реалізації в автоматизованих інформаційних системах (традиційні та сучасні ІТ);

– ступінь охоплення завдань управління (ІТ для електронної обробки даних, автоматизації функцій управління, підтримки прийняття рішень, електронного офісу, експертної підтримки);

– клас технологічних операцій, що реалізуються (робота з текстовим і табличним процесорами, графічними об’єктами, системи керування БД, гіпертекстові й мультимедійні системи);

– тип користувацького інтерфейсу (діалогові, мережеві, пакетні);

– спосіб побудови мережі ЕОМ (локальні, багаторівневі, розподілені, глобальні);

– предметна галузь обслуговування (бухгалтерський облік, банківська, податкова, страхова діяльність та ін.).

2.Як впровадження сучасних інформаційних технологій впливає на ефективність операцій та управління підприємством.

Інформатизацією у сфері управління економічними процесами передбачається, першою чергою, підвищити продуктивність праці за рахунок зниження витрат та виробництва, а також підвищити кваліфікацію та професійну культуру фахівців, які займаються управлінською діяльністю.

Інформаційні технології мають давню історію. У наші дні, з появою комп’ютерів та засобів зв’язку, з’явилися різноманітні варіації цих технологій, такі, як: "інформаційні та комунікаційні технології", "комп’ютерні інформаційні технології" і т.д. Під терміном "інформаційні технології" ми розуміємо сучасну концепцію, яка включає інтеграцію комп’ютерів, електроніки та засобів зв’язку. Існує безліч визначень цього терміна. Наприклад, інформаційна технологія - це системно організована сукупність методів і засобів для реалізації операцій зі збору, реєстрації, передачі, накопичення, пошуку, обробки та захисту інформації. Це базується на використанні розвиненого програмного забезпечення, обчислювальної техніки та засобів зв’язку, а також способів, якими інформація надається клієнтам.

У наш час термін "менеджмент" вже відомий майже кожній освіченій людині. Простіше кажучи, менеджмент - це вміння досягати поставлених цілей, використовуючи працю, інтелект та мотиви поведінки людей. Менеджмент - це функція, яка включає керівництво людьми у різних організаціях.

Отже, де ж точки перетину між інформаційними технологіями та менеджментом? Менеджеру весь час доводиться приймати рішення в умовах великої невизначеності: інфляція, зміна валютного курсу, зміна податкових і

правових умов роботи. Інформаційні технології існували вже давно, але з розвитком комп'ютерів і засобів зв'язку вони стали все більш широко застосовуваними.

Сучасні інформаційні технології інтегрують комп'ютери, електроніку та засоби зв'язку. Такі технології, як системи підтримують прийняття рішень, допомагають менеджерам ефективно приймати рішення в умовах невизначеності, але рішення залишаються за менеджерами. Тому комп'ютери виступають у ролі консультантів, відповідні інформаційні системи називаються системами підтримки прийняття рішень, а прийняття рішень залишається за менеджером.

3.Які стратегії впровадження інформаційних технологій можуть оптимізувати бізнес-процеси та забезпечити стійкий розвиток підприємства.

Цифрові трансформації охоплюють різноманітні аспекти у сферах суспільства, економіки і науки. На рівнях державних і корпоративних вже розробляються стратегії, які передбачають широке впровадження інформаційних систем та технологій з метою поліпшення ефективності усіх аспектів діяльності, поліпшення умов праці та якості життя населення.

Важливість інформаційного забезпечення зростає внаслідок постійного збільшення обсягу інформації, необхідної для управлінських рішень. Це призводить до постійної потреби в оновленні програмного забезпечення для пошуку та обробки інформації, що вимагає додаткових інвестицій та компетентності.

Впровадження інформаційних технологій сприяє вирішенню актуальних завдань, що стоять перед управлінським апаратом підприємства, таких як:

– підвищення ефективності управління та обґрунтованості рішень;

– скорочення часу обробки інформації та проведення діагностики господарської діяльності;

- забезпечення своєчасного узгодження управлінських рішень в умовах нестабільних ринкових умов;

– збільшення продуктивності праці.

Ключовим аспектом у розвитку бізнес-процесів підприємства стає цифрова трансформація, що включає в себе впровадження новаторських технологій та їх управління. Умови диджиталізації ставлять перед керівником підприємства високі вимоги до професійних знань, навичок у менеджменті, управлінні персоналом та IT-технологіях. Важливими передумовами успішної цифрової трансформації є збір та використання даних, оптимізація ланцюгів створення вартості, впровадження цифрових інтерфейсів з клієнтами та заходи з кібербезпеки.

Висновки. Цифровізація значно зменшує бар'єри входу на ринок і відкриває нові можливості для компаній. Використання алгоритмів дозволяє онлайн-платформам обмінюватися ресурсами, керувати активами та процесами. Зростатиме популярність тенденцій "платформізації" та дематеріалізації активів, що призводить до зменшення транзакційних витрат

та підвищення обсягів торгівлі.

Успішну цифрову трансформацію підприємства забезпечує розробка чіткої стратегії. Керівництво компанії повинне розуміти переваги, які отримає в результаті цього процесу. Впровадження цифрових технологій дозволяє підвищити гнучкість виробництва та забезпечити інформаційну інтеграцію, що покращує бізнес-процеси та сприяє адаптації до сучасних умов. Однак, важливо зазначити, що цифрова трансформація - це незворотній процес, який потребує ретельного планування та стратегічного керування.

Список використаної літератури:

1. Йона О. О. Вплив інформаційних технологій на розвиток підприємства / О. О. Йона, М. Атанасов // Гармонізація суспільства – новітній напрямок розвитку держави: Всеукр. наук. конф. аспірантів та молодих вчених (25 березня 2014 р.). — Одеса, 2014. — С. 54-61.

2. Яценко В. Диджиталізація – сучасний фактор розвитку бізнес-процесів [Електронний ресурс] / В. Яценко // Ефективна економіка. – 2022. – № 2. – Режим доступу: https://doi.org/10.32702/2307-2105-2022.2.200. – Назва з екрана.

3. Інформаційні технології в бізнесі : навч. посіб. / І. Шевчук [та ін.]. – Львів : Вид-во ННВК «АТБ»,, 2020. – 455 с.

4. Кравець, В. І. Використання інформаційних технологій для підвищення ефективності управління підприємством / В. І. Кравець, Т. В. Слісаренко // Науковий вісник Ужгородського національного університету : Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство / голов. ред. М.М. Палінчак. – Ужгород : Гельветика, 2017. – Вип. 13. Ч.1. – С. 136–140.

КОЧЕВА О. І.

студентка спеціальності 061 «Журналістика»

наук. керівник: Балаклицький М.А..,

д-р. соц. ком., проф.

ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ ТЕЛЕРЕПОРТАЖУ

Актуальність дослідження. Наша робота розкриває специфіку репортерської праці на телебаченні (ТБ), враховуючи не лише технічні аспекти, але й воєнний стан, у якому живуть українці. У роботі визначимо важливість комунікації у суспільстві та проаналізуємо споживання українців ТБ у період від довоєнного 2013 до 2023 року.

Теоретичний аналіз дослідження. У своїй праці «Основи журналістики» український дослідник О. М. Холод відзначає, що репортаж є стародавнім жанром, як про це переконливо ще до нього доводив швейцарський репортер і публіцист Жан Віллен. Зусиллями та талантом багатьох журналістів репортаж став класичною формою, збагаченою не лише

традиціями, але й теоретичними дослідженнями. Репортаж є одним з найбільш вивчених журналістських жанрів.

У той же час, у своїй роботі «Телевізійна журналістика. Теорія і практика» А.В. Яковець зазначає, що термін «репортаж» має французьке і англійське коріння й означає «повідомлення/передавати». Він розглядає репортаж як інформаційну розповідь, що передається з місця події під час її розвитку. Репортер повинен передати відчуття та емоції, які він відчуває або спостерігає у людей навколо. Це робиться для того, щоб глядач міг через екран телевізора побачити та відчути подію через емоції репортера. Феномен телерепортажу перетворює подію на видовище з реальними персонажами, діями та декораціями. Основними завданнями телерепортажу є справляти емоційне враження та відтворювати дійсність, яку спостерігав репортер, дозволяючи глядачам побачити, почути та пережити все те, що відбувалося у реальному житті.

У своїй книзі «Телевізійна журналістика» Даніель Мой та Мартін Ордольфф підкреслюють, що «репортаж - це унікальні історії, які розповідаються з особистого погляду». Вони дозволяють спостерігати за головними персонажами в їхніх життєвих ситуаціях. Основне значення для репортажу полягає в тому, що певну тему можна перетворити на історію, засновану на фактах і з потенціалом для подальшого розвитку.

У навчально-методичному посібнику для студентів, які вивчають "кіно-телемистецтво" та "тележурналістику", його автори А. Лісневська та Т. Коженовська описують телерепортера як своєрідного "телевізійного розвідника", професію якого роками залишається однією з популярних тем для семінарів та науково-практичних дискусій. Репортерська робота на телебаченні має свою специфіку, яка пояснює, розкриває та визначає роботу репортера. Вона надає важливість, чіткість і характеристику. Репортер - це «очі та вуха» глядача на майданчику, тому він має повністю, правдиво і безпристрастно розповісти глядачеві про те, що він бачив і чув - це є ознакою його професійності.

На думку А. Лісневської, Т. Коженовської, «репортер на телебаченні – складний фах телевізійного журналіста, який повинен сьогодні володіти широким спектром професійних навичок. Це людина в кадрі, яка здатна розповісти інформацію чітко, фактологічно, конкретно. Також зазначають: «В службі новин він готує тематичні репортажі та репортажі з подій, для аналітичних програм готує аналітичні та критичні матеріали, для публіцистичних програм – проблемні репортажі» [4, с. 4–5].

Отже, професія "телерепортера" розвинула стійкі стандарти творчої та професійної діяльності у різних типах та форматах телевізійного висловлювання, підтвердивши свою важливість для інформаційного, інформаційно-аналітичного та аналітичного мовлення. Слово "репортаж" виникло від "рапорта", що буквально означає «швидкий та чіткий звіт».

Рапорт може бути усним або письмовим офіційним повідомленням про якусь подію чи ситуацію, адресованим вищій інстанції, керівництву [5].

Там, де новини та кореспонденція відстоюють деяку відстань, репортаж наближується і дозволяє розкрити емоційний стан головних персонажів. Це дозволяє глядачеві відчути, що він сам переживає цю ситуацію. Тому для створення репортажу так важливі емоційні елементи. Він переповнений протилежностями та уявними конфліктами, але також й об'єднує їх подібності. Важливо, щоб він містив сцени, де відбувається щось незвичайне, захоплювальне, дивовижне, суперечливе або жартівливе. Необхідною умовою репортажу є акцент на кількох головних героях, які утворюють червону нитку події. Вони стають визнаваними обличчями програми для глядача, що є важливим ефектом. Проте в довшому форматі репортажу навіть головні персонажі можуть стати недостатніми. Саме тому **метою** дослідження є визначення специфіки репортерської роботи на телебаченні та її вагомості та унікальності в сучасному інформаційному просторі.

Виклад основного матеріалу. Робота репортера на телебаченні потребує специфічних навичок та вмінь, щоб ефективно передавати новини, інформацію або події аудиторії. Ось ключові аспекти цієї роботи: журналіст повинен володіти відмінними усними та писемними комунікаційними навичками, повинен бути здатний чітко та зрозуміло висловлювати свої думки і передавати інформацію.

У багатьох випадках репортери працюють у прямих ефірах. Це вимагає від них вміння володіти собою під час емоційно заряджених ситуацій і швидко реагувати на зміни. Репортерам часто доводиться працювати в умовах обмеженого часу та під тиском, зокрема під час термінових новинних подій. Для підготовки матеріалу репортер повинен бути здатний швидко збирати інформацію, проводити інтерв'ю та перевіряти факти. Репортер також повинен мати навички роботи перед камерою, включаючи вміння правильно вести себе, підбирати відповідний одяг та візуальну привабливість. Кореспондент має дотримуватися етичних стандартів журналістики, зокрема незалежності, об'єктивності та точності в повідомленнях. У тележурналістиці можуть виникати несподівані ситуації, тому журналіст повинен бути гнучким і здатним швидко адаптуватися до змін, щоб забезпечити якісну та точну інформацію аудиторії. Часто репортери працюють у команді з операторами, редакторами та іншими журналістами. Здатність ефективно спілкуватися та співпрацювати з іншими членами команди є ключовою.

Репортаж – це важливий інструмент для висвітлення військових і цивільних злочинів Росії проти України. У роботі піднімається питання перегляду українцями телебачення від довоєнного 2013 року до 2023 року. До яких статистичних результатів призвела війна. Також згадуємо про телемарафон «Єдині новини», який виник в умовах війни: які зміни відбулись за більш ніж 2 роки широкомасштабної війни та яка є його критика.

Насамперед визначимо попит на телебачення, оскільки зараз люди менше читають, але багато дивляться, проводять багато часу в смартфонах. Однак, той факт, що новини дізнаються через соцмережі, зовсім не перекреслює жанр репортажу та телебачення загалом. Ймовірно, спершу суспільству варто пояснити, що соцмережі не є надійним джерелом інформації.

У період війни в Україні виникла ситуація з телебаченням, особливо з телемарафоном "Єдині новини", який за два роки втратив підтримку українського населення. Останнє дослідження Київського міжнародного інституту соціології (КМІС) показує, що станом на лютий 2024 року лише 36% опитаних вірять "Єдиним новинам", тоді як 47% висловили недовіру до цього телемарафону. Ідея проведення телемарафону мала значну підтримку в 2022 році, але починаючи з 2023 року, спостерігається стійке зменшення довіри, і станом на лютий 2024 рік вперше зафіксовано негативний баланс довіри-недовіри (тобто кількість тих, хто не вірить, перевищує кількість тих, хто вірить), — повідомляється у звіті КМІС.

Висновки. Очевидно, що сучасна техніка і методи трансляції телевізійних передач визначають умови для підготовки та представлення відеоматеріалів. Феномен телерепортажу на телебаченні перетворює звичайну подію на вражаюче видовище з реальними героями, сценами та декораціями. Головна мета телерепортажу - викликати емоційну реакцію, передати реальність подій такою, якою їх бачив репортер, та дозволити глядачам зазирнути, почути та відчути все, що сталося у реальному житті. Це стосується як українських, так і зарубіжних телерепортерів.

Список використаної літератури:

1. Холод О. М. Основи журналістики : курс лекцій / О. М. Холод. – Київ : КиМУ, 2012. – 120 с.

2. Яковець А. Телевізійна журналістика / А. Яковець. – Київ : Києво-Могил. акад., 2007. – 240 с.

3. Мой Д. Телевізійна журналістика / Даніель Мой, Мартін Ордольфф. – Київ : Акад. Укр. Преси, 2019. – 234 с.

4. Лісневська А. Мистецтво телевізійного телерепортажу / А. Лісневська, Т. Коженовська. – Луганськ : ДЗ „ЛНУ ім. Тараса Шевченка‖, 2013. – 190 с.

5. Рапорт [Електронний ресурс] // Cyclop.com.ua. – Режим доступу: https://cyclop.com.ua/content/view/1287/58/1/2/#google_vignette (дата звернення: 21.03.2024). – Назва з екрана.

КРАВЧУК М. О.

студентка спеціальності “Початкова освіта”

наук. керівниця: Літкевич А.М. к.пед.н., доц.,

ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

БУЛІНГ ЯК АКТУАЛЬНА СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Актуальність дослідження. Булінг є поширеним явищем у сучасних

школах, проте часто ця проблема ігнорується, випадки цькування не публікуються та не обговорюються. З одного боку, вчителі можуть не звертати на це уваги, прагнучи зберегти репутацію школи, а з іншого, – батьки можуть сприймати цькування як частину життєвого досвіду або переводити дітей до іншої школи, якщо турбуються про їхнє благополуччя. В таких умовах проблема залишається невирішеною, що призводить до її ескалації та зростання жорстокості. Важливість цієї теми полягає в тому, що вона недостатньо досліджена в нашій країні як з теоретичної, так і з практичної точки зору.

Жертвами булінгу стають діти, які стикаються з прямими нападами та агресією від своїх ровесників. Стати жертвою можливо без врахування сімейного добробуту, рівня уваги та турботи з боку батьків, матеріального стану, успішності в навчанні, зовнішності, інтелектуальних здібностей чи інших особистісних характеристик.

Ціль дослідження полягає у зосередженні уваги на булінгу та висвітленні його характеристик. **Об'єкт** роботи – це соціальні взаємодії, пов'язані з діями булінгу, які здійснюються неповнолітніми.

Виклад основного матеріалу. Термін "булінг" походить від англійського дієслова "to bully", що означає "цькувати, залякувати". Перші згадки про шкільне цькування з'явилися у творах Келіла Дьюкса у 1905 році.

Дан Ольвеус у 1978 році запровадив концепцію "булінгу" після дослідження агресивної поведінки серед дітей, зокрема вивчення "шкільних хуліганів". Він стверджував, що ролі жертви та агресора визначаються індивідуальними особливостями дитини, а не груповими процесами. Ольвеус виокремив три основні аспекти булінгу: 1) систематичність та повторюваність; 2) агресивність; 3) нерівність сил між учасниками.

Україна зробила законодавчі кроки для боротьби з булінгом у 2018 році, а з 19 січня 2019 року відповідний закон набув чинності.

"Закон України про протидію булінгу (цькуванню)" розширює визначення булінгу до дій або бездіяльності, що відбуваються в освітньому середовищі. Закон охоплює випадки сексуального, економічного насильства, насильства в електронних комунікаціях та Інтернеті. Булінг також включає насилля, спрямоване проти неповнолітніх або вчинене ними, що завдає шкоди психічному або фізичному здоров'ю інших учасників освітнього процесу.

Зміни, спрямовані на боротьбу з булінгом, були внесені до "Закону про освіту", який визначає права та обов'язки учасників освітнього процесу, а також до "Кодексу України про адміністративні правопорушення", який встановлює адміністративну відповідальність за булінг, включаючи виправні роботи та штрафи.

Розглянемо основні характеристики булінгу:

- взаємодія трьох груп: особи, які зазнають булінгу, особи, які його здійснюють, та свідки;

- негативний вплив на емоційний та фізичний стан учасників;
- повторювані акти психологічного або фізичного насильства, включаючи застрашування, приниження, пошкодження власності, образи, шантаж, бійки, глузування, розпускання чуток;
- регулярність інцидентів, яка перешкоджає жертві захистити себе;
- брак відчуття провини в агресора та його усвідомлення власних дій.

Причини булінгу різноманітні, проте вони мають певний спільний характер. Їх можна поділити на чотири групи:

- сімейні;
- особистісні;
- соціальні;
- вплив оточення.

Всі вони впливають на свідомість підлітка, провокуючи певну поведінку у середовищі класу.

Серед сімейних причин можна відокремити певні чинники, які характерні для цієї групи. Серед них є такі: · нестача близьких стосунків у сім'ї, не звертають уваги на дитину, труднощі з рідними; · гіперконтроль, або, навпаки, недостатність контролю; · гіперопіка, внаслідок якої дитина не знає, як поводитись у різних соціальних середовищах, важко спілкуватися з однолітками; · жорстоке поводження батьків або тиск на дитину; через таке поводження діти уособлюють зовнішній світ з джелером загрози для їхніх особистостей; · насильство вдома, через копіювання поведінки дорослих дитина сама стає ініціатором булінгу в шкільному середовищі; · неповна сім'я, в неповній сім'ї підліток не може знайти своє місце в освітньому середовищі.

Особистісні причини, своєю чергою, можуть додавати невпевненість в собі. Вони можуть проявитися у фізичному чи психологічному аспекті розвитку дитини. Серед причин можна виділити такі: · порушення опорно-рухового апарату, недостатня фізична підготовка, фізичні вади – поганий слух, зір тощо; ·поведінкові особливості – імпульсивність, тривожність, замкнутість тощо; ·зовнішні особливості – надмірна повнота або худорлявість, руде волосся, деформований прикус тощо; · певні захворювання – дислексія, заїкання тощо; · недостатньо розвинені соціальні навички, · погано розвинені гігієнічні навички; труднощі у навчанні або високий інтелект.

Соціальні чинники характеризуються великим впливом інформаційних технологій, таких, як ЗМІ, Інтернет, ігри тощо; підтримують булінг, наприклад, через сміх чи привертання уваги до ситуації.

Булінг часто корініться у стереотипах, економічній та соціальній нерівності, культурних та гендерних установках. Гендерні стереотипи, які впливають на поведінку підлітків, зазвичай надають хлопцям більше влади, а дівчатам - менше, що часто призводить до того, що хлопці стають агресорами. Таку тенденцію підтвердив Дж. Салісбері у своїх дослідженнях.

Середовище, в якому перебуває підліток, включаючи освітні установи, гуртки, друзів та знайомих, має значний вплив на його поведінку. Фактори, що

сприяють булінгу в освітніх закладах, включають:

- авторитарний стиль навчання;
- вчителі, які можуть несвідомо демонструвати приниження інших;
- виділення "улюбленців" серед учнів;
- ігнорування проблеми булінгу;
- відсутність контролю за поведінкою учнів з боку персоналу.

Важливо, щоб педагоги встановлювали правильні та тісні відносини з учнями, щоб виявляти випадки булінгу на ранніх стадіях та коригувати поведінку. Профілактична робота та корекція ситуацій булінгу є ключовими. У тісному середовищі, як-от клас, булінг може торкнутися кожного учня, оскільки таке середовище є мікросоціумом, де кожен відіграє свою роль.

Розглянемо структуру та механізми булінгу.

Основні механізми розвитку булінгу включають страх, бажання контролювати інших, заздрість, конкуренцію, неприйняття відмінностей та бажання вилучити когось з групи. Булінг як соціально-психологічне явище впливає на всіх учасників групи. Д. Ольвеус описав рольову структуру булінгу, до якої входять:

- учень-жертва;
- агресори та лідери, які ініціюють насилля;
- послідовники, які підтримують агресію;
- пасивні спостерігачі, які не втручаються.

Перефразований текст:

"Приховані булери" - це учні, які схвалюють знущання, але не виявляють своєї позиції відкрито.

"Байдужі спостерігачі" - учні, які не виявляють емоційної реакції на булінг.

"Пасивні захисники" - учні, які осуджують насилля, але не втручаються, щоб допомогти жертві.

"Активні захисники" - учні, які виступають проти булінгу і захищають постраждалих.

Булінг призводить до серйозних емоційних та соціальних наслідків для всіх сторін: постраждалих, агресорів та свідків. Його вплив може виходити за межі навчального закладу, впливаючи на особисте життя та майбутнє дітей. Наслідки можуть бути як негайними, так і довготривалими. Найбільше постраждалій стороні, яка може мати гострі емоційні розлади та фізичні травми. Довгострокові наслідки включають глибокі порушення психічного та соціального благополуччя, що впливають на подальше життя. Булінг може негативно впливати на успішність у навчанні, знижуючи когнітивні здібності та викликаючи страх школи. Постраждалі від булінгу можуть стати агресивними до інших або мати проблеми з комунікацією та цінностями, що призводить до соціальної ізоляції.

Подаємо кілька думок жертв булінгу.

Сергій, 12 років: Я став більш інтровертним і тепер лякаюсь виходити

надвір. «Постраждалі від цькування постійно переживають збільшену тривожність, неврози, різні фобії. Вони схильні до нервових розладів та депресій, що часто призводить до самогубства. Іноді у них можуть виникати фізичні захворювання психосоматичного характеру, такі, як: порушення сну, втрата апетиту, серцеві проблеми, анорексія, булімія тощо). Для постраждалих від булінгу також характерна низька самооцінка, комплекс меншовартості, беззахисності, втрата самоповаги».

Аліна, 13 років: Мені здається, що про мене постійно говорять, що мене принижують, сміються, коротше кажучи, моя самооцінка дуже низька. Через це я часто хочу плакати в школі, я намагаюсь бути сміливою, щоб мене не чіпали, але це не виходить, і це все тисне на мене. «У дітей, які стали жертвами булінгу, може розвинутися девіантна поведінка – схильність до злочинної діяльності, формування залежності від тютюну, наркотиків чи алкоголю».

Для агресорів наслідками можуть бути прояви антисоціальної поведінки: зловживання наркотиками, куріння, алкоголь або інша небажана поведінка. Наслідки булінгу для агресора: проблеми у взаєминах з однолітками, дорослими − антисоціальна поведінка − невдале майбутнє − надмірна агресія − антисоціальні риси особистості − недостатня соціалізація.

Наслідки булінгу для свідків - такі діти також відчувають значні емоційні травми. Свідки, не бажаючи цього, набувають досвіду безсилля перед обличчям натовпу, відчувають сором за свою нерішучість, оскільки не наважуються заступитися і підтримують цькування, щоб не стати наступною жертвою. У тих, хто стає свідками булінгу, формується переконання, що насильство є прийнятним. Наслідки булінгу також відчуваються навчальними закладами. Коли булінг триває, і керівництво закладу та вчителі не вживають заходів, це впливає на всю освітню атмосферу. Учням стає важко навчатися, вони не хочуть відвідувати навчальний заклад. Вони почуваються незахищеними в закладі, що призводить до створення атмосфери страху та неповаги.

Пропонуємо вжити соціально-педагогічні заходи проти булінгу в освітніх установах.

Існує необхідність у всебічному підході до вирішення проблеми булінгу в школах, оскільки дитина сама по собі не може впоратися з цим. Рекомендовано звернутися за консультацією до психолога, щоб зрозуміти, які кроки слід здійснити в кожному окремому випадку. Є також універсальні поради для тих, хто бере участь у процесі припинення булінгу.

Батьки та родичі дитини-жертви не повинні обвинувачувати її у тому, що сталося, або запитувати, чому вона не відстояла свої права. Не слід також відчувати провину, думаючи, що ви зробили щось не так, адже будь-яка дитина може опинитися в ситуації булінгу. Важливо вести відкритий діалог з дитиною, забезпечити їй відчуття безпеки та прийняття, щоб вона могла поділитися своїми переживаннями. Підтримуйте довірливі відносини з дітьми,

щоб вони завжди могли звернутися до вас у випадку будь- якої проблеми, яку можна вирішити без серйозних наслідків.

Батьки дитини-агресора повинні звернути увагу на психологічний клімат у сім'ї, оскільки агресію часто демонструють діти, які самі є жертвами насильства. Можливо, знадобиться консультація психотерапевта. Важливо також звернути увагу на особистісні особливості дитини, такі, як: низький рівень соціального інтелекту, емпатії, або психопатичні риси, і встановити чіткі межі поведінки. Перевірте соціальне оточення дитини, щоб впевнитися, що вона не зазнає агресії або насильства з боку старших учнів.

Вчителям необхідно проходити навчання з методик запобігання та реагування на булінг у класі. Якщо ситуація з булінгом вже виникла, варто заздалегідь обговорити її з жертвою та її батьками, а потім провести окрему бесіду з агресором та декількома свідками.

Діти, які стали жертвами булінгу, повинні бути обізнані про способи профілактики таких конфліктів. Щоб отримати допомогу вчасно, важливо розповідати про будь-які випадки булінгу дорослим, яким дитина довіряє.

Висновки. У сучасному світі актуальною є проблема агресії серед підлітків, особливо у взаєминах з однолітками. Часто зустрічається тривала агресія, яка залучає цілі класи та призводить до збільшення дитячої злочинності та насильства, що подвоїлося за останнє десятиліття.

Шкільний булінг — це складне явище, що виникає у групах підлітків і базується на порушеннях соціальних відносин, включаючи всіх учасників шкільного середовища. Це глобальна проблема, яка вимагає визнання та розробки стратегій для запобігання та боротьби з її негативними наслідками в освітніх закладах. Немає однозначного розуміння чи універсального рішення для булінгу, який може варіюватися від серйозних актів агресії до загальноприйнятих форм образ.

Шкільний булінг особливо небезпечний, оскільки він впливає на період становлення особистості, включаючи самоідентифікацію, моральне зростання, інтеграцію в соціальні групи та формування стереотипів. Основними учасниками булінгу є соціально незрілі підлітки, чия поведінка підсилюється гормональними змінами та психічною нестабільністю.

Профілактика булінгу має бути систематичною та включати спільні зусилля всіх заціавлених сторін. Рекомендації для запобігання булінгу включають: для молодших учнів — звертатися за допомогою до дорослих; для старших — ігнорувати агресора, контролювати емоції, уникати конфліктів, обговорювати проблеми з довіреними особами; для батьків — серйозно ставитися до скарг дітей; для вчителів — не ігнорувати навіть найменші прояви агресії та співпрацювати з шкільним психологом для вирішення конфліктів.

Список використаної літератури:

1. Буллинг: детская жестокость [Електронний ресурс] // Муниципальное бюджетное учреждение культуры «Центральная городская библиотека» г.

Нижний Тагил. – Режим доступу: http://tagillib.ru/readers/ot_20_and_starshe/meropr/bulling.php (дата звернення: 11.04.2024). – Назва з екрана.

2. Лушпай Л. І. Шкільний буллінг як різновид суспільної агресії / Л. І. Лушпай // Наукові записки [Національного університету "Острозька академія"]. Сер. : Філологічна. - 2013. - Вип. 33. - С. 85-89.

3. Лэйн Д. А. Школьная травля (буллинг) [Електронний ресурс] / Д. А. Лэйн // ZipSites.ru : бесплат. электрон. интернет-б-ка. – Режим доступу: http://www.zipsites.ru (дата звернення: 11.04.2024). – Назва з екрана.

4. Ожийова О. М. Шкільне насильство : сутність, види, профілактика: автореф. дис. … канд. соціол. наук : спец. 22.00.04 / О. М. Ожийова ; Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Х., 2012. – С. 10–20.

5. Петросянц, В. Р. Проблема буллинга в современной образовательной среде / В. Р. Петросянц // Вестник Томского государственного педагогического университета. – 2011. – Вып. 6 (108). – С. 151-154.

КРАСНОВИД Н. О.
студентка спеціальності 061 «Журналістика»
наук.керівник: Загреба В.А., викл. кафедри журналістики
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

СТОРІТЕЛІНГ В УКРАЇНСЬКИХ МЕДІА

Актуальність теми зумовлена насиченим інформаційним простором, швидкими змінами медійних платформ та загостренням конкуренції в епоху цифрових комунікацій. Сучасна диджиталізація суспільства призвела до надзвичайно швидкого розвитку медійного простору, що створює необхідність в систематичному аналізі та розумінні динаміки цього процесу. Застосування сторітелінгу в українських медіа виходить далеко за межі простого розповідання історій - воно впливає на уявлення громадськості про події, формує стереотипи та сприяє конструктивному діалогу чи, навпаки, ескалації конфліктів. Тому дослідження впливу сторітелінгу на формування громадської думки в Україні є актуальним та важливим для подальшого розвитку медійної сфери та суспільства в цілому.

Метою роботи є дослідження та всебічний аналіз сучасного стану та впливу сторітелінгу в українських медіа на різних рівнях: від інформаційного до культурного. Зокрема, планується вивчення різноманітних стратегій використання сторітелінгу в засобах масової інформації та їхнього впливу на формування громадської думки та цінностей. Також метою є розкриття потенційних можливостей сторітелінгу для підвищення якості медіапродуктів та сприяння культурному розвитку суспільства в цілому.

Виклад основного матеріалу. Розвиток сторітелінгу у світі та в Україні демонструє його глибоке вкорінення в історію комунікацій. Від давніх часів,

коли предки ділилися знаннями через міфи та легенди, до сучасності, де сторітелінг переживає відродження у цифровому форматі. Перший значний етап еволюції зосереджений на традиційному використанні в друкованих ЗМІ, в той час як другий етап охоплює цифровий сторітелінг, який став особливо актуальним з розвитком новітніх технологій.

Сторітелінг стає все більш популярним. О. І. Харитоненко дійшла висновків, що обговорення сторітелінгу в українських журналістських колах переважно позитивне та поступово впроваджується в практику журналістської діяльності, хоча повноцінне використання технології інтерактивності та мультимедійного супроводу ще чекає нас в майбутньому [1]. Також Т. І. Куцай, яка досліджувала методи донесення інформації та формування інформаційного середовища за допомогою сторітелінгу на ринку масмедіа. Вона переконана, що використання сторітелінгу у ЗМІ робить інформацію доступною, легкою для розуміння та прийнятною [2].

Сучасний український письменник і журналіст Марк Лівін наголошує, що «усе на світі можна розповісти через історію. Хай би про що ви писали, інформація стане яскравішою й цікавішою, якщо загорнути її в такий формат. Саме історія, а не сухі факти, допомагають емоційно залучити й переконати вашу аудиторію» [3]. З думкою попереднього журналіста переплітається позиція О. М.Куликової, яка в своєму дослідженні доводить, що сучасні ЗМІ — це не лише про якість контенту, про нові форми залучення аудиторії, тому наразі сторітелінг допомагає комунікаційним технологіям не тільки розширити аудиторію. Це є важливим засобом для того, щоб наповнювати емоціями медіапродукти [4].

В одному із своїх досліджень О. В. Павлова та Тертиця О. О. дійшли висновків: “Сторітелінг - це частина маркетингу майбутнього. Даний інноваційний PR-інструмент при вмілому використанні демонструє перехід від корпоративної монологічності інформування громадськості до формату інтерактивного діалогу в режимі реального часу” [5]. Як зазначає дослідниця Т. І. Куцай, засоби масової інформації, які використовують цей інструмент, мають більше можливостей донести правдиву інформацію про події та показати конкретні цінності щодо прикладів негативної чи позитивної поведінки персонажів. Використання інструментів розповіді у ЗМІ робить інформацію більш простою та прийнятною. Психологічний механізм емпатії дозволяє глибше залучити аудиторію, розширити обсяг інформації та загалом перетворити інформацію на довготривалу [2].

Аргумент про те, що сторітелінг - це захоплювальна техніка розповіді та передачі інформації, видається надзвичайно переконливим. Підхід Девіда Армстронга, який використовував сторітелінг для покращення роботи своєї компанії, підтверджує, що ефективність цієї техніки можна застосовувати в багатьох сферах, а не лише в бізнесі. Історії легко сприймаються, створюють емоційні зв'язки та можуть впливати на поведінку.

Щодо використання сторітелінгу в українських медіа, то можна відзначити, що цей підхід дійсно є зручним. Погляд на типи сторітелінгу в українських медіа показує, що він пропонує широкий спектр можливостей для залучення аудиторії. Дослідження різних авторів, зокрема Марка Лівіна та Кулікової, показують, що сторітелінг не лише допомагає розширити аудиторію, але й додає емоційного забарвлення медіапродуктам та відіграє важливу роль у взаємодії з читачами та глядачами. Більше того, хоча сторітелінг в Україні перебуває на стадії становлення, вже зараз можна визначити його потенціал та перспективність. Використання цієї техніки в медіа не лише допомагає донести інформацію, а й підвищує рівень емпатії, розуміння та підтримки аудиторії. Наш мозок працює за асоціативним принципом. Він порівнює нову інформацію з раніше набутим досвідом. Такий же принцип існує в сторітелінгу. Люди легше розуміють і запам'ятовують історії.

Павлова та Тертиця також підкреслюють майбутню роль сторітелінгу в маркетингу, переходячи від традиційної корпоративної комунікації до інтерактивного діалогу, що перегукується із спостереженням Куцая про те, що сторітелінг у медіа відкриває шляхи для глибшої, правдивішої передачі цінностей та подій через емпатичне залучення. Таким чином, сторітелінг, завдяки своїм психологічним важелям, таким як емпатія та простота, виявляється незамінним інструментом у різних сферах, сигналізуючи про ширший і глибший вплив на поширення інформації та налагодження зв'язку з аудиторією.

Висновки. Отже, сторітелінг в українських медіа стає потужним інструментом, який не лише підвищує залученість аудиторії через довіру до нього, а й вирізняє медіа серед конкурентів завдяки унікальному наративному підходу. Свідоме та правдиве використання сторітелінгу сприяє зміцненню довіри серед аудиторії та вирізняє медіа-платформу, пропонуючи особливий метод створення та подачі історій. Деякі українські медіа перевершують очікування, використовуючи інноваційні формати та технології для посилення впливу сторітелінгу, що підкреслює важливість ефективного використання сторітелінгу в українському медіасередовищі для формування іміджу медіа та впливу на сприйняття аудиторії.

Підсумовуючи досліджені матеріали та джерела, можна дійти висновків, що короткі історії, які відповідають менталітету вашої типової аудиторії, матимуть найбільший вплив на потенційних клієнтів. Фокусуючись на житті, традиціях і проблемах реальних людей, українські медіа можуть мати значний вплив на формування культурної ідентичності та сприяти позитивним соціальним змінам. З огляду на постійні зміни в медіа, розвиток сторітелінгу залишається ключовим напрямом для забезпечення якісного, змістовного контенту в українських медіа.

Список використаної літератури:

1. Харитоненко О. І. Сторітелінг як жанр, наратив і засіб архітектоніки в журналістиці: зміст, різновиди, сучасні інтерпретації [Електронний ресурс] / О. І. Харитоненко // Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/22258/Kharytonenko_2018_Storitelinh.pdf?sequence=1.

2. Куцай Т. І. Сторітелінг як важлива інформаційна технологія та ДНК інформації [Електронний ресурс] / Т. І. Куцай // Інститут журналістики Київського університету імені Бориса Грінченка. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: https://intcom.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/144/136.

3. Лівін М. Сторітелінг для очей, вух і серця / Марк Лівін. – Київ, 2020. – 184 с. – (Наш Формат).

4. Нестеренко О. А. Діахронна проекція онлайн-сторителінгу [Електронний ресурс] / О. А. Нестеренко. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: file:///Users/Nasheda/Downloads/Pivs_2016_2_32.pdf.

5. Павлова О. В. Сторітеллінг як ефективний засіб нейромаркетингових комунікацій сучасного бізнесу [Електронний ресурс] / О. В. Павлова, О. О. Тертиця. – Тернопіль: ТНЕУ. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/37921/1/252.pdf.

КУЛАГА В. В.
студент спеціальності 051 «Економічна кібернетика»
наук. керівник: Терещенко Л.О., к.е.н., проф.,
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

ПРИНЦИПИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Актуальність дослідження. Вивчення розробки та принципів функціонування інформаційних систем (ІС) в бухгалтерському обліку має велике значення в сучасному бізнес-середовищі. Підприємства потребують ефективного та надійного бухгалтерського обліку для прийняття вчасних управлінських рішень в умовах швидко змінних ринкових умов. Розробка і використання ІС допомагає покращити процеси обробки, збереження та аналізу фінансової інформації, забезпечуючи точність і надійність фінансових даних для прийняття управлінських рішень.

Метою нашої роботи є дослідження стану інформаційних систем в бухгалтерському обліку та пошук шляхів і засобів їх удосконалення для формування об'єктивної обліково-економічної інформації, що відповідає потребам внутрішніх і зовнішніх користувачів.

Теоретичний аналіз дослідження. Обгрунтуванням актуальних питань, пов'язаних з використанням інформаційних систем в бухгалтерському обліку, займалася низка науковців: С. Голов [1], В. Жук [2], С. Івахненков [3,

7], О. Гринчак, О. Давлетханова, Л. Михайлишина [4], Р. Мачуга [5], В. Моссаковський [6] та інші.

Проте на сьогодні існують актуальні проблеми, пов'язані з природою облікових інформаційних систем. Тому з метою оптимізації облікових інформаційних систем слід поглиблено дослідити сутність облікових інформаційних систем.

Виклад основного матеріалу. Управління бізнесом потребує систематичної інформації про бізнес-процеси, їхній характер та обсяги, наявність матеріальних, трудових та фінансових ресурсів, їх використання та фінансові результати. Основним джерелом такої інформації є дані бухгалтерського обліку, які формують систему безперервного зберігання та оприлюднення інформації і гарантують обмін інформацією в процесі управління.

Розвиток світової економіки вимагає модернізації та впровадження нових інформаційних систем, серед яких важливу роль відіграють інформаційні системи бухгалтерського обліку. У сучасному інформаційному середовищі бухгалтерський облік перебуває на етапі пошуку нових ідей та актуальності, В.М.Жук підкреслює, що Україна повинна впливати на формування методики бухгалтерського обліку в аграрному секторі, використовуючи підхід стандартизації бухгалтерського обліку та фінансової звітності в економічно розвинутих країнах.

В.Мосаковський зазначає, що для задоволення всіх інформаційних потреб управлінців різних рівнів бухгалтерський облік підприємств повинен надавати не тільки інформацію про результати їх діяльності, а й можливість поглиблено вивчати виробничий процес. Тому необхідно збирати та узагальнювати відповідну інформацію. Перед умовою для цього є розробка відповідних нормативно-правових актів та законодавчого забезпечення. Адекватність положень чинних нормативно-правових документів відіграє важливу роль у формуванні облікової інформації для цілей управління.

Сучасні умови ставлять високі вимоги до знань та навичок бухгалтерів. Професія бухгалтера починається від бухгалтера-обліковця, проходить через бухгалтера-аналітика і завершується бухгалтером – фінансовим менеджером. Працівник обліково-економічної служби (бухгалтер) повинен вміти:

- об’єктивно оцінювати фінансовий стан підприємства;
- володіти методами фінансового аналізу;
- вміти працювати з цінними паперами;
- економічно обґрунтовувати необхідність інвестиційних вкладень з
- метою отримання економічних вигод у майбутньому.

Основними факторами, які впливають на впровадження інформаційних систем, є потреби користувачів, а також наявність відповідних засобів для їх формування. Найсуттєвіше на розвиток інформаційних систем вплинули досягнення в галузі комп’ютерної техніки та телекомунікаційних мереж.

Інформаційні системи включають в себе: технічні засоби обробки даних, програмне забезпечення і відповідний персонал, які утворюють внутрішню інформаційну основу:

- засоби фіксації і збору інформації;
- засоби передачі відповідних даних та повідомлень;
- засоби збереження інформації;
- засоби аналізу, обробки і представлення інформації.

У сучасному бізнес-середовищі керівникам підприємств доводиться приймати рішення в умовах невизначеності та ризику, постійно контролювати різні аспекти виробничо-господарської та фінансової діяльності. Будь-яка господарська діяльність відображається у великій кількості документів, що містять різнорідну інформацію. Належним чином оброблена та організована за певними параметрами інформація гарантує ефективне управління виробництвом, тоді як відсутність достовірних даних призводить до прийняття помилкових управлінських рішень.

Усі інформаційні системи використовують комп'ютерну техніку, тобто є автоматизованими. Автоматизована інформаційна система - це взаємопов'язана сукупність даних, програмного забезпечення, персоналу та стандартизованих процедур, призначена для збору, обробки, розподілу, зберігання та передачі інформації відповідно до вимог користувача.

Різноманітність інформаційних технологій в сучасному світі дозволяє вибрати систему, яка може задовольнити потреби всіх ланок системи і врахувати специфіку виробничого циклу підприємства. При необхідності інформаційна система може доповнюватися і вдосконалюватися новими елементами. На нашу думку, сучасна автоматизована інформаційна система (АІС) управління підприємством повинна мати модульну систему (рис. 1).

Рис. 1. Сучасна АІС управління підприємством

До складу функціонального управління підприємством входять процеси підготовки виробництва, планування, матеріально-технічного постачання і збуту, ведення бухгалтерського обліку та здійснення бухгалтерської діяльності, реалізації та збуту готової продукції, а також вирішення кадрових питань. При цьому бухгалтерська підсистема управління (зокрема

бухгалтерський облік) є найбільш важливою, оскільки виконує головну роль в управлінні інформаційними потоками. Бухгалтерська автоматизована інформаційна система (БАІС) слугує сполучною ланкою між господарською діяльністю і персоналом, які приймають управлінські рішення (рис. 2).

Рис. 2. Бухгалтерська автоматизована інформаційна система

Таким чином, дані про господарську діяльність підприємства є вхідними даними БАІС, а сформована первинна обліково-економічна інформація є основою для оперативного управління та прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Обліково-економічна оперативна інформація, зведена і підсумкова, не тільки допомагає менеджерам зрозуміти і проаналізувати реальний виробничий і фінансовий стан підприємства, його підрозділів і філій, але і дозволяє прогнозувати результати діяльності підприємства при прийнятті різних рішень.

Важливість облікової інформації полягає в тому, що вона є корисною в плануванні на основі зворотного зв'язку і надходить до користувача в потрібний час. Зворотний зв'язок означає знання того, наскільки точними були попередні прогнози. Крім того, бухгалтерська інформація повинна:

- задовольняти вимоги порівняння і сталості (за умови використання різних форм і методів);
- бути істотною (відображення незначних операцій і майна);
- бути повною (містити максимум відомостей, які необхідні користувачу).

Автоматизація та впровадження інформаційних систем бухгалтерського обліку на підприємствах та підготовка фінансової звітності для податкових органів є одним з основних ключових завдань.

Внутрішній облік підприємства покликаний задовольняти потреби підприємства. Основою для оцінки фінансово-господарської діяльності підприємства є аналітична та узагальнювальна інформація, підготовлена у фінансовій звітності. Така інформація затребувана зовнішніми користувачами, такими, як: акціонери, інвестори, кредитори, дебітори, аудитори та податкові інспектори.

Сучасні вимоги до бухгалтерської та економічної інформації передбачають дотримання наступних принципів:

- системного підходу (передбачає одноразове введення інформації в систему і багаторазове її використання);
- надійності (характеризує і забезпечує безперебійну роботу за допомогою різних способів);
- безперервного розвитку системи (можливості розширення системи без істотних організаційних змін);
- економічності (вигоди від БАІС повинні перевищувати витрати на неї);
- сумісності (БАІС має враховувати організаційну структуру підприємства і кваліфікацію працівників облікового апарату).

Крім вище названих принципів, принцип зворотного зв'язку є одним з основних принципів будь-якої системи управління. Тому БАІС – єдине джерело достовірної інформації для зворотного зв'язку. Інформаційні зв'язки облікових задач дозволяють виділити три стадії обробки, закладені в основу БАІС (рис. 3).

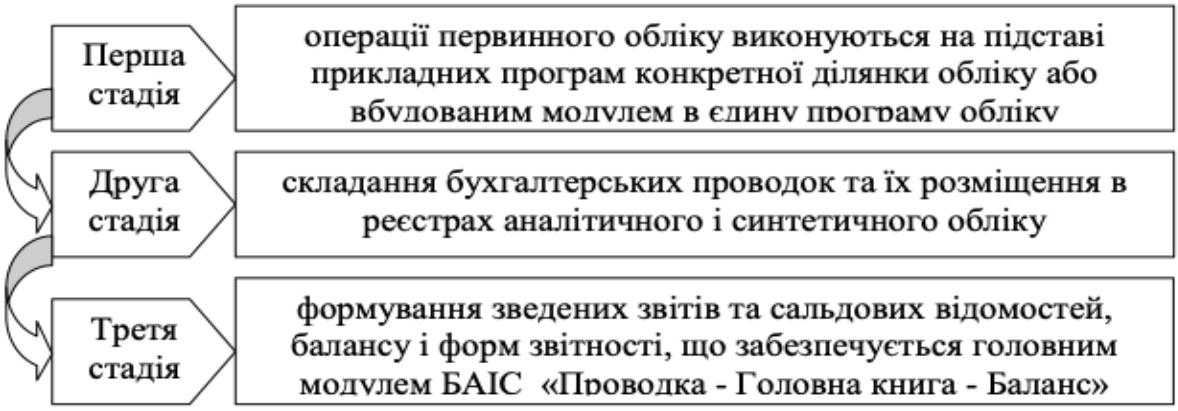

Рис. 3. Стадії обробки обліково-економічної інформації в БАІС

Програмне забезпечення бухгалтерської інформаційної системи побудовано з урахуванням розглянутих етапів операцій, інтеграції облікових операцій та наявності зовнішніх зв'язків.

Внутрішня структура БАІС забезпечує інформаційні зв'язки між об'єктами обліку, такими, як: облік основних засобів; облік запасів; облік коштів, розрахунків та інших активів; облік власного капіталу; облік боргового забезпечення; облік довгострокових і поточних зобов'язань; облік доходів, витрат і результатів діяльності.

Ефективність заходів з удосконалення бухгалтерського обліку полягає у зменшенні трудових, матеріальних і грошових витрат, пов'язаних з їх реалізацією. Показники ефективності заходів з удосконалення бухгалтерського обліку, контролю та аналізу залежно від їх змістовної характеристики можна поділити на якісні та економічні. Якісні показники відображають ступінь удосконалення методологічних, організаційних, облікових та економічних методів аналізу, тоді як економічні показники характеризують витрати на реалізацію заходів.

Висновки. Формування інформаційних потоків про діяльність підприємства повинно здійснюватися з урахуванням сучасних інформаційних

технологій як інструменту, покликаного раціоналізувати його діяльність як органічне ціле. Використання автоматизованих систем в бухгалтерському обліку значно підвищує ефективність роботи обліково-економічних служб. У той же час, БАІС забезпечує постійний контроль за виготовленням документів та облікових записів. Такий підхід обумовлений тим, що автоматизовані системи бухгалтерського обліку мають власну внутрішню структуру і вбудовані алгоритми вирішення завдань.

Список використаної літератури:

1. Голов С. Вдосконалення бухгалтерського обліку і фінансової звітності в Україні в контексті євроінтеграції / С. Голов // Бухгалтерський облік і аудит. – 2014. – №1. – С.3–17.

2. Жук В.М. Розвиток і модернізація інформаційно-облікової системи / В.М. Жук //Організаційно-економічна модернізація аграрної сфери: наукова доповідь / за заг. ред. акад. НААН П.Т. Саблука. – К.: ННЦ ІАЕ, 2011. – С. 232–238.

3. Івахненков С.В. Інформаційні технології аудиту та внутрішньогосподарського контролю в контексті світової інтеграції. Наукове видання. – Житомир: ПП «Рута», 2010. – 432 с.

4. Інформаційні системи підтримки прийняття стратегічних управлінських рішень / Гринчак О.В., Давлетханова О.Х., Михайлишина Л.В. / Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва / редкол.: О.О. Непочатенко (відп. ред.) та ін. – Умань. – 2012. – Вип. 81. – Ч.2 : Економіка. – С. 476–478.

5. Мачуга Р. Організаційні передумови проєктування інформаційної системи бухгалтерського обліку на підприємстві / Р. Мачуга // Бухгалтерський облік і аудит. – 2007. – No 12. – С. 35–41.

6. Моссаковський В.Б. Про необхідність перебудови бухгалтерського обліку в Україні / В.Б. Моссаковський // Облік і фінанси. – 2015. – No 3. – С. 34–40.

КУРИЛЯК В. І.
студентка спеціальності 013 «Початкова освіта»

наук. керівник: Янковська І.М., к.пед.н., доц.
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

РОЗВИТОК ТВОРЧОСТІ ГРАФІЧНИМИ ТЕХНІКАМИ НА УРОКАХ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ

Актуальність дослідження. Використання інноваційних методів та технологій у навчальному процесі є необхідним для повноцінного розвитку учнів. Впровадження графічних технік на уроках образотворчого мистецтва в початкових класах актуально, оскільки це розширює творчі можливості учнів.

Відповідно до вчення представників гуманістичного напряму психології творчості, таких як І. Бех, В. Кліменко, І. Карабаєва, С. Ладивір, В. Моляко, О. Музика, Т. Піроженко та інші, творчість розглядається як найвища цінність, яка надає життю сенс, сприяє розвитку особистості і відноситься до духовних цінностей. У зв'язку з цим, ми висловлюємо наступну думку: для дітей шкільного віку основним є не результат творчості чи його якість згідно з естетичними критеріями, а сам процес творення як діяльність, яка сприяє їхньому самопізнанню та саморозвитку.

Теоретичний аналіз дослідження. Творчий розвиток дітей було досліджено такими вченими, як І. Карабаєва, О. Кульчицька, В. Кудрявцев, С. Ладивір, Н. Лейтес, Н. Литвинова, О. Проскура, Т. Улькіна, Л. Чорна та інші. Творчі здібності розглядаються як комплексна характеристика особистості, що формується через взаємодію мотиваційних, когнітивних, емоційно-вольових, комунікативних та рефлексивних аспектів. Підходи до вивчення цих здібностей переважно акцентуються на когнітивному вимірі і використовують кількісні методи для їх вимірювання (Ф.Баррон, Дж.Гілфорд, Ф.Ґальтон Д.Заррінгтон, Е.Торренс, М.Холодна, М.Уаллах та ін.).

У психолого-педагогічних дослідженнях вивчення компонентного складу творчих здібностей є предметом ретельного аналізу. С. Рубінштейн розглядав природні задатки як вроджену анатомо-фізіологічну основу здібностей, вважаючи, що вони витікають з будь-якого психічного процесу та є вищим етапом їх розвитку. Інші науковці, такі, як: О. Леонтьєв, Г. Костюк, Б. Теплов, провели диференціацію здібностей на природні, біологічні та суспільно-історичні, підкреслюючи, що вони завжди є результатом розвитку особистості в процесі навчання та виховання.

Деякі дослідники не виокремлюють окремі компоненти творчих здібностей, а намагаються виділити їх інтегративні характеристики. Наприклад, російський психолог Д. Богоявленська вважає творчу ініціативу адекватною одиницею дослідження творчих здібностей, оскільки вона відображає пізнавальні та мотиваційні аспекти творчої особистості в їх єдності.

Згідно з точкою зору О. Леонтьєва, ключовим для розвитку креативності є розвиток особистості дитини. Діти з високим рівнем креативності до 7 років мають сформовані позитивне ставлення до себе і до світу, а також розвинуту рефлексію, у той час як діти з низьким рівнем креативності мають менш розвинені особистісні якості.

Л. Виготський підкреслює, що творчість є постійним спутником розвитку дитини і призводить до розвитку ініціативності та самостійності мислення. Інші дослідники, такі, як: Е. Гаспарова, Т. Комарова, О. Леонтьєв, І. Ликова, Н. Сакуліна, Л. Фесюкова, Є. Флеріна, вивчали роль гри та продуктивних видів діяльності в розвитку творчих здібностей.

Загальна точка зору, що розвиток творчих здібностей пов'язаний з розвитком особистості, підтримують учені, такі, як: К. Абульханова-Славська,

А. Асмолов, Є. Варламова, Є. Корабельова, С. Корсаков, А. Маслоу, С. Рубінштейн, С. Степанов. Вони вважають, що індивідуальність є не просто складовою особистості, але невід'ємною її частиною, що забезпечує її завершеність.

Мета: дослідження розвитку творчості молодших школярів графічними техніками та їхнього ефективного використання на уроках образотворчого мистецтва. Зокрема, робота спрямована на вивчення можливостей інтеграції сучасних графічних інструментів у навчальний процес, розгляд аспектів розвитку творчих здібностей учнів, а також визначення педагогічних підходів до ефективного використання графічних технік у навчанні. Графічні техніки для створення мистецьких творів можуть не лише розширити можливості вираження творчості, але і підтримати індивідуальний розвиток кожного учня.

Виклад основного матеріалу. Для ефективного розвитку творчих здібностей, що є основою творчої діяльності, важливо розуміти їхню сутність. Психологи розглядають творчі здібності як індивідуальні особливості особистості, які визначають успішне виконання конкретних видів діяльності і не можуть бути зведені до наявних знань, умінь і навичок. Ці здібності виявляються у швидкості, глибині і міцності оволодіння методами та прийомами певної діяльності і виступають внутрішніми психологічними регуляторами. Згідно з сучасною психологією, здібності описуються як індивідуальні психологічні особливості, які виявляються у діяльності і є передумовою успішного виконання завдань, включаючи здобуття знань, навичок і вмінь. Творчі здібності є стійкими психічними характеристиками особистості, які необхідні для успішного виконання творчих завдань.

Кожна людина, навіть якщо вона не вважає себе шанувальником мистецтва, стикається з графікою в різноманітних аспектах свого життя, оскільки сучасне існування без неї неможливе: оголошення, афіші, плакати, бігборди. Графіку ми спостерігаємо у вигляді книг, газетних карикатур, журналів і т. д. [4].

Сучасне графічне мистецтво поділяється на чотири основні групи: станкова графіка,книжкова графіка, плакат, прикладна графіка, архітектурна графіка [3].

Рисунок є основою будь-якої художньої композиції, і для досягнення цікавих графічних рішень важливо володіти технікою рисунку та знати принципи загальної композиції. Великий італійський художник епохи Відродження Мікеланджело Буонаротті вважав, що рисунок є "джерелом і душею" всіх видів образотворчого мистецтва [1].

Малюнок, як засіб вивчення оточуючого світу для дитини, допомагає розглядати предмети та явища, розкриваючи їх будову та кольори. Художники використовують різноманітні матеріали для передачі форми та кольору на папері, прагнучи досягти вражень, подібних до сприйняття живої натури. Ці матеріали мають різні тонові можливості та способи нанесення на папір. Малюнок сприяє розвитку навичок у баченні предмета в цілому та у

вмінні виділяти його основні риси. Крім того, художні малюнки сприяють розвитку естетичного смаку та відчуття краси та гармонії у людей [7, с.11-32].

Дослідження багатьох науковців підкреслює важливість розвитку творчого потенціалу учнів. Успішна творча діяльність потребує нахилів до цієї сфери, швидкого навчання, активного розумового процесу, кмітливості, винахідливості, бажання отримувати знання, самостійності у виборі та розв'язанні задач, працелюбності та готовності до постійного самовдосконалення. Розвиток творчих здібностей учнів відбувається поетапно, від простого до складнішого рівня, а деякі вчителі активно працюють над цією проблемою, спрямовуючи свої зусилля на стимулювання творчості серед учнів у навчальних закладах.

Творчі здібності - синтез властивостей особистості, спрямований на створення нових результатів творчої діяльності. Під час навчання в школі важливо розвивати ці здібності, що може бути досягнуто на уроках трудового навчання. Вчителям важливо виявляти та розвивати індивідуальні здібності учнів, сприяючи розкриттю їх потенціалу та творчості. Крім базових знань, сучасне суспільство вимагає розвитку креативності, бажання навчатися та здатності до самовдосконалення.

Творчий підхід до навчання дозволяє ефективно розвивати творчі здібності учнів. Створення на уроках трудового навчання дослідницьких ситуацій, що стимулюють самостійне розв'язання проблемних завдань, є корисним методом активізації творчості [14].

Сучасний етап мистецької освіти школярів характеризується необхідністю впровадження новаторських підходів до навчально-виховних завдань у галузі образотворчого мистецтва, зокрема мистецтва графіки. Ця актуальна проблема визначається потребою у збагаченні педагогічних знань за допомогою сучасних теорій та інноваційних методик мистецького навчання школярів.

Головними завданнями образотворчого мистецтва є ознайомлення учнів з мистецтвом як явищем духовної культури, розвиток художнього сприймання, уяви, фантазії, формування художнього смаку та відчуття ритму. Вчителю доручається велика відповідальність у вихованні естетичної насолоди, формуванні духовних цінностей і навичок творчої самореалізації учнів.

Уроки образотворчого мистецтва повинні сприяти розвитку різних художніх здібностей учнів, таких як художнє бачення світу, оригінальність сприймання, підвищений інтерес до художньої діяльності та естетична позиція. Також важливі здібності до зображувальної діяльності, які включають здатність правильно оцінювати форми, пропорції та положення предметів у просторі, світлотіньову чутливість, вміння відчувати виражальну функцію кольору, розвинуту образну уяву і пам'ять.

Отже, загальний **висновок** полягає в тому, що використання графічних технік у навчанні є важливим інструментом для стимулювання творчості та

розвитку молодших школярів, що вимагає глибокого розуміння особливостей їхнього застосування та педагогічного супроводу.

Графічні техніки відіграють значущу роль в освітньому процесі, сприяючи розвитку творчості та образного мислення учнів. Розгляд педагогічних аспектів використання цих технік вказує на необхідність компетентного підходу вчителя для максимізації їхнього позитивного впливу на навчання та виховання дітей.

Список використаної літератури:

1. Графіка. Види графіки. Графічні техніки [Електронний ресурс] // History. Твоя бібліотека. – Режим доступу: https://uahistory.co/pidruchniki/jeleznyak-art-5-class-2018-ua/5.php (дата звернення: 01.04.2024). – Назва з екрана.

2. Графіка [Електронний ресурс]. – StudFiles : [б. в.]. – Режим доступу: https://studfile.net/preview/9700879/page:7/ (дата звернення: 15.03.2024). – Назва з екрана.

3. Графіка [Електронний ресурс] // Види образотворчого мистецтва. – Режим доступу: https://elenabelyaeva.jimdofree.com/види-образотворчого-мистецтва/ (дата звернення: 15.03.2024). – Назва з екрана.

4. Рибалко Л. Графічні техніки та їх можливості: методичні рекомендації для художніх шкіл / Л. Рибалко. – Київ : ІНКОС, 2006.

5. Касіян В. Мистецтво графіки / В. Касіян. – Київ : [б. в.], 1960. – 27 с.

6. Коменский Я. А. Велика дидактика / Я. А. Коменский. – Харків : [б. в.], 1971. – 117 с.

7. Коротка історія мистецтв. – Москва : Мистецтво, 1990.

8. Круглик С. Формування творчих здібностей школярів на заняттях образотворчого мистецтва // Світло. – 2003. – №1. – С. 72-74.

9. Маценко Ж. Основи дбайливого ставлення до природи у молодших школярів / Ж. Маценко. // Рідна школа. – 2004. – № 8. – С. 21–24

10. Сидор М. Образотворче мистецтво і методика його навчання у початковій школі / Михайло Сидор, Галина Савчин, Жанна Ясеницька. – Дрогобич : [б. в.], 2021. – 12 с.

11. Гнидіна О. Мистецько-педагогічний потенціал графіки [Електронний ресурс] / О. Гнидіна. – Режим доступу: https://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Bernatova8/subor/Gnydina.pdf (дата звернення: 12.03.2024). – Назва з екрана.

12. Основи викладання мистецьких дисциплін / За заг. ред. О. П. Рудницької. – К., 1998. – 183 с.

13. Резніченко Н. І. Методичні рекомендації з вдосконалення підготовки вчителів до керівництва графічною діяльністю учнів 1-4 класів/ Н. І. Резніченко. – М., АПН СРСР, 1988. – 64 с.

14. Андрощук І. Розвиток творчих здібностей учнів / Ірина Андрощук, Любов Харевіч // Педагогічний вісник Поділля. – 2022. – № 3. – С. 9–10.

15. Вашуленко О. Розвиток творчих здібностей молодших школярів. Welcome to - Digital Library NAES of Ukraine [Електронний ресурс] / Оксана Вашуленко. – Режим доступу: https://lib.iitta.gov.ua/717392/2/Вашуленко%20О._Тези.pdf (дата звернення: 15.03.2024). – Назва з екрана.

16. Рудакова Т.І. Дидактична гра – дієвий засіб активізації творчої діяльності учнів / Т. Рудакова // Початкова школа. – 2005. – № 16. – С. 7–13.

КУРКО С. П.
студентка спеціальності 061 «Журналістика»
наук.керівник.: Балаклицький М.А.,
д-р. соц. ком., проф.
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

АНТИРЕЛІГІЙНА ПРОПАГАНДА В УРСР: МЕДІЙНИЙ АСПЕКТ

Актуальність дослідження полягає у тому, що пропаганда є складовою інформаційного простору, адже впливає на людську свідомість. Історія антирелігійної пропаганди у часи СРСР має важливе місце у вивченні сучасних процесів. Осмислення того, якими методами та засобами влада боролася із релігією у минулому, може допомогти у розумінні, як боротися із проблемою зараз та в майбутньому. Дослідження історії антирелігійної пропаганди допомагає нам зрозуміти, як влада маніпулювала думкою та переконаннями суспільства для досягнення своєї цілі. Це важливо для того, щоб не допустити повторення ситуації, коли релігія піддавалася переслідуванням та знищенню.

Знання того, як тодішня влада Союзу ставилася до релігії, допоможуть нам захистити свої права та, якоюсь мірою, обмежити діяння влади РФ на території України.

Мета: дослідження методів та інструментів антирелігійної пропаганди, аналіз сучасної пропаганди на окупованих та деокупованих територіях України Росією.

Окреслена мета передбачає виконання таких **завдань:** вивчення стратегії антирелігійної пропаганди в часи радянщини, намагання зрозуміти її специфіку.

Виклад основного матеріалу. Існувало дуже багато літератури, де навчали, як виховувати атеїстичне покоління. Розроблено багатогранні методи, схеми.Антирелігійна пропаганда – це певна ідеологічна робота, яка здійснюється заради впливу над свідомістю людини, за допомогою різної маніпулятивної, ідеологічної роботи, для того, щоб «розбити» релігійні переконання і натомість дати атеїстичний світогляд. Це виконується за допомогою різних методів: телебачення, радіо, друковані засоби і т. п. Передусім радянська влада бралася за виховання молоді. Вони наголошували, що ідейна переконаність повинна мати основу антирелігійної

переконаності, щоб було непримиренне ставлення до релігії, бо це «живучий і чіпкий пережиток минулого, який залишився у свідомості людей».

Влада створила всі необхідні об'єктивні умови для того, щоб перешкодити шляхи до відтворення релігії в нових поколіннях – це соціально-економічні фактори, ріст освіти і культури радянського населення (вказує на те, що це все вони підлаштували під атеїстичне виховання, одним словом, зробили інструментом).

В ті часи найважливішою ланкою було не просто моральне виховання, яке б пішло на благо, а й атеїстичне виховання молодого покоління. Для того, щоб така «освіта» була ефективною, потрібен був індивідуальний підхід до різних верств населення.

У вищих навчальних закладах та закладах середньої освіти, особливо педагогічних, існував обов'язковий курс «Основи наукового атеїзму». Такі виші розробляли методи і рекомендації для кращого атеїстичного виховання школярів. В більшості шкіл проводилися спеціальні дослідження, щоб побачити рівень релігійності в учнях, виявити їхнє ставлення до релігії та до атеїзму, вивчити ефективність різних методів атеїстичного виховання з різними групами школярів, учнів і т.д.

Які б предмети в школах не викладались, завжди шукали можливість насадити думку про те, що Бога не існує. У студентів були окремі курси з виховання атеїзму. Особлива увага приділялася тим, хто вчиться на вчителів, їм розказували, як донести дітям цю ідеологію, щоб ті передали свої переконання своїм друзям. І більше того, владі не було достатньо безрелігійної освіти в школах та університетах, вони вимагали атеїстичну освіту, для них це було проблемою. Вони прагнули, щоб діти не лише були обізнані в цій темі, а могли обґрунтувати та доказати, що Бога насправді не існує. І щоб всі питання були вирішені, тобто, якщо в учня було якесь запитання, чи він чогось не розумів у атеїзмі, йому все мали пояснити вчителі відповідно до затвердженої методики переконання.

Розважальні та програми для саморозвитку не обходились без тем антирелігійної пропаганди.

Подібне відбувається і зараз. У книзі «Російський наступ на релігійну свободу України» зафіксовано документальні факти російської агресії проти різних конфесій на території України із 24 лютого 2022 року, а також 2014-2015 років.

24 лютого, з часу загострення російсько-української війни, Інститут релігійної свободи зафіксував щонайменше двадцять фактів незаконного позбавлення волі релігійних діячів України різних конфесій, до якого вдавалися російські військові на тимчасово контрольованих або окупованих ними українських територіях. З боку російських агресорів було скоєно жорстокі знущання, катування, погрозами убивством та утримання в нелюдських умова релігійних діячів.

Висновок. Тепер, коли ми обізнані в цій темі, ми можемо, слідкуючи за діями ворога, дещо передбачити та не дати їм можливості повністю знищити нашу свободу, релігійну в тому числі.

Список використаної літератури:

1. Погонець І. Організаційне оформлення антирелігійної політики в СРСР у 1920-х рр. / Іван Погонець // Травневі студії: історія, політологія, міжнародні відносини : Зб. матеріалів V міжнар. наук. конф. студентів і молодих вчен., Вінниця. – Вінниця, 2023. – С. 271–273.

2. Сичевський А. О. Влада та "опіум народу": антирелігійна агітація і пропаганда в радянські Україні у 1944–1990 рр. [Електронний ресурс] / А. О. Сичевський // Інтермарум: історія, політика, культура. – 2018. – № 5. – С. 291–307.

3. Удовиченко Н. В. Антирелігійна пропаганда та її вплив на молодіжне середовище / Н. В. Удовиченко // Треті Череванівські читання : зб. наук. ст. за матеріалами III Всеукр. конф., (м. Полтава, 17–18 берез. 2016 р.) / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2016. – С. 387–391.

4. Зайцев В. О. Система освіти, як інструмент антирелігійної пропаганди кінця 1940-х – середини 1960-х років в Україні / В. О. Зайцев // Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса. – 2020. – Т. 2, № 12. – С. 49–53.

КУЧЕР Я. С.

студентка спеціальності 013 “Початкова освіта”

наук. керівниця: Літкевич А.М. к.пед.н.,доц.,

ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

АКТУАЛІЗАЦІЯ РОЗУМОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Актуальність дослідження. Актуалізація розумової діяльності дітей дошкільного віку є вкрай важливою темою для дослідження, оскільки ранні роки життя дитини - це визначальний період для розвитку мозку, коли закладаються основи майбутніх навчальних здібностей, соціальних навичок та емоційного благополуччя дитини. Цей період характеризується інтенсивним розвитком нейронних зв'язків в мозку дитини, що робить його ідеальним часом для стимуляції розумового розвитку. Перш за все, рання стимуляція та актуалізація розумових здібностей можуть значно підвищити академічну успішність дитини в майбутньому. Другим важливим аспектом є актуалізації розумової діяльності дитини є її соціальний розвиток, який відповідає за розвиток комунікативних навичок, емпатії та здатності до співпраці. Тому дослідження тематики щодо актуалізації розумової діяльності дітей дошкільного віку є актуальною науковою темою.

Об'єкт дослідження: розумова діяльність дітей дошкільного віку.

Предмет праці: методи та засоби актуалізації розумової діяльності в дошкільників.

Мета роботи: охарактеризувати ефективність застосування методів та засобів для активізації розумової діяльності у дітей дошкільного віку.

Завдання дослідження:

1) Визначити важливість розвитку розумової діяльності в дошкільників.

2) Проаналізувати сучасні методи та засоби актуалізації розумової діяльності в дошкільників.

3) Оцінити застосовані методи та засоби відповідно до особливостей вікового розвитку дітей дошкільного віку.

Виклад основного матеріалу. Розвиток розумової діяльності в дошкільному віці є критично важливим завданням для забезпечення міцної основи для всебічного розвитку дитини, який є метою навчання і виховання кожного. Цей період визначається як «золотий вік» для навчання, коли мозок дитини найбільш відкритий до навчання та засвоєння нових знань. Адже науковці зазначають, що на ранніх етапах життя дитини, особливо в дошкільному віці, мозок дитини демонструє надзвичайну пластичність і його нейронні зв'язки формуються з небувалою швидкістю, що робить цей період вирішальним для навчання та розвитку когнітивних навичок.

У зв’язку з цим, раннє стимулювання розумових процесів сприяє формуванню таких здібностей дитини, як мислення, пам'ять, увага та мовлення, що є фундаментом для подальшого навчання. Заняття, спрямовані на розвиток розумової діяльності в дитини, також відіграють ключову роль у розвитку соціальних навичок та емоційного інтелекту, підготовлюючи дитину до ефективної взаємодії в соціальному середовищі. Це важливо не лише для успіху в шкільному навчання, але й для загального благополуччя дитини в майбутньому. Крім того, активна розумова діяльність у дошкільному віці сприяє розвитку творчого потенціалу дитини, її здатності мислити нестандартно та вирішувати проблеми. Це є важливим, бо сучасний світ вимагає від людини гнучкості мислення, адаптивності та навичок критичного аналізу, основи яких закладаються саме в дошкільному віці. Тому рання освіта, що зосереджена на розвитку розумової діяльності, є необхідною для підготовки дітей до успішного майбутнього.

Сучасний підхід до актуалізації розумової діяльності в дошкільників включає застосування інноваційних методів та прийомів, які спрямовані на стимулювання всебічного розвитку та творчих здібностей дитини. Серед множини доступних методик особливу увагу заслуговують проєктний метод, ігрові технології та використання цифрових засобів навчання. Проєктний метод передбачає залучення дітей до планування, розробки та реалізації міні-проєктів, які відповідають їх інтересам та віковим особливостям. Цей підхід сприяє розвитку аналітичного мислення, уміння працювати в команді та вирішувати проблеми. Діти навчаються ставити цілі, шукати шляхи їх досягнення та оцінювати результати своєї діяльності, що є важливим для

формування відповідальності та самостійності. Ігрові технології базуються на використанні освітніх ігор, які розвивають логічне мислення, пам'ять, увагу та мовлення. Ігри стимулюють інтерес до навчання, роблять процес засвоєння нової інформації більш захоплювальним і менш стресовим для дітей. Через ігрову діяльність діти експериментують, досліджують та набувають нових знань в інтерактивній формі, що дуже їм подобається. Використання цифрових засобів навчання, таких як освітні додатки та інтерактивні ігри на планшетах чи комп'ютерах, відкриває нові можливості для актуалізації розумової діяльності. Ці засоби можуть бути адаптовані до індивідуальних потреб кожної дитини, забезпечуючи персоналізований підхід до навчання. Цифрові технології також сприяють розвитку навичок критичного мислення та інформаційної грамотності, що є необхідним у сучасному інформаційному суспільстві. Єдиний їхній мінус: дорослий має керувати часом та допомагати дитині в роботі з технічним девайсом.

Вікові особливості дітей дошкільного віку вимагають особливого підходу до навчання, який би сприяв їхньому розвитку без надмірного навантаження. Проєктний метод, ігрові технології та використання цифрових засобів навчання відповідають цим вимогам, оскільки вони інтегрують навчання у природний для дитини процес дослідження та гри. Проєктний метод дозволяє дітям відчути себе дослідниками та творцями, сприяючи розвитку критичного мислення та самостійності, що є важливим для малюків, які прагнуть дізнаватися світ. Ігрові технології відіграють ключову роль у засвоєнні нових знань, адже гра є природним станом дитини, через який вона найлегше вчиться. Ці методи не лише ефективно розвивають розумові здібності, але й враховують емоційні потреби дітей, забезпечуючи позитивний досвід навчання. Цифрові засоби навчання, з їхньою здатністю адаптуватися до індивідуальних потреб кожної дитини, відкривають перед дошкільнятами безмежний світ знань у зрозумілій та захоплювальній формі. Вони не тільки сприяють розвитку логічного мислення та уваги, але й готують дітей до життя у сучасному цифровому суспільстві.

Висновки. Дослідження тематики актуалізації розумової діяльності дітей дошкільного віку підтвердило критичну важливість розвитку розумової діяльності в дошкільному віці, визначивши цей період як "золотий вік" для формування основ майбутніх розумових здібностей. Аналіз сучасних методів і засобів, таких як проєктний метод, ігрові технології та цифрові інструменти, підкреслив їх ефективність та відповідність віковим особливостям дітей дошкільного віку. Відповідність застосовуваних методів віковим особливостям демонструє їхню здатність стимулювати когнітивний розвиток, водночас враховуючи емоційні та соціальні потреби дітей.

Список використаної літератури:

1. Актуалізація розумової діяльності дітей дошкільного віку [Електронний ресурс] // Всеосвіта. – Режим

доступу: https://vseosvita.ua/library/aktualizacia-rozumovoi-dialnosti-ditej-doskilnogo-viku-10379.html (дата звернення: 10.04.2024). – Назва з екрана.

ЛАГЕТКО І. А.
студентка спеціальності 053 «Психологія»
наук. керівник: Парасєй-Гочер А. О. к. психол. н., доц.,
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ У ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Актуальність дослідження. У сучасному суспільстві відбувається низка соціально-економічних змін, які впливають на продуктивність особистості та її ставлення до професійної діяльності.

Загальновідомо, що емоційні чинники в життєдіяльності індивіда – це фактори, які значною мірою визначають позитивне чи негативне сприйняття себе та навколишнього середовища, дають відчуття безпеки та покращують якість життя шляхом використання всіх ресурсів.

Традиційно під «професійним вигоранням» розуміють тривалу стресову реакцію, яка виникає в результаті впливу стресу, властивого професійно людині, яка займається професійною діяльністю «людина-людина».

Теоретичний аналіз дослідження. Останнім часом було опубліковано багато робіт, які досліджували синдром «професійного вигорання». Зокрема, звертається увага на обґрунтування сутнісного змісту та структури «професійного вигорання» (М. Буриш, Л. Карамушка, М. Лейтер, К. Маслач, С. Максименко, Е. Махер, Ф. Сторлі, Б. Перлман, Е. Хартман, Р. Шваб), аналіз детермінант синдрому «професійного вигорання» (М. Борисова, Т. Зайчикова, Х. Кюйнарпуу, К. Малишева, В. Орел, Т. Форманюк), розробку психодіагностичного інструментарію (В. Бойко, Н. Водоп'янова, Дж. Грінберг, Т. Ронгинська, А. Рукавішніков, А. Серебрякова, О. Старченкова), пошук засобів профілактики та корекції зазначеного синдрому (О. Козлова, К. Кондо, Д. Трунов, Х. Фрейденбергер).

Об'єктом дослідження є синдром «емоційного вигорання» особистості.

Предмет праці становлять психологічні особливості емоційного вигорання вчителів початкових класів.

Мета роботи полягає у вивченні взаємозв'язку професійного розвитку і рівня вигорання у педагогів.

Завдання та виклад основного матеріалу.

1. Зробити теоретичний аналіз різноманітних наукових підходів до проблеми «емоційного вигорання».

На практиці синдром професійного вигорання – це процес, що характеризується поступовою втратою емоційної, пізнавальної та фізичної енергії, що проявляється емоційним та інтелектуальним виснаженням,

фізичним виснаженням, особистісною відстороненістю та зниженням задоволеності виконуваною роботою.

Підкреслимо, що професійне вигорання є динамічним процесом і відбувається поступово за механізмом розвитку стресу при наявності всіх трьох фаз стресу: нервового напруження, опору (резистентності) і виснаження. У процесі професійної діяльності розвивається синдром професійного вигорання у вигляді стереотипів емоційної поведінки, які проявляються як професійно-комунікативні характеристики.

Професійне вигорання визначається складним комплексом факторів, що включають індивідуально-психологічні особливості та особливості професійної діяльності емоційного характеру. Вирішення цих проблем було визнано особливо важливим для розробки заходів профілактики вигорання. Важливо зазначити, що визначення терміна «професійне вигорання» в академічному середовищі є дещо нечітким. В одному випадку це професійне перенапруження, яке негативно впливає на професійну діяльність, а в іншому – це психологічний захисний механізм, який може регулювати психіку і захищати її від негативних емоційних впливів.

2. На підставі теоретичного аналізу літератури з проблеми синдрому емоційного вигоряння, узагальнення та систематизації результатів зарубіжних і вітчизняних емпіричних досліджень визначити особливості структури, причини та наслідки синдрому емоційного вигоряння у вчителів початкових класів.

«Вигорання» має багато різних визначень, але найпоширенішою формою вважають тривалу реакцію на стрес або синдром, що виникає в результаті тривалого професійного стресу. Наш аналіз виходить із концепції синдрому професійного вигорання, запропонованої К. Маслач, яка включає три компоненти: емоційне виснаження, деперсоналізацію та редукцію професійних досягнень.

Термін «емоційне вигорання» не належить до чітко окресленого поняття в психологічних знаннях, незважаючи на те, що на теперішній час цьому феномену присвячено значну кількість досліджень . У психологічній та соціологічній літературі існує плутанина у визначенні терміна «емоційне вигорання». Наприклад, Н. Назарук розглядала вигорання як синдром фізичного та емоційного виснаження, що проявляється у втраті позитивних емоцій у професіонала та включає розвиток низької самооцінки, негативного ставлення до роботи, втрати розуміння і співчуття до клієнтів. Дослідники вважають, що вигорання більше схоже на емоційне виснаження, яке виникає на тлі міжособистісного стресу. У зв’язку з цим синдром професійного вигорання Н. Назарук запропонувала означувати через поняття «професійне вигорання». що у подальшому дозволило розглядати це явище в аспекті професійної деформації фахівця під впливом робочих стресів.

На сучасному етапі розвитку зарубіжної психологічної думки феномен емоційного вигорання досліджується в психології, зумовленій стресом

(вигорання, викликане стресом), психології професійної діяльності (вигорання як форма професійної трансформації), екзистенціальній психології (виснаження як стан фізичного та психічного виснаження від тривалого перебування в емоційно напруженій ситуації). Проблема професійного вигорання досліджується зарубіжними психологами вже понад 35 років. За цей час було опубліковано близько 3000 публікацій, пов'язаних з емоційним вигоранням, і виявлено близько 100 симптомів, пов'язаних з емоційним вигоранням (хоча збільшого вони носять описовий характер і не підтверджені емпіричними дослідженнями).

3. Провести власне експериментальне дослідження з метою вивчення особливостей емоційного вигорання у педагогів.

При проведенні методики «Емоційного відгукування» виявлено, що із 60 педагогічних працівників 59% мають середній рівень емпатичних тенденцій, 11% - високий, 30% - низький.

При проведенні методики емоційного вигорання В. Бойко у представників групи А були отримані такі результати: 25% - синдром професійного вигорання не сформований, 33% - знаходиться на стадії формування; 42% педагогічних працівників мають синдром професійного вигорання. У групі Б дещо інша картина: 31% - синдром не сформувався, 32,5% - формується, 6,5% - вже сформований.

При проведені опитувальника «Психологічне вигорання» (розроблений Н. Водоп'яновою, О. Старченковою на основі моделі К. Маслач та С. Джексон), було з'ясовано, що більшість вчителів мають середній рівень емоційного виснаження (65%); високий рівень деперсоналізації (50%); високий рівень редукції особистих досягнень (80%)

Висновки. Професійне вигорання визначається складним комплексом факторів, що включають індивідуально-психологічні особливості та особливості професійної діяльності емоційного характеру. На сучасному етапі розвитку зарубіжної психологічної думки феномен емоційного вигорання досліджується в психології, зумовленій стресом (вигорання, викликане стресом), психології професійної діяльності (вигорання як форма професійної трансформації), екзистенціальній психології (виснаження як стан фізичного та психічного виснаження від тривалого перебування в емоційно напруженій ситуації). При проведені опитувальника «Психологічне вигорання» (розроблений Н. Водоп'яновою, О. Старченковою на основі моделі К. Маслач та С. Джексон), було з'ясовано, що більшість вчителів мають середній рівень емоційного виснаження (65%); високий рівень деперсоналізації (50%); високий рівень редукції особистих досягнень (80%).

Список використаної літератури:

1. Бойко В. Синдром емоційного вигорання: діагностика і профілактика / В. Бойко. – Хмельницький : Кронос, 2018. – 332 с.

2. Водоп'янова Н. Синдром вигорання: діагностика і профілактика / Н. Водоп'янова, Є. Старченкова. – СПб. : [б. в.], 2005. – 118 с.

3. Зелінська Я. Особливості психічного вигорання в аспекті професійного стресу / Я. Зелінська // Соціальна психологія. – 2018. – № 6. – С. 27–28.

4. Зубіашвілі І. Проблема професійного вигорання в психології / І. Зубіашвілі // Проблеми сучасної психології. – 2016. – № 7. – С. 219–229.

5. Назарук Н. Психологічні засоби профілактики «професійного вигорання» педагога : дис. … канд. психол. наук : 19.00.07 / Назарук Н. – Івано-Франківськ, 2007. – 320 с.

ЛАЩУК О. Є.
студентка спеціальності 061 «Журналістика»
наук.керівник: Балаклицький М.А.,
д-р соц. ком., проф.
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

СТОРІТЕЛІНГ В СУЧАСНІЙ ЖУРНАЛІСТИЦІ

Актуальність дослідження. Сучасна журналістика існує в умовах постійних змін та вдосконалень. З цими змінами також приходить потреба споживачів контенту у нових, більш якісних та ексклюзивних матеріалах, тому журналісти вимушені адаптуватися та змінювати свій підхід до написання тексту та способу подання інформації.

У такому контексті сторітелінг виявився ефективним методом впливу на споживача. Він дозволяє не лише створювати інформативний матеріал, а й зацікавити темою. Історії краще запам'ятовуються, оскільки вони висловлюють певні ідеї і почуття, створюючи зв'язок між автором та аудиторією, спонукаючи її до дії.

Метою дослідження є аналіз такого явища як сторітелінг та з’ясування його впливу на сучасну журналістику, визначення ролі та основних характеристик у процесі написання журналістської розповіді.

Виклад основного матеріалу. Сторітеллінг — це мистецтво розповідати історії, і хоча саме цей термін для нас новий, але його суть — поняття розповіді або наративу, яке є частиною загального поняття сторітелінгу. Це стале поняття, що має глибоке коріння в історії людства і є ключовим аспектом культури та комунікації.

Розповідання історій відіграє важливу роль у нашому житті, відображаючи наш природний спосіб комунікації. Від давніх часів історії передавалися усно, письмово та через малюнки. Сучасні дослідження підтверджують, що цей спосіб передачі інформації сприяв стрімкому розвитку мовлення в кам’яну добу. Завдяки історіям людство передає свою мудрість, традиції та досвід з покоління в покоління.

Дослідники та журналістикознавці не можуть дати чітке визначення сторітелінгу, оскільки він сприймається як метод, жанр, інструмент, технологія чи стиль написання. Багато вчених та журналістів починають

активно досліджувати цей підхід, і кожен розуміє його по-своєму.

«Сторітелінг — це потужний елемент впливу на людей, адже він викликає в аудиторії емоції. Історії розуміють люди усіх країн та поглядів, вони об’єднують, привертають увагу, спрощують сприйняття матеріалу, викликають довіру, а тому й формують певні ідеї, безперечно, цей інструмент знайомий нам із дитинства» [5, с. 9]. Мета сторітелінгу, який використовується в ЗМІ, зазвичай полягає в ознайомленні читачів з актуальними суспільними проблемами та викликанні у них певних емоцій, оскільки сильні емоції сприяють кращому запам'ятовуванню тексту.

У своїй роботі О. Харитоненко досліджує сторітелінг як спосіб передачі інформації, порівнюючи сучасні вітчизняні та зарубіжні дослідження і детально описуючи різновиди подання історій.

У праці вона дійшла висновку, що, називаючи сторітелінг «новим» жанром журналістики, необхідно брати до уваги його історію та «репортажне» минуле. Варто також зазначити, що наше уявлення про жанрові системи як стійкі форми відображення дійсності істотно відрізняється від західних трактувань, де жанри розглядаються як різновиди мовлення. У світі професійної журналістики дискусії про сторітелінг переважно мали позитивний тон.

О. Харитоненко також вказує на те, що популярність сторітелінгу в сучасних медіа пояснюється декількома причинами. Зокрема, зростання конкуренції на медіаринку, розвиток різноманітних масових медіа та інтернет-ресурсів, а також загальна тенденція зменшення інтересу до звичайного сприйняття новин та зниження практик читання й опрацювання інформації серед великої частини аудиторії. Це стимулює пошук нових методів подання інформації, серед яких сторітелінг виявляється одним з найпривабливіших [1].

Схожу точку зору на питання популярності та затребуваності сторітелінгу висловила Н. Засядько, у своєму дослідженні вона зазначила, що аналізуючи українські онлайн-видання, сторітелінг виявився найпопулярнішим жанром серед усіх сучасних форм журналістики. Також дослідниця прогнозує стрімкий розвиток сторітелінгу у найближчі 10 років, оскільки історії про людей завжди залишатимуться цікавими для аудиторії [2].

Варто виділити дослідження І. Побідаша, який у своїй статті досліджує ключові принципи та критерії побудови ефективної історії, зосереджуючись на основних елементах сюжету і надаючи поради з написання тексту. Він підкреслює, що великої уваги потребує відповідність історії цільовій аудиторії, а також важливість розробки сюжету, характеру героя, емоційно-змістового наповнення та деталей [3].

Книга Марка Лівіна "Сторітелінг для очей, вух і серця" розглядає історичні передумови розвитку сторітелінгу та його вплив на сприйняття людиною світу. А також про історії, які втілюють певні цінності, що стали основою багатьох культур та релігій [4].

ЗМІ використовують метод розповідей в новинах, журналістиці, рекламі та соціальних мережах. Наприклад, історії можуть використовуватись різними медіа для просування певної точки зору або для підвищення обізнаності про суспільно значущі теми та проблеми. «Тексти у форматі сторітелінгу зрозумілі, доступні, легко засвоюються і запам'ятовуються. Сторітелінг володіє тонким механізмом переконання, оскільки уникає аргументації, змушує перейматися проблемою та співчувати або радіти за когось» [5, с. 9-10].

Висновки. Найпопулярнішими формами сторітелінгу, які використовуються в ЗМІ, є мультимедійний та текстовий. Історії часто базуються на проблемі або конфлікті, але іноді включають прості історії з життя людей. Використання мультимедійних елементів, особливо якщо текст мінімальний і більше візуальних компонентів, допомагає привернути увагу та збагатити текст. Особливо ефективними є інтерактивні історії, які миттєво захоплюють увагу читача та розкривають великі перспективи для журналістських історій.

Список використаної літератури:

1. Харитоненко О. Сторітелінг як жанр, наратив і засіб архітектоніки в журналістиці : зміст, різновиди, сучасні інтерпретації / О. І. Харитоненко // Сучасний мас-медійний простір : реалії та перспективи розвитку : матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції (25 жовтня 2018 р.) / [наук. ред. В. М. Каленич]. – Вінниця, 2018. – С. 243–249.

2. Засядько Н. Сторітелінг як один із найзатребуваніших сучасних текстових форматів / Н. Засядько // Інновації та особливості функціонування ЗМІ України : зб. матеріалів Міжнар. науково-практ. конф., Львів. – Львів, 2021. – С. 52–61.

3. Побідаш І. Л. Сторітелінг: ознаки "гарної" історії / І. Л. Побідаш // Обрії друкарства. – 2019. – № 1. – С. 144–150.

4. Лівін М. Сторітелінг для очей, вух і серця / Марк Лівін. – Київ, 2020. – 184 с. – (Наш Формат).

5.Павленко О. Авторська добірка матеріалів у форматі сторітелінг на соціальну тематику : робота на здобуття кваліфікаційного ступеня бакалавр : спец.: 061 – журналістика. – Суми, 2023. – 30 с.

ЛЕНДА А. О.

студентка спеціальності 053 «Психологія»

наук. керівник: Парасєй-Гочер А. О. к. психол. н., доц.,

ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

РІВЕНЬ МОРАЛЬНОСТІ КОМЕДІЙНОГО ЖАНРУ: НЕГАТИВНІ ТА ПОЗИТИВНІ ТЕНДЕНЦІЇ

Актуальність дослідження. Вивчення важливості моральних аспектів у комедійному жанрі набуває великого значення в сучасному культурному та соціальному контексті, де ці твори відображають різноманітні цінності та

норми суспільства. Перш за все, комедійні твори часто використовують гумор для висміювання негативних аспектів суспільства, таких як несправедливість, дурість та гіпокритичність. Ці твори сприяють підвищенню усвідомлення та критичного мислення глядачів щодо таких проблем.

Однак, деякі комедійні твори також можуть пропагувати неприйнятні чи шкідливі ідеї. До них належать стереотипи, расизм, сексизм тощо, які можуть призвести до поглиблення негативних уявлень та відчуттів, а також до поширення негативних стереотипів у суспільстві. Таким чином, дослідження рівня моральності у комедійному жанрі допоможе краще зрозуміти вплив таких творів на глядачів, їхнє сприйняття моральних цінностей та норм, а також роль, яку вони відіграють у формуванні культурних та соціальних поглядів.

Об'єктом праці є комедійний жанр у кіно і літературі.

Предметом роботи є аналіз моральних аспектів, етичних норм, цінностей та поведінкових моделей, які присутні у комедійних творах, фільмах, передачах.

Мета дослідження полягає у визначенні впливу комедійного жанру на сприйняття моральних питань та цінностей у суспільстві. Для вирішення поставленої мети необхідно виконати наукові **завдання.**

Розкриємо завдання в **основному викладі матеріалу.**

1. Проаналізувати еволюції моральних аспектів у комедійному жанрі в діахронії.

Ключові етапи еволюції моральних аспектів у комедійному жанрі:

– Класичний комедійний жанр до XX століття відзначався використанням гумору для висміювання людських недоліків та слабкостей. Ці твори часто мали моральний підтекст або висновок, в якому відображалася людська природа та її аспекти. Наприклад, творчість Жан-Батіста Мольєра чи комедії Вільяма Шекспіра, які часто висміювали невдачі людини, але водночас пропонували важливі висновки про життя та людські стосунки. Цей жанр також використовувався для підтримки моральних цінностей та виховання глядачів через гумор та сатиру.

– Золота ера голлівудської комедії, яка припадає на 1930-1950-і роки, характеризувалася великим розмаїттям веселих та змістовних фільмів. Цей період був визнаний за свої витончені комедії, які часто включають в себе елементи музики, танців та відмінні виступи акторів. Комедії цього часу нерідко використовували гумор як засіб вирішення важливих соціальних та моральних проблем. Твори цього періоду віддзеркалювали атмосферу оптимізму та надії, характерну для країни після Депресії та під час Другої світової війни. Такі фільми стали популярними серед глядачів різного віку та соціальних груп, а їхні головні герої стали символами веселощів і відродження.

– Постмодерністська епоха у комедійному кіно, що відбувалася у 1980-2000-і роки, характеризувалася більшою експериментальністю та складністю

у вираженні моральних аспектів. Фільми цього періоду часто використовували гумор для висміювання сучасних культурних та соціальних табу, що дозволяло виявити більшу толерантність та відкритість до різноманітності. Вони відображали змінену атмосферу суспільства, акцентуючи увагу на індивідуальності та унікальності кожної людини. Комедійні твори цього часу також можуть бути більш політично спрямованими, висміюючи владу та корупцію, та відображати актуальні соціальні проблеми з позиції гострого сатиричного погляду.

– У сучасності комедійний жанр зазнав значних змін у способі вираження моральних аспектів. Фільми та серіали стали більш різноманітними та різноплановими у своїх підходах до комедії. Одні з них продовжують використовувати гумор як засіб для висміювання суспільних недоліків та нерівностей, проте з більшою увагою до інклюзивності, гендерної рівності та представлення різноманітності культурних та етнічних груп. Інші фільми можуть бути спрямовані на більш особисті та емоційні теми, такі, як: сімейні відносини, самопізнання та пошук значення у житті. Також варто зазначити зростання популярності комедійних серіалів, які часто розвивають глибокі характери та складні сюжетні лінії, що дозволяє їм висловлювати широкий спектр моральних тем та проблем сучасного суспільства.

Отже, еволюція моральних аспектів у комедійному жанрі творів відбиває зміни у способі висміювання недоліків суспільства та виявлення моральних ідеалів протягом історії. Від класичних комедій з моральним підтекстом до сучасних творів, які акцентують на толерантності та важливості інклюзивності, зміни у жанрі відображають культурні та соціальні трансформації.

Вплив комедійного жанру на формування моральних цінностей та норм у суспільстві є складним і багатогранним явищем, яке варто розглядати з різних позицій.

З одного боку, комедійні твори можуть виступати як ефективний інструмент для стимулювання критичного мислення та усвідомлення соціальних проблем. Вони часто використовують гумор як засіб для висміювання негативних аспектів суспільства, таких як корупція, несправедливість чи гіпокритизм. Це може сприяти обговоренню цих проблем та спонукати глядачів до дійсних змін у суспільстві. Крім того, комедії можуть пропонувати альтернативні погляди та перспективи, що допомагає розширити розуміння різноманітності та толерантності.

З іншого боку, некоректне використання гумору може призвести до посилення стереотипів та поширення шкідливих ідеологій. Деякі комедійні твори можуть використовувати гумор на шкідливий чи образливий спосіб, що сприяє підтримці негативних уявлень та поглибленню соціокультурних розбіжностей. Наприклад, шовіністичний або расистський гумор може підкріплювати негативні стереотипи та призвести до соціального відчуження.

Отже, важливо розуміти, що комедійні твори мають потенціал як для

позитивного, так і для негативного впливу на формування моральних цінностей та норм у суспільстві. Необхідно аналізувати зміст та контекст кожного твору з урахуванням його потенційного впливу та відповідально підходити до створення та сприйняття комедійних матеріалів.

3. Пропозиції щодо використання комедійного жанру як засобу для підвищення моральності та розвитку етичного мислення аудиторії.

Використання комедійного жанру як засобу для підвищення моральності та розвитку етичного мислення аудиторії є цінною стратегією. По-перше, комедія може використовувати гумор для висміювання соціальних недоліків та неправильних моральних стандартів. Виставлення неправильного або аморального поведінки у комедійному світлі може спонукати аудиторію до самокритики та розгляду своїх власних вчинків.

По-друге, комедійні сюжети можуть включати моральні дилеми та ситуації, які спонукають глядачів до роздумів над правильністю певних вчинків або виборів. Це дозволяє аудиторії переосмислити свої власні цінності та дії, а також розвиває їхнє етичне мислення. Крім того, комедія може використовувати позитивні приклади персонажів, які демонструють моральну сили та вчинки. Це може стати джерелом натхнення для глядачів і заохочувати їх наслідувати позитивний приклад.

Отже, комедійний жанр може бути потужним інструментом для формування моральних цінностей та етичного мислення аудиторії, викликаючи рефлексію над соціальними питаннями, сприяючи саморозвитку та спонукаючи до позитивних змін у суспільстві.

Висновки. Дослідження рівня моральності в комедійному жанрі виявило, що цей жанр впливає на формування моральних цінностей та етичного мислення аудиторії у різних часових періодах. Від класичних комедій до сучасних творів, еволюція комедійного жанру відображає зміни в суспільних цінностях та культурних тенденціях. Комедія може бути ефективним засобом для стимулювання самокритичного мислення, висміювання соціальних недоліків та розвитку моральної свідомості. Проте важливо розуміти, що використання комедії для цілей морального виховання потребує уваги до контексту та здатності стимулювати глибоке розуміння моральних питань у глядачів. Таким чином, комедійний жанр може бути цінним інструментом для підвищення моральності та розвитку етичного мислення, за умови обережного підходу до його використання та вмілого підбору контенту.

Список використаної літератури:

1. Соколянський М. Г. Оскар Уайльд: Опис творчості / Марк Григорович Соколянський. – К.: Одеса: Либідь, 1990. – 200 с.

2. Щербина О. А. Жанри сатири і гумору. Нарис / Артур Олександрович Щербина. – К.: Дніпро, 1977. – 136 с.

3. Ніколенко О. М. Бароко, класицизм, просвітництво. Літ. XVII-XVIII століть: Посібник для вчителя. – Харків: Веста: „Ранок”, 2003. – 221 с.

4. Крижанівський Б. М. Золоті сторінки кіно / Б.М. Крижанівський. – К.: Веселка, 1978.

5. Малютіна Н. П. Українська драматургія кінця XIX – початку XX століття: аспекти родо-жанрової динаміки. – Одеса: Астропринт, 2006. – 350 с.

6. Вишинський В. Гергарт Гауптман: Жанрово-стильові особливості драми: конографія / Володимир Вишинський. – Дрогобич: Коло, 2006. – 174 с.

ЛОМАКА А.О.
студентка спеціальності 061 «Журналістики»
наук. керівник: Синчак Б.А.
к.соц.ком., доц.
завідувач кафедри журналістики
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

ПЛАТФОРМИ І СПОСОБИ ПОШИРЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РЕКЛАМИ

Актуальність дослідження про соціальну рекламу обумовлена з суспільними викликами та різними соціальними проблемами, з якими кожен день стикаються громадяни різних країн. До таких проблем належать: бідність, насильство, зміна клімату, расизм, сексизм, низький рівень освіти, відсутність стеження за фізичним та ментальним здоров'ям та інші. Дослідження соціальної реклами дозволяє зрозуміти, як ефективно впливати на усвідомлення та розв'язання цих проблем. Завдяки розвитку медіа та технологій змінюються способи споживання інформації та взаємодії з нею, це допомагає розробляти нові стратегії та підходи до комунікації з цільовою аудиторією. Потребу в ефективних комунікаційних стратегіях для просування позитивних змін у суспільстві створив активний інтерес громадськості до гострих соціальних питань. На жаль, деякі види соціальної реклами можуть порушувати етичні стандарти або спричиняти негативні наслідки.

Теоретичний аналіз дослідження. У своїх роботах О. Бугайова, В.Зірка, Д. Олтаржевський, Є. Ромат у своїх працях звертають увагу на роль соціальної реклами у суспільстві, а також надають поради щодо платформ, методів розповсюдження реклами та її ефективного впливу на суспільну думку.

Виклад основного матеріалу. Соціальна реклама – це інструмент для впливу на суспільну думку і поведінку, має на меті виховання суспільства через виявлення актуальних проблем та надання відповіді на вирішення поточної проблеми у суспільстві. Піднімає питання соціальної та гендерної нерівностей, засобів, що викликають наркотичну, алкогольну, нікотинову залежності, гендерну та соціальну нерівності, расизм, екологію. Соціальна реклама має різноманітні методи та способи пливу на суспільну думку [1].

У своїх роботах О. Бугайова стверджує, що «соціальна реклама об'єднує, впливає на більшість, зміцнює зв'язки між різними соціальними групами, сприяє формуванню бережливого ставлення до національних

традицій, культурної та природної спадщини тощо. На відміну від комерційної реклами, яка закликає до споживання чого-небудь, соціальна реклама може закликати до відмови від використання чогось в інтересах самого споживача (здоров'я, безпека). Вона відповідає на питання, яким чином громадянин може долучитися до певної соціально значущої справи, і пропонує кілька варіантів дій: зроби так само, допоможи іншим, розкажи, як можна допомогти іншим» [3].

Ефективність впливу соціальної реклами на зміну суспільної думки та поведінки базується на декількох ключових аспектах.

1. *Наукові дослідження* є важливим джерелом для визначення впливу соціальної реклами на суспільство. Різноманітні дослідження, проведені у психології, медіастудіях та соціології, допомагають зрозуміти, як рекламні повідомлення впливають на уявлення та поведінку людей.

2. *Аналіз ринкових даних* дозволяє виявити успішність рекламних кампаній через моніторинг ефективності та реакції аудиторії. Відстеження метрик, таких як обсяги продажів, зміна усвідомленості або збільшення підтримки, дає можливість оцінити вплив реклами на суспільство.

3. *Аналіз соціальних медіа та інтернет-форумів* дозволяє виявити реакцію громадськості на рекламні повідомлення та їх вплив на формування громадської думки. Соціальні мережі стали важливим джерелом інформації та дискусій, і вони можуть відображати відношення громадян до соціальних питань, що стосуються рекламних кампаній.

4. *Аналіз ефективності під час реалізації проєктів* є важливим для оцінки реального впливу рекламних кампаній на зміну поведінки. Часто рекламні агентства проводять дослідження після завершення кампаній, щоб зрозуміти їхній вплив на цільову аудиторію та суспільство в цілому.

Ці джерела допомагають глибше зрозуміти ефективність впливу соціальної реклами на зміну суспільної думки та поведінки, що дозволяє розвивати більш ефективні стратегії та підходи до комунікації з аудиторією.

Соціальна реклама може апелювати до розуму, раціонально-логічного мислення людини, викликати певні емоції, діяти через моральні та соціальні переконання індивіда (звернення до почуття справедливості й порядності). Відповідно, за характером впливу розрізняють мотиви в соціальній рекламі, як і в інших її видах: раціональні, емоційні, моральні та соціальні

Завданням соціальної реклами є привернення уваги суспільства до соціальної проблеми, використовуючи різноманітні методи впливу на людську свідомість. До прикладу, рекламодавці часто використовують різноманітні пастельні кольори, різну музику, тематичні картинки, створюючи візуал, який буде впливати на людську свідомість та викликати потрібні реакцію та емоції [2].

Рекламодавці та журналісти використовують різноманітні засоби задля поширення реклами та її впливу на людську свідомість. Рекламним засобом може бути будь-який інструмент. Наприклад, небо, автобусні квитки, кульові

ручки, вуличні урни для сміття, коробочки сирників, преса, радіо, телебачення, зовнішня реклама, а також реклама, яка використовується у мережі «Інтернет» та соціальних мережах, таких як «Facebook», «Instagram», «Tik-Tok».

Висновки. Соціальна реклама є потужним інструментом для підвищення усвідомленості про соціальні проблеми та спонукання до дії. Вона допомагає залучати увагу до важливих питань, таких як бідність, освіта, здоров'я та екологія, та стимулює зміни у поведінці громадянства. Це дослідження показало, що ефективність соціальної реклами значно залежить від правильного вибору методів та способів поширення. Це може бути використання різних медійних каналів, таких як телебачення, радіо, Інтернет, соціальні мережі, а також партнерство із засобами масової інформації та неприбутковими організаціями.

Успішність соціальної реклами вимірюється не тільки кількістю переглядів чи репостів, але й її впливом на поведінку та уявлення громадян. Це може бути виявлено через моніторинг та оцінку реакції цільової аудиторії на повідомлення. Важливість креативності та інновацій у соціальній рекламі обумовлена тим, що у наш час суспільство перенасичене інформацією, тому необхідно використовувати нестандартні, креативні та привабливі підходи для того, щоб привернути увагу та зробити повідомлення ефективним. Соціальна реклама може мати значний вплив на суспільство, сприяючи змінам у свідомості, уявленнях та поведінці громадянства. Вона може стати каталізатором для позитивних змін у суспільстві та сприяти побудові кращого, більш освіченого та свідомого світу.

Список використаної літератури:

1. Олтаржевський Д. О. Соціальна реклама : навч. посіб. / Д. О. Олтаржевський. – Київ : Центр вільн. преси, 2016. – 120 с.

2. Зірка В. . Лексика реклами: навч. допомога / В. Зірка. – Дніпропетровськ : ДУЕП, 2006. – 196 с.

3. Бугайова О. Соціальна реклама як особливий жанр / О. Бугайова // Міжнародний вісник: Культурологія. Філологія. Музикознавство. – 2013. – № 1. – С. 123–128.

МАТВІЙЧУК О. М.
студентка спеціальності 053 «Психологія»
наук. керівник: Садова М.А., д. психол.н.,доц.,
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ПАМ’ЯТІ У МОЛОДШОМУ ШКІЛЬНОМУ ВІЦІ

Актуальність дослідження. Пам'ять виступає важливим фактором в освоєнні основних процесів навчання дітей молодшого шкільного віку, особливо в контексті формування та розвитку їх особистісних здібностей. Прогрес пам'яті має безпосередній вплив на успіх у навчанні та загальний

розвиток особистості в майбутньому. Розвиток пам'яті вимагає систематичного виховання, і саме навчання в школі може відігравати важливу роль у цьому процесі. Пам'ять є ключовим елементом для розуміння психічних процесів та механізмів навчання.

Проблема слабкого рівня запам'ятовування у дітей молодшого шкільного віку виникає з кількох причин, таких як: відсутність або недостатня застосовуваність педагогічних стратегій, відсутність зацікавленості та мотивації дитини до матеріалу, несистематичне тренування пам'яті, порушення взаємозв'язків з батьками, родичами та соціальним оточенням, проблеми у поведінці та недостатня здатність уважності до необхідних аспектів, а також наявність стресу та інших факторів [1, с. 3].

Теоретичий аналіз дослідження. Багато розділів психології вивчають пізнавальний процес пам’яті. У загальній психології цей аспект розглядається як здатність особистості зберігати минулий досвід і використовувати його в повсякденному житті. А саме вікова психологія спрямована на вивчення становлення та функціонування пам'яті на різних етапах життя.

З глибокої давнини людей цікавило вміння запам'ятовувати. Термін «пам'ять» у сучасному вживанні, як мнемічна діяльність, походить від імені давньогрецької богині пам'яті – Мнемозини [2, с. 79-80, 188].

Пам'ять можна охарактеризувати як процес зберігання, запам'ятовування і відтворення особистістю свого досвіду. Кожна діяльність неможлива без участі пам'яті, і, як стверджував І. М. Сєченов, без пам'яті людина залишалася б завжди у стані новонародженого. Цілісність та єдність особистості можуть бути забезпечені завдяки функціонуванню пам'яті [3, с.202].

Виклад основного матеріалу. У дітей молодшого шкільного віку формується характер пам'яті, який є виразним та більш пізнавальним. Дитина розвиває здатність розуміти конкретні мнемічні завдання та відокремлювати їх від різноманітних інших вражень. Порівняно з пам'яттю дошкільника, пам'ять молодшого школяра є більш свідомою та організованою. Однак наочно-образна пам'ять залишається більш розвиненою, ніж логічна, оскільки діти легше запам'ятовують конкретні предмети та факти, а не абстрактні пояснення і визначення. Учні молодших класів частіше використовують механічне запам'ятовування через повторення, не завжди розуміючи смислові зв'язки. Це може пояснюватися тим, що діти ще не повністю вміють розрізняти завдання з запам'ятовування (що саме треба запам'ятати дослівно, а що - загалом). Тому часто виникають випадки, коли молодші школярі віддають перевагу дослівному запам'ятовуванню, а не переказуванню. Дітям важко організувати ефективне смислове запам'ятовування, оскільки вони ще не володіють навичками розбиття матеріалу на смислові групи, виділення ключових точок для запам'ятовування, створення плану тексту і т. д.

До завершення віку молодшої школи діти повинні розвивати навички запам'ятовування та відтворення змісту та сутності матеріалу. Важливо прищеплювати у молодших школярів навички постановки мети для ефективного запам'ятовування, оскільки від цього залежить їхня продуктивність та подальші академічні успіхи [4, с.132].

Віковий відрізок молодших школярів є періодом інтенсивного розвитку різних аспектів пам'яті, особливо довільної, яка визначається їхньою здатністю засвоювати та утримувати нові знання. У цьому віці діти стикаються з різнобічними вимогами шкільного навчання, що активізує не лише довільну, але й активну пам'ять.

Розвиток пам'яті не може відбуватися самостійно, він потребує системного виховання. Шкільна освіта виступає важливим елементом цієї системи, сприяючи розбудові та тренуванню пам'яті особистості. Такий комплексний підхід сприяє вдосконаленню когнітивних навичок та успішному адаптивному функціонуванню дітей у навчальному середовищі та в їхньому подальшому житті [5, с. 243].

Результати досліджень рівня розвитку вербальної, короткочасної зорової та слухової пам'яті учнів 1-го та 3-го класів.

Першим етапом було провести з учнями молодших класів три методики на виявлення рівня слухової вербальної пам'яті, це методика варіанту тесту З. М. Істоміної «Запам'ятай 10 слів», на визначення рівня короткочасної зорової пам'яті Р. С. Нємова «Запам'ятай малюнки» та методика Р. С. Нємова «Запам'ятай цифри», що показує рівень короткочасної слухової пам'яті.

Вибірка досліджуваних складала 32 дітей віку 6-9 років, 16 учнів 1-го класу, серед них 8 дівчаток і 8 хлопчиків та 16 учнів 3-го класу, з яких 10 дівчаток і 6 хлопчиків. Усі респонденти учні ліцею №5 м. Костопіль Рівненської обл.

Після обробки результатів по першій методиці, що досліджує рівень короткотривалої вербальної пам'яті, троє із 16 дітей 1-го класу показали низький рівень, 9 дітей отримали оцінки, що вказують на середній рівень запам'ятовування, і лише 4 респондента отримали результат високого рівня. Досліджувані третього класу продемонстрували наступні результати: низький рівень – троє учнів із 16-ти, середній рівень – 4 дитини і високий рівень отримало 9 опитуваних.

Отже, першокласниками в цілому було показано середній рівень розвитку, тоді як третьокласники проявили високий рівень слухової вербальної пам'яті. Це свідчить про те, що у трохи старших дітей вже є більший словниковий запас і краще засвоєні граматичні структури зв'язного мовлення, що сприяє кращому запам'ятовуванню почутого.

Результати по пройденій другій методиці «Запам'ятай малюнок» показали, що учні 1-го класу отримали хороші результати, а саме 5 дітей відповіли на середній рівень і 11 учнів отримали оцінки, що відповідають за високий рівень розвитку короткочасної зорової пам'яті. Третьокласники ж

отримали результати ще вищі: 2 досліджувані продемонстрували середній рівень зорового запам’ятовування, 9 молодших школярів отримали оцінку вищого рівня і 5 – найвищого рівня розвитку.

Отримані результати показують, що діти трохи старшого віку мають більш розвинену зорову пам'ять порівняно з молодшими дітьми, і їхня уява працює ефективніше, що важливо для процесу запам'ятовування.

Опитування по методиці «Запам’ятай цифри» показало, що першокласники відповіли наступним чином: одна дитина відповіла на низький рівень, на середній рівень відповіло 14 респондентів і лише один отримав оцінку, що відповідає високому рівню розвитку короткочасної слухової пам’яті. Школярі третього класу отримали оцінки середнього рівня – 6 опитуваних, оцінки високого рівня отримало 6 досліджуваних, високий рівень продемонструвало 9 учнів і лише один отримав оцінку найвищого рівня.

Результати досліджень по цій методиці показують, що дітям трохи старшого віку легше ефективно обробляти великий обсяг інформації, уникаючи перевантаження мозку, порівняно з молодшими першокласниками.

Розглянемо отримані дані з трьох методик у відсотковому співвідношенні, щоб краще усвідомити та підтвердити раніше представлені результати. Це дозволить більш точно оцінити внесок кожної групи в загальний розподіл, спрощуючи при цьому процес прийняття рішень та формування висновків на основі наших досліджень.

Низький рівень розвитку становить 8,14%; високий – 46, 51%; високий – 38, 37%; дуже високий – 6, 98%.

Як виявлено зі загальних показників, узагальнених за трьома методиками, розвиток пам'яті в дітей молодшого шкільного віку переважно показує середній рівень, за яким слідує високий рівень, а менші частки відображають низький і дуже високий рівні. Відсотковий розрахунок показує, що середнє значення або середній рівень показника запам'ятовування для всіх учасників дослідження складає близько 46,51%. Враховуючи, що показник запам'ятовування наближений до 50%, це свідчить про середню здатність розуміння або запам'ятовування інформації, що має безпосередній вплив на ефективність навчання та запам'ятовування в загальному.

Висновки. Розвиток пам'яті в молодшому шкільному віці сприяє формуванню загальних здібностей та їхньому ефективному використанню під час навчання. Пам'ять виступає ключовим елементом пізнавальної діяльності людини і без взаємодії з процесом пам'яті будь-яка діяльність стає неможливою. Якщо вона функціонує правильно, то це сприяє не лише успішному навчанню, але й розвитку особистості в цілому.

Підсумовуючи проведені дослідження, можна зазначити, що молодші школярі в процесі запам’ятовування більше спираються на зорово-просторові розумові уявлення, тоді як старші діти використовують більш абстрактне візуально-орієнтоване сприйняття.

Список використаної літератури:

1. The association between working memory, teacher-student relationship, and academic performance in primary school children [Electronic resource] / Simona Sankalaite [et al.] // Frontiers in Psychology. – 2023. – No. 14. – Mode of access: https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1240741. – Title from screen.

2. Дуткевич Т. В. Загальна психологія. Теоретичний курс. [текст] навч. посіб. / Т. В. Дуткевич. – К.: Центр учбової літератури, 2016. – 388 с.

3. Дуткевич Т. В. Дитяча психологія. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 424 с.

4. Кузікова С. Б. Теорія і практика вікової психокорекції : Навчальний посібник /С. Б. Кузікова. 2-ге видання, перероблене, доповнене. – Суми: Університетська книга, 2020. – 304 с.

5. Р.В. Павелків Загальна психологія. Підручник. – К.: Кондор, 2009. – 576 с.

МАТЮХІНА Р. В.
студентка 4 курсу спеціальності "Філологія"
наук. керівник: Кузенко Г. М. к. філол. н., доц.
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

ЕВФЕМІЗМИ ЯК ДЖЕРЕЛО СИНОНІМІЇ В СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ В ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

Актуальність теми зумовлена тим, що мова політичних промов та дебатів є важливим інструментом в політичному дискурсі, де політики використовують різні мовні засоби для впливу на аудиторію. Одним з таких засобів є вживання евфемізмів - м'які, замасковані висловлення, що можуть мати синонімічне значення з більш прямими виразами [1].

Метою роботи було вивчення ролі евфемізмів як джерела синонімії в сучасній англійській мові в політичному дискурсі. Робота мала на меті визначити засоби словотворення та функції евфемізмів, їхнє застосування у політичних промовах та дебатах.

Теоретичний аналіз дослідження. Вивчення евфемізмів у політичних промовах є актуальним, оскільки вони можуть впливати на сприйняття та розуміння політичних послань, а також відображати певні політичні стратегії і погляди. Ця тема досліджувалася такими вченими, як Д. І. Квеселевич, А.Г. Ніколенко, В. П. Сасіна, Кіт Аллан, Кейт Беррідж, Лінфут-Хем, Беатріс Сесілія Уоррен.

Виклад основного матеріалу. В роботі було досліджено вживання евфемізмів з сучасної та актуальної промови Володимира Зеленського [4] та політичних дебатів між Дональдом Трампом та Гілларі Клінтон [2]. Наведемо приклад такого аналізу.

Промова Володимира Зеленського "We have to liberate Ukraine and Europe, because when the Russian weapon shoots at us, it is already pointed at our neighbors" була виголошена на Мюнхенській конференції з безпеки.

Володимир Зеленський використовує ряд евфемізмів у своїй промові, щоб зменшити негативний відтінок та зробити висловлювання менш прямим або жорстким. Використання метафор, епітетів та абстрактних слів допомагає згладити враження від війни в Україні, мобілізувати підтримку та висловити надію на швидке досягнення угод. Зокрема, евфемізм *"David on the Dnipro"* передає уявлення про конфлікт на сході України більш метафоричним та менш прямим способом. Також використання епітетів *"powerful support"* та *"mighty weapons"* замість простіших термінів "військова допомога" та "військова підтримка" робить висловлювання більш емоційно насиченим та ефектним. А використання абстрактного терміну *"speed of our agreements"* замість прискорення укладання угод" робить процес досягнення угод менш конкретним та технічним.

У перших президентських дебатах між Дональдом Трампом і Гілларі Клінтон 27 вересня 2016 року було виявлено 5 типів евфемізмів. Найчастішим типом евфемізму, який використовував Дональд Трамп, була партикуляризація (уточнення), наприклад, "*abyss"* була однією з метафор *"hell".* Вона була використана метафорично, і її функція полягала в тому, щоб помякшити опис певних трагічних подій.

Гілларі Клінтон також часто використовувала метафори при створенні евфемізмів. Мета вживання цих прийомів полягала у пом'якшенні певних значень, не змінюючи сенсу сказаного. Наприклад, говорячи про манеру Дональда Трампа спілкуватись, вона вжила евфемізм "cavalier attitude" замість "arrogant attitude». Цей вираз є яскравим прикладом етикетного евфемізму.

Приклади вживання евфемізмів у промові Володимира Зеленського розкривають їхню роль у створенні позитивного враження про свою країну та зменшенні негативного емоційного впливу воєнних подій на свідомість іноземних слухачів. Як підтвердив аналіз, применшений емоційний вплив полегшує сприйняття чисто фактичної інформації.

Висновки. Результати аналізу підтверджують, що евфемізми в політичних промовах та дебатах впливають на сприйняття аудиторії та створюють сприятливий образ політика. Вони дозволяють висловити неприємні ідеї або факти у більш прийнятній формі, що допомагає дещо нівелювати негативну реакцію слухачів. Вживання евфемізмів також може слугувати стратегією маніпуляції аудиторією, зокрема використовуватись для зміни значення термінів або відхилення уваги від суттєвих питань.

У підсумку, вживання евфемізмів у політичних промовах та дебатах є поширеною практикою, яка може мати позитивні й негативні наслідки. Вони можуть впливати на сприйняття та розуміння політичного повідомлення, створювати позитивний образ політика або слугувати стратегією маніпуляції.

Список використаної літератури:

1. Keith A. Euphemism and dysphemism: language used as shield and weapon / A. Keith, K. Burridge. – the University of Michigan: Oxford University Press, 1991. – c. 263

2. The First Presidential Debate Between Hillary Clinton and Donald Trump [Електронний ресурс] // TIME – Режим доступу до ресурсу: https://time.com/4508768/presidential-debate-trump-clinton-transcript/

3. Warren B. What Euphemisms Tell Us about the Interpretation of Words / Beatrice Warren // Studia Linguistica. – 1992. – Vol. 46. – P. 128–172.

4. We have to liberate Ukraine and Europe, because when the Russian weapon shoots at us, it is already pointed at our neighbors – address by the President at the Munich Security Conference [Електронний ресурс] // The Presidential Office of Ukraine. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: https://www.president.gov.ua/en/news/treba-zvilniti-ukrayinu-ta-yevropu-bo-koli-rosijska-zbroya-s-81061

МЯКУШКІНА М. О.
студентка спеціальності 035 «Філологія»
наук. керівник: Клімук О. С.
магістр філології, викл. кафедри германської філології
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

ВИЗНАЧЕННЯ ЕФЕКТИВНИХ МЕТОДІВ ВИВЧЕННЯ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ ДЛЯ ПОЧАТКІВЦІВ

Актуальність дослідження. Вивчення іноземних мов в сучасному світі стає необхідністю для особистого і професійного розвитку. З урахуванням великої кількості початківців, які обирають німецьку мову, важливо дослідити, як зробити процес її вивчення максимально ефективним. Ефективні методи вивчення німецької для початківців можуть значно полегшити адаптацію до нового мовного середовища та забезпечити швидше засвоєння мовних навичок. За останні п’ять років кількість осіб, які вивчають німецьку мову, зросла на 25%, вказуючи на стабільний ріст популярності серед мовної аудиторії. Тому дослідження тематики щодо визначення ефективних методів вивчення німецької є актуальною темою і важливим кроком у покращенні якості освіти та підтримці мовного розвитку початківців.

Об’єкт дослідження: ефективні методи вивчення німецької мови для початківців.

Предмет праці: різноманітні методи, стратегії та підходи, використовувані в процесі вивчення німецької мови.

Мета роботи: оцінити та порівняти ефективність різних методів вивчення німецької мови, а також ідентифікувати оптимальні стратегії для покращення процесу освоєння мовних навичок, зокрема для початківців.

Завдання та виклад основного матеріалу.

1. Проаналізувати ефективність традиційних методів вивчення німецької мови для початківців, фокусуючись на класичних уроках та підручниках.

Результативність традиційних уроків німецької мови визначається в основному шляхом аналізу досягнень студентів у процесі навчання. Зосередження на ретельному вивченні рівня засвоєння матеріалу та активній участі вчителя може значно впливати на якість освіти. Однак успіх такого підходу також залежить від здатності вчителя створювати вдумливі та змістовні уроки, сприяючи зацікавленості та ефективному навчанню.

Використання класичних підручників вивчення німецької мови для початківців може значно впливати на процес освоєння, забезпечуючи систематичну та структуровану інформацію. Незважаючи на їхню вартість та доступність, недоліками таких підручників може бути відсутність інтерактивності та адаптації до індивідуальних потреб учнів. Розуміння як позитивних, так і негативних аспектів допоможе вдосконалити використання класичних підручників у процесі вивчення німецької мови для початківців.

Рівень мотивації та зацікавленості початківців, які вивчають німецьку мову, значно визначається взаємодією з традиційними уроками та підручниками. Позитивний підхід вчителя, адаптований підручник та цікавий матеріал можуть стимулювати бажання учнів активно залучатися до навчального процесу. Однак, недоліки у методах чи змісті можуть призвести до втрати інтересу, що підкреслює важливість врахування мотиваційних аспектів при розробці та використанні навчальних ресурсів.

Отже, можна підсумувати, що ефективність вивчення німецької мови для початківців залежить від різних факторів, включаючи взаємодію з традиційними уроками та використання класичних підручників. Аналіз рівня мотивації та зацікавленості студентів в контексті цих методів вказує на важливість забезпечення стимулюючого та адаптованого навчального середовища. Однак, для максимальної ефективності, важливо усвідомлювати та враховувати як позитивні, так і негативні аспекти традиційних підходів у вивченні мови.

2. Провести аналіз впливу сучасних технологій на процес вивчення німецької мови для новачків, звертаючи увагу на мобільні додатки, відеоуроки та інтерактивні онлайн-ресурси.

Сучасні технології значно збагатили процес вивчення німецької мови для новачків. Мобільні додатки відкривають широкі можливості, надаючи гнучкість та доступність для вивчення у будь-якому місці та часі. Відеоуроки стали важливим засобом, де візуальний контекст та аудіоінформація сприяють кращому розумінню та навчанню вимови. Інтерактивні онлайн-ресурси, такі, як: віртуальні гри та форуми, не лише забезпечують можливість практикувати мову, але й стимулюють активну участь та співпрацю. Адаптивність мобільних додатків, які персоналізують навчання та відстежують прогрес, допомагає створювати індивідуалізований підхід для

кожного студента. Використання аудіо- та візуальних ресурсів в мобільних додатках сприяє багатозоровому підходу та полегшує розуміння матеріалу. Додатки також надають можливість використання розширеної реальності, що створює поглиблений досвід вивчення. У цілому, сучасні технології інтегрують інноваційні методи та ресурси в процес вивчення німецької мови, роблячи його більш цікавим та ефективним. Однак, успіх такого підходу визначається активністю студентів у використанні цих технологій для досягнення найкращих результатів.

Сучасні технології суттєво трансформують процес вивчення німецької мови для новачків, надаючи їм широкий спектр інструментів та можливостей. Мобільні додатки, відеоуроки та інтерактивні онлайн-ресурси створюють інноваційне навчальне середовище, збільшуючи гнучкість та персоналізацію. Принагідно важливо враховувати, що успіх вивчення мови за допомогою цих технологій також залежить від активності та відданості студентів у використанні цих ресурсів для досягнення своїх освітніх цілей.

3. Дослідити співвідношення між психологічними чинниками (наприклад, мотивацією та емоційною готовністю) та успішністю вивчення німецької мови серед початківців.

Вивчення німецької мови серед початківців тісно пов'язане з психологічними чинниками, які можуть визначити його успішність. Мотивація виступає ключовим фактором, оскільки сильне бажання вивчати мову може стимулювати високий рівень зосередженості та зусиль. Емоційна готовність також важлива, оскільки позитивне ставлення до навчання сприяє відкритості до нових знань та забезпечує ефективну адаптацію до мовного середовища.

Додатково, самодисципліна грає важливу роль, оскільки вивчення мови вимагає систематичного підходу та регулярної практики. Самооцінка може впливати на віру у власні здатності та визначати готовність подолати труднощі. Рівень стресу також може впливати на успішність вивчення, оскільки емоційний стан може впливати на здатність зосереджуватися та засвоювати новий матеріал.

Тому, розуміння та управління психологічними чинниками є важливими для досягнення успішних результатів у вивченні німецької мови. Врахування цих аспектів може сприяти покращенню мотивації, збільшенню емоційної готовності та створенню сприятливого психологічного середовища для ефективного освоєння мови.

Висновки. Ефективність традиційних методів вивчення німецької мови підкреслює важливість систематичних уроків та використання підручників для формування структурованого базового рівня в мовленні студентів. Вплив сучасних технологій на вивчення німецької мови визначається розширеними можливостями мобільних додатків, відеоуроків та інтерактивних ресурсів, що забезпечують гнучкість, індивідуалізацію та доступність для новачків. Взаємозв’язок між психологічними чинниками та успішністю вивчення німецької мови вказує на значущість мотивації, емоційної готовності та

самооцінки для формування позитивного та продуктивного навчального процесу. На нашу думку, важливо розвивати інноваційні підходи до вивчення мови, такі, як комбінування традиційних та сучасних методів, щоб максимально враховувати потреби та інтереси студентів у шляху до володіння німецькою мовою.

Список використаної літератури:

1. Безкоровайна О. В. Актуальні аспекти комунікативної компетенції студентів ВНЗ [Електронний ресурс] / О. В. Безкоровайна, Л. В. Мороз. – Режим доступу: https://nniif.org.ua/File/12bovaak.pdf (дата звернення: 01.05.2024). – Назва з екрана.

2. Ефективні методи вивчення німецької мови для початківців [Електронний ресурс] // BUKI. – Режим доступу: https://buki.com.ua/blogs/efektivni-metodi-vivcennia-nimeckoyi-movi-dlia-pocatkivciv/ (дата звернення: 11.04.2024). – Назва з екрана.

3. Журбей Л. Традиційні та інноваційні дидактичні номінативи на уроках німецької мови [Електронний ресурс] / Лариса Журбей. – 2023. – Режим доступу: https://naurok.com.ua/zastosuvannya-tradiciynih-ta-innovaciynih-tehnologiy-na-urokah-nimecko-movi-371014.html (дата звернення: 11.04.2024). – Назва з екрана.

4. Мотивація для вивчення німецької мови [Електронний ресурс] // BUKI. – Режим доступу: https://buki.com.ua/blogs/motyvatsiya-dlya-vyvchennya-nimetskoyi-movy/ (дата звернення: 18.04.2024). – Назва з екрана.

НЕЙКУРС А. В.
студентка 2 курсу спеціальності 053 «Психологія»
наук. керівник: Співак Л. В.
викл. кафедри педагогіки та психології
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

СИНДРОМ «ХОРОШОЇ ДІВЧИНКИ»: ВПЛИВ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ОЧІКУВАНЬ НА САМООЦІНКУ ТА САМОРЕАЛІЗАЦІЮ ЖІНОК

Актуальність дослідження. Наразі соціум демонструє суттєві передумови до одержимості успіхом. При цьому переважно успішність тієї чи іншої людини є вміло сконструйованим образом, сформованим зовнішніми атрибутами. Такий підхід до соціального оцінювання нівелює важливість формування в людини характеристик, пов’язаних із внутрішнім відчуттям власної значущості. Це інспірує виникнення в численних фахівців необґрунтованих побоювань і страхів стосовно власної професійної неспроможності та небезпеки її викриття. Саме тому «синдром «хорошої дівчинки» є одним із найпоширеніших неврозів сучасності.

Синдром «хорошої дівчинки» не є психічним захворюванням. Це стан, коли людина боїться порушити установлені норми, вважаючи, що не буде відповідати очікуванням інших. Розвиток синдрому частіше відбувається у

дитячому віці та тісно пов'язаний з тим, як близькі люди взаємодіють з дитиною, і як ця взаємодія формує і визначає її поведінку. Попри актуальність зазначеної проблеми для сьогодення, у вітчизняній психології практично відсутні дослідження, присвячені вивченню цього питання. Така ситуація зумовлює актуальність теми дослідження.

Мета роботи. Визначення психологічних особливостей впливу синдрому «хорошої дівчинки» у дорослому віці.

Для досягнення зазначеної мети необхідно виконати такі **завдання:**

1 Визначити основні чинники формування синдрому «хорошої дівчинки» та сформулювати шляхи подолання наслідків переживання синдрому «хорошої дівчинки».

2 Охарактеризувати історичні передумови розвитку синдрому.

3 Дослідити психологічні теорії впливу на самооцінку жінки як індивідуума.

Теоретичний аналіз дослідження. У зарубіжній психології протягом останніх кількох десятиліть спостерігається помітний інтерес до вивчення феномена синдрому «хорошої дівчинки» та особливостей його вияву. Так, загальнотеоретичні узагальнення стосовно синдрому «хорошої дівчинки» представлені в роботах Дж. Сакулку та Дж. Александера, Дж. Ленгфорда та П. Кленс, С. Росса. Дослідження К. Соннак і Т. Тавелла сфокусоване на закономірностях вираження синдрому «хорошої дівчинки» в поведінці студентів британських вишів. Робота М. Топпінг, своєю чергою, стосується поширеності зазначеного феномена серед викладачів університетів. Серія робіт Т. Томпсона та його співавторів охоплює сукупність психологічних процесів, прояви яких є характерними при активному вияві синдрому «хорошої дівчинки».

На українських теренах не спостерігається настільки ж значної активності стосовно дослідження заявленої проблеми. Загальні відомості про синдром «хорошої дівчинки» як психологічне явище подає у своїй статті К. Гільчер, а М. Карпець актуалізує дослідницьку увагу на вивченні поширеності синдрому «хорошої дівчинки» в ІТ-індустрії, зосереджуючись на етичному вимірі цього явища. Відтак, можна констатувати, що у вітчизняній психології тема дослідження не є достатньо розробленою.

Виклад основного матеріалу. «Синдром хорошої дівчинки» не є клінічним діагнозом чи академічним терміном. Цей «синдром» виявляється по-різному в різних людей. Він може бути пов'язаний з ґендерною роллю: якими мають бути дівчатка, чим вони відрізняються від хлопчиків і як їм потрібно реалізувати себе. Для когось це загальні вимоги: навчатися на «відмінно, бути слухняною і добре поводитися, слухати батьків тощо. Але поєднує людей із цим «синдромом» одна думка: я хороша, тільки якщо іншим людям зі мною зручно. У дитинстві людей хвалять, коли їхня поведінка відповідає очікуванням батьків, вихователів, людей, які формують особистість дітей і карають, якщо діти не відповідають поставленим вимогам.

Наприклад, якщо на перерві не можна бігати шкільними коридорами, «хороша» дівчинка цього не робитиме, інакше нею будуть незадоволені. Вона розуміє слово «ні» з першого разу, в усьому слухається батьків і робить, що їй кажуть.

«Хорошу» поведінку дорослі заохочують і підкріплюють, за «поганою» слідує покарання. Це покарання необов'язково має фізичну форму: частіше це може бути ігнорування, докірливий погляд, неприємні слова, що викликають провину та сором.

Іноді дорослі справді можуть очікувати послуху. Це актуально, наприклад, тоді, коли дитині забороняють підходити близько до вогню чи стояти біля краю урвища, бо це небезпечно для життя. Зовсім інша справа, коли їхні очікування пов'язані з уявленнями про те, як правильно жити, якою людиною потрібно бути, як поводитися з іншими людьми. Дорослі «формулюють» для дитини своєрідний компас, яким вона має по життю керуватися, при цьому не залишаючи вибору дитині, не дбаючи про її потреби та бажання.

Статус «хорошої дівчинки» складно зберігати завжди та скрізь. Різні люди можуть очікувати різної поведінки. На роботі потрібно бути пробивною, з батьками – поступливою, з партнером – пристрасною. Одночасно відповідати усім цим вимогам не вдасться, тому що вони суперечать одна одній. Але й вибрати щось одне неможливо: для інших можна одразу стати «поганою».

Для людини із «синдромом хорошої дівчинки» взагалі існують лише два стани: якщо вона відповідає очікуванням інших, то є хорошою, якщо не відповідає – поганою. Такий підхід сильно впливає на самооцінку, формує хворобливе прагнення завжди всім догоджати, щоб не впасти в немилість.

«Хороша дівчинка» не може відмовити у проханні, боїться засмучувати людей, бо вважає, що несе відповідальність за їхні дії та емоції інших. Вона погоджується на незручні прохання та відсуває власні прагнення на периферію. Через страх розчарувати оточуючих «хороша дівчинка» висуває до себе завищені стандарти і витрачає багато сил, щоб стати ідеальною.

При цьому «синдром хорошої дівчинки» таки приносить людині й певний зиск. Так, через те, що світ стає передбачуваним, чужі правила є настільки чіткими й зрозумілими, що людині не потрібно їх самій вигадувати, розбиратися та робити вибір. Потрібно лише відповідати вимогам. Навіть у ситуації великої невизначеності ці правила надають навколишньому світу стійкості й однозначності. Це стимулює людину відповідати чужим очікуванням знову і знову, але дарує схвалення, визнання та любов.

У тому, щоб дбати про інших людей, справді немає нічого поганого, але лише до певної міри. Важлива грань між тим, щоб робити добре собі та іншим людям, робити те, що важливо людині, та відповідати правилам та очікуванням інших.

Щоб позбутися «синдрому хорошої дівчинки», людина має поставити перед собою п'ять основних питань.

1. Що для неї означає бути «хорошою дівчинкою»? Слід виписати на аркуші паперу все, що повинна і не повинна робити «хороша дівчинка», а потім знайти аргументи «за» та «проти» кожного пункту.

Наприклад, кожен має дбати про членів сім'ї. Це дійсно може бути так, тому що люди цінують своїх близьких. З іншого боку, люди не повинні, а можуть піклуватись про них, якщо хочуть цього й у них є можливість. А ще іноді людині потрібно подбати про себе, і це нормально.

Це не означає, що тепер потрібно переглянути все своє життя і відкинути те, що було для людини нормою. Окремі ідеї про «хорошу дівчинку» можуть бути цілком розумні та логічні, і тоді люди можуть продовжувати ними послугуватися.

Інші цілком можна переглянути та переформулювати. Наприклад, замість варіанту: «Хороша дівчинка завжди повинна відповідати на перший телефонний дзвінок від батьків», можна вибрати варіант: «Я можу відповісти на дзвінок батьків, якщо зможу і якщо захочу, інакше я просто їм передзвоню». А від тих вимог, які видаються надмірними, можна відмовитися зовсім.

2. Що ви робите і навіщо? Для чого це потрібно? Розмірковувати про це в принципі корисно: це допомагає свідоміше ставитися до себе та свого життя.

Так, можна виявити, що людина робить щось за інерцією, тому що їй казали, що так потрібно. Наприклад, продовжує працювати на ненависній роботі. Але навіщо це? Чого хочеться насправді? Ким би ця людина хотіла працювати? Чим більше людина розмірковуватиме над своїми звичними діями, тим ближче вона познайомиться із собою, своїми потребами і тим, що для неї по-справжньому важливо.

3.Чому вам і оточуючим потрібно, щоб ви були «хорошою дівчинкою»? У будь-якої поведінки та вибору є гарні та погані наслідки. Наприклад, добре проводити генеральне прибирання кожні вихідні: тоді батьки та друзі вважають вас гарною господаркою. Але мінус у тому, що людині це не приносить задоволення і тільки забирає сили. Наскільки це справді корисно для неї та її близьких? Навіть якщо вони її добре оцінять, що є важливішим – ця оцінка чи власний стан?

4. Необов'язково і не потрібно відразу заперечувати те, у що людина вірила багато років. Але більш критичне ставлення до наслідків своїх дій допоможе відокремитися від образу «хорошої дівчинки» і відчути себе вільніше. Слід визначити, що захоплює у «поганих дівчатках»? Це можуть бути персонажі фільмів і книг чи реальні люди – подруги, колеги. Необхідно з’ясувати, що саме в них приваблює, що б хотілося вміти робити, як вони? Як могли б застосувати ці якості?

5. Що б ви зробили, якби не були прив'язані до цього образу гарної дівчинки? Як би ви чинили, якби не залежали від очікувань оточуючих і дбали б тільки про себе? Слід скласти список того, що хотілося б зробити по-своєму в будь-яких сферах вашого життя. Якщо це важко, слід написати хоча б кілька пунктів і зупинитися на цьому етапі. Якщо ж людина готова йти далі, слід вибрати із цього списку один, найменший і найбезпечніший, пункт і спробувати його виконати.

Якщо людині вдається по-справжньому прожити підліткову кризу та протиставити свою думку думці дорослих, синдром «хорошої дівчинки» обійде її стороною. Вона навчиться ставити себе на перше місце, розуміти, що їй потрібно, а що ні, як відстоювати свою думку. У цей час формується унікальність людини, і бунт дає можливість її розвивати.

Але якщо людина з раннього віку жила за принципом «будь гарною дівчинкою» і не бунтувала, їй буде складно усвідомити ці суперечливі очікування, і тим більше відмовитися від них. Щоб побачити це, потрібна кризова ситуація. Людині доведеться зіткнутися з думкою, що подобатися всім і завжди неможливо. Доведеться вибирати або зовсім переглянути систему переконань.

Але вибираючи, ми все одно стаємо «поганими» для когось, і це завдає болю. А якщо вигадувати нову систему, людина зіткнеться з розумінням, що вона не знає сама себе, що їй важливо, чого вона хоче від життя і до чого вона прагне. Ця внутрішня «порожнеча» може злякати, але якщо вона наважиться дізнатися себе краще, ця криза може позбавити її необхідності бути хорошим для всіх.

Пережити це може бути непросто. Зазвичай у людини немає для цього потрібних навичок, немає звички ставити себе на перше місце, натомість є впевненість у тому, що її потреби не такі важливі, як потреби інших. Це може заважати, гальмувати, змушувати сумніватися у собі. Найкраще рішення у цій ситуації – звернутися до психолога. З його підтримкою можна спокійніше позбутися «синдрому хорошої дівчинки».

Основними ознаками жінки із синдромом «хорошої дівчинки» є: низька самооцінка; невдалі спроби за допомогою покірності заслужити загальну повагу; невміння доводити свою точку зору; різні комплекси; надмірна емоційна прив’язаність до рідних людей; захоплення серіалами, романами, ідеалізація партнера. Така поведінка формується ще у дитинстві.

Саме до дівчаток найчастіше батьки висувають високі вимоги, на відміну від хлопчиків. У більшості випадків така дитина не чує похвали, що дуже важливо при вихованні, а тільки вимоги. Відтак дитина починає сприймати їх як належне, не чекає похвали, вважаючи, що вона її не варта, поки не виконає всі ідеально.

У результаті потужного тиску дорослих у дівчинки знижується самооцінка, вона замикається в собі і направляє всі свої сили і думки на

бездоганне виконання роботи. Саме такою поведінкою характеризується синдром «хорошої дівчинки».

Висновки. Багато насильства, як фізичного, так і психологічного, відбувається саме через синдром «хорошої дівчинки». Жертва ніби сама погоджується на тиск щодо себе, щоб не образити аб'юзера, або щоб не конфліктувати, якщо в її розумінні конфлікт - це погано. Такі речі відбуваються тоді, коли людина надає перевагу тому, аби справити позитивне враження, а не власному комфорту.

Перший крок до позбавлення наслідків синдрому «хорошої дівчинки» є усвідомлення проблеми. Після цього слід навчитися говорити «ні» стосовно пропозицій, що ідуть урозріз із інтересами самої жінки. Кожна людина має право просто відмовити. Слід також навчитися знаходити в себе не лише недоліки, але й чесноти, належно сприймати похвалу й виділяти у своєму графіку особистий час, протягом якого людину ніхто не має турбувати.

Список використаної літератури:

1. «Синдром самозванця» як психологічне явище // Психологічні умови благополуччя персоналу організацій, Національний університет «Львівська політехніка». – Львів, 2020. – С. 67–69.

2. Карпець М. В. Етичний вимір поширеності «синдрому самозванця» в ІТ-індустрії / М. В. Карпець // Етико-естетична традиція у вітчизняній культурі. – 2019. – С. 143–147.

3. Langford J. The imposter phenomenon: Recent research findings regarding dynamics, personality and family patterns and their implications for treatment / J. Langford, P. R. Clance // Psychotherapy: Theory, Research, Practice, Training. – 1993. – Vol. 30, no. 3. – P. 495–501.

4. The imposter phenomenon, achievement dispositions, and the five factor model / S. R. Ross [et al.] // Personality and Individual Differences. – 2001. – Vol. 31, no. 8. – P. 1347–1355.

5. Sakulku J. The Impostor Phenomenon / J. Sakulku, J. Alexander // International Journal of Behavioral Science. – 2011. – Vol. 6, no. 1. – P. 73–92.

6. Sonnak C. The impostor phenomenon in British university students: Relationships between self-esteem, mental health, parental rearing style and socioeconomic status / C. Sonnak, T. Towell // Personality and Individual Differences. – 2001. – Vol. 31, no. 6. – P. 863–874.

7. Thompson T. Attributional and affective responses of impostors to academic success and failure outcomes / T. Thompson, H. Davis, J. Davidson // Personality and Individual Differences. – 1998. – Vol. 25, no. 2. – P. 381–396.

8. Thompson T. Impostor fears and perfectionistic concern over mistakes / T. Thompson, P. Foreman, F. Martin // Personality and Individual Differences. – 2000. – Vol. 29, no. 4. – P. 629–647.

9. Thompson T. Failure avoidance: parenting, the achievement environment of the home and strategies for reduction / T. Thompson // Learning and Instruction. – 2004. – Vol. 14, no. 1. – P. 3–26.

НІКОЛЕНКО О. С.
студентка 4 курсу спеціальності 035 "Філологія"
наук. керівник: Клімук В. В., ст. викл.
кафедри германської філології
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

ФУНКЦІОНУВАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МЕТАФОРИ (НА ПРИКЛАДІ ТРИЛОГІЇ ФІЛЬМІВ "THE MATRIX")

Кінотрилогія «Матриця» є яскравим прикладом вдалого використання метафори для висвітлення філософських концепцій та ідей, пов'язаних з питаннями реальності, свободи вибору та природи людства.

Проте функція метафори в цих фільмах всебічно не вивчена, що зумовлює **актуальність** роботи. Визначення типів, класифікація та функціональний аналіз метафори допоможуть краще зрозуміти й оцінити авторську майстерність використання цього експресивного засобу.

Тому комплексне дослідження англійських метафор у «Матриці» є необхідним, оскільки це дозволить проаналізувати їхні стилістичні та семантичні особливості, класифікувати за видами та функціями, оцінити їхній внесок у розкриття філософських ідей. Ідеї для твору.

Метою дослідження є виявлення особливостей функціонування одного із важливих стилістичних методів, а саме метафори в англомовному кінодискурсі на прикладі фільмів "Матриця".

Об'єкт дослідження: трилогія фільмів братів Вачовських "Матриця".

Предмет праці: зображення функціонування метафор у фільмі "Матриця".

Методи дослідження: описовий.

Теоретичний аналіз дослідження. Мова сучасних ЗМІ використовує багато літературних засобів, в тому числі метафор, які базуються на образах первісного світовідчуття та мають різноманітне стилістичне значення. Метафори можуть бути потужним інструментом для збагачення мови, концептуалізації реальності та формування громадських поглядів. Існує багато напрямків дослідження цього явища: інтерактивний (А.Річардс, М.Блек), прагматичний (Д.Девідсон, Н.Гудмен, Е.Ортоні), когнітивний (Дж. Лакофф, М.Джонсон, Р.Лакофф) та ін.

Виклад основного матеріалу. Як показує етимологічний аналіз, метафори — це образи мови, які передають властивості одного предмета іншому за допомогою описових слів і фраз [1]. Огляд використання метафори у філософії та науці показує розвиток нашого розуміння цього явища. Крім того, етимологічні та літературні дослідження забезпечують глибше розуміння походження та ролі метафори в мові. Використання метафор є різноманітним і важливим для формування пізнання та поведінки, як продемонстрували активні дослідження [6].

Метафора відіграє важливу роль в комунікації та пізнанні, дозволяючи передавати складні ідеї в більш доступній формі. Виділяють евфемістичну (певне приховування грубого значення) та популяризаторську (донесення більш ясною мовою аудиторії) функції метафори з погляду на комунікативний фактор [5]. З позицій когнітивної науки, метафора розглядається як механізм концептуалізації та категоризації світу на основі асоціативних зв'язків у свідомості. Метафора дозволяє структурувати та інтерпретувати знання і досвід людини [2].

Метафора тісно пов'язана з соціокультурним контекстом епохи, в якій вона функціонує. На особливості метафор впливає комплекс чинників: світогляд, ідеологія, естетика, мораль, традиції тощо [3].

Аналіз метафоричних моделей дозволяє прослідкувати зв'язок мовних змін із ширшим соціокультурним контекстом. Наприклад, в українській літературі XX ст. вибір метафор визначався радянською ідеологією, у тоталітарних країнах метафора часто приховано виражала опозиційні настрої, на відміну від західних демократій, де вона рідко використовувалася для політичної боротьби [4].

Вплив соціокультурних чинників на метафору може бути прямим чи опосередкованим, проте культурний контекст завжди визначає процеси метафоротворення.

У фільмі "Матриця" метафори відіграють ключову роль, виступаючи основним засобом для осмислення складних філософських ідей та представлення альтернативної реальності. Наприклад, метафори, які є центральними для всього фільму: *“The Matrix”* переклад: *“Матриця”* - це символ віртуальної реальності, лялькове шоу, де струни тягнуть ті, хто прагне контролювати та маніпулювати, або “*Neo, the Chosen One”* переклад: *“Нео, Обраний”* - метафора, яка показує героя Нео ключем до розблокування дверей сприйняття і руйнування ілюзій, які обмежують.

Досліджуючи стилістично-психологічні метафори, використані у трилогії фільмів “Матриця”, аналізуємо та ділимо їх на три групи: оманливого світу Матриці, неоднозначності вибору та внутрішньої боротьби героїв.

1. Метафори, що передають несправжність світу Матриці:

"Матриця годує тебе брехнею". Ця метафора порівнює Матрицю зі штучним джерелом неправдивої інформації, яке "годує", тобто наповнює розум людини брехнею. Психологічно створює відчуття омани, недовіри до навколишньої реальності.

2. Метафори складного вибору між світами:

"Вибір червоної пігулки - це втеча від ілюзії". Червона пігулка символізує правду, а її прийняття - подолання ілюзій Матриці. Психологічно - уособлення важкого вибору між звичним обманом та гіркою правдою.

3. Метафори внутрішніх перешкод героїв:

"Нео - Обранець, що здатен подолати систему". Обранець - архетип месії, який прийшов визволити людство. Психологічно - уособлення надії на перемогу над системою, що пригнічує.

Основні пункти, які варто виділити при класифікації - це поширеність, стилістичне оздоблення та структуру метафор, використаних у фільмі. Аналізуючи метафори, які були використані у трилогії фільму, можна зробити висновок, що деякі із них за поширеністю є оригінальними, а за структурою простими, тобто не є суспільно використовуваними у суспільстві та складаються з одного або двох слів. Наприклад: *“Red or blue pill”* переклад: *“Червона чи синя пігулка”* - метафора у важливому виборі, що відкриває тобі очі на реальність поза Матрицею.

Стилістично, майже всі метафори виступають образними та яскравими, порівнюючи одні предмети з іншими. За структурою, вони є розгорнутими та доповнюють одна одну протягом усієї трилогії. Наприклад:*"You are the Matrix, Neo. You only remove unnecessary parts of the system, like a virus, so that it functions better..." (The Oracle).* Переклад:*"Ти - Матриця, Нео. Ти лише видаляєш зайві частини системи, як вірус, так, щоб вона краще функціонувала..." (Оракул)* Метафора: Нео - частина Матриці, вірус, що очищує систему.

Метафори відіграють ключову роль у мові сучасних ЗМІ, виступаючи потужним інструментом для концептуалізації реальності та формування суспільних поглядів. Вони тісно пов'язані з соціокультурним контекстом епохи, в якій вони функціонують. Аналіз динаміки метафоричних моделей дозволяє простежити зв'язок мовних змін із ширшим соціокультурним тлом.

Зокрема, у фільмі "Матриця" метафори відіграють ключову роль, виступаючи основним засобом для осмислення складних філософських ідей та представлення альтернативної реальності. Метафори у "Матриці" можуть бути умовно поділені на три основні групи: метафори оманливого світу Матриці, метафори неоднозначності вибору та метафори внутрішньої боротьби героїв. Аналіз засвідчує, що ці метафори характеризуються поширеністю, оригінальністю, стилістичною виразністю та розгорнутою структурою, що дозволяє їм ефективно виконувати свої функції.

Висновки. Загалом, дослідження метафор у фільмі "Матриця" демонструє, як вони можуть бути потужним художнім засобом для передачі складних ідей, створення емоційно-психологічного впливу та розкриття внутрішнього світу персонажів. Такий аналіз метафор збагачує наше розуміння їх ролі в концептуалізації дійсності та мовному моделюванні альтернативних реальностей.

Отримані результати можуть розширити уявлення про роль метафори в мові, мисленні та комунікації, а також її зв'язок із соціокультурним контекстом.

Список використаної літератури:

1. Борбенчук І. М. Метафора і метонімія у структурі поетичного тексту катулла [Електронний ресурс] / І. М. Борбенчук // Науковий вісник ДДПУ імені Івана Франка. Серія: філологічні науки (мовознавство). – 2019. – № 11. – С. 5–8. – Режим доступу: https://doi.org/10.24919/2663-6042.11.2019.175456. – Назва з екрана.

2. Гарбера І. Лінгвокультурний концепт людина [Електронний ресурс] / І. Гарбера // Publishing House «European Scientific Platform». – 2020. – Режим доступу: https://doi.org/10.36074/rodmmrfssn.ed-1.01. – Назва з екрана.

3. Костюк Г. Метафора як опір / Г. Костюк // Українська літературна газета. – 2018. – 23 берез. – С. 3.

4. Кравець Л. Метафора як лінгвоментальний феномен / Л. Кравець // Українська мова і література в школі. – 2014. – № 1 (111). – С. 39–43.

5. Парахневич А. Функції англомовної метафори у політичному тексті / А. Парахневич // Актуальні проблеми економіки і управління : Зб. наук. пр. молодих вчен., Чернігів, 14–15 черв. 2019 р. – Чернігів, 2019. – С. 59–62.

6. Rogers R. Metaphor: a psychoanalytic view / R. Rogers. – [S. l.] : University of California Press, 2021. – 162 p.

НОСАЧОВА А.
студентка спеціальності 022 «Дизайн»
наук. керівник: Булатов В. А.
ст. викл.кафедри графічного дизайну
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

ЕВОЛЮЦІЯ АВТОМОБІЛЬНИХ ДИЗАЙНІВ

Актуальність дослідження. Актуальність теми впливу дизайну автомобіля на навколишнє середовище зростає з кожним роком у зв’язку з посиленням глобальних екологічних проблем і необхідністю переходу до стійких рішень в усіх галузях промисловості.

Дизайн автомобіля також повинен враховувати аспекти безпеки і комфорту, які не завжди йдуть у парі з екологічними вимогами. Знайти баланс між цими вимогами є важливим завданням для конструкторів і дизайнерів.

Об’єкти дослідження: зміна зовнішніх та внутрішніх складових автомобіля.

Мета роботи: вплив сучасного дизайну автомобіля на навколишнє середовище.

Завдання:

1. Спрогнозувати можливі майбутні переваги і недоліки дизайну.
2. Проаналізувати вплив дизайну на зовнішнє середовище.
3. Визначити вплив дизайну автомобіля на безпеку людини.

Виклад основного матеріалу. Перших творців транспортних засобів не хвилювало те, як автомобільний, морський і повітряний транспорт може впливати на навколишнє середовище. Зараз ми, люди, користуємося різними

видами транспорту мільйони разів щодня. Більшість цих транспортних засобів створюють вихлопні гази та шум, що завдає шкоди навколишньому середовищу, а також людям. Отруйні сполуки, що надходять із вихлопними газами, забруднюють живі організми, а парниковий ефект, тобто підвищення температури на нашій планеті, експоненціально прискорюється за рахунок вуглекислого газу, метану та оксидів азоту, які виробляються сучасними транспортними засобами. Це спричиняє, наприклад, танення льодовиків і дедалі швидше підвищення рівня моря (що є безпосередньою причиною повеней і навіть повного зникнення цілих міст чи островів, розташованих в океанах!); кліматичні зміни та часті погодні аномалії та пов'язані з погодою явища, такі, як: чудовищні урагани, спричинені дощем повені, лавини, селеві зсуви, колосальні лісові пожежі та зливи з градом; зменшення ресурсів прісної води (спричинене таненням льодовиків, які є природним джерелом питної води). Без сумніву, вплив автомобільного транспорту на навколишнє середовище великий.

Сучасний дизайн автомобілів значно знижує ризик травмування пасажирів під час автокатастроф завдяки низці інноваційних технологій та безпекових функцій. Деякі з найбільш поширених функцій включають:

1. Всесезонні шини: ідеально підходять для суворих погодних умов, всесезонні шини часто розроблені з малюнком протектора та гумовими сумішами, які полегшують зчеплення на слизькій або мокрій дорозі.

2. Адаптивне освітлення – це система фар, яка реагує на зміну навколишнього середовища або дорожніх умов. У разі спрацьовування ліхтарі можуть автоматично підлаштовуватися під промені низького та високого освітлення, щоб покращити видимість вночі та в умовах слабкого освітлення.

3. Система допомоги в утриманні смуги руху та система допомоги при центруванні смуги руху.

Згідно з Consumer Reports, ці функції поєднують в собі можливості автоматичного рульового управління та гальмування, щоб допомогти утримувати транспортні засоби в межах смуги руху або в центрі смуги руху відповідно. Крім того, деякі автомобілі можуть поєднувати адаптивний круїз-контроль і допомогу в утриманні смуги руху, щоб підвищити безпеку на автомагістралях

4.Виявлення сліпих зон: завдяки сучасним технологіям моніторинг сліпих зон під час водіння став простішим. Системи попередження про сліпі зони мають набір датчиків, розташованих на бічних дзеркалах і ззаду, щоб виявляти транспортні засоби, які ви, можливо, не бачите. Якщо датчики виявлять інший транспортний засіб, вони негайно попередять вас.

5. Скло, стійке до ударів: завдяки склу, стійкому до розбиття, переднє та бічне скло з меншою ймовірністю розіб'ються під час сильних ударів. Триплекс також може дозволяти лобовому склу залишатися прикріпленим, допомагаючи водіям уникнути серйозних травм.

6.Система попередження про виїзд зі смуги руху: система попередження про виїзд зі смуги руху (LDW) призначена для попередження водіїв, коли вони виходять за межі своєї смуги без використання покажчика повороту. Однак системи LDW не беруть на себе контроль над автомобілем, якщо він починає дрейфувати смугами.

Розглянемо переваги та недоліки дизайну автомобілів у майбутньому. Найочевидніший недолік автомобілів майбутнього - це втілити в життя дизайн та зробити його міцним та надійним, це вічний конфлікт дизайнерів та інженерів автомобільних концернів. Через старання перенести дизайн із паперу в авто інженери вдаються до надтонких деталей кузову автомобіля. Ми це бачимо на прикладі останніх автомобілів, таких як «Aston», «Martin», «Valkyrie» та «Koenigsegg Jesko», що інколи призводить до послаблення головних конструкцій автомобіля, що знижує його надійність при ДТП.

Переваг сучасного дизайну автомобілів все-таки більше, ніж недоліків. Сучасний дизайн автомобілів забезпечує найменший коефіцієнт лобового опору, тобто опору повітря, що забезпечує величезну економію палива, а це, своєю чергою, дає дуже велику перевагу сучасного дизайну автомобілів для захисту природи та довкілля. Також однією із переваг сучасного дизайну автомобілів є “Безпека пішоходів”. Це означає, що якщо ненароком відбувається ДТП із участю пішохода, то за допомогою останніх розробок в сучасному дизайні автомобілів у пішохода є найменший шанс отримати важкі травми, тому що передню частину авто будують із м'яких матеріалів та використовують якомога менше гострих сторін.

Висновки. З огляду на ці фактори, вплив дизайну автомобіля на навколишнє середовище є актуальною темою як для дослідників, так і для виробників автомобілів, що прагнуть створювати більш стійкі і екологічно чисті транспортні засоби. Але насамперед сучасні технології знижують ризик травмування і смертності в разі ДТП, роблячи сучасні автомобілі набагато безпечнішими порівняно з минулими десятиліттями, але вони також стикається з проблемами, пов’язаними з вартістю, інфраструктурою та технологічною надійністю.

Список використаної літератури:

1. Як транспорт впливає на природне середовище? [Електронний ресурс] // PCC Group. – 2023. – Режим доступу: https://www.products.pcc.eu/uk/blog/як-транспорт-впливає-на-природне-сере/ (дата звернення: 01.05.2024). – Назва з екрана.

2. Car Safety Features That Protect You In an Collision [Electronic resource] // Gerber Collision & Glass. – Mode of access: https://www.gerbercollision.com/articles/car-safety-features-that-protect-you-in-an-collision (date of access: 03.04.2024). – Title from screen.

ОБОЗНЕНКО О.

студентка спеціальності 022 «Дизайн»

наук. керівник: Булатов В. А.
ст. викл.кафедри графічного дизайну
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО ДИЗАЙНУ

Актуальність дослідження. Кожен період розвитку науки та людини має свої особливості, надбання, досягнення. Сучасний світ знаходиться на етапі пошуку відповідей на важливі питання вирішення нагальних проблем та завдань людства за допомогою багатьох нових інструментів. Серед сучасних інструментів, які використовуються у повсякденному житті у різних сферах діяльності, важливе місце займає штучний інтелект (ШІ). Розвиток ШІ та використання нейронних мереж стало сьогодні абсолютно звичним явищем, яке дотичне від космічної, медичної галузі до творчості. Саме тому вивчення та дослідження теми ШІ заслуговують на увагу.

Об'єкт дослідження: розвиток нейронних мереж та їхній вплив на сучасний дизайн.

Предмет праці: використання нейронних мереж у сфері дизайну.

Мета роботи: визначити майбутні перспективи та вплив нейронних мереж у графічному дизайні.

Виклад основного матеріалу. У сучасному дизайні доволі часто використовують ШІ для виконання певних творчих завдань. В першу чергу, це пов'язано з неймовірно великими можливостями ШІ, серед яких можна виділити основні з них: зменшення проміжку часу від задуму до реалізації та адаптація майбутнього продукту на основі обробки обсягу інформації про вже наявні творчі доробки із залученням даних з усієї мережі. До цього також можна додати можливості використання пріоритетних та модних тенденцій кольорів та форм, згідно з попередніми популярними запитами користувачів. Тим не менше, орієнтуючись на попередні запити та обсяги реалізованого в Мережі, докладаючи до процесу створення продукту свої вимоги, характеристики, форми, кольори, розміри та інші зовнішні ознаки, можна отримати суміш з усього вище перерахованого, яка найточніше відобразить те, на що був першочерговий орієнтир. Створюючи поєднання стилів та напрямків, досвід професіоналів з усіх куточків світу за допомогою ШІ нейронна мережа формує, стимулює та вказує напрям розвитку творчих спеціальностей. Заощадження часу на створення інноваційних продуктів стимулює виконавців до пошуку нових стилів, власного почерку та професійного розвитку. Можливості ШІ невичерпні. Справжнім обмеженням може бути тільки твоя уява. За користувачем залишається лише вибір нейронної мережі з необхідним для виконання завдань функціоналом.

Усі нейронні мережі організовані за однаковим принципом – це збір, структурування, обробка великого об'єму інформації. Кожна з них використовує певний ресурс для реалізації того чи іншого напрямку. Ресурс включає в себе як інтелектуальну власність, опубліковану та розміщену в

мережі «Інтернет», так і матеріально-технічну складову. Відповідно, чим вищі вказані показники, тим більше в окремо взятої нейронної мережі можливості обробки даних за певний проміжок часу. У зв'язку з тим, що навантаження на систему в цілому високе, нейронна мережа використовує обмеження кількісних спроб запиту для кожного зареєстрованого на ресурсі. Перевага надається користувачам з платною передплатою, що надає можливість інвестування в матеріально-технічну базу та покращення якості функціоналу в майбутньому.

Варто зазначити, що завдяки високій ринковій конкуренції серед представників інноваційного бізнесу з надання послуг використання ШІ відбувається його динамічний розвиток. В цілому, фактично усі нейронні мережі надають можливість своїм користувачам реалізувати свої задуми на достатньо високому рівні з високою швидкістю, точністю та якістю деталізації. У часи швидких змін виділити окремо лідера у цій галузі практично неможливо з низки причин. Одна з основних - це перехід з безкоштовної основи надання послуг на платну за допомогою передплати, що призводить до відтоку певної кількості користувачів та їх міграції до альтернативних мереж. Тим не менше, впевнено можна констатувати факт, що штучний інтелект – це максимально сучасний тренд на сьогодні, який завдяки своїй популярності та можливостям став дотичний до багатьох сфер діяльності людини.

Використання ШІ здійснило технологічний прорив у багатьох галузях своїм революційним підходом до створення готового продукту на всіх його етапах: від задуму до реалізації. Креативність, швидкість та варіативність при цьому вражають. Безумовно, великим плюсом нейронних мереж є накопичений у базах даних досвід багатьох поколінь успішних митців: художників, музикантів, конструкторів, інженерів, письменників та науковців різних напрямків. Проте, слід завжди пам'ятати та розуміти, що до ШІ у вигляді нейронних мереж потрібно ставитися достатньо обережно.

Чи є робота зі ШІ справжнім процесом створення чогось нового? На наше переконання, роль штучного інтелекту у розвитку людства значно перебільшена, ніж є насправді. Справжня цінність будь-якого продукту має передусім містити в собі духовну складову, а це можливо тільки завдяки кропіткій праці та таланту, дарованого Богом. Недаремно із покоління в покоління в Японії прийнято підтримувати та розвивати творчі здібності в кожній людині, переконливо запевняючи, що будь-яку роботу може виконати робот і тільки творча, талановита людина може створити справжню цінність, яку можна лише почути, побачити та відчути. Такий підхід до розвитку особистості зробив Японію високотехнологічною країною, яка є світовим лідером в інноваціях, зберігши при цьому духовність, віру та повагу до ближнього.

Висновки. Штучний інтелект на сьогодні- це не лише модна та сучасна тенденція розвитку усіх дотичних галузей. Це – інноваційний інструмент, який дозволяє пришвидшити велику кількість виробничих процесів, дотримуючись

високої якості та безпеки виробництва. У сучасному дизайні, де основну роль відіграє візуалізація, ШІ, маючи майже безмежну базу даних, допомагає виконати будь-яке завдання за лічені хвилини. Основним суттєвим недоліком використання можливостей ШІ у сучасному дизайні є певна схожість між собою реалізованих завдань, які відповідають стилю та запиту сучасників загалом. Сьогоднішній етап розвитку штучного інтелекту (нейронних мереж) знаходиться на своїй першочерговій стадії, свідки якої ще не повністю потрапили в полон тренду «штучності», тому ще досі беруть до рук свої пензлі, нотні зошити, створюють свої геніальні шедеври під впливом природнього, божественного натхнення та завдяки власному таланту.

Список використаної літератури:

1. Теґмарк М. Життя 3.0. Доба штучного інтелекту / Макс Теґмарк. – Київ : Наш Формат, 2019. – 432 с.

2. Лі К.-Ф. AI. Наддержави штучного інтелекту / Кай-Фу Лі. – Київ : BookChef, 2020. – 240 с.

3. Янсити М. Конкуренція за доби штучного інтелекту / Марко Янсити, Карим Лахани. – Київ : BookChef, 2021. – 304 с.

4. Шаховська Н. Б. Системи штучного інтелекту / Н. Б. Шаховська, Р. М. Камінський, О. Б. Вовк. – Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2018. – 392 с.

5. Хайкін С. Нейронні мережі / Саймон Хайкін. – Київ : Діалектика, 2017. – 1104 с.

ОДОЛЬСЬКИЙ Н. Д.
студент спеціальності 022 «Дизайн»
наук. керівник: Дударець В. М.
канд.арх.н., доц., проф. кафедри дизайну
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

ВПЛИВ ШРИФТІВ НА СПРИЙНЯТТЯ ІНФОРМАЦІЇ

Актуальність дослідження. Вивчення впливу шрифтів на сприйняття інформації – це важлива та глибока тема, яка може торкатися різних аспектів психології, дизайну та будь-яких комунікативних галузей. В цілому, дослідження впливу шрифтів на сприйняття інформації є цікавим, оскільки може мати практичне застосування в дизайні текстових матеріалів, рекламі, освіті та інших галузях, де важливий ефективний комунікаційний вплив.

Мета роботи. Дослідження спрямоване на аналіз впливу шрифтів різної складності як одного з найголовніших методів подання інформації в дизайні та інших провідних галузях на зручність сприйняття інформації, вплив на настрій та підлаштовування під цільову аудиторію.

Для досягнення зазначеної мети необхідно виконати такі **завдання:**

1. Дослідити окремі типи шрифтів та те, в яких галузях, для яких цілей вони використовуються.

2. Проаналізувати психологічний вплив різних стилів шрифтів на зручність сприйняття інформації, доречність того чи іншого шрифту в конкретній галузі дизайну.

3. Оцінити вплив та поширеність використання різних шрифтів у сучасному дизайні для задання настрою та зручного сприйняття тексту.

Теоретичний аналіз дослідження. Оцінка впливу різноманітних шрифтів в дизайні та поданні інформації - це обширна тема, яка має багато різноманітних праць у галузях психології і дизайну та привертає до себе багато уваги зацікавлених дослідників.

Роберт Брингхест – канадський типограф, поет та літератор у книзі "The Elements of Typographic Style" виділив, що всі шрифти можна розподілити через ритм, пропорцію, гармонію, контрапункт, форми і способи структурування. Він також досліджував історичний аспект шрифтів та як вони змінювалися в той чи інший проміжок часу, описав, як обирати та поєднувати шрифти для досягнення тої чи іншої цілі.

Німецький каліграф, дизайнер шрифтів і книг Ян Чихольд (1902-1974), якого багато хто вважає батьком сучасної типографіки, написав книгу "Read Me: Typography and the Printed Word" та здійснив революцію в майстерності літер завдяки асиметричному блиску, відкривши нові шляхи в дизайні шрифтів. Натхненний школою дизайну Баугауз, яка захопила світ століття тому, використання Чихольдом типографіки сформувало графічний дизайн, поліграфічну та друкарську індустрію, якою ми її знаємо.

Джамал Танвір — креативний директор, який став ілюстратором. Зберігаючи оповідання історій у своєму серці, Джамаял ілюстрував для таких брендів, як Nike, NBA, Fiverr, Visa та Pepsi. Коли він не ілюструє, він одночасно працює над кількома проєктами брендингу та вебдизайну. Написав книгу “How to Choose a Font That Conveys The Right Emotions” та дослідив різні шрифти такі, як: : шрифти із засічками, шрифти без засічок, скриптові шрифти, дисплейні шрифти. Він сказав: «Дизайни, на які ви дивитеся, очікують від вас точної емоційної реакції, а шрифти є головними для цієї реакції. Ми говоримо про психологію шрифту. Це переконлива концепція, оскільки вона викликає правильні емоції, пов’язані з вашим брендом».

Проаналізуємо психологічний вплив різних шрифтів на зручність та емоційність сприйняття інформації. Основними аспектами психологічного впливу шрифтів є:

- Візуальна ієрархія тексту є важливим принципом дизайну, який оптимізує міжрядковий інтервал, відстань між літерами, розмір полів і вирівнювання. Усе це елементи, які впливають на читача психологічно.
- Анатомія тексту. Багато частин літер названо на честь частин тіла людини та тварин, що ще більше закріплює психологічний аспект того, як букви передають ідеї. Наприклад, прямі лінії букв, з'єднаних з одного боку і розширених по діагоналі, називаються руками і ногами. Подібним чином,

декоративний вигнутий спад Q, R, а іноді й нижній регістр g і j називають хвостом.

Різні типи шрифтів означають різне та по-різному впливають психологічно на читача. До прикладу:

- Serif Fonts зазвичай описують як елегантну або авторитарну. Будь-який синонім цих двох слів цілком може описати інші шрифти із Serif Fonts. Вони викликають різноманітні емоційні реакції. До них належать надійність і почуття авторитету. Журнал «Time» має знаковий логотип цього шрифту. Шрифти «Serif», «Fonts» є офіційними, вони вказують на повагу та традиції. Ви також можете використовувати ці шрифти частіше, дивлячись на логотипи брендів класу люкс, як-от «Rolex», «Mercedes-Benz» або «Prada». (Приклади таких шрифтів: «Kotta One», «Bodoni Moda», «Didonesque», «Grenze», «Cinzel»).
- Шрифти «Slab», «Serif», «Fonts» відрізняються в ширині штрихів. Звичайні «Serif», «Fonts» – це літери з додатковими частинами на кінцях, тоді як «Slab», «Serif», «Fonts» – це перебільшена варіація.
- «Sans-Serif», «Fonts» - шрифти мінімалістичні, чіткі та зрозумілі. Ці мінімалістичні шрифти вважаються дуже сучасними, асоціюються з індустрією технологій. Різкі, елегантні та чисті шрифти відповідають їхньому вигляду і вважаються найбільш сучасними. Типові емоційні реакції на цей шрифт включають доступність і прямолінійність. Вони доброзичливі та часто асоціюються з технологіями. Прикладами брендів, які використовують ці шрифти, є «Spotify», «Jeep», «Nike», «Dolce & Gabbana», «Apple», «Unicef» і «AirBnB».(Приклади таких шрифтів: «Lato», «Montserrat», «Noto Sans», «Poppins», «Arial»)
- «Script», «Fonts» - ця категорія зазвичай представляє елегантні шрифти, близькі до каліграфії. Вони демонструють майстерність почерку, використовуючи традиційні методи почерку чорнильними ручками. Оскільки ці шрифти повторюють почерк, вони водночас можуть здаватися більш традиційними, але персоналізованими. Вони зазвичай використовуються в моді, напоях і продуктах, призначених для дітей. Типова емоційна реакція на цей шрифт включає почуття елегантності та романтики. Вони витончені, особисті та креативні. Бренди, які добре використовують скриптові шрифти, включають «RayBan», «Fender», «Kellogg’s», «Coca-Cola» та «Disney».(Приклади таких шрифтів: «Berkshire Swash», «Lobster Two», «Parisienne», «Northwell», «MonteCarlo»).
- «Display», «Fonts» - це кілька великих і гучних шрифтів. Вони використовуються у заголовку, де потрібно привернути увагу, стилізувати або об’єднати текст із зображеннями для ефекту. Ці шрифти ніколи не можна використовувати в менших абзацах або значних частинах тексту, де потрібно багато читати. Ці шрифти унікальні, незалежні та виразні. Вони викликають почуття веселощів і хвилювання. Бренди, які використовують ці шрифти,

включають «Lego», «Baskin Robbins», «NASA», «Sega» та «Kinder». (Приклади таких шрифтів: «Anton», «Baloo», «Norwester», «Ultra», «Mergim»).

Висновки. Шрифти - це один з основних способів подання інформації, який має багато варіацій і значний психологічний вплив на цільову аудиторію. Чіткість, розмір, колір, складність і динамічність - все впливає на те, як сприймається інформація. Особливо яскраво вплив шрифтів проявляється в сфері брендингу та реклами, де кожне слово має підкреслювати якість та особливість продукту, який представляє.

Список використаної літератури:

1. Tanweer J. How to Choose a Font That Conveys The Right Emotions [Electronic resource] / Jamayal Tanweer // Shutterstock. – 2023. – Mode of access: https://www.shutterstock.com/blog/font-psychology-and-emotion (date of access: 01.04.2024). – Title from screen.

2. Bringhurst R. The Elements of Typographic Style / Robert Bringhurst. – 2nd ed. – [S. l.] : Hartley & Marks, 2002. – 350 p.

3. Tschichold J. The New Typography / Jan Tschichold. – [S. l. : s. n.], 1928. – 288 p.

4. Психологія шрифтів (шрифтів, що викликають емоції) [Електронний ресурс] // Азбука. – Режим доступу: https://azbyka.com.ua/uk/psihologiya-shriftov/ (дата звернення: 01.04.2024). – Назва з екрана.

ОЛЕКСІЄНКО В. А.
студентка спеціальності 022 «Дизайн»
наук. керівник: Булатов В. А.
ст. викл.кафедри графічного дизайну
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

ДИЗАЙН ІНТЕР’ЄРУ ЯК ВИД МИСТЕЦТВА

Актуальність дослідження. Поняття «напрям в мистецтві» існує вже понад тисячу років. Дизайнери з усіх куточків світу представляють свої ідеї, які втілюються в життя виробниками меблів, оздоблювальних матеріалів і декоративних елементів. Процеси глобалізації, зміна клімату, турбота про навколишнє середовище, активне динамічне життя в суспільстві впливають на дизайн інтер’єру. Усі модні тенденції у цій сфері 2023 пов’язані з пошуком ідеального рішення для створення гармонійного комфортного простору, що відповідає реаліям наших днів.

Екотренди дизайну інтер'єру диктують моду на природні відтінки. Природні мотиви в дизайні інтер’єру зменшують стрес, сприяють розслабленню та поліпшують настрій. Все разом створює образ, властивий певному стилю. Разом зі змінами в різних видах мистецтва мінявся напрям в дизайні інтер’єрів. Колірна гамма, оздоблювальні матеріали, візерунки, декор, форма меблів — все це створює єдиний образ, який визначає стиль приміщення, що дає повне право вважати оформлення квартири окремим

напрямком в мистецтві. Кожна епоха, яка несе в собі зміни в стилістиці, накладає відбиток на вигляд наших квартир.

Теоретичний аналіз дослідження. Сьогодні дизайн інтер'єру став одним із елементів, що формують рівність його власників, тому популярність цієї галузі архітектури зростає з року в рік у багатьох країнах. Такі автори, як В. Бейєр, В. Папанек, Н. Фостер займалися темами організації офісного простору, екодизайну та матеріалознавства. Ці роботи присвячені темі екодизайну в цілому та його застосування в офісних приміщеннях. Сучасні дизайнери не втомлюються дивувати світ своїми креативними ідеями та сміливою роботою. Чудові замальовки стилю бароко, простий, але сповнений життєвої енергії стиль хай-тек, естетика класицизму - всі ці та багато інших стилів народжувалися століттями і подобалися своїм сучасним стилем, знайшли форму та досконалість

Мета: зробити порівняльну характеристику стилів, дизайну інтер'єру як виду мистецтва.

Завдання:

1. Вивчити старовинні стилі і показати відображення їх в дизайні інтер'єру.

2. Проаналізувати сучасний стиль і його тенденції розвитку.

3.Порівняти старовинний та сучасний дизайн інтер'єру.

Виклад основного матеріалу. Стиль бере свій початок з історичних періодів, відривається від етнічних традицій і виникає з найважливіших культурних подій і досягнень світу мистецтва і техніки. Незважаючи на безліч вже наявних різних стилів інтер'єрів, їхня кількість продовжує зростати з кожним роком.

Стиль інтер'єру - оформлення простору в єдиному ключі (загальної концепції), за особливими правилами, які є у кожного напряму дизайну. Вони визначають вибір оздоблювальних матеріалів, колірної гами, меблів, освітлення та декору. Ніяких табу, скоріше, це просто хороша підказка, як створити гармонійний інтер'єр, основа, до якої ви зможете додати деталі. У результаті вийде справді привабливий, функціональний та індивідуальний дизайн, з особливою атмосферою.

На сьогодні в Україні є багато стилів інтер'єру, деякі з них пов'язані з певною епохою, деякі - місцем розташуванням, деякі - кольорами, матеріалами та аксесуарами, але кожен з них унікальний та вартий своєї уваги. Стилі цього напрямку представляють собою окремі періоди в історії розвитку мистецтва. Головна мова цього стилю є потреба в надзвичайно об'ємному просторі та максимальне використання цього ж простору декораціями з минулого століття та дрібними деталями. До них належать: античний, бароко, експресіонізм, романський, рококо, ретро та інший старовинний стиль.

Ретро стиль у дизайні інтер'єру – це інтер'єр, який відсилає до моди та стилю минулих десятиліть. Це може бути стиль 50-х, 60-х, 70-х і так далі.

Головними рисами ретро-стилю є використання яскравих кольорів, графічних принтів та сміливих малюнків. Також у ретро-стилі використовуються круглі форми, вигнуті лінії та плавні контури. Все це створює відчуття затишку та комфорту.

Бароко в дизайні – це красиво, розкішно й аристократично. Цей стиль допомагає оформити приміщення так, щоб кожен елемент викликав захоплення, захват. Стіни оздоблені штукатуркою з рослинним декором, величезними дзеркалами з різьбленими рамами, позолотою, урочистістю, скульптурною величчю і величезними люстрами. Тому для створення інтер'єру в стилі бароко необхідно велике і просторе приміщення.

Рококо – це стиль у дизайні інтер'єрів, який прийшов на зміну пафосному бароко на початку XVIII століття. Основними його характерними ознаками є динамічні й асиметричні форми, велика кількість декору й позолоченої або білої ліпнини. Колірна гама інтер'єру в стилі рококо – пастельна.

Виникнення сучасного стилю пов’язане з тим, що людство прагне уникнути традиційних штампів і жорстких рамок. Класичні стилі мають безумовну цінність, але вони поєднують політ фантазії дизайнера та знижують можливість індивідуального підходу до декорування вашого будинку. Сьогодні люди хочуть бути ближче до природи, що цілком нормально і природно. Квартири в новобудовах обов'язково мають балкони, і власники найчастіше створюють там мінісади, а не використовують їх як додаткові комори. Тенденція до природи продовжується і в модному дизайні інтер’єру.

Тепер дизайн інтер’єру в 2023 році схвалює використання поширених і доступних місцевих і природних матеріалів, таких як камінь і дерево. Усе це має бути екологічно чистим, рослинним та органічним. Інтер’єри в стилі ар-деко завжди виглядають шикарно, стильно і сучасно одночасно. Основними постановочними прийомами є використання контрастних форм і чітких геометричних візерунків. Цей стиль характеризується використанням натуральних і дорогих матеріалів, всі елементи повинні бути якісними і в той же час витонченими. Тому інтер'єр в стилі арт-деко виходить одночасно елегантним і практичним.

Для хай-тек стилю типовий достатній простір, гарне освітлення, скляні або зсувні перегородки, металеві хромовані вироби для перил, ручок дверей, меблів. Меблі в хай-тек середовищі практично завжди з сучасних матеріалів, максимально прості за формою, і в той же час зручні і практичні.

Допускається акцент будь-яким кольором, наприклад, яскраво-червоним, нетиповим для всього основного сіро-металевого тла. Білий, сірий та чорний кольори є базовими, так само до них можна віднести коричневий та бежевий. Додаткове кольорово-світлове оформлення створюють комбінації матових та

Екодизайн надає дизайнерам велику свободу, дозволяючи їм експериментувати та створювати незвичайні деталі. Нові оригінальні меблі

зазвичай виготовляються з перероблених матеріалів. Арт-деко сьогодні є одним з найпопулярніших стилів. Зазвичай його вибирають шанувальники всього розкішного та елітного, які володіють неповторними аристократичними смаками і люблять милуватися і захоплюватися неординарними деталями.

До речі, високі технології широко поширені не тільки в інтер'єрі квартир, але і в сучасних корпоративних офісах: великі вікна, що закривають всю стіну, металеві двері, засклені двері хай -тек.

Порівняльний аналіз стилів минулого та сучасного виконано через анкетування в гугл-формі. В опитуванні взяло участь 89 осіб. Результати опитування різні: хтось надає перевагу сучасному стилю, а інші - старовинному. Зараз можемо переглянути саму статистику.

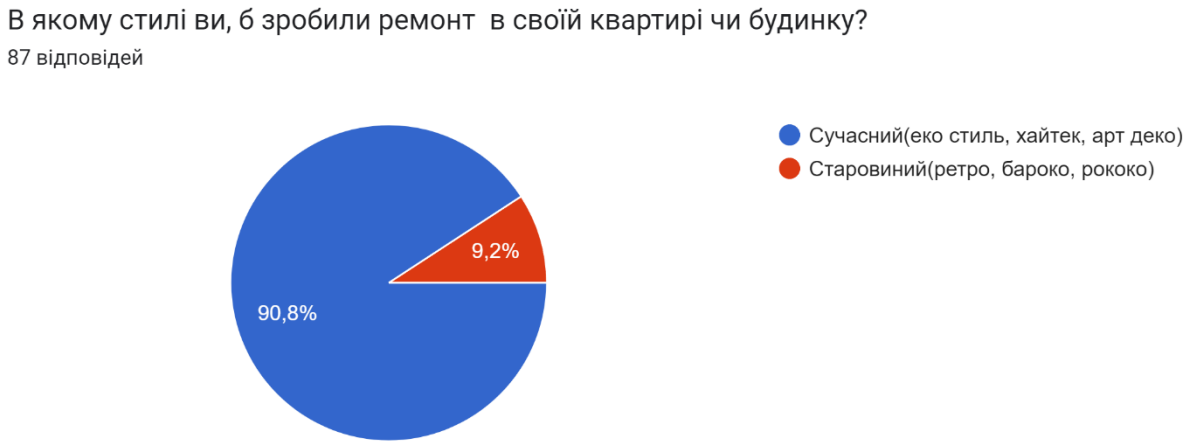

Рисунок. 1.

Перше питання в анкеті звучало так: « В якому стилі ви б зробили ремонт в своїй квартирі чи будинку?» Більшість опитуваних вибрали сучасний - 90,8%. Відповідно 9,2% вибрало старовинний стиль. Результати можна переглянути на зображеній діаграмі Рис.1.

Рисунок.2.

Друге питання: «Як ти уявляєш ідеальну ванну кімнату?»

Більшість опитуваних вибрали варіант 2 (сучасний) - 92,1%. Відповідно, варіант 1(старовинний) обрало 7,9%. Результати є зображеній діаграмі Рис.2.

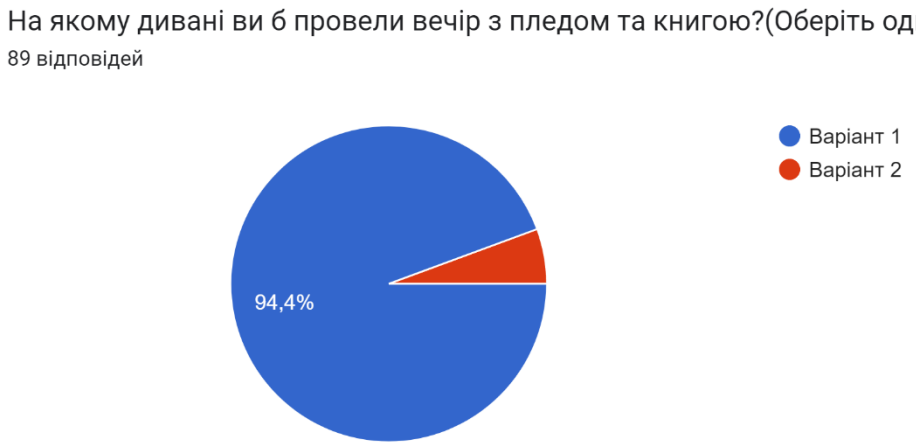

Рисунок.3

Третє питання: «На якому дивані ви б провели вечір з пледом та книгою?» Більшість опитуваних вибрали варіант 1(сучасний) - 94,4%; варіант 2 (старовинний) - 5,6%. Теж можна переглянути на зображеній діаграмі Рис.3.

Рисунок.4

Четвертим питанням в анкетуванні було: «Як ти уявляєш свою кімнату?» 91% опитуваних вибрало варіант 2(сучасний); 9% вибрали варіант

3(старовинний). Результати є на зображеній діаграмі Рис.4.

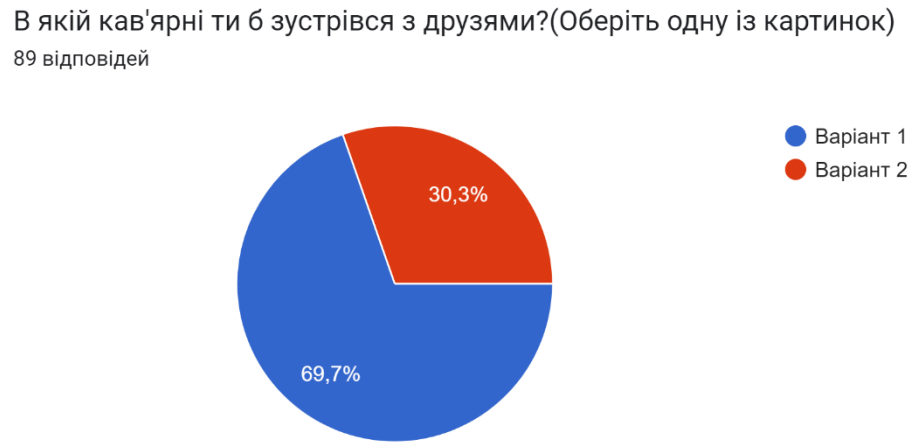

Рисунок. 5

І остання, п’яте питання, звучало так: «В якій кав’ярні ти б зустрівся з друзями?» Тут думка опитуваних вийшла доволі цікава. 69,7% надали перевагу варіанту 1(сучасний), але варіанту 2(старовинний) - 30,3%. Дивіться на зображенні Рис.5.
Посилання на опитування: https://forms.gle/oCCSTujuLPVq76R9A

Зробивши порівняльний аналіз сучасного та старовинного стилів в дизайн-інтер’єрі, цілком можна сказати, що сучасний стиль переважає.

Висновки. Підсумовуючи, бачимо, що порівняння дизайну сучасного і старовинного стилів є одним із складних завдань, оскільки дизайн минулих інтер’єрів суттєво відрізняється від сучасних стилів. Дослідження старовинного дизайну інтер’єру в контексті порівняльного аналізу із популярним сьогодні оформленням приміщень суттєво програє сучасній тенденції проєктування внутрішнього простору.

Список використаної літератури:

1. Контемпорарі- сучасний та комфортний стиль в інтер’єрі [Електронний ресурс] // RemSumy. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: https://remont.sumy.ua/contemporary-interior-design (дата звернення: 07.03.2024). – Назва з екрана.

3. Тренди дизайну інтер’єру: як створити актуальний дизайн у 2023-2024? [Електронний ресурс] // Home Interiors. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: https://homeinteriors.com.ua/trendy-dyzaynu-interyeru (дата звернення: 07.03.2024). – Назва з екрана.

4. Демессе М. К. Сучасні тенденції та перспективні напрямки у формуванні дизайну інтер’єрів [Електронний ресурс] / М. К. Демессе // Черкаський державний технологічний університет. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: https://er.chdtu.edu.ua/bitstream/ChSTU/317/1/v2017-02-21-demysse.pdf (дата звернення: 07.03.2024). – Назва з екрана.

ОСАУЛЕНКО О. П.
студент спеціальності 073 «Менеджмент»
наук. керівник: Аровіна М. П.
к. наук з держ. управління, доц.,
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

МОЖЛИВОСТІ УДОСКОНАЛЕННЯ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДЛЯ БІЗНЕСУ

Актуальність дослідження. В сучасному світі маркетингова діяльність є дуже важливою для просування бізнесу. Це пов'язано зі стрімкими змінами в технологіях, споживчих уподобаннях та зі збільшенням конкуренції. Тому виникає необхідність у глибокому аналізі та удосконаленні стратегій маркетингу для досягнення стабільної конкурентоздатності. За останні роки сильно розвилися цифрові канали маркетингу.

За даними Ranktracker, близько 55% відсотків маркетингу зараз є цифровим, а також 14% відсотків доходів великого бізнесу спрямовуються на цифровий маркетинг. Ranktracker повідомляє, що рекламна модель PPC (Pay per click) повертає приблизно 2 долари на кожен 1 долар. Розуміючи такі великі затрати на маркетинг, підприємствам важлива їхня ефективність, оскільки невідповідна маркетингова стратегія може призвести до великих втрат бюджету. Відтак, важливим аспектом в маркетингу є впровадження стратегій, спрямованих на цифровізацію. Лише 30% підприємств успішно впроваджують цифрові стратегії в свою маркетингову практику. Тому можливості удосконалення маркетингової діяльності є важливим аспектом для просування підприємства.

Мета роботи. Вивчення можливостей удосконалення маркетингової діяльності підприємств з метою збільшення ефективності та конкурентоздатності.

Для досягнення зазначеної мети необхідно виконати такі завдання:

1. Розглянути сучасні стратегії маркетингу.
2. Проаналізувати результативність стратегій маркетингу.
3. Розглянути, які інновації можна додати підприємствам.

Теоретичний аналіз дослідження.Ефективність маркетингової діяльності у веденні бізнесу має велике значення. Вивченням покращення ефективності маркетингової діяльності займалися низка вітчизняних та іноземних учених. Слід зазначити, що немає точного формування визначенню «маркетингова діяльність», тому різні науковці трактують його по-різному.

Наприклад, М.О. Турченюк дає таке визначення: «Маркетингова діяльність підприємства - це система поглядів, функція координації різних аспектів комерційної діяльності, філософія бізнесу, мета якої – пом'якшення криз виробництва, процес збалансування попиту та пропозиції». А В.Руделіус вважає: «Маркетингова діяльність – процес, який передбачає формування та

реалізацію ідей, концепцій щодо створення товару, його ціноутворення, збуту, просування шляхом взаємодії суб'єктів у процесі обміну».

Професори М.В.Руденко, М.Е. Кирилюк і Є.М. Хуторна пишуть, що зараз основним трендом маркетингової діяльності є цифровізація, що дає змогу ефективніше підбирати аудиторію, яка передусім зверне увагу на рекламні оголошення.

В сучасному світі маркетинг все більше цифровізується, через те, що люди проводять все більше часу зі своїми гаджетами. Одна із сучасних стратегій маркетингу – це SMM (маркетинг в соціальних мережах). За допомогою цієї стратегію можна просувати свій продукт, як безкоштовними методами, так і платними, залучаючи багато нової цільової аудиторії.

Ще одна із стратегій, яка використовується сучасними підприємствами, це e-mail маркетинг, яка використовується для надсилання комерційної (і не тільки) інформації у вигляді електронного листа. Однак, для використання цієї стратегії важливо дотримуватися правил GDPR (Загального регламенту щодо захисту даних), які регулюють збір та обробку персональних даних користувачів. При правильному підході e-mail маркетинг може стати не лише ефективним інструментом для залучення нових клієнтів, але й ефективним способом підтримки зв'язку зі старими клієнтами, що сприяє збільшенню лояльності та підвищенню продажів.

Також використання штучного інтелекту (ШІ) у маркетингу стає все більш поширеним явищем в сучасному бізнесі. За допомогою ШІ полегшується робота з налаштуванням рекламних кампаній, оскільки він сам підбирає найбільш точну цільову аудиторію для рекламного оголошення. Також ШІ може допомагати при написанні рекламних текстів і створенні рекламних креативів, що значно полегшує роботу маркетологу, а також зберігає кошти, які могли бути витрачені на дизайнера і копірайтера. Отже, в сучасному світі є безліч новітніх стратегій для цифрового маркетингу, які значно можуть полегшити і покращити просування власного бізнесу.

Висновки. Підсумовуючи дослідження, констатуємо, що для просування бізнесу в сучасному світі важливо мати правильний підхід до стратегії маркетингу. Розглядаючи сучасні стратегії просування бізнесу, розуміємо, що можна значно полегшувати створювання рекламних кампаній і покращити їхню результативність.

Список використаної літератури:

1. Котлер Ф. Основи маркетингу / Ф. Котлер, Г. Армстронг. – Київ: Науковий світ, 2022. – 880 с.

2. Rose-Collins F. 61 найкраща статистика автоматизації маркетингу за 2023 рік [Електронний ресурс] / Felix Rose-Collins // Ranktracker. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: https://www.ranktracker.com/uk/blog/the-61-best-marketing-automation-statistics-for-2023/.

3. Макаренко Н. О. Статистичні методи в маркетинговому аудиті та контролі аграрного підприємства / Н. О. Макаренко, І. М. Онопрієнко. // Економіка та суспільство. – 2022. – №43.

4. Руденко М. В. Цифровізація: маркетингові тренди та платформи реалізації / М. В. Руденко, Є. М. Кирилюк, М. Е. Хуторна. // Науковий вісник Одеського національного економічного університету. – 2022. – №5. – С. 80–87.

5. Турченюк М.О. Маркетинг : підручник / М. О. Турченюк, М. Д. Швець – Київ: Знання, 2011. – 318 с.

6. Руделіус В. Маркетинг / В. Руделіус, О. Азарян. – Київ: Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні, 2009. – 648 с.

ОСТАПЧУК Б. В.

студентка спеціальності 013 «Початкова освіта»

наук. керівник: Янковська І. М.к.пед.н., доц.,

ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

КОЛІР ЯК ЗАСІБ ВИРАЗНОСТІ В ДИТЯЧИХ МАЛЮНКАХ

Актуальність дослідження визначається значущістю кольору як потужного інструменту, який художники використовують для вираження емоцій, почуттів та ідей. Діти, як і дорослі, відчувають вплив кольору, але вони більш сприйнятливі до нього. Їхній вибір кольору часто визначається емоціями, тому аналіз дитячих малюнків може дати багато інформації про психологію дитини, її емоційний стан та ставлення до світу.

Відомий педагог Василь Сухомлинський, стверджує, що «художня творчість дитинства — це мова, а колір у ній — як найвиразніший акцент». Вивчення взаємозв'язку між вибором кольорів та психологічним станом дитини може допомогти нам розкрити глибину її почуттів та ставлення до світу.

У контексті сучасної освітньої парадигми розуміння ролі кольору в творчому вираженні дітей стає ключовим аспектом формування гармонійного особистісного розвитку та успішної адаптації до навколишнього середовища.

Метою дослідження є аналіз та теоретичне обґрунтування впливу кольору на виразність дитячих малюнків.

Виклад основного матеріалу. Діти з великим задоволенням малюють, створюючи унікальні малюнки. Вони вражають щирістю, емоційністю та безпосередністю вираження думок та почуттів. Дорослі відчувають привабливість до них через ці якості, які є важливими для мистецтва. Дитячі малюнки не вражають формою та технікою, але здатністю передати свій стан за допомогою мінімальних засобів. Педагоги, такі, як: Т. С. Комарова і Н. П. Сакуліна, підкреслюють смислове наповнення дитячих малюнків [1, с. 56]. Коли дитина вивчає мистецтво малювання, кожен штрих набуває ваги, відтіняючи світ довкола. Малюнки дітей відображають їхні

уподобання та світ, що їх оточує. Із зростанням, дитина стає обачливішою, але в її творіннях зберігається лише простір для добра.

Малюнки дошкільнят чудово виділяються своєю яскравістю, барвистістю та декоративністю, які відображають радісне сприйняття світу та очікування добра. Це захоплює та радує дорослих, але водночас викликає сумування, бо таке сприйняття світу є складним для збереження. Малюнки дітей переконливо демонструють їхню здатність виражати свої емоції через малюнок, викликаючи емоційні реакції у глядачів. Виразність у дитячих малюнках проявляється у вмінні детально розкривати особливості предмета або явища в реальності та виражати емоційне ставлення до нього [2, с.56]. Дитячий малюнок приваблює своєю щирістю та емоційністю, які визначені Е. А. Флериною [3, с.38]. Кожен штрих і кривулька набувають значення, відтіняючи світ, де дитина живе. Малюк не боїться творити і може виразити все, що завгодно. Гуманізм і оптимізм у малюнках служать показниками природної доброзичливості. Ці малюнки вражають світосприйняттям радості та очікуванням лише добра, захоплюючи і радуючи дорослих. Виразність дитячих малюнків полягає у їхній здатності активно виражати емоційне ставлення до предмета чи явища в реальності. Зміст образу розкривається через конкретні виразні засоби.

Виразність у дитячій творчості - ключовий аспект, але вона змінюється з віком. Колір є основним засобом виразності для дітей, які використовують яскраві фарби у різних комбінаціях. З віком діти вдосконалюють вміння використовувати колір для створення виразних образів. Іноді вони можуть обирати певний колір, наприклад, використовуючи його у всіх деталях малюнка, що відображає їхні почуття та уявлення, оскільки п'ятирічний малюк, який зобразив свою маму у всіх кольорах веселки, розмірковуючи, "Моя мама гарна".

Вивчення дитячих малюнків підкреслює унікальне використання кольору дітьми: земля завжди чорна, небо - синє. Лінії відображають емоційне ставлення - близькі об'єкти малюються охайно, неприємні - хаотично. Композиція визначається кольором, розміром та розташуванням об'єктів. Рух у малюнках дітей розвивається з віком: від складності до виразності. Наприклад, вони можуть зобразити кішку, що стрімко летить за мишею, витягнувшись, як струна, і розправивши кігті. Під час творення своїх малюнків діти застосовують такий метод, як аглютинація, що полягає в поєднанні та об'єднанні в фантастичний образ різних частин, якостей або атрибутів різних предметів. М. П. Сакуліна відзначила, що виразність дитячого малюнка проявляється різноманітними способами та засобами [4, с. 124]. За словами Є. А. Флерини, для правильної оцінки виразності створеного дитиною образу важливо спостерігати за самим процесом створення малюнка. Незважаючи на обмежений обсяг образотворчих навичок, дитина повинна мати можливість вільно та творчо висловлювати

свої почуття і враження, навіть у випадку невеликого обсягу цих навичок [5, с. 40].

У психолого-педагогічній літературі існує багато досліджень, присвячених вивченню ролі кольору в дитячому малюнку. О. М. Дяченко та А. М. Ликова у книзі "Дитячий малюнок як засіб вивчення особистості" (1997) виділяють такі основні функції кольору в дитячих малюнках: виявлення емоцій та почуттів. Наприклад, яскраві, насичені кольори часто використовуються для зображення позитивних емоцій, а темні, приглушені - для зображення негативних, виявлення особистісних особливостей дитини. Наприклад, діти з холеричним темпераментом часто використовують у своїх малюнках яскраві, контрастні кольори, а діти з флегматичним темпераментом - спокійні, приглушені. Діти, які добре розуміють природу, часто використовують у своїх малюнках реалістичні кольори, а діти, які мають розвинену фантазію, можуть використовувати незвичайні, фантастичні кольори [6].

Л. О. Орєхова у статті "Колір як засіб виразності в дитячих малюнках" (2015) виділяє такі основні функції кольору в дитячих малюнках:

- експресивна функція: колір використовується дитиною для вираження своїх емоцій, почуттів, переживань;

-символічна функція: наприклад, синій колір часто асоціюється з дитинством, безтурботністю, а чорний - із сумом, тугою;

- декоративна функція: колір використовується дитиною для створення естетично привабливого малюнка [7].

Г. М. Шевченко у статті "Розвиток колірного сприйняття у дітей" (2018) виділяє такі основні етапи розвитку колірного сприйняття у дітей: перший етап (від народження до 2 років). Дитина розрізняє лише основні кольори: червоний, жовтий, синій. Другий етап (від 2 до 4 років). Дитина починає розрізняти всі основні кольори, а також деякі відтінки. Третій етап (від 4 до 6 років). Дитина вже добре розрізняє всі кольори та відтінки [8].

Колір є важливим засобом виразності в дитячих малюнках. Він може використовуватися дитиною для вираження своїх емоцій, почуттів, переживань, особистісних особливостей, пізнавальних можливостей. Розвиток колірного сприйняття у дітей відбувається поступово, від розрізнення основних кольорів до розрізнення всіх кольорів та відтінків. Протягом усього періоду навчання важливо постійно посилювати в дітей завдання, спрямовані на досягнення виразності, що охоплює як зміст, так і аспекти кольору та форми, іншими словами, всі елементи образотворчих засобів. Розв'язуючи такі завдання, дитина на своєму рівні виконує ту саму роботу, що й справжній художник.

Отже, важливо пробуджувати у дитини інтерес до сюжетного малювання. Цьому можуть сприяти завдання, які вимагають від неї адекватно виражати свої почуття, ставлення до оточуючого світу, настрої та задуми.

Висновки. Дитячі малюнки є не лише виразником щирості та емоційності, але й відображенням унікального світосприйняття дітей. Вони свідчать про віру в власні можливості, гуманізм та оптимізм і показують, що діти здатні виражати своє сприйняття світу через виразні образи, використовуючи колір та аглютинацію як ключові інструменти. Дитячі малюнки, як зазначала Марія Монтессорі, є візуальними "мовами" маленьких художників, що відкривають вікна в їхні внутрішні світи. Кожен колір, кожна лінія - це емоційний відгук дитини на світ навколо. Тому вивчення їхніх творів стає не лише дослідженням креативності, але й важливим кроком у розумінні їхнього емоційного розвитку. Вивчаючи кольори та форми у дитячих малюнках, ми намагаємося зловити мить і пізнати те, що дитина не в змозі висловити словами.

Список використаної літератури:

1. Сакуліна, Н. П. Образотворча діяльність в дитячому садку / Н. П. Сакуліна, Т. С. Комарова – М., 1982. – 134с.

2. Лабунська, Л. Образотворча творчість дітей / Л. Лабунська – М.: 1965. – 110 с.

3. Флерина, Є. А. Образотворче творчість дітей дошкільного віку / Є. А. Флерина – М., 1956. – 208 с.

4. Сакуліна, Н. П. Пісованіе в дошкільному дитинстві / Н. П. Сакуліна - М., 1965. - 130с.

5. Флерина, Є. А. Образотворче творчість дітей дошкільного віку / Є. А. Флерина – М., 1956. – 208с.

6. Дяченко О. М. Дитячий малюнок як засіб вивчення особистості / О. М. Дяченко, А. М. Ликова. – К.: Рад. школа, 1997. – 224 с.

7. Орєхова Л. О. Колір як засіб виразності в дитячих малюнках / Л. О. Орєхова. – К.: Педагогічна думка, 2015. – 128 с.

8. Шевченко Г. М. Розвиток колірного сприйняття у дітей / Г. М. Шевченко. – К.: Освіта, 2018. – 104 с.

ОЧИЧЕНКО К. О.
студентка спеціальності 035 «Філологія»
наук. керівник: Клімук О. С.
магістр філології, викл. кафедри германської філології
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

ВПЛИВ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА РОЗВИТОК ВЕБРОЗРОБКИ

Актуальність дослідження. Завдяки швидкій технологічній еволюції, сучасні технології стають всеосяжною силою, що реформує усі сфери нашого життя, і веброзробка не може залишитися осторонь цього процесу. Умови стрімкого технологічного прогресу визначають важливість розгляду впливу сучасних технологій на розвиток веброзробки, спрямованого на адаптацію до

змін та постійне вдосконалення процесів. Вивчення процесів та методів веброзробки у контексті застосування новітніх технологій має на меті визначити, як це впливає на якість і ефективність розробки. Останнє десятиліття свідчить, що понад 70% веброзробників використовують інструменти та технології, що з'явилися на ринку протягом цього періоду, що підкреслює необхідність вивчення впливу новітніх технологій на цю галузь. Тому дослідження тематики щодо впливу сучасних технологій на розвиток веброзробки є актуальною наукою темою.

Об'єкт дослідження: Процеси та методи веброзробки.

Предмет праці: Використання сучасних технологій у веброзробці.

Мета роботи: Визначення впливу новітніх технологій на ефективність та якість веброзробки.

Завдання дослідження та основний виклад матеріалу.

1. Розгляд актуальних технологічних тенденцій у веброзробці

1.1 Інновації веброзробки: основні напрями та інновації

Веброзробка швидко розвивається, здійснюючи перехід до новітніх фреймворків та інструментів оптимізації для прискорення розробки та поліпшення якості вебдодатків. Цей швидкий технологічний прогрес підкреслює важливість технологій CI/CD, автоматизованого тестування та концепцій DevOps, що визначаються як ключові для підвищення ефективності розробки та оперативного впровадження нововведень. Одночасно перехід до Progressive Web Apps (PWA) відкриває нові можливості для забезпечення високої мобільної доступності та розширює перспективи в створенні високоякісного користувацького досвіду.

1.2 Роль мобільних технологій у розвитку сучасних вебдодатків

Використання мобільних технологій визначає тенденцію до покращення та розширення можливостей вебдодатків, зокрема за результатами дослідження збірника тез "Адаптація мобільних технологій в сучасній веброзробці". Ці технології не лише адаптують вебдодатки до різних пристроїв, але й вирішують виклики, пов'язані з екранами різного розміру та орієнтацією. Розробники активно використовують мобільні технології для створення зручних інтерфейсів, що сприяє покращенню якості веброзробки та відповідає вимогам сучасних користувачів.

1.3 Вплив штучного інтелекту на веброзробку: перспективи та виклики

Штучний інтелект виявляє значний вплив на веброзробку, зокрема, стаття "Штучний інтелект у веброзробці: тенденції та перспективи" підкреслює його роль у вдосконаленні аналізу та обробці великого обсягу даних для створення інтелектуальних та персоналізованих вебдодатків. Основні переваги включають автоматизацію процесів, таких як аналіз поведінки користувачів, що дозволяє розробникам концентруватися на творчих аспектах, проте виникають виклики, пов'язані з етичними питаннями та забезпеченням безпеки та приватності даних. Необхідно розвивати

стандарти та етичні норми для забезпечення збалансованого та відповідального використання ШІ в веброзробці.

Отже, можна підсумувати, що веброзробка стрімко розвивається, здійснюючи перехід до новітніх технологій, таких як фреймворки, CI/CD, та мобільні платформи, що відкриває широкі перспективи для поліпшення ефективності та функціональності вебдодатків, враховуючи важливість штучного інтелекту у вдосконаленні аналізу даних та персоналізації.

2. Аналіз впливу використання фреймворків на швидкість та стабільність вебдодатків

2.1 Огляд популярних веброзробницьких фреймворків та їх роль у розробці

Веброзробницькі фреймворки визначають новий етап у розвитку вебдодатків, і зокрема, стаття "Огляд популярних веброзробницьких фреймворків та їх роль у розробці" розглядає ключові аспекти таких інструментів. Фреймворки, як «Laravel», «Django» та «Symfony» визначаються як основні технологічні інструменти, що спрощують та уніфікують процеси веброзробки. Їх роль у розробці визначається як сприяння швидкому та ефективному створенню вебдодатків за рахунок готових структур та компонентів, що спрощує роботу розробників і підвищує загальну якість розробки.

2.2 Вплив фреймворків на продуктивність та швидкість завантаження вебсторінок

Використання веброзробницьких фреймворків суттєво впливає на продуктивність та швидкість завантаження вебсторінок. Оптимізація швидкості завантаження досягається завдяки передбачено налаштованим компонентам та структурі фреймворку. Додатково, застосування фреймворків сприяє підвищенню продуктивності, забезпечуючи готові рішення для типових завдань і відбираючи відповідальність за написання базового коду, що значно спрощує та прискорює розробку вебдодатків.

2.3 Стійкість та безпека: аспекти використання фреймворків у веброзробці

Використання фреймворків у сучасному веброзробництві суттєво впливає на стійкість та безпеку вебдодатків. Ці інструменти стають важливим засобом забезпечення надійності програмного забезпечення та захисту від потенційних загроз. Фреймворки, завдяки стандартизованій архітектурі, сприяють зменшенню вразливостей та ризиків, дозволяючи розробникам швидше виявляти та усувати потенційні проблеми, що в результаті забезпечує високу стабільність вебдодатків та запобігає можливим атакам.

Підсумовуючи, можна дійти до висновку, що використання веб-розробницьких фреймворків, таких як «Laravel», «Django» та «Symfony» не лише спрощує та уніфікує процеси розробки, але й істотно впливає на продуктивність, швидкість завантаження вебсторінок та забезпечує високу стійкість та безпеку вебдодатків, зменшуючи ризики вразливостей.

3. Вивчення автоматизованих інструментів для тестування та розгортання вебпроєктів

3.1 Роль автоматизованих тестів у веброзробці: переваги та виклики

В сучасному веброзробництві велика увага приділяється ролі автоматизованих тестів, які є ключовим інструментом для забезпечення ефективності та надійності вебпроєктів. Використання автоматизованих тестів відкриває можливості для автоматичної перевірки функціональності вебдодатків, що прискорює виявлення та виправлення проблем у розробці, сприяючи підвищенню продуктивності та зменшенню ризиків при впровадженні нових функцій чи змін. Однак разом із цим постає завдання управління тестовим кодом та визначення оптимального рівня автоматизації для досягнення балансу між швидкістю розробки та стабільністю вебпроєкту.

3.2 Інструменти для автоматизованого розгортання вебпроєктів: порівняльний аналіз

Різні інструменти, такі, як: «Docker», «Kubernetes» та «Ansible», надають розробникам можливість швидко та консистентно розгортати та управляти вебпроєктами. Порівнюючи їх, можна визначити переваги кожного інструменту, зокрема, «Docker» забезпечує ізольоване середовище для додатків, «Kubernetes» відповідає за оркестрацію контейнерів та автоматичне масштабування, а «Ansible» дозволяє автоматизувати конфігурацію та управління інфраструктурою. Цей детальний порівняльний аналіз інструментів допомагає розробникам обирати оптимальний підхід до автоматизованого розгортання вебпроєктів, враховуючи конкретні потреби та вимоги їх розробки.

3.3 Оптимізація тестування та розгортання: кращі практики веброзробки

Вивчаючи оптимізацію тестування та розгортання вебпроєктів на підставі доступних джерел, виокремлюються важливі аспекти покращення веброзробки. Впровадження автоматизованих тестів, крім виявлення помилок на ранніх етапах розробки, є ефективним засобом забезпечення точності та швидкості в процесі тестування. Постійна інтеграція та розгортання, своєю чергою, демонструють прогресивність шляху до автоматизованої управління та тестування, сприяючи надійності та ефективності розробки вебпроєктів. Кращі практики, такі, як: регулярне оновлення тестових сценаріїв та збереження консистентності середовищ, роблять акцент на стабільності та високій якості в усьому життєвому циклі вебдодатків.

Отже, вивчення автоматизованих інструментів для тестування та розгортання вебпроєктів вказує на вирішальну роль автоматизованих тестів у забезпеченні ефективності та надійності веброзробки; порівняльний аналіз інструментів розгортання виявляє їхню різноманітність та переваги, а

оптимізація тестування та розгортання підкреслює важливість кращих практик для забезпечення стабільності та високої якості вебпроєктів.

4. Оцінка ефективності використання різних мов програмування у веброзробці

4.1 Порівняльний аналіз мов програмування для веброзробки

JavaScript вирізняється своєю виразністю та універсальністю, дозволяючи використання як на клієнтській, так і серверній стороні, забезпечуючи можливості для створення динамічних та інтерактивних веб-сторінок. У той же час, Python набуває популярності завдяки чистоті коду та багатому набору бібліотек для веброзробки. Нарешті, PHP залишається актуальним вибором для розробки динамічних вебсайтів, виявляючи свою ефективність у конкретних випадках вебпрограмування. Це порівняння різних мов програмування допомагає розробникам раціонально обирати мову відповідно до вимог та специфікацій свого проєкту.

4.2 Продуктивність та масштабованість: вплив вибору мови на розробку

Визначення продуктивності та масштабованості вибору мов програмування веброзробки є важливим аспектом ефективності проєктів. За даними від beetroot.academy, у 2024 році основні мови програмування, такі, як: «JavaScript», «Python», «PHP», «Ruby» та «TypeScript», пропонують різні рівні продуктивності та масштабованості. JavaScript, використовуваний для клієнтської частини вебдодатків, володіє високою продуктивністю в сучасних браузерах, у той час як Python, за buki.com.ua, дозволяє швидко розробляти великі проєкти, але може виявити обмежену продуктивність на клієнтській стороні. Таким чином, вибір конкретної мови програмування визначає ефективність та можливість масштабування веброзробки залежно від вимог конкретного проєкту.

4.3 Адаптація до вимог ринку: вибір мов програмування у контексті трендів веброзробки

Актуальні вимоги ринку веброзробки підкреслюють важливість обрання мов програмування як стратегічного фактора для забезпечення конкурентоздатності проєктів. Згідно з різноманітними аналізами та дослідженнями, зафіксовано зростання популярності мов, таких як «Python», «JavaScript» та «PHP», завдяки їхній актуальності у сфері веброзробки. Також відбуваються тематичні конференції, на яких акцентують важливість вибору мови програмування з урахуванням останніх тенденцій ринку для забезпечення не лише функціональності, але й відповідності очікуванням користувачів.

У результаті можна дійти до висновку, що ефективність використання різних мов програмування у веброзробці визначається їхньою унікальністю та спроможністю відповідати вимогам конкретних проєктів, з урахуванням продуктивності, масштабованості та врахування останніх тенденцій ринку веброзробки.

Висновки. Швидка технологічна еволюція суттєво впливає на розвиток веброзробки. Сучасні технології реформують всі сфери життя і визначають ключові аспекти адаптації та удосконалення веброзробки, що створює необхідність в дослідженні їхнього впливу на процеси та методи розробки для підвищення якості та ефективності у цій галузі. Використання новітніх фреймворків, таких як «Laravel», «Django» та «Symfony», разом із технологіями CI/CD, автоматизованим тестуванням та DevOps, акцентує важливість оперативного впровадження нововведень та визначає напрямки подальшого вдосконалення веброзробки. Застосування цих інструментів спрощує процес розробки, покращує якість вебдодатків і забезпечує стабільність та безпеку. Вивчення автоматизованих інструментів для тестування та розгортання, порівняльний аналіз інструментів розгортання, а також оптимізація тестування та розгортання підкреслюють важливість кращих практик для забезпечення стабільності та високої якості вебпроєктів. Загалом, ефективність використання різних мов програмування у веброзробці визначається їхньою унікальністю та здатністю відповідати конкретним потребам проєктів, з урахуванням продуктивності, масштабованості та останніх тенденцій ринку веброзробки.

Список використаної літератури:

1. What is a Framework? [Electronic resource] // Asabix. – 2023. – Mode of access: https://asabix.com.ua/what-is-a-framework/ (date of access: 11.04.2024). – Title from screen.

2. Технології та інструменти веброзробки [Електронний ресурс] // Dou.ua. – 2023. – Режим доступу: https://dou.ua/forums/topic/45581/ (дата звернення: 11.04.2024). – Назва з екрана.

3. Site Speed Optimization: How to Improve Your Website's Loading Time for Better SEO [Electronic resource] // Ranktracker. – 2023. – Mode of access: https://www.ranktracker.com/uk/blog/site-speed-optimization-how-to-improve-your-website-s-loading-time-for-better-seo/ (date of access: 17.04.2024). – Title from screen.

4. Який вибрати PHP фреймворк для розробки проєкту у 2022 році [Електронний ресурс] // IC Studio. – 2022. – Режим доступу: https://icstudio.online/post/yakij-vibrati-php-frejmvork-dlya-rozrobki-proektu-u-2022-roci (дата звернення: 11.04.2024). – Назва з екрана.

5. Односторінкові SPA і багатосторінкові PWA [Електронний ресурс] // Embo. – Режим доступу: https://embo.com.ua/uk/blog/odnostorinkovi-spa-i-bagatostorinkovi-pwa/ (дата звернення: 10.04.2024). – Назва з екрана.

6. Сучасні технології розробки web-додатків: Фронтенд розробка / Юрій Олександрович Ушенко [та ін.]. – Чернівці : Чернів. нац. ун-т, 2022. – 222 с.

7. Актуальні тенденції наукових досліджень у сфері розробки і використання моделей економічної поведінки суб’єктів господарювання: збірник тез доповідей Всеукраїнської науковопрактичної конференції

здобувачів вищої освіти і молодих учених, 6-7 грудня 2021 року, м. Дніпро – Дніпро: УДУНТ, ІПБТ, 2021. – 219 с.

8. Корисні поради з веброзробки [Електронний ресурс] // DenZadnem. – 2023. – Режим доступу: https://denzadnem.com.ua/blogy/korysni-porady/142541 (дата звернення: 11.04.2024). – Назва з екрана.

9. Developer Sentiment AI/ML [Electronic resource] // Stack Overflow. – 2023. – Mode of access: https://stackoverflow.co/labs/developer-sentiment-ai-ml/ (date of access: 10.04.2024). – Title from screen.

10. Emerging Technologies in Web App Development [Electronic resource] // Ranktracker. – 2023. – Mode of access: https://www.ranktracker.com/uk/blog/emerging-technologies-in-web-app-development/ (date of access: 10.04.2024). – Title from screen.

11. Про нас - Адаптивний дизайн [Електронний ресурс] // BDUT. – 2024. – Режим доступу: https://bdut.co.ua/pro-nas/adaptyvnyy-dyzayn/ (дата звернення: 11.04.2024). – Назва з екрана.

12. Test Automation in Web Development [Electronic resource] // Digiants Agency. – Mode of access: https://digiants.agency/uk/blog/test-automation-web-development (date of access: 12.04.2024). – Title from screen.

13. Manual Testing vs Automation Testing [Electronic resource] // Sigma Software University. – 2024. – Mode of access: https://university.sigma.software/manual-testing-vs-automation-testing/ (date of access: 16.04.2024). – Title from screen.

14. Demystifying Web App Development: A Comprehensive Guide for Beginners [Electronic resource] // Ranktracker. – 2023. – Mode of access: https://www.ranktracker.com/uk/blog/demystifying-web-app-development-a-comprehensive-guide-for-beginners/ (date of access: 10.04.2024). – Title from screen.

15. Software Development Tools [Electronic resource] // Guru99. – 2024. – Mode of access: https://www.guru99.com/uk/software-development-tools.html (date of access: 10.04.2024). – Title from screen.

16. Мельник А. В. Розробка системи автоматизованого тестування з використанням інструментів Selenium і Jenkins та середовища Intellij IDEA [Електронний ресурс] : Дипломна робота / Мельник Андрій Володимирович. – Тернопіль, 2023. – 55 с. – Режим доступу: https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/44463/1/dyplom_Melnyk_A_2023.pdf.pdf (дата звернення: 02.04.2024). – Назва з екрана.

17. ETL Testing Tools [Electronic resource] // Guru99. – 2024. – Mode of access: https://www.guru99.com/uk/etl-testing-tools.html (date of access: 11.04.2024). – Title from screen.

18. Creating a Website for a Corporation [Electronic resource] // Shop Express. – 2023. – Mode of access: https://shop-express.ua/ukr/blog/creating-website-for-corporation/ (date of access: 10.04.2024). – Title from screen.

ПАЛІЙ І. С.
студент спеціальності 061 «Журналістика»
наук. керівник: Балаклицький М.А.,
д. соц. ком., проф.
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

TELEGRAM В УКРАЇНІ: ПРИЧИНИ ПОПУЛЯРНОСТІ ТА КРИТИКИ

Актуальність дослідження зумовлена тим, що на сьогодні тема популярності ресурсу Telegram має суттєвий вплив на наше населення, особливо під час повномасштабного вторгнення. Інтернет, як валова частина прогресу, став основним засобом для взаємодії, надаючи платформи для різноманітних комунікаційних каналів. Серед них особливе місце займають соціальні медіа, які не тільки об'єднують людей, а й впливають на формування громадської думки та політичних переконань. Telegram – популярний месенджер у всьому світі, проте в Україні він має особливе значення. Telegram використовувався для поширення інформації про війну, організації протестів та інших цілей. Згідно з дослідженням, проведеним Telemetrio у 2023 році, Telegram наразі є найпопулярнішим додатком для обміну повідомленнями в Україні з понад 33 мільйонами користувачів [1].

Метою дослідження є загальний огляд впливу Telegram на українське суспільство з кількох ключових перспектив, що включають соціальний взаємозв'язок, політичну активність, розповсюдження інформації та формування публічної думки.

Виклад основного матеріалу. Насамперед визначимо позитивні та негативні наслідки впливу користування Telegram українським суспільством. Якщо брати з позитивного, то Telegram можна використовувати для організації різноманітних заходів на основі групових чатів чи каналів, за допомогою яких організації чи компанії збирають свою аудиторію для збору на різні заходи, що пов’язані з їхньою діяльністю (фестивалі, свята, тренінги, з’їзди тощо). За даними дослідження Statista, на кінець 2023 року 45% користувачів Telegram потребували його для організації заходів [2].

Telegram має низку функцій, які спрямовані на захист конфіденційності своїх користувачів. Ці функції можна використовувати в суспільствах, де свобода слова обмежена або де користувачі хочуть захистити свою конфіденційність. Секретні чати дозволяють обмежити доступ до листування, оскільки ніхто, крім вас та користувача, з яким ведете діалог, не може його отримати. Також завдяки своїй поширенності та організації аудиторії, користувачі Telegram почати дізнаватися актуальні новини на конкретний момент. Багато військово-політичних лідерів в Україні мають власні канали публікації новин.

Журналісти в Україні використовують Telegram, аби розширити канали спілкування з аудиторією, зокрема, залучаючи та поширюючи свій контент на молодь. Журналісти та експерти з інформаційних технологій створюють

альтернативні платформи, де поширюють контент основних медіа альтернативними методами. Однак особливістю Telegram-каналів, що відрізняє їх здебільшого від неофіційних медіа, є ще й те, що пріоритетними є гарячі новини з регіонів, які, наприклад найближче до лінії фронту, чи мають місцеву ключову аудиторію, якій і висвітлюють інформацію. Такого не можна сказати про офіційні ЗМІ, що намагаються висвітлити загальний контекст. Та ці дві касти новинних каналів намагаються брати відповідні речі з сусідніх ресурсів, роблячи себе більш універсальними. Канали Telegram чудово створюють більш легкий контент, який відповідає особистим інтересам, водночас створюючи важливі соціальні оновлення поряд із серйозними історіями, що стосуються всесвітньо визнаних організацій чи установ, перевіряючи «гарячі» новини, що надходять через їхні платформи.

Ми вже знаємо, що Telegram став досить вагомою рушійною силою для політичної арени та гри. Однак основні функції дозволяють використовувати Telegram не лише як ресурс для вільної думки, а і для поширення фейків, дезінформації та пропаганди, яка може мати негативний вплив на громадську думку. Непоодинокими випадками є виявлення та блокування у ході моніторингу тих ресурсів, що сприяють розпалу ворожнечі та дезінформації українського суспільства. Канали типу “Труха Україна” (майже 3 млн підписників), “Київ INFO” (майже 814 тисяч підписників), “Харьков Life” (571 тисяч підписників), “Одесса INFO” (640 тисяч підписників) та десятки інших мають спільні риси: їх власник є анонімним. Ти не знаєш, що стоїть за тим ресурсом, котрий розсилає таку інформацію. Непоодинокими були випадки, через які подібного типу ресурси звинувачували у співпраці з росією [3]. Важливою темою, яка зараз ретельно досліджується в інституціях кібербезпеки, є вірогідність цифрового шпигунства на сервісах, що взаємодіють з користувачами із росії [4].

Проте основну небезпеку становлять випадки, як російська федерація через Telegram намагалася дезінформувати українське населення в перші місяці повномасштабного вторгнення. Telegram став одним із найпомітніших інструментів російської пропаганди, а сьогодні він визнаний найпопулярнішою соціальною мережею в Україні та одним із найризикованіших джерел російського впливу. Без модерації контенту в Telegram російські пропагандисти працюють у беззаперечному медіапросторі. Крім того, коли інтернет-сервіси несправні, оновлення Telegram завантажуються швидше, ніж звичайні вебсайти чи соціальні мережі, що дає змогу більше посіяти паніку, неправду та фейки.

На початку лютого 2021 року Служба безпеки України виявила дванадцять Telegram-каналів по всій країні, які визнали підтримкою російських впливових осіб. Канали нагнітали паніку та намагалися (фактично й досі намагаються) дестабілізувати суспільно-політичну ситуацію в Україні. Половина з них створена з метою залучення жителів найбільших міст сходу та півдня України. Саме початок їх створення наприкінці 2018 року став

початком побудови регіональних проросійських інформаційних спільнот у Telegram. Цей процес досягає кульмінації після початку війни, коли Telegram став інструментом номер один для імітації місцевих стрічок новин і демонстрації місцевої підтримки окупантів. СБУ виявила і навіть заарештувала кілька телеканалів, але ключові особи, які перебували за межами України, залишилися поза межами досяжності.[5] Проте поширення інформаційної агресії не було рівномірним, про що свідчить той факт, що якщо Херсонська та Запорізька області були пронизані окупаційними пропагандистськими каналами, то давно звільнена Харківська область залишилася практично недоторканою, за винятком самого Харкова. Ця невідповідність може бути пов'язана з територіальними перевагами зайнятості.

У **висновку** хочеться ще раз застерегти про небезпечний вплив цього ресурсу на українське суспільство. Очевидно, що Telegram має численні переваги перед іншими месенджерами, які роблять його цінним інструментом для спілкування, обміну інформацією та співпраці. Під час використання будь-якої платформи обміну повідомленнями безпека є першочерговою проблемою. Однак, Telegram несе в собі певні ризики, про які важливо пам'ятати. Несанкціонований доступ, оскільки як і будь-який онлайн-інструмент, Telegram не повністю захищений від кібератак. Зловмисники можуть спробувати отримати доступ до особистих даних користувачів, перехопити повідомлення або заразити їхні пристрої шкідливим програмним забезпеченням. Не можемо обійти стороною таку проблему, як і поширення дезінформації: без суворої модерації вмісту існує ризик поширення неперевіреної та неправдивої інформації, що матиме негативний вплив на особисте життя, політичні погляди та навіть суспільство в цілому.

Список використаної літератури:

1. Дослідження українського Telegram від Telemetrio [Електронний ресурс] // Telemetrio. – 2023. – Режим доступу: https://telemetr.io/uk/research-2023 (дата звернення: 07.03.2024). – Назва з екрана.

2. Monthly active Telegram users as a share of total population and population aged 16 years and older worldwide from January 2022 to January 2023 [Electronic resource] // Statista Research Department. – 2023. – Mode of access: https://www.statista.com/statistics/1343525/telegram-reach-worldwide/ (date of access: 14.03.2024). – Title from screen.

3. Розкладай І. Telegram та медіа: гра без правил [Електронний ресурс] / Ігор Розкладай, Олена Спесивцева // Центр демократії та верховенства права. – 2023. – Режим доступу: https://cedem.org.ua/analytics/telegram-ta-media/ (дата звернення: 01.04.2024). – Назва з екрана.

4. Krolik A. Russia-Ukraine surveillance tech [Electronic resource] / Aaron Krolik, Paul Mozur, Adam Satariano // New York Times. – 2023. – Mode of

access: https://www.nytimes.com/2023/07/03/technology/russia-ukraine-surveillance-tech.html (date of access: 06.03.2024). – Title from screen.

5. Telegram occupation: How Russia Wanted to Breed a Media Monster, but Ended up with a Paper Tiger [Electronic resource] // Texty. – 2022. – Mode of access: https://texty.org.ua/projects/108161/telegram-occupation-how-russia-wanted-breed-media-monster-ended-paper-tiger/ (date of access: 06.03.2024). – Title from screen.

ПАСЕЧНИК Х. О.
студентка спеціальності 061 «Журналістика»
наук. керівник: Кушнір Г.О., к. соц. ком., доц.
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОГО БРЕНДУ В СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ

Мета роботи. Вивчення й аналіз питань особистого бренду, особистого блогу, відмінність між журналістом та блогером, безпосередній аналіз блогів журналістів, що стали блогерами та розвивають особистий бренд.

Виклад основного матеріалу. «Особистий бренд — це образ, який формується в суспільному уявленні щодо конкретної людини. Особистий бренд складається зі знань, навичок, сильних якостей, стилю, особливих фішок, ідей та позицій із якихось питань» [1]. Персональний бренд- це те, що люди думають, знають, говорять про нас, а думають вони про нас те, що ми їм розповідаємо; що за нас розповідають їм інші, Google, статті, інтерв'ю, виступи, дописи в соцмережах, опубліковані фото, Reels, Stories, коментарі. Байрон Шарп описав важливість зберігання довіри серед аудиторії у книзі "Як зростають бренди": "Ставлення до бренда випливає з лояльності до нього. Споживачі більше знають і більше говорять про бренди, якими користуються, і майже не думають про решту. Саме тому великі бренди отримують вищі бали в опитуваннях про ставлення до бренда, бо в них більше користувачів (які купують дещо частіше, ніж споживачі менших брендів)" [2].

Ключові характеристики персонального бренду:

1. Автентичність: наріжним каменем будь-якого персонального бренду є автентичність. Це означає бути справжнім, неповторним і чесним перед самим собою. Автентичність резонує з аудиторією, створюючи зв'язок, побудований на довірі та надійності.

На питання, що таке "персональний бренд", Тетяна Гращенко - власниця мережі CrossFit Banda - відповіла: "Персональний бренд- це потужна річ впливу на сьогодення. Найважливіше у цьому - це бути таким, як є, бути чесним з самим собою, і тоді буде успіх у розвитку персонального бренду" [3].

2. Узгодженість: сильний особистий бренд є узгодженим на всіх цифрових платформах. Від тону голосу до візуальної естетики, це посилює впізнаваність бренду та формує довіру до нього.

3. Ціннісна позиція: кожен персональний бренд повинен доносити свою унікальну ціннісну позицію. Що відрізняє вас від інших? Яку цінність ви приносите своїй аудиторії? Чітке формулювання цих питань закладає міцний фундамент для створення переконливого бренду.

Засновниця піар та комунікаційної агенції Strelitzia, ментор із персонального брендингу стверджує: “Загалом особистий бренд — це про вашу цінність на ринку та кількість людей, які можуть цю цінність підтвердити. Він допомагає зміцнити вашу значущість як спеціаліста, розкрити потенціал для кар’єрного та фінансового зростання та посилити власну експертність на зовнішньому ринку, зокрема для створення власного продукту чи компанії або навіть залучення інвестицій” [4].

Важливість ціннісного позиціонування розкриває ця цитата: “Особистий бренд - це сукупність асоціації, думок, які виникають у людей, коли вони згадують про вас. Це те, як ви презентуєте себе, свої навички, досвід, знання та цінності. Це ваш образ у свідомості інших людей” [5] – таке визначення особистого бренду дає Дар’я Волкова-бренд-стратег, маркетолог, спеціаліст з комунікацій. На нашу думку, це дуже вдалі думки, які є основою створення вдалого особистого бренду.

4. Розповідь історій: історії мають дивовижну здатність захоплювати та залучати інших до взаємодії. Персональний брендинг часто передбачає створення переконливої історії, який демонструє ваш шлях, досвід та засвоєні уроки. Сторітелінг олюднює бренд, роблячи його більш близьким і таким, що запам’ятовується.

У книзі “Створи StoryBrand” автор Дональд Міллер висловлює таку влучну думку: “Навіть маючи найкращий товар на ринку, ми можемо програти менш якісному продукту конкурентів, які вміють краще спілкуватися з клієнтами” [6].

Особистий блог - це цифровий щоденник, місце, де люди можуть вільно самовиражатися.

“Блог (від англ. «web log», «мережевий журнал або щоденник подій») — це персональна сторінка в соціальній мережі, яка складається з текстового формату, аудіо, фото та відеоматеріалів, упорядкованих за часом і присвячених певній тематиці. Блог передбачає зворотний зв’язок — коментування читачами (блоги публічні і передбачають наявність сторонніх читачів, котрі можуть долучитися до публічної полеміки з автором з приводу того чи іншого повідомлення («посту» від англ. post — оголошувати, сповіщати; пост — запис у блозі)” [7].

Список використаної літератури:

1. Сиротюк Н. Що таке особистий бренд, як його створити та просунути [Електронний ресурс] / Н. Сиротюк, А. Цапліна. – 2024. – Режим доступу до ресурсу: https://sendpulse.ua/blog/personal-branding.

2. Шарп Б. Як зростають бренди: чого не знають маркетологи / Байрон Шарп. – Київ : Наш Формат, 2019. – 240 с.

3. Dmytro Melnykovych. Тетяна Гращенко про кросфіт персонального бренд та про важливість системності [Електронний ресурс] / Dmytro Melnykovych – Режим доступу до ресурсу: https://www.youtube.com/watch?v=0paghyEpa-k&t=632s.

4. Гусєва А. Автентичність та компетенції: як виділитись особистим брендом в IT [Електронний ресурс] / Альона Гусєва. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: https://speka.media/avtenticnist-ta-kompetenciyi-yak-vidilitis-vlasnim-osobistim-brendom-v-it-pnowz9.

5. Особистий бренд айтівця. Навіщо його будувати і як це робити [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://dou.ua/lenta/articles/personal-brand-of-it-specialist/.

6. Міллер Д. Створи StoryBrand. Розкажи історію бренду, і тебе почують / Дональд Міллер. – Київ : Building a StoryBrand, 2022. – 240 с.

7. Ковальчук Н. О. Блог: соціально-маркетингові відносини у віртуальному щоденнику / Н. О. Ковальчук // Культура України. Серія: Культурологія. – 2018. – № 60. – С. 50–58.

ПАХНІЙ Н.
студентка спеціальності 022 «Дизайн»
наук. керівник: Булатов В. А.
ст. викл.кафедри графічного дизайну
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

ПСИХОЛОГІЯ КОЛЬОРУ В ГРАФІЧНОМУ ДИЗАЙНІ

Проблематика дослідження. Графічний дизайн - це потужний інструмент комунікації, що дозволяє передавати складні ідеї, інформацію та концепції за допомогою візуальних елементів.

Від логотипів та упаковки до інфографіки та рекламних матеріалів - графічний дизайн підтримує ефективну комунікацію з читачами. Графічний дизайн відіграє важливу роль у формуванні візуальної ідентичності бренду.

Логотипи, колірна палітра і шрифти - все це використовується для створення унікального образу, який вирізняє і впізнає бренд серед інших. Візуальна привабливість важлива в найрізноманітніших сферах, включно з вебдизайном, ЗМІ, рекламою та іншими галузями. Гармонійний графічний дизайн привертає увагу, створює позитивне враження і впливає на емоції споживачів.

Мета: проаналізувати, як вибір кольорів впливає на емоції і сприйняття користувачів.

Завдання:

1.Проаналізувати психологічний вплив теплих кольорів.

2. Визначити вплив холодних кольорів на спокій.

3. З’ясувати, як кольорова палітра впливає на сприйняття брендів та їхню ідентичність.

3.Окреслити, як використання кольору в рекламних матеріалах може привернути увагу та підвищити конверсію.

Виклад основного матеріалу. Вибір кольору в дизайні - це складний процес, який вимагає розуміння психології кольору, контексту використання та потреб цільової аудиторії. Ефективний вибір кольору сприяє не лише візуальній привабливості, але й досягненню цілей дизайну. Наприклад, в одних культурах білий колір асоціюється з чистотою і світлом, а в інших - з трауром.

Контекст використання: ефективне використання кольору залежить від контексту, в якому він використовується. У вебдизайні, наприклад, кольори використовуються для привернення уваги, підкреслення важливих елементів або створення атмосфери.

Індивідуальні реакції: люди реагують на кольори індивідуально, відповідно до їхнього особистого досвіду та вподобань. Наприклад, певний колір може викликати позитивні емоції в одних людей і негативні емоції в інших.

Використання в маркетингу та рекламі: кольори широко використовуються в маркетингових стратегіях для привернення уваги споживачів та впливу на них. Дослідження показали, що правильний вибір кольору може підвищити впізнаваність бренду та збільшити кількість рішень про покупку. ½ Емоційний вплив колір має потенціал викликати певну емоційну реакцію. Наприклад, червоний може викликати підвищену енергію та активність, зелений - спокій і гармонію, а синій - спокій і довіру. Вибір кольору в дизайні може керувати цими емоціями для досягнення певного ефекту або настрою.

Ідентичність бренду: колір може бути важливим елементом ідентичності бренду. Наприклад, червоний і жовтий часто асоціюються з енергією та динамізмом (наприклад, McDonalds), тоді як синій - зі стабільністю та професіоналізмом (наприклад, Facebook). Вибір кольорів у брендингу повинен відображати цінності та стиль компанії.

Контраст і акценти: колір можна використовувати для контрасту і виділення ключових елементів дизайну, таких як заголовки, кнопки і ключові повідомлення. Наприклад, яскраві кольори можуть привернути увагу до важливих повідомлень або спонукати користувача до дії.

Адаптація до цільової аудиторії: вибір кольорів також повинен враховувати цільову аудиторію. Різні вікові групи, культурне походження та особисті переконання мають різні уподобання та асоціації з кольорами.

Гармонія та баланс: успішні дизайни зазвичай використовують гармонійні поєднання кольорів, які не лише викликають певні емоції, але й створюють візуальний баланс та естетичну привабливість.

Контекст використання: вибір кольорів залежить від середовища, в якому використовується дизайн (наприклад, вебсайт, плакат, логотип).

Наприклад, кольорова гама вебсайту може відрізнятися від кольорової гами друкованої реклами.

Німецький поет і вчений Йоганн Вольфганг фон Гете (1749-1832) запропонував класифікацію кольорів за фізіологічними принципами. Він звернув увагу на здатність деяких кольорів впливати на людську душу. Він протиставив жовту гаму, близьку до світла, синій гамі, далекій від світла. Основою колірного кола Гете є трикутник основних кольорів, але це не кольори спектра, а фарби, якими найчастіше користуються художники: жовтий, синій і червоний.

Результати дослідження показують, що колір є основним джерелом інформації для споживачів. 78% споживачів запам'ятовують бренд за кольором, тоді як лише 43% - за назвою бренду. Споживачі також схильні робити висновки за кольором бренду та приписувати йому певні характеристики.

McDonald's, In-N-Out, Burger King, Puztahata та Chicken Hut мають спільні червоно-жовті логотипи. Вважається, що ці кольори підвищують апетит. Звичайно, колір відіграє другорядну роль, набагато важливішими є якість їжі, обслуговування та цінова політика. Тим не менш, соковиті, яскраві логотипи значною мірою сприяють закріпленню асоціації з гарною їжею у підсвідомості клієнтів, які відвідують ресторан. Колір дозволяє покупцям встановлювати асоціативні зв'язки з брендами. Ось чому всі пам'ятають Adidas як чорно-білий, Coca-Cola - як червоний, H&M - як поєднання білого та червоного, а Lipton - як жовтий.

Червоний колір має складний імідж. Він часто асоціюється з небезпекою та хвилюванням, але дослідження щодо його впливу на оцінки є суперечливими. Однак наша праця виявила чіткий негативний ефект: студенти, які бачили червоний колір перед тестом, отримували нижчі оцінки.

71 студенту американського університету перед проходженням п'ятихвилинного тесту дали номери учасників, забарвлені в червоний, зелений і чорний кольори. Результати були вражаючими: студенти, які отримали червоні номери, набрали на 20% менше балів, ніж ті, хто отримав зелені або чорні номери. Це свідчить про те, що червоний колір може мати більший вплив на успішність, ніж вважалося раніше.

Розкриємо значення кольору в логотипі. Кольори в логотипі та брендовому дизайні є мовою, що передає повідомлення без використання слів. Вони створюють візуальні асоціації та перші враження про бренд. Гармонійне поєднання кольорів у логотипі створює візуальну привабливість та легкість сприйняття. Контраст між кольорами може виділяти ключові елементи логотипу або повідомлення, роблячи їх більш помітними.

Кольори можуть впливати на рішення споживачів при покупці. Наприклад, жовтий часто асоціюється з акціями та знижками, тоді як чорний може створювати враження елегантності та розкоші.

Кольорова палітра логотипу повинна відображатися на всіх матеріалах бренду, щоб створити єдиний стиль і впізнаваність. Це допомагає побудувати сильну брендову ідентичність та підсвідомо асоціювати кольори з конкретним брендом.

Як кольорова палітра може викликати довіру до бренду?

Кольорова палітра бренду відіграє ключову роль у формуванні першого враження та сприйняття споживачами. Деякі кольори можуть сприяти створенню асоціацій із певними емоціями, цінностями чи якостями бренду. Наприклад:

Довіра та професіоналізм: темні відтінки синього часто сприймаються як символи довіри, стабільності та надійності. Компанії, що використовують синій у своїй палітрі, можуть створювати враження професіоналізму та відповідальності.

Оптимізм та енергія: яскраві жовті відтінки можуть викликати асоціації з радістю, енергією та оптимізмом. Бренди, що використовують жовтий, можуть підкреслювати свій позитивний підхід та бажання надихати.

Люкс та елегантність: чорний чи золотистий колір може створювати враження розкіші, елегантності та вишуканості. Деякі бренди використовують ці кольори для підвищення відчуття преміальності їхніх продуктів чи послуг.

Відтінки та насиченість кольорів також можуть впливати на сприйняття якості продукту чи послуги. Наприклад:

Якість та надійність: насичені кольори можуть асоціюватися з якістю та надійністю. Чисті, насичені кольори можуть викликати враження, що продукт чи послуга є високою якості.

М'якість та натуральність: пастельні відтінки можуть відтворювати враження м'якості, природності та екологічності. Це може бути важливо для брендів, що підкреслюють свою екологічність та природний підхід.

Динаміка та інновації: яскраві, насичені кольори можуть створювати враження динаміки та інноваційності. Бренди, що хочуть підкреслити свою сучасність та передовість, можуть використовувати яскраві та насичені кольори у своїй палітрі.

Виділення ключових елементів: контраст між кольорами може допомогти виділити важливі елементи логотипу чи дизайну. Наприклад, яскравий колір на темному фоні може бути дуже запам'ятовувальним.

Покращення читабельності: добре підібраний контраст між фоном та текстом може зробити інформацію більш доступною та легко сприйнятною.

Звернення уваги: використання контрасту може спрямовувати увагу споживачів на певні частини логотипу чи дизайну, підкреслюючи їхню важливість.

Наразі проведемо аналіз того, як використання кольору в рекламних матеріалах може привернути увагу та підвищити конверсію.

1. Привертання уваги:

Червоний: сильний, енергійний колір, який часто використовується для виклику дії. Він може привертати увагу та створювати враження терміновості, зокрема у рекламі зі знижками або акціями.

Жовтий: яскравий і оптимістичний колір, що часто асоціюється з радістю та енергією. Використання жовтого може привертати увагу до ключових повідомлень чи викликати позитивні асоціації.

Оранжевий: цей колір також є енергійним та яскравим, він може стимулювати споживачів до дії та викликати відчуття оптимізму та життєрадісності.

2. Створення асоціацій та емоцій:

Синій: часто асоціюється зі спокоєм, довірою та професіоналізмом. Його використання може підкреслити надійність та стабільність бренду, що особливо важливо для фінансових чи технологічних компаній.

Зелений: символізує природу, здоров'я та свіжість. Для продуктів, пов'язаних із здоров'ям, екологією чи органічними продуктами, зелений може бути відмінним вибором.

Рожевий: асоціюється з ніжністю, жіночістю та романтикою. Використання рожевого може привертати увагу цільової аудиторії, яка орієнтована на жінок або молодь.

3. Виклик емоцій та відчуттів:

Темні кольори (чорний, темно-синій): можуть створювати враження елегантності, розкіші та солідності. Для брендів, що продають продукти преміум-класу або шукають передову позицію на ринку, ці кольори можуть бути відмінним вибором.

Світлі кольори (білий, пастельні відтінки): створюють відчуття простору, легкості та чистоти. Їх використання може бути ефективним для брендів, що прагнуть підкреслити простоту та дизайнерський підхід до продукту.

4. Кольори та конверсія:

Кольорові акценти на кнопках "Купити" або "Замовити": яскраві та контрастні кольори на таких кнопках можуть привертати увагу та стимулювати користувачів до вчинення дії.

Кольорові схеми вебсайту або лендінгу: гармонійно підібрані кольори можуть покращити користувацький досвід та зробити сайт більш привабливим для відвідувачів, що вплине на конверсію.

5. Підкреслення брендової ідентифікації:

Використання основних кольорів бренду в усій рекламі та маркетингу: це допомагає підкреслити та запам'ятати брендову ідентичність.

Висновки. Отже, дослідження психологічного впливу кольорів виявило, що теплі кольори, такі, як: червоний та жовтий, стимулюють підвищення енергії та створення позитивного настрою. Вони можуть бути корисні для привертання уваги і підвищення енергії споживачів. На відміну від цього, холодні відтінки, зокрема синій та зелений, сприяють відчуттю спокою

та надійності. Ці кольори можуть бути використані для створення атмосфери довіри та стабільності.

Крім того, кольори мають велике значення для брендової ідентичності. Кольорова палітра може впливати на сприйняття бренду та його характеристик. Наприклад, червоний може асоціюватися з енергією та палкою любов'ю, тоді як синій може створювати враження професіоналізму та надійності.

Таким чином, колір - це не лише палітра для дизайнерів, але й потужний інструмент впливу на емоції, сприйняття та поведінку користувачів, створюючи своєрідний "мовний" спосіб спілкування без слів.

У маркетингу кольори також мають велике значення. Вони можуть привертати увагу споживачів, створювати емоційний зв'язок і підвищувати конверсію.

Отже, вивчення психологічного впливу кольорів підтверджує їх важливість у створенні настрою, сприйнятті бренду та ефективності маркетингових заходів. Розуміння цих аспектів дозволить використовувати кольори як потужний інструмент у комунікації з аудиторією.

Список використаної літератури:

1. Birren F. Color Psychology and Color Therapy: A Factual Study of the Influence of Color on Human Life / Faber Birren. – [S. l.] : Martino Fine Books, 2013. – 312 p.

2. Ostermann A. M. Color in emotional expression: A cross-cultural study / Angela M. Ostermann, Paula M. Correa // Journal of Cross-Cultural Psychology. – 2018.

3. Patel N. Color in Branding: What Does It Say About Your Industry? [Electronic resource] / Neil Patel // Neil Patel Blog. – 2021. – Mode of access: https://neilpatel.com/blog/ (date of access: 01.04.2024). – Title from screen.

ПЕДЧЕНКО Г. В.

студентка спеціальності 013 “Початкова освіта”

наук. керівниця: Літкевич А.М. к.пед.н.,доц.,

ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

МЕТОД ГРИ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ НАВЧАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

Актуальність дослідження зумовлена тим, що Нова українська школа акцентує увагу на використанні всіх доступних ресурсів, технологій та методів з метою стимулювання пізнавальної активності учнів. Розвиток сучасного суспільства та освіти в світі, і зокрема в Україні, потребує від вчителя відповіді на питання про те, як сприяти зацікавленості сучасних дітей у навчанні. Ігри є одними з найефективніших методів навчання та виховання в початковій

школі. До недавнього часу використання таких технологій у навчальному процесі було обмеженим.

Теоретичний аналіз дослідження. У педагогіці та методиці навчання особлива увага та значення приділяються грі у молодших школярів. Першими вченими, які досліджували цю тему, були Я.А.Коменський, К.Д.Ушинський і Ф.Фребель. Сучасні наукові дослідження також показують переваги навчання через гру у різних культурних та контекстуальних середовищах. А.С.Макаренко присвятив цьому питанню свої праці, а також значний внесок зробили Дж.Дьюї, Л.С.Виготський, Ж.Піаже, В.І.Рижук, О.Савченко та М.Скаткін.

Метою нашого дослідження є теоретично обґрунтувати та експериментально дослідити педагогічні умови підвищення мотивації навчання молодших школярів на уроках мистецтва шляхом використання ігрового підходу; дослідити стан сформованості позитивної мотивації учнів третього класу початкової школи; описати педагогічні умови щодо використання на уроках мистецтва ігор як ефективного засобу підвищення позитивної мотивації учнів третього класу в умовах НУШ.

Виклад основного матеріалу. Огляд джерел психолого-педагогічної літератури щодо проблеми використання методу гри у освітньому процесі НУШ підводить нас до Концепції НУШ, яка вимагає від сучасної школи переорієнтування освіти зі звичайного отримання знань на користування ними. Дитиноцентризм є основним елементом Концепції, яка зосереджується на потребах учня, враховуючи їх індивідуальність та вікові особливості [1, с.18].

Н. Алендарь зауважує: «Потрапляючи до школи після дитячого садка, дитина зустрічається з іншим видом діяльності – навчанням. Однак гра залишається надзвичайно важливою в її житті. Саме майстерний виклад вчителем нового матеріалу в ігровій формі дає можливість молодшим школярам зрозуміти та засвоїти нове без особливих зусиль та напружень. Захопившись грою, учні не помічають, що навчаються» [2].

Н.Бібік зазначає: «Гра компенсує навчальні навантаження, забезпечує автодидактизм у засвоєнні пізнавальної інформації, мотивує сприйнятливість до нових знань, прагнення успіху й перемоги над труднощами» [3].

Вивчення літератури в галузі психології та педагогіки допомогло прийти до наступного відкриття: терміни "мотив" та "мотивація" є ключовими поняттями, які впливають на поведінку та активність особистості. Мотивація до навчання вважається важливою складовою процесу навчання, яка також сприяє розвитку та становленню особистості [4]. Метод гри під час уроків початкової школи сприятиме вирішенню завдання активізації школярів з метою стимулювання учнів до навчання.

Ми розглядали особливості використання методу гри для підвищення мотивації учнів початкових класів до навчання в умовах Нової української школи (НУШ). Гра повинна відповідати таким вимогам:

- відповідність навчальній програмі;
- відповідність складності ігрових завдань;
- врахування вікових особливостей учнів у грі.

Визначимо стан рівнів сформованості мотивації навчання до та після проведення експерименту. Результати досліджень за методиками Н. Лускановоі, А. Божовича, І. Маркової і В. Кириленко, а також проведені спостереження, констатують, що на початку дослідження відсоткові показники рівня сформованості позитивної мотивації в учнів досліджуваного класу були такі: високий – 33, достатній −27, середній −33, низький – 7.

Були створені умови та розроблені ігри для підвищення мотивації учнів на уроках мистецтва. Мета освітніх ігор полягає у вивченні концепцій та навичок, які допомагають у вирішенні поставлених перед грою освітніх завдань. На етапі контролю проведення дослідження було встановлено, що результати після застосування формувального експерименту свідчать про підвищення позитивної мотивації до навчання у учнів третього класу при дотриманні педагогічних умов, пов'язаних із використанням методу гри на уроках мистецтва. Показники рівнів сформованості стали мати такі відсотки: високий – 47, достатній −40, середній – 13.

Таким чином, ми підтвердили основні принципи організації ігор - доступність, зрозумілість та системність.

Висновки. Оновлення початкової освіти спрямоване на створення сприятливих умов для повноцінного навчання молодших школярів, що може призвести до значних позитивних змін у їхньому особистісному розвитку. Гра може виступати як джерело та інструмент для досягнення цієї мети. Першочерговою метою мотивації в освітній діяльності є заохочення учнів до продуктивної пізнавальної діяльності та активного засвоєння змісту навчання. Фактор успішності цього процесу обумовлюється рівнем зацікавленості учнів у навчанні. Необхідно, щоб використання ігор у навчанні молодших школярів відповідало очікуваним навчальним результатам та сприяло розвитку їхніх освітніх навичок.

Список використаної літератури:

1. Нова українська школа: порадник для вчителя / за заг. ред. Н. М. Бібік. – Київ : Літера ЛТД, 2019. – 208 с.

2. Алендарь, Н. Застосування ігрових технологій на уроках у початкових класах / Н. Алендарь // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки. Серія : Педагогічні науки / Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки ; [редкол.: І. О. Смолюк та ін.]. – Луцьк, 2017. – № 1 (350) : Серія : Педагогічні науки. – С. 24–29,

3. Бібік Н. Гра в навчанні молодших школярів: варіативність підходів до застосування [Електронний ресурс] / Надія Бібік // Український педагогічний журнал. – 2023. – № 1 (3). – С. 197–204. – Режим доступу: https://doi.org/10.32405/2411-1317-2023-3-197-204 (дата звернення: 14.03.2024). – Назва з екрана.

4. Паламарчук В. Ф. Першооснови педагогічної інноватики. К.: Освіта України, 2005. – Т. 2. – 504 с.

ПИЛИПЕНКО К. О.
студентка спеціальності 013 «Початкова освіта»
наук. керівник: Шестакова Т. В., к.пед.н., доц.
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

ПОДОЛАННЯ СТРАХУ ПЕРЕД ПУБЛІЧНИМ ВИСТУПОМ ЯК АКТУАЛЬНА СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Мета наукової роботи – дослідити проблему страху перед аудиторією. Для реалізації зазначеної мети ставимо такі **завдання:**

- дослідити проблему страху як явища;
- проаналізувати зазначену тему в контексті професіограми педагогічного працівника;
- розробити методичні прийоми і методи подолання страху

Виклад основного матеріалу. Проведене нами реферування психолого-педагогічної, соціологічної, філософської літератури в Україні і за її межами свідчить про те, що страхом є стан людини, яка відчуває загрозу від реального і передбачуваного лиха [3]. Деякі дослідники вважають, що всі страхи в людей – це похідні від страху смерті [5]. Приєднуємось до думки тих вчених, які вважають, що різноманітні комплекси, фобії, паталогії, інші хвилювання, як правило, беруть початок з дитинства, в період становлення особистості в умовах сім'ї [7].

Приходимо до висновку про те, що саме в період раннього дитинства батькам, і родині особливо, важливо проявляти почуття любові, поваги, похвали до своєї дитини, стимулювати її прагнення активно пізнавати світ і себе в ньому. Наші спостереження показують також, що саме педагогічно необґрунтовані методи навчання дітей і підлітків є провідною причиною такого різновиду страху як страх перед аудиторією. Можна бути впевненим, що зазначений феномен є також наслідком упущень у вихованні самих батьків.

Сценічний страх не завжди є результатом неправильного виховання. Можна стверджувати, що одна з причин досліджуваної проблеми концентрується на негативному минулому досвіді індивіда. Наші дослідження, а також висновки вчених низки європейських країн, свідчать про те, що проблему страху слід розв'язувати на перших етапах раннього дитинства. В іншому випадку бажання позбутись різноманітних фобій ускладниться. Стверджуємо, що трансформація бачити і відчувати слабкі сторони особистості, змінювати їх на більш виражені, сильніші – це важлива ознака розвитку особистості.

Наші спостереження, а також аналіз виступів педагогічних працівників перед учнівськими й іншими аудиторіями, дають нам підстави виділити

систему конструктивних методичних рекомендацій щодо подолання явища страху: зосередити людський ресурс на досягненні пріоритетних цілей особистості шляхом напруженої творчої праці над собою [1]. У цьому зв'язку доречним є твердження американського педагога Дейла Карнегі про те, що «виховання впевненості в собі, під час виступу перед аудиторією, не представляє і десятої частки труднощів, які уявляє більшість людей» [4, с. 3].

Автору тез багаторазово доводилось спостерігати за поведінкою тих людей, які нерідко втрачають силу духу, неспроможних завершити задуману справу. До слова, наші рекомендації педагогічним працівникам, методистам і вчителям закладу освіти - постійно формувати впевненість у собі, уміння і навички мовленнєвої практики у процесі навчально-виховної роботи в закладі освіти; педагогічно-доцільно формувати мету виступу, змістову складову тексту, яка виголошується аудиторії. Наш досвід, а також висновки психологів і педагогів свідчать про те, що в практичній діяльності необхідно використовувати тільки перевірену і достовірну інформацію, ніколи не ставати на шлях трансляції неправди в аудиторію. В іншому випадку, можна бути переконаним, що довіра до надавача освітніх послуг зникне назавжди.

Серед апробованих нами методичних рекомендацій є уміння демонструвати позу, нейтральний вираз свого обличчя, особливо за умови, якщо промовець не відчуває впевненості в собі, також уміння тримати рівновагу, бути толерантним до оточуючих; постійно удосконалювати власні, максимально виражені, а також нереалізовані особистісні характеристики; педагогічно доцільно візуалізувати інформацію, яка дозволяє якісно засвоювати одержані знання.

Таким чином, на основі результатів дослідження, робимо **висновок** про те, що проблема страху перед аудиторією не тільки поширена в сучасному суспільстві, а й посідає вагоме місце у соціальному житті людини.

Список використаної літератури:

1. Просвітова А. Сім вимог успішного публічного виступу. Ви - оратор [Електронний ресурс], 2017 / Анна Просвітова // YouTube. – Режим доступу: https://youtu.be/NZBO6zGD4-c (дата звернення: 14.03.2024). – Назва з екрана.

2. Букич. Секрети великих ораторів [Електронний ресурс], 2020 / Букич // YouTube. – Режим доступу: https://youtu.be/lM99olZW-S0 (дата звернення: 14.03.2024). – Назва з екрана.

3. Корекція страхів: робота з молодшими підлітками [Електронний ресурс] // Дитячий центр здоров'я ім. Анни Мазуренко. – Режим доступу: http://childrenhealth.center/development/therapy/fear-correction/ (дата звернення: 21.03.2024). – Назва з екрана.

4. Карнегі Д. Як виробляти впевненість у собі та впливати на людей, виступаючи публічно [Електронний ресурс] / Дейл Карнегі. – Харків : [б. в.], 1990. – Режим доступу: http://um.co.ua/5/5-3/5-35266.html (дата звернення: 01.03.2024). – Назва з екрана.

5. Арестович О. Як боротись зі страхом [Електронний ресурс], 2014 / Олексій Арестович // YouTube. – Режим доступу: https://youtu.be/OdRyhfNYvj8 (дата звернення: 14.03.2024). – Назва з екрана.

6. Смедлі Т. Як подолати страх публічних виступів [Електронний ресурс] / Тім Смедлі // BBC Україна. – 2017. – Режим доступу: https://www.bbc.com/ukrainian/vert-cap-39357448 (дата звернення: 13.03.2024). – Назва з екрана.

7. Шарапа Г. Неповноцінність особистості: причини формування та засоби мінімізації / Г. Шарапа // Дрогобич. – Дрогобич, 2019. – С. 36–37.

ПЛАХУТА Я. О.
студентка спеціальності 053 «Психологія»
наук. керівник: Парасєй-Гочер А. О. к.психол.н., доц.,
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

ПСИХОЛОГІЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ АЛКО- ТА НАРКОЗАЛЕЖНИХ ЛЮДЕЙ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Сучасна ситуація в Україні щодо поширення алкоголізму та наркозалежності серед населення, особливо серед молоді, свідчить про офіційну державну позицію, що виявляє нетерпимість до цих явищ, що можна вважати позитивним аспектом. Однак існує фактор, який може призвести до зростання вживання алкоголю та наркотиків, а саме війна, розпочата сусідньою Російською Федерацією у 2014 році та загострення конфлікту з широкомасштабним вторгненням 24 лютого 2022 року.

Існує безліч підходів до пояснення алко- та наркозалежної поведінки у людей. Великим завданням для психолога є не тільки розуміння цих підходів, але й їхнє вміле та професійне застосування на практиці. Особливо важливою є ефективна робота в галузі профілактики та реабілітації залежної поведінки, оскільки це питання є вкрай актуальним.

Виклад основного матеріалу. Алко- та наркозалежність є патологічними станами, пов'язаними із залежністю від вживання алкоголю та наркотичних речовин відповідно.

Алкозалежність - це стан, при якому особа втратила контроль над своїм споживанням алкоголю і має психічну та фізичну залежність від нього. Алкозалежність може виявлятися в різних формах, включаючи патологічне споживання алкоголю, непереносливість до його відмовлення, збільшення толерантності (необхідність більшого обсягу для досягнення ефекту) та інші.

Наркозалежність - це стан, коли особа стає фізичною та/або психічною залежною від вживання наркотичних речовин. Наркотичні речовини можуть включати опіати, кокаїн, метамфетамін, канабіс, екстазі та інші. Наркозалежність супроводжується втратою контролю над вживанням,

виникненням толерантності та відмовленням від наркотиків призводить до низки негативних фізичних і психічних симптомів [1].

Обидва ці стани є хронічними та можуть потребувати комплексного підходу до лікування, включаючи психотерапію, медикаментозну терапію, а також підтримку від родини та спеціалізованих реабілітаційних програм [2].

Причини формування алко- та наркозалежної поведінки.

Нахил до алко- та наркозалежної поведінки обумовлений різноманітними причинами, серед яких виділяються основні:

Прагнення усунути емоційний дискомфорт: залежність може виникати внаслідок бажання особи позбутися або зменшити емоційний стрес, депресію або інші негативні відчуття.

Гедоністичні прагнення: особа може шукати задоволення та насолоду через вживання алкоголю чи наркотиків, що стає для неї джерелом приємності.

Прагнення активації поведінки: деякі люди можуть використовувати алкоголь або наркотики для стимулювання активності та енергії.

Субмісивна мотивація: залежність може виникати через бажання відступити від реальності та приховати себе від труднощів чи проблем.

Псевдокультурна мотивація: деякі люди можуть сприймати вживання алкоголю чи наркотиків як частину певного культурного стереотипу або способу виявлення своєї особистості.

Усунення чи подолання цих причин може значно сприяти успішній реабілітації від залежності, і це часто включає в себе психотерапію, підтримку від родини та друзів, а також інші підходи до здоров'я та відновлення [3].

Вживання психоактивних речовин дає можливість оминати реальний гіперстресовий фактор, страх постійної загрози смерті внаслідок ракетно-бомбових ударів по всій території країни. Водночас це стає хитромудрим способом уникнути відчуття надмірної напруги, однак це виходить підступною ціною у вигляді розвитку наркозалежності. Ця залежність, хоча і триває довше в часі, залишається так само смертельно небезпечною [4].

За дослідженнями, проведеними у вересні 1971 року, виявлено, що 45% вояків, які перебували у В’єтнамі, вживали амфетаміни, барбітурати та інші психоактивні речовини. Зазначено, що 29% з цієї категорії вживали їх регулярно, тоді як 20% почали вживати наркотики під час служби в В’єтнамі. Через три роки після початкового дослідження виявлено, що 94% колишніх вояків, які вживали наркотики у В’єтнамі, припинили це вживання або обмежилися мінімальними дозами. Це сталося, оскільки лише 3% з цих колишніх солдатів отримали лікування від наркозалежності, а решта впоралася з цим самостійно.

Солдати, які виходили з наркозалежності, вказували на два основних фактори, які сприяли їхній відмові від наркотиків:

Тиск родини і друзів у мирній домашній обстановці.

Зростанням соціальної відповідальності при поверненні до цивільного життя.

Заборона наркотиків, психологічний вплив та підтримка при синдромі відміни можуть зменшити повернення до вживання, порівняно з медичним лікуванням. Позбавлення доступу до наркотиків розриває фізичний зв'язок із споживанням, а психологічна підтримка допомагає подолати причини залежності. Комплексний підхід, що враховує фізичні, психологічні та соціальні аспекти, є ключовим для успішної реабілітації наркозалежних [5].

Методичний інструментарій та методи,описані нижче, створюють комплекс для виявлення причин алко- та наркозалежної поведінки, узгоджений з теоретичними основами. Цей комплекс враховує основні напрямки, визначені в теоретичному розділі, такі, як: рівень тривожності, депресії та схильність до конформної поведінки, створюючи потужний та збалансований підхід до аналізу залежності [6].

Методика Н. Імеладзе для оцінки психоемоційного стресу ґрунтується на шкалах Тейлора та Саросяна**.** Дослідження фахівців вказують на те, що невигідні умови та стресові ситуації екстриму можуть викликати значне психоемоційне напруження у суб'єкта, виявляючись у вираженому стані тривожності. Сильний психоемоційний стан часто обмежує адекватну реакцію на ситуацію. З іншого боку, стрес низького рівня може підвищити адекватність реакцій та дій. Критичні ситуації можуть поступово формувати особистісні риси, стаючи їхніми частинами. Індивіди з схильністю до сильних переживань можуть стати залежними від зовнішніх обставин настільки, що це стає частиною їхньої структури особистості.

Методика визначення ступеня прояву депресії А.Т. Бекка призначена для оцінки рівня депресивних симптомів у особи. Вона містить певний набір питань та завдань, які дозволяють оцінити психічний та емоційний стан особи з огляду на депресію. Такі методики часто використовуються психологами та психіатрами для діагностики та вимірювання рівня депресії у клінічній практиці або дослідницьких цілях.

Відповідно до способу, розрізняють індивідуальну та групову реабілітацію. Індивідуальна застосовується для безпосереднього впливу спеціаліста-психолога з використанням відповідно проблем конкретного індивіда індивідуальних методик. Колективною формою реабілітації охоплюється група, визначена певними критеріями і завданнями корекції. Критерії можуть бути як вікові, так і діагностичні. В групах досягнення індивідуального ефекту впливу психолога відбувається в процесі взаємодії членів групи.

Становим хребтом комбінованої реабілітації для подолання залежності від психоактивних речовин (ПАР) є методологія програми «12 кроків». Програма «12 кроків» демонструє значні результати в ефективній реабілітації та адаптації, якщо всі 12 кроків дотримуються з чіткою дисципліною.

Підсумовуючи, важливо відзначити, що кожна з реабілітаційних програм має спільну характеристику - тривалу допомогу на трьох рівнях: медичному, психологічному та соціальному [7].

Висновки. Під час розвитку та хронізації наркозалежності/ алкозалежності суб'єкта виявляється система нав'язливих особистісних іллюзій. Вони, закріплюючись у процесі хроніфікації, утверджують залежність як спосіб задоволення актуальних потреб і стають стійкими та стабільними компонентами системи особистісних смислів, породжених наркотиками або алкоголем**.**

Терміново слід впроваджувати заходи для повернення ветеранів до мирного життя, забезпечуючи їх тривалим психологічним супроводом та створюючи у них відчуття потрібності. Також важливо надавати можливості здобуття вищої освіти та професійного навчання ветеранам з гарантією подальшого працевлаштування.

Список використаної літератури:

1. Гавенко В.Л. Психіатрія і наркологія : підруч. / В.Л. Гавенко [та ін.]. – 2-е вид., переробл. и доп. – К. : ВСВ Медицина 2015. – 520 с.

2. Юр’єва Л.М. Медико-соціальна експертиза психічних та поведінкових розладів: Навчально-методичний посібник / за ред. Л. М. Юр'євої. – Дніпропетровськ, 2004. –143 с.

3.Гоголєва А. В. Адиктивна поведінка і його профілактика/ А. В. Гоголєва. М.: Видавництво НВО МОДЕК, 2003. – 240 с.

4. Заверико Н. В. Групи взаємодопомоги у системі соціально-педагогічної роботи з населенням [Електронний ресурс] / Н. В. Заверико // Вісник Запорізького національного університету. Педагогічні науки. – 2011. – № 1. – С. 125–129.

5. Кондратенко Л. О. Вплив психологічного стресу, викликаного гібридною війною в Україні, на професійні спроможності педагогів / Л. О. Кондратенко, Л. М. Манилова, О. Ю. Чекстере // Fundamental and Applied Researches in Practice of Leading Scientific Schools. – 2016. – № 1 (13). – С. 275–284.

6. Лисенко І. П. Основи побудови психокорекційної роботи з хворими, залежними від наркотичних речовин: Метод. рекомендації / І.П. Лисенко, Т. Ю. Родіонова. – К., 2005. – 20 с.

7. Литвинчук Л.М. Основні підходи до вивчення проблеми наркотичної залежності / Л.М. Литвинчук // Актуальні проблеми психології: Збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України – 2016. Том. V: Психофізіологія. Психологія праці. Експериментальна психологія. – Випуск 16. – К.: ДП «Інформаційноаналітичне агентство» – С.109–117.

ПОЛЯНОВСЬКИЙ О. В.
студента спеціальності 051«Економічна-кібернетика»
наук. керівник: Петренко Л. М. к. е. н., доц.
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

ЕКОНОМІЧНА КІБЕРНЕТИКА ТА ЇЇ СУТЬ

Виклад основного матеріалу. В наш час не всі люди знають, що таке «економічна кібернетика», що вона вивчає і досліджує.

Економічна кібернетика – це науковий напрям кібернетики, що вивчає проблеми застосування її методів і засобів для дослідження та організації економічних процесів. Економічна кібернетика розглядає економіку, а також її структурні й функціонал. ланки як системи, де відбуваються процеси регулювання та управління, реалізовані за допомогою перетворення інформації; вивчає процеси збору, накопичення, зберігання і перероблення інформації про економічні об'єкти та явища.

Методологічною основою економічної кібернетики є систематичний аналіз, предметом – процеси управління економікою країни, галузі, регіону, підприємств і комплексів, групи людей тощо. Вона розглядає форми перебігу процесів господарського розвитку, моделювання яких – необхідна умова прийняття управлінських рішень. Методи аналізу допомагають знаходити оптимальні режими управління і будувати раціональні системи оброблення економічних даних із широким застосуванням обчислювальної техніки. Як науковий напрям економічна кібернетика виникла на початку 1960-х рр. Її поява зумовлена зміною якісного уявлення про природу економічних процесів, поширенням систематичного аналізу економіки, економічно-математичного моделювання, проєктування, оброблення економічної інформації. На розвиток економічної кібернетики значно вплинули праці О.Бакаєва, В. Глушкова, Ю. Єрмольєва, І. Ляшенка, В. Михалевича, І. Сергієнка, Н. Шора, О. Ястремського.

Становлення економічної кібернетики пов'язане із розробленням математичних моделей та явищ, використанням обчислювальної техніки для дослідження цих моделей і розв'язування задач управління. Синтез розроблень економічно-математичних методів і моделей із загальними принципами кібернетики став головною лінією формування економічної кібернетики як наукового напряму. Вона розглядає матеріальне й інформаційне перетворення та зв'язки в економічній системі, при цьому в кібернетичному аспекті економічну систему можна представити як перехрещення двох систем більш високого рівня: суперсистем «суспільство» та «ресурси».

З погляду суспільства загалом, економіка – функціональна підсистема, що перетворює зовнішні природні ресурси в готові до споживання продукти. При розгляді її як суспільної підсистеми головними є соціально-економічні аспекти аналізу, як підсистеми ресурсів – виробничо-технологічні.

Економіку вивчають і як відносно окрему систему, пов’язану з природою та соціальним середовищем. При такому аналізі виявляють внутрішню структуру економіки та її елементів, їх взаємозв’язки на основі взаємодії соціально-економічних і виробничо-технологічних факторів. Дослідження економічної системи з погляду кібернетики проходить етапи аналізу і синтезу та створення системи управління. Економічна система складна і характеризується великою кількістю параметрів, що змінюються в часі. Складність системи посилює те, що її головна складова – люди, які приймають рішення на підставі інформації з урахуванням тих чи інших цілей. На неї постійно впливає значна кількість важкопрогнозованих імовірних зовнішніх і внутрішніх обурень. Математичні моделі економічних систем та явищ дозволяють краще осмислити динаміку систем, що вивчаються, розробити чинні рекомендації з раціоналізації їх структури та методів економічного прогнозування й управління.

У ході аналізу економічної системи особливого значення мають дослідження регулюючих факторів, питань стійкості, рівноваги системи, регулюючого характеру цін, збільшення прибутку від господарської діяльності, виявлення зворотних зв’язків у економіці, вивчення конфліктних ситуацій, співвідношення між оптимальним функціонуванням і загальною мобільністю економічної системи. Для цього розробляють економічні макро- і мікромоделі, моделі рівноваги, росту економіки, у яких головна увага зосереджена на залежності між інвестиціями як матеріальним джерелом росту виробництва і змінами кінцевого продукту. Розгляд, при якому здійснюють аналіз основних робочих фондів, інвестицій, витрат, кінцевого продукту, враховує зовнішні і внутрішні фактори.

Мета роботи: дізнатися якомога більше про економічну кібернетику.

Завдання:

1. Охарактеризувати предмет та об’єкт дослідження економічної кібернетики.

2. Розкрити її суть.

3. Визначити принципи використання економічної кібернетики.

Виклад основного матеріалу. Останнім часом зміни в економіці, у виробничих відносинах створюють сприятливі умови для радикального повороту в напрямку застосування методів економіко-математичного моделювання в управлінні економіко-виробничими системами різних рівнів. У цьому напрямі проводять низку наукових досліджень. Економіко-математичний напрям стає одним із провідних в економічній науці. Стосовно використання методів оптимізації для вироблення й прийняття рішень щодо організації виробничого процесу, то вони мають можливість стати вирішальним засобом підвищення ефективності функціонування виробничих підрозділів, особливо в умовах конкурентної економіки. В цих умовах суб'єкти господарювання несуть повну відповідальність за використання ресурсів, виконання договірних зобов'язань, за власну фінансову й економічну

політику. Прогресивна роль ринкових відносин проявляється у погодженні інтересів замовника і виконавця. І це стимулює зниження собівартості продукції, поліпшення її якості, використання досягнень науково-технічного прогресу. Але ринкові відносини можливі лише в умовах свободи виробника. Які ж є сучасні об'єктивні можливості успішного вирішення проблем управління? Це передусім можливості, створені науково-технічним прогресом, що призвели до революційних змін у сфері управління: нові фахівці, методи та комп'ютерні технології роботи з інформацією.

Ці три головні елементи управління підняли його на якісно новий рівень. Без перебільшення можна сказати, що успіх економічних та фінансових процесів, успіх функціонування будь-якого підрозділу залежить від рівня освоєння цих елементів для прийняття рішення й контролю за його виконанням.

Головний елемент науково-технічної революції у сфері управління - нові кадри, які є творцями і носіями нових методів ефективного управління. Потрібно розрізняти дві категорії працівників управління. Перша категорія - працівники обліку, планування, нормування, служби постачання - збуту, системотехніки. Друга категорія - керівники підприємств, банків, установ, керівники підрозділів. Вони згуртовують навколо себе всіх працівників управління для виконання головної мети діяльності економічних об'єктів. Якщо від першої категорії залежить рівень кваліфікації використання прогресивних методів управління і технічних засобів роботи з інформацією, то від другої категорії залежить можливість використання науково обґрунтованих методів вироблення і прийняття управлінських рішень. Нинішній рівень кваліфікації цієї категорії керівних працівників ще значною мірою призводить до неспроможності сприйняття прогресивних науковомістких методик управління, і, як наслідок цього, - надзвичайно поширений спосіб управління за допомогою вольових рішень. Досвід вирішення проблеми управління економічними об'єктами дає змогу зробити узагальнення щодо функцій такого керівника.

По-перше, такий керівник не може сприймати економічні процеси з погляду тільки інженера чи фінансиста, плановика чи економіста. Він повинен сприймати виробництво системно, тобто оцінювати його подетально, кожну частину зокрема, а їх сукупність системно, комплексно. Тому з огляду на координуючий, системний характер діяльності керівника необхідне засвоювання ним потрібних професійних знань та вмінь.

По-друге, керівник вирішує, що робити і як робити, тобто приймає рішення, яке ґрунтується на методах аналізу, прогнозування й контролю. Це рішення є головною його продукцією, за якість якої він повинен нести відповідальність.

По-третє, керівник завжди повинен вміти оцінити місце й суть свого підприємства як елемента у системі вищого рівня. З цього погляду мета діяльності керованого ним підрозділу чи підприємства повинна мати

узгодженість із метою всієї системи вищого рівня. У наших умовах стає зрозумілим, що виготовляти на підприємствах повинні ту продукцію чи послуги, які мають найбільший попит на ринку збуту, тобто є найнеобхіднішою для споживача. І це може вирішувати тільки споживач, а не хтось за нього на якомусь вищому рівні керівної градації. Інакше кажучи, виробництво повинно орієнтуватись на поточну й перспективну ринкову кон'юнктуру.

По-четверте, керівник забезпечує управління через посередників, підлеглих. Керувати людьми набагато складніше, ніж управляти технікою. Це, в певному розумінні, мистецтво, що потребує володіння знаннями теорії мотивації, збагачення якими приходить з набуттям досвіду.

Наступним елементом науково-технічної революції у сфері управління є нові методи управління, які ґрунтуються на найновіших досягненнях економічної науки й практики. Світовий досвід показує, що до нових науково обґрунтованих й прийнятних економічною практикою методів належать методи економіко-математичного моделювання задач управління, планування, прогнозування. Різноманітність нових методів управління зумовлена різноманітністю завдань і аспектів управління.

Методи аналізу, використовувані в економічній кібернетиці, допомагають знаходити оптимальні режими управління та будувати раціональні системи оброблення економічних даних за допомогою обчислювальної техніки. Дослідження зводяться, як правило, до вибору показників, необхідних для управління економічними об’єктами (підприємствами, галуззю, країною); способів їх отримання, передачі й оброблення з найменшими витратами коштів; технічних пристроїв оброблення інформації на різних рівнях управління (вибір техніки зв’язку, обчислювальної техніки, комп’ютерної мережі та ін.); вивчення і рекомендації алгоритмів й програм оброблення інформації, що дозволяють на основі отриманих показників знайти необхідне рішення у більш раціональному вигляді та довести його до виконавців; вивчення способів контролю і обліку виконуваних рішень та ін.

В теперішніх умовах, в умовах ринку, коли різко ускладнились господарські зв’язки між об’єктами господарювання, особливо відчувається потреба в точній економічній науці. В таких умовах виживає той виробник благ і послуг, який швидше і ліпше адаптується до реальних умов ринку, що у конкурентному середовищі є мобільнішими. Українським чумакам та іншим торговцям того часу для вироблення управлінських рішень було достатньо арифметики "на пальцях", страховим компаніям вже потрібні були методи теорії ймовірностей. Конкурентна економіка у будь-якій країні завжди має вихід на світовий ринок, і навпаки, світовий ринок безпосередньо впливає на, здавалось б, локальну економіку країни. А це означає, щоб вижити національній економіці у цьому надзвичайно агресивному середовищі конкурентної світової економіки, вона мусить оволодіти і навчитись користуватися найновішими, прогресивними методами управління та

засобами здійснення розрахунків. Це все стосується будь-якого суб'єкта підприємницької діяльності.

У багатьох науково-популярних працях висловлено думку, що відкриття в науці з'являються тоді, коли життя має у них нагальну потребу. Бувають такі напрями людської діяльності чи людського пізнання навколишнього світу, де є велика потреба поступу науково-технічного прогресу, а він, цей поступ, на жаль, дуже і дуже затримується. Прикладом можуть слугувати проблеми енергетики, охорони здоров'я, політичного життя нації та національностей. Зрозумілим є те, що такі дослідження на шляху до позитивного результату потребують дуже великого бажання і відповідних коштів. Для економічної науки у її розвитку є дуже багато зацікавлених, насамперед підприємців, виробників. А вони, для отримання якомога більших прибутків, вміють оцінити ефективні методи управління, використання яких дає великий зиск, а може ще більше, ніж просто зиск - можливість вижити у цьому агресивному середовищі ринку. І тут діє правило, а можливо й економічний закон: хто потребує результату у вирішенні певної проблеми, той, відповідно, фінансує необхідні наукові дослідження. І, як правило, отримує бажані методи, методики, алгоритми, об'єктивні обґрунтування. Тобто можна сказати: "Хто платить, той і замовляє музику". Чому не вирішують успішно проблеми на макрорівні у національній економіці, на міжнаціональному чи світовому рівні? Немає зацікавленості у їхньому позитивному вирішенні у тих, хто має доступ до управління фінансовими ресурсами, або інше – ті, хто є розпорядником необхідних коштів, зацікавлені у невирішені таких проблем.

Стосовно розвитку економіко-математичних методів, створення ефективних засобів обчислень, запровадження комп'ютерних технологій у сферу людської діяльності, то кожний з цих перелічених напрямів є надзвичайним досягненням науково-технічного прогресу людського суспільства. І тут наше твердження справедливе, бо для розвитку цих напрямів виникала нагальна потреба на них і для цього знаходились потрібні кошти.

Інструментарій математичного моделювання, як складова частина процедури прийняття рішення, сьогодні має хороші можливості. Можна з упевненістю сказати, що в нашій економіці потреби науково обґрунтованої процедури прийняття рішення є незрівнянно нижчі від її можливостей.

Функціонування економічних об’єктів економічної системи, якій властива конкурентна сутність, можливе за умови наявносгі механізму полагодження суперечок чи конфліктів через індивідуальні дії. Отже, дії об’єктів такої економічної системи повинні бути узгоджені між собою.

Необхідно з довір'ям (якщо важко з розумінням) ставитися до висновків, що ґрунтуються на математичному аналізі. Ґрунтовність засад логічності математичного аналізу неодноразово доведена. Ті висновки в дослідженні економічних проблем, які отримують на підставі використання математичного

апарату, не можна відкласти, чи їх ігнорувати тільки тому, що вони не поміщаються у наявні представлення або прийняті канони. Варто зауважити, що багато економістів ще й сьогодні не можуть збагнути, наприклад, ролі двоїстих оцінок в економічному аналізі. Є серед них і такі, що протиставляють математику економіці. Питання лише у тому, хто з економістів спроможний, і на скільки успішно, використати цей надзвичайно потужний інструментарій економічного аналізу.

Математичні формули, залежності чи рівняння з давніх часів служать природничим наукам, а тепер успішно можуть використовуватись наукою управління виробництвом.

Новий етап в економічній науці, який почався із залучення кількісних методів до економічного аналізу, є знаменним насамперед через проголошення і реалізації принципу оптимальності. Стала можливою реалізація бажання досягнути найліпшого розв'язку економічних задач, розробити найліпше управлінське рішення для досягнення поставленої мети у розвитку економічних процесів, на множині можливих, допустимих варіантів функціонування економіко-виробничих та фінансових систем.

Нові методи і засоби - це не лише нова технічна база для планування. Математичні методи і сучасні комп'ютерні технології приносять бажаний результат, коли використовуються не для простої автоматизації планово-облікових робіт, а для розрахунку оптимальних управлінських рішень на множині можливих. Дехто схильний думати, що комп'ютерні технології зменшать і здешевлять планово-облікові роботи і в тому бачать їхнє головне призначення. Це дуже велика помилка. Самі по собі комп'ютерні технології та економіко - математичні методи не панацея від всіх економічних негараздів. Цей інструментарій дає змогу використовувати значно ширше коло показників і, що найважливіше, ставити й розв'язувати нові та принципово нові задачі. Суть застосування нових методів полягає у можливості розв'язувати нові задачі, покращувати технологію пошуку розв'язків "старих" задач і через це здійснювати корінне вдосконалення економічної науки.

Там, де економіку трактували як точну науку, досягли значних результатів, бо вивчили закономірності в економіці завдяки математичному апарату і навчились прогнозувати наслідки тих чи інших управлінських рішень. Адже кожну економічну проблему, кожну господарську ситуацію можна описати у вигляді математичної задачі. А над математичними абстракціями можна проводити дослідження, знаходити бажаний діапазон зміни тих чи інших параметрів, прогнозувати рівень досягнення мети.

У тих випадках, коли математична модель адекватно відображає проблемну ситуацію, вона стає надзвичайно важливим інструментом дослідження. Математична модель доступна для проведення експерименту, досить точна у відображенні зв'язків між параметрами і змінними, дає можливість досить точно оцінити похибки і причини цих похибок.

Постановка проблеми чи завдання, опис господарської ситуації, як найвідповідальніший момент процесу створення моделі, від якого значною мірою залежить успіх моделювання, а отже, і цінність отриманого розв'язку, здійснюється на підставі ґрунтовних знань суті об'єкта, що моделюється.

Висновки. Економічна кібернетика – це наука, яка допомогає вирішувати економічні питання та проблеми за допомогою багатьох різних засобів, формул, моделей тощо. Ця наука використовується в банках, на ринках та інших галузях. З кожним часом науковці розробляють нові та більш ефективні варіанти вирішень економічних проблем та іншого. Методи аналізу, використовувані в економічній кібернетиці, дозволяють знаходити оптимальні режими управління та будувати раціональні системи оброблення економічних даних за допомогою обчислювальної техніки. Дослідження зводяться до вибору показників, необхідних для управління економічними об'єктами, технічних засобів оброблення інформації та розроблення алгоритмів для прийняття управлінських рішень.

Синтез економічних систем включає визначення їх структури, способів функціонування елементів та набору параметрів управління. Використання сучасних методів оптимізації та планування, підтримуваних інформаційними технологіями, дозволяє отримати параметри розвитку економічних систем у майбутньому. У сучасних умовах ринкової економіки, де господарські зв'язки стають складнішими, важливою є потреба в точній економічній науці. Використання передових методів управління та інформаційних технологій є ключовим для успішного функціонування в умовах конкурентної світової економіки. Таким чином, розвиток економічної кібернетики є необхідним для досягнення ефективного управління та вирішення складних економічних завдань.

Список використаної літератури:

1. Економічна кібернетика / О. О. Бакаєв // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2009. – Режим доступу: https://esu.com.ua/article-18775.

2. Вовк В. М. Що таке «Економічна кібернетика»? [Електронний ресурс] / Володимир Михайлович Вовк // Кафедра економічної кібернетики Львівський національний університет ім. Івана Франка. – 2023. – Режим доступу: https://cyber.lviv.ua/cyber (дата звернення: 21.03.2024). – Назва з екрана.

ПОЧІЛЬ А. М.
студентка спеціальності 022 «Дизайн»
наук. керівник: Булатов В. А.
ст. викл.кафедри графічного дизайну
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

ВПЛИВ ГРАФІЧНОГО ДИЗАЙНУ КНИГ НА РОЗВИТОК УЯВИ ТА КОГНІТИВНИХ НАВИЧОК

Актуальність дослідження.

Графічний дизайн у книгах є важливим аспектом, який може впливати на сприйняття та розуміння тексту читачем.Однією з ключових проблем цієї теми є обмежена увага до впливу графічного дизайну у книгах на розвиток уяви та когнітивних навичок. Досягнення глибшого розуміння того, як графічний дизайн впливає на читачів у сфері уяви, залишається недостатньо вивченим .

Мета: проаналізувати, як використання графічного дизайну в книгах впливає на розвиток уяви та когнітивних навичок читачів, зокрема враховуючи його взаємодію з текстом.

Для досягнення зазначеної мети необхідно виконати такі **завдання:**

1.Проаналізувати різноманітні аспекти графічного дизайну в книгах, звертаючи увагу на використання ілюстрацій, шрифтів, розміщення тексту та інші візуальні елементи.

2.Визначити, як графічний дизайн в книгах впливає на сприйняття та запам'ятовування інформації читачами.

3.З'ясувати, полегшує чи ускладнює візуальне оформлення розуміння сюжету та контексту.

Виклад основного матеріалу. При детальному аналізі графічного дизайну в книгах слід враховувати не лише використання ілюстрацій, але й їхню взаємодію з текстом. Важливим етапом при цьому є вибір шрифтів, оскільки вони можуть впливати на сприйняття тексту та його читабельність.

Інноваційні підходи до використання шрифтів та їх комбінацій можуть підсилити враження від читання та зробити текст більш запам'ятовуваним.

У книжковому графічному дизайні шрифти та візуальні ефекти грають важливу роль. Використання різних шрифтів може впливати на сприйняття тексту читачем. Наприклад, заголовки часто оформлюються більшими та виразними шрифтами для привертання уваги, тоді як основний текст зазвичай підбирається для зручності читання.

Щодо візуальних ефектів, ілюстрації впливають на враження від книги, допомагаючи візуально передати історію. Розміщення тексту також важливе – правильно вирізані багатосторінкові книги можуть надати естетичний вигляд, а вибір кольорів та стилізація шрифтів можуть додати атмосфери та підкреслити тематику.

Варто враховувати гармонію між всіма візуальними елементами, щоб забезпечити зручність читання та передати настрій читачеві. Визначення гармонії між текстовим та графічним вмістом є ключовим фактором при ретельному аналізі аспектів графічного дизайну в книгах.

Графічний дизайн у книгах є надважливим елементом, який може впливати на наше сприйняття та запам'ятовування інформації під час читання. Обкладинка книги та використання кольорів грають значущу роль у формуванні першого враження читача. Це визначає естетичний контекст, що може впливати на емоційний стан під час читання.

Зображення та схеми, розташовані в тексті, не лише прикрашають сторінки, але і відіграють ключову роль у поясненні складних концепцій. Це створює додаткові засоби для зрозуміння та запам'ятовування інформації, особливо коли слова самі по собі можуть бути важкими.

Заголовки та підзаголовки роблять книгу більш доступною, надаючи читачеві орієнтири в тексті. Вони полегшують навігацію та сприяють легшому усвідомленню структури інформації. Ця організація важлива для того, щоб читач відчував комфорт та легкість в отриманні нового знання.

Креативний дизайн має силу робити книгу не лише інформативною, але і захоплювальною. Це може містити великі шрифти, яскраві кольори та неочікувані рішення у макеті, що роблять читання цікавим та непередбачуваним.

Використання кольорів створює асоціації та визначає настрій читання. Правильний вибір палітри підкреслює важливі елементи, покращуючи розуміння та запам'ятовування інформації.

Простий та зручний макет сторінок робить читання приємним та ефективним. Врахування принципів інтерфейсного дизайну дозволяє створити дружнє середовище для читання, де текст легко сприймається.

Усі ці елементи графічного дизайну спільно створюють невидимий міст між текстом і читачем, покращуючи сприйняття та запам'ятовування інформації. Такий дизайн не лише надає естетичний вигляд книзі, але і активно впливає на процес читання, зроблюючи його більш доступним та захоплюючим.

Аналізуючи літературні джерела, можна визначити, що графічний дизайн у книгах має велике значення для розвитку уяви та когнітивних навичок .Наприклад у статті М.Г. Сергєєва "Роль графічного дизайну в створенні сучасної дитячої книги" розглядається питання про значущість друкованої дитячої книги в XXI столітті та про те, яку роль у цьому відіграє графічний дизайн. Сучасна дитяча книга перебуває в неперервній конкуренції за увагу дитини з комп'ютером та різними мобільними пристроями. Добре виконаний, якісний друкований продукт, цікавий з графічної та просторової точки зору, здатний зацікавити дитину, оскільки він пропонує альтернативний, відмінний від віртуального світ.

Художнє оформлення книги відіграє ключову роль у привертанні уваги читачів та стимулюванні їхнього інтересу до читання. Зростання різноманітності конструкцій книг, ілюстрацій та використання типографіки підтримують актуальність книг .Дизайн книги, включаючи її структуру, якість паперу, кольоровий ряд та типографіку, створює єдиний композиційний простір, який занурює читача у світ книги.

Висновки. Як бачимо, графічний дизайн у книгах є ключовим для розуміння тексту та розвитку читацьких уяв і когнітивних навичок.

Необхідно приділяти більше уваги розгляду графічного дизайну в книгах як не лише естетичного елемента, але й активного впливу на сприйняття та розуміння тексту. Детальне дослідження цього питання може ініціювати нові аспекти його впливу на розвиток уяви та когнітивних навичок, сприяючи подальшій еволюції підходів до графічного дизайну в книжковому середовищі.

Список використаної літератури:

1. Сидоренко О. Вплив графічного дизайну у книгах на розвиток когнітивних навичок у дітей / Олександра Сидоренко // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – 2020. – Т. 2 (25). – С. 87–95.

2. Коваленко І. Візуальна грамотність у дитячій літературі: вплив ілюстрацій та композиції на уяву дітей / Ірина Коваленко. – [Б. м.] : Вид-во "Основа", 2018.

3. Петренко А. Роль графічного дизайну у формуванні образного мислення дітей / Анна Петренко // Психологія особистості. – 2019. – № 3 (40). – С. 112–125.

ПУГА Я.

студентка спеціальності 013 “Початкова освіта”

наук. керівниця: Літкевич А.М. к.пед.н., доц.,

ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

ЗАЛУЧЕННЯ БАТЬКІВ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ

Актуальність. Модернізація освітнього процесу в Україні неминуче ставить перед педагогами питання про вдосконалення взаємодії з батьками. Це передбачає спрямованість на використання одного з факторів ефективної взаємодії учасників освітнього процесу — педагогіки партнерства. В основі педагогіки партнерства — комунікація, взаємодія та співпраця між учителем, учнем та батьками.

Саме залучення батьків в організацію навчально-виховного процесу з кожним роком набуває все більшої актуальності. У цій статті розглядаються форми та інструменти впливу для ефективного залучення батьків до організації навчально-виховного процесу.

Згідно із дослідженням маркетолога Яніка Лінднера, «батьки, які беруть участь у навчанні своїх дітей, як правило, мають дітей, які досягають кращих

успіхів у навчанні» [1]. Також він зазначає: «56% батьків сказали, що вчитель відіграє найважливішу роль у залученні батьків до навчання їхньої дитини» [1].

Тому дослідження щодо залучення батьків до організації навчально-виховного процесу є актуальною науковою темою.

Об'єкт: залучення батьків до організації навчально-виховного процесу.

Предмет: форми та інструменти впливу для ефективного залучення батьків до організації навчально-виховного процесу.

Мета: дослідити форми та інструменти впливу для ефективного залучення батьків до організації навчально-виховного процесу.

Завдання та виклад основного матеріалу:

1) Дослідити рівень залученості батьків до навчально-виховного процесу

Ми провели аналіз залученості батьків до навчально-виховного процесу на базі приватної гімназії «Еммануїл». Це садок і початкова школа, які налічують 45 дітей віком від 5 до 10 років. Дослідження показало:

- 55 % батьків зазначили, що їм важливо бути залученими в організацію навчально-виховного процесу;
- лише 30 % батьків активно залучені у навчально-виховний процес;
- 100 % батьків повідомили, що вони проінформовані вчителем або вихователем про важливість педагогіки партнерства;
- 70 % учнів вважають, що батьки зацікавлені у їхньому шкільному житті;
- 60 % батьків вважають, що батьківських зборів цілком достатньо для їхньої участі у навчально-виховному процесі;
- відсоток відвідування батьками урочистих подій варіюється в межах від 90 до 100 %, а тренінгів та батьківських зборів — від 10 до 50 %.

Отже, можна підсумувати, що залучення батьків у організацію навчально-виховного процесу є на досить низькому рівні. Тим не менш, половині респондентів важливо бути залученими у цей процес.

2) Визначити очікування батьків щодо їхньої участі у навчально-виховному процесі

Батьки віддають своїх дітей до школи з надією, що досвідчені вчителі дадуть їм належну освіту та виховання. Деякі батьки помилково вважають, що освіта їхніх дітей – це виняткова відповідальність школи.

Згідно з дослідженням громадської організації «Смарт Освіта», яка провела онлайн-опитування серед батьків та вчителів про розуміння співпраці в школі як основи педагогіки партнерства, можна виділити такі показники щодо очікувань батьків:

- «Опитані згідні з тим, що мають домовитися з дітьми про певні правила та межі. Це може говорити про готовність до конструктивного діалогу

та залучення дітей і батьків до роботи над правилами, в межах яких відбуватиметься навчальний процес;

- 80 % батьків зазначили, шо для них важливо брати активну участь у житті школи» [2].

Дослідження на базі приватної гімназії «Еммануїл» показали:

- 30% не вважають необхідністю співпрацювати з педагогами задля вирішення проблем, які виникають у вихованні дітей;
- 65 % очікують комунікації з педагогом щодо успішності чи проблемних питань, що стосуються їхніх дітей і готові до співпраці.

У результаті можна дійти висновку, що батьківські очікування не завжди відповідають очікуванням самого педагога через суб'єктивні причини, які неможливо вивчити в цьому дослідженні, адже це вже інша тема роботи. Попри це, можна спостерігати високий відсоток батьків, які очікують залучення до організації навчально-виховного процесу та готові до плідної співпраці із школою.

3) Визначити форми та інструменти впливу для ефективного залучення батьків до організації навчально-виховного процесу

«Залучення батьків до організації навчально-виховного процесу — актуальне, важливе і складне питання, вирішення якого потребує комплексного підходу та застосування різноманітних методів та інструментів» [3].

Активне залучення батьків до навчально-виховного процесу є ключовим завданням для педагогів. Це складний процес, який вимагає різноманітних підходів та інструментів. Один з ефективних способів досягнення цієї мети - це розробка різноманітних форм співпраці з батьками.

Традиційні методи включають індивідуальні і групові зустрічі. Індивідуальний підхід охоплює відвідування сімей, особисті бесіди та листування. Групові форми включають батьківські збори, консультації та конференції. Ці методи дозволяють створити комфортну обстановку для спілкування та вирішення проблем.

У той же час, інноваційні методи, такі, як: тренінги, рольові ігри та проєктні роботи, можуть зробити співпрацю з батьками більш цікавою та ефективною. Вони допомагають залучити батьків до активної участі у житті школи та сприяють покращенню взаєморозуміння між педагогами та батьками.

Незалежно від методу, важливо враховувати психологічні особливості кожної родини та учня. Педагоги повинні бути відкриті до співпраці, уважними до потреб батьків та готовими до спільної роботи над вихованням дитини. Тільки таким чином можна досягти успіху в залученні батьків до освітнього процесу [4].

4) Розробити рекомендації щодо підвищення рівня залученості батьків до навчально-виховного процесу

- проведення анкетування або опитування з метою виявлення спільних інтересів батьків та дітей;
- подальша розробка комплексу заходів на території школи з метою залучення батьків до виховного процесу та спільного проведення дозвілля;
- проведення нестандартних та інтерактивних батьківських зборів.

Їх потрібно проводити в різних формах, висвітлювати теми, які найбільш цікавлять батьків і відповідають віковим особливостям дітей. Сприятливе місце, ігри, руханки, вербальний і невербальний контакт у колі сприяють згуртуванню батьків, підвищують загальний рівень сприйняття і уваги учасників;

- індивідуальний підхід до батьків у неформальній атмосфері поза межами навчального процесу;
- домашні візити (на початку навчального року та в кінці).

Обов'язок педагога – інформувати та своєчасно сприяти усуненню помилок у взаєминах між дорослими та дітьми. А для цього потрібно знати родину учня, сімейний спосіб життя, стиль спілкування. Потрібно планувати двічі на рік відвідувати дітей вдома;

- круглий стіл з адміністрацією школи

Два рази в рік організовувати круглий стіл формату «Питання-відповіді»;

- залучення спеціалістів вузького профілю (логопед, психолог, дефектолог) для проведення консультацій з батьками;
- спільні поїздки на природу, екскурсії, відпочинок;
- онлайн інформування в батьківському чаті про загальний напрямок навчально-виховної роботи класу [5].

Висновки. Часто сім'я та школа, як потенційні природні союзники у вихованні дітей, опиняються в протилежностях, а дитина в цьому конфлікті вимушена шукати компроміси та адаптуватися, лицемірити. Це призводить до аморальної поведінки в подальшому. Задля покращення рівня організації навчально-виховного процесу та взаємовідносин в трикутнику учні-вчителі-батьки, останні повинні не лише вважати залученість важливим та ефективним методом педагогіки партнерства, а й активно його використовувати, вливатися. Оскільки цей процес є актуальним, важливим і складним, його вирішення потребує комплексного підходу та застосування різноманітних методів та інструментів, які були представлені вище.

Список використаної літератури:

1. Lindner J. Parent Involvement Statistics: Market Report & Data [Electronic resource] / Jannik Lindner // Gitnux. – 2023. – Mode of access: https://gitnux.org/parent-involvement-statistics/ (date of access: 12.04.2024). – Title from screen.

2. Які очікування батьків та вчителів одне від одного – опитування [Електронний ресурс] // Нова Українська школа. – 2019. – Режим

доступу: https://nus.org.ua/news/yaki-ochikuvannya-batkiv-ta-vchyteliv-odne-do-odnogo-opytuvannya/ (дата звернення: 09.04.2024). – Назва з екрана.

3. Виноградова Т. Взаємодія батьків і педагогів – необхідна умова для виховання нового покоління / Т. Виноградова // Педагогічна скарбниця Донеччини. – 2003. – № 2. – С.51–52.

4. Нова українська школа: порадник для вчителя / за заг. ред. Н. М. Бібік. – Київ: Літера ЛТД, 2018. – 160 с.

5. Родина – це джерело суспільного досвіду. Інноваційні методи залучення батьків до навчально-виховного процесу / Т.В.Бізюк – Нетішин: 2017- 125 с.

ПУЗІК Д. В.
студентка спеціальності 022 «Дизайн»
наук.керівник: Дударець В. М. канд.арх.н., доц.
проф. кафедри дизайну
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

ВИВЧЕННЯ ВПЛИВУ АНТИДЕПРЕСАНТІВ ГРУПИ СІЗЗС НА ФІЗІОЛОГІЧНІ ТА ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗМУ ЛЮДИНИ

Актуальність дослідження. Аналіз впливу антидепресантів групи СІЗЗС на фізіологічні та психологічні аспекти стає актуальним у зв'язку зі зростанням захворювань на психічні розлади та депресію в сучасному суспільстві. Неоднозначність результатів попередніх досліджень щодо ефективності антидепресантів групи СІЗЗС створює необхідність глибшого вивчення їхнього впливу на конкретні аспекти психічного здоров'я. Важливість з'ясування можливих небажаних ефектів антидепресантів СІЗЗС на фізіологічному рівні, зокрема врахування можливих побічних реакцій та алергічних проявів. Неоднакові реакції організму на антидепресанти можуть впливати на ефективність лікування та призводити до індивідуальних різниць у відгуках пацієнтів. Зростає потреба в ретельному вивченні впливу антидепресантів на психологічний стан особистості, включаючи аспекти настрою, емоційної стабільності та когнітивних функцій. Ризик формування залежності та толерантності до антидепресантів групи СІЗЗС вимагає особливої уваги в контексті довготривалого лікування. Існує проблема недостатньої інформації про можливі взаємодії антидепресантів з іншими лікарськими засобами та визначення їхнього впливу на фізіологічні показники організму. Відчувається потреба в об'єктивних методах вимірювання ефективності антидепресантів та їхнього впливу на психічне здоров'я для визначення конкретних параметрів.

Слід спростувати стереотипи та міфи, пов'язані з антидепресантами групи СІЗЗС, для забезпечення об'єктивної інформації пацієнтам та медичним працівникам. У цій проблемі важливо враховувати індивідуальні особливості пацієнтів у вивченні впливу антидепресантів на фізіологічні та

психологічні аспекти для персоналізованого підходу до лікування. У вище зазначеному і полягає актуальність праці.

Мета роботи: вивчення впливу антидепресантів групи СІЗЗС на фізіологічні та психологічні аспекти організму людини з метою розкриття їхнього ефективного застосування та можливих побічних наслідків.

Для досягнення зазначеної мети необхідно виконати такі **завдання:**

1. Оцінити фізіологічні зміни в організмі людини під час прийому антидепресантів групи СІЗЗС.

2. Проаналізувати психічні ефекти цього процесу..

3. Дослідити довгостроковий вплив антидепресантів групи СІЗЗС на організм людини.

Теоретичний аналіз дослідження. Вивченням впливу антидеприсантів групи СІЗЗС займалась багато українських та закордонних учених. Наприклад, М.М. Орос, В.В. Грабар, А.Я. Сабовчик, Р.Ю. Яцинин у своєму дослідженні “Антидепресанти:темний бік сили” писали, що головний біль, тремор і гіпотензія виявилися найнеспецифічнішими та виникали під час прийому селективних інгібіторів зворотнього захоплення серотоніну(СІЗЗС) майже у всіх пацієнтів. А також зазначали те, що якими б селективними не були сучасні антидепресанти, вважається, що 80 % пацієнтів відчувають хоча б одну побічну дію, а кожен другий пацієнт — кілька побічних ефектів одночасно. Суть їхнього дослідження полягає в тому, щоб розкрити як позитивні, так і негативні сторони антидепресантів типу СІЗЗС. Серед усіх видів антидепресантів саме СІЗЗС викликають найбільше проблем з шлунково-кишковим трактом (нудота, діарея, блювання, зниження апетиту, але уточнюють, що ці ефекти мають тимчасовий характер. Позитивну сторону приймання СІЗЗС описують Бурен М., Чуе П., Гійон Ю. Завдяки седативним властивостям, цей клас антидепресантів здебільшого допомагає при депресіях і тривожних розладах. На жаль, є багато статей та наукових досліджень про низьку дієвість СІЗЗС для пацієнтів, і у більшості з них зазначено про настання рецидивів.

Виклад основного матеріалу. Прийом антидепресантів з групи СІЗЗС, як і будь-які інші лікарські засоби, може супроводжуватися різноманітними фізіологічними змінами у пацієнтів. Зокрема, вони можуть включати зміни на рівні нейротрансмітерів у мозку, таких як серотонін, норадреналін та допамін.

Варто зазначити, що реакція на прийом антидепресантів може бути індивідуальною для кожної людини. Однак, деякі загальні фізіологічні зміни можуть спостерігатися у більшості пацієнтів. Наприклад, зменшення симптомів депресії може бути пов'язане зі збільшенням рівня серотоніну в мозку. Це може призвести до покращення настрою та загального стану психічного здоров'я.

Однак, важливо враховувати, що антидепресанти можуть також мати побічні ефекти, які впливають на фізіологічний стан пацієнта. Наприклад,

можуть виникати сонливість, погіршення апетиту, проблеми зі сном та інші. Крім того, прийом антидепресантів може впливати на роботу серця та кровоносної системи, що також може відображатися на фізіологічному стані пацієнта. Антидепресанти, що належать до групи селективних інгібіторів захоплення серотоніну (СІЗЗС), можуть впливати на периферійну судинну реакцію та серцевий ритм. Це може призводити до змін у кров'яному тиску та частоті серцевих скорочень. Незважаючи на потенційні побічні ефекти, які можуть виникнути, користь від лікування депресії часто переважає над ризиками, особливо при належному моніторингу та відповідному управлінні.

Важливо наголосити на значенні співпраці між лікарем та пацієнтом у процесі лікування. Пацієнти повинні бути знати про можливі побічні ефекти та рекомендації щодо їх вживання. Лікарі, з свого боку, повинні забезпечити ретельний медичний нагляд та вчасну корекцію терапії, якщо це необхідно. Для розуміння того, наскільки ефективними та безпечними у лікуванні психічних розладів, зокрема депресії, є антидепресанти, потрібно провести аналіз їхніх психічних ефектів на допомогу із групи СІЗЗС.

Метою призначення антидепресантів є зменшення симптомів депресії, які часто включають поганий настрій, позбавлення інтересу до звичних занять і втрата енергії. Дослідження показують, що антидепресанти СІЗЗС ефективно зменшують ці симптоми та покращують загальне психічне здоров'я. Крім того, відомо, що депресія часто супроводжується поганим настроєм та нервовими порушеннями. Антидепресанти можуть допомогти пацієнту підвищити настрій, знизити рівень тривожності та стабілізувати емоції. Відновлення енергії та підвищення активності, яких можна досягти за допомогою антидепресантів, також важливі. Пацієнти, які страждають від депресії, часто відчувають втому та втрату енергії, але антидепресанти можуть допомогти їм відновити енергію, дозволяючи їм продовжувати своє буденне життя. Крім того, антидепресанти можуть підвищити якість сну, покращуючи засипання та загальний режим сну. Існують і докази того, що антидепресанти можуть зменшити ризик самогубств у людей з депресією, внаслідок чого вони полегшують тяжкість симптомів і покращують загальний стан психічного здоров'я.

Отже, аналіз психічних ефектів антидепресантів з групи СІЗЗС підтверджує їхню ефективність у лікуванні депресій та інших психічних розладів, забезпечуючи пацієнтам покращення якості життя та зниження ризику важких наслідків психічних захворювань.

Для того, щоб зрозуміти, наскільки ефективними, безпечними та придатними антидепресантами для тривалого лікування психічних розладів, необхідно провести аналіз їхнього тривалого впливу. Дослідження такого типу спрямовані на з’ясування того , як препарати впливають на симптоми розладів, якість життя, які негативні побічні ефекти та ризики довгострокової перспективи. Спостереження за стійкістю та тривалістю зменшення симптомів психічних розладів, зокрема депресії, у сім’ї, яка приймає

антидепресанти протягом тривалого часу, є важливою частиною дослідження довгострокового впливу. Це може включати вивчення наявних наслідків для здоров'я серцево-судинної системи, таких як високий ризик сильного набору ваги, сексуальної дисфункції, ризик кістково-м'язових захворювань та інших побічних ефектів. Крім того, необхідно досліджувати ймовірність розвитку толерантності до препаратів групи СІЗЗС, а також ризик підвищення або рецидиву від лікування . Дослідження тривалого впливу допомагають лікарям і пацієнтам прийняти обґрунтоване рішення щодо того, продовжувати чи змінювати лікування антидепресантами , яке триває довго.

В останні сто років українське суспільство зосередилося на психічному здоров'ї. Зростання свідомості про депресію та інші психічні захворювання призвело до збільшення кількості людей, які відвідують лікарів. Крім того, розширення антидепресантів було спричинено змінами в медичній практиці. Лікарі все більше розуміють важливість правильного лікування психічних розладів, що призвело до збільшення кількості призначених цих препаратів і розширення асортименту лікарських засобів. Фактори стресу, такі, як: економічні, соціальні та політичні зміни, можуть викликати психологічний дискомфорт у суспільстві, що збільшує кількість депресій та, як наслідок , до вживання антидепресантів .

Активна реклама від фармацевтичних компаній може підвищити запит на антидепресанти. Незважаючи на це, зростає усвідомлення психічного здоров'я серед лікарів і захворювань, що посилює розвиток антидепресантів. Пацієнти виявляють більшу залежність для отримання медичної допомоги, а лікарі стають більш освіченими щодо психічних розладів. Дослідження впливу антидепресантів групи СІЗЗС на рівень серотоніну та інші біохімічні показники у пацієнтів з депресією є ключовим для розуміння механізмів дії цих препаратів. Наприклад, дослідження, проведене в 2020 році в «Журналі медичних наук», показало, що пацієнти з депресією, яким призначали антидепресанти групи СІЗЗС, демонстрували значний зріст рівня серотоніну порівняно з контрольною групою. Крім того, дослідження учених із Університету Стенфорда виявило, що ці антидепресанти сприяли збільшенню вироблення білків BDNF (близько 25%) у мозку, які відіграють ключову роль у збереженні та відновленні нейронів. Такі дослідження підтверджують, що антидепресанти групи СІЗЗС можуть мати значний позитивний вплив на біохімічні показники у пацієнтів з депресією.

Відома також праця "Ефективність та безпека використання агомелатину у хворих з депресивними розладами: результати мета-аналізу контрольованих досліджень". Дослідження показало, що агомелатин, який належить до антидепресантів групи СІЗЗС, значно зменшував рівень тривожності у пацієнтів з депресивними розладами порівняно з плацебо.

Цікавою є робота "Ефективність та безпека використання вортіоксетину у хворих на тривожний розлад: мета-аналіз рандомізованих контрольованих досліджень". У ній вортіоксетин, який також належить до антидепресантів

групи СІЗЗС, показав значне зменшення рівня тривожності у пацієнтів з тривожним розладом. Ці дослідження є важливими в контексті оцінки ефективності антидепресантів групи СІЗЗС у зменшенні тривожності у пацієнтів з психічними розладами.

Одним зі значущих наукових розвідок, в якій порівнюється ефективність антидепресантів групи СІЗЗС з іншими класами препаратів у лікуванні депресії, є "Рандомізоване контрольоване дослідження ефективності і безпечності агомелатину та ситалопраму у хворих на депресивні розлади". У цьому дослідженні порівнювалася ефективність агомелатину (антидепресанту групи СІЗЗС) з ситалопрамом (інгібітором зворотного захоплення серотоніну) у пацієнтів з депресивними розладами. Результати показали, що обидва препарати були ефективними, але агомелатин проявив більшу ефективність в полегшенні симптомів депресії у деяких пацієнтів.

Ще одним дослідженням є "Порівняльний мета-аналіз клінічних досліджень між вортіоксетином та сертраліном у пацієнтів з депресивними розладами". У ньому порівнювалася ефективність вортіоксетину (антидепресанту групи СІЗЗС) з сертраліном (інгібітором зворотного захоплення серотоніну) у лікуванні депресивних розладів. Результати мета-аналізу показали, що обидва препарати мають схожу ефективність, але вортіоксетин може бути більш прийнятним варіантом для певних категорій пацієнтів через меншу ймовірність побічних ефектів.

Ці дослідження демонструють важливість порівняльного аналізу різних класів антидепресантів у лікуванні депресії та підкреслюють потенційні переваги та обмеження кожного з них.

Довгострокове використання антидепресантів групи СІЗЗС може супроводжуватися різноманітними побічними ефектами та викликати різні реакції в організмі пацієнтів. Наприклад, стаття "Побічні ефекти агомелатину: систематичний огляд літератури та мета-аналіз" зазначає, що серед найбільш поширених побічних ефектів агомелатину були сонливість, головний біль, депресія та порушення сну. Додатково, дослідження "Толерантність та безпека використання вортіоксетину в довгостроковому періоді: систематичний огляд та мета-аналіз" підкреслило важливість оцінки толерантності до вортіоксетину у довгостроковому використанні, може добре переноситися більшістю пацієнтів, але у деяких випадках спостерігалися побічні ефекти, такі, як: сонливість, головний біль та порушення шлунково-кишкового тракту.

Ці наукові праці допомагають лікарям та пацієнтам зрозуміти можливі ризики та переваги при довготривалому використанні антидепресантів групи СІЗЗС, а також важливість систематичного моніторингу побічних ефектів та толерантності для забезпечення безпеки та ефективності лікування.

Зараз торкнемося теми впливу антидепресантів групи СІЗЗС на стан людини, особливо довгострокового, як фізичного, так і психологічного. Для

відповіді на це прооблемне питання ми провели опитування знайомих. Ось результати:

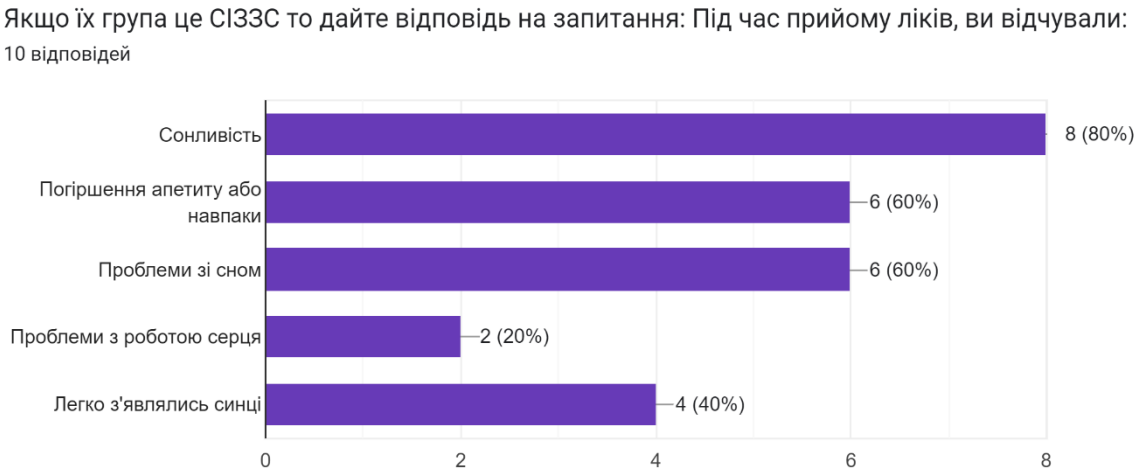

Дивлячись на результати опитування, можна побачити, що усі побічні дії характерні для всіх опитаних людей.

Проблеми зі сном, роботою серця і нав'язливі думки про смерть спостерігаються у меншій кількості відповідей, але вони все ж можуть бути важливими з погляду безпеки та психічного стану пацієнтів. І хоча відсоток низький, але певна кількість пацієнтів відчуває проблеми зі сном під час прийому препарату.

Великий відсоток відповідей про тривогу та паніку може бути показником того, що ці побічні ефекти досить поширені серед пацієнтів, які приймають СІЗЗС. Тремор і тремтіння всього тіла також досить поширені, що може свідчити про можливий невирішений аспект у термінології (чи то побічні ефекти, чи прояви симптомів).

Висока частота побічних ефектів, зокрема тривоги, паніки та тремору, може вказувати на необхідність уважного моніторингу та можливого адаптивного підходу до лікування пацієнтів, що приймають СІЗЗС. Також може бути потрібним проведення додаткових клінічних досліджень для розуміння причин та механізмів цих побічних ефектів.

Висновки. Дослідження фізіологічного та психологічного впливу антидепресантів СІЗЗС на людину мають велике значення для сучасного суспільства, оскільки існує деяка неоднозначність щодо їхньої ефективності та можливих побічних ефектів. Перш за все, важливо враховувати фізіологічні зміни, які відбуваються під впливом цих препаратів, оскільки можуть виникнути побічні ефекти та алергічні прояви. Також слід враховувати індивідуальні особливості пацієнта, оскільки реакція організму може відрізнятися і вплинути на ефективність лікування. Слід і проаналізувати психіатричні ефекти антидепресантів, зокрема їхній вплив на настрій, емоційну стабільність і когнітивні функції, які є ключовими аспектами психічного здоров’я.

Дослідження довгострокових ефектів антидепресантів також має вирішальне значення, оскільки вони можуть призвести до ризику розвитку залежності та толерантності. Крім того, недостатня інформація щодо можливої взаємодії антидепресантів з іншими лікарськими засобами та

їхнього впливу на фізіологічні параметри організму потребує подальших досліджень.

Список використаної літератури:

1. Орос М.М. Антидепресанти темний бік сили / М. М. Орос, В. В. Грабар, А.Я. Сабовчик, Р. Ю. Яцинин // НейроNews – 2020. – № 4(115). – С. 23–28.

2. Bourin M. Paroxetine: a review [Electronic resource] / M. Bourin, P. Chue, Y. Guillon // CNS drug reviews. – 2001. – Vol. 7, no. 1. – P. 25–47. – Mode of access: https://doi.org/10.1111/j.1527-3458.2001.tb00189.x (date of access: 01.04.2024). – Title from screen.

РИБАЧУК Г. О.
студентка спеціальності 053 «Психологія»
наук. керівник: Співак Л. В.
Викл. кафедри педагогіки та психології
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

ВПЛИВ ПЕРФЕКЦІОНІЗМУ НА ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я ТА СОЦІАЛЬНУ АДАПТАЦІЮ

Актуальність дослідження. Вивчення впливу перфекціонізму на психічне життя та соціальну адаптацію є актуальним для людства, оскільки допомагає краще розуміти людську поведінку та причини цієї поведінки, проблеми самоактуалізації. Останнім часом рівень надлишкового перфекціонізму, який шкодить, почав стрімко зростати. Важливим фактором цих змін став розвиток соціальних мереж, оскільки лідери думок показують лише позитивну сторону свого дозвілля, успіх та досягнення. Звідси і з'являється враження, що більшість людей не натрапляють на труднощі та не мають проблем в соціальному житті, однак це не так. До того ж, таке прагнення до ідеального життя може призвести до стресу, депресії, тривоги та інших психічних проблем. Водночас вчені наголошують, що для зростання особистості потрібен середній рівень перфекціонізму, який би слугував джерелом прагнення до зростання, розвитку та змін. То чи треба боротися з перфекціонізмом, і якщо треба, то як? Очевидно, без дослідження причин появи перфекціонізму в житті людини важко буде позбутися неприємних наслідків цього перфекціонізму. Адже знаходження причини і робота з можливими травмами минулого – це вже пів шляху. Важливо зазначити, що кожен досвід окремої людини абсолютно індивідуальний та потребує особистісного самоаналізу.

Мета роботи: визначення негативних наслідків впливу перфекціонізму на життя людини, дослідити причини появи перфекціонізму.

Для досягнення зазначеної мети необхідно виконати такі завдання**:**

1. Розкрити поняття та причини появи перфекціонізму.

2. Проаналізувати вплив перфекціонізму на психічне здоров'я та соціальне життя.

3. Запропонувати методи подолання негативних наслідків перфекціонізму.

Теоретичний аналіз дослідження. Питання впливу перфекціонізму на життя людини останнім часом вивчається дуже активно. Створюються методики, скеровані на виявлення перфекціонізму, проте однієї універсальної методики вимірювання досі немає. Однак, існують шкали: Шкала перфекціонізму Барнса, Багатовимірна шкала перфекціонізму Фроста (FMPS), Шкала дисфункціональних установок Бека та Вейсмана та інші. Горні Карен у своїй книзі «Наші внутрішні конфлікти» говорить про те, що уявлення про ідеальний світ з ідеальними людьми є фетишизованою ідеєю, яка має рушійну силу і є безумовною перешкодою для зростання особистості.

Іншу думку висловлював Альфред Адлер, який міркував про перфекціонізм як до прагнення до досконалості. Однак, незважаючи на різні роздуми щодо цієї теми інших авторів (Зигмунд Фройд, Ернс Джонс, Бернанд Глюк та інші), всі вони згодні в тому, що ідеалізований образ світу є серйозною перешкодою в житті, оскільки внаслідок таких надмірних стандартів неможливо отримати задоволення результатами.

Виклад основного матеріалу. Термін «перфекціонізм» походить від латинського «perfectus», що означає «абсолютна досконалість». Наразі термін трактують, як «надмірно високі вимоги особистості до себе та намагання досягти ідеальності у всіх видах своєї діяльності».

Якщо говорити про витоки появи перфекціонізму, то більшість дослідників сходяться в думках, що єдиної причини немає. На появу перфекціонізму можуть впливати те, як виховували особистість батьки, культурне середовище, досвід. Розглянемо ситуацію, коли витоки перфекціонізму беруть початок з самого дитинства: нерідко батьки, вчителі, вихователі мають нереалістичні очікування щодо дитини. Такі вислови, як «Ти можеш краще», «Потрібно було старанніше», «Ти маєш бути кращим у всьому, чим займаєшся», «Якщо у тебе не виходить, значить погано старався» наводять дитину до думки, що без досягнень в житті вона не зможе бути щасливою. Також це народжує тенденцію: якщо людина відчуває незадоволення навіть тоді, коли досягла відмінного результату, тобто знецінюється власна праця. Коли ми дорослішаєм, наш мозок розвивається і приходить розуміння того, що дорослі іноді помиляються у своїх судженнях. Проте маленькі діти безпорадні, коли йдеться про самооцінку. Для них притаманний інстинкт виживання, який характеризує нездатність дитини вижити самій. Саме тому сильне бажання догодити своїм батькам чи вчителям для них природнє.

Але така поведінка призводить до низки негативних наслідків, які сприяють погіршенню психічного здоров'я. Постійне прагнення до бездоганності у всьому створює тиск та є коренем безупинної тривоги, стресу та напруги, що зрештою може «перерости» у депресію, впливати не тільки на психічне здоров'я, а й на фізичне. Самокритичність, нездатність простити

себе за помилку, прокрастинація, розсіяна увага, замкненість – всі ці фактори не дозволяють людині турбуватися про себе, любити й приймати себе та створюють проблеми у подальшому.

В соціальному житті це виражається в нездатності перфекціоніста будувати здорові стосунки, оскільки таким людям важко вживатися з помилками та недоліками людей. Високі вимоги до інших породжує міжособистісні проблеми та конфлікти: суперечки щодо невиправданих очікувань та невдоволеність. Виникає соціальна відчуженість через надмірні стандарти до себе, страх засудження та низьку самооцінку, яка призводить до самоізоляції. Крім того, розвивається тенденція уникання ситуацій: коли людина настільки боїться докорів, критики чи зробити помилку, що вважає за кращим взагалі нічого не робити.

Для самостійного подолання негативних та деструктивних наслідків перфекціонізму потрібен самоаналіз та дотримання деяких практичних порад. Домовлятися з собою, давати собі можливість відпочити, не порівнювати себе з іншими – усвідомлювати свою унікальність. Визнавати свої страхи, співчувати та прощати собі, не боятися попросити про допомогу та підтримку. Але, якщо самостійно важко впоратись з деструктивними наслідками перфекціонізму, то краще звернутися за допомогою до кваліфікованого спеціаліста. Не боятися зробити перший крок на шляху до свого психічного здоров'я.

Висновки. Як бачимо, перфекціонізм може створювати багато проблем у життя людини: психічні, соціальні та навіть фізичні. Дослідження цієї теми допомагає краще розуміти людську поведінку та її причини, вивчає проблеми самоактуалізації.

Список використаної літератури:

1. Мартін Ш. Перфекціонізм / Шерон Мартін. – Київ: Діалектика, 2021. – 258 с.

2. Грубі Т.В. Основні методики діагностики перфекціонізму / Т.В. Грубі // Збірник тез міжнародної науково-практичної конференції : « Роль і місце психології та педагогіки у формуванні сучасної особистості» (м. Харків, Україна, 15-16 січня 2016 року). – Харків: Східноукраїнська організація «Центр педагогічних досліджень», 2016. – С. 59–63.

3. Адлер А. Практика і теорія індивідуальної психології / Альфред Адлер. – М.: Прогресс, 1997. – 256 с.

4. Перфекціонізм, прокрастинація і когнітивні спотворення [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://kpt-center.com.ua/statti/perfekczionizm-prokrastinacziya-i-kognitivni-spotvorennya/.

5. Звідки береться перфекціонізм? [Електронний ресурс] // 2021 – Режим доступу до ресурсу: https://fizis.net/psyhologichna-gramotnist/zvidky-beretsia-perfektsionizm/.

РОМЕНСЬКА А. О.
студентка спеціальності 013 "Початкова освіта"
наук. керівниця: Літкевич А.М. к.пед.н., доц.,
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

ОСОБЛИВОСТІ АДАПТАЦІЇ ПЕРШОКЛАСНИКІВ ДО ШКІЛЬНОГО ЖИТТЯ

Актуальність дослідження. Успішна адаптація до шкільного життя має вирішальне значення для подальшого розвитку дитини, її академічних досягнень та позитивного враження від навчання та науки в цілому. Перехід дитини від дошкільної освіти до школи є одним з найбільш суттєвих етапів у житті дитини, який супроводжується значними змінами в її повсякденному житті, соціальному оточенні та навчальному процесі. Дитина вливається в новий колектив, змінює комфортне місце перебування, вчиться взаємодіяти з новими правилами і виконує нові рутини - і все це за короткий час. Проте в умовах війни питання адаптації першокласників до школи стає ще більш проблемним, адже за статистикою на сьогодні в Україні в умовах війни близько 30% учнів не мають постійного доступу до освітнього процесу, що призводить погіршення результатів навчання. Тому дослідження тематики щодо особливості адаптації першокласників до шкільного життя є актуальною науковою темою [1].

Об'єкт дослідження: процес адаптації першокласників до навчальної діяльності.

Предмет праці: особливості психологічної, соціальної та академічної адаптації першокласників до шкільного середовища.

Мета роботи: проаналізувати особливості процесу адаптації першокласників до школи.

Завдання:

1) визначити характерні особливості процесу адаптації першокласників;

2)охарактеризувати причини проблем в адаптації дітей до школи;

3)описати ефективні стратегії для підтримки першокласників в адаптації до школи.

Виклад основного матеріалу. Адаптація першокласників до шкільного життя включає в себе багато аспектів та змін з різними викликами, які впливають на емоційний, соціальний та академічний розвиток дитини. Процес успішної адаптації вимагає значних зусиль як з боку дітей, так і з боку їхніх батьків та вчителів.

Адаптація дитини до школи складається з декількох складових, таких як: емоційна адаптація, фізична адаптація, соціальна адаптація та адаптація до навчального навантаження. Емоційна адаптація грає ключову роль у цьому процесі, адже для багатьох дітей початок шкільного життя асоціюється з відчуттям хвилювання та тривоги перед невідомим. Важливо, щоб батьки та вчителі звертали увагу на ці емоційні переживання, надаючи підтримку та розуміння дитині. Соціальна інтеграція в навчання є ще одним важливим

аспектом, який включає встановлення нових контактів з однолітками та вчителями. Успішна соціальна адаптація допоможе сформувати дружні зв'язки та відчуття приналежності до шкільного колективу. Фізична адаптація також відіграє важливу роль, оскільки зміна режиму дня та збільшення фізичного навантаження потребують від дитини звикання до нового способу життя. Важливо, щоб фізична активність першокласника була збалансованою, надаючи дитині можливість для відпочинку та відновлення. Навчальне навантаження стає для першокласника новим викликом, тому що розвиток академічних навичок, таких як читання, письмо та математика, потребує від дітей концентрації уваги та зусиль, а також підтримки з боку дорослих.

Коли діти вперше йдуть до школи, - це для них велика зміна в повсякденному житті. Це не просто нове місце, а цілий новий світ зі своїми правилами та очікуваннями. Іноді сприйняти весь цей новий світ може бути важко не тільки для дітей, а й для їхніх батьків, і тому деяким дітям буває складно пристосуватися до шкільного життя.

Першою і, можливо, найбільш очевидною причиною проблем адаптації є стрес в дитини, спричинений багатьма змінами. Для багатьох дітей школа стає першим місцем, де вони проводять багато часу далеко від дому та сім'ї, тож відсутність батьківського захисту та звичної домашньої атмосфери може викликати почуття тривоги та невпевненості.

Друга велика проблема в адаптації першокласників – це навчальний тиск. Вчителі просять дітей робити багато нових речей одразу: слухати вчителя, виконувати домашнє завдання, вчитися читати та писати, бути тихим на уроках і так далі. Це може здатися непосильним завданням, і деякі діти можуть відчувати тиск, коли бачать, що інші справляються краще, або коли вони не розуміють матеріал так швидко, як хотілося б.

Не менш важливим фактором в адаптації дитини до школи є й те, як діти впорядковують свої взаємини з однокласниками. Дружба та конфлікти, уміння працювати в команді – все це нові виклики. Діти вчаться, як налагодити стосунки з іншими, що також може бути випробуванням. Ці проблеми вимагають уважного ставлення та підтримки з боку батьків, вчителів та інших дорослих, щоб допомогти дитині успішно адаптуватися до шкільного життя. Але головне пам'ятати, що адаптація до школи – це не просто випробування, але й шанс зрости. З кожним новим викликом діти вчаться бути сильнішими, розумнішими та впевненішими в собі.

Адаптація до школи — важливий крок у житті кожної дитини та її сім'ї, але цей період може бути наповнений викликами. Ефективна підтримка з боку батьків, вчителів та всього освітнього середовища в період адаптації першокласника може значно полегшити цей процес.

Розглянемо кілька стратегій, які можуть допомогти першокласникам успішно адаптуватися до школи. Перше і, можливо, найважливіше — це створення позитивного емоційного фону, що передбачає батьківське

захоплення та оптимізм щодо школи, розповіді про неї як про місце нових відкриттів і дружби. Важливо обговорювати з дитиною її відчуття та допомагати їй формулювати позитивні очікування від навчання.

На наступному етапі підготовки до школи стоїть звикання до нового режиму. Літні канікули після садочку часто змінюють розпорядок дня дитини, тому за кілька тижнів до початку навчального року корисно поступово повертатися до більш регулярного графіка сну та харчування. Така підготовка допоможе дитині легше адаптуватися до шкільних буднів. Велике значення має і соціальна адаптація дитини, тож батькам варто заохочувати дитину до спілкування з однолітками ще до початку навчального року, наприклад, через спільні ігри або відвідування гуртків та секцій, різних розвивальних занять тощо. Так діти зможуть знайти друзів серед майбутніх однокласників, що значно полегшить їхнє сприйняття школи.

Не менш важливою для адаптації першокласника є академічна підготовка. Практичні заняття з освоєння необхідного мінімуму знань для дошкільнят легко інтегрувати в повсякденне життя, такі, як: читання книг разом з дорослим, прості математичні ігри, які допоможуть дитині відчути впевненість у своїх силах.

Врешті-решт, найважливішим у адаптації першокласника є постійний діалог між дитиною, батьками та вчителями. Відкритість до обговорення проблем, емоцій та викликів, з якими дитина може зіткнутися в школі, створює міцну підтримувальну мережу, яка допоможе їй впевнено крокувати країною знань.

Висновки. З вище сказаного стає зрозумілим, що адаптація дитини про навчального середовища є складним явищем, потребує пильної уваги як з боку батьків, так і з боку вчителів.

Список використаної літератури:

1. Чечель Ю. Тривалий режим «мені треба наздоганяти» руйнує мотивацію дитини [Електронний ресурс] / Юлія Чечель. – Режим доступу: https://osvitoria.media/experience/tryvalyj-rezhym-meni-treba-nazdoganyaty-rujnuye-motyvatsiyu-dytyny/ (дата звернення: 02.04.2024). – Назва з екрана.

2. Швидка І. Перший раз у перший клас / І. Швидка // Психолог. – 2015. – №15-16 . – С. 4-11.

РУДЕНКО І.

студентка спеціальності 053 «Психологія»

наук. керівник: Парасєй-Гочер А. О. к. психол. наук, доц.,

ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

РОЛЬ ІНТЕРНЕТУ В ПСИХОЛОГІЧНОМУ РОЗВИТКУ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Актуальність дослідження. Сьогодні розвиток компютерних технологій став ще стрімкіший - Інтернет з’явився у руках майже кожної

дитини. Поряд із звичайними методами навчання у школі, у дітей з'явився інтернет вдома. Тому актуалізувалася потреба у вивченні ролі Інтернету на психологічний розвиток дітей молодшого шкільного віку. Також останнім часом збільшився попит на психологів для школярів, оскільки у дітей спостерігається дефіцит уваги, надмірна емоційність та неконтрольованість. Тому дослідження ролі Інтернету в психологічному розвитку дітей молодшого шкільного віку є актуальною науковою темою.

Об'єкт дослідження: психічний розвиток дітей молодшого шкільного віку.

Предмет праці: роль Інтернету в психологічному розвитку дітей молодшого шкільного віку.

Мета роботи: дослідити роль Інтернету в психічному розвитку дітей молодшого шкільного віку.

Завдання дослідження та виклад основного матеріалу.

1. Проаналізувати особливості вікового періоду дітей молодшого шкільного віку.

З 6, а іноді з 7 років, починається молодший шкільний вік, який триває до 10-11 років. Цей період знаменується початком навчання у школі, де дитина вступає на наступний рівень розвитку - соціалізацію. Змінюється не тільки соціальний статус, а і весь спосіб її життя, що вчить дитину бути соціальною одиницею, працювати та спілкуватись у колективі.

Іншим важливим моментом цього періоду є криза 6-7 років, яка починається тоді, коли дитина йде до школи. В цей період відбувається усвідомлення дитиною свого “Я” та з'являється таке формування, як самосвідомість, тому можуть різко змінюватися інтереси дитини та повністю зникнути тяга до звичних речей. Цей період досить складний, але і цікавий, тому що починається формування особистості.

Всі ці зміни не можуть не вплинути на поведінку й емоційний стан дитини, тому діти молодшого шкільного віку стикаються із низкою проблем. Найперше, - це проблема адаптації, тому перед батьками постає питання сприяння розвитку у дитини впевненості у собі. Іншою важливою проблемою є зміна укладу життя, і школярам доводиться рано прокидатися, йти до школи, дотримуватися різних правил, виконувати домашні завдання і т.д. І наостанок, шкільні обов'язки починають значною мірою переважати права дитини, що може сприйматися негативно самою дитиною.

Отже, з усього вище сказаного, ми бачимо, що молодший шкільний вік є досить складним і має низку особливостей, а саме: набуття статусу школяра, криза 7 років та соціалізація в новому середовищі.

2. Визначити основні зміни в дитини на рівні фізіології та психіки.

У віці 6-7 років у дітей з боку центральної нервової системи встановлюється рівновага процесів збудження і гальмування, але все ще процеси збудження переважають, тому молодші школярі відзначаються рухливістю, емоційністю, непосидючістю. Розвиток основних крупних мязів

значно перевищує розвиток дрібних м'язів-стабілізаторів, що значно ускладнює процес тривалої зосередженої роботи. Діти втомлюються вже через 20-25 хвилин, тому для успішної діяльності школярів потрібно чергувати напружену діяльність із легкими гімнастичними вправами чи рухливими іграми.

Одним із найголовніших психологічних новоутворень цього періоду є мислення, яке активно реалізує дитина у школі. За допомогою мислення розвиваються й інші когнітивні функції дитини, формується самоусвідомлення. Починаючи із цього віку, розвивається відчуття соціальної і психологічної компетенції або неповноцінності, тобто з'являється нова властивість - рефлексія. У молодшому шкільному віці відбувається перехід від мислення конкретними категоріями до узагальнення і абстрагування. Таким чином, до початку середньої школи діти повинні навчитися аналізувати, робити висновки, міркувати та знаходити закономірності.

У школі дитина починає свідомо керувати своєю пам'яттю, що призводить до її розвитку. На початку діти ще не можуть запам'ятовувати смислове значення, їхнє запам'ятовування відбувається при механічному повторенні без усвідомлення сенсів, але в молодшому шкільному віці активно розвивається ця властивість - запам'ятовувати свідомо.

Отже, діти в молодшому шкільному віці проходять низку змін на фізичному і психологічному рівні, це дуже важливий період, оскільки закладається основа того, як дитина в подальшому буде проявлятися в соціумі та її ставлення до навчання.

3. З'ясувати роль Інтернету в психічному розвитку дітей молодшого шкільного віку.

Ми живемо зараз в такий час, коли роль комп'ютерних технологій виходить на передній план, і сприйняття світу сучасними дітьми дійсно відрізняється від сприйняття попередніх поколінь. Сучасні діти комп'ютеризовані, вони змалечку на "Ти" із Інтернетом, але давайте розглянемо, який це має вплив на дитячу психіку.

У будь-якого явища є позитивні і негативні сторони. Тримати баланс - це одне із завдань, яке варто опанувати кожному. До позитивного впливу Інтернету на молодших школярів можна віднести: збагачення інформацією, а також швидкий розвиток нових навичок. Але ж є і негативний вплив. Це, по-перше, вплив на увагу, безперебійний потік інформації в Інтернеті викликає дефіцит уваги та скорочення часу концентрації. По-друге, вплив на пам'ять, оскільки постійна наявність інформації в комп'ютері призводить до того, що зникає потреба у запам'ятовуванні. По-третє,це вплив на мислення, перегляд соціальних мереж сприяє поверхневому сприйнятті інформації, а не глибокому мисленню. Але, як ми говорили вище, глибокий аналіз, - це одне із основних психічних утворень, яке має сформуватися у молодшого школяра. І

останнє, це те, що Інтернет «провокує» таке явище, як соціальне порівняння, що може негативно вплинути на самооцінку, яка формується у цей час.

Звідси випливає, що Інтернет має вагомий вплив на формування психіки дітей молодшого шкільного віку, тож його використання має бути контрольоване батьками.

Висновки. Молодший шкільний вік - досить складний період, оскільки дитина набуває навички школяра, проходить соціалізацію, активно розвиває психологічні функції, вчиться думати, аналізувати, будувати логічні зв'язки. Але інтернет зі своєю швидкоплинністю інформації може заважати формуванню цих надзвичайно важливих новоформувань у дитячій психіці. Тому ми вважамо, що дорослі повинні контролювати що і скільки дитина «споживає» із Інтернету, і віддавати перевагу живому спілкуванню дитини із однолітками та сприяти формуванню навички навчання.

Список використаної літератури:

1. Вікова психологія : навч. посіб. / О. П. Сергєєнкова [та ін.]. – Київ : Центр учб. літ., 2012. – 376 с.

2. Вікові особливості молодших школярів [Електронний ресурс] // ТОВ «На Урок». – Режим доступу: https://naurok.com.ua/vikovi-osoblivosti-molodshih-shkolyariv-195112.html (дата звернення: 17.04.2024). – Назва з екрана.

3. Особливості психічного розвитку молодшого шкільного віку [Електронний ресурс] // ТОВ «На Урок». – Режим доступу: https://naurok.com.ua/osoblivosti-psihichnogo-rozvitku-molodshogo-shkilnogo-viku-352836.html (дата звернення: 09.04.2024). – Назва з екрана.

РУДЕНКО Р. О.
студент спеціальності 035 «Філологія»
Науковий керівник: Поліна Г. В., к. філол. н., доц.
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

ЕФЕКТИВНІСТЬ КОМУНІКАТИВНОЇ МЕТОДИКИ В ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Актуальність дослідження. На сьогодні комунікативна методика використовується по всьому світі під час викладання ESL (English as a second language), продовжуючи набирати популярність. Попит викликаний посередньою ефективністю інших більш традиційних методів, що мали велику кількість обмежень. Саме тому була гостра потреба у нових методах викладання англійської, що дозволять використовувати мову, замість фундаментального вивчення, якою стала комунікативна методика. Згідно зі статистичними даними опитування, опублікованого в науковому журналі «International Journal of Linguistics Literature & Translation · January 2023», 83% стверджують, що комунікативна методика не містить граматичних

інструкцій. 93% учасників вважають, що цей підхід до викладання орієнтований на студента та досягнення вільного володіння мовою. 75% учасників заявляють, що комунікативна методика повинна використовуватися повсюдно [].

Аналіз даних показав, що студенти, які навчалися за комунікативною методикою, демонструють кращі результати у практичному використанні мови, ніж студенти, що навчалися за традиційними методами, оскільки комунікативна методика націлена на розвиток комунікативних навичок і нехтування вивчення граматичних конструкцій. Комунікативна методика виступає ефективним інструментом для стимулювання мовного розвитку та підвищення мотивації до вивчення англійської мови. В сучасному світі знання англійської є не привілеєм, а потребою, що стало причиною виникнення різноманітності, методів, які заявляють про свою ефективність.

Мета роботи: проаналізувати особливості комунікативної методики та з'ясувати її ефективність під час викладання англійської мови.

Для досягнення зазначеної мети потрібно виконати такі **завдання:**

1. Розглянути теоретичну частину комунікативної методики.
2. Проаналізувати позитивні та негативні аспекти методики.
3. З'ясувати ефективності методики на фоні інших підходів викладання англійської.

Теоретичний аналіз дослідження.Теоретико-методологічною основою комунікативного методу слугують дослідження вітчизняних та закордонних лінгвістів. У методичних дослідженнях сучасних науковців, таких як: О. Бігич, Н. Бориско, С. Ніколаєвої, Т. Олійник, І. Тараненко, досліджується формування комунікативних навичок у студентів, проте використанню комунікативних методик при вивченні іноземних мов приділено мало уваги. Кандидат педагогічних наук Р. В. Слухенська та кандидат медичних наук І. Л. Куковська, досліджуючи сучасні комунікативні методики викладання, встановили, що комунікативний метод та усі його відгалуження є найефективнішим методом для викладання іноземних мов на початковому етапі. Асистент кафедри англійської мови Б. Я. Буртник зазначила, що викладання за допомогою комунікативного методу дає змогу використовувати широкий спектр завдань під час занять: індивідуальна, пари, групи тощо, та фокусування відбувається за принципом «Fluency rather than accuracy» (вільне спілкування важливіше, ніж правильне).

Методисти-новатори Е.П. Шубіна, Г.В. Рогова, Ю.І. Пассова, В.Л.Малико, Л.П. Малишевська, І.Л. Плужник уклали низку посібників для інтеграції комунікативних методик у навчання в контексті закладів вищої освіти. Вище перераховані методисти зійшлися на думці, що комунікативний підхід може бути інтегрований з традиційними методами або використовуватися незалежно.

Комунікативна методика пройшла довгий шлях розвитку й остаточно сформувалася в середині 20 століття, що поклало початок проведення безлічі досліджень щодо ефективності комунікативного методу. Виникненню

комунікативної методики передував розвиток різних галузей, таких як: лінгвістика та психологія мови, методика іноземних мов, стрімкий розвиток інноваційних технологій. Використання стандартних методів викладання зазнало критики в лінгвістичній спільноті, яка просувала власні ідеї щодо покращення навчального процесу.

Від окреслення ідей комунікативної методики до популяризації та власне використання на практиці викладачами пройшло близько 25 років, протягом яких методи удосконалювалися та проходили тестування на певних категоріях студентів. Починаючи з 1980-х років, методика отримала популярність серед викладачів, викликана створенням базованих на методиці навчальних посібників. З початкового етапу комунікативна методика зазнала змін та стала ще більше гнучкою, адже тепер викладачі можуть не лише використовувати готові навчальні матеріали, а й створювати власні уроки, що базуються на основних концепціях.

Головна ідея комунікативної методики полягає в тому, що навчання зосереджене на активному спілкуванні, без заглиблення в граматичні конструкції та лінгвістичного функціонування мови. Уроки мають вільний характер і гнучкість, що обертається довкола чіткої структури, існування якої студенти часто не помічають. Залучені під час уроки теми тісно пов’язані з реальними ситуаціями, що можуть бути використанні поза межами класної кімнати, адже учені звикають до емоційного контексту та лексики, що може бути залучена.

Висновки. Виникнення комунікативної методики було викликане зміною тогочасного устрою суспільства, що потребувало налагодження тісних комунікаційних зв’язків. На противагу більш традиційним методикам, комунікаційний метод націлений на стимулювання мовних навичок та мотивацію студентів через живе спілкування.

Список використаної літератури:

1. Zanyar N. G. Impact of Communicative Language Teaching Method on Students' Speaking and Listening Skills: A Review Article / Nathir Ghafar Zanyar. // International Journal of Linguistics, Literature and Translation. – 2023. – №6. – С. 54–60.

2. Валерія Г. Комунікативний метод викладання англійської: перспективи розвитку / Глотова Валерія. // Studia methodologica. – 2016. – №42. – С. 93–97.

3. Сучасні комунікативні методики вивчення іноземної мови у внз / [Р. В. Слухенська, Б. Я. Буртник, В. І. Куковська та ін.]. // Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. – 2022. – №80. – С. 165–168.

4. Howarth P. Making reading communicative [Електронний ресурс] / Patrick Howarth // British Council. – 2008. – Режим доступу до ресурсу: https://www.teachingenglish.org.uk/professional-development/teachers/knowing-subject/articles/making-reading-communicative.

САДОВИЙ О. М.
студент спеціальності 041 «Богослов'я»
наук. керівник: Шумчук Б. О. докторант PHd,
викладач кафедри філософії, теології та історії церкви
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

ВЧЕННЯ ІСУСА ПРО СПАСІННЯ. ВІРА ЧИ ДІЛА?

Мета роботи: проаналізувати, що Біблія говорить про спасіння людини. Що таке дилема виправдання? (Як. 2:14-26)

Завдання:

1. Дізнатися, що таке «дилема виправдання».

2. Пояснити різницю між поняттями віри та діл у Старому та Новому Завіті.

3. Визначити різницю між виправданням ділами та виправданням вірою.

Виклад основного матеріалу. Як спасається людина? Вірою чи все ж таки ділами? Та як проходить виправдання? Одні люди кажуть, що ми спасаємося тільки вірою. Одного разу повірив, охрестився - і все, ти спасенний. Баптисти вірять, що «спасенний одного разу - спасенний назавжди». Інші ж люди вірять, що оправдуються перед Богом тільки ділами, наводячи приклад єврейського народу в часи Христа. Третя сторона каже, що самої віри мало для оправдання і спасіння, але й ділами неможливо спастися. Апостол Павло в посланні до Галатів 2:16 пише: « ... бо жодна людина ділами Закону не буде виправдана».

Тож нам потрібно дізнатися, як все ж таки буде виправдана і спасена людина? Що для цього потрібно? І яка категорія людей та богословів все ж таки найближча до правди.

Теоретичний аналіз дослідження. Тема виправдання та спасіння завжди актуальна. На цю тему є багато коментарів різних богословів: коментар Рейке(англійською), коментар Алека Мотієра, коментар Герхарда Майєра, Біблійний коментар церкви АСД, католицький та екуменічний міжнародний біблійний коментар та інші.

Коментар церкви АСД ілюструє відповідь на прикладі слів апостола Якова. У його оточенні були люди, які стверджували, що для виправдання їм достатньо тільки віри. А апостол їм показує, що вони роблять не ту справу, яку поставив перед ними Ісус. Адже віра без діл мертва сама по собі. І що важливого в тому, що ти тільки віриш? Біси теж вірять і тремтять (Як. 2:19). Тому самої віри для виправдання недостатньо. Якщо твоя віра сильна, як ти в тому переконаний, то вона буде виявлятися в житті.

Католицький та екуменічний міжнародний біблійний коментарі,

аналізуючи цей текст, стверджують, що коли Яків вживає слово "діла", то має на увазі дві речі: 1. Акти милосердя для соціальної допомоги тим, кому менше пощастило. Якщо ти йдеш до церкви, і на твоєму шляху є людина, якій потрібна допомога, і ти можеш допомогти, але пройшов повз, то який сенс твоєї віри? 2. Акт віри в тому, що люди особисто готові та відкриті до оновлених стосунків з Богом.

Виклад основного матеріалу. Що таке взагалі «дилема виправдання»? В контексті і розумінні Як. 2:14-26 ми бачимо, що є дві думки, які мають право бути в релігійному світі та можуть мати свої недоліки. Перша - це виправдання та спасіння через діла, а друга - це виправдання та спасіння через віру. Тож «дилема виправдання» - це коли людина приходить до роздоріжжя і намагається зрозуміти, яка ж позиція щодо цього питання є правильним. Як людині бути виправданою перед Богом: через віру тільки чи тільки через діла? В цьому і є дилема. Бо апостол Павло пише в Рим 3:28: "Отож, ми визнаємо, що людина виправдується вірою, без діл Закону". І на перший погляд, це нібито суперечить апостолу Якову, який писав в Як. 2:14,19-20,24,26: "Яка користь, брати мої, коли хто говорить, що має віру, але діл не має? Чи може спасти його віра? … Чи віруєш ти, що Бог один? Добре робиш! Та й демони вірують, і тремтять. Чи хочеш ти знати, о марна людино, що віра без діл мертва? … Отож, чи ви бачите, що людина виправдується від діл, а не тільки від віри? … Бо як тіло без духа мертве, так і віра без діл мертва!".

Тому, досліджуючи ці тексти в Біблії, ми бачимо цю розбіжність в розумінні. Люди, які не ретельно вивчають Святе Письмо, будуть губитися і стояти на роздоріжжі перед цією дилемою виправдання і будуть думати, як же все-таки бути виправданим перед Богом: мені достатньо тільки віри чи все ж таки потрібно щось робити, як каже Яків. Але насправді виправдання через віру та виправдання через діла - це не різні елементи виправдання, а навпаки, вони не існують одна окремо від іншої. Якщо ти віриш, то будеш робити і діла, а якщо ти намагаєшся робити діла, то цим будеш ділами підкреслювати свою віру.

Розглянемо різницю між поняттями віри та діл у Старому та Новому Завіті. Загальноприйнято вважати, що віра - це причина, а діла - це її наслідок. Але у вченні Старого і Нового Завіту цієї розбіжності не існує, оскільки Біблія - цілісна книга. Щоб це довести, наведемо приклад. У Старому завіті ми читаємо про багатьох біблійних героїв. Деякі із них згадуються і в посланні до Євреїв в 11 розділі. І що цікаво, апостол Павло, говорячи про них 18 разів в 11 розділі послання до євреїв, вживає слово *πίστις*. 18 разів - вірою і Авель, і Єнох, і Ной, і Авраам, Ісаак і Яків, Мойсей та інші - вони все здійснювали вірою. Ось чому в Старому Завіті ідея віри є дуже актуальною. І натомість у Новому Завіті слово «*ποιέω*» - робити, виконувати, що говорить про діла, вжито 568 разів.

Тому, як бачимо, у Новому Завіті достатньо повелінь, аби робити, діяти.

У Старому Заповіті безліч прикладів того, як проголошувалося праведність по вірі. Тому крайнощі обрання лише одного шляху ведуть до викривленого розуміння біблійного вчення. Якщо взяти тільки віру без діл - це призведе до ліберальної теології, до вседозволеності, до анархії і до усунення Божого Закону, який стає непотрібним. Якщо за основу взяти лише діла, це призводить до законництва, а законництво, як відомо, є формою ідолопоклонства.

(Інтерв'ю з експертом)

Питання 1. *Звідки пішла ідея виправдання через віру і звідки пішла ідея виправдання через діла?*

Відповідь. Звичайно, ідея праведності через віру походить від самого Бога. Знаючи, що люди неспроможні будуть самі себе викупити з прірви гріха, куди вони потраплять, Бог запропонував Себе в Особі Свого Сина. Ось чому у книзі Об'явлення 13:8 написано, що він «Агнець заколений від підвалин світу». І шкіри тварин, які несподівано з'явилися при гріхопадінні Адама і Єва показують цей глибокий символізм Агнця, що принесе Себе за гріхи світу. Ідея праведності через діла, відповідно, походять від протилежного автора - від сатани, диявола, від обманщика. Він запропонував людям цю альтернативу і трагізм цієї альтернативи полягає в тому, що спасти діла неспроможні. Тому що плата за гріх - це не 100 добрих діл, плата за гріх - це не 10000 доларів заплачених, як пожертвування в церкву. Плата за гріх - це смерть. І тому, тут або смерть самої людини, або прийняття жертви Сина Божого на Голгофі. Тому один із перших випадків демонстрації праведності через діла - це Каїн. Четвертий розділ книги Буття, коли Бог не зміг прийняти цю жертву, оскільки замість кровної жертви він приносить плоди.

Питання 2. *Коли і чому євреї почали робити акцент на спасіння через діла закону?*

Відповідь. Взагалі-то, як євреїв так і в до єврейський період диявол постійно спокушував людей аби вони сходили до ось цього моменту. Зробив гріх, приніс жертву, приніс у храм пожертвування і ти спасенний Богом. Але звичайно особливо розроблена ідея праведності через діла проявилася в між завітній період. Тоді, коли євреї повертались з вавилонського полону і увібрали в себе багато язичницького, праведні люди, ревнителі, яких згодом почали так і називати "*Φαρισαιος*" - фарисеї. Вони почали об'єднуватися для того, щоб продумати яким способом можна відгородити юдейський народ аби він знову не впав в ідолопоклонство. І щоб знову не прийшов на них полон, загарбання і багато нещастя. Ця ідея, яка була доброю на початку, відгородитися зробити щось особливе, згодом перейшла в те що сьогодні називається фарисейство, тобто коли люди, лідери церковні, богослови юдейські почали придумувати безліч законів, щоби огородити народ від нечестя. На превеликий жаль, згодом, їхні наступники і народ ізраїльський почали вірити у праведність по ділам, в пожертвування як спасіння, у жертву саму по собі і це призвело до багатьох трагічних подій і до формальної релігії,

яку ми бачимо як описує Євангеліє за часів Христа. Варто сказати, що цій небезпеці піддалися не тільки євреї, а цій небезпеці піддалися і ті, що були християнськими теологами. У середньовіччі церква на превеликий жаль так само сповідувала у своїй більшості ось ці речі, поки не прийшла реформація в XVI столітті, що повернула нас до істинного Євангелія, проголосивши, що ми виправдовуємося тільки вірою.

Питання 3*. Спасіння у посланні до римлян акцент робиться на вірі а у посланні Якова на ділах?*

Відповідь. Так, справді, чимало теологів, серед них, до речі, Мартін Лютер, який не зрозумів послання до Якова. І назвав його "солом'яним". Не розуміють і досі і протиставляють Павла та Якова, ніби вони говорять про різне і треба щось обрати між цими позиціями. А насправді це не так, тому що, якщо послання до Якова є богонатхненним і канонічним, як і Послання до Римлян апостола Павла, то проблеми з нашими розумінням, а не з цими посланнями. Виявляється, що Павло та Яків з різних сторін дивляться на те ж питання. Павло у посланні до римлян підкреслює більше юридичний аспект спасіння, він каже тільки віра, тобто, ти не можеш додати до того, що зробив Христос. Декілька своїх діл або якісь свої жертви. Тільки Христос, який вкусив другу смерть, спроможний тебе спасти. Яків же є пастирем і він обговорює практичний аспект спасіння. Він не дискутує про те, чим людина спасається, він говорить про те яким має бути спасенний. Він не порівнює віру та діла окремо, а він порівнює у другому розділі свого послання Яків справжню і фальшиву віру, і він каже, що справжня віра, вона обов'язково проявиться у ділах благочестя. У справжньої віри мають бути діла, по цьому вона і викривається, як правдива, по цьому її можна відрізнити від віри теоретичної, умоглядної, що лише претендує на істинність, а не на саму істину. Крім того з огляду на велику боротьбу, питання прояву віри в ділах це вкрай важливе питання, бо присяжні небесного суду вони не можуть читати думок, вони можуть судити за вчинками. Ось чому ми спасаємось вірою, а судимі по ділам.

Висновки. Питання виправдання та спасіння існує багато століть. Виправдання вірою - від Бога, а виправдання ділами - від диявола. Бог віддав Свого Сина в жертву за гріх за всіх людей світу. І людина не може нічого додати від себе, щоб отримати це спасіння, адже ми спасаємося вірою. Але віра без діл мертва. Справжня віра відрізняється від віри теоретичної, умоглядної тим, що лише претендує на істинність, а не на саму істину. Крім того, з огляду на велику боротьбу, питання прояву віри в ділах вкрай важливе, бо присяжні небесного суду не можуть читати думок, вони можуть судити за вчинками. Ось чому ми спасаємось вірою, а судимі - по ділах.

Список використаної літератури:

1. Майер Г. Послание Иакова: Историко - богословский комментарий к Новому Завету / Герхард Майер. – Москва: ББИ, 2012.

2. Міжнародний Біблійний Коментар, том 5 – Львів: Свічадо, 2021.

3. Библейский комментарий Адвентистов Седьмого Дня – Николаев:

МедНа, 2004.

САРАЙМАН А.
студентка спеціальності 022 «Дизайн»
наук. керівник: Булатов В. А.
ст. викл.кафедри графічного дизайну
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

ЧОМУ ЛОГОТИП ТА АЙДЕНТИКА ВАЖЛИВІ ДЛЯ БІЗНЕСУ

Актуальність дослідження.Сьогодні ринок товарів та послуг переповнений різними пропозиціями. Покупець часто потрапляє в ситуації, коли просто не може обрати один бренд серед більшості вже наявних. Тому важливість логотипу та айдентики для бізнесу завжди залишається актуальною, оскільки ці елементи є ключовими для успішного позиціонування бренду на ринку. В сучасному світі конкуренція серед компаній зростає, тому важливо мати чітко визначений і продуманий образ, який приверне увагу споживачів.

Об'єкт: дослідження дизайну, кольорів, шрифтів та загального стилю логотипу для визначення їхнього впливу на сприйняття бренду.

Предмет праці: використання логотипу в маркетингових цілях та позиціонування бренду на ринку та його впізнаваності.

Мета роботи: визначити, наскільки логотип та айдентика допомагають відрізнити бренд від конкурентів.

Виклад основного матеріалу. Логотип є основним візуальним елементом бренду, який може викликати певні асоціації у покупців. Важливо, щоб логотип був простим, легко запам'ятовувався і був чітко пов'язаний із задумом бренду. Дизайн (айдентика) продукту також впливає на сприйняття бренду. Естетика, форма, текстура та інші дизайнерські елементи можуть створити певний настрій і враження у покупця. Кольорова палітра бренду має значний вплив на його сприйняття. Кожен колір має своє значення та асоціації, які можуть викликати потрібні емоції у покупців. Наприклад, рожевий з блакитним викликає приємну асоціацію з молодістю та легкістю.

Логотип і айдентика можуть викликати певні емоції у споживачів. Наприклад, коли люди бачать символ з яскравими кольорами, вони можуть відчути радість та зацікавленість. Це допомагає створити позитивне сприйняття бренду. Логотип може допомогти бренду правильно позиціонувати себе на ринку. Наприклад, темний логотип підкреслює серйозність та надійність компанії, тоді як яскравий підкреслює креативність та інноваційність. Головне - проаналізувати цільову аудиторію бренду та, відштовхуючись від цього, впливати за допомогою айдентики на покупців, давати те, що їм цікаво. Логотип може передати основну ідею про бренд без використання слів. Наприклад, логотип з символом тваринки може означати

любов та хороше ставлення до улюбленців. Коли бренд має вдалий дизайн, це може допомогти завоювати довіру серед клієнтів.

Вибір кольорів, шрифтів та інших елементів дизайну може допомогти створити впізнаваний стиль, який буде відрізнятися від конкурентів. Якщо логотип та айдентика прості та легко запам'ятовуються, це допомагає споживачам швидше звикнути до вашого товару, відрізняючи його від інших. Якщо ваш логотип та айдентика передають цінності та філософію вашої компанії, це може стати ключовим фактором впізнання від конкурентів.

Висновки. Аналізуючи те, як швидко сьогодні розвивається малий бізнес, і як конкуренція зростає з кожним днем, кожен хоче привернути до себе увагу, якось виділитись серед конкурентів. Правильно продуманий візуальний образ допоможе залучити нових клієнтів. За допомогою правильно підібраних кольорів, які символізують задум бренду, можна правильно взаємодіяти із аудиторією. Якщо ваш логотип та айдентика цікаві та запам’яталися споживачам, то вам вдалося побудувати асоціацію з вашим брендом і завоювати постійних клієнтів.

Список використаної літератури:

1. Sukhanova Y. Чому бізнесу важливі логотип та айдентика [Електронний ресурс] / Yana Sukhanova // UAATEAM. – 2021. – Режим доступу: https://uaateam.agency/blog/chomu-biznesu-vazhlivi-logotip-ta-ajdentiki/ (дата звернення: 09.04.2024). – Назва з екрана.

2. Шаповал П. Що таке лого і айдентика? [Електронний ресурс] / Поліна Шаповал // LIC Media Group. – 2017. – Режим доступу: https://licmedia.com.ua/ukraine/blog/chto_tak_aidentika.html (дата звернення: 09.04.2024). – Назва з екрана.

САХНЕНКО О. В.

студентка спеціальності 017 «Фізична культура і спорт»

наук. керівник: Козлова К. П. магістр,

викл. кафедри фізичної терапії, ерготерапії та фізичного виховання

ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

ВПЛИВ СКАНДИНАВСЬКОЇ ХОДЬБИ НА ЗАГАЛЬНИЙ СТАН ЗДОРОВ’Я

Актуальність дослідження. Сучасне суспільство стикається з проблемами здоров'я, пов'язаними з сидячим способом життя, недостатньою фізичною активністю та відсутністю рухових навичок у багатьох людей. Стрес, неправильне харчування та відсутність фізичної активності можуть призводити до розвитку різних захворювань, включаючи серцево-судинні, метаболічні та психологічні проблеми.

Згідно із даними Всесвітньої організації охорони здоров’я (ВООЗ), одним із ключових факторів підвищення ризику смерті та розвитку хронічних захворювань є саме недостатня фізична активність. Згідно з рекомендаціями ВООЗ, рекомендується проводити принаймні 40 хвилин на добу, виконуючи

будь-який вид безперервної фізичної активності для підтримки належного рівня здоров’я [3].

Скандинавська ходьба є ефективною фізичною вправою, яка поєднує ходьбу з використанням спеціальних палиць. Цей вид активності може мати значний вплив на загальний стан здоров'я.

Мета роботи: систематизувати та проаналізувати наявні наукові дані для визначення впливу скандинавської ходьби як фізичної активності на загальний стан здоров'я людини.

Для досягнення зазначеної мети необхідно виконати такі **завдання:**

1. Проаналізувати користь скандинавської ходьби.
2. Визначити вплив скандинавської ходьби на організм людини.
3. Порівняти скандинавську ходьбу з іншими видами фізичної активності.
4. Виокремити важливість скандинавської ходьби як виду щоденної фізичної активності.

Виклад основного матеріалу. Фізична культура є невід’ємною складовою нашого життя, і багато людей не уявляють свого повсякдення без занять спортом. Це не лише сприяє поліпшенню фізичного стану, а й позитивно впливає на психологічний. Спорт - чудовий спосіб зменшення стресу і досягнення стійкого стану організму [7].

Ходьба є найбільш доступним і популярним видом фізичних вправ. Вона поліпшує здоров'я, стимулює обмін речовин, дихання та кровообіг, а також активізує м'язи нижніх кінцівок. Фізичні навантаження під час ходьби легко контролюються та дозуються, що пояснює її широке застосування на всіх етапах реабілітації.

Скандинавська ходьба є унікальним видом спорту, корисним для здоров'я людини без обмежень. Під час цього руху задіяно 90% м’язів, що сприяє розслабленню нервово-емоційного напруження та насиченню організму киснем.

Згідно з К. В. Мулик, однією з найбільших переваг цього виду занять є те, що вони відбуваються на відкритому повітрі, на природі. Це створює додатковий загартувальний ефект і позитивно впливає на психоемоційний стан, допомагаючи зняти стрес і психологічну втому [8].

У міжнародній практиці ходьба з палицями відома як "Nordic Walking", що перекладається як "нордична ходьба". Іноді її також називають скандинавською, фінською або північною ходьбою. Це вид фізичного навантаження, який включає прогулянку на свіжому повітрі з використанням пари модифікованих лижних палиць [7].

Скандинавська ходьба, як і інші види рухової активності, включають у програми відновлювального лікування для різних категорій хворих. Це особливо актуально, оскільки більшість таких програм ґрунтуються на доступних формах фізичної активності. Лікарі-реабілітологи, лікарі загальної практики, інструктори з лікувальної фізичної культури та фахівці з адаптивної

фізичної культури активно використовують скандинавську ходьбу для відновлення здоров'я пацієнтів у багатьох країнах світу [9].

У 1990-х роках фінські науковці провели низку медичних досліджень, які підтвердили позитивний вплив ходьби з палицями. Перші результати були опубліковані в 1992 році. Після 12 тижнів фізичних вправ у режимі від 30 до 45 хвилин 4 рази на тиждень, група, учасники якої використовували палиці під час ходьби, продемонструвала значне покращення психологічного стану та збільшення витривалості м'язів порівняно з групою звичайної ходьби.

В іншому дослідженні, яке включало 55 жінок, порівнювали ходьбу з палицями та звичайну ходьбу протягом 12 тижнів. За допомогою електроміограми було виявлено, що під час ходьби з палицями електрична активність м'язів верхньої частини тіла була значно вищою, а неприємні симптоми в шиї і плечах зменшилися. Дослідження, проведене в 1996 році, спрямовувалося на оцінку ефективності і безпеки ходьби з палицями в пацієнтів із захворюваннями серцево-судинної системи. Отримані дані показали, що використання спеціальних палиць дозволяє безпечно підвищити інтенсивність ходьби для реабілітації пацієнтів із серцево-судинною патологією. Успішні дослідження відкрили шлях для професійного застосування скандинавської ходьби [2].

В Україні поціновувачі скандинавської ходьби як виду фізичної активності з'явилися нещодавно, проте з кожним роком цей вид активності набуває все більшого поширення та популярності. Техніку скандинавської ходьби почали використовувати як лікувальну фізичну вправу ще у 20-му столітті. Ціла низка переваг ходьби з палицями призвела до того, що вона швидко почала завойовувати популярність у різних країнах, охопивши врешті-решт увесь світ [3]. Дослідження показали, що під час тренувань зростає рівень сили м'язів не лише нижніх кінцівок і спини, але й верхніх кінцівок, грудної клітки і черевної стінки; покращується загальний рівень витривалості завдяки поліпшенню функцій серцево-судинної та дихальної систем і крові; збільшується гнучкість суглобів та рухливість, а також знижується маса тіла завдяки витраченню більшої кількості калорій (на 40-50% більше, ніж під час звичайної ходьби) [3].

Ходьба включає в себе рухи рук, спини і ніг, що збільшує навантаження на організм і сприяє тренуванню витривалості. Цей вид фізичної активності має численні переваги, такі, як: підвищення настрою і зниження стресу, поліпшення постави та зміцнення м’язів спини і живота. Крім того, він сприяє нормалізації сну, зміцненню емоційно-вольової сфери, активізації роботи мозку та стимулює зв’язок між різними зонами мозку, які можуть страждати від недостатньої активності [7].

Дослідження, проведені Інститутом аеробіки, виявили наступне [5]:

– Під час скандинавської ходьби серцево-судинна система переживає помірне навантаження, при цьому частота серцевих скорочень збільшується на 10-20 ударів на хвилину.

– Рухливість суглобів кінцівок поліпшується, а розгинаючі та згинаючі м'язи плечового поясу, грудей і спини активно залучаються до роботи.

– Під час скандинавської ходьби витрата калорій збільшується на 30% порівняно з звичайною ходьбою, що дозволяє ефективніше боротися з надмірною вагою.

– Навантаження на ноги збалансоване навантаженням на верхню частину тіла, що полегшує надмірне навантаження на колінні суглоби, особливо для людей з надмірною вагою.

Зауваження фахівців вказують на те, що скандинавська ходьба, хоч і не така ефективна, як біг, але має значні переваги. На відміну від бігу, у скандинавської ходьби відсутні протипоказання, і вона безпечніша для здоров'я. Під час бігу суглоби, особливо колінні, а також хребет можуть зазнавати значного стресу, особливо у людей з великою масою тіла [5].

У той же час, однією з головних переваг скандинавської ходьби є майже повна відсутність протипоказань. Навантаження під час цього виду активності легко регулюються залежно від віку та фізичного стану. Це робить скандинавську ходьбу перспективним напрямком розвитку фізичної культури. Для приваблення людей до цього виду занять створюються спеціальні клуби скандинавської ходьби. Ця форма активності характеризується мінімальним ризиком травмування, можливістю використання під час реабілітації при різних захворюваннях, доступністю та зручністю тренувань.

На відміну від бігу, скандинавська ходьба не надає надмірного навантаження на коліна та хребет, практично унеможливлюючи травматизацію. Навантаження рівномірно розподіляється під час тренувань, а палиці, діючи як додаткова опора, забезпечують максимальну безпеку під час ходьби. Використання палиць під час ходьби допомагає збільшити навантаження на верхню частину тіла, зменшуючи навантаження на хребет і нижні кінцівки. Це робить скандинавську ходьбу привабливою для пацієнтів з надмірною вагою та проблемами опорно-рухового апарату. Помірність навантаження дозволяє використовувати цей вид активності для людей, яким не рекомендовані високоінтенсивні тренування [2].

До інших переваг скандинавської ходьби належить простота виконання та відсутність складних вимог до спорядження. Для цього виду активності потрібні лише спеціальні палиці, зручне взуття та одяг відповідно до погодних умов.

Ходьба легко впроваджується у щоденний розклад людини і не вимагає значних затрат часу. Тренування можуть відрізнятися за рівнем підготовки та фізичним станом спортсменів.

За тренування потрібно пройти 5-10 км з частотою до 5 разів на тиждень. Тренери говорять, що оптимальний показник для того, щоб під час тренування відбувалось спалювання жиру - 60-70 % від максимальної частоти пульсу. А щоб від тренувань був помітний ефект для фігури, потрібно ходити не швидше, а довше. В ході експерименту було встановлено, що

люди, які займаються бігом, спалюють менше калорій, ніж ті, які займаються скандинавською ходьбою.

Лікувальна ходьба може використовуватися для збільшення обсягу рухової активності та корекції факторів ризику розвитку різних захворювань. Дозовані фізичні навантаження під час ходьби з палицями сприяють покращенню обміну речовин, роботі серцево-судинної, нервової та дихальної систем, системи крові та опорно-рухового апарату [4].

Під час скандинавської ходьби не лише м'язи нижньої частини тіла активно працюють, але й задіяні м'язи спини та плечового поясу, що сприяє активації м'язового насоса організму. Цей процес чергування скорочення і розслаблення м'язів усього тіла підвищує тонус венозних судин, сприяючи кращому прокачуванню венозної крові від периферії до серця. Покращення венозного кровообігу перешкоджає розвитку венозного застою і набряків нижніх кінцівок, що є профілактикою варикозного розширення вен.

При регулярних заняттях скандинавською ходьбою функціональний стан опорно-рухового апарату значно покращується. Перш за все, зменшується тиск і навантаження на колінні суглоби та хребет. Крім того, зміцнюються м'язи спини та шиї, підвищується рівень статичної і динамічної витривалості, збільшується еластичність зв'язкового апарату й обсяг руху в суглобах, формується і зберігається правильна постава [6].

Тренування позитивно впливають на стан дихальної системи, оскільки сприяють кращому поглинанню кисню порівняно зі звичайною ходьбою. Прогулянки часто проводяться на свіжому повітрі, що дозволяє організму отримувати достатню кількість кисню. Під час тренувань використовується діафрагмове дихання, яке стимулює всі частини легень, збільшуючи їхню ємність на 30%. Завдяки збільшенню обсягу кисню, активується метаболізм.

Регулярні заняття сприяють відновленню мікроциркуляції крові, поліпшують доставку кисню до внутрішніх органів та активують процеси виведення продуктів метаболізму [1].

Скандинавська ходьба є одним з найбільш доступних методів оздоровлення. Заняття ходьбою сприяють загартовуванню організму та зростанню його адаптаційних можливостей. Вчені прийшли до висновку, що ходьба з палицями може бути рекомендована широкому колу людей як засіб первинної та вторинної профілактики. Актуальним стає питання профілактики гіподинамії серед людей, які часто працюють за комп'ютером. Постійне сидяче положення призводить до появи симптомів з боку опорно-рухового апарату [6].

Техніка дозованої лікувальної ходьби широко використовується як метод реабілітації при різних захворюваннях, і останнім часом значна увага приділяється її різновиду - скандинавській ходьбі. Ця фізична активність може бути використана не лише для оздоровлення, але й для відновлення пацієнтів із захворюваннями серцево-судинної системи, опорно-рухового

апарату, органів дихання та нервової системи. Скандинавська ходьба є відмінним засобом відновлення після операцій і травм [1].

Для того щоб тренування були ефективними, важливо ознайомитися з протипоказаннями, правильно підібрати спорядження та оволодіти технікою ходьби. Протипоказань до занять скандинавською ходьбою мало: гострі інфекційні захворювання, ранній післяопераційний період, загострення хронічної патології. Рекомендується виконувати комплекс підготовчих вправ з використанням суглобової гімнастики перед кожним тренуванням [5].

Висновки. Отже, скандинавська ходьба, яка має безліч позитивних впливів на організм людини і мінімальну кількість протипоказань, є оптимальним засобом для всебічного оздоровлення. Навантаження під час ходьби з палицями рівномірне і без різких рухів, тому в процесі тренувань призупиняється виділення гормонів стресу, які можуть стимулювати нервову систему. Замість цього, заняття скандинавською ходьбою сприяють збільшенню виділення ендорфінів – так званих "гормонів щастя", які підвищують больовий поріг і зменшують відчуття болю. Регулярні тренування також сприяють покращенню відчуття рівноваги і координації, а також зміцненню вестибулярного апарату.

Учені дійшли висновку, що скандинавська ходьба може бути рекомендована широкому колу людей як засіб первинної, так і вторинної профілактики. Щодо вікових обмежень на заняття скандинавською ходьбою, то їх немає. Вважається, що заняття можна починати з 5 років і продовжувати до похилого віку. Цей вид активності є одним із найбільш доступних методів для покращення здоров'я. Він сприяє загартовуванню організму та підвищенню його адаптаційних можливостей [9].

Список використаної літератури:

1. Analysis of leisure sports activities in the past 5 years / Japan sports federation // Leisure white paper, 2009. – P. 46.

2. Brown M., Gordon W. A. Quality of life as a construct in health and disability research / M. Brown, W. A. Gordon // Mount Sinai J. Med. – 1999. –Vol. 66. – № 3. – P. 160–169

3. Kocur P., Deskur-Smielecka E., Wilk M., Dylewicz P. Effects of Nordic Walking training on exercise capacity and fitness in men participating in early, short-term inpatient cardiac rehabilitation after an acute coronary syndrome- a controlled trial. Clinical Rehabilitation 23, 2009. – 995–1004

4. Schiffer T., Knicker A., Hoffman U., Harwig B., Hollmann W., Struder H.K. Physiological responses to Nordic walking, walking and jogging. European Journal of Applied Physiology, 2006. – 98, 56–61

5. Микиша Д.О. Скандинавська ходьба як засіб рухової активності для студентів спеціальних медичних груп / Матеріали науково-теоретичної конференції викладачів, аспірантів, співробітників та студентів кафедри фізичного виховання і спорту: тези доповідей, м. Суми, 25 квітня 2013 р.// Відп. за вип. А.Є. Шепєлєв. – Суми: СумДУ, 2013. – С. 75–78.

6. Міцкевич Н.І. Скандинавська ходьба як засіб відновлення після захворювання COVID-19 / Проблеми та перспективи розвитку сучасної науки в країнах Європи та Азії: матеріали XXXIII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. 31 травня 2021 р. – Переяслав: 2021 – С.161–164.

7. Міщенко М. Скандинавська ходьба як засіб соціально-психологічної реабілітації / М. Міщенко // Психологічний журнал. – 2021. – № 6. – С. 55–61.

8. Мулик К.В., Лю Цзе. Особливості скандинавської ходьби // Основи побудови тренувального процесу в циклічних видах спорту: збірник наукових праць [Електронний ресурс]. Харків: ХДАФК, 2018. Вип.2. С. 163–168.

9. Полетаева А.В. Скандинавская ходьба. Здоровье легким шагом / А.В. Полетаева. – 2013. – 80 с.

СЕДЛЕЦЬКА К. Р.
студентка спеціальності 073 «Менеджмент»
наук. керівник: Аровіна М. П.
к. наук із держ. управління, доц.,
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

ВПЛИВ ЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ТА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ПОВНОВАЖЕНЬ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ УПРАВЛІННЯ В ОРГАНІЗАЦІЙНИХ СТРУКТУРАХ ПІДПРИЄМСТВ

Актуальність дослідження. У сучасному бізнес–середовищі ефективне управління організаційними структурами є важливим елементом для успіху підприємств. Централізація та децентралізація повноважень є стратегічними варіантами розподілу повноважень та відповідальності в корпоративному управлінні. Дослідження впливу централізації та децентралізації на ефективність управління має на меті надати менеджерам конкретні відповіді та стратегічні рекомендації для оптимізації корпоративного управління.

Статистика показує, що більшість компаній, які обирають централізований підхід, приймають рішення швидше. Дослідження також підтверджують, що децентралізовані структури забезпечують більшу гнучкість і заохочують в колективі творчість . Децентралізоване управління впроваджують понад 60% великих компаній, що свідчить про тенденцію до відходу від традиційної централізованої моделі. Це робиться для ознайомлення з теоретичними основами централізації та децентралізації, визначає їхні основні принципи та конкретні застосування в управлінській практиці.

Мета роботи: визначити та проаналізувати переваги та недоліки централізації та децентралізації повноважень у контексті організаційного управління.

Для досягнення зазначеної мети необхідно виконати такі **завдання:**

1.Ознайомлення та розгляд теоретичних основ централізації та децентралізації.Визначення ключових аспектів та прикладів реалізації цих концепцій у практиці.

2. Проаналізувати переваги та недоліки централізації та децентралізації.

3. Порівняння результатів централізації та децентралізації повноважень на ефективність факторів успіху або невдачі управління в організаційних структурах.

Теоретичний аналіз дослідження. У сучасній діловій практиці та наукових колах питання централізації та децентралізації повноважень в організаційній структурі підприємств є предметом активних дискусій. Починаючи з XIX столітті, дослідження в цій сфері активізувалися з появою теорії менеджменту. Фредерік Тейлор, відомий своєю концепцією наукового менеджменту, підкреслював важливість централізації для досягнення ефективності. Наприклад, в управлінні виробництвом він рекомендував встановлення одного контрольного центру для кращого керування. Однак, з розвитком технологій та змінами в бізнес–середовищі децентралізація стала більш важливою.

Модель децентралізованого управління базується на поглядах та ідеях Анрі Файоля, який вважав, що ефективне управління вимагає делегування повноважень на рівні підрозділів. Дослідження Т.Санталайнена та групи фінських теоретиків і практиків менеджменту, представлене в книзі "Управління за результатами", демонструє потенціал для вдосконалення управління шляхом зміщення впливу з процесу на результати, а також підтримує ідею децентралізації, стверджуючи, що вона сприяє швидшому реагуванню на виклики і стимулює ініціативу в регіонах. Українські дослідники Іванов та Коваль розглядають ці питання в контексті врядування в умовах економічних реформ та трансформації. Вони наголошують на необхідності гнучких механізмів управління, які б враховували особливості сектору та динаміку конкуренції.

Отже, аналіз літературних джерел вказує на неоднозначність підходів до централізації та децентралізації в управлінні підприємствами. Перевага одного підходу над іншим залежить від контексту, стратегії підприємства та особливостей компанії. Дослідження в цій галузі спрямовані на розуміння найбільш прийнятних моделей управління та забезпечення ефективності в сучасних організаційних структурах.

Централізація повноважень управління в організаційній структурі дозволяє швидко та чітко приймати рішення та спрощує процес управління. Впорядкована та чітко визначена ієрархія забезпечує ефективне прийняття рішень. Кожен в організації знає, кому звітувати і до кого звертатися у разі виникнення питань. Така чіткість гарантує швидке вирішення проблем співробітників. Вище керівництво дотримується чіткого плану делегування повноважень працівникам, які досягли успіху у виконанні конкретних завдань.

Керівники також можуть забезпечити відсутність дублювання при делегуванні обов'язків керівникам середньої ланки або іншим працівникам. Чітка субординація є ефективною, коли організації потрібно швидко та уніфіковано впроваджувати рішення. Однак, оскільки повноваження щодо прийняття рішень обмежені особами на рівні головного офісу, працівники не можуть брати участь у прийнятті рішень в організації і є лише виконавцями рішень на вищих рівнях. Відсутність участі у процесі прийняття рішень призводить до зниженні креативності, продуктивності та мотивації. Крім того, якщо працівники стикаються з труднощами в реалізації деяких рішень, керівники вищої ланки не можуть їх зрозуміти, оскільки вони лише приймають рішення, а не виконують їх. Така централізація може вплинути на ефективність управління,обмежуючи здатність локальних команд реагувати на конкретні виклики та можливості.

З іншого боку, децентралізація повноважень може підвищити гнучкість локальних команд та їхню реакцію на зміни в навколишньому середовищі. Це може сприяти інноваціям і кращому використанню локальних ресурсів. Однак децентралізація може також призвести до втрати єдності стратегії та труднощів у координації між відділами, що може вплинути на загальну ефективність управління.

Загальне порівняння результатів між централізацією та децентралізацією повноважень в організаційних структурах свідчить про те, що слід враховувати кілька факторів.Централізація може бути бажаною для організацій з чіткою та стабільною стратегією, де стратегія та бачення організації відіграють ключову роль, тоді як децентралізація підходить для організацій, які зосереджені на інноваціях та працюють у непередбачуваному середовищі. Слід також зазначити, що розмір, структура та взаємозалежності організації також впливають на процес прийняття рішень. Невеликі централізовані організації можуть підвищити ефективність за рахунок централізації, тоді як великі, складні організації можуть отримати вигоду від децентралізованої гнучкості. Централізовані організації адаптуються до культур, які приймають ієрархічний підхід, орієнтований на дотримання вимог, тоді як децентралізовані організації адаптуються до культур, які наголошують на автономії та співпраці.

Роль технологій у полегшенні комунікації та координації також впливає на уподобання. Наприклад, при централізованому підході спрощені дані підтримують централізоване планування і моніторинг, зменшуючи невизначеність і ризик. Децентралізовані підходи, з іншого боку, використовують технології та системи, які надають різноманітні дані для підтримки децентралізованих експериментів і зворотного зв'язку. Зовнішнє середовище, в якому працює організація, впливає на прийняття рішень. Вибір між централізованим і децентралізованим підходами вимагає глибокого розуміння стратегії організації, її розміру, культури, технологій, залученості працівників, зовнішнього середовища і мінливого характеру роботи.

Отже, розуміння переваг і недоліків кожного підходу дозволить організаціям приймати рішення, які відповідають їхнім обставинам і цілям. Добре обґрунтований вибір організаційної структури може призвести до ефективної комунікації, оптимізувати процес прийняття рішень, сприяти ефективності, інноваціям та зростанню, а також привести до довгострокового успіху.

Висновки. Вплив централізації та децентралізації повноважень в організаційній структурі компанії на ефективність управління залежить від стратегії, розміру, культури, технологій, відданості працівників, зовнішнього середовища та характеру роботи. Порівняння результатів дослідження підкреслює, що розумний баланс між централізацією та децентралізацією може призвести до оптимального використання ресурсів та досягнення стратегічних цілей. Культура організації, ставлення до ієрархії та співпраці, а також використання технологій для комунікації та координації також впливають на вибір між централізацією та децентралізацією.

Таким чином, свідомий вибір організаційної структури може призвести до ефективного управління, сприяти інноваціям та досягненню довгострокового організаційного успіху.

Список використаної літератури:

1. Файоль А. Промислове та загальне управління / Анрі Файоль. – Париж: Dunod and E. Pinat, 1947. – 174 с

2. Управління за результатами / Т.Санталайнен, Э. Воутилайнен, П. Поренне, П. Ниссинен., 1993. – 320 с

3. Шатіло В.А. Централізація і децентралізація в механізмі державної влади: до постановки проблеми / В.А. Шатіло // Адміністративне право і процес. – 2015.

4. Закіров М. Децентралізація: завдання, перші успіхи і сподівання / М. Закіров // Україна: події, факти, коментарі. – 2016.

5. Мінцберг Г. Структура в кулаку: створення ефективної організації / Генрі Мінцберг. – Питер, 2004. – 512 с

6. Гарвардський огляд бізнесу [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://hbr.org.

7. Academy of Management [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://aom.org.

СЕРЕДА Д. О.
студент спеціальності 073 «Менеджмент»
наук. керівник: Аровіна М. П.
к. наук з держ. управління, доц.,
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

СТРАТЕГІЇ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ В СУЧАСНИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ВИКЛИКИ

Актуальність дослідження. Сучасні організації стикаються з проблемою вибору ефективних стратегій управління в швидко змінному середовищі. Цифрова трансформація та глобалізація впливають на ефективність управління, вимагаючи від компаній адаптації та інновацій. Ці зміни породжують низку викликів, таких як зміна споживчих уподобань та конкуренція, які потребують розробки ефективних рішень для успішного управління організаціями. У зв'язку з цим, організації змушені не лише адаптуватися, але й розробляти стратегії управління, здатні впоратися з викликами швидко змінного бізнес-середовища. Тому розуміння сучасних стратегій управління, їхніх тенденцій та викликів стає критично важливим для успішного функціонування організацій у сучасному світі.

Мета дослідження: оцінити стратегії ефективного управління в сучасних організаціях та виявити тенденції та виклики, що впливають на них.

Завдання:

1.Дослідити сучасні стратегії управління в організаціях.

2.Визначити тенденції, що впливають на ефективність управління.

3.Виявити виклики, які виникають у контексті стратегій управління, та пропонувати рішення для їх подолання.

Теоретичний аналіз дослідження.Стаття «Сутність та основні поняття стратегічного планування», написана М.Б. Свистовичем, розкриває сутність стратегічного планування шляхом аналізу відношень між основними термінами і поняттями, такими, як: стратегія, стратегічний план, менеджмент і планування.

Праця "Вплив лідерства на формування та розвиток організаційної культури в публічному управлінні" С.Г. Чернова та С.О. Гайдученка досліджує теоретичні та методичні аспекти впливу лідерства на формування та розвиток організаційної культури в публічному управлінні. Вони визначають лідерську складову процесу формування та розвитку організаційної культури, орієнтовану на клієнта-громадянина.

Дослідження "Міжнародні стандарти управління ризиками" авторів В.Л.Дикань та І. М. Посохов націлене на вивчення наявних міжнародних стандартів управління ризиками та розробку рекомендацій щодо їх застосування в Україні. Вони докладно проаналізували підходи до організації процесу управління ризиками та зробили важливі висновки щодо можливостей застосування цих стандартів в українських корпораціях та підприємствах.

Виклад основного матеріалу. Сучасне управління організаціями вимагає використання різноманітних стратегій для досягнення успіху та забезпечення конкурентоздатності. Серед ключових аспектів та особливостей сучасних стратегій управління можна виділити наступне:

Стратегічне управління включає визначення місії, цілей та стратегічних завдань організації для досягнення конкурентних переваг. Це процес, який допомагає організації орієнтуватися на свої основні цілі та розвиватися

відповідно до визначених напрямків. Розробка стратегій управління ресурсами, такими, як: фінансові, людські, матеріальні та інтелектуальні, є найважливішою складовою успішної стратегічної діяльності. Ансофф зробив значний внесок у цю сферу, пропонуючи концепції та методи стратегічного управління, які допомагають організаціям ефективно розвиватися та адаптуватися до змін в їхньому оточенні [1].

Операційне управління: планування та контроль операційних процесів з метою ефективного виробництва товарів чи надання послуг. Впровадження методів управління якістю та продуктивністю для досягнення оптимальних результатів [2].

Стратегії маркетингу та продажів: аналіз ринку та споживчої поведінки для розробки ефективних маркетингових стратегій. Використання інноваційних методів продажу та просування товарів чи послуг на ринку.

Управління людськими ресурсами: розробка стратегій набору, розвитку та утримання персоналу з метою забезпечення мотивації та продуктивності працівників. Впровадження систем оцінки роботи та стимулювання для досягнення стратегічних цілей організації.

Ці ключові аспекти сучасних стратегій управління відображають складність та мінливість сучасного бізнес-середовища та наголошують на необхідності адаптації та інновацій для успіху організацій у сучасному світі.

Однією з ключових тенденцій є "Цифрова трансформація та інновації в управлінні". Сучасні організації все частіше використовують цифрові технології та інноваційні підходи для оптимізації управлінських процесів.

Наприклад, впровадження інтернету речей (IoT) дає можливість збирати великі обсяги даних про виробничі процеси та споживачів, що дозволяє компаніям приймати більш обґрунтовані бізнес-рішення. Штучний інтелект (ШІ) використовується для прогнозування попиту, управління запасами та оптимізації виробничих процесів. Цифрові платформи та хмарні сервіси дозволяють підприємствам оптимізувати свої бізнес-процеси та взаємодіяти з клієнтами та партнерами більш ефективно.

Таким чином, тенденція цифрової трансформації та інновацій в управлінні відображає стрімкий розвиток технологій та їхній вплив на способи управління організаціями, що стає важливим фактором успіху в сучасному бізнес-середовищі.

Висновки.Дослідження стратегій ефективного управління в сучасних організаціях є важливим кроком у розумінні та вирішенні викликів, з якими стикаються сучасні підприємства. Результати дослідження підтверджують, що успішне керівництво вимагає не лише вміння адаптуватися до змін, але й здатності інноваційно підходити до вирішення проблем.

Аналіз сучасних стратегій управління дозволяє виявити ключові аспекти управління, включаючи стратегічне планування, операційне управління, маркетингові стратегії та управління людськими ресурсами. Ці

аспекти визначають успішність підприємства на ринку та його здатність адаптуватися до змін.

Враховуючи отримані результати, можна зробити висновок про те, що постійне вдосконалення стратегій управління є важливим для досягнення конкурентних переваг та успішної адаптації до змін у бізнес-середовищі. Це вимагає від керівництва постійної уваги до інновацій та пошуку нових шляхів підвищення ефективності управління.

Отже, дослідження стратегій управління в сучасних організаціях підкреслює важливість постійного розвитку та вдосконалення для забезпечення успіху в сучасному бізнес-середовищі.

Список використаної літератури:

1. Ансофф И. Стратегическое управление: пер. с англ. / И. Ансофф. – М. : Экономика, 1989. – 519 с.

2. Гончаров А. Менеджмент операційний [Електронний ресурс] / А. Гончаров, І. Чухно // Фармацевтична енциклопедія. – Режим доступу: https://www.pharmencyclopedia.com.ua/article/5694/menedzhment-operacijnij (дата звернення: 06.03.2024). – Назва з екрана.

3.Шкляр В.,Пєтухов А. Роль цифрових технологій в управлінні зовнішньоекономічною діяльністю підприємств // Управління та адміністрування в умовах протидії гібридним загрозам національній безпеці: матеріали Міжнар. наук. практ. конф.м.Київ, 22 листоп. 2022р. Київ, 2022, – С. 232– 235.

СЛЮСАР Г.
студентка спеціальності 013 “Початкова освіта”
наук. керівниця: Літкевич А.М., к.пед.н., доц.,
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

ВИКОРИСТАННЯ КОЛЕКТИВНОГО МЕТОДУ НАВЧАННЯ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Актуальність дослідження. Для Нової української школи актуальними є інтерактивні методи – такі форми навчання, у процесі яких учні та вчителі співпрацюють в режимі бесіди та діалогу. Колективні форми навчання належать до інтерактивних, що дозволяють учням набути умінь співробітництва, оволодіти навичками активно слухати та самостійно висловлюватись.

Серед колективних форм навчання докладніше зупинимося на роботі в парах змінного складу, освітня діяльність безпосереднього обміну знаннями між учнями, коли усі учасники занять пояснюють навчальний матеріал один одному. Цікаво, що цьому, на перший погляд сучасному, інтерактивному методу вже 106 років, і апробований він був у церковно-приходській школі невеличкого містечка Корнин на той час Київської губернії.

Тому дослідження умов використання колективного методу навчання (Корнинського методу) в умовах Нової української школи є актуальною науковою темою.

Об'єкт дослідження: інтерактивні методи навчання НУШ.

Предмет праці: робота учнів в парах змінного складу як один з інтерактивних освітніх методів

Мета роботи: визначити особливості використання колективного (Корнинського) методу навчання в умовах НУШ.

Завдання дослідження та виклад основного матеріалу.

1. Дати загальну характеристику інтерактивних методів навчання в Новій українській школі. Термін «інтерактивний» прийшов до нас з англійської мови і є похідним від слів «Inter» – «взаємний» та «act» – діяти. «Інтерактивний» - це той, що взаємодіє. Інтерактивні методи навчання на сьогодні є актуальними в системі як української, так і світової освітньої практики. Вони, на відміну від традиційних, базуються на активній взаємодії учасників освітнього процесу, при цьому особлива увага приділяється взаємодії учнів між собою. Такий підхід дозволяє активізувати освітній процес, зробити його більш цікавим та ефективним для всіх його учасників.

В сучасному світі можемо спостерігати зміну традиційного процесу навчання, за якого раніше відбувалася передача «готових» знань від учителя до учня. Сьогодні важливіше пробудити в учнів інтерес до навчальної теми, перетворити учнів з пасивних спостерігачів на активних учасників освітнього процесу. Якщо вчитель у своїй роботі буде використовувати активні форми та методи навчання, то це питання буде вирішеним саме собою. Активні форми навчання основані на інтерактивних методах, коли існує взаємозв'язок не лише між учителем та учнем, а й між самими учнями в процесі навчанні.

Отже, інтерактивне навчання – це, перш за все, діалогове навчання, під час якого здійснюється взаємодія вчителя та учнів, що й відповідає принципам Нової української школи.

2. Проаналізувати організацію роботи учнів у парах змінного складу, вітчизняної освітньої методики, якій більше 100 років. Високий рівень взаємодії вчителя та учня досягається під час організації освітньо-пізнавальної діяльності - в парах змінного складу. Автором цього прогресивного методу був Олександр Григорович Ривін, який, що цікаво, не був педагогом за освітою.

Це трапилося ще у далекому 1918 році: однією з проблем, яка цікавила Ривіна, було засвоєння учнями навчального матеріалу на основі використання різних підручників з учнями різного віку та різного рівня підготовки. Свою методику він апробував у містечку Корнин, яке зараз входить до складу Житомирської області. Олександр Ривін розумів: учень засвоює якісно і швидко лише ті знання, які відразу ж після заняття застосовує на практиці або передає іншим. Навчання відбувалося за принципом: «Дізнався що-небудь – відразу розкажи, поясни іншому, застосуй на практиці

і, якщо потрібно, то і не один раз». Таким чином, кожен учень застосовує і розповідає іншим опрацьовану тему до тих пір, доки сам не оволодіє новими знаннями чи навичками на належному рівні.

Учні Олександра Григоровича Ривіна по черзі працювали один з одним то в ролі вчителя, то в ролі учня. Спочатку вчитель сам визначав кому, над якою темою і з ким працювати. Пізніше ці функції перейшли до учнів, які вчилися краще за інших. Оскільки в групі були діти різного віку, то забезпечувалась передача знань від учителя-керівника до його безпосередніх помічників і далі до менш підготовлених учнів.

3. Визначити особливості використання колективного методу навчання в умовах НУШ. Інтерактивний освітній метод, коли учні працюють в парах змінного складу, (який ще називають методом Олександра Ривіна) відповідає вимогам Нової української школи, та зараз набуває дещо інших форм. В сучасному освітньому процесі важливим є не те, як багато діти знають, а як багато вони дізналися і як зможуть застосувати свої знання.

Суть інтерактивного навчання в тому, щоб кожен учень на уроці був поставлений в ситуацію як засвоєння, так і передачі знань. Спільна діяльність учителя та учнів в таких умовах сприяє досягненню освітньої мети через обмін знаннями (інформацією), ідеями, способами діяльності. Важливим в такій роботі є комфортні умови, атмосфера доброзичливості і взаємопідтримки. Створення такої атмосфери комфортності сприяє розвитку в учнів комунікативних умінь і навичок, формуванню активної громадянської позиції, встановленню тісних емоційних зв’язків.

Працюючи в парах змінного складу, учні можуть легко висловлювати свої думки, виділяти аргументи та факти, спільно знаходити правильне рішення. Таким чином, школярі отримують комунікативні навички, а своє навчання будують на довірі до вчителів.

У застосуванні цього методу є й певні складнощі: організація активного та ефективного діалогу між учнями та дієвий зворотній зв’язок вчителів та їх вихованців. Під час інтерактивного навчання педагоги мають постійно стежити, щоб школярі не порушували встановлених закладом освіти правил поведінки, та кожен учасник мав можливість висловитися.

Висновки.Колективний метод навчання, що був розроблений ще у 1918 році Олександром Ривіном, є інтерактивним та відповідає вимогам Нової української школи. Саме навчаючись у парах змінного складу, кожен учень є активним суб'єктом освітнього процесу, проявляє самостійність у прийнятті рішень, готовий відповідати за свої дії, вчиться бути переконливим у доказах, цілеспрямованим. У такому разі вчитель є консультантом та партнером. Його першочергове завдання – визначити напрямок роботи, створити умови для прояву ініціативи учнів, грамотно організувати їх діяльність.

Отже, колективний метод навчання, зокрема робота у парах змінного складу, органічно відповідає концепції Нової української школи та успішно може бути використаний в сучасних умовах.

Список використаної літератури:

1. Колективний спосіб навчання [Електронний ресурс] // Вікіпедія. – Режим доступу:https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%BE%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D1%81%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1_%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F

2. Державний стандарт початкової освіти [Електронний ресурс] // МОН України - офіційний веб портал. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-%D0%BF#Text

3. Методи та форми організації інтерактивної навчальної діяльності учнів

Нової української школи [Електронний ресурс] // Освітній проект «На Урок». – Режим доступу: https://naurok.com.ua/metodi-ta-formi-organizaci-interaktivno-navchalno-diyalnosti-uchniv-novo-ukra-nsko-shkoli-250140.html

4. «Корнинський метод» – погляд крізь століття. Інформаційно-методичний посібник про історичні віхи «Корнинського методу» (автор Ривін О.Г.) та творче впровадження його ідей в освітній процес педагогами Корнинського НВК «Загальноосвітня школа І ступеня – гімназія» Корнинської селищної ради Попільнянського району та ЗОШ І–ІІІ ступенів №7 м. Новограда –Волинського Житомирської області. - Житомир, «Рута», 2019. – 160 с.

СОЛОМ‘ЯНИЙ Д. Р.
студент спеціальності 022 «дизайн»
наук. керівник: Дударець В.М. канд.арх.н., доц.
проф. Кафедри графічного дизайну
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

ЕВОЛЮЦІЯ ДИЗАЙНУ ОБКЛАДИНОК МУЗИЧНИХ АЛЬБОМІВ ЖАНРУ ХІП-ХОП У 20-21 СТОЛІТТЯХ

Актуальність дослідження. У сучасному світі музика хіп-хоп стала не просто жанром, а справжньою культурою, яка впливає на моду, мистецтво та соціальні рухи. Обкладинки альбомів грають важливу роль у вираженні ідей та емоцій, які художник хоче передати слухачу ще до першого прослуховування. Однак, наскільки сильно змінилася ця частина музичної презентації з часом? Як еволюціонував дизайн обкладинок хіп-хоп альбомів, і що ці зміни кажуть про сам жанр та його місце в культурі?

Цікаво, чи є певні стилістичні елементи або теми, які стали характерними для обкладинок різних періодів. Особливу увагу планується

приділити аналізу того, як обкладинки відображають культурні та соціальні зміни у суспільстві.

Дослідження також зосередиться на вивченні того, як вміст альбомів впливає на дизайн обкладинок і навпаки. Це включає аналіз зв'язку між ліричними темами пісень та візуальним оформленням. Додатково буде розглянуто, як глобалізація та змішування культур впливають на дизайн обкладинок хіп-хоп альбомів. Інтерес представляє і роль обкладинок альбомів у маркетингу та промоції музики. Важливою частиною дослідження стане вивчення реакції аудиторії на різні дизайни обкладинок, і як це впливає на їхню популярність.

Мета роботи: простежити зміни у дизайні обкладинок музичних альбомів жанру хіп-хоп від початку її існування до теперішнього часу.

Для досягнення зазначеної мети необхідно виконати такі **завдання:**

1. Зробити загальний огляд музичного ландшафту вибраного жанру, виокремити основні напрямки, розділивши їх по 10 років.

2. Виокремити та проаналізувати елементи, естетичні рішення, характерні кожному з напрямків та часових відрізків.

3. Виявити зв‘язок вмісту музичного альбому із його обкладинкою крізь призму часу.

Теоретичний аналіз дослідження. Важливість впливу візуальної складової всієї інформації, котру ми споживаємо, було неодноразово доведено. На жаль, нам не відомі праці, які б конкретно фокусувалися на розвитку обкладинок у певному музичному жанрі. Однак, значення візуального аспекту обкладинок альбомів не можна недооцінювати. У дослідженні Вівіан Лі "Візуальні метафори на обкладинках альбомів: Аналіз ефективності графічного дизайну у передачі музичних жанрів" [] підкреслюється, як графічний дизайн може впливати на сприйняття музики слухачами. Це дослідження проводилося у Державному університеті Орегону і включало аналіз кольорової домінантності на зображеннях та лабораторний експеримент з добровольцями, які намагалися визначити жанр альбому на основі його обкладинки. Такі доробки вказують на глибокий зв'язок між візуальним оформленням та музичним контентом, підкреслюючи важливість обкладинок як засобу комунікації між артистами та їх аудиторією. Хоча це дослідження не зосереджується на конкретному жанрі, воно вказує на загальну тенденцію в музичній індустрії, де обкладинка альбому слугує не лише захистом для диска, але й важливим засобом вираження та ідентифікації музичного твору.

Виклад основного матеріалу. Хіп-хоп як музичний жанр розвивався з 70-х років, пройшовши шлях від підземного руху до світового феномену. Важливі напрями включають стару школу, генгста-реп і альтернативний хіп-хоп. У кожній декаді з'являлися ікони жанру, які вплинули на музичний смак та культурні тенденції. З 80-х років, коли хіп-хоп альбоми почали отримувати ширше визнання, кожний десятирічний період вирізняється своїми трендами

та визначними виконавцями. Від моменту, коли вперше хіп-хоп альбом отримав Греммі, можна відслідковувати еволюцію жанру через його найпопулярніші витвори.

Ось список альбомів, кожен з яких виграв Греммі у категорії "Найкращий реп-альбом" щороку, починаючи з 1996, коли ця категорія була введена, до 2024 року:

1996 - 2005

- 1996: Naughty by Nature - "Poverty's Paradise"
- 1997: Fugees - "The Score"
- 1998: Puff Daddy and the Family - "No Way Out"
- 1999: Jay-Z - "Vol. 2... Hard Knock Life"
- 2000: Eminem - "The Slim Shady LP"
- 2001: Eminem - "The Marshall Mathers LP"
- 2002: OutKast - "Stankonia"
- 2003: Eminem - "The Eminem Show"
- 2004: OutKast - "Speakerboxxx/The Love Below"
- 2005: Kanye West - "The College Dropout"

2006 - 2015

- 2006: Kanye West - "Late Registration"
- 2007: Ludacris - "Release Therapy"
- 2008: Kanye West - "Graduation"
- 2009: Lil Wayne - "Tha Carter III"
- 2010: Eminem - "Relapse"
- 2011: Eminem - "Recovery"
- 2012: Kanye West - "My Beautiful Dark Twisted Fantasy"
- 2013: Drake - "Take Care"
- 2014: Macklemore & Ryan Lewis - "The Heist"
- 2015: Eminem - "The Marshall Mathers LP 2"

2016 – 2024

- 2016: Kendrick Lamar - "To Pimp a Butterfly"
- 2017: Chance the Rapper - "Coloring Book"
- 2018: Kendrick Lamar - "Damn"
- 2019: Cardi B - "Invasion of Privacy"
- 2020: Tyler, The Creator - "Igor"
- 2021: Nas - "King's Disease"
- 2022: Tyler, The Creator - "Call Me If You Get Lost"
- 2023: Kendrick Lamar - "Mr. Morale & The Big Steppers"
- 2024: Killer Mike - "Michael"

Звісно, кожен із цих альбомів може представляти окремий напрямок жанру в цілому, проте всіх їх об’єднує те саме – інноваційність, відвертість та якість. Це стосується не лише музики, а й візуальної репрезентації цих творів – їхніх обкладинок. .

У контексті культурних змін, особливу увагу слід звернути на глобалізацію та змішування культурних впливів у хіп-хоп музиці. Це стимулює появу нових творчих рішень та виконавчих підходів, що розширює палітру можливостей для артистів та аудиторії.

Висновки. Хоча хіп-хоп існує протягом десятиліть, його актуальність продовжують зростати. Це свідчить про значну роль цього жанру в сучасній музичній сцені.

Незважаючи на те, що еволюція дизайну обкладинок хіп-хоп альбомів слідує загальному тренду до мінімалізму та простоти форм і кольорів, варто врахувати унікальність кожного артиста, яка часто приносить несподівані візуальні рішення. Ця тенденція до спрощення відображає важливість елегантності та фокусу на суттєвих аспектах у сучасному мистецтві. Однак, враховуючи різноманітність стилів та індивідуальність кожного артиста в цьому жанрі, абсолютна прогресія в дизайні обкладинок стає складнішою для прослідковування.

Список використаної літератури:

1. Le V. Visual Metaphors on Album Covers: An Analysis into Graphic Design’s Effectiveness at Conveying Music Genres : Thesis in partial fulfillment of the requirements for the degree of Honors Baccalaureate of Science in Accounting and Business Information Systems / Le Vivian. – Oregon State University, 2020. – 78 p.

СТЕПАНЮК Е. С.
студентка спеціальності 061 «Журналістика»
наук. керівник: Полумисна О. О. док. наук із соц. Комунікацій, доц.
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

ВІДПОВІДНІСТЬ УКРАЇНСЬКИХ ЖУРНАЛІСТІВ ПРОФЕСІЙНОМУ СТАНДАРТУ

Актуальність дослідження. На сьогодні журналістика є однією із важливих сфер в Україні. Це пов’язано із широкомасштабним вторгненням Російської Федерації на території України і потребою висвітлювати щоденно новини із фронту. Діяльність українських журналістів вимагає відповідності професійному стандарту, оскільки це важлива складова об’єктивного та вчасного висвітлення інформації в медіа.

Згідно з результатами опитування, проведеного Київським міжнародним інститутом соціології, Укрінформ повідомляє, що понад 40% українців довіряють ЗМІ, де працюють професійні журналісти, 12% віддають перевагу дописам блогерів. Основними критеріями професійності журналіста респонденти називають репутацію журналіста – 55% і якість самого матеріалу – 54%. Інші критерії є менш важливими для опитаних. 23% звертають увагу на репутацію медіа, а 8% - на наявність журналістського посвідчення у певного автора. Тому висвітлення проблеми відповідності

українських журналістів професійному стандарту є важливим напрямом цього наукового дослідження.

Мета роботи: оцінити рівень відповідності українських журналістів професійному стандарту.

Виклад основного матеріалу. Передусім визначимо суть та правила професійного стандарту для українських журналістів.

В українських журналістів повинен бути стандарт балансу думок та точок зору, адже він забезпечує всебічність та безсторонність висвітлення події. Також журналіст має оцінити рівень легітимності (від лат. legitimus — згідно з законами, правомірний, законний) людини, яка представляє протилежну думку. Особливо це стосується колективних конфліктів, де важливо визначити, чи може ця людина представляти всю групу осіб.

Кожен факт, що подається в матеріалах, має бути достовірним. Кожен матеріал повинен мати надійне джерело інформації. Наприклад, під час посилання на дослідження потрібно обов'язково вказувати, хто, де і коли його провів. Якщо говорити про соціальні мережі, журналісту необхідно перевіряти, чи дійсно той, хто написав пост, є тим, за кого себе видає. Якщо журналіст користується новинами з інших ЗМІ, то варто перейти на першоджерело в його достовірності, а також упевнитися, що в новині нічого не змінено.

Оперативність – важлива риса журналіста. Висвітлювати події слід максимально оперативно та якомога швидше, проте не всупереч іншим стандартам. Важливим правилом оперативності є узгодження зі стандартом точності, тобто передавати слід тільки перевірену та узгоджену інформацію.

Професійні стандарти важливі у будь-якій сфері нашого життя. Не менш важливим є і професійні стандарти в журналістиці, адже ЗМІ, передаючи інформацію, формують наше світосприйняття. Саме через призму медіасфери ми бачимо те, що відбувається насправді навколо нас, і те, наскільки ця призма бути чистою, визначає наше ставлення до цієї дійсності.

Анна Велевська – одна з керівників провідних сумських ЗМІ коментує:

«Досліджуючи негативний вплив недотримання професійних стандартів на якість контенту і на саму професію, я дійшла висновку, що, на жаль, аудиторія переважно не обирає якісні професійні матеріали, орієнтуючись на сенсаційність (а не достовірність), яскравість (а не правдивість і оперативність), не ідентифікує джинсу в новинах і не має авторитетів. Інтерес до інформації блискавичний, тобто швидко виникає і так само швидко зникає без аналізу. Єдиним способом боротьби за якісний контент і повагу колег є саморегуляція в медіа. Тільки журналісти самі мають регулювати своє поле».

Висновки. Журналіст повинен мати навички пошуку та аналізу інформації, а також вміти представити її у зручній та зрозумілій формі. Ці навички можуть бути корисними в будь-якій професії та в особистому житті.

Неприпустимим у професії журналіста є розповсюдження інформації, що містить упередженість чи необґрунтовані звинувачення. Точки зору опонентів, в тому числі тих, хто став об'єктом журналістської критики, мають бути представлені збалансовано. Так само мають бути подані оцінки незалежних експертів.

Таким чином, можемо зробити висновок, що українським журналістам необхідно вивчати правила та стандарти журналістики, аби висвітлювати тільки корисні, достовірні, цікаві та актуальні події.

Список використаних джерел:

1. Війну в Україні висвітлюють майже 12 тисяч журналістів, восьмеро з них загинули [Електронний ресурс] // Укрінформ. – 2023. – Режим доступу: https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3673057-vijnu-v-ukraini-visvitluut-majze-12-tisac-zurnalistiv-vosmero-z-nih-zaginuli.html (дата звернення: 15.03.2024). – Назва з екрана.

2. Професійні журналістські стандарти: інформаційна довідка [Електронний ресурс] // Інститут масової інформації. – 2020. – Режим доступу: https://imi.org.ua/advices/profesijni-zhurnalistski-standarty-normatyvna-dovidka-i31933 (дата звернення: 15.03.2024). – Назва з екрана.

3. Легітимність [Електронний ресурс] // Вікіпедія. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Легітимність (дата звернення: 14.03.2024). – Назва з екрана.

4. Стандарти журналістики: основи професійності чи застарілі рамки? [Електронний ресурс] // Інститут масової інформації. – 2017. – Режим доступу: https://imi.org.ua/articles/standarti-jurnalistiki-osnovi-profesiynosti-chi-zastarili-ramki-i178 (дата звернення: 16.03.2024). – Назва з екрана.

СТИНАВСЬКА Л.А.
студентка спеціальність «Початкова освіта»
наук. керівниця: Янковська І.М. к.пед.н., доц.
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

РОЛЬ УРОКІВ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА В ЕСТЕТИЧНОМУ ВИХОВАННІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Актуальність дослідження. Образотворче мистецтво є важливою складовою культури суспільства. Завдяки мистецтву ми можемо виражати свої думки, переживання, фіксувати важливі події і так само спостерігати за емоціями, міркуваннями, світоглядом, історією та культурою інших митців різних поколінь. Образотворче мистецтво - це універсальний спосіб для естетичного виховання особистості. «Одним з аспектів виховного процесу визначається естетичний розвиток особистості, мета якого полягає в обов’язковій естетичній сформованості учнів, що базується на розвитку емоційної та чуттєвої сфер. Тому важливим є навчити школярів спостережливості, уважності, зосередженості, наполегливості, оволодіння

відчуттям кольору та засобами мистецтва» [1, с. 3]. Естетичне виховання на уроках образотворчого мистецтва полягає у створенні виробів, зокрема скульптур, живопису, декоративно-ужиткового мистецтва, графіки, архітектурних виробів, в основі яких є засоби образотворчого мистецтва, зокрема кольорознавство, лінії, штрихування, плями, форми, об'єми тощо.

Метою дослідження є теоретично обґрунтувати та практично перевірити роль уроків образотворчого мистецтва в естетичному вихованні молодших школярів.

Теоретичний аналіз дослідження. Про важливість естетичного виховання в початковій школі згадується в нормативних освітніх документах: Законі України «Про освіту», Державних стандартах початкової освіти, Концепції «Нова українська школа» та інших.

Питання естетичного виховання відображено у наукових роботах таких зарубіжних представників: Р. Арнхейм, Л. Коган, В. Кузин та ін. Вони висвітлювали мистецтво як однин зі значущих засобів естетичного виховання, потенціалу до творчості, специфіки образного мислення та мовлення, креативного та естетичного сприймання особистості. «Учені О.Савченко, В. Сухомлинський, К. Ушинський та ін. зробили суттєвий внесок у теоретико-практичне забезпечення освітнього процесу та обґрунтували суть сензитивності саме молодшого шкільного віку до естетичного виховання та творчого художньо-образного розвитку. Дослідниками Б. Ананьєвим, Л. Любарською, Л. Масол, В. Томашевським, Т. Шпікаловою узагальнено, що мистецтво є унікальним навчальним предметом, який сприяє у наданні школярам здатності творчо самовиразитися, розвинути творчу уяву, фантазію, пізнавальну активність в естетичній і образотворчій діяльності. І. Андрущенко, О. Клименко, С. Коновець, В. Моляко, В. Мотузенко, Н. Наумова, Н. Стецько та ін. висвітлюють окремі аспекти розвитку особистості естетичних почуттів, творчої уяви та здібностей, пізнавальних інтересів до творчої діяльності» [1, с. 4].

Виклад основного матеріалу. Естетичне виховання – це цілеспрямований процес формування особистості, здатної сприймати, розуміти, цінувати та створювати красу в житті, мистецтві, природі та побуті.

Уся система естетичного виховання в школі спрямована на гармонійний розвиток дитини як з естетичної, так і з моральної точки зору. Відчуття краси природи, людей, предметів навколо формує в дитині особливі емоційно-психічні стани, пробуджує щирий інтерес до життя, загострює допитливість, розвиває мислення, пам'ять, силу волі. Естетичне виховання немовби перетворює особистість, оновлюючи душу і світогляд, водночас стаючи завершальним етапом формування особистості, «підсумовуючи» її, об'єднуючи всі аспекти в єдину цілісність [2].

У Новій українській школі естетичне виховання є одним із пріоритетних напрямків виховання, здійснюється протягом усього навчального процесу, включає в себе: формування естетичних знань, уявлень, понять, розвиток

естетичних почуттів, емоцій, переживань, виховання естетичного смаку, творчих здібностей, художньо-образного мислення, формування естетичної культури особистості.

В НУШ функціонують такі основні принципи естетичного виховання: принцип природовідповідності: врахування вікових та індивідуальних особливостей дітей, принцип зв'язку з життям: естетичне виховання має бути пов'язане з реальним життям, досвідом дітей, принцип єдності художнього та естетичного виховання: формування цілісного сприйняття світу; принцип культуродоцільності: прилучення дітей до кращих зразків вітчизняної та світової культури; принцип творчої активності: стимулювання творчої самостійності дітей.

Серед форм та методів естетичного виховання в Новій українській початковій школі можемо виділити найбільш ефективними, такі, як: уроки образотворчого мистецтва, музики, хореографії, екскурсії до музеїв, театрів, виставок, гуртки та факультативи з естетичного напрямку, свята, конкурси, фестивалі, читання художньої літератури, прослуховування музики, перегляд картин, скульптур, архітектурних пам'яток, творення власних творів мистецтва [3].

Апробацію нашого дослідження було здійснено в 4 класі приватного ліцею «Академія мудрості» м. Буча Київської області. Спостереження за класним колективом показали, що у дітей дуже різні рівні сформованості естетичного виховання.

На нашу думку, здобутий досвід у сфері образотворчого мистецтва може мати позитивні результати в життєдіяльності. Творчий процес дає можливість наповнити повсякденне життя учнів позитивними емоціями та осмислити навколишню дійсність. Занурення в образотворче мистецтва сприяє формуванню важливих елементів естетичного виховання.

Проведення нашого дослідження під час практики дає нам можливість зазначити, що визначення рівня естетичної вихованості здійснюється за такими аспектами:

1. Сприйняття та розуміння творів мистецтва: вміння бачити та відчувати красу в навколишньому світі, розуміння мови мистецтва (композиція, колір, форма, лінія), здатність аналізувати та оцінювати твори мистецтва, знання про різні види та жанри мистецтва.

2. Емоційно-ціннісне ставлення до мистецтва: вміння емоційно відгукуватися на твори мистецтва, формування естетичних смаків та ціннісних орієнтирів, виховання почуття прекрасного, розвиток творчого самовираження.

3. Практичні навички: вміння володіти різними художніми техніками та прийомами, навички образотворчої діяльності (малювання, ліплення, аплікація), вміння створювати власні твори мистецтва, розвиток дрібної моторики та координації рухів.

4. Естетична культура: охайність та акуратність у роботі, бережливе ставлення до творів мистецтва та предметів побуту, формування естетичного середовища, розвиток культури поведінки.

5. Творчий потенціал: вміння генерувати нові ідеї та втілювати їх у життя, розвиток креативного мислення та уяви, нестандартний підхід до вирішення завдань, вміння знаходити красу в звичайному.

Результати констатувального експерименту нашого дослідження допомогли нам виявити рівні естетичної вихованості молодших школярів, які довели, що більшість дітей мають чіткі уявлення про мистецтво та його види, помічають естетику в дрібницях і загальних картинах, цінують створене природою і створене людьми, мають свій стиль виконання робіт. Їхні творчі здібності на стадії розвитку й удосконалення, тому говорити про свої емоції та почуття дітям не так легко. Вони на рівні підсвідомості бачать настрій творів мистецтва, але висловити своє естетичне бачення, своє ставлення – складно.

Висновки. Учні після уроків нетрадиційного формату показують кращі результати порівняно з результатами традиційних уроків. У «продуктах» дитячої творчості після нетрадиційних занять спостерігається більш високий рівень естетичного смаку, творчих здібностей, уміння бачити та передавати красу. Діти більш емоційно відгукуються на естетичні явища, вміють висловлювати свої естетичні почуття та судження, дотримуються правил естетичної поведінки і краще засвоюють набуті навички і знання. Уроки нетрадиційного формату є ефективним засобом естетичного виховання учнів.

Список використаної літератури:

1. Бібік Н. Гра в навчанні молодших школярів: варіативність підходів до застосування [Електронний ресурс] / Надія Бібік // Український педагогічний журнал. – 2023. – № 1 (3). – С. 197–204. – Режим доступу: https://doi.org/10.32405/2411-1317-2023-3-197-204 (дата звернення: 14.03.2024). – Назва з екрана.

2. Гринчук Л. М. Естетичне виховання учнів початкових класів засобами образотворчого мистецтва : Кваліфікац. робота / Лілія Миколаївна Гринчук. – Чернівці : [б. в.], 2021. – 88 с.

3. Освітні програми [Електронний ресурс] // Міністерство освіти і науки України. – Режим доступу: https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi (дата звернення: 08.03.2024). – Назва з екрана.

СТИНАВСЬКА Н. Г.
студентка спеціальності 053 «Психологія»
наук. керівник: Парасєй-Гочер А. О. к. психол. н, доц.,
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

ПСИХОЛОГІЧНІ ВЛАСТИВОСТІ ОБРАЗУ СВІТУ ОСОБИСТОСТІ

Актуальність дослідження. Починаючи з народження, людина формує своє уявлення про світ, який в подальшому впливає на поведінку, вибір та взаємодії особистості у суспільстві. Образ світу розкриває ідею цілісності у зародженні, розвитку та функціонуванні пізнавальної сфери особистості, яка важлива для світосприйняття.

Унікальність суспільних взаємовідносин у сучасному суспільстві, розширення можливостей пізнання світу за допомогою телекомунікаційних засобів та обміну досвідом у всесвітньому масштабі призводить до формування змін у сприйнятті людиною світу та самого себе. Тому дослідження тематики щодо психологічних властивостей образу світу особистості є актуальною науковою темою і сьогодні.

Об'єкт дослідження: образ світу особистості.

Предмет дослідження: психологічні властивості образу світу людини та методи їх дослідження.

Мета роботи: визначити психологічні властивості образу світу особистості.

Завдання дослідження:

1. Охарактеризувати образ світу та фактори впливу на його формування.
2. Пояснити суть образу світу особистості.
3. Розкрити психологічні властивості образу світу особистості, проаналізувати методи їх дослідження.

Теоретичний аналіз дослідження. Особливий вклад у створенні психологічної теорії образу зробили О.М. Леонтьєв, С.Д. Смірнов та інші, які зосередили увагу наукової спільноти на важливості пізнання образу світу особистості.

Розуміння сприйняття та наявності у свідомості уявних конструкцій, що дають змогу взаємодіяти зі світом, з'явилося ще за часів Платона, вчення якого про «світ ідей» можна назвати спробою створення теорії суб'єктивного образу реального світу. Поняття «образ світу» та його синоніми використовувалися у філософії, психології, лінгвістиці та інших науках. Починаючи з 60 років XX століття, інтерес до вивчення питання образу світу виріс, і це питання у своїх працях стали розкривати К.Юнг, І.Сєченов, Ж.Піаже, О.М.Леонтьєв, С.Д.Смірнов, Є.А.Клімов, В.В.Пєтухов та інші, бо без цього поняття не можливо було зрозуміти сутність людини.

Виклад основного матеріалу. Структура образу світу особистості є комплексною та многогранною, включаючи в себе різноманітні аспекти, які відображають спосіб, яким особистість сприймає, інтерпретує та взаємодіє зі своїм оточенням. Існує три напрями моделювання образу світу:

- опис образу світу як дійсної системи значень людини;
- опис функцій образу світу;
- опис генезу образу світу.

Жодна з трьох моделей не є повною, тому їх автори постійно прагнули створити повну модель структури образу світу.

Формування образу світу особистості є складним процесом, що залежить від багатьох факторів, включаючи особистісні характеристики, досвід, культурні та соціальні норми. Ці фактори впливають на спосіб, яким індивід сприймає, інтерпретує та взаємодіє з навколишнім світом, формуючи унікальний особистісний образ реальності. Протягом життя людини, залишаючись достатньо стійким в основі, образ світу зазнає постійних змін у зв'язку з об'єктивними трансформаціями реалій буття та розвитком внутрішньої позиції особистості.

Отже, як бачимо, вивчення і створення повної моделі структури образу світу науковцями, основане на зміні багатьох факторів, які впливають на формування сприйняття світу, себе та інших особистістю, досі продовжується.

У своїй монографії С.Д. Смірнов «Психологія образу: Проблеми активності психічного відображення», виділяє якості, які характеризують поняття «образ світу».

Будь-який образ є елементом образу світу та його сутність полягає у його функції, яку він виконує у цілісному відображенні реальності, тобто образ світу розвивається та функціонує як ціле. Головний внесок у побудову образу предмету чи ситуації вносить образ світу в цілому як модифікований стимул, збагачений новим елементом. Гіпотеза лише на рівні чуттєвого пізнання виражається мовою чуттєвих вражень, якщо в якості складової пізнавального образу є пізнавальна гіпотеза, основою якої є цілісний образ світу.

Взаємодія образу світу та стимульних впливів будується шляхом апробації чи модифікації образу світу під впливом асимільованих їм чуттєвих вражень. Рух від образів світу назустріч стимуляції зовні є модусом його сутності та має спонтанний характер. Цей процес забезпечує постійну апробацію образу світу чуттєвими даними, що є підтвердженням його адекватності, але при порушенні можливостей такої апробації образ світу руйнується. Образ світу генерує пізнавальні гіпотези постійно, не тільки у відповідь на пізнавальну задачу. Необхідною умовою асиміляції образом світу чуттєвих вражень є наявність зустрічного процесу в формі генерації пізнавальних гіпотез на всіх рівнях відображення дійсності.

Отже, основні якості образу світу – це системність та цілісність, а також складна ієрархічна діяльність, які проявляються у функціонуванні та постійній апробації образу світу особистості.

У формуванні образу світу беруть участь всі сторони психічної діяльності людини, такі, як: відчуття, сприймання, уявлення та вищі форми мислення, самосвідомість людини. Психологічні характеристики образу світу динамічні та діалектичні, постійно змінюються новими чуттєвими уявленнями.

Багатьма дослідниками зазначається представленість образу світу на всіх рівнях психічної організації людини та протягом усього її життя.

При вивченні психологічних властивостей образу світу особистості пропонуємо враховувати такі фактори впливу на формування особистості та її образу світу, як особистісні характеристики людини, її сім'я, засоби масової інформації та сучасні технології, соціально-культурний (культура, традиції, релігійні вірування) та когнітивний (знання про навколишнє середовище, історію, науку) аспекти.

Визначимо методи дослідження образу світу особистості: спостереження, опитування, тестування, експеримент. Використовуючи метод фокус груп виявляємо моделі, за якими формуються думки досліджуваних. Для виявлення особливостей розвитку образу світу особистостей використовуємо емпіричні методи: спостереження, аналіз продуктів діяльності, бесіди, анкетування.

Тест-опитувальник «Визначення рівня суб'єктивного контролю» використовується для оцінки можливостей суб'єкта розуміти себе і свої вчинки, виконувати самоконтроль емоцій, проводити аналіз і контроль своєї поведінки в сім'ї, в міжособистісних відносинах, професійній сфері й оцінювати своє самопочуття.

Біографічна методика «Лінії життя» - це методика заснована на ідеях причинно-цільової концепції психологічного часу та допомагає інформативно вирішити завдання дослідження психологічних особливостей суб'єктивних уявлень про життєві перспективи особистостей.

Методика "Ціннісні орієнтації" розроблена М.Рокичем - це тест для визначення ціннісно-мотиваційної сфери особистості, оскільки система ціннісних напрямів особистості визначає змістовну сторону спрямованості і є основою відносин особистості до навколишнього світу, до інших людей, до себе самої, це основа світогляду і мотивації життєвої активності.

Насамкінець можна дійти висновку, що психологічні властивості образу світу особистості проявляються у різній психологічній діяльності особистості, тому для їх дослідження використовують різні методи, особливо ті, які направлені на розкриття, сприйняття навколишнього світу, себе та оточуючих.

Висновки. Враховуючи вплив багатьох факторів на формування образу світу особистості, виникає бажання глибшого вивчення та створення повної моделі структури образу світу.

Психологічні властивості образу світу особистості формуються і розвиваються протягом усього життя людини та проявляються у різній психологічній діяльності, тому для їх дослідження використовуються як основні, так і специфічні методи досліджень.

Список використаної літератури:

1. Леонтьев А. Н. Образ мира / А. Н. Леонтьев // Избранные психологические произведения. – Москва, 1983. – С. 251–261.

2. Обухов А. А. Исторически обусловленные модификации образа мира / А. А. Обухов // Развитие личности. – 2003. – № 4. – С. 51–68.

3. Симоненко С. Аналіз категорій «образ світу» та «картина світу» у контексті дослідження візуально-мисленнєвих стратегій / С. Симоненко // Наука і освіта : науково-практичний журнал. – 2007. – № 3. – С. 47–52.

4. Скуловатова О. Міфологічна основа творення картини світу особистості / О. Скуловатова // Актуальні проблеми навчання і виховання людей з особливими потребами. – 2007. – № 3(5). – С. 463–473.

5. Смирнов С. Психология образа: Проблемы активности психического отражения / С. Смирнов // Москва. – 1985. – С. 144–149.

6. Смирнов С. Мир образов и образ мира / С. Смирнов // Вестник Московского университета. сер.14: Психология. – 1981. – № 2. – С. 15–29.

7. Турініна О. Методологія та методи психологічного дослідження: навч.-метод. посіб / О. Турініна. – Київ : ДП “Вид. дім “Персонал”, 2018. – 206 с.

8. Методика «Ціннісні орієнтації» Рокича [Електронний ресурс] // Психологіс. – Режим доступу: http://psychologis.com.ua/metodika_cennostnye_orientacii_rokicha.htm#google_vignette (дата звернення: 10.04.2024). – Назва з екрана.

9. Тест «Рівень суб’єктивного контролю» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://stud.com.ua/161640/psihologiya/test_riven_subyektivnogo_kontrolyu#google_vignette (дата звернення: 03.04.2024). – Назва з екрана.

СТРАЛКІВСЬКА М. О.
студентка спеціальності 061 «Журналістика»
наук. керівник: Кушнір Г.О., к. соц. ком., доц.
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

ПОЗИТИВНА ТА НЕГАТИВНА РОЛЬ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІД ЧАС ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ В УКРАЇНІ

Актуальність дослідження обумовлена тим, що зараз у нашій країні триває війна, яку розпочала Російська Федерація, і протягом цього періоду велику роботу по допомозі військовим та цивільному населенню здійснюють саме волонтери та волонтерські організації. На жаль, держава не в змозі надати ефективну допомогу всім постраждалим від воєнного конфлікту, тому в свої руки усе беруть звичайні люди. Варто також усвідомити, що певні проєкти волонтерів, зокрема ті, що пов'язані з постійним виїздом у зону бойових дій, значно підвищують ризик для їхньої особистої безпеки. Тому так важливо зрозуміти та дослідити внесок волонтерів у підтримку військових операцій, гуманітарну допомогу, медичну реабілітацію поранених тощо. Волонтерська діяльність в Україні дійсно стрімко розвивається, починаючи ще із 2014 року, коли РФ почала збройний конфлікт на Донбасі. З того часу є

безліч успішних та цікавих історій, проєктів, які здійснюють волонтери. Однак, з історією успіху є й інша темна сторона, яка створює складні виклики для роботи волонтерів. Наразі виникають багато різних ситуацій, коли недобросовісні особи видають себе за волонтерів або наживаються на благодійній діяльності задля поповнення власної кишені, що є досить поширеним під час війни, коли люди відкривають публічні збори задля допомоги, але хтось насправді лише вдає із себе благодійника.

Метою нашого дослідження є аналіз та вивчення позитивної та негативної ролі волонтерської діяльності під час повномасштабної війни в Україні.

Теоретичний аналіз дослідження. В зв'язку з тим, що тема волонтерської діяльності в Україні є дуже важливою і актуальною у наш час, над нею працювала значна кількість науковців. Ю. Манелюк спільно зі своїми студентами у своїй статті розглядають волонтерський рух як важливу складову громадянського суспільства, особливості його функціонування та роль у сучасному українському суспільстві під час збройного конфлікту. У статті також висвітлюється значення правового регулювання діяльності волонтерських організацій та надання їм юридичного статусу для підвищення їхньої ефективності. Автори підкреслюють, що робота волонтерів є каталізатором розвитку громадянського суспільства та втіленням найкращих цінностей людства. Крім того, у статті акцентується увага на важливості підтримки волонтерських організацій для їхнього якісного функціонування з боку держави. У роботі також розглядаються зусилля українських політиків щодо створення додаткових гарантій для волонтерів в умовах війни та підтримки розвитку волонтерського руху в Україні [1].

Паралельно з цим, науковці підіймають питання про кримінальне правопорушення зі сторони волонтерів. Наприклад, О. Колб, д.ю.н., професор у своїй роботі роздумує над "волонтерською діяльністю", під якою може критися «лжеволонтерство», що своєю чергою може складати потенційну загрозу для національної безпеки України. О. Колб зауважує, що такі "псевдоволонтери" можуть використовуватись країною-терористом, тобто Росією, для пропаганди та аргументації свого неспровокованого вторгнення в Україну, пояснюючи це тим, що нашому народу необхідна культура особливого народу, тобто російського, і звичайно ж, їх улюблений вислів "руський мир".

Далі науковець наводить декілька прикладів таких правопорушень під виглядом «благодійності». «Так, у березні 2022 року на Волинь під виглядом гуманітарної допомоги пригнали броньований «Ауді» 2009 року вартістю 50 тис. доларів США для приватного підприємця добровільного формування «Струмівка»» [2].

О. Кришевич, який є професором кафедри кримінального права у Національній академії внутрішніх справ у своїй статті надає перелік порушень законодавства про гуманітарну допомогу. Такими порушеннями є

використання гуманітарної допомоги не за її призначенням, а як спосіб заробітку, відсутність розміщення рішень про визнання отриманих товарів гуманітарною допомогою на офіційному вебсайті відповідних державних органів тощо.

Отже, основний акцент робиться на притягненні до відповідальності за продаж товарів гуманітарної допомоги, використання благодійних пожертв для отримання особистого прибутку та інші дії, спрямовані на отримання власної вигоди від гуманітарної допомоги.

«Враховуючи позитивні зміни в законодавстві, виявляються численні випадки використання товарів гуманітарної допомоги не за призначенням та з метою отримання прибутку, що фактично і стало причиною запровадження кримінальної відповідальності за такі дії» [3].

О. Дерій у своїй роботі пояснює причини складності виявлення шахрайських схем та ситуацій щодо гуманітарної допомоги, адже для цього зазвичай бракує матеріальних доказів. Значна частина гуманітарної допомоги передається в руки цивільному населенню або через різні фонди та громади, які вже потім передають її населенню, такий спосіб зазвичай ускладнює відстеження розподілу та використання допомоги. «Адже відомо про не поодинокі випадки, коли такого роду допомога так і не доходила до пункту призначення». За словами автора, люди, які використовують гуманітарну допомогу не за призначенням, зазвичай приховують свої злочини через підробку документів та звітності [4].

Виклад основного матеріалу. Волонтерство – це добровільна діяльність певної групи людей, організації тощо, яка здійснюється на безоплатній основі, з метою допомогти або задовільнити різні видів потреб тим, хто цього потребує.

Існують дві протилежні сторони ролі волонтерської діяльності під час збройного конфлікту в Україні. З одного боку, волонтерський рух в Україні стрімко розвивається, що має позитивний вплив на український народ та сприяє розвитку й реалізації гуманістичних цінностей. Наукові дослідження, які провели Ю. Манелюк та його студенти, відзначають значення правового регулювання та підтримку волонтерських організацій для їхньої ефетивної діяльності в умовах конфлікту. З іншого боку, деякі вчені, зокрема О. Колб, зауважують, що під добрими намірами волонтерської діяльності можуть приховуватися негативні явища, такі, як: шахрайство, афери та зловживання гуманітарною допомогою. Тобто, псевдоволнтерство – це коли люди використовують благодійну діяльність як прикриття для своїх корисливих дій тощо. У дослідженні О. Дерія ми можемо спостерігати, які існують труднощі виявлення та притягнення до відповідальності осіб, які порушують законодавство, наживаючись на гуманітарній допомозі, через відсутність достатніх доказів.

Список використаної літератури:

1. Манелюк Ю. М. Волонтерський рух України в умовах військової агресії / Юрій Михайлович Манелюк, Вікторія Романівна Луценко, Назарій Іванович Савчук // Політикус : наук. журнал. – 2022. – № 6. – С. 29–33.
2. Колб О. Г. Про деякі кримінально-правові заходи запобігання розкраданням майна, отриманого волонтерськими організаціями / О. Г. Колб // Юридичний науковий електронний журнал. – 2022. – № 4. – С. 317–319.
3. Кришевич О. В. Кримінальна відповідальність за нецільове використання гуманітарної допомоги чи один з видів шахрайства / О. В. Кришевич // Вісник асоціації кримінального права України. – 2022. – № 1(17). – С. 173–183.
4. Дерій О. В. Доказування кримінальних правопорушень, вчинених в умовах військового стану, у сфері волонтерської діяльності / О. В. Дерій // Фінансові розслідування:імплементація світового досвіду в Україні : зб. тез Міжнар. науково-практ. конф.,, Ірпінь, 15 трав. 2023 р. – Ірпінь, 2023. – С. 47–52.

СУХОРАБА М.
студентка спеціальності 061 “Журналістика”
наук. керівник: Синчак Б.А., к.соц.ком., доц.,

завідувач кафедри журналістики
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

«ВІКНО ОВЕРТОНА» ЯК МЕХАНІЗМ ВПЛИВУ НА СУСПІЛЬНУ СВІДОМІСТЬ

Актуальність дослідження. В останні десятиліття зростає значення ролі ЗМІ у формуванні громадської думки та впливі на суспільну свідомість. Україна, яка пережила революцію гідності та воює з дезінформацією, стає відмінним полем для аналізу маніпуляційних технік у журналістиці. Розгортання конфлікту між Росією та Заходом демонструє важливість дослідження впливу ЗМІ на формування «Вікна Овертона»у сучасних геополітичних реаліях. За даними ЮНІСЕФ, понад 70% користувачів Інтернету вірять інформації, яка з'являється у медіа, що підкреслює необхідність аналізу впливу ЗМІ на суспільну свідомість.

Об’єкт дослідження: Формування суспільної думки від неможливого до цілком сприйнятного.

Предмет праці: використання «Вікна Овертона»у журналістиці.

Мета роботи: дослідити механізм впливу «Вікна Овертона» на суспільну свідомість.

Завдання дослідження та виклад основного матеріалу:

1. Розглянути проблему маніпуляцій «Вікном Овертона»

Маніпулювання «Вікном Можливостей Овертона» — це інструмент в руках тих, хто прагне формувати публічну думку та політику відповідно до своїх ідеологічних переконань. Дуже часто «Вікно Можливостей» зміщують конкретні політичні сили. Вони використовують безліч стратегій для використання «Вікна Овертона» в напрямку своїх ідеологій чи наративів.

Такого роду маніпуляції можуть і мають призводити до ефективних і позитивних зрушень у політиці і суспільстві. До прикладу, рух за громадянські права у США у 1950 – 1960 –тих роках, коли Мартін Лютер Кінг та інші лідери руху за громадянські права привернули увагу країни до сегрегації та расизму, таким чином успішно змістивши «Вікно Овертона». Або ж революція гідності в Україні, яка змусила і представників політики, і усіх громадян поважати аспекти демократії та прав людини у Європі.

Але існують і негативні приклади: нацизм у Німеччині (1930-1945 роки), тоді Гітлеру та його прихильникам вдалось маніпулювати громадською думкою і змістити «Вікно Овертона» на новий рівень, прийнятий для виправдання жахливих насильств.

І таких прикладів у історії світу дуже багато, що показує процвітання маніпуляцій у всі часи.

2. Дізнатись про роль ЗМІ у впливі на «Вікно Можливостей Овертона».

Якою ж є роль ЗМІ у впливі на «Вікно Можливостей Овертона»? Безумовно, великою. Інформація, яку отримують люди, може впливати на їх сприйняття того, що є допустимим, а що - немислимим. А суспільство завжди цікавили відверті інтерв'ю, шокуючі відкриття, пікантні подробиці, заголовки повз яких неможливо пройти – усе це робота журналістів. Якщо на перших шпальтах з'явиться будь-яка ідея, яка може здаватися навіть жахливою чи огидною, про це обов'язково читатимуть і говоритимуть. Також медіа можуть вибирати, які ідеї варто висвітлювати на основі того, що вважається прийнятним у суспільстві, а які - ні. Вони мають владу обирати, які теми будуть жваво обговорюватись у позитивному ключі, які в негативному, а які і зовсім будуть відкинутими і забутими. Для журналіста важливо розуміти, які теми зараз актуальні і з радістю будуть прийняті суспільством, а які наразі не варто зачіпати, адже можна стикнутися з реакцією, яку зовсім не очікував. Тому ЗМІ має безпосередньо сильний вплив на зміну рамок «Вікна Овертона».

Висновки. Дослідження механізму впливу «Вікна Овертона»на суспільну свідомість через призму журналістики виявилося важливим і актуальним в контексті сучасних реалій і викликів. Розвиток медіа та Інтернету значно посилив вплив ЗМІ на формування громадської думки, зокрема через використання різних маніпуляційних технік. Розглянуті приклади історичних подій підкреслюють як позитивні, так і негативні наслідки такого впливу.

Зокрема, рухи за громадянські права чи революції, які успішно зміщували Вікно Овертона, свідчать про потенціал для позитивних змін у суспільстві. Однак наявність негативних прикладів, таких як маніпуляції нацистського режиму, наголошує на необхідності критичного мислення та медійної грамотності серед громадян.

Отже, вивчення ролі ЗМІ у впливі на «Вікно Овертона» важливо не лише для розуміння минулого, але й для формування належного ставлення до інформації та забезпечення здорового суспільного діалогу в майбутньому.

Список використаної літератури:

1. Вікно Овертона – що це таке, поняття, суть концепції та приклади з життя [Електронний ресурс] // Termin.in.ua. – Режим доступу: https://termin.in.ua/vikno-overtona/#Manipulacii_Viknom_Overtona (дата звернення: 09.04.2024). – Назва з екрана.

2. Вікно НАДможливостей: “Вікно Овертона” [Електронний ресурс] // Експеримент. – Режим доступу: https://experyment.com.ua/vikno-overtona/ (дата звернення: 10.04.2024). – Назва з екрана.

ТАРНАВЧИК В. Ю.

студентка спеціальності 053 «Психологія»

наук. керівник: Парасєй-Гочер А. О.,к. психол.н., доц.,

ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ АГРЕСИВНОЇ ПОВЕДІНКИ У СУЧАСНИХ ПІДЛІТКІВ

Агресивна поведінка - це складне соціально-психологічне явище. За останні роки спостерігається тенденція до зростання випадків агресивної поведінки серед підлітків. Україна є одним із світових лідерів за проявами агресивної поведінки та цькування у підлітковому оточенні [1].

У зв’язку із проявами насильства зростає рівень психологічної та фізичної травмованості серед осіб підліткового віку.

Актуальність дослідження є важливою для розуміння та ефективного врегулювання цього явища.

Наше дослідження щодо соціально-психологічних чинників агресивної поведінки проводилося в Україні. У вибірку досліджуваних увійшли 30 дітей віком 12-17 років.

Теоретичний аналіз дослідження. Проблема агресивної поведінки в підлітковому середовищі привертає увагу науковців в Україні та світі.

Обгрунтування проблеми здійснюється згідно з аналізом наукових праць українських психологів, таких як: О.А. Іванова [2], Л.А. Найдьонова , Петечел О.Ю. [4], наукових досліджень зарубіжних психологів, таких як З.

Фрейд [5], А. Басс [4, с. 93]. Також розглянуто філософську сторону феномену агресивності у працях Зенона, Сенеки, Епіктета та Марка Аврелія.

Виклад основного матеріалу. У середовищі сучасних підлітків мають місце такі форми прояву агресивності, як булінг та кібербулінг [3, с. 2].

Сімейне середовище відіграє важливу роль у формуванні агресивної поведінки дітей, оскільки саме в родині вони вчаться взаємодіяти та набувають моделей поведінки. Несприятливий емоційний клімат у сім'ї, виховання в конфліктній атмосфері та жорстоке ставлення можуть сприяти розвитку агресивних реакцій у підлітків. Батьки відіграють ключову роль у вихованні підлітка, впливаючи на його емоційний інтелект через надання уваги й підтримки, а також застосування позитивного та негативного підкріплення, яке може впливати на його самооцінку, мотивацію та поведінку.

Освітнє середовище може впливати на формування агресивної поведінки учнів через булінг, конфлікти, відсутність підтримки педагогів та невідповідність соціальних норм. Школа відіграє важливу роль у попередженні та подоланні проявів насильства, забезпечуючи підліткам підтримку соціальних педагогів, шкільного психолога та організовуючи заходи по запобіганню агресивної поведінки.

Сучасний інфопростір переповнений відеороликами та комп'ютерними іграми з насильницькими сценами - і це все знаходиться у вільному доступі для підлітків. Діти підліткового віку також великою мірою взаємодіють через соціальні мережі, де можуть зустрічатися з різними негативними впливами. Оскільки підлітки мають схильність до ідеалізації медійних героїв, блогерів та наслідування їх поведінки, то це може сприяти розвитку агресивних моделей поведінки.

Сучасне соціальне середовище може бути нестабільним для багатьох підлітків, що може призводити до виникнення агресивної поведінки як спроби впоратися з невизначеністю.

Важливу роль у формуванні агресивної поведінки підлітків відіграє соціальна адаптація, оскільки вона визначає їхні взаємини з оточуючим середовищем. Недостатня адаптація до соціальних норм і взаємодії з оточенням може сприяти проявам агресії у підлітків. Ефективна соціальна адаптація може сприяти формуванню здорових міжособистісних відносин та запобігає виникненню агресивної поведінки.

Емоційний фон має значний вплив на агресивну поведінку підлітків, оскільки негативні емоції, такі, як: гнів чи роздратування, можуть сприяти виникненню агресивних реакцій. Позитивний емоційний фон та навички саморегуляції можуть відігравати важливу роль у запобіганні агресивній поведінці серед підлітків. Під впливом стресу підлітки можуть демонструвати збільшену роздратованість, конфліктність та неадекватні реакції на невеликі подразники, що сприяє розвитку агресивних проявів. Профілактика стресу та надання психологічної підтримки можуть відігравати важливу роль у зменшенні його негативного впливу на підлітків.

У сучасному світі важливо, щоб підлітки розвивали соціально-психологічні навички, такі, як: емпатія та конструктивне вирішення конфліктів, щоб ефективно управляти своєю агресивною поведінкою та спілкуватися з іншими.

Висновки. Загальний вплив цих факторів підкреслює важливість проблеми агресивної поведінки серед сучасних підлітків і вимагає комплексного підходу для вирішення цієї проблеми в суспільстві.

Список використаної літератури:

1. Україна є одним зі світових лідерів за рівнем цькування серед підлітків [Електронний ресурс]. – 2018. – Режим доступу: https://www.unian.ua/society/10111031-ukrajina-ye-odnim-zi-svitovih-lideriv-za-rivnem-ckuvannya-sered-pidlitkiv.html (дата звернення: 14.03.2024). – Назва з екрана.

2. Іванова О. А. Прояви агресивності у дітей підліткового віку [Електронний ресурс] / О. А. Іванова // Збірник наукових праць. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: https://journal.kdpu.edu.ua/psychology/article/download/7312/6779/11069. (дата звернення: 14.03.2024). – Назва з екрана.

3. Найдьонова Л. А. Кібербуллінг або агресія в інтернеті: способи розпізнання і захист дитини [Електронний ресурс] / Л. А. Найдьонова // Інститут соціальної та політичної психології НАПН України. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: http://surl.li/ppbe (дата звернення: 14.03.2024). – Назва з екрана.

4. Петечел О. Ю. Теоретичний аналіз проблеми агресії [Електронний ресурс] / О. Ю. Петечел // Збірник наукових статей – Режим доступу до ресурсу: http://lib.pnu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/8359/1/1066-Article%20Text-2196-1-10-20191031.pdf (дата звернення: 14.03.2024). – Назва з екрана.

5. Моделі агресивності [Електронний ресурс] // Енциклопедія практичної психології – Режим доступу до ресурсу: http://surl.li/ovbjs. (дата звернення: 14.03.2024). – Назва з екрана.

ТИЦЬКА І. М.
студентка 3 курсу спеціальності 053 «Психологія»
наук. керівник: Парасєй-Гочер А. О. к.психол.н., доц.,
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

ПСИХОЛОГІЧНІ СТАНИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ПЕРІОД ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Актуальність проблеми. Сучасна ситуація , що склалася в Україні через пандемію короновірусу та широкомасштабне вторгнення росії в нашу державу, вплинула на навчання і виховання дітей. Глобальні трансформаційні процеси, що відбуваються у всіх сферах життя,

перетворились у диджиталізацію. Це обумовило необхідність обов'язкового використання цифрових технологій в освіті, а саме використання дистанційного навчання.

Безцінним скарбом людства є знання. За останні десятиліття інфокомунікативний простір дуже змінився, в історії це нова сторінка. Важко навіть уявити повномасштабні зміни факторів використання сучасних інформаційних і мультимедійних технологій мережі Інтернет, що надає можливості швидко, легко й економно відправляти та одержувати величезні масиви різних даних, що відкриває нові горизонти в здобутті освіти. Дистанційне навчання дає змогу впроваджувати інтерактивні технології викладання матеріалу, здобувати повноцінну освіту або підвищувати кваліфікацію і має такі переваги, як гнучкість, актуальність, зручність, модульність, економічна ефективність, інтерактивність, відсутність географічних кордонів, що особливо важливо під час війни, коли так багато людей примусово покинули свої домівки та мають надію на повернення.

Мета роботи: вивчення психічних станів у молодших школярів у період дистанційного навчання.

Виклад основного матеріалу. У 2020 році МОН України було розроблено та оприлюднене на офіційному сайті «Методичні рекомендації щодо організації дистанційного навчання». Вони містять інформацію щодо методології, засобів, методів та інструментарію дистанційного навчання, а також корисні поради для вчителів, учнів та їхніх батьків. Сучасна освіта повинна мати випереджувальний характер, бути гнучкою, відкритою системою, забезпечувати можливості для духовного, інтелектуального, фізичного, соціального, морального розвитку всіх громадян України, її перетворювальна роль поступово має сформувати суспільство, яке постійно навчається.

Є. Ісаєв та О. Фрідланд відзначають, що інновації у сучасній освіті, активне використання мережі Інтернет у навчальних цілях переносять акцент з вдосконалення педагогічного арсеналу на виявлення психологічних резервів тих, хто навчається [1].

О. Литвиненко зазначає, що формування певного рівня умінь використання цифрових технологій сучасними учнями, зокрема й учнями початкової школи, швидко опановують електронні засоби навчання. Для вчителів ця проблема ускладнюється тим, що їм потрібно не просто опанувати новий засіб, а й змінити власну відпрацьовану роками методику навчання, знайти та застосувати нові методи і форми [3].

О. Пасічник та А. Лотоцька стверджують , що «важливо враховувати рівень розвитку мовлення дитини, оскільки це може впливати на сприйняття навчального матеріалу. Діалог між учителями й учнями є значущій у ході як письмового, так і усного онлайн - спілкування. При цьому необхідно, щоб учень чи учениця отримували якісний зворотний зв’язок, це додатковий стимул та мотивація» [4].

А. Петровский впевнений, що «кожен вік, як якісно особливий етап психічного розвитку, характеризується безліччю змін, що становлять у сукупності своєрідність структури особистості дитини на даному етапі його розвитку» [5].

Г. Шевцова зазначає , що « початок шкільного життя припадає на віковий період розвитку дитини від 6-7 років до 11 (I-IV класи). В психолого-педагогічній літературі він означений як молодший шкільний вік та вважається сенситивним для морального розвитку, активного розвитку особистості, психічних пізнавальних процесів, емоційно-почуттєвої та мотиваційно-ціннісної сфер. Молодший шкільний вік – це яскравий період позитивних змін і перетворень. В цьому віці дитина відчуває радість пізнання, набуває впевненості у своїх здібностях і можливостях. Тому важливо знати особливості поведінки, враховувати потреби, звертати увагу на темперамент дитини» [6].

М. Концевой зробив наступне спостереження: « Дистанційне навчання має гнучкість і зручність, що забезпечує ефективність навчального процесу, також треба враховувати бонуси такі, як: економія часу і коштів. Однак, дистанційне навчання вимагає від учнів високої самодисципліни та самостійності, оскільки учні не мають змоги отримати безпосередній постійний контроль та допомогу з боку вчителів. Тому деякі учні можуть мати складнощі з самоорганізацією та самоконтролем, що може вплинути на їх успішність у навчанні» [2].

Запорукою ефективності такого навчання є чітке планування діяльності, що враховує не лише формальні показники, а й психологічні особливості учасників процесу. Важливим є вивчення і формування готовності здобувачів освіти і викладачів до дистанційного навчання в умовах війни. Вимушене дистанційне навчання стало викликом для всіх учасників освітнього процесу: вчителів, учнів та батьків.

Організувати якісне навчання з використанням цифрових технологій, надихати й мотивувати учнів, давати раду технічним проблемам виявилось зовсім не просто. Отже, необхідно визнати, що в інтернет-технологій у сфері дистанційного навчання існують значні перспективи, а їхнє використання в сучасній освіті є актуальним і доцільним завданням. Можна вважати аргументованим таке сприйняття мережі «Інтернет», за яким вона почне виступати як найбільш ефективний засіб отримання систематизованих знань, умінь і навичок як з погляду зручності, витрат часу і грошей, так і з погляду обсягу необхідної інформації. Поза сумнівом, використання нових інформаційних технологій у дистанційному навчанні, що стосується, перш за все, реалізації в інфокомунікативному просторі глобальної інформаційної мережі «Інтернет», несе в собі величезний психологопедагогічний потенціал, будучи одним із засобів, що перетворюють навчання на живий творчий процес. Дуже хочеться в майбутньому мати комбінацію міцного соціального зв’язку та цифрові технології.

Для дослідження впливу дистанційного навчання на дітей початкової школи, доцільно застосувати метод опитування, а конкретно – анкетування батьків та дітей.

Тест шкільної тривожності Філіпса (Philips School Anxiety Scale) був розроблений Марком Р. Філіпсом (Mark R. Philips) і вперше опублікований у 1997 році. Цей тест призначений для вимірювання рівня тривожності у дітей та підлітків у контексті шкільного середовища. Він допомагає виявити наявність тривожних симптомів, пов'язаних з навчанням, соціальними взаєминами та шкільними ситуаціями [7].

Методика «Шкала явної тривожності для дітей (The Children's Form of Manifest Anxiety Scale — CMAS)» призначена для виявлення тривожності як стійкого утворення у дітей 7-12 років (адаптована А. Прихожан) [8].

Методологія дослідження дистанційного навчання дітей молодшого шкільного віку включає три методики, спрямовані на виявлення рівня розвитку та оцінки стану дистанційної освіти. Серед методів дослідження було запропоновано анкетування, тестування та шкала явної тривожності для дітей.

Список використаної літератури:

1. Исаев Е. И. Повышение эффективности обучения психологии за счет использования Интернет-технологий [Електронний ресурс] / Е. И. Исаев, А. Я. Фридланд. – Тула : Тульский государственный 11 педагогический университет. – Режим доступу : http://www.auditorium.ru/aud/v/index.php?a=vconf&c=getForm&r=thesisDesc&Co unterThesis=1&id_thesis=238&PHPSESSID=7597524e6e13a1a041318d44c489d5e8.

2. Концевой М. П. Социальная перцепция в контексте информатизации гуманитарного образования [Електронний ресурс] / М. П. Концевой. – Брест : Брестский государственный университет. – Режим доступу : http://www.auditorium.ru/aud/v/index.php?a=vconf&c=getForm&r= thesisDesc&CounterThesis=1&id_thesis=2158&PHPSESSID=6d9c2518bb0ff6fe a 204cb82ccaa029a.

3. Литвиненко О. Організація освітнього процесу із застосуванням технологій дистанційного навчання : метод. рек. / О. Литвиненко. – Кропивницький : КЗ КОІППО ім. Василя Сухомл., 2021. – 72 с.

4. Пасічник О. Організація дистанційного навчання : метод. рек. / О. Пасічник, А. Лотоцька. – [Б. м. : б. в.], 2020. – 71 с.

5. Петровский А. В. Возрастная и педагогическая психология. Просвещение, 1979. 287 с.

6. Шевцова Г. Г. Молодший шкільний вік: традиції та інновації в дослідженнях. Педагогічні науки: Херсон, ХДУ, 2015. 138 с.

7. Оцінка рівня Тривожності (тест шкільної тривожності Філіпса) [Електронний ресурс] // Бібліотека методичних матеріалів. – Режим

доступу: https://vseosvita.ua/library/ocinka-rivna-trivoznosti-test-skilnoi-trivoznosti-filipsa-219796.html (дата звернення: 01.04.2024). – Назва з екрана.

8. Шкала явной тревожности cmas (адаптация а.М.Прихожан) [Електронний ресурс] // Studfiles. – Режим доступу: https://studfile.net/preview/9910075/page:9/ (дата звернення: 14.03.2024). – Назва з екрана.

ТИЩЕНКО В. О.
студент спеціальності 041 «Богослов'я»
наук. керівник: Шумчук Б. О., докторант PHd
викл. кафедри філософії, теології та історії церкви
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

МК. 3:28-29 — ТАЄМНИЦЯ «НЕПРОСТИМОГО ГРІХА»

Актуальність дослідження. Найбільш приголомшливі слова з усіх коли-небудь сказаних Ісусом, - це слова, що стосуються непростимого гріха. Вони записані в Євангелії від Марка 8:28-29 та євангеліє від Матвія 12:31. Ці тексти змушують тремтіти та задуматись кожну людину, що є непростимим гріхом? А чи не вчинив я непростимий гріх? Які наслідки непростимого гріха? Невже є щось, що Бог не в силі простити?

Ще з часу життя Христа на Землі та дотепер безпосередньо завжди була спокуса трактувати Його слова, оминаючи справжній сенс. Тому ця робота допоможе зрозуміти суть сказаних Христом слів.

Мета роботи: проаналізувати, що Біблія називає «непростимим гріхом», та які є наслідки «непростимого гріха».

Для досягнення зазначеної мети необхідно виконати такі **завдання:**

1. Дослідити найближчий контекст уривку Мк. 3:28-29.
2. Провести екзегетичний аналіз тексту.
3. Визначити практичне застосування розглянутого матеріалу.

Теоретичний аналіз дослідження. Дослідників аналізованого уривку було досить багато. Цікаво, що висновки здебільшого сходяться до однієї думки, але є науковці, наприклад, Вільям МакДональд, який дисонує з висновками інших [3]. Він говорить, що непростимий гріх можливо було здійснити лише за прямої присутності Христа на Землі. Далі він стверджує, що оскільки Христос не знаходиться у фізичному тілі на Землі, тому зараз не існує можливості хули на Духа Святого.

Натомість Вільям Барклі доходить до протилежних висновків, а саме: людина може здійснити непростимий гріх, якщо вона свідомо буде противитися голосу Духа Святого [2]. Бог завжди бажає простити, коли людина просить прощення, але коли людина не усвідомлює потребу в прощенні, то Бог і не може простити. Тобто, якщо людина не бажає отримати прощення, Бог не піде проти волі людини, а отже гріх, який не є визнаним,

принесе вічні наслідки. Досліджуючи ці джерела, в нас виникає природне питання: «Хула на Духа Святого - це вчення, яке стосувалося лише до того часу чи воно актуальне й сьогодні?»

Для того, аби зрозуміти слова Христа Мк. 3:28-29, слід зрозуміти, в яких обставинах Христос їх промовляв. Для цього нам потрібно прочитати та проаналізувати весь розділ Євангелії, аби знайти в ньому перекопу – уривок, в контексті якого можна буде збагнути, що саме Христос бажав донести до слухачів своїми словами. Найближчий уривок, який є контекстом для слів Христа, має свій початок в 3:20-30 [1]. Саме в контексті цих віршів ми бачимо, що слова Христа були сказані у відповідь на зухвалі стверджувальні слова книжників та фарисеїв. Вони кинули тінь на те, якою силою Христос творив чудеса. Через гордість вони не бажали прийняти чудеса Христа як вияв Божого милостивого співчуття, вони називали вияв любові Христа ніщо іншим, як демонські справи, які Христос здійснює через силу, яку Йому дають біси.

Дослідник Вільям Барклі розвиває цю думку, вказуючи на те, що Христос говорить ці слова у відповідь книжникам та фарисеям, які не вірили в Божественність Ісуса Христа [2]. Вони, які вважали себе за взірців для народу, заплющували очі на світло Ісуса Христа. В Його чудесних зціленнях, неймовірних подіях вигнання демонів вони бачили прояв бісівських сил. Отже, Христос в своїй любові не міг цього просто проігнорувати, адже Він знав, які наслідки людина нестиме, коли зневажить Духа Святого, тому й промовив слова застереження в Мк. 3:28-29.

Висновки. Тема непростимого гріха на сьогодні є дуже актуальною. Для того, аби нам зрозуміти справжній сенс слів Христа, ми не повинні уникати контексту Мк. 3:28:29. Зважаючи на події, в яких Христос вжив ці слова, ми розуміємо, що Він пролив світло на природу непростимого гріха, застерігаючи всі наступні покоління.

У словах Христа ми бачимо відразу надію та застереження. Надія в тому, що Бог в милосерді прощає гріхи людині при покаянні. А засторога - Бог бажає простити гріхи, проте вибір залишається за людиною. Коли людина не бажає прощення та відхиляє дії Духа Святого, згодом чинить не простимий гріх, наслідки якого є вічними. Тобто, людина має даровану Богом здатність обирати спасіння чи вічну загибіль. Але Бог не залишає людину на самоті для прийняття такого важливого рішення, а продовжує свідчити їй про Свою любов, надихаючи обрати шлях спасіння.

Список використаної літератури:

1. Біблія переклад Івана Огієнка – Київ: Українське Біблійне Товариство, 2022. – 944 с. – (Українське Біблійне Товариство).

2. Барклі В. Коментарі до Нового Заповіту [Електронний ресурс] / Вільям Барклі. – 1958. – Режим доступу до ресурсу: https://bible.by/barclay/40/10/.

3. МакДональд В. Біблійні Коментарі Для Християн Новий Завіт / Вільям МакДональд. – Германія: Christliche Literatur-Verbreitung – CLV, 2013. – 1466 с. – (CLV Germany).

ТІМКОВА К. В.
студентка спеціальності 061 «Журналістика»
наук. керівник: Кушнір Г.О., к.соц. ком., доц.
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ ТА ЇЇ ПРОБЛЕМАТИКИ В УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ

Актуальність дослідження обумовлюється зростанням кількості матеріалів на соціальну проблематику в умовах російсько-української війни, порівняно з минулими роками. У період війни соціальна журналістика має рішучу силу проти некомпетентного висвітлення й обговорення журналістами соціально важливих тем. Українські журналісти все частіше звертаються до соціальної проблематики, адже під час агресивних військових дій посилюється боротьба за інформацію. Зокрема під час війни інформація часто втрачає свою правдивість і достовірність. В умовах війни на території країни важливо приділити більше уваги конфіденційності, оскільки часто у Мережу потрапляє особиста інформація. Журналісти мають звертатись до соціологічних засад, роблячи матеріал про людей, а особливо про вразливу групу населення. Під час активних військових дій робота соціальної журналістики захищає вразливу групу людей та оперативно інформує населення, не порушуючи журналістські стандарти та звертаючись до правдивих соціологічних досліджень.

Теоретичний аналіз дослідження. Українські науковці у своїх працях вивчають аспекти взаємодії соціології та журналістики в умовах повномасштабного вторгнення в Україні. Наприклад, А. Бахметьєва і О. Курильова визначають, що «міцне підґрунтя для ефективного протистояння російській агресії на інформаційному фронті закладено у довоєнний період, коли ЗМІ проводили систематичну ефективну презентацію громадсько-політичних новин у соціальних мережах, формували навколо власного бренду стабільну аудиторію, спонукали користувачів до взаємодії тощо» [1]. Вони визнають, що робота медіа у воєнний період мала початись задовго до цього, оскільки ЗМІ завжди мають бути націлені на суспільно важливі теми. Таким чином, аудиторія матиме довіру до журналістів і звертатиме увагу на новини під час воєнних чи інших екстремальних дій.

Натомість Ю. Чернявська зазначає, що «у сучасному світі велика частина життя крутиться в інформаційному просторі, тому й не дивно, що військові дії також розгортаються тут. Звісно, від інформаційної атаки не гинуть люди, але гарно реалізована інформаційна операція може замінити вторгнення регулярної армії» [2, с. 19]. Робота журналістів під час війни є

дуже важливою, оскільки їхні дії та висвітлення військових подій можуть мати різні наслідки. Наприклад, вчасне інформування може слугувати активною евакуацією у небезпечних районах. Негативні наслідки також існують. Публікація воєнних технік та наслідків обстрілу може привести до нанесення ворогом нового і більш точного удару. B. Barrett також вказує, що «у матеріалах часто підіймаються такі теми, як колективна відповідальність росіян, недостатність санкцій для припинення агресії, проблеми російської історії, ідентичності та культури» [3]. Науковець акцентує на важливості того, щоб медіа часто підіймали тему російських агресивних дій на території України. Важливо також показати людям за кордоном всі злочини російської армії в Україні.

Д. Кривопалий виокремлює, що «місія медіа під час збройних конфліктів полягає в оперативному представленні інформації. Адже часто саме на підставі отриманої від ЗМІ інформації формується громадська думка суспільства з приводу конфлікту» [4, с. 31].

Науковиця J. Kotišová поділилася своїм дослідженням на цю тему. «Ми стверджуємо, що російсько-українська війна є контекстом, де дискурс про неупередженість, нейтралітет і відстороненість стає проблематичним і контрпродуктивним. Ми показуємо, як змінюється робота журналістів, коли вони узгоджуються з дискурсами про права людини та правосуддя, а також з правовими органами зі встановлення фактів, які віддані правовій об'єктивності» [5].

Під час війни змінюється і місія журналіста. Медіа все більше зосереджені на правах людей і прозорості своєї роботи. Саме тому **метою дослідження** є визначення особливостей взаємодії соціології й журналістики на фоні повномасштабної російсько-української війни в Україні.

Виклад основного матеріалу. Соціологія завжди залишається важливою складовою роботи журналіста. Розуміння журналістом соціології має вплив на висвітлення і подачу інформації у ЗМІ. У період війни соціологічна проблематика має рішучу силу проти некомпетентного висвітлення й обговорення журналістами соціально-важливих тем. Про це свідчить зростання матеріалів про соціологічну проблематику та розвиток соціологічних досліджень порівняно з минулими роками [7].

Говорячи про осіб, яких торкається соціальна проблематика під час повномасштабного вторгнення, можна виокремити вразливу групу людей: військові, жертви обстрілів чи окупації, діти (у тому числі діти, що постраждали від військових дій чи діти, що втратили батьків), полонені, емігранти, вимушені переселенці тощо. Оскільки люди бажають бути інформованими стосовно політичних і військових ситуацій, для ЗМІ важливо доповідати всю актуальну інформацію, не порушуючи права людей та не обмежуючи чиїсь права. До того ж, варто викреслити із сюжетів пропаганду і фейкові новини.

Під час агресивних військових дій посилюється боротьба за інформацію. Під час війни інформація часто втрачає свою правдивість і достовірність [9]. Це стається через вплив політики і пропаганди на висвітлення новин. Таким чином люди стають жертвами маніпуляції з боку пропагандистів. Деякі люди, які є героями репортажу, можуть потрапити у незручне становище через невдалий журналістський коментар чи недоречне запитання. Якщо журналіст спілкується з жертвою нещасного випадку, йому не варто застосовувати тригери, щоб не погіршити емоційний стан потерпілої особи. В умовах війни на території країни важливо приділити більше уваги конфіденційності, оскільки часто у Мережу потрапляє особиста інформація. Особливо часто це стається з військовими.

Журналісти мають звертатись до соціологічних засад, роблячи матеріал про людей, а особливо про вразливу групу людей [8, с. 20]. ЗМІ мають пам’ятати про правила спілкування, наприклад, з постраждалими дітьми, людей, що втратили близьких чи військовими. Журналістам не варто публікувати дії військових чи наслідки обстрілів без дозволу. Робітникам медіа бажано перевірити свою обізнаність у соціології і проаналізувати, чи не порушують вони чиїсь права, і чи не погіршують вони ситуацію своїми діями.

Висновки. Соціальна проблематика у журналістиці значно зросла в умовах повномасштабної війни. Вона стає на захист громадян, інформуючи їх про важливі події та відстоюючи соціологічні аспекти. Під час російсько-української війни може порушуватись конфіденційність військових. Тому соціальна проблематика впливає на розробку матеріалів журналістом, запобігаючи використання особистих даних військових. Під час повномасштабної війни також зростає рівень пропаганди та маніпуляції, що порушує права людей. Журналісти звертаються до правдивих і перевірених фактів, актуальних соціологічних досліджень та соціологічних засад з метою запобігти порушенням у висвітленні соціальної проблематики.

Список використаної літератури:

1. Бахметьєва А. Специфіка презентації громадсько-політичної проблематики в соціальних медіа традиційними новинними ЗМІ під час війни в Україні [Електронний ресурс] / А. Бахметьєва, О. Курильова // Communications and Communicative Technologies. – 2022. – № 22. – С. 5–14. – Режим доступу: https://doi.org/10.15421/292201 (дата звернення: 14.03.2024). – Назва з екрана.

2. Чернявська Ю. П. Критичне мислення та інформаційна гігієна в українському інформаційному просторі [Електронний ресурс] : кваліфікаційна робота магістра спеціальності 061 "Журналістика" / Чернявська Ю. П. – Запоріжжя, 2022. – 51 с. – Режим доступу: https://dspace.znu.edu.ua/jspui/handle/12345/10426 (дата звернення: 14.03.2024). – Назва з екрана.

3. Boyd-Barrett O. Media and cultural agenda in the EU countries against the background of russian military aggression in Ukraine (sociological and

contextual research) / O. Boyd-Barrett // European Chronicle. – 2023. – Vol. 8, no. 1. – P. 37–45.

4. Місія медіа під час збройних конфліктів : матеріали міжнар. науковопракт. конф., Київ, 9 листоп. 2018 р. – Київ, 2018. – Режим доступу: https://www.researchgate.net/profile/Oleh-Dzholos/publication/350102509_UKRAINA_NA_PEREDOVIJ_INFORMACIJNOGO_FRONTU/links/6050f2a192851cd8ce482eab/UKRAINA-NA-PEREDOVIJ-INFORMACIJNOGO-FRONTU.pdf#page=43 (дата звернення: 02.04.2024). – Назва з екрана.

5. Kotišová J. The Affective Epistemology of Digital Journalism: Emotions as Knowledge Among On-the-Ground and OSINT Media Practitioners Covering the Russo-Ukrainian War [Electronic resource] / Johana Kotišová, Lonneke van der Velden // Digital Journalism. – 2023. – Mode of access: https://doi.org/10.1080/21670811.2023.2273531. – Title from screen.

6. Хотів ПРОДАТИ РОСІЯНАМ особисті дані "Азову", ГУР та ЗСУ — спіймався черговий ЗРАДНИК / Вікна-новини URL: https://www.youtube.com/watch?v=hYyIphCrEhU (останній перегляд 30.03.24).

7. Соціологічні дослідження під час війни: як змінюється українське суспільство? [Електронний ресурс] // Uplan. – 2023. – Режим доступу: https://uplan.org.ua/news/sotsiolohichni-doslidzhennia-pid-chas-viiny-iak-zminiuietsia-ukrainske-suspilstvo/ (дата звернення: 29.03.2024). – Назва з екрана.

8. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, серія «Соціальні комунікації». – 2017. – № 12. – Режим доступу: https://www.kafedrajourn.org.ua/files/visnik-khnu-sots.kom.-vip.12.pdf (дата звернення: 06.03.2024). – Назва з екрана.

9. Голуб М. Боротьба волинських журналістів за інформацію [Електронний ресурс] / Мая Голуб // Інститут масової інформації. – 2024. – Режим доступу: https://imi.org.ua/blogs/borotba-volynskyh-zhurnalistiv-za-informatsiyu-i60364 (дата звернення: 22.03.2024). – Назва з екрана.

ТОЛБАС А. В.

студентка спеціальності 013 “Початкова освіта”

наук. керівниця: Літкевич А.М. к.пед.н., доц.,

ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

АКТУАЛЬНІСТЬ СТРАТЕГІЇ ЛЕПБУК В НУШ

Актуальність дослідження обумовлена тим, що сучасне освітнє середовище в Україні перебуває на стадії інтенсивних змін, спрямованих на модернізацію змісту, методів та форм навчання. Одним із ключових напрямків цих трансформацій є впровадження Нової української школи (НУШ), яка покликана створити сучасну, гнучку та гуманну систему освіти,

здатну відповісти викликам сучасного суспільства. У цьому контексті стратегія лепбук набуває особливої актуальності в початковій освіті.

Метою праці є оцінка ефективності стратегії лепбук в контексті НУШ на початковому етапі освіти з метою визначення можливостей її використання для підвищення якості навчання та розвитку учнів, зокрема стимулювання їхньої активності, творчого мислення та ініціативи, а також забезпечення індивідуалізації та персоналізації навчального процесу відповідно до сучасних вимог та потреб освіти.

Теоретичний аналіз дослідження. Значний внесок у дослідження стратегії лепбук в НУШ зробили: Ю. Бондар, С. Галян, Ж. Рак, Ю. Руденко, Є. Рухленко, І. Мосійчук, О. Кравченко, Т. Кобець, Ю. Саєнко, О. Ярема та інші.

Виклад основного матеріалу. Перед тим, як досліджувати стратегію лепбук в НУШ, важливо розуміти основні принципи та завдання НУШ. Згідно зі стратегією розвитку освіти в Україні до 2030 року, НУШ є системним педагогічним проєктом, спрямованим на модернізацію освітнього процесу. Основними цілями НУШ є створення умов для розвитку кожної особистості, забезпечення якісної освіти та формування ключових компетентностей учнів.

Ключовими принципами НУШ є активність учнів, диференціація навчання, інклюзивність, розвиток критичного мислення та творчості. Основними інструментами для досягнення цих цілей є нові методи та технології навчання, які стимулюють активну пізнавальну діяльність учнів, їхню самореалізацію та розвиток ключових компетентностей.

Лепбук є навчальним посібником формату А3 у відкритій формі з закритим розміром А4, кишенею, мінікнигою, віконцем, яке дитина може самостійно переглядати, прокручувати, грати з ними. Він створюється учнями з використанням різноманітних матеріалів на певну тему чи предмет. Основною ідеєю лепбука є активна участь учнів у створенні власних навчальних матеріалів та їхнє подальше використання для поглибленого вивчення теми.

Основні особливості стратегії лепбука включають [2]:

- активна участь учнів у процесі навчання та творчого процесу;
- індивідуалізація навчання та персоналізація матеріалів;
- розвиток критичного мислення, творчості та самостійності учнів;
- інтеграція різноманітних методів та технологій навчання.

Важливість стратегії лепбука в НУШ визначається кількома ключовими аспектами, одним з яких є активна участь учнів у навчальному процесі. Стратегія лепбук ідеально відповідає цьому принципу, оскільки стимулює самостійну та творчу діяльність учнів, їхню активність та ініціативу.

Завдяки можливості створення власних лепбуків, учні можуть персоналізувати навчання відповідно до своїх інтересів, потреб і темпу засвоєння матеріалу. Це дозволяє кожному учневі розвиватися відповідно до своїх унікальних можливостей та потреб.

Стратегія лепбук сприяє розвитку ключових компетентностей учнів, таких як комунікація, критичне мислення, творчість, саморегуляція тощо. Вона активно впливає на формування важливих навичок та умінь, необхідних для успішної адаптації у сучасному суспільстві.

Класифікація лепбуків включає декілька типів, які можна використовувати для організації діяльності з їх проєктування та створення [1]:

– енциклопедичні лепбуки, які є найпростішими у виготовленні, оскільки базуються на матеріалах з енциклопедій. Структура та зміст таких лепбуків часто повторюють зміст енциклопедій;

– лепбуки за мотивами книг або коміксів, що створюються після прочитання улюбленої книги або перегляду мультфільму, адже діти, часто не бажаючи розлучатися з героями, можуть використовувати блокноти, на яких зображені персонажі з книги або мультфільму, що відповідають сюжету;

– тематичні зошити, що дозволяють учням зосередитися на конкретній темі та систематизувати отримані знання та інформацію;

– шкільні предметні зошити, що використовуватися для систематизації матеріалів з різних шкільних предметів та забезпечення більш ефективного навчання [1].

Одним із ключових аспектів успішного впровадження стратегії лепбук в НУШ є його інтеграція з іншими методами та технологіями навчання. Наприклад, лепбуки можна успішно поєднувати з проєктною діяльністю, інтерактивними методами, технологіями STEM-освіти, що дозволяє розширити можливості навчального процесу та зробити його більш цікавим та змістовним.

Висновки.Лепбук є актуальним та перспективним для впровадження в Новій українській школі. Проаналізована практика відповідає ключовим принципам та завданням НУШ, стимулює активну та самостійну навчальну діяльність учнів, сприяє їхньому розвитку та формуванню ключових компетентностей. Інтеграція стратегії лепбук з іншими методами та технологіями навчання розширює можливості навчального процесу та забезпечує його ефективність та різноманітність.

Таким чином, впровадження стратегії лепбук в НУШ є важливим кроком на шляху до створення сучасної та гуманної освітньої системи, спроможної забезпечити розвиток кожної особистості та готовність до життя в сучасному світі.

Список використаної літератури:

1. Галян С. А. Лепбук в початковій школі. «Моя країна – Україна» : Метод. вказівки / С. А. Галян. – Стара Вижівка : [б. в.]. – 2022 с.

2. Кобець Т. А. Матеріал : Технологія «лепбук» у проектній діяльності учнів початкової школи [Електронний ресурс] / Т. А. Кобець // Всеосвіта. – 2023. – Режим доступу: https://vseosvita.ua/library/tehnologia-lepbuk-u-proektnij-dialnosti-ucniv-pocatkovoi-skoli-173892.html (дата звернення: 01.04.2024). – Назва з екрана.

ТРОХИМЕНКО Я. В.
студентка спеціальності 013 "Початкова освіта"
наук. керівниця: Літкевич А.М.к.пед.н., доц.,
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ В МЕТОДИЧНІЙ РОБОТІ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Актуальність дослідження обумовлена тим, що світ не стоїть на місці, а постійно рухається, розвивається та вдосконалюється в усіх сферах нашого життя. Світовий рух спонукає людину активно поглинати інформацію з різних джерел. Потужні інформаційні потоки мають глибокий вплив на людство, особливо на молоде покоління. Ще з дитинства діти співпрацюють з гаджетами і до школи приходять з достатнім досвідом знань про різні ігри, програми, ютуб-канали та ін. Світ медіа створює простір навколо людей, під його впливом формуються культурні та життєві цінності. З медіапростору людина отримує нову інформацію, моделі поведінки в суспільстві, яскраві емоції та почуття.

Сучасна освіта переживає період інтенсивних змін та реформ, спричинених глобальними суспільними тенденціями та викликами. Серед них: необхідність запровадження дистанційного онлайн-навчання, переосмислення підходів до розвитку навичок та викладання "м'яких" соціальних навичок. У цьому контексті перед викладачами постає складне завдання вибору ефективних способів організації освітнього процесу. Інноваційні підходи стають важливим інструментом у їхній роботі. Використання передових технологій дозволяє підвищити якість навчання, залучити учнів до освітнього процесу та створити сприятливе середовище для їхнього розвитку. Крім того, інноваційні методи дозволяють викладачам краще реагувати на потреби та особливості окремих учнів та адаптувати навчання до їхніх різноманітних здібностей, інтересів та потреб.

Таким чином, ми як вчителі повинні знайти різні шляхи викладання для того, щоб учні хотіли йти до школи, адже знатимуть, що там буде цікаво, інтерактивно, та вони отримають нові знання. Тому використання інноваційних підходів в методичній роботі вчителя початкових класів необхідно впроваджувати та вдосконалювати, щоб бути готовими до різних ситуацій у сучасному світі та відповідати сучасним вимогам викладання.

Метою нашого дослідження є вивчення ефективних інноваційних підходів та методик, які використовуються вчителями початкових класів для покращення навчання.

Теоретичний аналіз дослідження. Головною метою НУШ є виховання інноватора та громадянина, який вміє критично мислити та дотримується прав людини. Це можливо завдяки вчителю, який створює цей процес

навчання та удосконалює його, застосовуючи нові підходи та технології [1]. На сьогодні учитель початкових класів має повну свободу у реалізації інновацій в освіті, що підтверджується концепцією Нової української школи , Державним стандартом та іншими нормативно-правовими актами: Законами України “Про інноваційну діяльність” (від 04.07.02 р. № 40-IV), “Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні” (від 16.01.03 р. № 433-IV) та інші) [2; 3; 4]. Також це питання досліджували різні науковці-педагоги такі, як: І.П. Вересюк, Л.М. Іванова, В.Г. Кремень, Н.О. Петренко, О.В.Савченко, О.П. Степаненко [5].

Виклад основного матеріалу. Сучасна освіта повинна постійно оновлюватися та адаптуватися до мінливих потреб суспільства, технологій і роботи. Використання інноваційних методів і технологій може підвищити ефективність освітнього процесу, стимулювати активну участь учнів і адаптувати навчання до потреб кожного. Вони підтримують ініціативи, спрямовані на впровадження інновацій у загальноосвітню практику, які вважають ключовими для успішного розвитку сучасної освіти.

Подамо результати дослідження застосованих на практиці інноваційних підходів в методичній роботі вчителя початкових класів.

Завданнями дослідження було застосування вчителем на уроках інноваційних підходів в 1 класі, також аналіз їхнього застосування в методичній роботі вчителем та розробка методичних рекомендацій. Експеримент складався з трьох етапів: *констатувальний (діагностика рівня засвоюваності знань учнів перед використанням інноваційних підходів); формувальний (проведення уроків з використанням описаних інноваційних методик та засобів); аналіз результатів дослідження.*

В основу констатувального експерименту було покладено методи тестування, спостереження, аналіз результатів та статичні дані. Після проведення констатувального експеременту ми встановили, що 60 % учнів мають середній рівень знань, 20 % учнів - високий рівень та 20 % - низький рівень.

На формувальному етапі роботи для покращення рівня зацікавленості та засвоюваності знань ми використовували такі інноваційні підходи: інтерактивні технології (онлайн гра “Can`t wait to learn, Worldwall, LearningApps, онлайн тести), метод проблемного навчання, інтеграція навчання, застосування STEM-освіти.

Для контрольного діагностувального анкетування ми створили онлайн-завдання різної складності, які б відповідали різним рівням засвоєння знань, умінь та навичок учнів після. За отриманими результатами контрольних-діагностувальних завдань, ми побачили, що змінилися початкові показники учнів. Середній рівень знань підвищився на 15%, високий рівень знань збільшився на 10%, а низький рівень зменшився на 15%. Ці результати підтверджують необхідність інтеграції інноваційних підходів в освітню практику та сприяють подальшому розвитку цього напряму в освіті.

Використовуючи ці методи та підходи на різних уроках та етапах навчання, ми бачимо, що вони комплексно впливають на сприймання та усвідовлення матеріалу учнями, створюючи при цьому середовище, в якому цікаво та пізнавально.

Висновки. Використання інноваційних методів у методиці роботи вчителя початкової школи позитивно впливає на результати навчання учнів та сприяє успішному розвитку дітей у сучасному освітньому середовищі; вчитель самостійно підбирає ті методи та підходи, що є дієвими на його думку та чи подобаються вони учням, за бажанням він може змінювати та вдосконалювати їх.

Список використаної літератури:

1. Міністерство освіти і науки України. Нова українська школа [Електронний ресурс] / Міністерство освіти і науки України. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: https://mon.gov.ua.

2. Міністерство освіти і науки України. Концепція Нової української школи [Електронний ресурс] / Міністерство освіти і науки України. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola.

3. Про внесення змін до Державного стандарту початкової освіти [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-%D0%BF#Text.

4. Про інноваційну діяльність [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text.

5. Калініченко Р. Інноваційні процеси у створенні сучасного уроку [Електронний ресурс] / Р. Калініченко // Освіта.ua. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: https://osvita.ua/school/method/2301/.

УГРІМОВА Л. М.

студентка спеціальності 053 «Психологія»

наук. керівник: Парасєй-Гочер А. О. к.психол.н., доц.,

ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ ЕМОЦІЙНИХ СТАНІВ ЖІНОК ПІД ЧАС ВІЙНИ В УКРАЇНІ

Актуальність дослідження. Після початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну значно зросла кількість осіб, які потребують психологічної та соціальної допомоги. За даними Укрінформ, 50% опитаних жінок не можуть впоратися зі своїми повсякденними обов’язками після початку вторгнення. Також жінки складають 72% від тих, хто потребує підтримки та допомоги.

Воєнні події призвели до погіршення психічного здоров'я, тому важливо проводити дослідження емоційних станів жінок та шукати шляхи зменшення

впливу стресу. Оскільки багато чоловіків перебувають на фронті, жінки стають відповідальними за дітей та переживають за своїх чоловіків, що призводить до подвійного навантаження. У зв'язку з цим, жінки виявляють більшу емоційну вразливість і потребують додаткової уваги. Інтернет і телебачення заповнені насильством, вплив стресу впродовж тривалого часу негативно позначається на психічному здоров'ї, приходить втома від війни, люди шукають вихід і часто знаходять його в таких речах, які тільки можуть погіршити ситуацію. Тому вкрай важливо дослідити вплив стресу на емоційний стан жінок та запропонувати шляхи його подолання, щоб жінки не втікали від вирішення, не занурювалися в негативні емоції, а відкрито говорили про них та могли отримати допомогу спеціаліста, коли вони її потребують.

Об'єкт дослідження: емоційні стани людини.

Предмет праці: особливості прояву емоційних станів жінок середнього віку під час війни в Україні.

Мета: теоретично обґрунтувати та емпірично дослідити емоційні стани жінок середнього віку під час війни в Україні.

Теоретичний аналіз дослідження. Особливості емоційних станів жінок описані в роботах Л. В. Долинської, О. О. Лазуренко, З. В. Огороднійчук, М. В. Савчин, О. В. Скрипченко,.

У підручнику «Психологія емоцій» описано погляди різних дослідників емоцій від древніх греків до сучасності [1, с. 21].

Виклад основного матеріалу. Згідно з віковою періодизацією Еріксона [3, с.329], середня дорослість – це вік 40-60 років. М. В. Савчин вважає, що жінки у цей період можуть зазнавати декількох вікових етапів, які мають вплив на розвиток та зростання жінки як особистості. У віковій психології відзначається, що жінки середнього віку можуть досить часто відчувати надмірну тривожність, особливо коли стикаються з необхідністю кардинальних змін, що і відбувається у період воєнних дій. Якщо жінка не готова до ризику і піддається страхам, то криза може викликати в неї стагнацію, депресію та соматичні розлади [2, с. 231].

У посібнику «Психологія життєвих криз особистості» надано таку класифікацію травм за критеріями: 1. Вид травмуючого фактору. 2. Термін дії. 3. Обставини виникнення [4, с. 77].

Бессел ван дер Колк, який присвятив багато років дослідженню проблеми травми, описує її вплив на тіло у своїй книзі «Тіло веде лік». Коли організм перебуває в режимі виживання, всі його ресурси спрямовані на захист від потенційних небезпек. Це може призводити до розпаду міжособистісних відносин, погіршення уявлень про себе, а також зменшення здатності до планування, навчання та розуміння потреб інших [5, с. 316].

Хоча різні дослідники емоцій мають полярні погляди на джерело емоцій, але ніхто не заперечує важливість їх функцій та вплив на поведінку.

Психологічна травма у жінок може виникнути внаслідок несподіваного і

раптового впливу події, що виявляється у зміні поведінки та емоційного стану людини і може призвести до розвитку психічних розладів. Інтенсивність події та ступінь завданої шкоди впливає на психологічний стан та зовнішні прояви, такі, як: шок, гнів, порушення сну, апатія та тривога. Важливим аспектом є розгляд можливостей регулювання цих порушень емоційних станів.

Для вивчення емоційних станів важливо розуміти, які ж саме психічні стани переважають у жінок, які опинилися під впливом стресу під час війни, та які емоції домінують у цей період. Тому для цього було використано наступні методики: "Оцінка власних психічних станів" Г. Айзенка, методику "Шкала диференційних емоцій" К. Ізарда (адаптація А.В. Леонова, М.С. Капіца, 2003), а також методику оцінювання рівня реактивної тривожності за шкалою Тейлора.

Висновки.Оскільки в Україні триває війна, яка негативно впливає на жінок, важливим стає вивчення емоцій, які переважають жінки в цей час, та знайти шляхи їх саморегуляції. Це допоможе жінкам керувати своїми емоціями, впоратися з впливом стресу, зменшувати рівень тривожності та забезпечувати психологічне благополуччя під час тривання конфлікту в Україні. Суспільство повинно акцентувати увагу на проведенні досліджень та розробці методів саморегуляції емоцій для жінок середнього віку, оскільки це сприятиме підтримці їхнього психологічного здоров'я та загального добробуту держави.

Список використаної літератури:

1. Лазуренко О. О. Психологія емоцій / Олена Олексіївна Лазуренко. – Київ: Книга-плюс, 2018. – 264 с.

2. Скрипченко. Загальна психологія / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук. – Київ: Каравела, 2019. – 464 с. – (4).

3. Савчин М. В. Вікова психологія / М. В. Савчин, Л. П. Василенко. – Київ: Академвидав, 2011. – 386 с. – (2). – (Альма-матер).

4. Черезова І.О. Психологія життєвих криз особистості: навчальний посібник [для студентів вищих навчальних закладів] / Ірина Черезова. – Бердянськ: БДПУ, 2016. – 193 с.

5. Бессел Ван Дер Колк. Тіло веде лік / Бессел Ван Дер Колк. – Харків: Vivat, 2023. – 624 с. – (Саморозвиток).

УРЯДІНА Н. В.

студентка спеціальності 053 «Психологія»

наук. керівник: Садова М.А. д. психол.н., доц.,

ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОСІБ ІЗ ЗАХВОРЮВАННЯМИ ШКІРИ

Актуальність дослідження обумовлена тим, що в останні роки загальнодоступне розуміння наявності психосоматичних компонентів, викликаних психологічними факторами у осіб із захворюваннями шкіри,

поширилося серед загалу. Ще у грецькій філософії та медицині було вже зауважено вплив душевного стану на фізичне здоров'я, що залишається актуальним і сьогодні. У сучасних геополітичних та соціокультурних умовах, коли стрес і тривога стали постійними супутниками людського існування, значно збільшилися випадки захворювань серед населення.

Суттєвими показниками психологічних проблем особистості є їхня шкіра. Згідно з клінічними спостереженнями, емоційні чинники відіграють роль у 25-50% випадків патології шкіри, а ефективне лікування майже у 40% пацієнтів з дерматологічними хворобами неможливе, якщо ігнорувати їхній вплив на розвиток цих хвороб.

Оскільки шкіра є органом, який постійно піддається огляду, будь-які зміни у її стані стають серйозною психологічною проблемою для особистості, навіть у випадках, коли симптоми хвороби є мінімальними.

Метою роботи є вивчення психологічних особливостей осіб із захворюваннями шкіри, а виявлення психологічних аспектів захворювань шкіри є важливою задачею для розуміння впливу психічних станів на фізичне здоров'я.

Теоретичний аналіз дослідження. Вивчення психологічних особливостей осіб із захворюваннями шкіри проводили вчені, такі як: А. Біловол, Л. Болотна, Я. Кутасевич, Т. Святенко, звертаючи увагу на психоемоційний стан і якість життя цих осіб.

Виклад основного матеріалу. Насамперед розглянемо психосоматичний аспект зв'язку психічних станів та стану шкіри. Шкіра як рефлектор наявного стану психіки в особистості відображає всі внутрішні переживання, що часто виявляються у вигляді висипів на шкірі та свербіння. Дослідження в цьому напрямку почалося ще у XIX столітті, коли Л. Кірн вказував на зв'язок між афективними розладами та шкірними проявами.

Слід наголосити і на психологічних факторах шкірних захворювань. Дослідники L. Brocq і L. Jacquet відзначали стрес та депресивні розлади як провокуючі фактори більшості захворювань шкіри.

Існує точка зору про вегетативну реакцію на емоційний стрес. П. Анохін підкреслював, що тривалі негативні емоції призводять до активації вегетативної системи та можуть викликати дерматози через її реакцію на емоційний стрес.

Шкіра є індикатор внутрішньої особистості. Дослідники Р. Конечний і М.Боухал вважали, що шкіра відображає всі емоційні стани та внутрішні переживання людини, надаючи інформацію про її справжній стан.

Важливо розуміти психологічні чинники нейродерміту. Н. Пезешкіан вказував на домінантність, відстороненість та емоційну холодність матері як можливі чинники, що сприяють розвитку нейродерміту у дитини.

Всі ці дослідження свідчать про значущість вивчення психологічних факторів, які можуть впливати на стан шкіри та підкреслюють важливість комплексного підходу до лікування шкірних захворювань [1].

Зазначене вище підтверджує тісний зв'язок між психікою та фізичним станом людини, що був доведений багатьма вченими. Шкіра, як відображення психічних станів, відіграє роль свого роду дзеркала для наших емоцій та внутрішніх переживань. Тому дуже важливий комплексний підхід для надання пацієнтам якісної психологічної допомоги нарівні з медичною підтримкою [3].

Зараз охарактеризуємо особливості якості життя осіб із захворюваннями шкіри.

Психогенний компонент має істотне значення в розвитку хвороби. Це створює серйозні труднощі в житті людини та її сприйнятті себе та навколишнього світу і відображається у загальній адаптивній здатності людини та її психоемоційному стані.

Пацієнти з помітними шкірними проявами відчувають естетичний дискомфорт, що відображається на їхній внутрішній картині хвороби. Це призводить до посиленого відчуття незручності, сором'язливості та бажання уникати суспільства, що обмежує їхню соціальну активність та спілкування з іншими людьми, здатності до комунікації та сприйнятті різних соціальних ролей. Відмова від громадських місць та намагання сховати висипання можуть призвести до погіршення стану шкіри через роздратування, що збільшує рівень стресу у хворих і може посилити проблему [2].

Внаслідок постійного стресу та свербіння, хворі можуть долучати надцінні ідеї, що ускладнюють їх соціальну взаємодію та стосунки зі світом. Це може призвести до віддаленості від суспільства, відмови від занять, навчання чи роботи та загострення проблем у взаєминах із оточуючими.

Особливо вразливі підлітки, чия шкіра має помітні зміни. Вони стикаються з підвищеною емоційною реакцією, сприймаючи ці зміни як непоправну катастрофу. І це може призвести до розвитку депресивних станів, які нерідко перебігають навіть поза характером хвороби на шкіру, але значно ускладнюють процес соціальної адаптації. У таких випадках підлітки здатні до самоприниження, можуть уникати занять та навчання, які раніше приносили їм задоволення, і загалом виявляти менший інтерес до життя [4].

Ці дані надають уявлення про вплив захворювань шкіри на психічний стан людини та вказують на необхідність більш глибокого дослідження цієї взаємодії для забезпечення кращого розуміння цього феномену.

Фактори, включаючи неестетичні прояви захворювань шкіри, істотно впливають на якість життя пацієнтів, що визначається комплексно, охоплюючи фізичний, психологічний, емоційний та соціальний аспекти функціонування особистості.

Наявність шкірного захворювання має значний вплив на сприйняття себе та самооцінку. Люди з дерматологічними захворюваннями часто відчувають передчуття відторгнення, почуття провини, депресивність та низьку самооцінку, що впливає на їхню психосоціальну адаптацію та відношення до власного тіла [5].

Аналізуючи результати, особи, які страждають на шкірні захворювання, проявляють виражену тривожність та депресивний стан як характерні психоемоційні реакції.

Для оцінки цих психічних характеристик запропоновано дві основні методики: шкала тривожності Спілбергера-Ханіна та шкала самооцінки депресії Цунга. Ці інструменти визначають схильність до тривожності та оцінюють рівень депресії у пацієнтів із захворюваннями шкіри.

Висновки. Існує глибокий зв'язок між цими захворюваннями та різноманітними порушеннями психоемоційного стану особистості. Наявність шкірних захворювань суттєво впливає на якість життя людини, крім того, що вона відчуває фізичний дискомфортом, стикається із складними ситуаціями адаптації, що може проявлятися у збільшенні замкненості, інтравертованості, труднощах у соціальній сфері.

Список використаної літератури:

1. Чаріті Д. Т. Психосоматичні аспекти дерматозів / Д. Т. Чаріті // Вісник Харківського національного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди «Психологія». – 2016. – № 52. – С. 473–479.

2. Трохимчук, О. Психологічні особливості пацієнтів з дерматологічними захворюваннями та можливості їх корекції / О. Трохимчук, І. Гладчук // Український вісник психоневрології. – 2016. – Т. 24, № 2 (89). – С. 70–73.

3. Спіріна І. Д. Медична психологія: державний національний підручник / І. Д. Спіріна, І. С. Вітенко, О. К. Напрєєнко. – Дніпропетровськ : Ліра, 2012. – 442 с.

4. Кузьменко, Л. Психологічні особливості дітей з дерматологічними захворюваннями / Л. Кузьменко, М. Максимова // Педагогіка формування творчої особистості. – 2016. – Вип. 48. – С. 90–94.

5. Гавриліна, Т. М. Психологічна допомога пацієнтам з дерматологічними захворюваннями / Т. М. Гавриліна, О. О. Павлів. – Київ: Видавництво «Медицина світу», 2018. – 240 с.

ХАЛЕЦЬКА О. М.
студентка спеціальності 035 “Філологія”
наук. керівник: Коломінова О. О. к.пед. наук, доц.
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В УЧНІВ 8-ГО КЛАСУ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Актуальність дослідження. З позицій державної мовної політики навчання іноземних мов у загальноосвітній школі є одним із пріоритетів сучасної освіти. Як фундамент шкільного курсу з іноземної мови навчання цього предмета учнів восьмого класу повинно відбивати суттєві стратегічні лінії базового курсу, передусім його орієнтацію на взаємопов’язане навчання

мови і культури народу – носія цієї мови, на здійснення освіти, виховання і розвитку особистості. Зростання потреби у спілкуванні та співпраці між країнами і людьми з різними мовами та культурними традиціями, нова освітня система в Україні вимагають суттєвих змін у підході до оновлення змісту і методів навчання іноземних мов у загальноосвітніх закладах. Звідси і важливість формування всіх компонентів іншомовної комунікативної компетентності, зокрема граматичної компетентості (ГК).

Теоретичний аналіз дослідження. Слід зауважити, що проблема навчання граматики не є новою в методичній науці. Над нею працювало багато вітчизняних та зарубіжних науковців (В.А. Бухбіндер, М.В. Ляховицький, С.Ю. Ніколаєва, С.В.Роман, Н.К. Скляренко, J. Eastwood, J. Harmer, R. Murphy, M.Swan, A.S. Palmer, P.Ur, C.Walter, M. West). Однак, питання формування граматичної компетентості в восьмому класі загальноосвітній школі висвітлено недостатньо. Особливо це стосується типології граматичних помилок україномовних учнів, комп'ютеризованого навчання граматики англійської мови тощо. Вищезазначені факти зумовили ***актуальність*** дослідження теми та визначили його ***мету*** - обґрунтування та розробка методичної системи вправ для формування граматичної компетентності в учнів сьомого класу загальноосвітніх навчальних закладів.

Виклад основного матеріалу. Під граматичною компетенцією експерти Ради Європи з мовної освіти розуміють знання і здатність користуватися граматичними ресурсами мови у процесі спілкування [1, с.12–15] Н. К. Скляренко граматичну компетентність розглядає як здатність індивіда до коректного граматичного оформлення своїх усних і писемних висловлювань та розуміння граматичного оформлення мовлення інших, яка ґрунтується на складній і динамічній взаємодії відповідних навичок і знань та граматичної усвідомленості [5, с. 15]

Мета навчання граматичного матеріалу полягає в оволодінні учнями граматичними навичками мовлення.

Розрізняють репродуктивні граматичні навички, тобто граматичні навички говоріння і письма, та рецептивні граматичні навички, тобто граматичні навички аудіювання і читання.

В середніх навчальних закладах вивчаються не всі граматичні явища виучуваної іноземної мови, а спеціально відібраний граматичний мінімум: активний і пасивний. Активний граматичний мінімум (АГМ) служить основою для вираження власних думок. А пасивний граматичний мінімум (ПГМ) охоплює граматичні явища, засвоєння яких допомагає учням розуміти думки інших людей в процесі аудіювання і читання.

Зміст навчання граматики з урахуванням зазначених вище складових іншомовної граматичної компетентності складається з таких частин.

Таблиця 1.

Зміст навчання граматики

Граматичний матеріал	Граматичні навички
• активний граматичний мінімум	• репродуктивні (говоріння, письмо)
• пасивний граматичний мінімум	• рецептивні (аудіюванні, читання)

Вихідним критерієм відбору граматичного мінімуму (ГМ) вважають *коефіцієнт стабільності.* Стосовно АГМ це означає вживаність і розповсюдженість відповідного граматичного явища в усному спілкуванні, тобто його ***частотність.*** А для ПГМ це означає ***частотність і розповсюдженість*** у книжково-письмових джерелах.

Окрім того, при доборі ГМ для початкової школи пріоритетного значення набуває *критерій орієнтації на активні потреби учнів.* Адже якщо діти не можуть розмовляти, писати або читати про те, що їх цікавить на момент вивчення нової мови, вони дуже швидко перестають розглядати мову як засіб спілкування і відповідно втрачають інтерес до її вивчення.

Перейдемо до визначення характеристик граматичних навичок мовлення як складових змісту навчання граматики.

Як зазначають учені-методисти [4; 5], щоб досягти «рівня навички», мовленнєва дія має набути таких якостей, як:

- автоматизованість: певна швидкість виконання операцій, що входять до дії, цілісність та плавність, а також послаблення напруженості;
- стійкість: здатність навички протистояти впливу з боку набутих автоматизмів вживання подібних явищ. Отже, слід підготувати навчальні ситуації, в яких передбачена взаємодія навичок, труднощі формування яких долалися окремо, наприклад: (I speak. He speak**s**.);
- гнучкість: її розглядають у двох планах: 1) як здатність включатися у нові ситуації спілкування; 2) як здатність функціонувати на новому мовленнєвому матеріалі.

Зазначені характеристики граматичних навичок формуються поетапно.

Під час вивчення граматики іноземної мови часто з’являються певні труднощі, які поділяються на об’єктивні та суб’єктивні.

Об’єктивні труднощі зумовлені передусім специфікою англійської мови як аналітичної за своєю будовою. Її відрізняють специфічні характеристики.

1. Прямий порядок слів, від якого залежить значення відповідної лексичної одиниці.

2. Використання службових і структурних слів. Наприклад: Have you done it? Will you go to the park?

3. Розгалужена система часів, що значно відрізняється від української системи, якій не притаманна наявність великої кількості часових відтінків.

4. Спеціальної уваги потребує пояснення функцій англійських модальних дієслів та особливостей їх перекладу.

5. Застосування іменників в англійській мові також має свою специфіку, як от: - нестандартні форми утворення множини: a man – men, a goose – geese;

- іменники, що вживаються в англійській мові тільки в однині, а відповідні їм іменники в українській мові — в множині: knowledge – знання, news – новини.

Суб'єктивні труднощі пов'язані із індивідуальними особливостями учнів та підходом до їхнього навчання. Формування граматичних навичок спілкування, на відміну від лексичних, є більш трудомістким процесом. Значною мірою це зумовлено і тим, що успішність засвоєння граматичного матеріалу вчені пов'язують із сформованістю довільної поведінки, а також абстрактно-логічного, понятійного мислення [4; 5].

Для подолання труднощів, що виникають під час роботи над граматичним матеріалом, використовуються спеціальні підходи. Тривалий час в методиці використовували так званий описовий підхід, коли граматичні явища вивчались формально: заучувались правила, граматичні форми подавались ізольовано від мовленнєвого контексту, що не сприяло засвоєнню їх функцій. У наш час поширення отримав комунікативно-когнітивний підхід, який полягає в забезпеченні умов для усвідомленого засвоєння учнями сутності відповідного граматичного явища і в автоматизації дій учнів у використанні цього явища у власному мовленні при вирішенні певних комунікативних завдань на рівні фрази та понадфразової єдності.

Різновидами цього підходу є лексичний та структурний способи опрацювання граматичного матеріалу. Лексичний спосіб подачі граматичного матеріалу, згідно з яким елементи окремих граматичних тем подаються як окремі лексичні одиниці без будь-яких узагальнень, тобто правил. При застосуванні структурного способу подачі матеріалу граматична форма виступає у мовленнєвому зразку, що дає можливість опрацьовувати її у вправах практично-комунікативного спрямування. На нашу думку, комунікативно-когнітивний підхід є ефективним у навчанні граматики. За його допомогою в учнів з'являється можливість вивчати мову не одним стандартним шляхом заучування граматичних конструкцій, а й роботою над вмінням розрізняти граматичні форми у контексті та використовувати їх у власному мовленні [4; 5].

Аби виявити, наскільки зазначені вище вимоги до формування англомовної ГК в учнів 8 класу загальноосвітніх навчальних закладів, нами був проведений аналіз одного з чинних вітчизняних підручників англійської мови для 8 класу. Йдеться, зокрема, про підручник «Англійська мова (8-й рік навчання) — English (Year 8)» авторки О. Д. Карпюк [2]. Аналіз зазначеного підручника був проведений для визначення відповідності змісту підручника вимогам чинної навчальної програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів [3]. Особлива увага приділялася граматичним темам та кількості вправ для формування і практичного застосування виучуваних граматичних конструкцій.

Як висновок, можна зазначити, що у підручнику міститься велика частина граматичних тем, рекомендованих навчальною програмою МОН

України для 8-го класу загальноосвітніх навчальних закладів. Проте, не всі теми охоплюються повноцінно, а вправ для опрацювання матеріалу на практиці не достатньо для формування повноцінної граматичної навички, особливо якщо граматична структура є абсолютно новою та теоретично складною для учнів. Тому було вирішено запропонувати більше вправ, які мають на меті допомогти учням автоматизувати їхні навички з деяких граматичних тем, згаданих як у змісті проаналізованого нами підручника О. Д. Карпюк, так і у навчальній програмі з іноземних мов. Вправи були обрані за різними типами завдань, такими як: обрати одну правильну відповідь із трьох наявних; побудувати своє речення із граматичною структурою, яка вивчається; поставити слово у правильно форму; переписати речення за прикладом тощо. Тобто, кожна із вправ має свою оригінальну форму виконання, проте всі вони підпорядковані спільній меті — розвинути граматичну навичку учня.

Висновки. Усі аспекти методики формування граматичної компетенції учнів важливі для ефективного навчання граматики іноземної мови. Це може сприяти успішному засвоєнню та використанню ними граматичних знань. Особливу увагу потрібно приділяти труднощам, які виникають під час вивчення граматики іноземної мови, адже вони сповільнюють процес оволодівання мовою. Для подолання труднощів варто випробовувати різні підходи у вивченні іноземної мови, задля того аби знайти правильні та ефективні методи вивчення нового матеріалу. Перспективним, на нашу думку, є також використання можливостей комп'ютеризованого навчання граматики, що буде предметом нашого подальшого дослідження.

Список використаної літератури:

1. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / ред. С. Ніколаєва. – Київ : Ленвіт, 2003.

2. Карпюк О.Д. Англійська мова (8-й рік навчання) - English (Year 8): підручник для 8 класів загальноосвітніх навчальних закладів / Карпюк О.Д. — Тернопіль: Астон, 2021. — 272 с.

3. МОН України. Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів [Електронний ресурс] / МОН України. – [Б. м. : б. в.], 2017. – 113 с. – Режим доступу: https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/programi-inozemni-movi-5-9-12.06.2017.pdf (дата звернення: 13.03.2024). – Назва з екрана.

4. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студентів класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / ред. С. Ніколаєва. – Київ : Ленвіт, 2013.

5. Скляренко Н. К. Методика формування іншомовної граматичної компетенції в учнів загальноосвітніх навчальних закладів / Н. К. Скляренко // Іноземні мови. – № 1. – С. 15–25.

ХРИСТЮК Т.
студентка спеціальності 013 «Початкова освіта»
наук. керівник: Шестакова Т. В.
к. наук із держ. управління, доц.,
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

АРТТЕРАПІЯ В СИСТЕМІ СУЧАСНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПОЧАТКОВОЇ ЛАНКИ ОСВІТИ

Актуальність дослідження. Сучасний етап розвитку спеціальної освіти в Україні актуалізує питання всебічного та гармонійного розвитку дітей з особливими потребами. В роботі з такими дітьми дуже важливо використовувати гнучкі види корекції, одним із яких є арттерапія. Арттерапія дозволяє, ненав'язливо спостерігаючи за дитиною в процесі спонтанної творчості, пізнати її життєві цінності й особистісні інтереси, зрозуміти індивідуальність, відчути настрій. Шиллер зазначав, що потрібно прагнути до наївного дитячого сприйняття, щоб добитися гармонії з навколишнім світом. Значну увагу він приділив грі, оскільки гра — найбільш очевидна ознака дитинства, яка має важливе значення в житті всякої дорослої людини, особливо коли йдеться про світ мистецтва.

Тому висвітлення проблеми арттерапії в системі сучасних педагогічних технологій початкової ланки освіти є важливим елементом науки в профілактичній та корекційно-розвивальній роботі.

Мета роботи: визначити та розкрити важливість використання арттерапії в системі сучасних педагогічних технологій початкової ланки освіти.

Для досягнення зазначеної мети необхідно виконати такі **завдання:**

1. Охарактеризувати арттерапію як новий напрям в психотерапії.
2. Розкрити практичне використання арттерапії у початковій школі.
3. Визначити можливості і види арттерапії у роботі з дітьми.

Теоретичний аналіз дослідження.Вивченням арттерапії в системі початкової ланки освіти займалися низка вітчизняних та закордонних учених: Л. А. Аметова (2003), М. В. Кисельова (2008), А. І. Копитін (2005), Л. Д. Короткова (2001), Л. Д. Лебедева (2003), які пропонували застосувати різні види арттерапії не тільки на уроках «Образотворче мистецтво», «Трудове навчання», а й на уроках «Літературне читання», «Природознавство», «Українська мова».

Л. О. Хижняк (2014) пропонує структуру, способи й методику здійснення арттерапії на уроках образотворчого мистецтва. На відміну від своїх попередників, В. Черній (2010) радить поєднувати музичну, художню й рухову арттерапію на уроках математики та літературного читання. На думку А. І. Копитіної, поняття арттерапія можна трактувати як «лікування, засноване на заняттях художньою (образотворчою) творчістю...» []. Вона зазначає, що у практичній діяльності вчителів початкових класів арттерапію слід

використовувати як засіб психічної гармонізації і всебічного розвитку школяра на шляху до вирішення поставленої здоров'язбережувальної проблеми під час проведення уроку «Основи здоров'я» в учнів 1–4 класів.

Аналіз сучасної науково-методичної літератури, узагальнення досвіду провідних фахівців свідчать про те, що впровадження здоров'язбережувальних технологій арттерапії ще недостатньо обґрунтовано. Використання на уроках казкотерапії, ігрової терапії, музикотерапії, аромотерапії та дихальної гімнастики О. М. Стрельникової як новітньої технології значно підвищує якість викладання, доцільно й ефективно використовує внутрішні потенційні ресурси молодших школярів і збагачує їх знання про ведення здорового способу життя.

Однак, незважаючи на значну кількість робіт, присвячених використанню різних видів арттерапії в навчально-виховному процесі початкової ланки, це питання залишається недостатньо розробленим.

Виклад основного матеріалу. Поява арттерапії (термін А. Хілла) як сфери теоретичного і практичного знання на стику мистецтва і науки - це приблизно 30-і роки минулого сторіччя. Спочатку словосполученням «арттерапія» позначали різні методи використання всіх видів мистецтва і творчої діяльності з терапевтичними цілями. Поступово склалися наступні різновиди: терапія відволікаючими враженнями, терапія зайнятістю (з метою навчання хворих і відвернення їх від переживань, пов'язаних з хворобою), трудова терапія і соціальна реабілітація (працетерапія на основі виробничої діяльності осіб, що проходять лікування і реабілітацію). Останній різновид має і інші назви: індустріальна терапія або терапія трудовою діяльністю психолога.

Сучасна наукова арттерапія при всьому різноманітті її зв'язків з різноманітними культурними феноменами щонайближче належить, мабуть, до первісного, «примітивного», доісторичного мистецтва. Вона застосовується у художній діяльності і творчості в роботі з людьми, що мають проблеми із здоров'ям. Арттерапія розвивалася професіоналами в сфері прикладного мистецтва, що не мали спеціальної медичної і психологічної підготовки. Привабливість методу арттерапії складається для сучасної людини в тому, що цей метод в основному використовує невербальні способи самовираження і спілкування. Скільки існує людство, стільки існує й мистецтво. Саме на це здатна арттерапія, яка використовує засоби мистецтва для передачі почуттів та інших проявів психіки людини.

Арттерапія - це вид психотерапії та психологічної корекції, заснований на мистецтві та творчості. У вузькому сенсі слова під арттерапією зазвичай мається на увазі терапія образотворчим мистецтвом з метою впливу на психоемоційний стан людини. Арттерапія будь-якій людині дає можливість виразити свій внутрішній світ через творчість. Переваги арттерапії полягають в можливості надання м'якого впливу на психіку. Дитина займається цікавою

справою, знаходить хобі і поступово розвивається в ньому. Внутрішнє «Я» людини проявляється в зорових образах щоразу, коли вона спонтанно малює, пише картину, ліпить скульптуру. Для дітей молодшого шкільного віку характерна одна особливість: образи художньої творчості відображають всі види підсвідомих процесів (страхи, внутрішні конфлікти, психічні травми, спогади дитинства, сновидіння). При їх словесному описі у дітей можуть виникати труднощі.

Тому невербальні засоби часто стають основними для вираження і прояснення сильних переживань.

Арттерапевтична робота в школі дозволяє підвищити значимість проблеми психологічного здоров'я учнів і сприяє кращому розумінню їхніх потреб педагогами. В останні роки в педагогічній практиці все активніше застосовується метод терапії мистецтвом.

Можливості арттерапії:

– арттерапевтична робота відображає внутрішній світ особистості й слугує певним містком між психологом та дитиною;

– арттерапія сприяє самовираженню і спрямована на зцілення психіки дитини;

– допомагає дитині подолати емоційний біль, травмуючі ситуації, агресію, тривожність, страхи, справитись з труднощами, відкоректувати негативні поведінкові прояви;

– зцілювальним фактором є сам процес творчості, спонтанне самовираження;

– арттерапія розширює особистий досвід дитини, активізує її творчі ресурси, дозволяє дитині проявляти свої негативні та агресивні почуття в безпечній формі, сприяє виникненню відчуття внутрішнього контролю і порядку, знімає емоційну та тілесну напругу дитини, долає внутрішні блоки та бар‘єри;

– однією з переваг арттерапії є розвиток власного потенціалу, гармонізація внутрішнього стану, виявлення та активізація прихованих вмінь та здібностей дитини.

Одними з основних методів у дитячій арттерапії є:

1. Піскова терапія
2. Ігрова терапія
3. Лялькотерапія
4. Казкотерапія
5. Ізотерапія
6. Глинотерапія
7. Музикотерапія
8. Танцювальна терапія
9. Фототерапія

Особливостями арттерапевтичного підходу є:

- Безоціночне сприйняття всіх робіт: в арттерапії немає «правильного» або «неправильного», і це потрібно чітко пояснити. Дітям

потрібно відчувати себе в безпеці, знати, що створення образів - це спосіб передачі свого досвіду, думок і почуттів і що їх не будуть оцінювати.

- Діти є свого роду експертами. У цьому сенсі діти - «експерти» щодо своїх робіт.
- Важливий внесок кожного з дітей. Всі роботи потрібно розглядати з однаковою повагою, незалежно від професіоналізму.
- Не можна інтерпретувати роботу дитини (це може робити тільки сам автор, за бажанням), дітей не можна змушувати розкривати більше, ніж вони того бажають.
- При роботі з парою, групою або всім класом бажано встановити основні правила. Їх потрібно виконувати зі взаємною повагою, цінуючи внесок кожного, щоб довкілля було безпечним, щоб всі діти добре себе почували.

Висновки. Арттерапію в початкових класах можна правомірно вважати здоров'язбережувальною інновацією, яка може впроваджуватися на рівні освітньої програми, спецкурсу, інноваційної технології через систему методів творчості, інтегрованих з іншими технологіями психологічної та соціальної роботи. Цей метод може бути застосований для розвитку навичок спілкування і є ідеальним інструментом для підвищення самооцінки і зміцнення впевненості в собі. Він може допомогти дитині висловити те, для чого у неї не знаходиться слів, або те, що вона не може озвучити.

Список використаної літератури:

1. Ільченко І. С. Арт-терапія: навчальний посібник для студентів / І. С. Ільченко. – Умань : Видавничо-полігр. центр «Візаві», 2013. – 2013 с.

2. Куриленко Т. О. Арттерапія в початковій школі [Електронний ресурс] / Тетяна Олександрівна Куриленко // ТОВ «На Урок». – 2019. – Режим доступу: https://naurok.com.ua/dopovid-na-temu-osoblivosti-vikoristannya-elementiv-art-terapi-v-pochatkoviy-shkoli-113542.html (дата звернення: 15.03.2024). – Назва з екрана.

3. Дитяча арт-терапія. Види арттерапії для дітей [Електронний ресурс] // АРТ ЛЕГО. – 2019. – Режим доступу: https://artlegostudio.lviv.ua/art-terapiya-dlya-ditej/ (дата звернення: 13.03.2024). – Назва з екрана.

ЦУРКАН В.
студент спеціальності 017 «Фізична культура і спорт»
наук. керівник: Захаріна А. Г. к. пед. наук, доц.,
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

РОЗВИТОК ФУТБОЛЬНИХ НАВИЧОК У ЮНИХ СПОРТСМЕНІВ

Актуальність дослідження. Фізичний розвиток у дитинстві є фундаментом для майбутнього здоров'я та спортивних досягнень. Футбол, як один із найпопулярніших видів спорту у світі, відіграє ключову роль у фізичному та соціальному розвитку молоді. Високий інтерес до футболу

серед молоді та його значення для розвитку командної роботи та лідерських якостей робить важливим дослідження ефективних методик тренувань. Література, що охоплює різні аспекти тренувань, від техніки до тактики, підкреслює потребу в адаптації підходів до особливостей розвитку юних спортсменів. Отже, дослідження ефективних методів тренування в юнацькому футболі є актуальним для вдосконалення спортивної підготовки та виховання наступного покоління футболістів.

Об'єктом дослідження є юні футболісти, що активно займаються футболом і перебувають на етапі свого спортивного та фізичного розвитку.

Предметом праці є методики тренувань, спрямовані на вдосконалення футбольних навичок у цієї вікової категорії.

Метою дослідження є аналіз ефективності методів тренувань для розвитку футбольних навичок у юних спортсменів з метою виявлення найбільш результативних підходів.

Завдання дослідження та виклад основного матеріалу.

1. Проаналізувати наукову літературу, що стосується методик навчання футболу дітей та підлітків.

Дослідження наукової літератури підкреслює важливість раннього виявлення та розвитку таланту в юних футболістів, а також необхідність адаптації тренувальних методик до вікових особливостей дітей. Експерти в галузі футбольної педагогіки закликають до цілісного підходу, який би об'єднував фізичне навчання з розвитком психологічних та соціальних навичок. Важливо збалансувати навантаження та відпочинок, щоб запобігти перетренованості та спортивним травмам.

2. Оцінити сучасний стан розвитку футбольних навичок у юних спортсменів.

Сучасний стан розвитку футбольних навичок у дітей вимагає індивідуалізованого підходу, з огляду на швидкі зміни в рості та розвитку в цій віковій категорії. Акцент на фундаментальних навичках, таких як управління м'ячем, позиціонування та рішення в ігрових ситуаціях, є критичним для їхнього довгострокового спортивного розвитку. Також наявність кваліфікованих тренерів, які використовують доказові методики тренувань, є ключовим для підвищення рівня майстерності молодих гравців.

3. Розробити тренувальні вправи та ігрові форми роботи, спрямовані на розвиток технічних та тактичних навичок.

Розробка тренувальних вправ та ігрових форм роботи повинна включати диференційовані завдання, які відповідають індивідуальним потребам та рівню навичок кожного юного футболіста. Тренування повинні бути спрямовані на розвиток технічної вправності, тактичного розуміння ігрових процесів та фізичної витривалості. Важливо також забезпечити, щоб ігрові ситуації на тренуваннях були максимально наближені до реальних умов матчів.

4. Провести експериментальне тренування з використанням розроблених методик.

Експериментальні тренування з використанням розроблених методик допоможуть визначити їх ефективність у покращенні футбольних навичок. Зібрані дані з експериментальних сесій можна використовувати для коригування програми тренувань та подальшого вдосконалення методик навчання.

Висновки. З урахуванням вищевикладеного, розвиток футбольних навичок у юних спортсменів є критично важливим для їхнього загального успіху в спорті. Аналіз літератури підтвердив значення комплексного підходу до тренувань, що враховує технічні, тактичні та фізичні аспекти. Експериментальна перевірка методик виявила їх ефективність у підвищенні рівня гри молодих футболістів. Розроблені рекомендації для тренерів надають цінні вказівки для оптимізації тренувального процесу. Отже, враховуючи швидке зростання інтересу до футболу серед молоді, важливо постійно оновлювати та адаптувати тренувальні програми, інтегруючи інноваційні методики та технології для забезпечення найкращих умов для розвитку молодих талантів.

Список використаної літератури:

1. Буш М. Спортивна тренування: Теорія і практика / М. Буш, Ж. Руіс. – Москва : Олімп. літ., 2017.

2. Футбольна теорія і тактика / Н. Форрістер [та ін.]. – Лондон : Роумен та Літтлфілд, 2015.

3. Міллер Р. Розвиток футбольних навичок: техніка, тактика та фізичний тренування / Р. Міллер, Л. Спенсер. – Лондон : Блумсбері, 2018.

4. Ван Гренсен В. Методика навчання футболу: Підвищення навичок молодих гравців / В. Ван Гренсен, Й. Вердам. – Амстердам : Літератур. фонд Недерландів, 2016.

5. Коутс Д. Тренування футбольних навичок для молоді / Д. Коутс, А. Леві. – Лондон : Крігер, 2019.

6. Грегорі А. Футбол: Тренування молоді / А. Грегорі. – Лондон : Едвард Елгар Паблішінг, 2017.

7. Літтлвуд М. Розвиток молодіжного футболу: Техніка і тактика / М. Літтлвуд. – Манчестер : Крігер, 2018.

ЧИГИР В. І.

студентка 2 курсу спеціальності 022 «Дизайн»

наук. керівник: Дударець В. М. к.арх.н., доц.

проф. каф. Графічного дизайну

ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ГРАФІЧНОГО ДИЗАЙНУ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ

Актуальність дослідження. Графічний дизайн – один із універсальних видів мистецтва, з яким людина зіштовхується повсякчас. Графіка присутня буквально у всьому: книгах, дорожніх знаках, рекламних оголошеннях, на упаковках різноманітних товарів. Від часів зародження графічного дизайну минули тисячоліття, протягом яких відбувалася безперервна зміна дизайн-процесу, його збагачення новими інструментами та технологіями.

Графічний дизайн в Україні та світі постійно розвивається, але цей процес супроводжується низкою проблем, що включають в себе зміну технологій, вимог ринку та вплив глобалізації, що вимагає від дизайнерів постійного оновлення навичок та адаптації до швидко змінюваних умов.

У світі графічний дизайн розвивається швидкими темпами, що створює виклики для українських дизайнерів, які мають конкурувати на міжнародному ринку. В Україні необхідно розвивати графічний дизайн з урахуванням світових тенденцій . Через свій розвиток в Україні та світі, графічний дизайн продовжує впливати на наше сприйняття світу.

Порівняння розвитку графічного дизайну в Україні та світі може допомогти виявити цікаві взаємозв'язки та відмінності. Вивчення цієї теми може допомогти дизайнерам, дослідникам та студентам краще розуміти глобальний контекст своєї роботи.

Мета роботи: проаналізувати основні етапи, стилі та розвиток графічного дизайну в Україні та світі.

Для досягнення зазначеної мети необхідно виконати такі **завдання:**

1. Розглянути розвиток графічного дизайну в Україні.
2. Охарактеризувати розвиток графічного дизайну в світі.
3. Провести порівняльний аналіз графічного дизайну в Україні та світі.

Теоретичний аналіз дослідження.Графічний дизайн вже давно перестав бути просто інструментом для створення красивої картинки – він формує світогляд і виховує естетичний смак споживача. О. Гладун у своїй праці зазначає: «Графічний дизайн – унікальне мистецтво, яке знаходиться одночасно у двох вимірах: образотворчості та проектності (художньому й раціональному)».

На думку В. Даниленка, пріоритетним завданням українського графічного мистецтва й дизайну є пошук прийомів і технологій творчості, які могли б сприяти презентації традиційного мистецтва нашої країни закордоном. Саме національний колорит може вважатися перспективним трендом європейського графічного дизайну .Серед зарубіжних дослідників графічного дизайну слід відзначити роботу Квентіна Ньюарка. Він вважає, що основи, які формують дизайн, включають економіку, етику, технології, теорію та історію мистецтва. Ці аспекти, на його думку, є приорітетними в графічному дизайні. Німецькі дослідники зазначають, що для підготовки графічних дизайнерів потрібна нова методологія дизайнерської освіти, більш чітка, науково обґрунтована і така, що більше уваги приділяє соціальним і поведінковим наукам, сучасним технологіям і бізнесу.

Виклад основного матеріалу. Найважливішим завданням українського графічного дизайну є творення національного дизайну з опорою на інноваційні технологічні досягнення та традиції українського народного мистецтва. Особливу роль у розвитку українського графічного дизайну відіграють міжнародні виставки та конкурси, які дозволяють українським дизайнерам отримати визнання за кордоном і показати свій талант світовій громадськості.

Поняття «графічний дизайн» містить в собі поєднання двох термінів: «графіка» та «дизайн».«Графіка» означає специфіку поєднання образотворчого мистецтва з технологічними і художньо-образними особливостями . «Графіка (від грецького «graphiko», «grapho» – пишу, креслю, малюю) – вид образотворчого мистецтва, головним зображувальним засобом якого є однотонний малюнок, виконаний переважно на папері олівцем, пером, пензлем, вуглем або іншим матеріалом, можливо віддрукований потім поліграфічним способом».

Держстандарт України затвердив таке визначення терміна «графічний дизайн»: «Дизайнерське проєктування, спрямоване на візуалізацію інформації, а також створювання графічних знакових систем для предметно-просторового середовища та графічних елементів для промислових виробів». В. Я. Даниленко вказує у своїх дослідженнях, що «графічний дизайн – це художньо-проєктна діяльність, основним засобом якої є графіка». Мета цієї діяльності – візуалізація інформації, призначена для масового поширення за допомогою поліграфії, кіно, телебачення, а також створення графічних елементів для промислових виробів і предметного середовища

Становлення графічного дизайну (в його сучасному розумінні) розпочалося в Україні у другій половині XX століття. Зокрема, у Києві діяла графічна школа, кадри для якої готував Київський державний художній інститут . Вказана школа була одним із найбільш потужних та самобутніх осередків графічного мистецтва нашої країни, який характеризувався не лише глибокими традиціями, але й великим творчим потенціалом.

Н. Сбітнєва переконує, що «сучасний графічний дизайн має складну природу, що передбачає як активне використання новітніх технологій, так і певний відхід від них у бік «hand made»-трендів». Переобтяженість комерційних творів дизайну компонентами комп'ютерних технологій – кулями, відблисками, тінями, контурами, градієнтами, шрифтами (вказана тенденція мала місце упродовж 1990-х і навіть подекуди в 2000-ті роки), наразі поступилася вектору розвитку, що передбачав задіяння підкреслено рукотворних форм. Це може бути пов'язано із прагненням сучасних майстрів дизайну до оригінальності і неповторності (а комп'ютерні графічні ефекти, як відомо, супроводжуються стандартизацією й шаблонним підходом).

Можна стверджувати, що етап сьогодення передбачає більш зважене використання палітри засобів, а також дотримання канонів мінімалізму стриманості та використання засобів естампу, живописних й мальованих

компонентів. Тобто усе більшою мірою домінує високопрофесійний і адресний підхід. Зародившись на рубежі століть, графічний дизайн на хвилі промислової і науково-технічної революції, стрімко розвиваючись, перетворився на один з найвпливовіших видів дизайнерської діяльності. Сьогодні важко собі уявити яку-небудь сферу, в якій би він не був залучений. Графічний дизайн полегшує людині роботу і побут, впливає на стиль життя .

Розвиток українського графічного дизайну пов'язаний із зростанням культурної самосвідомості українського народу та бажанням відтворити свою історію, традиції та національну ідентичність у візуальному вираженні.

Український графічний дизайн був сформований під впливом національної культури, фольклору, мистецтва, релігії, політики та історії. Українські графічні дизайнери створюють оригінальні та виразні роботи, які відображають дух, ідентичність українського народу, що дозволяє їм створювати візуальний образ України в міжнародному дизайн-середовищі.

Український графічний дизайн – це феномен, який охоплює історичну спадщину, культурні тенденції та сучасні технології, відображаючи унікальний національний дух. Від ранніх традицій до сучасних інновацій, цей напрямок мистецтва продовжує відігравати важливу роль у формуванні культурної ідентичності України.

На думку науковців, термін «графічний дизайн» виник у 1922 році в США і пов’язаний він з ім’ям американського дизайнера Вільяма Єддісона Двіггінса (William Addison Dwiggins). Він своєю чергою виділив три категорії графічного дизайну:

– fine art printing («високохудожні відбитки»);

– utilitarian printing («допоміжний друк»);

– printing for purpose («друк для певної мети»).

Саме останнє визначення якнайкраще підходить до графічного дизайну: це і розробка шрифтів, розробка плакатів, оголошень, оформлення різного виду реклами. Історія розвитку графічного дизайну, як науки розпочинається з далекого 1930 р., коли в Америці було засновано Першу Школу Графічного Дизайну. Можливість втілити сміливі рекламні проєкти за допомогою необхідних графічних елементів, дозволили закріпити всесвітньовідомі бренди організацій, які й сьогодні залишаються на піку популярності.

Світові школи графічного дизайну, а саме: американська рекламна графіка (1930-1950-ті рр.), швейцарська школа графіки (1950-1970-ті рр.), польська школа плакату (1950- 1970-ті рр.), японська школа плакату (1960-1980-ті рр.). До провідних національних шкіл графічного дизайну відносяться англійська, голландська, французька, німецька, фінська. Всесвітня організація з графічного дизайну - ICOGRADA, Міжнародна рада асоціацій з графічного дизайну. Представлено в ICOGRADA Академію графічного дизайну, Британську вищу школу дизайну, Вищу академічну школу графічного дизайну. Упродовж 2009-2012 рр.

З ініціативи Європейської Комісії проведено низку досліджень щодо використання дизайну для інноваційних перетворень в європейських країнах та підтверджено його важливу роль для економічного зростання. Починаючи з 2012 року, Європейська комісія започаткувала низку програм та проєктів для підтримки та розвитку дизайну. Дизайн стає ключовим стратегічним інструментом розвитку середніх за розміром європейських компаній .

В сучасному світі у всіх сферах суспільства система вищої мистецької освіти потребує особливої уваги, тому що перед нею постають головні завданням – це підготовка таких фахівців, які володіють широким спектром знань та умінь з дисциплін художньо-естетичного циклу, сучасними методиками викладання художніх дисциплін та зокрема графічного дизайну, які мають глибокі витоки з минулого. Тому для формування професійних навичок необхідне удосконалення сучасних методик викладання, спрямоване на розвиток активності та самостійності у досягнені високого рівня підготовки майбутніх фахівців образотворчого мистецтва та дизайну. Так, передусім потрібно здобувати знання про історію розвитку графічного дизайну та художнього проєктування, знання провідних методик виконання проєктних робіт як українських фахівців, так і зарубіжних, що надає можливість для систематизації розуміння послідовності виконання та оформлення об’єктів графічного дизайну .

Головне завдання графічного дизайну – зробити зручним і красивим те, що оточує людину в повсякденному житті. Для цього необхідно фахівцям графічного дизайну ретельно опанувати специфічну галузь – художньо-проєктну діяльність, яка спрямована на створення візуальних повідомлень, розповсюджуваних за допомогою засобів масової комунікації.

Саме від вдало розробленого фірмового стилю та гармонійного поєднання кольорів залежить кінцевий результат поточної діяльності всього підприємства. Зарубіжні фахівці приділяють особливу увагу розробленню графічного дизайну для корпоративних вебсайтів. Вдале поєднання візуалізованих рекламних носіїв та максимально адаптована кольорова гама виступає гарантом збільшення показників продажів та загальної економічної ефективності підприємства. Графічний дизайн здатен не лише пробуджувати нові потреби, але й впливати на формування набагато складніших психічних утворень, таких як: світогляд, естетичні вподобання, соціальні цінності, стиль життя, моральні цінності тощо.

Принципова відмінність графічного дизайну від інших видів графіки як виду художньої діяльності полягає в проєктному характері графічного дизайну, в його функціональній та естетичній спрямованості на масове відтворення візуальних структур у сучасному світі комунікації. Таким чином, графічний дизайн є синтетичною творчою діяльністю, що використовує сучасні засоби передачі інформації та пов’язана з традиціями графічного мистецтва.

Багато індустрій розвиваються якраз завдяки дизайнерським рішенням. За словами Мустафи Куртулду (Mustafa Kurtuldu), Senior UX designer в Google: «Раніше дизайн розглядався як група креативних людей, що витрачають свій час. Але зараз це вже не так, компанії відкривають нові напрямки завдяки дизайну».

Графічний дизайн в Україні та світі має свою історію, традиції, особливості та тенденції. Для проведення порівняльного аналізу можна виділити такі аспекти:

Історичний. На розвиток графічного дизайну в Україні та світі вплинули різні історичні події, культурні та соціальні рухи, художні стилі та напрямки. Наприклад, український графічний дизайн відображається в народному мистецтві, такому як петриківський розпис, килимарство, вишивання . Графічний дизайн у світі також має свою історію, яка починається з давніх цивілізацій, таких як: Єгипет, Месопотамія, Китай, Індія тощо. Він розвивався під впливом різних художніх стилів, таких як: ренесанс, бароко, класицизм, романтизм, імпресіонізм, модернізм, постмодернізм тощо. Він також віддзеркалює вплив різних історичних подій, таких як: промислова революція, світові війни,холодна війна, глобалізація.

Культурний. Графічний дизайн в Україні та світі виражає культурні цінності, ідентичність, менталітет, символіку та естетику різних народів та регіонів. Наприклад, український графічний дизайн використовує багато національних мотивів, таких як: тризуб, вишиванка, калина, соняшник, пшениця. Також відображає національний характер у вияві гостинності, відваги, творчості, гумору.

Після незалежності України в 1991 році дизайнери почали активно інтегрувати західні стилі (постмодернізм, мінімалізм тощо) в український графічний дизайн. Це дозволило створити унікальний синтез між національними традиціями та сучасністю. Наприклад, українські дизайнери використовують сучасні шрифти та композиційні рішення, але зберігають національний колорит. Графічний дизайн у світі також використовує різні культурні мотиви, такі, як: хрест, зірка, серце, квітка, тварина. Він також відображає культурну різноманітність, таку як: релігія, мова, етнічність, традиції, звичаї.

Технологічний. Графічний дизайн в Україні та світі залежить від технологічного розвитку, інновацій, доступності та якості засобів створення та розповсюдження візуальних образів. Однак, в Україні можуть бути свої особливості використання технологій, що відображають місцеві умови та потреби. Наприклад, український графічний дизайн пройшов шлях від ручного до машинного друку, від аналогового до цифрового формату, від локального до глобального ринку. Він також адаптується до сучасних технологій, таких як Інтернет, соціальні мережі, мобільні пристрої, віртуальна реальність.

Графічний дизайн у світі також пройшов подібний шлях технологічної еволюції, інновації та адаптації. Він також використовує різні технологічні можливості, такі, як: 3D-моделювання, анімація, інтерактивність, штучний інтелект. Дизайн у країнах Центрально-Східної Європи, у тому числі і в Україні, має передумови до реалізації наявної в них високорозвиненої художньої складової у галузі графічного дизайну, створенні предметів побуту, в цілому на рівні з ужитковим мистецтвом за рахунок сучасного використання власних глибинних культурних цінностей. Важливо зазначити, що графічний дизайн - це глобальна дисципліна, і дизайнери з різних країн часто навчаються один від одного та обмінюються ідеями.

Висновки. Звідси випливає, що графічний дизайн – особлива форма естетичного і творчого мислення. Його межі постійно розширюються, зростає популярність професії дизайнерів-графіків у найрізноманітніших галузях культури і мистецтва.Процеси глобалізації сприяли створенню стандартів у графічному дизайні, забезпечивши однакові підходи до вирішення комунікаційних завдань, ідентичні засоби та формальні прийоми дизайну, але в останнє десятиліття ми можемо спостерігати активний розвиток графічного дизайну з урахуванням специфіки національної культури. Пошук національного стилю в графічному дизайні характерний і для України. Це одна з найважливіших тенденцій розвитку сучасного українського графічного дизайну.

Список використаної літератури:

1. Даниленко В. Дизайнерська освіта України у Європейському контексті / В. Даниленко // Вісник ЛНАМ [упоряд.-ред. Р. Шмагало]. – Спецвипуск. – Львів, 1999. – С. 173-177.

2. Храмова-Баранова О. Деякі сторінки історії розвитку графічного дизайну в Україні у XX ст. та його періодизація / О. Храмова-Баранова // Наукові праці. Сер. Історичні науки. – 2005. – Т. 48, № 35. – С. 131–134.

3. Прусак В. Становлення та розвиток дизайн-освіти в Україні (кінець XX – початок XXI ст.) [Електронний ресурс] / Володимир Прусак // Вісник Львівської національної академії мистецтв. – 2017. – № 31. – С. 71–82. – Режим доступу: https://doi.org/10.5281/zenodo.573802 (дата звернення: 02.03.2024). – Назва з екрана.

4. Шевченко А. Аналіз тенденцій посилення культурної ідентичності в сучасному графічному дизайні / Анна Шевченко, Ілона Горносталь // Актуальні проблеми сучасного дизайну : V Міжнар. науково-практ. конф., Київ, 27 квіт. 2023 р. – Київ, 2023. – С. 112–115.

5. Гладун О. До проблеми візуальної мови графічного дизайну України / О. Гладун // Вісник ХДАДМ. – 2009. – № 5. – С. 42–46.

6. Гула Є. П. Сучасний графічний дизайн: специфіка інтегральної природи творчості / Є. П. Гула // Art and Design. – 2020. – № 3. – С. 25–33.

7. Король А. М. Теоретичні аспекти поняття «Графічний дизайн» [Електронний ресурс] / А. М. Король // Чернігівський національний

педагогічний університет імені Т.Г. Шевченка. – 2013. – С. 1–10. – Режим доступу: https://dspace.udpu.edu.ua/handle/6789/968 (дата звернення: 16.03.2024). – Назва з екрана.

8. Лопухова Н. Розвиток сучасних тенденцій графічного дизайну [Електронний ресурс] / Н. Лопухова // Актуальні питання гуманітарних наук. – 2021. – Т. 2, № 44. – С. 9–13. – Режим доступу: https://doi.org/10.24919/2308-4863/44-2-2 (дата звернення: 07.03.2024). – Назва з екрана.

9. Небесник І. Розвиток графічного дизайну у XXI столітті: етапи розвитку [Електронний ресурс] / Іван Небесник, Галина Бучківська, Володимир Халайцан // Актуальні питання гуманітарних наук. – 2023. – Т. 2, № 63. – С. 30–35. – Режим доступу: https://doi.org/10.24919/2308-4863/63-2-5 (дата звернення: 06.03.2024). – Назва з екрана.

10. Фурманюк С. Формування професійних навичок фахівців образотворчого мистецтва та дизайну в проєктуванні об'єктів графічного дизайну [Електронний ресурс] / С. Фурманюк // Молодий вчений. – 2019. – Т. 9, № 73. – С. 114–117. – Режим доступу: https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-9-73-25 (дата звернення: 01.03.2024). – Назва з екрана.

ШВЕД А. Р.

студентка спеціальності 035 "Філологія"

наук. керівник: Клімук О. С., ст. викл.

кафедри германської філології

ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

ОСОБЛИВОСТІ ІДІОМ З АНІМАЛІСТИЧНИМ КОМПОНЕНТОМ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ (НА ПРИКЛАДІ ІДЕОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ)

Актуальність обраної теми обумовлена тим, що в епоху глобалізації та політичної нестабільності важливо зберігати свою культурну ідентичність, а фразеологізми є осередком збереження культурної унікальності. Наше дослідження дозволить прослідкувати вживання фразеологічних компонентів з анімалістичним компонентом в сучасній англійській мові, їхню семантику та контекст використання, оскільки значення може повністю відрізнятися від вживаних у фразі слів.

Дослідження присвячено вивченню фразеологічних одиниць з анімалістичними одиницями на матеріалі словників.

Головна мета роботи – виділити основні семантичні характеристики використання ідіом з анімалістичним компонентом у сучасній англійській мові.

Об'єктом дослідження є фразеологічні одиниці англійської мови, які мають у своїй структурі анімалістичний компонент.

Предметом дослідження виступають лінгвістичні характеристики фразеологічних одиниць, які мають у своєму складі анімалістичний компонент.

Дослідженню фразеологізмів присвячені роботи багатьох зарубіжних та українських учених, серед них можемо виділити Ю. Ф. Прадіда, О. Селіванову, А. Скрипника [1; 2; 6]. Вивченнями класифікацій фразеологічних одиниць в англійській мові займалися такі лінгвісти, як Ч. Філмор, Майкл Фрейзер, Катрінер Майклс та Вольфган Майдер [4: 8; 9].

Виклад основного матеріалу. Загальноприйнято вважати, що фразеологізм представляє собою «вираз, який складається з двох або більше слів, що поєднують їх в одне специфічне значення, яке може частково або повністю відрізнятися від суми значень слів, що входять до його складу» [2; 7].

Існує досить багато класифікацій фразеологічних одиниць, серед яких є семантична класифікація, функціональна, морфологічна та за походженням тощо. Кожна з класифікацій також поділяється на більше детальні категорії [3; 4; 9].

За будовою фразеологізми переважно діляться на словосполучення з різними структурними компонентами та речення. Існують іменникові, прикметникові, числівникові, дієприкметникові та дієслівні структури. За результатами аналізу іменникові та дієслівні фразеологічні структури з анімалістичним компонентом є найчисельнішими в англійській мові. Фразеологічні одиниці, які представляють інші граматичні структури, менш чисельні, приблизно складають 15% від усіх опрацьованих нами фразеологізмів.

Дослідження підтвердило, що в іменниковій структурі фраза не направлена на дію чи рух, а лише на опис. Фразеологічні іменникові конструкції можуть бути барвистими або образними. А ось фразеологічний дієслівний зворот дозволяє виражати різні ідеї та концепції через порівняння дії.

Семантична класифікація фразеологічних одиниць, передбачала розподілення за групами відповідно до тварин, які утворюють їхню основу. Було впроваджено дві широкі класифікації фразеологізмів що включають назви тварин: диких (риба, пташки, лис, мавпа, крокодил, лев, тигр, леопард, слон) та домашніх (собака, кіт, кінь, порося, корова, баран, курка).

Аналіз п'ятдесяти фразеологізмів із анімалістичним компонентом диких тварин показав, що більшість з них мають схоже значення за семантичною спрямованістю. Так, фразеологічні звороти зі словом "птах" частіше за все використовуються для характеристики особистості чи характеру людини, як, наприклад, мудра, швидка, розумна або вишукана. Вживання фразеологізмів зі словом "мавпа" вказує на порівняння людини чи ідеї з чимось нерозумним, веселим або безглуздим. У контексті швидкості, небезпеки, хоробрості та загрози найчастіше використовуються фразеологічні вирази з використанням "леопарда" та "тигра". Для опису хитрості та підлості найчастіше застосовуються фразеологізми зі словом "лис". Фразеологізми з використанням слова "лев" використовуються для опису сильної та сміливої

особистості. У випадку, коли необхідно порівняти або описати щось велике та нестандартне, зазвичай звертаються до фразеологізмів зі словом "слон".

Після дослідження та аналізу фразеологічних одиниць з компонентом домашньої тварини, виявлено, що ідіоми з використанням термінів «собака» та «кіт» переважають серед інших домашніх тварин. При розгляді та класифікації фразеологізмів з анімалістичним компонентом, зокрема стосовно домашніх тварин, виявлено їхню відмінність від класифікації фразеологізмів з дикими тваринами. Класифікація домашніх тварин не включає специфічних якостей, які притаманні класифікації диких тварин, що призводить до більшого різноманіття фразеологізмів з використанням домашніх тварин. Аналіз цих фразеологізмів показав, що вони частіше описують події чи ситуації, більш різноманітні за значенням, в той час як більшість фразеологізмів з семантичним компонентом дикої тварини стосуються характеру та зовнішності людини.

Висновки. Аналіз понад 200 фразеологізмів допоміг розширити знання та отримати більш детальне розуміння культурного контексту їх вживання в англійській мові. Фразеологічні одиниці –цінне мовне явище, що зберігає культурну спадщину, об'єднує покоління і є достатньо перспективним елементом лінгвокультурологічних досліджень.

Список використаної літератури:

1. Дудик П. Словосполучення в українській літературній мові : навч. посіб. / П. Дудик. – Київ : [б. в.], 1998. – 132 с.

2. Алефіренко М. Теоретичні питання фразеології / М. Алефіренко. – Харків : Вища шк., 1987. – 136 с.

3. Кравцова І. І. Фразеологізми в сучасній англійській мові: визначення, підходи, класифікації / І. І. Кравцова // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – 2016. – Т. 2, № 20. – С. 29–32.

4. Запухляк І. М. Структурні особливості фразеологічних одиниць з лексичним компонентом «вода» в українській мові та «water» в англійській мові / І. М. Запухляк // Типологія мовних значень у діахронічному та зіставному аспектах. – 2019. – № 38. – С. 74–92.

5. Англо-український фразеологічний словник / Уклад. К.Т. Баранцев. – 2-ге вид., випр. – К.: Т-во “Знання”, КОО, 2005. –1056 с.

6. Всесвітній словник української мови [Електронний ресурс] // WorldwideDictionary.org. – Режим доступу: https://uk.worldwidedictionary.org/ (дата звернення: 01.04.2024). – Назва з екрана.

7. Словник фразеологізмів української мови / НАН України, Ін-т укр. мови, Укр. мов.-інформ. фонд; [уклад.: В. М. Білоноженко та ін. ; відп. ред. В. О. Винник]. – Київ: Наук. думка, 2003. – 786 с.

8. Mieder W. «Proverbs Speak Louder Than Words»: Wisdom in Art, Culture, Folklore, History, Literature and Mass Media / Wolfgang Mieder. – [S. l.] : Peter Lang Inc., International Academic Publishers, 2008. – 357 p.

9. Terentii A. S. A structural-semantic characteristic of idioms in a Y. Hutsal's novel "The Rented Man" / A. S. Terentii, N. V. Kushch, O. A. Popova // Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика. – 2021. – Т. 32 (71), № 5. – С. 64–69.

ШЕВЧУК Н. В.
студентка спеціальності 053 «Психологія»
наук. керівник: Парасєй-Гочер А. О. к. психол. н., доц.,
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

ЗАСТОСУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ МЕТОДИК У СУЧАСНОМУ ДОШКІЛЬНОМУ НАВЧАННІ В УКРАЇНІ ТА ЇХНІЙ ВПЛИВ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Актуальність дослідження. Використання психологічних методик у сучасному дошкільному навчанні в Україні є дуже актуальним і має значний вплив на ефективність освітнього процесу. Враховуючи важливість раннього виховання та навчання, психологічні методики в дошкільній освіті допомагають забезпечити гармонійний розвиток дитини, враховуючи її індивідуальні особливості та потреби. Ось деякі аспекти актуальності та впливу психологічних методик у дошкільному навчанні:

Індивідуалізація навчання:

Психологічні методики дозволяють вчителям враховувати індивідуальні особливості кожної дитини. Це сприяє створенню сприятливого середовища для розвитку кожної дитини відповідно до його потреб та здібностей.

Розвиток соціальних навичок:

Психологічні методики спрямовані на розвиток соціальних навичок у дітей. Вони допомагають формувати навички спілкування, взаємодії та співпраці, що є важливим для подальшої адаптації в соціумі.

Стимулювання розумового розвитку:

Психологічні методики сприяють розвитку мислення, пам'яті, уваги та інших розумових функцій у дітей. Вони дозволяють реалізовувати навчальний процес у формі цікавих ігор, завдань та експериментів.

Психологічний супровід розвитку:

Використання психологічних методик дозволяє забезпечити емоційний та психологічний комфорт дитини в процесі навчання. Вчителі, засновуючись на психологічних аспектах, можуть краще розуміти і реагувати на індивідуальні потреби дітей.

Діагностика розвитку:

Психологічні методики дозволяють вчительському колективу ефективно діагностувати рівень розвитку кожної дитини. Це допомагає своєчасно виявляти можливі проблеми та вчасно реагувати на них.

Сучасні педагогічні підходи:

Використання психологічних методик є необхідною складовою сучасних педагогічних підходів, таких як ігровий, експериментальний, інтерактивний. Це робить навчання більш цікавим та зрозумілим для дітей.

Загалом, використання психологічних методик у дошкільному навчанні в Україні є актуальним та важливим компонентом, який сприяє повноцінному та гармонійному розвитку дітей.

Виклад основного матеріалу. Результати досліджень щодо застосування психологічних методик у сучасному дошкільному навчанні можуть бути різноманітними і залежать від багатьох чинників, таких як: конкретні методики, програми, професійна підготовка педагогів, рівень доступу до ресурсів та інфраструктури, а також контекст освітньої системи країни. Однак, деякі типові результати досліджень можуть включати:

Підвищення рівня здібностей та навичок дітей: Існує думка, що використання психологічних методик у дошкільному навчанні сприяє підвищенню когнітивних, мовленнєвих, соціальних та інших розвиткових показників у дітей.

Покращення якості взаємодії вчителя-учня: застосування психологічних методик сприяє покращенню взаємодії між вчителями та дітьми, що сприяє більш ефективному навчанню та розвитку.

Зменшення поведінкових проблем: використання психологічних методик, спрямованих на розвиток емоційного і соціального інтелекту дітей, може допомогти зменшити виникнення поведінкових проблем, таких як: агресія, конфлікти та інші негативні вирази.

Підвищення мотивації до навчання: застосування психологічних методик стимулює пізнавальний інтерес дітей та підвищує їхню мотивацію до навчання.

Покращення загального розвитку дітей: Результати досліджень можуть вказувати на загальне покращення рівня розвитку дітей як фізичного, так і інтелектуального, соціального та емоційного.

Ці результати можуть варіюватися залежно від контексту, конкретних методик та програм, а також від інших факторів, що впливають на освітній процес в кожній конкретній ситуації.

Висновки. Застосування психологічних методик у сучасному дошкільному навчанні в Україні має великий потенціал для підвищення якості освітнього процесу. Індивідуалізований підхід, розвиток соціальних та когнітивних навичок, підтримка емоційного благополуччя - усе це робить навчання більш ефективним і сприяє гармонійному розвитку дитини. Значущим елементом є також співпраця з батьками, що створює сприятливе середовище для повноцінного формування особистості дитини в період дошкільного віку.

Список використаної літератури:

1. Степаненко Н. С. Використання ігрових методик у дошкільному навчанні: психологічний аспект / Н. С. Степаненко // Педагогіка і Психологія. – 2018. – № 1(25). – С. 42–49.

2. Петренко О. В. Вплив психологічних методик на розвиток мовлення у дошкільників / О. В. Петренко // Психологія особистості. – 2020. – № 2(36). – С. 112–120.

3. Виготська Л. С. Мислення і мова: Психологічні дослідження / Л. С. Виготська. – Київ : Освіта, 1999.

4. Критський Г. С. Психологія виховання / Г. С. Критський. – Київ : КНЕУ, 2012.

5. Петровська Т. С. Психологія виховання / Т. С. Петровська. – Київ : Либідь, 2008.

ШЕВЧУК Н. Ю.
студентка спеціальності 053 «Психологія»
наук. керівник: Співак Л. В.
Викл. кафедри педагогіки та психології
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

РІВНІ САМОСПРИЙНЯТТЯ В ПРОЦЕСІ СТАРІННЯ

Актуальність дослідження. На сьогодні самосприйняття є однією з важливих аспектів психології, що визначає індивідуальний погляд на себе та своє місце в суспільстві. Це пов’язано з тим, що сприйняття власної особистості впливає на різні аспекти життя, включаючи ментальне здоров'я, міжособистісні відносини та загальну якість життя. Тому потреба в вивченні самосприйняття стає важливою для розуміння внутрішніх механізмів, які визначають поведінку та рішення людини. Згідно зі статистичними даними, зібраними психологами, більше 60% осіб літнього віку припиняють себе сприймати як працездатних людей. Біля 30% індивідів в процесі старіння відчувають себе більш комфортно та можуть цілком розуміти свій стан і можливості. І всього близько 10% осіб після досягнення пенсійного віку продовжують сприймати себе як працездатних, потрібних оточуючим людей.

За словами вчених, зміни в самосприйнятті з віком можна пояснити тим, що старіння впливає на різні аспекти життя, такі, як: фізична здатність, соціальні ролі та психологічний стан. Це явище вчені пояснюють тим, що фізіологічні та соціокультурні зміни, пов'язані зі старінням, можуть викликати перегляд індивідом свого місця в суспільстві та власної цінності. Лише близько 10% з усіх індивідів вдається зберегти стійке та позитивне самосприйняття протягом усього життя. Тому висвітлення проблеми рівнів самосприйняття в процесі старіння є важливим напрямом цього наукового дослідження, оскільки вивчення цього явища дозволить не лише зрозуміти, як самосприйняття змінюється з віком, але і розробити ефективні психологічні стратегії для підтримки позитивного самовідчуття серед літнього населення.

Мета роботи: охарактеризувати рівні самосприйняття в процесі старіння.

Для досягнення зазначеної мети необхідно виконати такі **завдання:**

1. З'ясувати суть і зміст терміна «самосприйняття».
2. Проаналізувати процес самосприйняття в контексті процесу старіння.
3. Визначити рівні самосприйняття в процесі старіння.

Теоретичний аналіз дослідження. Вивченням рівнів самосприйнятя в процесі старіння займалися чимало вітчизняних та закордонних психологів. До прикладу, кандидат психологічних наук Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара О. І. Донець стверджує: «Рівні самосприйняття людей літнього віку формується за допомогою процесів соціального порівняння. Порівнюючи себе з представниками інших вікових груп, в індивіда формується самосприйняття». Вона також зауважила, що у процесі соціального порівняння індивід є більш схильним до демонстрації прихильності до себе, аніж до інших представників тієї ж вікової групи.

Щодо самооцінки людини літнього віку, такі науковці, як Т. М. Дзюба та О. Г. Коваленко у своїй книзі «Психологія дорослості з основами геронтопсихології» писали, що динаміку самооцінки в похилому віці зумовлюють такі чинники: стан здоров'я людини, рівень активності, участь у суспільних справах, фінансове становище, широта та якість соціальних стосунків, орієнтація на майбутнє, професійна зайнятість, наявність улюблених справ, а також хобі.

Науковці Оксфордської академії, провівши дослідження зв'язку між самосприйняттям старіння та вразливістю до несприятливих наслідків у дорослих віком 65 – 70 років, стверджують, що «рівень освіти не пов'язаний із самосприйняттям старіння». Проте низький дохід, самотнє життя, хронічні захворювання та депресивні почуття значною мірою пов'язані з негативним самосприйняттям старіння. Однак, вітчизняні і закордонні дослідники глибоко не акцентували увагу на рівнях самосприйняття в процесі старіння.

Виклад основного матеріалу. Самосприйняття – це процес спостереження та розуміння власної поведінки, думок і почуттів із використанням цих спостережень і інтерпретацій для визначення себе. Самосприйняття також є психологічною концепцією, що вміщує в собі уявлення людини про свої психічні чи фізичні властивості, які складають «Я». Прийняття себе таким, яким є, - це основа для саморозвитку, самовдосконалення та визнанням власної унікальності через прийняття себе.

На самосприйняття впливають багато чинників, до прикладу, соціальні відносини, сім'я, в якій ми виростаємо, культура та засоби масової інформації. Відносини в сім'ї можуть суттєво впливати на наше розуміння себе та власних можливостей, культура формує наші уявлення про те, який світ і наше місце в ньому, а засоби масової інформації можуть впливати на

стандарти краси, уявлення, успіх та щастя. Все це відіграє важливу роль у формуванні того, ким ми себе уявляємо та як ставимося до себе.

Різноманітні події, що змінюють життя, можуть змінити наше самосприйняття. Внутрішні фактори, що впливають на процес зміни самосприймання, є такі, як: особистісні риси, переконання, цінності та досвід. Вони можуть впливати на те, як ми бачимо себе. Зовнішні фактори ж включають в себе: соціальне середовище, культурні стереотипи, взаємодію з іншими людьми та засоби масової інформації.

Отже, проаналізувавши суть та зміст терміна «самосприйняття» бачимо, що це складний і не постійний процес, який під впливом життєвих факторів по-різному впливає на людей.

Відчуття психологічної старості має об'єктивні ознаки та суб’єктивні переживання. До об’єктивних ознак належить зниження інтелектуальних здібностей, звуження емоційної сфери. Психічна старість відрізняється від фізичної немічності. Ніщо не руйнує людину так, як усвідомлення нею того, що у неї відсутнє майбутнє та вона залишена життя. Все, що раніше було головним і необхідним, у старості втрачає свій сенс. За словами людей літнього віку, дуже часто вони намагаються створити зі своєї юності так званий втрачений рай, шкодуючи або переживаючи про неї.

Самосприйняття включає два основні процеси сприйняття: власне уявлення про себе , або ж картина, яку ми маємо в голові про те, ким ми є, та наша самооцінка , або інакше, як саме ми судимо та оцінюємо особисті риси. Процес власного уявлення про себе має низку факторів, що впливають на це, до прикладу: думка суспільства є чи не головною в уявленні себе як особистості. Представлення себе у соціумі також вагомий рушійний чинник. А те, яким чином ми судимо й оцінюємо свої риси, є ніщо інше як, власна оцінка себе та відгуки оточуючих. Те, як саме ми оцінюємо особисті риси, не є ні позитивним, ні негативним. Це лише список того, що ми вважаємо правдою про себе.

Старіння людини є поступовим етапом в житті кожної особистості. І те, як саме воно впливає на людей, є індивідуальним процесом. Одні люди літнього віку цінують власну індивідуальність та сприймають себе такими, як і вони є, зі сформованими рисами характеру і власними особливостями. Вони продовжують спілкування з друзями, багато з них залишаються працювати та ведуть активне соціальне життя. Інші ж люди літнього віку, що не сприймають себе як дієвих, цікавих людей, стають соціально пасивнішими й менш ініціативними, також у них погіршується фізичне і психічне здоров’я.

Отже, самосприйняття і ставлення до себе літніх людей у їхній будденості здебільшого є позитивним та сприятливим; більшість намагається зосереджувати увагу на своїх перевагах. Звичайно, зміни в житті часто викликають появу труднощів у пристосуванні до нової ситуації, що може негативно впливати на ставлення людей до себе й оцінювання себе.

Самосприйняття людей відбувається по-різному у різні періоди їхнього життя - від юнацтва до літнього віку. Позитивне ставлення до себе та прийняття себе таким, яким є, як унікальну індивідуальність, яка характеризується чеснотами, - це все про хороше самосприйняття. А ось не прийняття себе характеризується негативним ставленням до себе, критикою своїх думок, дій, відчуттям дискомфорту, невпевненості, неприйняття своїх якостей і властивостей. Позитивне чи негативне прийняття себе призводить або до гармонійності духу, утворюючи розумну впевненість у собі, або до постійного конфлікту, що може доводити людину до невротизму. Максимально адекватне ставлення до себе вважається вищим рівнем самооцінки.

Старіння охоплює доволі великий проміжок: у жінок цей період припадає 56 – 74 років, а в чоловіків 61 – 71 роки. Самосприйняття в ці роки багато від чого залежить, і їх умовно розділяють на такі стадії. Першою можна назвати таку, коли життєвий тонус знижується, а здоров'я погіршується. Більша частина фізичної енергії спрямовується на розумову діяльність, тоді люди вже на піку своєї робочої кар’єри й усвідомлюють, що сили для праці вже не ті, що були раніше, тому працювати руками все складніше. Другою стадією є схильність занадто жорстко слідувати власним життєвим правилам та не довіряти новим ідеям і прийнятим нормам суспільства, коли літні люди зосереджують свою увагу на тому, де вони виросли та як виховані, і намагаються вчити цьому інших. Наступним етапом є надмірне зосередження дорослої людини на недомаганнях, хворобах, болях, якими супроводжується старіння організму, а також часті думки про смерть.

Щоб покращити стан осіб в періоді старіння, вчені розробили низку правил, одні з головних це : 1) підтримувати зв'язок з рідними, друзями; 2) займатись регулярно фізичними вправами, такими, як: прогулянки в парку, прибирання та інші; 3) допомагати іншим; 4) читати цікаві книги, журнали, статті, вивчати нові хобі; 5) харчуватися корисно, регулярно відпочивати, наповнюватися позитивом, уникати негативних новин, емоцій, людей.

Сучасний підхід до класифікації стадій розвитку самосприйняття людей похилого віку передбачає комплексний підхід, що включає як психологічні, так і соціокультурні аспекти. Прикладами сучасних підходів до класифікації ми, за спостереженнями, визначили такі: з психологічної точки зору, - це те, що людина може швидко оцінювати свої характеристики, цінності і досягнення, розвивати свою ідентичність та розуміння себе. Також наступна стадія включає в собі, що людина може приймати зміни, пов'язані з віком, і знаходити способи адаптації до нових обставин. Ще однією з класифікацій є перегляд минулих досвідів, пошук сенсу та нове розуміння себе на основі накопиченого досвіду.

Щодо соціокультурних класифікація стадій самосприйняття , то однією зі стадій є те, коли людина зациклюється на своїх ролях у сім'ї, професії та інших соціальних контекстах. Під іншою стадією особа починає

пристосовуватися до нових ролей, що можуть виникнути через зміни в сімейному стані. Процес переоцінки цінностей, цілей та ідентичності в контексті старіння є третьою стадією класифікації самосприйняття.

Отже, провівши аналіз рівнів самосприйняття в процесі старіння людини, можемо підвести підсумок щодо їх класифікації на стадії. Багато чинників впливають на етапи переоцінки особистості та сприйняття себе в новому статусі. Такими аспектами є психологічний, коли людина та її сприйняття змінюється на підсвідомому рівні, а також соціокультурний, де оточення і зв'язки зі світом відіграють велику роль у самосприйнятті.

Висновки. Підсумовуючи дослідження, зазначимо, що зміни в самосприйнятті з віком можна пояснити тим, що старіння впливає на різні аспекти життя, такі, як: фізична здатність, соціальні ролі та психологічний стан. Також ці зміни можуть викликати перегляд індивідом свого місця в суспільстві та власної цінності. Самосприйняття - це так званий процес розуміння себе, своїх думок, які під впливом соціуму, сім'ї, особистого характеру та інших факторів, можуть змінюватись. Сприйняття себе в контексті процесу старіння є особливим для всіх, проте здебільшого в багатьох людей літнього віку самосприйняття є позитивним. Вони більше фізично та психологічно здорові. Попри це, є і випадки, коли людина не може сприймати себе такою, якою вона є, що впливає на її повсякденне життя та здоров'я.

Отже, дослідження рівнів самосприйняття в процесі старіння в контексті спостережень виявили, що сприйняття себе є довгим та покроковим етапом в житті із психологічними, фізичними та особистими змінами.

Список використаної літератури:

1. Moser C. Self-Perception of Aging and Vulnerability to Adverse Outcomes at the Age of 65–70 Years / C. Moser, J. Spagnoli, B. Santos-Eggimann. // Oxford University Press on behalf of The Gerontological Society of America. – 2011. – №6. – С. 675–680.

2. Королева Т. Старіння [Електронний ресурс] / Т. Королева, Ж. Сміт // Мічиганський університет. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: https://ukrayinska.libretexts.org

3. Diehl M. Self-perceptions of aging: A conceptual and empirical overview / M. Diehl, H. Wahl. // Late Adulthood. – 2024. – №101741.

4. Diehl M. Self-perceptions and awareness of aging: past, present, and future / M. Diehl, A. Brothers, H. Wahl. // Academic Press. – 2021. – №9. – С. 155–179.

5. Кузнецова О. А. Самовідношення, самосприйняття, самопізнання як передумови морального самовизначення / О. А. Кузнецова. // Pedagogics. – 2005. – №37. – С. 43–47.

6. Сприйняття та представлення себе [Електронний ресурс]. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: https://ukrayinska.libretexts.org/.

7. Донець О. І. Соціально-психологічні аспекти процесу дорослішання та старіння особистості / О. І. Донець. // Габітус. – 2021. – №32. – С. 188–192.

8. Бочелюк В. Й. Геронтопсихологія / В. Й. Бочелюк, О. А. Черепєхіна. – Київ: КНТ, 2020. – 436 с.

9. Павелків Р. В. 9. Геронтопсихологія: медико-біологічні та соціально-психологічні аспекти старіння / Р. В. Павелків, Є. М. Харченко. – Київ: Центр учбової літератури, 2020. – 476 с.

10. Сприйняття та представлення себе [Електронний ресурс]. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: https://ukrayinska.libretexts.org/.

ШЕРЕМЕТА Д. О.
студент спеціальності 041 «Богослов'я»
наук. керівник: Шумчук Б. О., докторант PHd
викладач кафедри філософії, теології та історії церкви
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

СЛОВА ІСУСА: «НЕ МИР Я ПРИЙШОВ ПРИНЕСТИ, АЛЕ МЕЧ»

Актуальність дослідження. Бог ніколи собі не суперечив. Він завжди прагнув принести мир у життя людей. Закони Бога оберігають мир та порядок у повсякденному житті Ізраїлю. Текст, який ми написали в темі, згідно із консервативними поглядами, не може створити нову доктрину і суперечити характеру Бога. Потрібно лише зрозуміти причину і справжній сенс слів Христа. З якої причини Ісус їх сказав? Чи хотів Ісус змінити принципи любові, які Він вибудовував протягом століть?

Дослідження уривку Матв. 10:34-39 дозволить нам краще зрозуміти суть сказаних Богом слів.

Мета роботи: показати справжню суть текстів Матв. 10:34-39

Для досягнення зазначеної мети необхідно виконати такі **завдання:**

4. Розглянути контекст уривку та перехресних з ним місць Біблії.
5. Зробити культурно-історичний аналіз.
6. Зробити лінгвістичний аналіз текстів та виявити їхню практичність

Теоретичний аналіз дослідження. Вивченням уривку Матв. 10:34-39 займався не один теолог. Вільям Барклі, теолог, схильний до ліберальних поглядів у трактуванні чудес, вважає, що учням Ісуса доведеться з часом обирати між дотриманням вчення Ісуса чи збереженням відносин з близькими. Також Барклі зазначає, що Ісус говорить цілком відомими виразами, які говорили рабини того часу. Останні зазначали, що коли прийде син Давида, донька повстане проти матері, а син - проти батька. Науковець доводить, що Христос цими словами підкреслює, що той, кого вони вже давно чекають, і є Ісус.

Інший науковець, Вільям Макдональд, доповнює цю думку. Він підтримує ідею Барклі про те, що це не вказівка ворогувати з близькими, а попередження про те, що коли компроміс з рідними передбачає відкидання

Христа, потрібно обирати Христа, а також доповнює, що не лише рідні, а й власне життя не повинне стояти між нами та Спасителем.

Коментар Женевської Біблії зазначає, що хоча Христос і приносить мир у серця, але прийняття благої вістки робить життя складнішим через те, що в багатьох речах людина не може йти на компроміси, оскільки вони є хрестом, який Ісус закликає нести.

Бачимо, що суперечностей між трактування цього уривку немає. Хоча залишається практичне запитання: Як зберегти стосунки з близькими людьми, які не хочуть цього через нашу вірність Христу?

1. Контекст уривку Матв. 10:34-39 та перехресних з ним місць Біблії. Проаналізувавши контекст аналізованого уривку, ми можемо побачити, що основна тема розділу - це служіння учнів. Про це йдеться вже з п'ятого тексту. Він попереджає про майбутні негаразди та переслідування. Учнів не завжди будуть вітати привітно, адже самого Христа не всюди зустрічали радо. І саме в контексті цих слів Ісус говорить: «Я не мир принести прийшов, а меча» [1, с. 945].

Паралельний уривок в Лк. 12:49-51 відкриває нам зміст трохи з іншого боку. Читаючи його, можна відразу прийти до висновку, що Ісус закликає залишитися Йому вірним під час Його Другого приходу. Оскільки часу повернення Христа не знає ніхто, потрібно бути готовим завжди. Ісус розуміє учнів, що його вчення не завжди можуть йти на компроміс навіть із найближчими людьми.

Макартур у навчальній Біблії вказує, що вчення Ісуса - принести мир, підтверджуючи свою думку словами апостала Івана 14:27 [3]. Але варто зазначити, що слідування за Христом передбачає подолання перешкод і не означає уникання будь-якого конфлікту. Світ поділиться на тих, хто обрав Христа, і тих, хто Його відкинув.

Отже, розглянувши уривок Мф. 10:34-39 та паралельний з ним уривок Лк. 12:49-51, а також контекст кожного з них, ми можемо зробити чіткий висновок про те, що слова Ісуса Христа: «Я не мир принести прийшов, а меча», стосуються не повелінь про радикальну та мілітаристичну релігію, але про конфліктні ситуації через те, що вчення Ісуса не може йти зі всім на компроміс, адже це буде викликати певні непорозуміння, про які Ісус і попереджає.

2. Культурно-історичний аналіз. Ісус не випадково вживає саме ці слова у своїх зверненнях до учнів. Як переконує Барклі у своєму коментарі на цей текст, «Ісус говорить мовою цілком зрозумілою юдеям на той час» [2]. Рабини говорили, що в період, коли прийде Син Давида, донька повстане проти своєї матері, і домашні стануть ворогами людям. Ісус ніби говорить, що кінець, якого всі так чекали, прийшов. Це один із моментів, який вказує на те, що Христос говорить юдеям їхніми словами «Я - Месія». Такі слова з вживаннях додаткових аргументів мають більше сили, чим пусті вигуки. Це показує Його посилання на минуле, що Він розуміє більше, ніж самозванець.

Це одне із тлумачень цього тексту. Ісус не тільки попереджає про майбутні негаразди, а ще й вказує на те, що Він - це Той, Кого всі чекають.

Біблійний культурно-історичний коментар повідомляє, що євреї вірили, що перед кінцем світу людей очікують муки. Вони думали, що Месія очолить народ після перемоги - і настане епоха миру. Ісус своїм словами пояснює, що хоч Він і Месія, про якого написано, але епоха миру ще не настала. Більше того, учні могли зрозуміти ці слова як знак про те, що період страждань для них починається [4].

Після аналізу культури та історії сучасників Ісуса ми можемо сказати, що слова Ісуса були цілком зрозумілі слухачам, бо Він використовував посилання та алюзії на відомі терміни того часу. Цим самим Христос хоче показати, що Він є Месія, якого вони так чекали, і те, що легко слідувати за Ним не буде, бо обіцяний мир ще не наступив і його слід ще очікувати.

3. Лінгвістичний аналіз та практичність текстів. Основні слова, які нам потрібно розглянути, це «думайте», «принести».

В оригіналі уривку Мф 10:34-39 це слова: βαλεῖν — кидати, приносити, жбурнути, яке походить від слова βάλλω, νομίσητε — думати, яке походить від слова νομίζω, але використано з часткою «не» показує намір заперечення певних суджень, які існували [5].

Також варто зазначити, що слово «принести» стоїть у формі aorist infinitiv, а це вказує на те, що меч раптово кинений там, де очікували миру. Тобто для нас це показує, що тодішні слухачі мають протилежні очікування від Христа. Ісус показує, що Його слова суперечать уявленню Його слухачів. Також варто зазначити, що слово, яке стоїть в оригіналі, є дуже сильним. Більш буквальним перекладом є «кинути» [7].

Ще одне слово, яке вказує на хибну загальноприйняту думку, яку хоче розвіяти Ісус, - це «νομίζω». Словник дає ще одне значення цього слова: «мати звичай, використовувати, переймати в якості звичаю, поважати, визнавати». Звісно, тут є частка заперечення, яка закликає не мати хибних суджень, але показує, що у сучасників Ісуса були неправильні уявлення про Його прихід.

Можемо сказати, що слухачі Христа мали хибне уявлення про Його прихід, але Ісус проявляє ініціативу у знищенні неправильних думок у їхньому житті і показує іншу сторону та справжній сенс.

Висновки. Розглянувши контекст уривку та перехресних з ним місць Біблії, ми бачимо, що Ісус Христос говорить не стосовно буквальної війни, а про те, що християни не зможуть бути в абсолютному мирі з кожною людиною на життєвому шляху.

Проаналізувавши історичний контекст, ми можемо побачити кому і для чого були сказані ці слова. Це не тільки попередження про труднощі християн, а й визнання Себе як Спасителя світу.

Провівши лінгвістичний аналіз, ми виявили, що слова Ісуса Христа в Мф. 10:34-39 мають намір розвіяти міф та хибне уявлення про скорий прихід

царства миру на Землю. Христос у своїй любові був дуже відвертим, коли говорив про майбутні перешкоди у житті християн.

Послідовники вчення Христа повинні бути вірними Богу більше, ніж людям. Саме через це можуть виникати конфлікти, пов'язані з вченням, де люди не можуть йти на компроміси. Але в той самий час Ісус закликає любити людей. Прикро констатували, але світ поділиться на тих, хто любить і не любить Христа.

Список використаної літератури:

1. Біблія переклад Івана Огієнка – Київ: Українське Біблійне Товариство, 2022. – 944 с. – (Українське Біблійне Товариство).

2. Барклі В. Коментарі до Нового Заповіту [Електронний ресурс] / Вільям Барклі. – 1958. – Режим доступу до ресурсу: https://bible.by/barclay/40/10/.

3. МакАртур Д. Навчальна Біблія з коментарями Джона МакАртура / Джон МакАртур., 2003. – 2201 с. – (Славянское Евангельское Общество).

4. Кінер К. Біблійний культурно–історичний коментар – Частина 2. Новий Заповіт. Під заг. ред. Р. З. Ороховатської. / Кінер Крейг – СПб.: Мирт, 2005.

5. Роджерс К. Л. Новий лінгвістичний та екзегетичний ключ до грецького Нового Заповіту / Клеон Л. Роджерс. – СПб.: Біблія для всіх, 2001. – 1008 с. – (Біблія для всіх).

6. Винокуров О. Подстрочный перевод Ветхого и Нового Заветов на русский язык [Електронний ресурс] / Оексій Винокуров. – 2013. – Режим доступу до ресурсу: https://www.bible.in.ua/underl/index.htm.

7. Стронг Дж. Словник слів у грецькому завіті / Дж. Стронг – Нью Йорк, США: Abingdon press, 1980. – 46 с.

ШКУРСЬКИЙ Д. О.
студент спеціальності 073 «Менеджмент»
наук. керівник: Аровіна М. П.
к. наук із держ. управління, доц.
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

ТАЙМ-МЕНЕДЖМЕНТ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Актуальність дослідження. У сучасному світі одним із основних інструментів підвищення ефективності роботи як кожної людини, так і підприємства, є тайм-менеджмент. Управління часом – це технологія організації часу і підвищення ефективності його використання. Базові ідеї тайм-менеджменту полягають в тому, що основну увагу треба приділяти тому, куди повинен інвестуватися час, а не тому, як швидше робити справи. По суті, це дуже важливе і складне завдання визначення пріоритетів, яка зачіпає усі сфери управлінської діяльності, пов'язані з ухваленням рішень.

Ефективне управління підприємством не можливо без глибокого розуміння і практичного застосування цих принципів у повсякденній діяльності, саме тому управління часом стає фактором забезпечення економічної стабільності та підвищення конкурентоздатності підприємств та обумовлює актуальність дослідження.

Мета роботи. Дослідження спрямоване на аналіз впливу тайм-менеджменту як інструменту підвищення ефективності діяльності підприємства.

Для досягнення зазначеної мети необхідно виконати такі **завдання:**

1. Дослідити вплив тайм-менеджменту на діяльність підприємства.
2. Проаналізувати принципи тайм-менеджменту задля підвищення ефективності персоналу.
3. Оцінити важливість та поширеність використання різних принципів тайм-менеджменту.

Виклад основного матеріалу. Час – це найцінніший ресурс людини, який неможливо відновити або повернути назад, тому ефективне розпорядження часом є запорукою успіху діяльності підприємства.

Буняк Надія, кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки у статті "Тайм-менеджмент як інструмент підвищення ефективності діяльності підприємства", наголосила, що основна проблема, з якою зіштовхуються більшість керівників вітчизняних підприємств, - це нестача часу. Тому в умовах, обмежених часом, не завжди вдається впоратись з поставленими завданнями підприємства. Можна бути цілеспрямованими, ефективними та раціонально витрачати час, але при поганій організації працівників робота підприємства буде не достатньою.

Писаревська Галина, кандидат економічних наук, доцент кафедри управління персоналом та економіки праці Харківського національного економічного університету ім. С. Кузнеця, у своєму дослідженні під назвою "Використання тайм-менеджменту для підвищення ефективності управління персоналом" зазначає, що «зі зростанням кількості підприємств і працівників, одним з найважливіших інструментів підвищення ефективності роботи підприємства є технологій тайм-менеджменту в якості елементу системи управління персоналом задля ефективності використання робочого часу».

Основними принципами ефективного використання часу є: безпосереднє встановлення цілей, ранжування завдань за рівнем складності, важливості і терміновості, чітке встановлення часу та дотримання термінів виконання тих чи інших завдань. Саме вони допоможуть підвищити ефективність персоналу на середньостроковій та довгостроковій перспективі.

Інструменти тайм-менеджменту реалізують безліч компаній по всьому світу, і недарма, адже вони є дійсно важливими, тому що тайм-менеджмент допомагає визначити пріоритети та більш ефективно розподілити робочий час між різними завданнями підприємства, що, своєю чергою, збільшує ефективність її роботи і, зрештою, сукупний прибуток. Також завдяки

плануванню та управлінню часом підприємство може краще орієнтуватись у досягнені своїх цілей, розбивши цілі на маленькі кроки, і день за днем втілювати їх у життя. Правильний баланс між роботою та відпочинком допоможе підвищити ефективність роботи персоналу.

Висновки. Підсумовуючи, можна зробити висновок, що впровадження інструменту тайм-менеджмент та його принципів допоможе вивести ефективність роботи персоналу на новий рівень, який, своєю чергою, покращить ефективність роботи підприємства.

Список використаної літератури:

1. Буняк Н. Тайм-менеджмент як інструмент підвищення ефективності діяльності підприємства / Надія Буняк // Економіка і суспільство. – 2018. – № 14. – С. 279–283.

2. Писаревська Г. І. Використання тайм-менеджменту для підвищення ефективності управління персоналом / Г. І. Писаревська // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки. – 2016. – Вип. 20(1). – С. 148153.

3. Шацкова Н. Тайм-менеджмент: 15 методов эффективного управления временем [Електронний ресурс] / Наталья Шацкова // РБК. – Режим доступу: https://trends.rbc.ru/trends/education/606335659a7947a191c4b092 (дата звернення: 15.03.2024). – Назва з екрана.

4. Що таке тайм-менеджмент? Основи управління часом [Електронний ресурс] // ТОВ "АТС". – Режим доступу: https://edin.ua/shho-take-tajm-menedzhment-osnovi-upravlinnya-chasom/ (дата звернення: 01.04.2024). – Назва з екрана.

ШПАК Я. С.
студент спеціальності 061 “Журналістика”
наук. керівник: Синчак Б.А., к.соц.ком., доц.,
завідувач кафедри журналістики
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

ЕТИКА І ПРАВО ЖУРНАЛІСТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ СУДОВИХ ПРОЦЕСІВ

Актуальність дослідження. У сучасному інформаційному середовищі, де ЗМІ відіграють ключову роль у формуванні громадської думки, вкрай важливо розуміти етичні та правові аспекти журналістики. Ця тема підкреслює необхідність постійного вдосконалення журналістської етики та правових аспектів для забезпечення якості та надійності інформаційних матеріалів. Тому вивчення журналістської етики - це основа для всіх, хто збирається стати журналістом у майбутньому.

Зростання інтересу до етичних норм і правових аспектів журналістської діяльності відображає не тільки розвиток самої професії, а й важливість

захисту свободи слова та інформаційної незалежності в сучасному світі. Такий інтерес сприяє підвищенню професійного рівня журналістів і розумінню ними своєї ролі в суспільстві.

Мета - з'ясування сутності та важливості етики в журналістиці, виявлення викликів, з якими стикаються журналісти у сучасному інформаційному середовищі.

Виклад основного матеріалу. Як зазначає у роботі Стівен Дж. А. Уорд у розділі для "THE HANDBOOK OF JOURNALISM STUDIES": «Журналістська етика - це галузь прикладної медіаетики, яка вивчає як "мікро" питання поведінки окремих журналістів у конкретних ситуаціях, так і "макро" питання поведінки ЗМІ у світлі їхньої ролі в суспільстві. По суті, питання журналістики - це етичні питання, що оцінюють поведінку журналіста у світлі його фундаментальних суспільних цілей і соціальної відповідальності.

Також він додає, що журналістська етика стикається з цілою низкою проблем та викликів, включно з точністю і перевіркою інформації, незалежністю, обманом і фабрикацією, недостовірними джерелами та проблемою конфіденційності, особливими обставинами тощо. Серед цих проблем виникають такі дилеми, як ступінь перевірки та контекст, необхідні перед публікацією матеріалу; як забезпечити незалежність журналістів, зберігаючи хороші стосунки з редакторами, рекламодавцями та громадськістю; чи повинні журналісти використовувати приховані камери або вигадувати діалоги. Виникають також питання про публікацію графічних або шокуючих зображень, видача секретних джерел і вторгнення в приватне життя та інше [1, с. 295–297].

Величко І.Г. та Бойченко Ю.В. акцентують увагу на необхідності вивчення етичних принципів у журналістиці з метою забезпечення високої професійної моралі журналістів. Автори доводять, що в сучасному інформаційному просторі, особливо в Україні, необхідно проводити глибокий аналіз моральних аспектів діяльності ЗМІ. Такий підхід є вкрай важливим, оскільки роль журналістики впливає на формування громадської думки та справляє значний вплив на життя громадян.

Вони також зазначають, що журналісти несуть велику відповідальність перед суспільством і зобов'язані бути об'єктивними та чесними у своїй роботі. Важливо дотримуватися моральних норм і цінностей при створенні та поширенні інформації.

Особливу увагу слід приділити важливості мовної культури в журналістиці, яка є необхідним елементом для забезпечення якісного інформаційного продукту. Такий підхід може сприяти підвищенню довіри до ЗМІ та формуванню в населення позитивного сприйняття професії журналіста [2, с. 137–139].

Цікавою є позиція і М.С. Сопільняк, яка підкреслює важливість професійної етики журналіста в сучасному світі, де гостро стоять питання інформаційних війн та екзистенційних потрясінь. Журналістика та соціальна

комунікація розглядаються як особливі види діяльності, що вимагають ретельного дотримання етичних норм і високого усвідомлення соціальної відповідальності. Авторка звертає увагу на те, що журналісти постійно стикаються з важливим вибором етичних норм у своїй роботі й самі вирішують, якими принципами керуватися. Дотримання етичних норм полегшує професійну діяльність і допомагає уникнути проблем, пов'язаних із порушенням правил. Ще вона підкреслює принцип гуманізму, який є одним із основоположних етичних принципів, що передбачає повагу до прав і свобод людини. Журналісти повинні говорити про всі хороші та погані сторони людської вдачі, уникати стереотипів і поважати інших людей.

Зазначається, що мораль визначає вибір поведінкової моделі журналіста, а совість - це моральний детермінант, який допомагає зробити правильний вибір. Автор пропонує аналізувати принципи, норми та правила професійної етики в контексті конкретних ситуацій, з якими стикаються журналісти, щоб уникнути поганих ситуацій в майбутньому [3, с. 765–767].

Хоакіма Фідальго в праці "Journalism is changing – and what about journalism ethics?" аналізує етичні проблеми, пов'язані зі зміною ситуації в медіапросторі, з двох точок зору: професійних ЗМІ та не професійних. Перша стосується нових етичних викликів у журналістиці, що виникають у зв'язку з переходом до мережевих ЗМІ та цифрового середовища. Друга пов’язана із появою нових засобів отримання інформації у сфері публічного поширення новин в соцмережах та Інтернеті загалом. Зокрема, йдеться про швидкість публікації, необхідність перевірки інформації та мінливі вимоги до журналістського обов'язку. У роботі висловлюється занепокоєння з приводу збереження довіри до журналістів в умовах поширення неперевірених даних і прагнення до швидкої публікації [4, с. 2–4].

Висновки. Праці Дж.Стівена, А. Уорда, І. Г. Величка, Ю. В. Бойченка та Хоакіма Фідальго свідчать, що журналістська етика не тільки визначає поведінку окремих журналістів, а й віддзеркалює важливу роль ЗМІ у формуванні громадської думки. Сучасна інформаційна ситуація, особливо поява цифрових технологій і соціальних мереж, породила нові етичні виклики, зокрема необхідність швидко перевіряти та публікувати інформацію. Важливо пам'ятати, що дотримання моральних принципів у журналістиці допомагає підтримувати довіру суспільства до ЗМІ. Також важливо постійно вдосконалювати професійну етику для забезпечення високої якості інформаційних продуктів і збереження об'єктивності в роботі журналістів. Додамо, що журналісти відіграють важливу роль у формуванні громадської думки і повинні бути максимально об'єктивними та чесними у своїй роботі.

Список використаної літератури:

1. The handbook of Journalism Studies / ed. by K. Wahl-Jorgensen, T. Hanitzsch. – New York : Routledge, 2009. – 445 p.

2. Величко І. Журналістська етика як показник високодуховної особистості спеціаліста. Проблематика та необхідність викладання

дисципліни у вищій школі. Педагогічний аспект [Електронний ресурс] / І. Величко, Ю. Бойченко // Молодий вчений. – 884. – № 8 (84). – С. 137–140. – Режим доступу: https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-8-84-27. – Назва з екрана.

3. World Science: problems, prospects and innovations : Abstracts of VII International Scientific and Practical Conference, Toronto, Canada, 24–26 берез. 2021 р. – Toronto, 2021.

4. Fidalgo J. Journalism is changing – and what about journalism ethics? [Electronic resource] / J. Fidalgo // AMCR 2013 Conference, Dublin, 25–29 June 2013. – [S. l.], 2013. – Mode of access: https://core.ac.uk/reader/55629750 (date of access: 01.04.2024). – Title from screen.

ЯРМАК С. П.
студентка спеціальності 053 «Психологія»
наук. керівник: Парасєй-Гочер А. О. к. психол. н., доц.,
ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОВІДНОСИН ДІТЕЙ МОЛОДШОЇ ШКОЛИ

Актуальність дослідження. Вивчення питання взаємодії між дітьми молодшої школи має велике значення через те, що саме в цей період формуються ключові аспекти особистості. Серед них важливе місце посідає емоційний розвиток, соціальні навички та формування особистої ідентичності. Крім того, взаємовідносини дітей впливають на їхній успіх у навчанні та пристосування до умов навчання в школі, оскільки це створює атмосферу в класі. В цьому віці вони вчаться взаємодіяти з різними характерами, темпераментами дітей і дорослих, що впливає на їхні взаємовідносини в подальшому, але при цьому ця сфера залишається не повністю вивченою, особливо в епоху цифрових технологій.

Тому дослідження тематики соціально-психологічних особливостей взаємовідносин дітей молодшої школи є актуальною науковою темою.

Об’єкт дослідження: вікові особливості дітей молодшої школи.

Предмет праці: соціально-психологічні особливості взаємовідносин дітей молодшої школи.

Мета роботи: визначити особливості взаємовідносин дітей молодшої школи.

Завдання дослідження та виклад основного матеріалу:

1. Вікові особливості дітей молодшої школи.

У віці від 7 до 10 років основні характеристики нервової системи у дітей проявляють схожість із властивостями нервової системи дорослих, хоча ці характеристики ще не стійкі. Також в цьому періоді спостерігається збільшення фізичної витривалості у дітей, обумовлене суттєвими змінами в органах і тканинах їхнього тіла. Розвиток дрібних м’язів відбувається досить

повільно, що може впливати на їхню здатність до точної координації та ускладнювати виконання деяких рухів.

Головною особливістю віку 7-10 років є те, що змінюється соціальна позиція дитини, тому що вона вступає в роль учня та стає частиною шкільного колективу. Навчання є ключовою діяльністю на цьому етапі, сприяючи розвитку психічних процесів. Також характерні такі новоутворення психіки, як довільність, внутрішній план дій та рефлексія.

Вже в період семи років дитина свідомо починає сприймати свої почуття та розуміти, як її можуть сприймати інші люди. Крім того, діти молодшого шкільного віку виявляють високий рівень емоційності, але з часом набувають навички управління своїми емоціями, проявляючи більшу стриманість та врівноваженість. На цьому етапі відбувається перегляд цінностей і те, що раніше вважалося важливим, може стати менш значущим.

Отже, діти молодшої школи перебувають на стадії фізичного, соціального розвитку, а також розвитку пізнавальних психічних процесів, що готує та формує їх до дорослого життя.

2. Методи вивчення взаємовідносин дітей молодшої школи.

Для аналізу взаємовідносин дітей у молодшій школі застосовується психодіагностика, яка використовує різноманітні методи, - від менш формалізовиних, таких як: спостереження, експеримент, бесіда, інтерв'ю, анкетування, аналіз продуктів діяльності, - до більш строго формалізованих, таких як: опитувальники, психологічне тестування. Шкільна психодіагностика спрямована на вивчення особистості чи групи, виявлення відхилень чи недоліків у їхній поведінці та діяльності з метою подальшої корекції та надання допомоги. Важливо враховувати, що деякі риси, які є характерними для дорослих, можуть бути відсутні у дітей, і, навпаки, діти можуть виявити такі якості, які не є характерними для дорослих. Тому тестування, розроблене для дорослих, може бути непридатним для вимірювання певних аспектів особистості дітей і потребує спеціальної адаптації для їхнього віку.

Психолог повинен мати глибокі знання про психічні особливості, тому що в процесі розшифрування діагностичних даних та встановлення психологічного діагнозу їхні показники можуть мати критичне значення. При психодіагностичному дослідженні дітей важливі такі аспекти, як специфіка віку, вплив провідної діяльності, а також рівень розвитку індивідуальних характеристик типу нервової системи. Знання факторів ризику, які супроводжують психічний розвиток дитини на кожному етапі і мають вплив на коротко- або довгостроковий прогноз щодо її майбутнього, підвищує ефективність діагностики.

Дослідження включає застосування методик для дітей молодшої школи та оцінювання за різними методами, які конвертуються в єдину стандартизовану систему оцінок і заносяться в карту індивідуального психологічного розвитку дитини молодшого шкільного віку. Для 6-7-річних дітей рекомендується використовувати тести в ігровій формі, що може

позитивно вплинути на результати тестування. Для 8-10-річних можна вже використовувати дорослі тести, за умови, що завдання буде зрозумілим і відповідатиме їхнім здібностям. Важливо враховувати, що діти впродовж усього молодшого шкільного і підліткового віку, в основному, не можуть волевиявленням керувати своєю поведінкою під час тестування.

Таким чином, при розробці та використанні методик для аналізу взаємовідносин дітей молодшої школи важливо користуватися віковою психологією та теорією розвитку особистості для забезпечення достовірності результатів.

3. Визначити соціальні та психологічні особливості взаємовідносин дітей молодшої школи.

У дітей молодшої школи відбувається розвиток нових аспектів, таких як: формування дитячого світогляду (бажання виявити закономірності у відносинах), виникнення етичних уявлень, супідрядність мотивацій, довільність у регулюванні поведінки, формування особистої свідомості та прагнення займати визначене місце у системі міжособистісних відносин. У цьому періоді розвиваються психічні якості, які впливають на міжособистісні взаємовідносини, зокрема формування навичок для встановлення взаємодій з однолітками, входження в класний колектив та участь у спільній діяльності.

Зміна соціальної ролі дитини, надходження нових обов'язків та стандартизація умов життя визначають соціальну ситуацію, яка впливає на її взаємодію з однолітками, батьками і вчителями. У відносинах з однолітками першочергову роль відіграють такі норми, як успішність у навчанні та виконання вимог дорослих. Саме в цьому віці починається усвідомлення взаємовідносин з оточуючими, розуміння мотивів поведінки, оцінка, що є правильно-неправильно, вирішення конфліктних ситуацій, що вказує на початок свідомого формування особистості.

Дружба молодших дітей ґрунтується на тому, що їх об'єднує в обставинах, спільних інтересах. На взаємовідносини впливає успішність в навчанні та послух дорослим, емоційна сфера, оскільки діти стають врівноваженими і вирізняють ситуації, де доречно чи ні висловлювати свої почуття. Молодші школярі розпочинають свідомо керувати своїм настроєм, усвідомлюють свої емоції і виражають їх у взаємодії з іншими.

Звідси випливає, що на соціально-психологічні взаємовідносини дітей молодшої школи впливають такі явища, як розвиток психічних якостей та соціальної ролі в суспільстві.

Висновки. У дітей молодшого шкільного віку комплексно формується особистість, що має значний вплив на становлення взаємовідносин між ними. У цей період відбувається фізичний і соціальний розвиток, а також розвиток пізнавальних психічних процесів, який відображається на взаєминах. Для вивчення цих взаємовідносин застосовують методики дослідження, які враховують вікові та індивідуальні особливості типу нервової системи. Розвиток психічних якостей, фізичний розвиток та розвиток соціальної ситуації відіграють ключову роль у формуванні взаємовідносин в цей період.

Вони є важливими у житті кожної особистості, є підготовкою до переходу до підліткового віку та дорослого життя, тому необхідно подальше вивчення застосування наявних методик та розробка нових, щоб належним чином розуміти та підтримувати життя дітей.

Список використаної літератури:

1. Забродський М.М. Основи вікової психології. Навчальний посібник / М.М. Забродський. – Тернопіль: Навчальна книга –Богдан, 2003. – 112 с.

2. Алєксєєва Ю. Психодіагностика дітей та підлітків (Для психодіагностичної практики студентів) : навч. посіб. / Ю. Алєксєєва, О. Г. Артемчук, О. М. Шишова. – Київ : НПУ ім. М. П. Драгоман., 2011. – 108 с.

3. Ушакова І.М. Вікова психологія: курс лекцій / І.М. Ушакова. – Х.: НУЦЗУ, 2016. – 123 с.

4. Лисенко Л. Методичні рекомендації з навчальної дисципліни «Вікова психологія» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня зі спеціальності 053 Психологія / Л. Лисенко. – Харків : ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2020. – 113 с.

ЯРОВА Н. Д.

студентка спеціальності 061 «Журналістика»

наук. керівник: Хоменко С.А., викл. кафедри журналістики

ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

МАСМЕДІА ЯК СПОСІБ ТА МЕТОДИ ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДІ В УКРАЇНІ: ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ

Актуальність дослідження зумовлена журналістською діяльністю як потужним чинним інструментом впливу, формування та виховання суспільства. Недаремно у світі журналістику називають «четвертою владою», адже чимало демократичних процесів залежить від висвітлення конкретних засад засобами масової інформації у суспільстві. В історії творення українського народу кожна нова політична влада прагнула підпорядкування журналістської діяльності з метою просування своїх наративів та концепцій, навіювання народу формальної реальності, що призводило до боротьби людей з маніпуляціями, або ж підтримання ідеї, якщо вона була істинною.

У роботі досліджується журналістика, яка виступає як об’єктивне, незалежне явище, проте у різні періоди через політичний вплив здатна змінити основні засади поширення інформації.

Метою нашого дослідження є аналіз минулого та сучасного інформаційного впливу масмедіа на молоде українське покоління, його роль в історичних, державотворчих, суспільних процесах.

Виклад основного матеріалу. З 1917 до 1920 року журналістика закликала молодь працювати на користь пролетаріату [1], у 1927 дозволила творити український продукт, а у 1933 році засуджувала за національну ідентичність. У 1960-70 роках журналістика постала як захисник пригнобленої

молоді України [2], а у 20 – х роках XXI століття частково транслювала ідеї росії.

Слід зазначити, що сучасна журналістика давно вийшла за рамки своєї класичної спеціалізації – друкування журналів, газет, створення радіо та телепрограм, які висвітлювали актуальні теми. Журналістика у XXI столітті належить не тільки фахівцям цієї галузі, а й простому народу. За допомогою ґаджетів та розвитку сучасних соціальних мереж висвітлювати події може кожен, таким чином активно розвиваючи громадську журналістику та впливаючи на суспільство, зокрема на молоде покоління, формуючи його уявлення, засади та світогляд. З кожним роком журналістика все більше набуває форми впливу, способу виховання суспільної думки, закладає цінності у людську свідомість. Фактично, суспільство не функціонує як інститут, якщо не отримує необхідної різновекторної інформації.

На основі даних досліджень, українські науковці акцентують увагу на проблематиці взаємодії ЗМІ та читача: її систематичності, історичній концепції, суспільній значущості. У своїх працях про вплив видань, історичну складову загалом усіх засобів комунікації на формування світогляду молодого покоління А.В Федорович узагальнює та пояснює роль «суспільства, яке не може цілісно функціонувати без інформації про дійсність, без знань про сферу соціальних відносин. Часто воно виступає безпосереднім каталізатором для того, аби створювати осередки, які б постачали необхідну інформацію». Ці ж осередки виходять за межі звичного інформування та можуть використовуватися для впливу на суспільство як для позитивного, так і для негативного. Науковець стверджує, що «сучасні масмедіа одночасно є інститутами виховання. Вони мають значний вплив на утвердження цінностей суспільного життя та моделей індивідуальної поведінки людини… Мас-медіа мають бути спрямовані саме на утвердження ідеї розвивати в собі добро. Зважаючи на складність і значущість справжнього виховання, його метою мусить стати моральне самоусвідомлення, виховання та розвиток духовних вартостей. Стійкіше виховання менше піддається впливам зовнішніх чинників, тим більше з боку ЗМІ» [3].

В українському суспільстві володіння та поширення інформації відіграє історичну, соціальну, політичну ролі: зрощує українство, протистоїть тоталітаризму, формує молоду генерацію як важіль руху України до створення потужної демократичної держави та згуртування народу [4].

До питання створення видань для молоді керівництво України за всі часи та епохи ставилось досить відповідально. У січні 1927 року на світ вийшов перший тираж «Молодняка» — журнал, де друкувалися молоді письменники: «Думка утворити на Україні такий журнал прекрасна, практично, вона цілком себе виправдає. Журнал має навкруги себе об’єднати літературний молодняк… Практика наших грубих журналів показує, що вони

не в силі поставити, а головне, виконати таке поважне завдання…грубі журнали мало чутливі до молоді, не гнучкі в підході до неї» [5].

Сучасна журналістика стала потужнішою та гострішою. У XXI столітті важко утримати увагу читача, особливо під час розвитку штучного інтелекту, війни, що кожного дня створює величезну кількість матеріалів, серед яких і фейки, і правда. Саме правда – основний аргумент журналістської діяльності, адже цього, фактично, і потребує народ. Спільними зусиллями створюється власна незалежна журналістика, що виховує притомне майбутнє суспільство. Українські медіа активно над цим працюють: «Bihus.Info» — незалежна команда журналістів, що займаються викриттям корупційних схем, з метою запобігання руйнації суспільства та повторення помилок минулого, проводить навчання, де пояснює роль журналістики у суспільстві, її істинного призначення та цілі. «Детектор медіа» — українське інтернет-видання, яке пояснює принципи роботи медіа, показує, які існують методи пропаганди та як з ними боротися. «Kyiv Media School» безпосередньо займається вихованням нового покоління журналістів для створення прозорого, інноваційного та етично орієнтованого медіасередовища у Східній Європі.

Висновки. Сучасне покоління губиться в інформаційному просторі, шукає знання там, де їх немає, або подає так, аби досягти негативного результату. Молодь має довіряти медіа, а медіа – виконувати роботу так, аби українська молода генерація не прагнула досліджувати російське виробництво. Журналістиці потрібно вийти до народу, створювати різні курси та вебінари, для навчання людей якісно вибрати те, що дивляться та читають у медіапросторі. Потрібно моніторити ситуацію стосовно того, який контент споживає молодь, та залучати громадськість до його створення.

На теперішній час патріотична журналістика дієва, і її результати помітні ще з початку Революції гідності. Так, можливо, вона проявляється не в повному обсязі, адже, крім висвітлення істинних фактів, одночасно бореться з дезінформуванням сусіднього загарбника. Як результат цієї робити, сучасне українське молоде представництво поступово стає притомнішим, активно діє у суспільному житті, цікавиться політичними процесами, адже розуміє, що майбутнє залежить від його думки, вчинку та рішення.

Список використаної літератури:

1. Баранник М.В., Голобуцький П.В. Історія преси в україні [Електронний ресурс] // Енциклопедія історії України: Т. 3: Е-Й / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. - К.: В-во "Наукова думка", 2005. - 672 с.: іл.. URL: http://www.history.org.ua/?termin=Istorija_presy_v_Ukr.

2. Дисидентський рух в україні. Енциклопедія історії України. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://esu.com.ua/article-24366.

3. А.В. Федорович. Вплив змі на моральне виховання учнів [Електронний ресурс] / А.В. Федорович – Режим доступу до ресурсу:

https://www.researchgate.net/publication/352270716_VPLIV_ZMI_NA_MORALNE_VIHOVANNA_UCNIV.

4. Купрійчук В. Українська преса 1917-1920 років як джерело вивчення державотворчих процесів гуманітарного розвитку в добу національної революції / В. Купрійчук // Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. - 2012. - № 1. - С. 258-265. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadu_2012_1_32.

5. Цимбал Я. Молодняк» — журнал комсомольців, скандалістів й ударників [Електронний ресурс] / Цимбал Ярина – Режим доступу до ресурсу: https://chytomo.com/ekzempliary-xx/molodniak-zhurnal-komsomoltsiv-skandalistvi-j-udarnykiv/.

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

ПВНЗ «УКРАЇНСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ ІНСТИТУТ»

МАТЕРІАЛИ
XIX МІЖНАРОДНОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«Актуальні проблеми соціальних та економічних процесів в умовах трансформації українського суспільства»
23 квітня 2024 року

Відповідальні за випуск наукового видання
Штанько Л.О., Куриляк В.В.

Комп'ютерний набір і верстка Орловський Р.В.

Підп. до друку 29.04.24. Формат 60х84/16
Папір офс. Гарнітура Arial. Друк офс. Замовлення №195
Друк. арк. 15,19. Обл.–вид. арк. 14,89. Тираж 200 прим.

Видавничий центр науково–організаційного відділу
Українського гуманітарного інституту
08293, Київська обл., м. Буча, вул. Інститутська, 14,
e–mail: conference@ugi.edu.ua

Поліграфія
Видавництво «Міленіум»
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 535 від 19.07.2001 р.

м. Київ, вул. Фрунзе, 60
Тел./факс 222–74–35
E–mail: milenium_ofis @ukr.net

ПВНЗ «УКРАЇНСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ ІНСТИТУТ»

08292 Київська обл.,
м. Буча, вул. Інститутська, 14
conference@ugi.edu.ua
www.ugi.edu.ua